

↓
LIEFDE
↑

L I E F D E.

Liefde is 't reinst genot van 't leven,
Sprank zelf van het wezen Gods,
Neergedaald uit 's hemels dreven;
Zonnestraal des droefsten lots,
Of wij armen zijn of rijken,
Liefde is rijkdom, blijdschap, macht,
Liefde dwingt de smart tot wijken,
Maakt de hardste peluw zacht.

Zie dit tweetal spelevaren,
Zie hun opgeruimden blik,
Neen, wij kunnen niet verklaren,
Wie wel 't meest is in zijn schik.
Is het de oude, die zoo vroolijk
Helpt, waar zij de roeispaan dwingt,
Of de kleine meid, die olijk
Lacht, als grootpa roeit en zingt?

Grijze veerman, u staan groeven
In 't verweerd gelaat geploegd,
Bitter teugen moest gij proeven
In de lasten, die gij droegt.
Maar vergeten is 't verleden
Met zijn angsten en zijn pijn,
Door uw kleinkind is dit heden
Voor u enkel zonneshijn.

ARNHEM.

Vrouw en zonen moest gij derven
Midden op uw levenspad,
En het was u, of hun sterven
Wegnam al uw vreugde en schat
Voor een weduw en haar kleine
Bleef de zorg alleen voor u,
Maar die kleine scheidt die reine
Blijdschap u in 't leven nu.

God is goed, Zijn trouw vergoedde
In dit kind u veel gemis;
Zij werd, toen u 't harte bloedde,
Troost u in uw droefenis.
En uw liefde is 'licht en leven
In de stulp der weduwvrouw;
In Zijn nemen en Zijn geven
Kent ons hart Gods liefdetrouw.

Liefde is 't reinst genot op aarde;
Waar ze als zon des levens straalt,
Schenkt ze aan 't kleinste hooger waarde,
Vreugde, waar geen vreugd bij haalt.
Of wij armen zijn of rijken,
Liefde is rijkdom, blijdschap, macht,
Liefde dringt de smart tot wijken,
Spreidt de hardste peluw zacht.

C. S. A. v. S.

Ook buiten het drukke parlementaire leven vond Keuchenius nog veel te doen, en zag men hem immer in de voorste rijen van de strijders voor het Evangelie. Zoo was hij curator der Vrije Universiteit, assessor van het Centraal Comité van anti-revolutionaire kiesvereeningen, bestuurslid van de Ver-

eeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs en van den Schoolraad.

Gedurende zijne ziekte ondervond hij vele blijken van warme belangstelling, o. a. van de Koningin-Regentes, die verscheidene malen naar zijn toestand liet informeeren.

N.

H. L.

DE WINTER.

BIJ DE UITSLAANDE PLAAT.

Drijf met ongestuime vlagen
Vrij de jachtsneeuw over 't veld,
Wintervorst! uw harde slagen
Mogen beemd en woud doen klagen
Over de al te gure plagen,
Waar ge kruid en plant en loover
In een ijzren band door knelt.

Doe uw woeste krachten blijken
Ter verdelging van het land;
Doe de fel gebeukte dijken
Voor den watergang bezwijken;
Doe geluk en welvaart wijken
Uit de diep verdrinken beemden
Met de wintertarw beplant.

Kleed in donkergrauwe luchten
Heel den hemel, de aarde in sneeuw!
Doe den armen landman vluchten,
't Ergst voor kudde en akker duchten,
Als hij zijne bange zuchten
Paart aan 't loeien van den doorbraak
En der raven hongerschreeuw.

Haast toch zal de lent' herleven,
Opgetooid in welig groen,
Die de ras ontdooide dreven
Weer met graan en bloem doorweven,
Eend en zwaan het riet hergeven,
En het nest zal op doen bouwen,
Om haar jongen uit te broên.

Haast verspreidt de roos haar geuren,
Waar men nu geen loover vindt;
't Knopje zal zich opwaarts heuren
En het bloempje, rijk in kleuren,
Zal de teedre zwachtels scheuren,
Die zijn vroege jeugd beschermden
Tegen 't loeien van den wind!

Drijf dan nu met woeste vlagen
Vrij de jachtsneeuw over 't veld,
Wintervorst! uw harde slagen
Mogen beemd en woud doen klagen
Over de al te gure plagen,
Waar gij kruid en plant en loover
In een ijzren band door knelt!

IN DRIFT.

NAAR HET DEENSCH.

Bij den boekverkooper Tønnesen op de markt was men niet bijzonder gelukkig met de dienstmeisjes. Zij verwisselden bijna ieder verreljaars."

"Ik moet bekennen," sprak de knappe, rijzige mevrouw Tønnesen, »dat het buitengewoon moeilijk is, werkelijk eens een ordentelijk en flink meisje te krijgen."

»Ja, dat is wèl zonderling,» zeide mijnheer Tönnesen, een klein, bewegelijk mannetje, dat er altijd uitzag als iemand die het overstelpend druk heeft. »Weet ge wat, — we moesten toch eens een advertentie in de kranten zetten!»

En zoo verscheen dan al spoedig in de beide bladen der stad de volgende aankondiging:

»Een huiselijk en vertrouwbaar meisje, dat in een klein huishouden voor het koken kan zorgen, en zich met het toezicht over twee kleine kinderen wil belasten, kan met 1°. Mei tegen goed loon bij den ondergeteekende in dienst treden. Buitenmeisjes hebben de voorkeur. Alleen zij, die goede getuigschriften hebben, behoeven zich aan te melden.»

Gedurende de volgende dagen liepen er heel wat meisjes ten gevolge van deze advertentie bij den boekhandelaar Tönnesen in en uit, zoowel meisjes uit de stad als meisjes van buiten.

En zij waren allemaal huiselijke en vertrouwbare meisjes, doch zij deden allemaal vergeefsche moeite. Mevrouw Tönnesen scheen met geen van allen recht tevreden te zijn.

»Emmytje,» zeide mijnheer Tönnesen eindelijk, »geloof je óók niet, dat wij een weinig, een heel klein weinigje te veel eischend zijn, melieve?»

»Ik zou zeggen,» antwoordde moeder Emmy, »daar wij een goed loon bieden, behoeven wij ons niet met iets slechts tevreden te stellen.»

»Hm . . . hm ! . . . ja . . . a ! Gij hebt natuurlijk gelijk. Maar ondertusschen, ondertusschen . . . Er moet toch eindelijk eens een eind aan komen!»

Eindelijk kwam de heer Tönnesen op zekeren namiddag zoo vlug als een kat de trappen uit den winkel naar boven opspringen. Hij nam drie treden te gelijk, wat hem bijna zijn adem kostte, zoodat hij totaal uitgeput was, toen hij bovenkwam en om een hoek van de deur riep: »Emmy! . . . Emmy!»

Mevrouw Emmy, die aan hare geliefkoosde piano zat, hoofd en handen met het instudeeren van een moeilijk stuk bezig, vloog

dadelijk verschrikt van haren stoel op: »Maar, lieve man! wat is er toch aan de hand?»

»Daar komt weer een nieu . . . .»

»Een nieuwe hoed?» vroeg mevrouw Tönnesen, — zij had namelijk kort geleden eenige nieuwe zomerhoeden op zicht laten komen, en er een van uitgekozen.

»Neen, een nieuw meisje, een van buiten, groot en met roode wangen, met een knap gezicht en een goed dienstboekje. Zij heet Martha.»

De vrouw des huizes ging naar beneden, om het meisje met het knappe gezicht en het goede dienstboek in oogenschouw te nemen. En werkelijk scheen ook zij voldaan; het éénige, wat haar niet te best beviel, was dat de kleeren van het meisje aan de lucht van turfrook deden denken. Nu, daar went men misschien al gauw aan, dacht mevrouw Emmy; en zij liet het meisje eens boven komen, om alles breedvoeriger met haar te bespreken.

Toen zij de deur der eetkamer naderden, hoorden zij daar een kind al lachend en luidkeels juichend op een hobbelpaard rijden. Terstond rukte de moeder de deur open en — sloeg zij met een luide angstkreet de armen in de lucht.

»Maar, Holger! lieve jongen!» Als verlamd door schrik en vrees, bleef zij op den drempel staan.

»Hop, moeder! hoera! — hoera!» riep de knaap, een vijfjarige deugniet met dik, bruin kroeshaar, vol benijdenswaardig genoeg, terwijl hij zijn driekanten papieren steek met drie haneveeren in de lucht zwaaide.

Het was hem gelukt, het hobbelpaard boven op de eettafel te trekken; en nu draafde hij daar in de hoogte in vollen galop rond. En reeds liep een der zijplanken van het hobbelpaard groot gevaar, van den rand der tafel af te glijden. In het volgende oogenblik moesten ros en ruiters op den grond vallen.

Martha vloog de kamer in, alsof zij uit een kanon werd geschoten. Zij bereikte de tafel, juist toen de plank over den rand gleed, en het gelukte haar, met een krachtigen greep den waaghals van achteren in zijn blouse te pakken, eer hij op den vloer

te land kwam. Het paard echter bonsde met een vreeselijken slag tegen den grond, en brak zijn hals in twee stukken.

Zoodra de moeder haar kind buiten gevaar zag, viel zij op een dicht bij de deur staande canapé in onmacht.

Een half uur later was alles zoo goed mogelijk weer in orde gebracht.

Mevrouw Tönnesen was haren schrik bijna geheel te boven gekomen, en Holger was weer in staat om luidkeels te lachen. Wel had zijn vader hem de bedreiging doen hooren, dat hij, tot straf voor zijn wilden rit op de tafel, voortaan tot een afschrikwekkend en waarschuwend voorbeeld voor allen, evenals andere misdadigers op een hoofdeloos paard zou rijden, maar daar lachte Holger wat om! Want zijne moeder had hem al dadelijk een nieuw hobbelpaard beloofd, en hij wist, zoo klein als hij was, heel goed, wiens wil ten slotte de overwinning zou behalen.

»Och wat, vader!» riep hij lachend. »Loop toch heen met uw paard zonder hoofd!»

En dien uitroep vond zijne moeder zóó'n kostelijke grap, dat zij in een luid gelach uitbarstte, den kleine in hare armen nam, en hem een weergaloos lieven en aardigen schelm noemde. En Holger scheen van gevoelen te zijn, dat hij er zich nu eens heel goed doorheen had geslagen en zijn man gestaan had.

Het spreekt van zelf, dat Martha, die zich zoo flink gedragen had en handen en voeten zoo vlug had weten te reppen, tegen 1° Mei gehoord werd, en wel zonder lang loven en bieden. En mevrouw Tönnesen ging zoo ver, als zij nog nooit in een dergelijk geval gedaan had: zij liet Martha door het oude meisje in de huiskamer een kop koffie en een paar sneetjes krentebrood voorzetten!

»Ik geloof,» sprak de heer Tönnesen, toen Martha vertrokken was, »dat wij nu eindelijk eens een flink en betrouwbaar exemplaar van het dienstbodenras ontdekt hebben, Emmy!»

»Dat zal de tijd leeren,» antwoordde mevrouw Tönnesen, terwijl zij een raam open zette, opdat de door Martha achtergelaten lucht van den turfrook weg zou kunnen trekken.

Maar toen de zomer om was, werd Mar-

tha opnieuw ingehuurd, ditmaal voor een heel jaar. Mevrouw Tönnesen had reeds heel wat meisjes gehad, meisjes uit de stad en meisjes van buiten, — maar geen van allen had haar zoo ruimschoots tijd gelaten om hare geliefde muziek te beoefenen, dan onder Martha's bewind het geval was geweest. Geen van allen had het huishouden over het geheel zóó bevredigend op gang doen blijven. Van geen dier meisjes hadden de kinderen, en vooral de lieve, kleine Holger, zóóveel gehouden, als van de min of meer stille, goedhartig brommende Martha. En daarom zou Martha nog een jaar blijven, ja zoo mogelijk tien, vijftien, twintig jaren, — het liefst totdat de kinderen groote menschen waren geworden. Zoo dacht mevrouw Tönnesen op den dag, toen Martha opnieuw gehoord werd. »Want die Martha is zoo'n door en door eerlijk en betrouwbaar schepsel!»

Maar het zou heel anders worden.

Het was op een donkeren, erg natkouden dag in het begin van December. Het scheen wel of de wind den schamel gekleeden lieden, die zich buiten op straat bewogen, een menigte scherpe naalden in 't vleesch joeg. De armen bekomen meestal een rijkelijk deel van de steken dier winternaaldjes. Nu en dan gebeurt het wel eens, dat deze of gene hunner er zóóveel van bekomt, dat het hem den dood aandoet.

Over de markt kwam een kreupele man met een draaiorgel aanstrompelen. Hij speelde voor ieder huis; hij keek verlangend naar boven, knikte dankbaar voor de geldstukjes die goede menschen hem toewierpen, en hinkte dan weer verder.

»Mevrouw,» zeide Martha zacht, terwijl zij de deur der huiskamer even open deed, waar hare mevrouw aan de piano zat, »er staat een man met een draaiorgel voor de deur. Moet hij iets hebben?»

»Neen, — nu — och ja,» antwoordde mevrouw Tönnesen, min of meer wrevelig over die stoornis. »Hier,» liet zij er op wat vriendelijker toon op volgen, »daar hebt ge een dubbeltje; laat Holger hem dat uit het venster toewerpen.»

Martha deed een raam van de eetkamer

open en liet Holger den orgelman het dubbeltje toegooien. Deze ving het met zijn muts op en bedankte met een bijzonder verheugd knikje den mooien, vroolijken knaap daar voor het open raam der eerste verdieping. En omdat het stuk, dat hij speelde, juist uit was, gaf hij er nog een, heel vroolijk, op den koop toe.

»Blijf hier nu heel stil zitten, kleine Holger! terwijl ik even de kamer uitga, om naar het eten en het vuur te gaan zien,» zeide het meisje. En daarop ging zij weg.

Maar Holger bleef niet stil zitten. Naar zijne meening was het buitengewoon aardig geweest, den orgelman het dubbeltje toe te werpen en het hem te zien opvangen. Hij had een stuivertje in zijn zak, en wilde het nóg eens probeeren. Slechts een heel klein eindje wilde hij het venster opendoen, zoodat hij zijn arm door de reet zou kunnen steken. En dus maakte Holger zachtjes de onderste knip van het openslaande venster los; klauterde op de vensterbank, en nu gelukte het hem, ook de bovenste knip er af te krijgen. Doch op hetzelfde oogenblik opende zijne moeder de deur der huiskamer, de tocht rukte het venster open, en . . . . . de knaap viel er uit.

Een luide, hartverscheurende gil snerpte door het huis. Op straat weerklonk een kreet van schrik, en de muziek brak met een langen klaagtoon af.

Doodsbleek en over al zijne leden bevend, droeg de vader zijn bloedend, schijnbaar levenloos zoontje van de straat naar binnen en de trappen op. Hij werd gevolgd door een dokter en een verpleegster, — de moeder zelve was van angst en droefheid schier krankzinnig geworden.

»Mijn kind! mijn kind! mijn kind!» jammerde zij handenwringend. Eensklaps viel haar blik op Martha.

»Er uit! weg!» schreeuwde zij woest, terwijl zij van de canapé opsprong. »Het is alles jou schuld, nalatig schepsel! Van het raam weg te loopen en het open te laten! . . . . Voort! pak je weg! Kom mij nooit weer onder de oogen! Jaag haar weg, man! Waarom jaagt ge haar dan niet weg? . . . . Weg! . . . . Och, mijn lieve, aardige jongen!»

De heer Tønnesen stond onbewegelijk rond te kijken, als versuft, als een wanhopige.

»Ga maar heen, — ga dan toch heen, meisje!» zeide hij eindelijk, terwijl hij de luidkeels schreiende en snikkende Martha de deur uit duwde. »Hier hebt ge uw loon, en maak nu maar dat ge weg komt. Gij ziet zelve wel, dat gij het kwaad slechts te erger maakt, als ge nog langer blijft . . . Och, Heer! och, Heer!»

Daarna liep hij terug naar zijne vrouw, die in onmacht gevallen was. De dokter en de pleegzuster waren binnen bij den knaap, wiens leven aan een haar hing. De kleine Holga kwam weenend uit school, gevolgd door hare beide tantes, die zacht liepen te schreien en alle oogenblikken hare zakdoeken gebruikten.

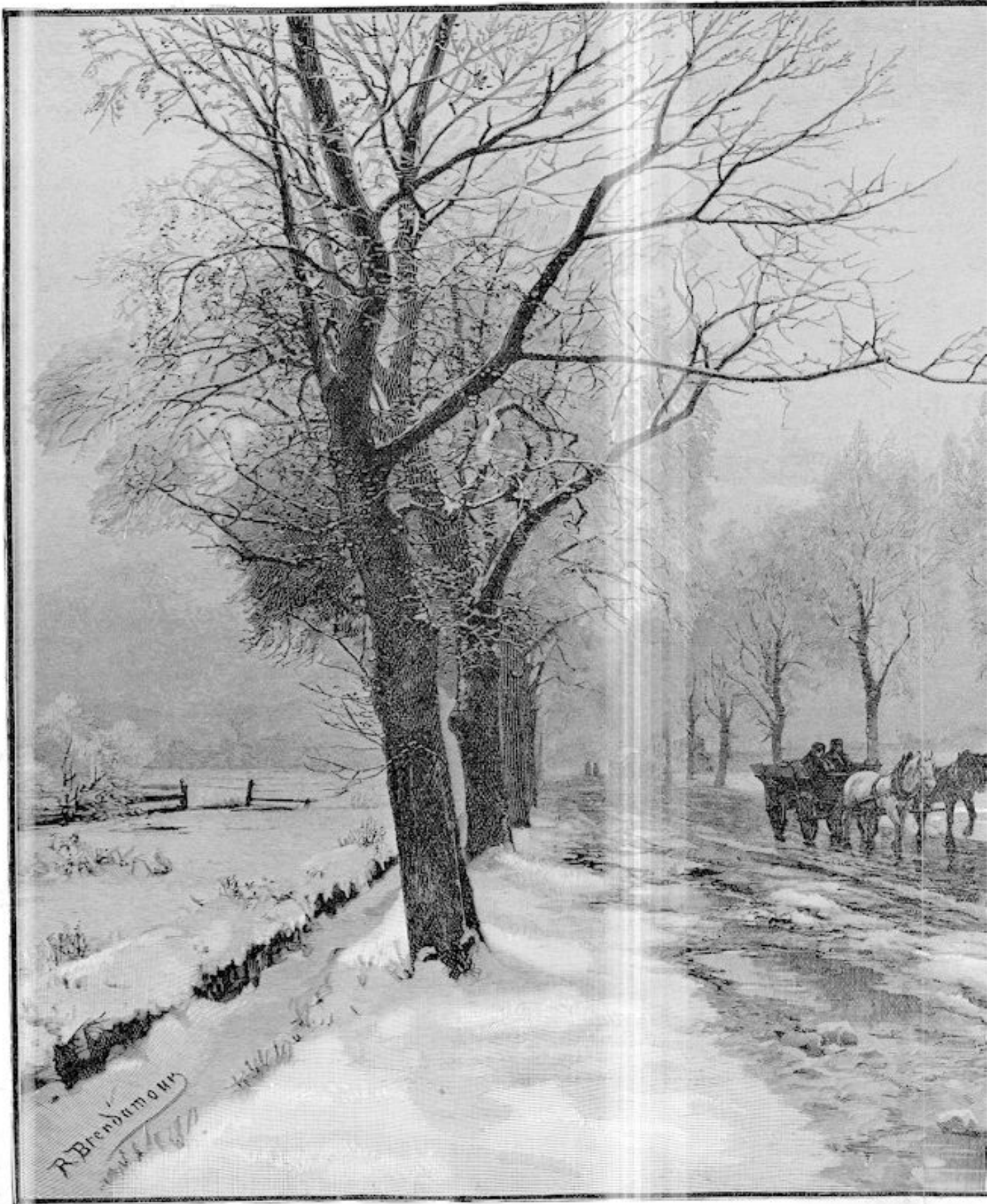
Toen Martha zich ongeveer een uur later buiten de stad op den straatweg voortsleepte, begon de schemering te vallen, en zachtens daalden de eerste sneeuwvlokken uit den donkeren winterhemel. Het meisje was voornemens, in het logement »De kleine Kruik» te overnachten; het was een uur loopen buiten de poort. De kastelein en zijne vrouw kende zij nog van vroeger; misschien zouden die ook wel in staat zijn, haar aan een nieuwen dienst te helpen.

»Och, Heer! die arme, arme jongen! Hoe kon ik ook vergeten, het raam dicht te doen?» dacht zij, — want het ongeluk had haar zóó van streek gebracht, dat zij zich de toedracht van het gebeurde niet goed meer wist te herinneren.

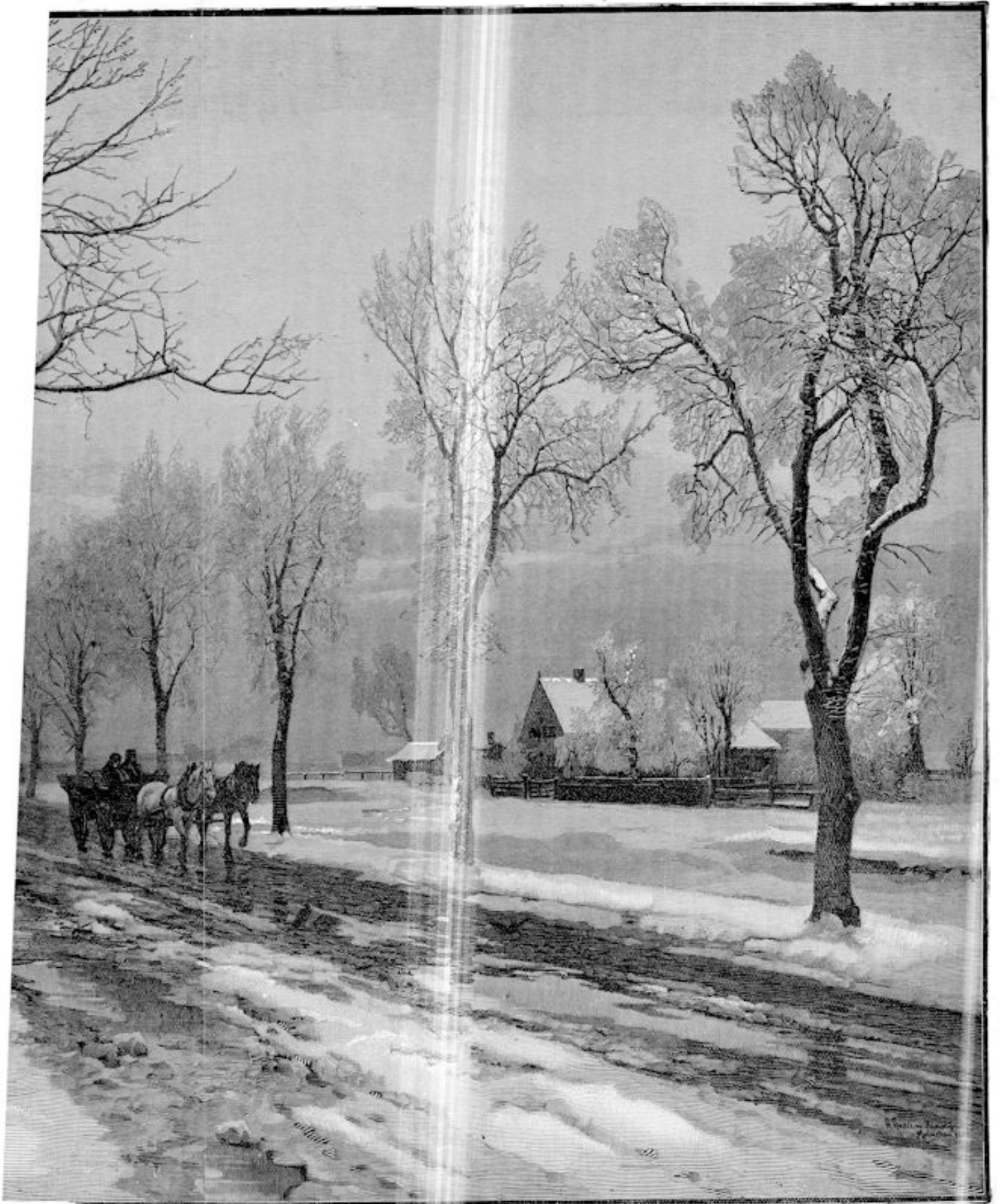
Welk een treurige verandering was dat voor de arme Martha! De wind, dien zij tegen had, ontnam haar bijna den adem en zweepte haar de sneeuw in 't gezicht; al dichter en dichter vielen de vlokken neder, en weldra effende een dikke sneeuwlaag de heuvelen en dalen van den straatweg.

Eerst laat in den avond kwam Holger weer bij zijn bewustzijn, maar toch verlieten er nog verscheidene dagen eer de dokter den zielsbedroefden ouders de hoop kon geven, dat het kind het overleven zou.

»Maar ik kan u, lieve vrienden, nog niet met zekerheid zeggen,» voegde hij er bij, »of de jongen er in 't geheel geen nadeelige

DE WINTER

DE WINTER.

gevolgen van zal hebben, met het oog op zijn verstand, bedoel ik."

"O, barmhartige God! dat zou iets vreeselijks zijn!" jammerde de moeder; en alsof zij weer in onmacht dreigde te vallen, drukte zij haar hand tegen haar hart. Maar haar man sloeg zijn arm om haar heen en hield haar staande.

Dien avond stortte mevrouw Emmy Tönnesen haar hart uit in een gebed tot God, enig als alleen een moeder daartoe in staat is. En op een heideren, maar kouden ochtorgen, toen 't vóór dat het knapte, de zon, die zoo hoog gestegen was, zij over het huis aan den overkant en boekhandelaar Tönnesen in de huiskamertoren kijken, den dokter met een glans van uitengewone blijdschap in zijne oogen uit de ziekenkamer komen.

"Mag ik gelooven, wat . . . wat op uw boek te lezen staat?" bracht de moeder glimlend uit.

"Dat moogt gij, gelijk altijd, zoo ook nu, mevrouw Tönnesen! De machinerie der hervorming van uwen jongen is in orde."

"En sloeg de moeder hare handen in de lucht en riep zij met jubelende dankbare stem: »O, de Heer zij geloofd en gedankt! »Morten! hoort gij dat?" riep zij tot de jongen toe, die juist de deur open deed. "Hij zal weder geheel beter worden! Holger is weer gezond!" En waggelend den naastbijzijnden stoel, liet zich zij vallen, en barstte in een krampachtig lachen los.

"Dit is een zware, een vreeselijke tijd geweest, dokter, een al te vreeselijke tijd!" mompelde mijnheer Tönnesen huddelend.

"En nu, langzaam, en zonder zijn hand af te wenden, knikte de moeder, driemaal, en daarna bromde hij zij: »Uwe vrouw moet naar bed worden, mijnheer Tönnesen! en wel Goeden morgen!"

"Gebeurde het, toen Holger voor de deur op was en, op den vloer der kamer zittend, zich met allerlei speelgoed bezig hield, bij zich plotseling tot zijne moeder omkeerde, en vroeg: »Maar, moeder,

waar is Martha toch? Waarom komt zij niet binnen?"

Mevrouw Tönnesen was half en half verschrikt en om een antwoord verlegen, want die vraag viel haar zoo onverwacht op 't lijf. Eindelijk antwoordde zij, dat Martha nu nog niet kon komen, omdat ze voor een paar dagen op reis was gegaan.

Waar Martha dan naar toe was gereisd en wanneer zij terug zou komen? drong de kleine verder aan.

"Dat kan ik u werkelijk niet zeggen, lieve jongen," antwoordde zijne moeder. En in stilte dacht zij er over na, wat ter wereld zij toch zou moeten beginnen, opdat Holger zich Martha uit het hoofd zou zetten. Er was in de verste verte geen denken aan, om hem den samenhang van al het gebeurde te vertellen, want dit alles zou hij zich ongetwijfeld zó aantrekken, dat het hem kwaad zou kunnen doen. »Neem nu uwe bouwblokken, kleine Holger! en wees stil; al dat spreken en denken is nog niet goed voor u."

"Och — ja wel, moeder!"

"Neen, stellig niet, want dan zoudt gij per slot van rekening weer ziek worden. Zoo dadelijk komt uw zusje Holga uit school, — die zal u eens wat mooie platen laten zien."

"Daar geef ik heelemaal niets om! Holga speelt altijd zoo de baas over mij!" bromde het ventje. »Gij moet Martha weer hier brengen, moeder! Zij moet mij een geschiedenis vertellen!"

"Nu ja, maar gij hebt mij toch nog, uwe moeder. En kijk, daar komt vader ook aan. Van uw vader en moeder houdt gij toch het meest?"

"Ja zeker, — maar gij kunt niet zulke mooie geschiedenissen vertellen als Martha! Zij moet hier komen, en mij wat vertellen."

En nu liet mijnheer Tönnesen, eer hij er nog recht op verdacht was, zich ontvallen: »Martha is weg, mijn jongen! Want het was haar schuld, dat gij uit het raam zijt gevallen en u zoo bezeerd hebt."

"Zwijg dan toch, Morten!" riep zijne vader verschrikt van haar antwoord.

Een poosje bleef hij zitten, keek hij zijne ouders aan, en sperde oogen op.

— want ik heb zelf het raam opengemaakt! Ik wilde den orgelman mijn stuivertje geven!”

Nu was het de beurt van vader en moeder om zich te verbazen.

»Gij herinnert het u zeker niet goed meer, kleine Holger,” sprak zijne moeder.

»O ja, moeder! ik herinner mij alles heel nauwkeurig!” riep Holger, terwijl hij opsprong en naar het raam liep. »En nu zal ik u dadelijk eens wijzen, hoe het gebeurd is.”

»Holger! wilt ge wel eens van het raam wegblijven!” riep zijne moeder, geweldig verschrikt.

»Jongen, zijt gij krankzinnig?” riep zijn vader, terwijl hij reeds naar hem toesnelde en hem vasthield; »zoudt gij misschien voor den tweeden keer uit het raam willen vallen? Kom, ga nu hier zitten en vertel ons dan alles eens, mijn jongen!”

»Ja, maar ik kan het u 't best hier aan het raam wijzen,” sprak de kleine. »Als gij zoo bang zijt dat ik zou kunnen vallen, vader, dan behoeft ge mij immers maar vast te houden?”

En nu gaf Holger een lange en breedvoerige verklaring van de geheele toedracht der noodlottige gebeurtenis. Na afloop daarvan zette zijn vader hem weder op den grond neder en wendde hij zich tot zijne vrouw met de woorden: »Maar, moedertje! dan hebben wij die arme Martha een vreeselijk onrecht aangedaan!” Een verdrietig hoofdschudden begeleidde deze op gedempten toon uitgesproken woorden. »En bovendien hebben wij haar in die vreeselijke koude en die zware sneeuwbuien het huis uitgejaagd... Wat moeten wij doen? Wat zullen wij beginnen? Wij moeten alle mogelijke pogingen in het werk stellen, Emmy, om haar weder op te sporen!”

Op dit oogenblik kwamen de beide zusters zijner vrouw. Al dadelijk bij hun binnentreden bemerkten zij dater iets ongewoons was voorgevallen, want de heer Tönnesen was op onrustig heen en weder, en zijne vrouw drukte in de weer om den kleine te zoeken. — nu eindelijk begrijpend, dat de kleine de mooie geschiedenissen had gehoord, kwam hij uit het venster en zocht iemand wist waar hij hem kon vinden. —

was, — in een luidruchtig gejammer was losgebarsten.

Nu volgde er eene levendige beraadslaging met betrekking tot Martha. De heer Tönnesen stelde voor een soort van openbare oproeping in de kranten te zetten; maar zijne vrouw vond dit »eigenlijk wel wat vreemd,” en de tantes beweerden, dat dit bijna »een beetje bespottelijk zou staan. Men moest liever bij voorkomende gelegenheden en zoo onder de hand navraag doen bij kleine winkeliers in de stad, waar de tentenmenschen hunne inkoopten kwamen doen en dikwijls een praatje maakten, en op die manier op het spoor der verdwenen Martha met haar knap gezicht, haar goede die boekje en hare aardige geschiedenissen tinnen te komen.

Er werd evenwel ongelukkig genoeg zoo lang en breed over de zaak gebabeld dat men er allerlei andere dingen bij omhield en..... Martha zelve in 't vergeetboek belde. Holger bleef nog het langst aan denken. Zijne moeder had er zich op t legd, hem nu en dan tusschen lieve donker sprookjes en kleine geschiedenissen te vertellen, wanneer de weerschijs v v u u r in den haard zoo gezellig over de dwarrelde en op de portretten en de huppelden; en dan gebeurde het dat zij iets vertelde, dat aan een van de geschiedenissen herinnerde.

»Zoo was het ook in de geschiedenis van Martha vertelde,” kon hij dan sonder en ook voegde hij er wel eens bij: »wat is het toch wonderlijk, dat gij heel niet kunt te weten komen, waar zij woont!”

Ja, dat was dan ook lang niet gemakkelijk antwoordde zij dan ontwijkend, want terstond met hare geschiedenis van Martha want eigenlijk gezegd was het dat zij liefst maar in 't geheel niet van de woorden van den knaap en de d' gepaard gaande openhartige blik der kinderoogen maakten telkens den indruk van een verwijt op haar. Zij wist toch te goed, dat zij nagenoeg als zij hadden om Martha op te zoeken aangedane onrecht.

Doch de tijd verstreek. Hoe langer hoe zeldzamer noemde Holger Martha's naam, want intusschen was hij op school gekomen, en daardoor ontsloot er zich een geheel nieuwe wereld voor hem: een nieuwe tasch, nieuwe boeken, nieuwe hooge laarzen, vele kameraden en nieuwe vrienden van denzelfden leeftijd als hij, aan wier spelen hij met opbruissenden levenslust deel nam. Een frissche en kleine jongen was hij, dat kon niemand tegenspreken: een echt exemplaar van het ras der beminnelijke, kleine, blondgelokte »wildemannen.»

Zoo verliepen er zeven jaren. Reeds lang had het de aandacht van den ouden dokter getrokken, dat mevrouw Tönnesens gezondheid niet van de beste was.

»Mijn waarde vriend Tönnesen,» zeide hij, »ge moet er hoe eer hoe beter voor zorgen, dat uwe vrouw vobr eenigen tijd naar buiten gaat, op een stil, rustig plaatsje, waar frissche lucht en zout water te vinden is.»

En mijnheer Tönnesen, die een goed echtgenoot was en zijne vrouw hartelijk liefhad, begon zich al spoedig het hoofd te breken over de vraag, waar ter wereld hij zulk een frisch plekje grond zou kunnen vinden, tot dat het hem plotseling in de gedachten kwam, dat de beste vriend zijner kinderjaren, de heerenboer Knud Petersen, juist op zulk een plekje woonde. Terstond nam hij plaats in den trein, rolde eerst tien mijlen op de vleugelen van den stoom voorwaarts, daarna twee mijlen met een rijtuig dwars het land door, en hield eindelijk stil voor de deur van Knud, die van verwondering en blijdschap bijna achterover gevallen was, toen hij eindelijk goed begon te begrijpen, dat die vreemde man daar in dat rijtuig zijn oude schoolkameraad in eigen persoon was.

»Ha ha ha!» lachte hij luidkeels, terwijl hij zich vergenoegd de handen wreef, — »neen, maar zijt gij het dan toch werkelijk, Morten? Nu, dat mag waarlijk wel met een krijtje aan den balk gezet worden, zou ik zeggen....

Wel hartelijk welkom! En vertel me nu eens wat ge bij me doen komt!»

De zaak was spoedig in orde, en op een prachtige Julimorgen, den eersten dag in de vacantie, reden Holger en zijne moeder de stad uit, om een geheele maand buiten aan het strand door te brengen.

»Zit toch stil, kind!» riep zijne moeder wel tien, wel twintigmaal onderweg. Maar ach! dit was naar Holgers meening totaal onmogelijk. Hij beefde letterlijk van blijdschap en gespannen verwachting bij de gedachte aan al de plattelands-heerlijkheden, die hij te gemoet reed. Hij had eigenlijk het meeste lust om uit den wagen te springen, zijn muts hoog in de lucht te werpen, en den geheelen omtrek te doen dreunen en daveren van zijne hoera's.

Eindelijk hield de wagen voor de boerderij stil. Knud en zijn vriendelijk, rond vrouwtje Anne Marie kwamen buiten en riepen den nieuwaangekomenen een vriendelijk welkom toe, terwijl de sterke, breedgeschouderde Knud mevrouw Tönnesen uit het rijtuig hielp, en zijne vrouw haar de handen toestak. Vervolgens riep de eerstgenoemde met een stem, die wijd en zijd over de boerderij weergalmde: »Jep, jongen! waar zit je? Kom eens hier, kleine landlooper! en zeg je nieuwen speelkameraad eens goedendag!»

Jep, Knuds jongste, een stevige, twaalfjarige knaap met dik, aschblond haar en een duchtig door de zon verbrand gezicht, kwam min of meer verlegen om den hoek van de deur der schuur kijken, liep naar het rijtuig toe en gaf Holger de hand. En Knud zeide: »Laat mij nu spoedig zien, dat gij goede vrienden zijt geworden, jongens! en hebt maar zooveel genoeg als ge kunt!»

»Daar zal het niet aan ontbreken!» beloofde Holger.

En nu zullen wij hooren, hoe die belofte gehouden werd, en wat er verder voorviel.

(Wordt vervolgd.)

ik aanwijzen, hoe Hij leven en vollen vrede schenkt. Niemand kan zeggen hoe dit geschiedt, maar een ieder, die het eerlijk met zich zelf meent, kan het *ondervinden*, persoonlijk ondervinden. De ondervinding alleen is hier de leermeesteres. »Kom en Zie!» aldus luidde Zijne uitnoodiging voor omstreeks 1900 jaren. Kom en zie, aldus luidt zij nog heden.

En te midden van dit geslacht van critiek en twijfel, van afval en scepticisme, zijn er nog altijd menschen, die in het aangezicht van den goddelijken menschenzoon leeren juichen: »Wij hebben gevonden! Leven en vollen vrede!»

Waarom zoudt *gij*, die dit leest, niet tot hen behooren?

ROZEN.

DOOR H. J. HANA.

Zacht gloeit het kuische wit der zijden rozebladen
In 't licht, dat breed en vol, met tintlend gouden glans,
Op bloem en knop en blad neergolft van 's hemels trans,
En heel den hof als in een stralenzee doet baden.

Wat reine, zoete walm stijgt uit den donzen krans
Der blonde kelken op, met geurig stof beladen:
Als wierook voor den Heer, wiens almacht en genade
Ons bloemenweelde schonk en dartlen vlinderdans!

O, zoo ik mijnen God een dankaltaar mocht bouwen
Voor 't grootsche en schoone, dat zijn hand mij doet aanschouwen, —
Ik gaarde een rijken oogst van witte rozen saam,

Die 'k en als outer en als reukwerk Hem zou wijden,
Bij 't schuchter staamlen van zijn hoogen, heiligen Naam,
Om... snikkend, vol berouw,... mijn ondank te belijden!...

EENE HERINNERING UIT 1870.

UIT HET DUITSC NAAR LUDWIG AEGIDI.

De afdeeling der Vereeniging: »Hulpverschaffing op het slagveld» te Bonn, was onder het zingen van den »Wacht am Rhein» te St. Avold binnengerukt en van alle kanten, door onze soldaten, met gejuich en gewuif begroet. Zij hielden halt op de markt om de inkwartieringsbiljetten te ontvangen. Toen alle beschikbare plaatsen bezet waren, werd een lange rij bivouakken opgeslagen.

Wij stonden eenigen tijd in gelid, en hadden om den linkerarm den witten band met het roode kruis. Ik stond links op den hoek van het eerste gelid.

Een krachtig gebouwd, jeugdig soldaat,

een krachtige gestalte, blijkbaar een Brandenburgsch kurassier, trad naar mij toe. »Zijt *gij* geestelijke?» vroeg hij. Ik antwoordde ontkennend. Hij schudde het hoofd en zeide: »er moesten *meer* geestelijken bij zijn.» Snel voegde hij er bij: »maar dit begrijpt *gij* niet.» Ik begreep hem echter wel en maakte hem dit duidelijk. Hierop deed hij deze uitspraak, die mij is bijgebleven: »De soldaat te velde moet zich vastklemmen aan het eeuwige.»

Het was op den onvergetelijken dag van Vionville. Bij den aanval door de Brandenburgsche infanterie op Flavigny, viel een jong

DE DIEF IN DEN NACHT.

EEN VERHAAL VOOR JONGELINGEN.

I.

HET AANBOD.

Onlangs vond ik in een Engelsch werk een verhaal, dat mij zeer heeft getroffen, en geloovende dat het ook door u met belangstelling zal gelezen worden, wil ik het u gaarne mededeelen. Daar het verhaal zuiver Engelsche toestanden bevat, die menigen jongeling onbekend zijn, heb ik gemeend dit meer met onze zeden en gebruiken te moeten in overeenstemming te brengen, zonder iets aan de feiten te kort te doen, die in hoofdzaak dezelfde zijn gebleven. Zij die eenigzins met beurs- en handelszaken bekend zijn, zullen de reden hiervan wel begrijpen.

Zie hier nu het gewijzigde verhaal.

Op zekerem namiddag komt Henri Grafhout van zijn kantoor op zijne kamer, die hij gehoord heeft, en vindt daar een briefje van zijn vriend Willem Dennisse. Nieuwsgierig wat deze hem te zeggen heeft, opent hij het briefje en leest het volgende: »Amice, Wanneer gij kunt, kom dan nog heden avond bij mij. Ik ben den ganschen avond te huis, mij bezighoudende met mijne toebereidselen voor mijn reis naar Indië.»

Dit verzoek kwam Henri een weinig ongelegen. Hij had zich voorgenomen den avond te besteden met het lezen en bestudeeren van handelszaken en wilde ook eens zijn kas nazien, om te weten hoe het met zijne geldmiddelen stond. 't Is waar, hij wist wel uit zijn hoofd hoeveel hij nagenoeg bezat, maar nauwkeurig als hij was, wilde hij alles

nog eens goed narekenen en daarbij overleggen wat hij doen zou, om nog meer met het geld te verdienen, dat hij had uitstaan of belegd. Hieruit kunt gij reeds afleiden, dat hij zijne belangen met ernst behartigde, en inderdaad, ieder die hem kende wist dat hij een actief jong mensch was, iemand van onbesproken gedrag, en die zijne vrije uren niet doorbracht met het najagen van ijdele vermaken. Of hij hierin door hoogere, edele beginselen geleid werd, durf ik niet te bevestigen. Wel waren zijne ouders godvruchtige lieden geweest; die hem van zijne jeugd af aan met den weg der zaligheid hadden bekend gemaakt, en mag ik er ook bijvoegen, dat hij de waarheid, zooals ze de H. Schrift leert, zeer goed wist en er niet ongevoelig voor was. Maar zooals het menigen jongeling gaat, die zijne ouders verloren heeft en op zijn eigen wieken moet voortdrijven, zoo ging het ook hem. Hij meende weinig tijd te hebben, om zich met godsdienstige zaken en beschouwingen bezig te houden en achtte het reeds voldoende, wanneer hij Zondags eenmaal ter kerk ging. Overigens leefde hij zeer ingetogen en zuinig. Zijn doel was rijk te worden, en de gedachte eenmaal aan het hoofd van een handelshuis te staan, bekoorde hem zeer en daarheen richtte hij dan ook al zijne plannen.

»Het spijt mij,» zeide hij bij zich zelve, »dat Willem Dennisse juist dezen avond uitgekozen heeft. Ik had er alles op ingericht, om wat voor mij zelf te werken en dan vroeg naar bed te gaan. Maar misschien kan hij mij moeielijk op een ander uur spreken,

en dus zal ik wel verplicht zijn aan zijne uitnoodiging gehoor te geven. Ik weet dat hij op het punt staat naar Indië te vertrekken en hij dus weinig tijd beschikbaar heeft. Ware hij niet een man, die mijn vertrouwen verdient, dan zou ik denken, dat hij mij voorstellen wilde den avond ergens in een komedie of Vereeniging door te brengen. Maar neen, dat zal hij niet willen. Hij weet hoe ik daarover denk en dikwijls hebben wij te zamen gesproken over het doel, dat een jonge man moet trachten te bereiken: door vlijt, spaarzaamheid en een onbesproken gedrag zich de achting van alle menschen te verwerven en zijne toekomst te verzekeren. Ik ben echter verlangend van hem te weten waartoe hij mij dezen avond te zijnent heeft uitgenoodigd. Ik zal dus naar hem toegaan en mijn voorgenomen arbeid tot morgenavond uitstellen."

Hij gebruikte nu zijn middagmaal, las daarna de couranten, en brieven die voor hem gekomen waren, en toen de avond gevallen was, begaf hij zich naar de woning van Willem Dennisse, dien hij aantrof midden tusschen kisten en koffers, die hij bezig was te bevrachten met zijne reisbenodigdheden. Na elkander gegroet en op een stoel plaats genomen te hebben, zeide Dennisse:

»Ik zal u mededeelen waarom ik u uitgenoodigd heb heden avond bij mij te komen. Gij weet, ik ga over eenige dagen naar Indië en heb daartoe geld noodig. Dit bezit ik nu wel, maar bestaat hoofdzakelijk in effecten en aandeelen van verschillende ondernemingen. Hiervan wenschte ik mij te ontdoen, om daarvoor wissels tot gelijk bedrag voor Indië te ontvangen. De effecten heb ik dan ook reeds verkocht, en van middag op de beurs zijnde, wilde ik twee aandeelen van de Maatschappij ter ontginning van Kopermijnen, zooals ik ze korthedshalve noemen zal, van de hand doen, toen ik aan u dacht en bij mij zelven zeide: Dat is juist iets voor Henri Grafhout. Hij wil graag rijk worden — en wie wil dat niet? — en van zijn geld hoogen interest en zelfs nog andere voordeelen genieten. En nu raadt gij het reeds waartoe ik u genoodigd heb. Ik bied u aan mijne aandeelen over te nemen, ter-

wijl ik u verzeker dat gij er volstrekt geen schade, maar onberekenbare winst van zult hebben. Ik heb de zaken dier Maatschappij nauwkeurig onderzocht, en ik moet zeggen: ze zijn puik — puik. Ging ik niet naar Indië, ik verzeker u, ze kwamen niet uit mijne handen, en dat ik ze aan u en aan niemand anders wil overdoen, komt omdat gij mij dikwijls een dienst hebt bewezen en mijn vriend zijt."

Henri was verrast. 't Was meer dan hij verwacht had en dat hij belust was dat aanbod aan te nemen, kon men wel zien aan zijne oogen, die schitterden van den glans, der begeerlijkheid. Hij had ook van die Maatschappij ter ontginning van kopermijnen gehoord en wist dat zij goede zaken deed en groote kansen van winst had. Zelfs hadden er zijne patroons, de Heeren Blangert en Co. op 't kantoor van gesproken, en wel met veel lof. Dat die heeren echter geene aandeelen in die Maatschappij genomen hadden, verwonderde hem niet, daar dit tegen hun beginsel was. Als groothandelaren wilden zij zich nooit met speculatiën in effecten inlaten en waren tegen alle beurspel. Maar zoo nauwgezet en beginselvast behoefde naar zijne meening hij niet te zijn.

»Het is heel hartelijk en vriendelijk van u," zeide hij tot Dennisse, »en ik ben gaarne bereid uw aanbod aan te nemen. Hoe hoog beloopt de som?"

»Een kleine tweeduizend gulden te zamen. Ik heb de beursnotering niet nagezien, maar ik denk dat het geheele bedrag der aandeelen zal zijn ongeveer f 2010." —

»Dat spijt me," zeide Henri.

»En waarom?"

»Zooveel geld bezit ik niet. Ik heb, meen ik, u wel eens in vertrouwen gezegd, dat ik bij de X Bank ongeveer f 1850 heb staan; derhalve kom ik ruim f 150 te kort, om uwe aandeelen over te nemen."

»Maar dat is immers slechts een kleine som, die gij makkelijk bijeen kunt krijgen."

»Waardoor?"

»Wel deze of gene uwer vrienden of medebedienden van uw kantoor zullen u zeker dat sommetje wel willen leenen."

»Ik leen niet gaarne geld van vrienden,

maar behelp mij liever, wanneer ik soms in verlegenheid zit," zeide Henri. »Het zou mij 't bloed naar 'thoofd jagen, als men 't mij afsloeg.»

»Maar dan weet ik goeden raad," zei Dennisse. »Uwe patroons zijn schatrijke kooplieden, en daar ik weet, dat zij u op prijs stellen en gij hun vertrouwen bezit, zal 't u maar een woord kosten een klein voorschot op uw salaris van hen te ontvangen.»

»Dat doe ik in geen geval," zei Henri, »daartoe ben ik te eergierig. Bovendien, ik ben er zeker van, dat zij het mij zouden weigeren, zoodra ik hun bekend maakte waartoe ik dat geld behoefde. Zij zijn tegen alle beursspeculaties en hebben 't mij dikwijls doen merken, hoe onaangenaam het hun zou zijn, wanneer ik of de andere bedienden, er ons mee inlieten. Dit is dan ook de reden, waarom ik geen onkel effect bezit maar mijn geld bij de u bekende Bank heb belegd.»

»'t Spijt me," zei Dennisse. »'t Was anders een buitenkansje voor u. Ik zal dan op eene andere wijze zien mijne aandeelen te gelde te maken.»

Onderwijl zijn vriend dit zeide en nog pogingen deed hem over te halen, maakte hij allerlei plannen en berekeningen. Hij wilde zoo gaarne die aandeelen hebben.

»Wilt gij mij een dag geven, om na te denken en mijne maatregelen te nemen?" vroeg hij, »alsdan kom ik morgen avond hier om u bescheid te brengen.»

»Een dag is wel wat lang," was het antwoord, »vooral omdat dan de gelegenheid, om de aandeelen op de beurs te verhandelen, voorbij is..... Maar om uwentwil zal ik het doen..... Dus tot morgen avond.»

»Misschien reeds vroeger," hernam Henri, wiens hoop verlevendigd werd.

»Doe wat gij kunt," zei Dennisse. »Ik wensch er het beste van.»

Het gesprek liep ten einde en Henri begaf zich naar zijn huis.

II.

DE VERZOEKING.

Nauwelijks was hij een paar huizen ver, of daar zag hij iemand, die hem bekend toescheen, aankomen. Vergiste hij zich niet? Was het niet een der boekhouders van de X Bank en wel dezelfde die gewoonlijk met hem afrekende? Hij wachtte nog een paar seconden, en toen het volle gaslicht uit een der winkels op den aankomende viel, bleef er voor hem geen twijfel over. Het was de hem bekende boekhouder.

Hij groette en hield hem staande.

»Veroorloof mij u een vraag, een verzoek te doen," zeide hij. »Zou ik morgen ochtend ook Rekening Courant kunnen krijgen van mijne in uwe Bank liggende gelden, en zou ik over dit geld alsdan tegelijk kunnen beschikken?"

»Dat zal moeielijk gaan, mijnheer," was het antwoord. »'t Is zoo verschrikkelijk druk op 't kantoor, dat ik dikwijls geen tijd heb om mij te bezinnen.»

»'t Zou mij zeer spijten. Wanneer het u echter even mogelijk ware, zou u er mij een groot genoeg mede doen, daar ik het geld zoo dringend behoef.»

»'t Is geheel tegen de reglementen van de Bank," zei de Boekhouder, »daar u weet, dat eene dergelijke som slechts wordt uitbetaald na minstens twee dagen vooraf opgezegd te zijn. Nu zou 't mij niet veel tijd en moeite kosten den kassier order te geven u uw geld uit te betalen, maar u verlangt Rekening Courant, en dit is juist de zaak, die mij 't meeste werk geeft. Ligt uw geld niet ongeveer negen maanden in de Bank?"

»Ja, negen of tien maanden.»

»Begrijp eens! U weet zelf wel hoeveel er dan na te zien en uit te rekenen valt over een tijdsverloop van negen maanden. Zou u niet een paar dagen kunnen wachten?"

»Als 't niet anders kan," antwoordde Henri op eenigzins verdrietigen toon, »dan zal ik dit wel moeten doen. Maar het zou een groote teleurstelling voor mij zijn en mij ook verlies veroorzaken.»

De boekhouder was geen onwillig man, en

begrijpende dat er ditmaal veel voor den jongen man afhing, dat hij morgen zijn geld en de afrekening kreeg, zeide hij:

»Nu, om u een genoegen te doen en u geene teleurstelling te bereiden, zal ik uw verzoek inwilligen, hoewel — ik herhaal het — het tegen de reglementen is! Kom dan morgen, kort voor beursstijd, aan ons kantoor; dan zal ik zorgen, dat alles klaar is. Ik zal uwe Rekening Courant in orde maken en er een wissel op de Betaalkas bijvoegen.»

»Kostelijk!» riep Henri verheugd uit. »Ik dank u zeer voor uwe welwillendheid.»

Zij gaven elkander de hand en gingen huns weegs. Doch nauwelijks was Henri een paar schreden voort gegaan, of hij zag den Boekhouder weer aan zijne zijde.

»Een enkel woord,» zeide deze. »Gij zult, zooals van zelf spreekt, die Rekening Courant wel goed nazien. Mocht daarin door de haast, die gij mij oplegt, een foutje voorkomen, verwittig er mij dan van.»

Henri beloofde het.

Een kwartier later bereikte hij zijne kamer. Maar van arbeiden kwam dien avond niets. Hij moest gedurig denken aan die aandeelen, die hem niet mochten ontsnappen. Wel wist hij vooruit, dat het geld, 't welk hij van de Bank zou ontvangen, niet toereikend was, om die aandeelen te koopen, maar hij hoopte den heer Dennisse over te halen, met het ontbrekende een paar maanden geduld te hebben en wilde hem beloven hem dat geld naar Indië na te zenden. En in die hoop begaf hij zich te bed, droomende van groote schatten, die eerlang zijn deel zouden worden. Zou zijne hoop vervuld worden? Zou hij nog eenmaal een rijk man en geplaatst zijn aan het hoofd van een aanzienlijk handelshuis? De grond voor die hoop lag louter in het bezit van die aandeelen. O, hoe gelukkig zou hij zijn, wanneer hij dezen zijn eigendom zou kunnen noemen!

Den volgenden dag wist Henri Grafhout een uur uit te breken, om kort voor beursstijd bij de Bank te zijn. Dat het daar zeer druk was, zag hij bij het binnenkomen, en met veel moeite gelukte het hem tot den Boekhouder door te dringen, op wien hij ook

eenigen tijd moest wachten voordat hij hem te spreken kon krijgen. Eindelijk was hij met hem alleen.

»De zaak is in orde,» zei de Boekhouder, die hem een gesloten couvert overhandigde aan zijn adres.

»Ik heb nu geen minuut tijd meer,» zei de Boekhouder. »Zie te huis de Rekening Courant in, en zooals ik u gisteren avond zeide, mocht er door de haast iets verzuimd zijn, dan zult gij het mij wel doen weten.»

Henri bedankte hem voor zijne moeite, nam het Couvert in ontvangst, en daar hij zich dicht bij zijn woning bevond, ging hij even naar zijne kamer, om alles na te zien. Hier gekomen opende hij het Couvert, maar stel u zijne verbazing en verrassing voor, toen hij, meenende slechts hoogstens f18 of 1900 te ontvangen, uit de Rekening Courant gewaar werd, dat hem volgens die berekening toekwam eene som van f2080,50, derhalve ruim f100 meer. Hij zag den wissel na, of ook hierop een abuis gekomen was, maar neen, daar stond wel degelijk eene aanwijzing van f2080,50.

Hij begreep er niets van en zette zich op een stoel om de Rekening Courant nog eens nauwkeurig na te zien. Weldra ontdekte hij dan ook waarin het abuis school.

Eenige maanden geleden had hij van zijne f1850 aan een vriend f150 geleend. Dit geld was hem eerlijk terugbetaald met een wissel, dien hij terstond bij de Bank had afgegeven. En nu bleek uit de Rekening Courant, dat die f150 tweemaal geboekt waren, 't geen hij niet anders kon verklaren dan hierdoor, dat de Boekhouder, toen de wissel betaald werd, nogmaals hetzelfde bedrag, had te boek gesteld, waardoor dus de f1850 tot f2000 was gestegen en 't geheel, met de hem toekomende interesten nu een som uitmaakte van f2080,50, derhalve meer geld dan noodig was om de aandeelen te koopen.

Maar mocht hij zich die f150 toeëigenen?

Zij kwamen hem immers niet toe en warem hem door een fout of een abuis toegevoezen. Maakte hij van dit abuis gebruik en behield hij die f150 als zijn eigendom, dan — dan zou hij oneerlijk zijn en..... een diefstal begaan.

Eene huivering overviel hem toen deze laatste gedachte bij hem opkwaam.

Hij wierp zich achter in den stoel, ondersteunde zijn hoofd met de rechterhand en wilde eens nadenken, of hij werkelijk zoo schuldig was, wanneer hij zich dat geld toeëigende.

En hiermede beging hij een groote fout. Wanneer het geweten ons zegt, dat wij op het punt zijn eene *zonde*, een *misdaad* te begaan, dan mogen wij die stem niet tegen spreken, temeer daar God ons gebiedt: *Gij zult niet stelen*. Trachten wij die stem te

... Stel u zijne verbazing ... voor ...

smoren of tot zwijgen te brengen door allerlei bedenkingen en spitsvondigheden, dan onderhandelen wij met den Booze, die ons op listige en valsche wijze te hulp komt tot . . . . ons verderf.

Henri Grafhout begon met tot zich zelven te zeggen, dat al zijne hoop op het bezit van rijkdom door één pennestreek kon vernietigd worden. Zou dat niet jammer zijn? Er zijn zoovelen rijk geworden door het abus van een ander. Waarom zou hij er dan ook geen gebruik van maken? Hij zou immers dat geld niet verkwisten, maar het besteden tot iets nuttigs voor hem en anderen.

En aldus met zich zelven sprekende liet

hij den Booze den toegang vrij. De Booze kwam tot hem als een dief in den nacht, om hem te berooven van zijn goeden naam, van zijne vrijmoedigheid voor God, van zijn gebed, van zijne gemeenschap met God, — al was deze laatste ook zeer luttel.

Zijt gij misschien bevreesd, — dus fluisterde die dief in den nacht hem toe, — dat het uitkomen zal? Daarvoor behoeft gij geen vrees te koesteren. Niemand komt het ooit te weten. Maar stel eens het geval, dat er over een jaar of wat iets van uitlekte. Welnu, wat dan nog? Gij kunt altijd zeggen: ik heb die Rekening Courant niet nauwkeurig ingezien, maar heb gerekend op de nauwkeurigheid van de X Bank, die nooit fouten maakt. En ten anderen: in die twee of drie jaren hebt gij uw vermogen verdubbeld door het stijgen der aandelen. Gij zoudt dus zeer dwaas handelen die f150 terug te geven. Daartoe is nog altijd tijd wanneer de fout ontdekt wordt. Bovendien, ieder houdt u voor een eerlijk man en gij bezit de achting van allen die u kennen.

Dus sprak de dief in den nacht tot hem, en zijne stem vond weerklank in een hart, dat naar rijkdom dorste.

Twee uren later begaf hij zich naar zijn vriend Dennisse. Hij had den wissel verzilverd, en met eene portefeuille vol banknoten trad hij glimlachend de kamer binnen.

»Ik ben zoo gelukkig geweest,» zeide hij, »het geld bijeen te krijgen en breng u nu het vereischte bedrag voor de aandelen.»

Dit zeggende opende hij de portefeuille en spreidde de banknoten op tafel uit.

»Gij moogt wel van geluk spreken,» zeide de heer Dennisse, »want naar ik daar straks heb vernomen, zijn die aandelen heden middag op de beurs 10% gestegen en hebt gij dus al een aardig sommetje verdiend. Als ik dat geweten had, dan . . . Maar neen, de zaak was tusschen ons beklonken en ik ben blij om uwentwil. Geluk er mee! Gij wordt nog een rijk man.»

»Ik wil het hopen,» zei Henri, die de aandelen in ontvangst nam, »en zal het nooit

vergeten, dat ik dit fortuintje aan uwe grootmoedigheid te danken heb."

"Papperlappap!" zei Dennisse, "onder vrienden komt geene grootmoedigheid te pas. Zij moeten elkander helpen waar zij kunnen. Het zal mij intusschen aangenaam zijn, wanneer ik in Indië ben, van u te vernemen dat het u welgaat. Adieu!"

Dennisse had een waarzeggenden geest gehad, toen hij tot Henri zeide: "Gij wordt nog een rijk man."

Twee maanden later waren die aandeelen zoo hoog gestegen, dat hunne waarde meer dan vertienvoudigd was. Het geluk liep den bezitter in alles mede. Een Oostenrijksch en Russisch premielot, die hij gekocht had, kwamen met aanzienlijke prijzen uit, en eenmaal in het bezit van een groot kapitaal zijnde, ondervond hij dat dit kapitaal, zonder dat hij er een hand voor omkeerde, met elken dag aangroeiende.

Nog altijd had hij zijne betrekking behouden bij de Heeren Blangert en Co., wier procuratiehouder hij geworden was en die hem, daar zij hem als een handig en eerlijk man kenden en hoogschatten, als deelgenoot in hunne firma opnamen. Een jaar daarna trad hij in het huwelijk, met eene dochter van een der Heeren Blangert, die hem een aanzienlijk fortuin als huwelijksgift medebracht. Nog meer. De oudste der Heeren Blangert stierf, en toen de jongste zich uit de zaken terugtrok, om zijn levensavond in rust ergens op eene buitenplaats door te brengen, zag zich Henri Grafhout aan het hoofd der firma geplaatst, betrok eene deftige woning, en genoot zoowel als koopman, burger en familievader de achting van allen die met hem verkeerden. Menig een achtte zich gelukkig zaken met hem te doen. Hij werd de vraagbaak voor ieder die inlichtingen wenschte te ontvangen, en voor geene enkele philanthropische inrichting schelde men tevergeefs bij hem aan. Waar hij kon hielp hij. Kerk en school, wees en weduw, armoede onder allerlei vorm genoot van hem milde ondersteuning, en wanneer hij, van zijn kantoor gekomen, 's middags en 's avonds tusschen

zijne vrouw en kinderen zat, dan bood hun te zamen zijn een liefelijk beeld aan van huiselijk geluk en vrede.

En de Rekening Courant?

En de gestolen honderdvijftig gulden?

Daaraan dacht de heer Henri Grafhout niet meer. 't Geweten was met banknoten en goud geld belegd: het sluimerde onder dien zwaren last, en wanneer er nu en dan een zucht oprees en het geweten begon te spreken, oogenblikkelijk verscheen de dief in den nacht, die hem ook nog het laatste overschot van vrees en bewustheid van schuld trachtte te ontstelen.

III

BEZOEKING EN VERGELDING.

"Lieve Henri, ik ben blij dat je tehuis gekomen bent, want ik heb je raad zoo dringend noodig."

"Waarover?" vroeg de heer Grafhout, die van 't kantoor tehuis gekomen, hoed en jas aan den kapstok hing in de gang, waar zijne vrouw hem te gemoet was gegaan. "Waarover?" herhaalde hij met een glimlach, terwijl hij zijne vrouw omhelsde.

"Over Frits," was haar antwoord, gevolgd door een zucht.

"Heeft hij een kwajongensstreek uitgevoerd? Gekibbeld met Theodoor en zijne zusjes? De meiden geplaagd? Op school lastig geweest? Och, vrouw, 't is een jongen, en jongens zijn nu eenmaal in de wereld, om allerlei katekwaad uit te voeren en lastig te zijn. Maar 't zal wel veranderen. 't Verstand komt niet voor de jaren. Zet nu maar niet zoo'n betrokken gelaat en zie mij niet aan, alsof er, ik weet niet wat voor een ongeluk heeft plaats gehad."

Hij lachte haar vriendelijk toe, terwijl hij haar naar de eenzame binnenkamer geleidde. Maar er kwam geen lachende trek op haar gelaat. Hare oogen waren vochtig en er hing een donkere wolk op haar voorhoofd.

"Nee, lieve Henri," zeide zij. "Ik kan je niet opgeruimd aanzien. Ik heb verdriet. Er is iets gebeurd, dat mij met grooten kom-

mer vervult, en als ik verdriet — dus ging stoel tegenover men — zeld vader eens w ijer heeft gev in zijne zake wiens naam er zoovele en gewetens rechtigheden niet verdrag voor altijd Henri sk hadden het in zijn hart "Deel mij gedachten heeft."

Frits w jongen vo had iets v meende, d leek en ha geërd h was van zijn vad trof. Dit niet onk ere tro zijn zoo "Ik z Grafhou zelve t omtrent te veel heugen die ik De Hij ke maar van d "La is," f maan Zoo'n gen scha berij

mer vervult, en als gij het weet, zal je even als ik verdrietig zijn. Toen ik het ontdekte — dus ging zij voort, nadat zij op een stoel tegenover haar man had plaats genomen — zeide ik tot Frits: »O, als dat je vader eens wist! Je vader, die met zooveel ijver heeft gewerkt, en dien God zoo kennelijk in zijne zaken gezegend heeft! Je vader, op wiens naam geen enkele vlek rust, terwijl er zoovele vaders zijn, die hunne handen en gewetens bezoedeld hebben met ongerechtigheden, met dingen die het daglicht niet verdragen kunnen en die hun naam voor altijd geschandvlekt hebben.»

Henri sloeg de oogen neêr. Die woorden hadden het litteken van eene oude wonde in zijn hart opengereten.

»Deel mij mede,» zeide hij, om op andere gedachten te komen, »wat de jongen gedaan heeft.»

Frits was zijn oudste zoon, een flinke jongen voor zijn twaalfjarigen leeftijd. Hij had iets vriendelijks in zijn blik, en zijn vader meende, dat hij in alles op zijne moeder geleek en hare openhartigheid en liefde van haar geërfd had. Mevrouw Grafhout daarentegen was van gevoelen, dat hij meer had van zijn vader, wat verstand en aanleg betrof. Dit laatste was ook door zijn vader niet onopgemerkt gebleven, en met een zekere trotschheid en tevredenheid zag hij op zijn zoon neder.

»Ik zal je alles vertellen,» zeide mevrouw Grafhout, »maar ik moet beginnen met mij zelve te beschuldigen. Ik ben te zorgeloos omtrent Frits geweest en heb hem wellicht te veel verschoond. Daarbij komt, dat mijn geheugen wat zwak is en ik vele dingen vergeet, die ik niet vergeten moest.»

De heer Grafhout knikte toestemmend. Hij kende deze zwakheid van zijne vrouw, maar vergaf het haar, daar zij als vrouw van den huize zeer veel te doen had.

»Laat mij je nu zeggen wat er gebeurd is,» ging zij voort. »Je weet, dat Frits elke maand een rijksdaalder krijgt voor zakgeld. Zoo'n jongen heeft allerlei noodig voor dingen op school en in huis, voor teekengereedschap, verfdoo's, platen en sommige liefhebberijen. Nu gebeurde het wel eens, dat hij

mij, voordat de maand om was, vroeg, hem reeds zijn rijksdaalder te geven....»

»Dat je wel niet gedaan zult hebben,» viel hij haar in de rede. »Een jongen moet leeren niet verder te springen dan zijn stok lang is, en als hij dat niet vroeg leert, komt hij er door in ellende.»

»Ik heb het maar eenmaal gedaan, en juist bij gelegenheid van het voorval, dat ik je nu wil mededeelen. Je weet, wij zijn in October, en op 21 September gaf ik Frits een rekening mede van vier gulden twintig cents, die hij in een winkel zou betalen, 't geen hij gemakkelijk kon doen, daar die winkel dicht bij zijn school is. Ik had op dat oogenblik geen afgepast geld en gaf hem een muntbiljet van tien gulden, en daar hij zoo gaarne een postzegelalbum wilde koopen, waarvoor hij mij een voorschot had gevraagd, zei ik hem, dat hij dien rijksdaalder kon afhouden van het geld, dat de winkelier hem zou teruggeven. Door de vele — vele bezigheden en den aanloop van allerlei menschen, die mijne hulp kwamen inroepen, vergat ik Frits te vragen naar de kwitantie der rekening en het overgeschoten geld, totdat ik van morgen de stad inging, om boodschappen te doen en ook den winkel bezocht. Maar verbeeld u mijn schrik en ook mijne droefheid, toen ik daar vernam, dat Frits er niet met de rekening was geweest en ook geen geld had betaald. O Henri, ik kan je niet zeggen,» ging zij voort, hare tranen tevergeefs bedwingende, »hoe mij dat gesmart heeft. Hoe is het mogelijk, dat een jongen, die in alles zoo op zijn vader gelijk is, — een vader met zulk een eerlijk hart — veertien dagen in huis kan rondloopen, met mij praten, met mij spelen en.... zijne misdaad voor mij verbergen. Ach, het is de eerste stap op den weg der ongerechtigheid, en wij weten dat zulk een stap gewoonlijk door andere stappen, — de een al grooter dan de ander, — gevolgd wordt. O 't is verschrikkelijk! Ach, wat moet er van hem worden!»

De heer Grafhout hield het hoofd gebogen en een diepe zucht steeg uit zijne borst opwaarts. Zijne vrouw merkte dit, en hem teeder aanziende, hernam zij:

»Ik begrijp hoezeer je hieronder lijdt. 't Zelfde heb ik ook aan Frits gezegd, hem wijzende op zijns vaders eer en onbesproken naam. Hierdoor werd hij veelmeer getroffen dan door berispingen en vermaningen, en toen ik hem zei, dat hij in zijns vaders oogen voortaan een dief was, begon hij zoo verschrikkelijk te schreien, dat ik er van bewogen werd. Hij zit nu in de achterkamer en wacht daar tot dat je hem roept om bij je te komen. Wat moet ik nu doen?»

Er volgde niet dadelijk antwoord. De heer Grafhout was zoo ontroerd, dat hij niet spreken kon. Immers, eensklaps was het hem, alsof hij eene stem vernam, die uit het binnenste zijner ziel oprees en hem toeriep »Dat is de vergelding. Gij zelf hebt u dit harteleed veroorzaakt. Er staat geschreven: *Ik zal de misdaden der vaders bezoeken aan.....*» Meer hoorde hij niet, maar huiverde, alsof de kóorts hem had aangegrepen, en opnieuw moest hij het aangezicht met zijne handen bedekken.

Zijne vrouw, in de meening dat hij zoo ontroerd en bewogen was over het misdrijf van zijn zoon, stond op, lei haar arm om zijn hals en trachtte hem te troosten, maar hij wikkelde zich zachtjes uit hare omarming los: 't was hem eene smart te meer haar in die meening te moeten laten.

»Wat moet ik doen?» herhaalde zij, terwijl de tranen langs hare wangen biggelden.

Hij kwam een weinig tot zich zelve, en zonder haar aan te zien, antwoordde hij: »Laat hem hier komen!»

Toen zijne vrouw de kamer verlaten had, overweldigde hem de smart zóó, dat hij begon te snikken. Zijne misdaad stond in al hare verschrikking voor hem tot in de minste bijzonderheden, en hij gevoelde zich diep — diep ongelukkig te midden van al den rijkdom, dien hij zich door zijne zonde verworven had. Hij durfde het hoofd niet op te heffen en bleef geruimen tijd in een gebogen houding.

Een zachte druk op zijn arm stoorde hem in zijne overdenkingen, en opziende zag hij zijn zoon, die hem schreiende toeriep:

»Och papa, het smart mij zoo, dat ik u zoo bitterlijk bedroefd heb! Dit smart mij meer dan wanneer ik de verdiende straf moet ondergaan. O papa, vergeef het mij! Nooit — nooit zal ik het weer doen. Nooit zal ik meer reden geven tot droefheid. O, het smart mij zoo. Vergeving, vergeving, lieve pa! Straf mij zooveel u wilt, ik zal er niet over

O mijn zoon! mijn zoon!

morren, maar alleenlijk vergeef mij mij!»

»Je hebt straf verdiend,» zei de heer Grafhout, »en ik zou aan mijn vaderlijken plicht te kort doen, zoo ik 't naliet je te kastijden. O Frits, je weet niet hoe veel het mij kost je te straffen. Ik voel die straf dieper dan je weet.»

»Ik wil ze dragen, pa,» zei Frits snikkend, »ik heb ze verdiend, maar ach pa, vergeef het mij!»

De heer Grafhout greep een rotting, die in een hoek der kamer stond en tuchtigde

zijn zoon zoolang, totdat er zijn arm moede van was, zakte toen op een stoel neer, bedekte het gelaat met zijne handen en riep uit:

»O mijn zoon! Mijn zoon!» .....

Zachtjes verwijderde zich Frits en liet zijn vader alleen met God en zijn geweten.

Intusschen stond reeds lang het middageten gereed. Voor de kinderen was dit steeds het gelukkigste uurtje van den dag, want pa onderhield zich dan met hen en wist altijd zooveel aardigs en nuttigs te vertellen. Vooral voor de beide kleinsten was de tijd van het middageten zeer gewenscht. De beide jongste meisjes Jeannette en Mina zaten nog steeds in een andere kamer bij de kindermeid, maar mochten wanneer er vruchten of lekkernijen op tafel kwamen, op het zoogenaamde dessert, binnen komen en zaten dan tusschen pa en ma, lachende en vol geluk. Maar heden zaten allen stil rondom den disch. De ouders

spraken geen woord, en Frits had geen trek in 't eten, terwijl zijn broer Theodoor, die zeer goed wist wat er gebeurd was, stilzweigend op zijn bord staarde.

Een half uur later kwamen de beide kleinsten binnen. Maar hoe geheel anders dan vroeger. Zij waren gewoon in een stormpas op hunne ouders toe te springen en hen te omhelzen, om daarna hunne plaatsen in te nemen, maar thans kwamen zij schoorvoetend aan, voetje voor voetje en met een bedrukt gelaat.

De misdaad van Frits had eene geheele omkeering bewerkt, en 't scheen alsof de vreugde uit het eenmaal zoo gelukkige huisgezin verdwenen was, terwijl de vader ge-

durig het zelfverwilt vernam: »Gij zijt er de oorzaak van!..... Ik zal de misdaden der vaderen bezoeken aan de kinderen van.....»

De kleine Mina kon zich evenwel niet inhouden. Eensklaps liep zij op haren vader toe, klom op zijn stoel, sloeg hare armpjes om zijn hals en riep in hare kinderlijke taal:

»Och pa, vergeef het Fis! Hij zal 't nooit weer doen!»

De maaltijd was afgelopen, en zonder een woord te spreken begaf zich de heer Grafhout naar zijn kamer, ontbood eene dienst-

maagd en droeg haar op aan zijne vrouw te zeggen, dat hij den avond alleen wilde blijven en niemand tot hem mocht komen. Daarop sloot hij de deur en even als een man, wiens kracht verbroken en verbrijzeld is, liet hij zich op een stoel neervallen.

Hoe lang hij in dezen toestand vertoefde, wist hij zich later niet meer te herinneren maar wel, dat hij verschrikkelijke uren

doorbracht in deze eenzaamheid, alléén met God. Zijn leven ging hem als een vluchtig droombeeld voorbij, en telkens en telkens rees het oogenblik voor zijn geest op, toen hij zich die f 150 toeëigende en hierdoor in het bezit kwam van die aandeelen, die hem wel rijk, maar ook diep — diep ongelukkig gemaakt hadden, daar zij een scheidsmuur hadden opgericht tusschen hem en God. 't Is waar, hij had veel van dien rijkdom besteed voor liefdadige doeleinden, maar zijn geweten riep hem toe: je hebt God en den Mamon willen dienen, om daardoor de stem der misdaad te smoren. Maar uwe zonde — de zonde is gebleven; gij hebt ze nimmer beleden en niet de toevlucht genomen tot Je-

... Wierp hij zich op de knieën ...

zus. Wat hielp hem nu al zijn rijkdom? Wat baatte hem de goede naam, dien de menschen hem gegeven hadden? Konden al zijne deugden het misdrijf uitwischen waaraan hij zich had schuldig gemaakt? O, hij voelde hoe thans eene zware hand hem ter neder drakte, en hij stond nu met al zijne zonden en in al zijne naaktheid voor God.

En nu kwam nogmaals de dief in den nacht, maar thans niet om hem zijn eerlijken naam en al zijne goede eigenschappen te ontnemen, maar om hem als een rechter te veroordeelen en hem aan te toonen, hoe diep hij gezonken was en wat het oordeel van God voor hem zou zijn.

Het was hem alsof een straal van God op zijn hart nederviel, en nu zag hij zich zelf in zijne nietswaardigheid, als een misdadiger voor God. Diep getroffen wierp hij zich op de knieën, beled zijne zonden en smeekte om vergiffenis.

En terwijl hij bad hoorde hij nog de woorden, die de kleine Mina hem smeekend had ingefluisterd:

»Och pa, vergeef het Fis! Hij zal 't nooit weerdoen!»

En zie, toen scheen het hem toe, alsof hij eene andere stem hoorde, die van den hemel kwam en hem toeriep: »Ik doe barmhartigheid aan duizenden dergenen, die

mijne geboden onderhouden!..... Al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol. .... Die tot Mij komt zal Ik geenszins uitstooten..... Het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonden.....»

»Mijn God!» riep hij uit, »Ontferm U mijner. Wees mij, zondaar, genadig!»

Geene andere gedachte doorkruiste thans zijn ziel. Slechts die eene: Vergeving te ontvangen.

»Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve, en ons reinige van alle ongerechtigheid.»

De dief in den nacht had zijn taak ten einde gebracht en verdween. De heer Grafhout bleef echter nog geruimen tijd in zijn gebogen houding, en toen hij ten laatste opstond, gevoelde hij zich verruimd; er kwam weer glans in zijn droevigen blik. Hem was een zware steen van 't hart genomen; de onreinheid zijner zonde was geweken, maar daarvoor had hij in de plaats gekregen een ander hart, met groote begeerte naar reinheid en heiligmaking, een hart dat er naar verlangde voortaan dicht bij Jezus te leven en elke aanraking met de zonde te schuwen als eene slang op onzen weg.

IETS VAN SLAKKEN.

Er zijn slakken en slakken. Men noemt slakken overblijfsels van gesmolten ertsen, die weggeworpen worden en waarmede men hier en daar de wegen bestrooit, om deze hard te maken. Ook gebruikt men ze nog wel eens om daaruit door smelting andere bestanddeelen te krijgen. Er zijn ook Vulcanische slakken, namelijk overblijfsels van gestolde lava. Over deze beide soorten van slakken wil ik heden echter niet schrijven, maar wel over de u zeker bekende dieren, die gij des zomers langs de wegen ziet kruipen, of die gij, verborgen in hunne huisjes,

op planten, boomen, bloemen, schuttingen allerwegen ziet zitten.

Slakken behooren tot de groote afdeeling in het dierenrijk, bekend onder den naam van Mollusken of weekdieren, die zoowel in het water als op het land leven. Wat de slakken betreft, er zijn sommige soorten, die geen huisje bouwen, waarin zij zich verbergen kunnen. Dezen ziet men dan ook wel bij regentijd langs de wegen kruipen. Andere soorten bouwen zich een huisje (slakkenhuis), dat zij overal meeslepen, en waarin zij zich verschuilen, zoodra zij eenig gevaar zien. De

IETS VAN SLAKKEN.

eerste soort behoort tot de naakte weekdieren; de laatste tot de schelpdieren. Over het algemeen kan men zeggen, dat slakken in de huishouding der natuur schadelijke dieren zijn. De naakte slakken eten alles op wat zij op haren weg vinden, en het meeste hebben onze tuinen en kweekerijen van die dieren te lijden. Zij zijn zeer verzot op zoetigheid en smullen graag onze vruchten op, 't geen zij reeds voor dag en dauw doen, opdat zij de voorkeur zouden genieten en wij dan mogen nemen wat zij overgelaten hebben. Ik herinner mij een geval van een meisje, dat een stukje taart had gekregen, waarin bessen gebakken waren. Zij ging er mee naar den tuin, zette het bord met die lekkernij op een bank en wilde juist beginnen met haar hart daaraan op te halen, toen zij geroepen werd. Een half uur later kwam zij terug en wat zag zij nu? Er zaten op de taart drie-vier slakken, die verscholen in hare huisjes, alle bessen uit dat gebak oppeuzelden. Zij leerde hierdoor voorzichtig te zijn, en in 't vervolg nam zij zich ook voor, wanneer zij weer geroepen werd, haar bord eerst te bedekken. De wijnbouwers in Duitschland en Frankrijk klagen soms steen en been over de slakken, die de wijnstokken zeer benadeelen, en blade- ren en vruchten afknagen. (Zie de groote plaat.)

Toch hebben de slakken ook haar nut. In vele landen worden de slakken gegeten. Gij hebt zeker wel eens den naam gehoord van Alikruik (*Turbo littoreus* L), die door liefhebbers van dergelijk schelpvoedsel op hoogen prijs worden gesteld. Men vindt deze schelpen of horentjes aan de oevers van groote wateren, soms in zulke menigte, dat men geen voet kan verzetten zonder enkelen te vertreden. Die horentjes of schelpen zijn ongeveer zoo groot als een hazelnoot, bijna rond, met een korte, scherpe punt. De slak, die in dat horentje zit, is grijs en wordt gegeten. Bij duizenden worden zij opgezameld, met zout gekookt — zooals de garnalen — en met huisje en al op tafel gebracht. De liefhebbers pikken dan de slak er uit en eten ze op. Ik houd niet van dat beestengoed, vooral niet, omdat de slak taai en vermengd is met klei en zand. Doch andere

mensen zijn zoo kieskeurig niet en willen graag iets te kraken hebben tusschen hunne tanden.

In Limburg zijn er vele liefhebbers van slakken en er wonen aldaar menschen, die er een bijverdienste van maken, om slakken aan te kweken. Zij verzamelen hoofdzakelijk slechts ééne soort, de zoogenaamde Caracol, door de natuurkundigen *Helix pomatia* L. genoemd. Zie de kleine plaat. 't Zijn nog al groote slakken, grijsachtig van kleur, iets in 't groene spelend. De huisjes zijn rond, geelbruin met matkleurige roodbruine dwarsbanden. De slakkenkweekers verzame-

DE EETBARE SLAK.

len deze dieren in een vierkant gat in den grond en voeden ze met kool en andere planten. Wanneer nu de slakken tot berstens toe gevoed zijn, worden die arme dieren met huisje en al *levend* in kokend water geworpen. Zij kunnen dit niet verdragen en moeten dus sterven. Daarna worden ze gereinigd, de slakken uit de huisjes gehaald, en met boter en peterselie vermengd. Vervolgens vult men de ledige huisjes met dit poespas en zet het den gasten voor. Ik dank er voor.

In vroegeren tijd gebruikte men ook eene soort van boschslak als middel tegen kinkhoest. In een pot met bruine suiker legt men deze dieren, die daarin wegsmelten, en van dit sap gaf men de kinderen, die aan kinkhoest leden, nu en dan een lepeltje vol. Maar de kinkhoest ging er niet van weg. De slakjes lijken iets of wat op een kleine gedroogde pruim. Hierdoor werd eens een meisje verschalkt. Onderwijl hare moeder in een schemeruurtje bezig was slakken tus-

schen de suiker te leggen, kwam zij in een oogenblik dat de moeder juist uit de kamer was gegaan, bij den suikerpot, dacht dat het pruimen waren, nam haastig een slak tusschen de vingers en stak ze in haar mond. Gij kunt denken welk een benauwd gezicht zij zette, toen moeder terug kwam en zij hoorde wat zij gesnoept had! Zoo gaat het met snoepers.

Sommige schelpdieren scheiden ook voorwerpen af, die groote waarde bezitten, bij voorbeeld, de pareloesters; anderen leveren

verfstof, purper, dat in vroegere eeuwen veelvuldig gebruikt werd, voordat de Cochenille bekend was. In Bengalen en ook in Afrika dienen sommige schelpen (*Cypraea moneta* L) tot geld, en van enkele groote schelpen, die een geelbruinen baard hebben, b. v. *Pinna nobilis* weven de bewoners van zuidelijke landen kleedingstukken.

Zoo ziet gij dus hoe rijk de natuur, en hoe groot God is, die al deze dieren om der menschen wil heeft voortgebracht.

TWEE MERKWAARDIGE KEVERS.

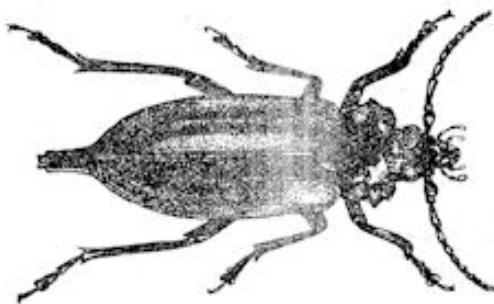
In ons land vindt men zeer schoone en niet minder merkwaardige kevers. Ik zeg: men vindt ze, maar men moet er naar zoeken. Er zijn kevers in overvloed, en als 't voorjaar wordt, ziet gij ze, zonder ze te zoeken, bij duizenden langs den grond, voor u heen en op de ontluikende planten en bloemen zweven of zitten. Denk slechts aan de kleine mestkevers, die zoodra de lentezon doorbreekt, allerwegen rondvliegen, om in de mest te krioelen en den arbeid voor den landman te vergemakkelijken. Ook komen in 't voorjaar de meikevers te voorschijn. Dat weten de jongens wel, die op de vangst uitgaan.

Hoewel nu deze kevers door het verrichten van hun taak reeds merkwaardig zijn, zoo vindt men echter in den zomer de fraaisten en merkwaardigsten. Ik zou eene heele

mij tot een kever, die tot de tamelijk talrijke familie der boktorren of *Longicornia* behoort. Deze kever, op plaat 1 afgebeeld, wordt door de natuurkundigen *Prionus coriarius* L. genoemd. *Prionus* wordt afgeleid van een Grieksch woord, dat zaag beteekent, en *coriarius* is de latijnsche benaming voor dieren en planten, wier uitwendige deelen hard of lederachtig zijn.

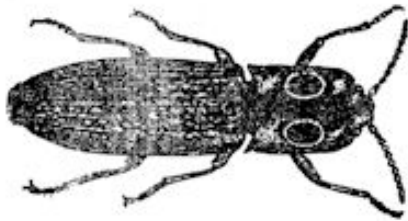
De *Prionus coriarius* leeft als larve in boomen. De moederkever legt met haar legboor, die gij op de plaat aan haar achterlijf ziet, eieren in een gat of holte van een boom, en de larven, die uit deze eieren voortkomen, dringen diep binnen het hout door, zagen zich gangen en leven van dit zaagsel. Wanneer zij volwassen zijn, verpoppen zij zich, blijven in dezen toestand geruimen tijd en komen tegen Augustus te voorschijn als kevers. De kevers zijn pikzwart, naar het bruin overhellend; hun onderlijf is roodachtig. Bij dag ziet men ze zelden, tenzij men er een oog voor heeft; alsdan vindt men ze stil zitten op de stammen of takken der boomen. Maar zoodra het avond wordt, vliegen zij rond en zoeken zulke boomen op, uit wier schors sap of harst vloeit, dat zij gaarne lusten. Niet lang echter duurt hun leven als kever. Zij paren zich spoedig, waarna het mannetje sterft, en het wijfje, nadat zij hare eieren gelegd heeft, volgt zijn voorbeeld.

Gelukkig zijn deze boktorren niet talrijk,

aflevering van De Vriend des Huizes noodig hebben, zoo ik slechts deze laatsten wilde beschrijven, maar voor 't oogenblik bepaal ik

anders zou het er met onze houtteelt slecht uitzien, want gij begrijpt wel, dat het boren en graven van gangen binnen de boomen niet voordeelig is voor onze bosschen. Er komt nog een geluk bij. Vooreerst tasten zij meestal slechts ziekelijke boomen aan, en ten anderen hebben zij ook hunne vijanden in de spechten, die larven en kevers met hunne spitse snavels uit de gaten weten te pikken. Ook zijn er vliegen en sluipwespen, die de larven doodden.

Op plaat 2 ziet gij een kever, die tot eene andere afdeeling behoort, en wel tot de zoogenaamde springtorren. Wij hebben er in ons land ook representanten van, die reeds vroeg in den zomer te voorschijn komen. Legt men zulk een kever op zijn rug, dan houdt hij zich een paar minuten stil, waarna hij moeite doet, zich om te draaijen, 't geen hem slechts zelden gelukt. Wanneer dus zulk een diertje op den grond gevallen en op zijn rug terecht gekomen was, zou het, hulpeloos als het is, moeten sterven of door een vogel opgepikt worden. Maar zijn Schepper heeft hem toch een middel gegeven, waardoor hij uit dezen neteligen toestand kan verlost worden. Hij heeft namelijk aan 't onderlijf een soort van stekel of doren, die in een gaatje sluit. Door zich nu sterk achterover te buigen schiet die stekel in het gaatje en door dien schok wordt het dier opgeheven, springt in de hoogte en komt dan op zijne pooten terecht.

Om die reden worden deze kevers *springtorren* genoemd.

Nu zijn er vele soorten van springtorren, en vooral in Zuid-Amerika treft men er aan, die vooral merkwaardig zijn door de fraaie teekening op hals en bovenzvleugels, en door hun lichtgevend vermogen. Wij hebben in ons land ook kevers, die een lichtgevend vermogen bezitten. Denk slechts aan de zoogenaamde *lichtwormen*, die men op warme zomeravonden of nachten tusschen het gras en kreupelhout kan zien lichten. 't Zijn evenwel geen wormen, maar kevers, van welke dieren ik u later wel iets zal vertellen.

Een van de fraaiste lichtgevende kevers is de Braziliaansche *Pyrophorus phosphoreus* L., vooral kenbaar aan twee geelachtige gekleurde vlekken op het grijze borststuk. (Zie plaat 2). *Pyrophorus* wil zeggen vuurdrager, en wat *phosphoreus* beteekent, weet ge wel van sommige lucifers. Deze kevers bezitten in hunne geledingen blaasjes, gevuld met eene lichtgevende zelfstandigheid, en wanneer zij des avonds rondvliegen is het alsof er vonkjes door het luchtruim zweven. De Indianen, die des nachts door een bosch hun weg moeten zoeken, binden dikwijls eenige van die kevers aan hun schoeisel vast, waardoor zij genoegzaam licht ontvangen, om hun weg te kunnen voortzetten. Ook voeden zij deze diertjes met suiker, en bevochtigen ze met lauwwater, om ze in 't leven te houden, ten einde ze altijd bij de hand te hebben. De dames in Zuid-Amerika verzamelen deze vuurdragers in fijne netjes, waarmede zij hun hoofd bedekken, en bij avond gezien, fonkelen die netjes als edelgesteenten.

Is het nu niet waar dat deze kevers merkwaardig zijn? En hoe groot is de Schepper, die hun zulke schitterende eigenschappen heeft verleend!

WAAR 'T GOED EN NIET GOED VOOR IS.

Ik weet niet of 't nog te zien is, maar ik herinner mij, zestig jaar geleden, een proef van klein schrift gezien te hebben in het Prins Maurits-huis (museum) in den Haag.

Ik stond voor een kastje met een glazen deksel, en mijn geleider wees met den top van zijn vinger naar een geopend doosje, dat in dat kastje lag. Ik zag toen iets dat op

één papiertje geleek zoo groot als een stui-
vertje, en 't scheen mij toe, dat dit papiertje
met stof bedekt was. Mijn geleider fluisterde
mij toen in, dat ik wat scherper moest toe-
zien, en toen ik dit deed, zag ik dat 't geen
stof was, 't welk op dit papiertje lag, maar
dat het letters waren. Een der opzichters
had toen de vriendelijkheid het kastje te
openen, en mij een vergrootglas in de hand
gevende, kon ik nu duidelijk al de letters
lezen. En denk eens: vijf maal stond het
geheele »Onze Vader» op dit papiertje ge-
schreven. Oudtijds hield men zich veel bezig
met dergelijke proeven van klein schrift, en

heden ten dage heeft men die zelfde lief-
hebberij weer opgevat. Althans de couranten
melden, dat iemand op een briefkaart den
grootsten inhoud van een dagblad heeft
geschreven. Een ander schreef op een ei het
verhaal van de ontdekking van Amerika door
Columbus, en iemand heeft het ondernomen
een roman, die 19000 woorden bevatte, op
een fotografie kabinet-formaat af te schrijven.

Ik bewonder het geduld van die schrijvers.
Maar ofschoon sommige menschen 't goed
vinden voor een museum en voor een aard-
digheid, betwijfel ik toch of het wel goed
voor hunne oogen geweest zal zijn.

ALLEGAARTJE.

Jonge honden. Het gebeurt wel eens dat ie-
mand uit een nest van jonge honden een keu-
ze moet doen en verlegen is welk hondje hij
zal nemen. In dat geval is het 't beste de
keus over te laten aan de moeder van de
jonge hondjes. Men moet alle hondjes uit
het nest wegnemen en ze ergens in een
hoek stoppen. Dadelijk zal dan de moeder
de honden weer in 't nest terug brengen, en
men kan er verzekerd van zijn, dat het
eerste hondje, 't welk zij in 't nest haalt,
het beste is.

Het vechten der konijnen. Konijnen vechten
op zeer zonderlinge manier. Zij bijten el-
kander niet, maar doen hun best over el-
kander heen te springen en dan met hunne
achterpooten den kop van hun tegenpartij
te kwetsen. 't Ziet er allerpotsierlijkst uit,
wanneer zij op deze wijze aan het vechten
zijn, en men kan er haast geen oog op hou-
den, zoo snel als zij springen.

Nog niet. De Keizer van Duitschland, Wil-
helm II, had aan een schilder opgedragen

eene voorstelling te geven van het familie-
leven des keizers. Toen de schilder eenige
schetsen klaar had, onderwierp hij deze aan
het oordeel van den Monarch. Een van die
schetsen stelde voor, dat de keizer op zijn
troon zat, terwijl zijn oudste zoon, de kroon-
prins, den rechervoet op een der treden
van dien troon had gezet. Toen de keizer dit
had gezien, nam hij een stuk zwart krijt,
schrapte de teekening door en schreef er
onder: »Nog niet.»

Frederik de Groote hield veel van dis-
puteeren (redetwisten), maar het was niet
gemakkelijk met hem van gevoelen te ver-
schillen, want de koning werd spoedig drif-
tig en ontzag zich niet zijn tegenstander bij
den kraag te pakken of hem een schop te
geven. Op zekeren dag vroeg hij aan een
hoveling, waarom hij geen deel had genomen
aan de beraadslaging. »Sire,» was het ant-
woord, »het is onmogelijk zijne meening
staande te houden voor een koning, die zulk
een sterke overtuiging heeft en zulke dikke
laarzen draagt.»

DE KNAPPE JAN.

Jan kwam in de vakantie thuis,
't Valies met boeken vol;
Was groot geworden en leek wel
In zusjes oog een bol.

Toen hij met haar uit wand'len ging,
Sprak hij in 't Fransch haar toe:
*»Je suis heureux de vous revoir;
Comment vous portez-vous!»*

Voorts kraamde hij zijn Engelsch uit,
— Maar zus verstond geen zier —
*How do you do en if you please,
Sweet sister, o my dear!»*

Van Duitsch wist hij wel niet heel veel,
Maar zei toch: *»Liebes Kind,
Du bist mein theures Schwesterlein,
Du gehst mir zu geschwind.»*

Vroeg zij: *»Zijt gij ook flink, vol moed?»*
Dan zei hij: *»o, ja wohl!*
Ik ben in alles even knap,
Dat leerde ik op de school.”

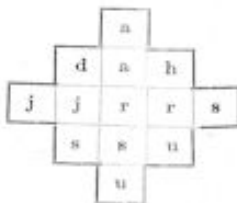
Al wand'lend kwamen ze in een wei,
En zie, daar rende een koe,
Den staart omhoog, den kop omlaag,
Op beide kind'ren toe.

Jan liet — hoe laf! — zijn zusje los,
Kroop achter boom en heg;
Gelukkig liep de koe voorbij
En rende verre weg.

»Broer Jan,” zei zus, *»je spreekt het Fransch,
Duitsch, Engelsch al heel rap,
Maar wat ge ook leerdet op de school,
In moed zijt ge niet knap.”*

21. Achthoek.

De twee middellijnen vormen denzelfden bijnaam. 2e dwarsregel = een voornaam persoon tijdens Mozes. 4e dw. regel het tegendeel van langzaam.

22. Raadsel.

Men vindt mij aan rivieren,
Met gras en bies beplant;
De schepen liggen veilig

Aan mijnen waterkant.
Ontneem mij de eerste letter,
Dan ziet ge een zeer woest dier,
Het mikpunt van den jager
In Deutschland, zelden hier.

23. Raadsel.

Gewoonlijk zijn wij bij elkaar
En noodig bij japonnen;
Een prijs verdient wel hij of zij,
Die 't eerst ons heeft verzonnen.
Maar zoo wij tusschen man en vrouw,
Of ook wel vrienden zitten,
Dan is 't niet goed met hen gesteld
En hoort men twisten, vitten.

Hij gevoelde zich, door hetgeen gezegd was, zeer beleedigd, en had veel liever de bijbel-lezing van de ouderen bijgewoond. Zijn hart was niet gestemd voor vroolijkheid en kwinkslagen en pretmaken, terwijl zijn vrienden, o. a. zijn nicht Maud, in gevaar verkeerden, wegens hetzelfde dierbare geloof, dat hij aan-kleefde.

Eenige dagen later bevonden juffer Cicely, vrouw Coppin en Peter zich bij de familie Meredith, die hen uitgenoodigd had. Mary was daar ook nog. Den dag vóór hun komst waren Mary en Kate Meredith druk bezig met het opknappen van het huis.

»Wij moeten de kerk ook nog opsieren,» zeide Kate tot Mary. »Pater Eustace heeft mij een aflaat beloofd, indien ik het altaar van St. Bridget zoo mooi maak als verleden jaar.»

In plaats van hierover te lachen, gelijk Kate verwacht had, keek Mary ernstig en zeide: »Ik geloof niet, dat het beloven van een aflaat anders is dan een leugen.»

Kate, die verbaasd keek en een weinig beleedigd was, zeide: »Denkt gij wijzer te zijn dan de Kerk? Wat heeft u zulk een nieuw denkbeeld in 't hoofd gebracht, Mary?»

»Het is geen nieuw denkbeeld,» zeide Mary. »De priester van Allerheiligenkerk heeft dat al jaren geleden gezegd, en sedert ik het Nieuw Testament heb gelezen, heb ik over die dingen gedacht, zooals ik dat thuis gewoon was.»

Kate legde waarschuwend haar vinger op haar lippen.

»Ik kreeg daar juist den dwerg Pepin in 't oog,» zeide zij »en hij moet niet weten, dat

wij een Nieuw Testament in huis hebben, anders komt er onheil van. Men zegt, dat prinses Mary hem alleen houdt, om het nieuws, dat hij aanbrengt, en dat hij kwaad trachtte te brouwen wegens een boek, dat hem ont-nomen is.»

»Welk boek was dat?» vroeg Mary.

»Dat weet ik niet. Hoe zou ik dat ook weten? Maar eenigen denken, dat het het-zelfde boek is, naar hetwelk de biechtvader verleden jaar met zooveel ijver gezocht heeft.»

»Ik kan u wel zeggen, welk boek het was, juffrouw Meredith,» zeide het pieperig stem-metje van den dwerg, terwijl hij zich ophief om het raam in te kijken; »het was een gedeelte van het evangelieboek, dat Peter de leerjongen voor zijn nicht Maud Meredith, de non, afgeschreven heeft.»

De twee zusters werden bij het hooren dezer woorden doodsbleek. Mary snelde naar het raam om Pepin te vragen, hoe hij dit wist, maar de dwerg was reeds ver weg en spoedde zich in allerijl naar 't paleis.

»Zou het Peter kunnen geweest zijn, die al die ellende over Maud bracht?» vroeg Kate.

Mary barstte in tranen los. »Het bezit van dat evangelieboek schijnt enkel ellende aan te brengen,» zuchtte zij. »Maar wat zullen wij met die geschiedenis van Pepin doen?»

»Laat ons het vooreerst geheim houden,» gaf Kate snel ten antwoord. De prinses gaat naar Kimbleton en Pepin gaat ongetwijfeld meê; hij vergeet dan over deze zaak alles te midden van de nieuwe booze stukken, die hij ginds uitvoert.»

(Wordt vervolgd.)

HOE MILLET ZIJN „ANGELUS” SCHILDERDE.

UIT HET ENGELSCH

DOOR

H. J. HANA.

't Was maar een kleine hoeve op de kust van Normandië. Men zag er steil uit de zee oplopende rotsen, waar de schapen klau-terden en knabbelden, en groene velden, die zich over den weg uitstrekten tot aan den

gezichteinder, en eene nimmer veranderende zee, waarop schepen kwamen en gingen; maar de bewoners der kleine boerderij had-den het veel te druk, om op deze dingen acht te slaan. Soms waren zij wel eens

nieuwsgierig, waar die witgeveleugelde schepen toch heengingen, evenals zij zich verwonderden over de vlucht van wilde ganzen boven hunne hoofden. Doch dat was dan ook allés. Alleen de kinderen hadden niets te doen en konden het komen en gaan der schaduwen bespieden; en Jean François, de oudste, riep de anderen soms toe, om met hem mede te gaan naar de klippen bij de zee, waar zij konden klimmen met de schapen en verstoppertje spelen in de schaduw. Maar soms gebeurde het ook wel, dat hij zijn spel vergat en zóó lang met zijn gezicht op zijne handen onbewegelijk bleef liggen, dat de anderen ongeduldig begonnen te worden en hem toeriepen: »François! François! waar zit je toch?» — en dan stond hij op en ging weer naar hen toe en herinnerde hij zich, dat zij uitgegaan waren om te spelen op de rotsen langs het strand op de kust van Normandië.

»Er zijn zóóvele en zulke prachtige kleuren, die elkander over de weide achtervolgen, dat ik al hét andere er door vergat,» zeide hij dan beschroomd, als om zich te verontschuldigen.

»Kleuren?! Gij bedoelt kleur! Er is maar één kleur aan de weide te zien, en dat is groen!» zeiden de anderen.

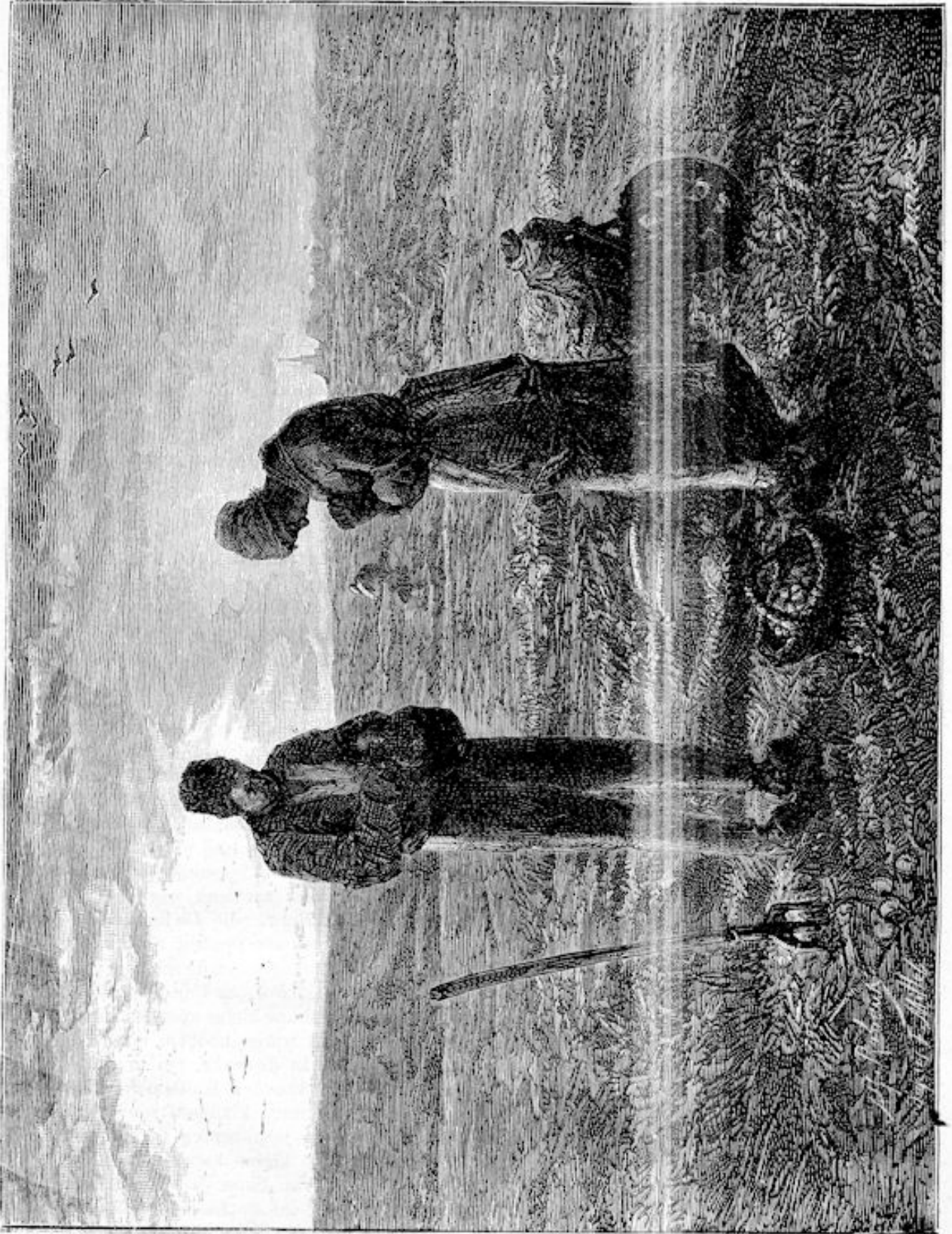
»Maar één kleur op dat groote veld? Zijt ge dan zoo blind als vleermuizen? Ga met uw hoofd dicht bij den grond liggen, en kijk dan naar de kleuren, die elkander hier en daar afwisselen. Nu eens zijn ze goud als de zonneschijn; dan weer lichtrood als een bloem, of bruin als een boschlijster. Wanneer ik eenmaal een man ben, zal ik eens eens een schilderij maken, waarop precies zoo 'n veld zal te zien zijn, als dit, zóó getrouw en zóó sprekend gelijkend, dat allen die het zien zullen, zeggen: »Wij kunnen de grashalmen bijna tot elkander hooren fluisteren en de kleuren zijn de kleuren van Normandië!»

De boerenwoning zelf zag er uit, zooals al de huizen in die streek: laag en wit gepleisterd, en de daken waren met riet gedekt. Zij was gebouwd rondom een binnenplaats; en aan de eene zijde was een gebouw, waarin de goede priester woonde, met een welpomp in den hoek, waar alle

hongerige en dorstige zielen verkwikt konden worden. Zóó lang reeds had dit gebouw een deel van het landschap uitgemaakt, dat het door zijne kleuren samensmolt met de lucht en de zee. De regenstroomen waren op het rieten dak neêrgekomen, en de winden hadden hier van her- en derwaarts zaden aangevoerd, die eindelijk waren gaan ontkiemen en groeien, zoodat het groene dak schijnbaar een deel uitmaakte van het omringende veld, en de zusterplanten in den grond zich met verwondering afvroegen, hoe het mogelijk was, dat die anderen daar zoo hoog boven hare hoofden waren terecht gekomen. Op die wijze harmonieert alles in Normandië. Het blauw van den hemel vloeit samen met het blauw van de zee; en de boomen en de velden en de daken zijn in allen in denzelfden toon gehouden. Men zou inderdaad wel blind moeten zijn, om zich in Normandië niet in kleuren te baden.

François was altijd verzot op kleuren geweest. Reeds van kindsbeen af had hij een bijzondere voorliefde aan den dag gelegd voor de tinten van de zee en het land, die voortdurend veranderden en telkens saamsmolten in verschillende schakeeringen, maar altijd met volmaakte harmonie. Zijn vader en moeder waren eenvoudige, goedhartige lieden, die van den vroegen morgen tot den laten avond hard werkten om de kleine boerderij winstgevend te maken en de kinderen te kleeden, welke zich dag aan dag rondom hunnen disch schaarden. Zij waren saam met hun negenen, en voor negen jonge monden moest dus de kost verdiend worden op de kleine hoeve in Normandië. De houten klompen versleten niet zoo spoedig als de schoenen van onze kinderen, en de schapen gaven hunne allerbeste wol om buizen en rokjes te maken voor hunne kleine speelkameraden. Maar met dat al waren hoofden en handen steeds rusteloos in de weer, om te voorzien in de behoeften van den landbouwer Millet.

Wanneer zij hunne kinderen rondom zich zagen opgroeien; wanneer zij te kerk konden gaan in de kleine kapel op heel wat mijlen afstands van hunne woning; wanneer zij maar wisten, dat de koeien melk gaven, de kippen eieren en de schapen wol voor

ANGELUS, NAAR MILLET.

hun kleine volkje, dan waren zij ruimschoots tevreden, want zelfs prinsjes konden toch niet meer dan gevoed en gekleed worden.

De grootmoeder was bij dat alles de goede genius des huizes. Uit hare donkere oogen straalde een ziel als van de eene of andere heilige uit lang vervlogen tijden, die thans weer naar de aarde was teruggezonden, om een zending bij andere zielen te vervullen. In die oogen lag een kracht en een ernst, zooals alleen bij wijzen en goeden wordt aangetroffen. Niets ontstemde haar; niets verstoorde de blijmoedigheid van haren geest. Met hare sneeuw witte muts op haar hoofd, die tot op hare schouders afhing, waarom met bevallige losheid een wit doekje met zwarte randen was geknoopt, trippelde zij af en toe het geheele huis door, of zette zij 's middags de borden op tafel gereed voor vader, moeder en de negen spruiten, die altijd hongérig thuiskwamen uit de prikkelende zeelucht op de kusten van Normandië.

»Kom moeder! ga nu zitten, gij zult zeker wel vermoeid zijn,» vermaande de bedrijvige boerin.

»Ja, grootmoeder, kom nu!» klonk de echo van ieder der negen kinderen, wier open monden reeds hunkerden naar het lekkere maal, dat zij had klaargemaakt.

Daarna hief de vader het refrein aan en herhaalde hij:

»Ja, moeder, kom nu eten!»

Maar dan zeide zij meestal slechts:

»Laat mij maar stil in het hoekje zitten denken! Denken is beter dan eten. Ik moet denken!»

Tengevolge van die gewoonte om in stilte te mijmeren, ontwikkelden er zich in hare ziel zulke zeldzame gaven en zóóveel geestelijke kracht, dat men er wijd en zijd van gewaagde als iets gezegends en Goddelijks, dat zegen spreidde over al wat binnen zijn bereik kwam. Geen dag ging er om, dat er zich niet de een of andere noodlijdende op de boerderij aanmeldde. In de behoeften van die »ongenoode gasten» te voorzien, was de taak van grootmoeder; en terwijl het nog morgen was, werd er brood gekocht voor de monden, die op weg waren en des avonds weder in het huis der Millets zouden terugkomen.

François, de oudste, was veel bij zijne grootmoeder. Van haar leerde hij de goddelijke kunst om voor anderen te zorgen. Aan haar deelde hij in vertrouwen de droomen van zijn hart mede: dat hij nog eenmaal de kleuren hoopte te schilderen, die hij zoo duidelijk op het gras zag en die over de rusteloze zee tintelden. Hij sprak trouwens veel over de velden, want hij had ze altijd voor oogen.

»Het is erger dan ijdelheid, François, om van zulke dingen te droomen,» placht de goede vrouw dan tot hem te zeggen. »De menschen, die schilderijen maken, wonen in groote steden. Gij moet tevreden wezen met, evenals uw vader, al de dagen uws levens een boer te blijven.»

»Ik zal nooit tevreden zijn! Ik wil geen boer worden!» antwoordde de jongen dan.

»De menschen, die groote schilderijen maken, moeten de wereld in en al de beroemde steden gaan bezoeken; en dat kunt gij nooit doen, François!»

»Maar ik zal nooit tevreden zijn! Nooit! Nooit!»

Daarna verliepen er twintig jaren, en de jongen, die niet tevreden wilde zijn, bevond zich niet langer in de Normandische boerenwoning. Hij stond voor zijn schilderezel in een atelier te Barbison. Rondom hem heen strekten zich aan alle kanten de bosschen van Fontainebleau uit. De echo's van stemmen, die reeds lang door de guillotine tot stilzwijgen waren gedoemd, zweefden nog altijd tusschen het geboomte rond. Bezoekers uit alle oorden der wereld kwamen het paleis bezichtigen, alwaar het koningschap eenige gelukkige uren had gesmaakt te midden van jaren vol zorg en rampspoed.

Barbison is het heiligdom van de kunst en de kunstenaars, en menige wereldberoemde schilderij kreeg te Barbison het aanzijn.

In een der ateliers waren twee broeders aan 't werk. De een, die reeds den middelbaren leeftijd bereikt had, gunde zich bijna geen tijd om zijne oogen van het doek op te slaan; terwijl vlak naast hem de jongste geduldig en zwijgend stond te werken, nog vervuld met al de geestdrift en de hoop der jeugd. Toen de zon onderging, zeide de oudste;

»Laat ons een wandeling door het bosch

gaan doen, Pierre," — waarop zijn jongere broeder antwoordde:

»O ja, zeer gaarne; dat zal ons rust en verfrissching geven!»

Daarop zetten zij beiden hunne schilderijen tegen den muur; en na hunne penseelen en verven ter zijde te hebben gelegd, stapten zij naar buiten in het schemerlicht, waarin Fontainebleau zich baadde.

»Pierre, herinnert ge u nog wel," vroeg de oudste eensklaps, »wat onze goede grootmoeder dikwijls tot mij zeide, toen ik pas begon te schilderen? »François," sprak zij dan, »vergeet nooit, dat gij werkt voor de eeuwigheid! Werk niet voor den tijd, want de tijd vervliegt; maar werk altijd voor de eeuwigheid!»

»Ik kon toen niet begrijpen, wat zij bedoelde. De priesters konden voor de eeuwigheid werken; maar hoe kan iemand schilderen voor de wereld hiernamaals? Nadat Grandmère gestorven was, schilderde ik den »Zaaier." En toen begreep ik eindelijk hare woorden. In 't eerst dacht ik alleen aan mijn werk: aan de velden van onze oude woonplaats, en aan de kleuren, die zij in Normandië hebben. Een kunstenaar, zeide ik bij mijzelf, die een eenvoudig onderwerp kan nemen, dat iedereen dagelijks ziet, en het zóó getrouw en naar waarheid kan voorstellen, dat het tot het hart spreekt van ieder, die het beschouwt, — is een grooter en beter kunstenaar, dan een, die naar vreemde landen trekt en uitheemsche tafereelen schildert. Daarom nam ik een boer, zooals onze brave vader, en zette hem op de breede velden van Frankrijk, — en terwijl ik schilderde, begon de schilderij te leven. De man was in werkelijkheid een levend wezen, en terwijl ik werkte, sprak hij tot mij:

»Alle menschen zijn zaaiers. Het zaad is niet hetzelfde, maar de zaaiers zijn het menschelijk geslacht. Wat ik doe, doet gij, en doen allen!»

»Toen gevoelde ik voor de eerste maal het vaste besef mijner onsterfelijkheid, — en dat eenvoudige onderwerp heeft mij roem aangebracht. Ik ben nu bezig om iets in hetzelfde genre te schilderen, maar moeilijker, en ik laat aan u de beslissing over, of ik zal slagen. 't Is óók weder een gezicht op een der Normandische velden; ook is het weder een tafereel uit den oogsttijd; maar

ditmaal moet het van God spreken, want op den achtergrond zal ik de kleine kerk zetten, waarheen gij en ik zoo dikwijls den langen weg hebben afgelegd, om den dienst bij te wonen, geleid aan de hand onzer goede grootmoeder. Herinnert gij u nog wel, hoe wij somtijds, dagen en weken achtereen, geen het minste of geringste geluid hoorden uit de zoo ver van ons verwijderde kerkklok, totdat het geklep plotseling door den omgeloopen wind naar ons werd overgebracht, en wij dan dadelijk op onze knieën vielen en een gebed deden? Dát is mijn onderwerp; doch de luisteraars naar het klokgelui zijn nu geen kinderen meer, maar het hart van den jonkman is vol liefde, zooals het mijne toen was. Het geluid van het Angelus treft het menschelijk hart en leidt het van de aardsche liefde tot God. Ik houd er mij verzekerd van, dat heel het menschelijk geslacht mijne bedoeling begrijpen zal.

Geloofst gij dat óók niet Pierre?"

»Ja zeker François die schilderij zal leven, want zij komt uit uw hart en moet tot andere harten spreken!»

»En terwijl ik schilder, klinken mij voortdurend de woorden in het oor: »Schilder voor de eeuwigheid! Schilder voor de eeuwigheid!" Wie weet of deze schilderij niet zal spreken, wanneer ik dood ben?"

»O, François! het is zoo goed, als men vrome ouders en grootmoeders heeft! Wat maakt het nu uit, dat de goede heilige die deze woorden uitsprak, eenmaal gewoond heeft op de kleine hoeve van Millet, den boer, en daar de armen spijzigde, en ons dēs Zondags naar de dorpskerk geleidde? Zij is tot God gegaan; maar hare woorden leven nog altijd.»

Zoo bleven de broeders al wandelend voortpraten, totdat de avondschatuwen zich over de bosschen van Fontainebleau verspreidden, en de wereld sluimerde onder den druk der tooveringen van den nacht. Jean François Millet bracht zijne gedachten op het doek, en de wereld bezit: »De Angelus." De kunstenaar en de grootmoeder zijn heengegaan; maar waar en wanneer ook een menschelijk wezen op het tafereel uit Normandië staart, zal er een bezieling komen over zijn beter ik, — een bezieling die hem tot God leidt!"

DE ZAAIEN, NAAR MILLET.

Eng'lenhand schoof weg 't gesteente
Van des Kruishelds Koningsgraf
Die als offer voor ons zondaars
Zijne reine ziele gaf.
Neen, hier is geen balsem noodig;
't Zondaarslichaam moog vergaan
Voor Hem had de dood geen banden,
's Vaders Zoon is opgestaan.

Jezus leeft, en door Zijn almacht
Maakt van zonde en dood Hij vrij,
Allen, die aan 't kruis zich klemmend,
Buigen voor Zijn heerschappij.
Zalig, wie Zijn woord geloovend,
Als verloornen tot Hem vliên.
Want zij zullen, weergeboren,
In hun Heer den Vader zien.

AAN DE MAAS.

BIJ DE UITSLAANDE PLAAT.

Met recht wordt Nederland een waterland genoemd. De talrijke groote rivieren, die met hun vertakkingen het kleine Holland doorsnijden, de meren en plassen overal verspreid, wettigen dezen naam. Met recht mogen wij er ons in verheugen, dat ons landje zoo bevoorrecht is met schoone waterwegen, daar handel en nijverheid hiermede in nauw verband staan. Het oog van den schilder of teekenaar beziet echter de zaak geheel anders. Zij houden zich bezig met de meer poëtische zijde. Een boomengroep, een windmolen, een vast gemeerde schuit en torens, die zich in 't rimpelend watervlak spiegelen, in 't verschiep leveren talloze malen stof voor hunne kunstwerken.

Onze gravure verplaatst ons aan den oever van de Maas. Reeds doet de warmte der voorjaarszon zich gevoelen. Witte wolkjes drijven statig langs de helder blauwe lucht. 't Is of men al iets van de voorjaartint in de nog bladerlooze boomen bespeurt. In 't zachte koeltje ruischen en weerklinken reeds de eerste tonen van het jubelend lentelied. Hoe kalm kabbelt het water, waar nog weinig tijds geleden ruwe ijsschotsen zich woest opeenstapelden en dammen en dijken dreigden te verbreken. Alles ademt nu rust en kalmte en die kalmte en vrede straalt ons zelfs toe uit hetgeen ons de kunstenaar te aanschouwen geeft.

IN DRIFT.

(Vervolg en slot van blz. 99.)

Een dag of tien waren er verlopen. Dagelijks hadden Holger en Jep, met hun gemeenschappelijken goeden vriend Turk, een grooten, goed gedresseerden bruinen poedel, als drie echte landloopers rondgezworven, en zich nu eens op de velden, dan weer in het bosch of

aan het strand naar hartelust geamuseerd. Niet zelden waren zij halve dagen lang onderweg.

In 't eerst schenen die lange zwerftochten mevrouw Tünnesen niet best te bevallen. »Och, de bengels zullen wel weer thuis-

JEZUS VERRIJZENIS.

komen," had Knud haar dan soms lachend getroost. »Laat ze maar ronddwalen, dat is juist wat zulke knapen hebben moeten. Al vallen ze hier of daar ook eens in een plas, ze zullen daarom toch nog niet smelten!"

»Ik begin dan toch verschrikkelijk veel van uwen vader te houden, Jep!" zeide Holger, »want hij is zoo'n aardige en verstandige man, en bovendien zoo groot en sterk, en wat heeft hij ook een mooien baard!"

En de jongens lieten het niet aan omzwingingen ontbreken. Zij baadden zich in het frissche, groenachtige, zoute water der fjorden, reden op geurige hooiwagens, hielpen den ouden koeherder de rondlopende koeien opvangen, plukten in het bosch aardbeien, en klauterden in de toppen van hooge boomen, om in het nest te gluren, waarin de roode gier in het voorjaar zijne wit en geel gevlekte eieren had uitgebroed.

»Och, wat hebben wij toch een pret!" riep Holger dikwijls vol verrukking uit. »Nog nooit heb ik in de vacantië zóó vreeselijk prettig den tijd doorgebracht!"

»Nu, en ik óók niet, dat kan ik u verzekeren!" knikte Jep vergenoegd. In den dagelijkschen omgang met Holger was hij veel levendiger en vlugger in zijne bewegingen geworden; als een hondje volgde hij hem door dik en dun, en bosch en veld weergalmden van hun luidruchtig, jubelend gezang en hun vroolijk gelach.

Zoo zaten zij ook op zekeren dag — het was vroeg op een Zaterdagochtend — op een hooge helling even buiten het bosch en keken zij over de fjord heen, die daar zoo blank als een spiegel voor hen lag, fonkelend in het volle, warme zonnelicht van den zomerdag. Een paar kleine scheepjes lagen er in de verte, met slaphangende zeilen, en zij schenen zich gruwelijk te vervelen, omdat zij geen duimbreed verder konden komen. En nog veel, véél verder weg, waar de lucht en de zee elkaar aanraakten, voer een stoomboot. De rook dwarrelde omhoog als een hoogen boom met een kronkelenden stam en een groote, breede kroon.

»Nu, waarmede zullen we ons vandaag den tijd eens verdrijven, Turk?" sprak Holger, den hond streelend.

Turk kwispelde met zijn staart, en om zijn bek speelde een verlegen glimlachje, dat zooveel wilde zeggen als: daar staat mijn verstand stil voor!

Jep stelde voor, dat zij met Turk in het water zouden afdalen en beproeven zouden, zijne vlooiën te verdrinken.

»Want hij heeft er vier groote, en misschien nog wel meer."

»Neen, luister eens," riep Holger opspringend, »laat ons de boot nemen en naar dat gindsche eiland roeien!"

Dit eiland, een vlak stuk grond, met een dichtbegroeiden heuvel in het midden, lag ongeveer halverwege de baai, een kleine mijl van den oever verwijderd. Het geleek een grooten, groenen, breedgeranden hoed met pluim, en werd daarom het »Hoedeiland" genoemd.

»Maar het moet daar ginds spoken, zooals de oude menschen zeggen," bracht Jep hier min of meer bedenkelijk en aarzelend tegen in.

Holger scheen op Jeps spookgeschiedenis geen acht te slaan.

»Loop heen! — dat is Robinsons eiland! Ik zal Robinson zijn, en gij zijt Vrijdag, en Turk stelt de lama voor. Hoera! . . . Gij kent de geschiedenis van Robinson toch?"

Neen, die kende Jep niet.

»Heeft men ooit van zijn leven zóó iets gehoord!" riep Holger uit. »En ik heb haar zeker zoo dikwijls gelezen, als er dagen in de week zijn! Nu, dan moet ge maar eens luisteren!"

En thans begon hij te vertellen, en wel met steeds toenemende snelheid. Jep, meer en meer door het verhaal medegesleept, zat weldra met open mond en groote oogen tóe te luisteren.

»Hoera! *dat* zullen wij eens probeeren! *Dat* zal een plezierige tocht worden!" riep hij met een van blijdschap stralend gezicht, toen Holger met zijne vertelling gereed was.

De jongens spoedden zich naar huis, en maakten onderweg de afspraak om, zodra Jeps ouders na den eten met Holgers moeder naar het station in de stad gereden waren, om den sneltrein af te wachten, waarmede zijn vader komen zou, den tocht naar het

onbewoonde »Hoedeiland» op touw te zetten.

»En dan zouden we zulke prachtige avonturen kunnen hebben, Jep! als wij maar wat ouderwetsche kleeren machtig konden worden, zoodat wij er vreeselijk wild en avontuurlijk uitzagen, begrijpt gij?»

Nu kwam het Jep plotseling in de gedachten, dat er tehuis in de oudekleerkast onder allerlei anderen ouden rommel nog een roode slipmuts van wijlen zijn grootvader en ook een wollen vest hing. Holger zeide, dat dit juist zoo prachtig was voor hun doel; hij wilde zelf het vest en de slipmuts dragen, maar hij moest ook een buitengewoon grooten baard hebben, want de echte Robinson had er óók zoo een gehad. Maar waar ter wereld zou hij een baard machtig kunnen worden?

»Ja, dat is het ergste!» mompelde Jep hoofdschuddend, terwijl hij zich achter het oor krabde; »want gij kunt er toch zeker geen van oude koestaarten maken, die wij hebben, of ook niet van lange dotten wol van onze oude rammen?»

»O zeker! wel zeker!» riep Holger uitgelaten, terwijl hij op zijne handen ging staan, en van louter pret zijne hakken tegen elkaar aansloeg. »Dat is prachtig! onvergelykelyk!» En daarin scheen hij wel gelijk te zullen krijgen, want het werd werkelijk een huiveringwekkende baard, dien hij van de koestaarten en de sikken der oude rammen samenflanste.

»En gij, Jep, gij moet uw hemd over uw bovengoed aantrekken, en uw gezicht zwart maken; dan zult gij er ook als de echte Vrijdag uitzien.»

»Moet ik zwart gemaakt worden?» vroeg Jep, die een geweldig lang gezicht begon te trekken.

Maar het bleek, dat Holger de rechte jongen was om al de bezwaren van zijn vriend Jep te overwinnen. En zoodra zij thuis gekomen waren en het rijtuig met hunne ouders door het hek der boerderij was weggereden, zochten zij ijlings de noodige voorwerpen bijeen en stoven zij de glooijing af naar de boot aan het strand, waar zij zich in allerijl voor den avontuurlijken tocht begonnen uit te rusten. Eindelijk

waren zij gereed om in de boot te stappen.

»Oho! oho! daar zijn wij allemaal!» zongen zij om het hardst. Doch hierin had Holger zich leelijk misrekend. Want toen zij nu Turk aan een touw wilden leggen, bleek het al spoedig, dat de hond niet den minsten of geringsten lust had om de rol van lama te spelen en mede in de galei te stappen. Hij holde weg, en de jongens achter hem aan, lokkend en dreigend. Maar Turk liet zich noch door verlokkingen, noch door bedreigingen vangen; en dus moesten zij goedschiks of kwaadschiks zonder lama van wal steken, want de tijd was verstreken en de namiddag reeds ver gevorderd.

»Bah! wat een lafhartige verrader!» snauwde Holger hem toe. Turk, de »lafhartige verrader», troonde op een steile hoogte en keek de boot na. —

Toen het rijtuig met de thuiskomende ouders 's avonds op de boerderij terugkwam, werd er terstond naar de jongens gevraagd. Maar geen mensch wist, waar zij waren, — niemand had hen dien ganschen namiddag gezien. »Zij zullen wel komen!» zeide Knud met zijne gewone bedaardheid. »Maar een uur later kwam er een man vertellen, dat hij Knuds boot had zien liggen of rondrijven langs het strand bij het bosch, op een kwartier afstands van het dorp. Nu bleek eensklaps Knuds dienstmeisje zich te herinneren, dat zij de jongens in de oude kast had hooren rommelen, en ze kort daarna over het voetpad langs het hek naar het strand had zien sluipen.

»Het is duidelijk: zij hebben de boot genomen. Hoe verschrikkelijk! Ik vrees het ergste!» riep Tønnesen, die in martelende onrust de kamer rondliep, alsof hij iets zocht.

»Stil, Morten! laten de vrouwen er toch niets van merken!» zeide Knud zachtjes, om hem tot kalmte te stemmen. »Kom, laat ons samen eens gaan zien!»

Maar op hetzelfde oogenblik rukte mevrouw Tønnesen de deur van het aangrenzende vertrek open. Zij had den uitroep van haren man gehoord en begrepen.

»Zijn zij... is Holger...?» stamelde zij bleek en ontzet. Het woord »verdronken» kon zij niet over hare lippen brengen.

»De jongens hebben natuurlijk de boot langs het strand tot aan het bosch geroeid en daar vastgelegd,» antwoordde Knud. »Misschien dwalen zij nog wel in het bosch rond.»

»Dat gelooft gij zelf niet, Knud! Ik kan het aan uwe stem hooren, dat gij het niet gelooft!» schreeuwde mevrouw Tönnesen hem toe. »O Heer, help ons! red ons!... Ik heb het altijd wel gedacht, dat het nog eens slecht zou afloopen. Hoe kondt ge toch zoo lichtzinnig zijn, Knud! om dienarmen kinderen vrijheid te geven, altijd zoo maar naar eigen goedvinden rond te loopen?! Het was bepaald onverantwoordelijk!»

»Lieve Emmy,» zeide Anne Marie bedaard, terwijl zij haren arm om hare vriendin heen sloeg, »wij kunnen niet altijd om en bij onze kinderen zijn en hen tegen gevaren beschermen. Wij moeten er op vertrouwen, dat zij in de handen van den Heer onzen God zijn!»

Emmy omhelsde haar innig en barstte in tranen uit. De mannen haastten zich om weg te komen, achter Turk aan, die vergenoegd met zijn staart kwispelde. Het was alsof de hond, bemerkend waar het om te doen was, hen op het rechte spoor wilde brengen. Daar waar het voetpad naar het strand afliep, wachtte hij, totdat hij de mannen de richting naar de fjord zag inslaan. Daarna liet hij een kort geblaf hooren en vloog hij weder weg; en toen zij samen bij de boot kwamen, stond de hond daar ook reeds en begon hij rond te springen en uit volle borst over het water heen, naar den kant waar het eiland lag, te blaffen.

»Kijk eens naar dien hond! Zij zijn stellig en zeker naar het Hoed-eiland geroeid!» mompelde Knud.

»Wacht eens,» sprak Tönnesen nu, »heeft die man niet gezegd, dat de riemen in de boot lagen? Nu, dan heeft de wind of de vloed de boot zeker meegevoerd, terwijl zij op het eiland waren, en nu zitten ze, naar we hopen, daar ginds gevangen.» Zij liepen ijlings verder, om bij de boot te komen; doch nauwelijks waren zij een pas of tien voortgegaan, toen Knud staan bleef en achter zich omkeek.

»De hond hoort iets!»

Turk was een eindweegs het water inge-

gaan, op eenige weinige meters van het strand liggenden grooten steen geklauterd, en bleef nu met opgeheven kop luisterend staan. Af en toe liet hij een luid, langgerekt geblaf in den stillen herfstavond weerklinken, kwispelde zachtens met zijn staart, en trippelde onrustig rond, evenals een in angst en vrees verkeerende klokken, wier eendengebroed onverwachts te water is gegaan.

»Hoor! daar fluit iemand!» zeide Knud eindelijk. Daarop bleven beiden weer luisteren. Kort daarna hoorden zij het zwakke geluid van knarsende riemen, — vervolgens eenige onsamenhangende en onverstaanbare woorden, en daarna een schaterend gelach. De riemslagen in het water lieten zich hoe langer hoe duidelijker hooren.

Knud zette zijne handen tegen zijnen mond, bij wijze van een spreektrumpet, en riep — en hij kón roepen! — met een stem als een oorlogsbazuin:

»Hallo! zijt ge daar, jongens?»

»Waf! — waf! — waf!» blafte Turk, die niet voor zijn baas wilde onderdoen.

»Ja we-l-l-l!» klonk het heel uit de verte over 't water heen; en daarop zong er een: »O ho! o hoi! hier zijn wij allemaak!»

»Nu, de Heer zij gedankt!» mompelde Tönnesen, terwijl hij een zucht van verlichting slaakte. »Maar wat is me dat een gevaarlijk spelletje geweest!» Daarna riep hij weer over het water heen: »Wij mbeten overigens nog afrekening houden, vriendje!»

Maar Holger bekommerde zich niet bijzonder om zijns vaders afrekeningen; hij telefoneerde terstond met juichende stem terug: »Hoera, vader! Ik heb Martha gevonden! Martha is hier!»

»Wat vertelt de jongen nú? ... Martha?» riep Tönnesen met de grootste verbazing. »Neen, nu weet ik in 't geheel niet meer, hoe ik 't heb!»

Onvergelijkelijk schoon waren de eerste uren, die Holger en Jep ginds op het Hoed-eiland doorgebracht hadden. In het struikgewas midden op het kleine eiland bevond zich een oude heuvel. De top daarvan was met een reusachtigen steenhoop bedekt, welks breed overhangende bovenste laag het dak

eener steengrot vormde, waarin voor beiden zoowel tot liggen als tot zitten ruimschoots plaats voorhanden was. Hoe schaduwrijk en koel was het daar! Holger geloofde stellig en vast, dat Robinson zelf geen mooier woning gehad kon hebben. Overal in het rond zag men een menigte strandvogels, die bijna even tam waren als het gevogelte thuis op Knuds boerderij; en de geheele oever lag vol slakkenhuizen, schelpen en fraaie steenen, die uitstekend voor de versiering van het hol geschikt waren.

»Ik heb nog nooit iets zoo onvergelykelyk, vreeselyk schoons beleefd!» zeide Holger telkens weder in de hoogste verrukking.

Ja, dat was een genoegelyk uitstapje! En zij hadden zóóveel, zoo geweldig veel te doen, zij waren zoo geheel en al door deze heerlijkheden van het Hood-eiland in beslag genomen, dat zij er volstrekt niet op letten, hoe de tijd vervloog en de zon al lager en lager daalde, totdat Jep op eenmaal uitriep: »Maar nu begin ik een vreeselyken honger te krijgen, Holger!... O ho, jongens! de zon is ook al bijna onder!»

Nu was het dus hoog tijd om aanstalten tot vertrek te maken en zich naar huis te begeven. — Doch waar was de boot?... De boot was weg! De strooming van den vloed had haar intusschen vlot gemaakt, en een windvlaag moest haar zeker van het eiland hebben weggedreven. Juist!... daar bij het bosch lag de witgeverfde boot, en zij glinsterde op het water als een reusachtige zeemeeuw.

»Dat is een leelijke ontdekking!» zeide Holger-Robinson mistroostig. En Jep-Vrijdag had het zonderlinge gevoel alsof hij een prop in zijn keel kreeg, en op zijn zwartbruin gelaat vertoonden zich eigenaardige trillingen.

»Maar wat moeten we nu beginnen, Jep?»

Jep, wien het huilen nader stond dan het lachen, bekende op bedeesden toon, dat hij geen anderen raad wist, dan op den hoogsten top van het Hood-eiland te gaan, en daar uit alle macht om hulp te roepen. En zij waren nauwelijks boven gekomen, of zij ontdekten, ook reeds een boot die in de richting van het eiland nader kwam. Dat

waren visschers van de overzijde der fjord, die vischhaken uitwierpen, verklaarde Jep; en vroolijk draafden beiden door de struiken naar beneden op den oever, want uit alles bleek, dat de lieden in de boot eindelijk hun roepen en wenken bemerkten hadden en nu op het eiland aan wal wilden gaan. Doch op het oogenblik toen »Robinson» en »Vrijdag» op den vlakken oever goed in 't gezicht kwamen, was het alsof de visschers — twee groote jongens — door een vreeselyken schrik overmeesterd werden. Zij wisten niet, hoe gauw zij hun boot rechtsomkeert zouden laten maken, en roeiden uit alle macht weg. Als aan den grond vastgenageld, stonden de knapen daar nu en keken zij de boot na, totdat het vaartuigje eindelijk en ten laatste als een zwarte stip in de avondschemering verdween.

»Die dachten stellig en zeker, dat wij spoken waren!» bromde Jep. Zijn angst was nu in een onbedaarlijk huilen overgeslagen, en zijne tranen lieten witte strepen achter op zijne zwartgemaakte wangen. Ook Holger was op verre na niet meer zoo dapper en vergenoegd als nog slechts weinige uren geleden. Het vooruitzicht om een langen herfstnacht op het onbewoonde eiland te moeten doorbrengen, en daarbij de gedachte aan de onrust en de zorg, die hun uitblijven hunne ouders berokkenen moest — dit alles was wel geschikt om den kleinen jongens den moed te benemen.

»Hoor eens, Jep,» zeide Holger eindelijk, met een beweging alsof hij iets van zich afschudde, »wij moeten ons goed zien te houden! Want zoo heeft Robinson óók gedaan. Wees nu zoo goed en houd op met huilen, anders begin ik óók nog! Morgen komt er zeer zeker hulp. En nu moeten wij aan ons nachtverblijf denken.»

»Wij zouden wel wat gedroogd zeewier in de grot kunnen brengen,» stelde de nog altijd snikkende Jep voor.

»Dat is een lumineuse inval, Jep!» Met dien uitroep sprong Holger terstond op, om zeewier te gaan verzamelen. »Ik moet ronduit zeggen, dat gij zeer in mijne achting gerezen zijt, want gij kunt tegelijkertijd schreien en goeden raad geven. . . . Ziezoo,

draag het er maar in, Jep. O, wat een heerlijk nestje zullen wij hebben!”

»Maar toch niet zooals thuis!” zuchtte Jep, die met een arm vol zeewier achter Holger aan draafde.

Juist toen zij de grot voor de helft met zeewier gevuld en zich daarin begraven hadden, hoorden zij iemand beneden aan den waterkant roepen. Met een luid »hallo!” sprongen zij in de hoogte. Thans hoorden zij ook het zachte plassen van roeiriemen in het water, en kort daarop riep een vrouwestem: »Komt eens naar beneden! Wie zijt gij, en wat doet gij hier?”

Doch nauwelijks hadden zij hunne namen genoemd, of zij zagen hoe de vrouw in de boot opstond en van verbazing hare handen in elkaar sloeg.

»Zijt gij Holger? De zoon van mijnheer Tönnesen, den boekverkooper? . . . Wel, heb ik van mijn leven!” riep zij uit. »Rept u wat, en haalt de riemen binnen boord, om aan wal te kunnen gaan, Hans en Jörgen!” zeide zij haastig tot de twee roeiers. »Groote domkoppen, die gij zijt! — hoe hebt gij een oogenblik kunnen gelooven, dat de jongens een paar booze geesten waren?!”

»Wat? . . . kent ge mij dan?” vroeg Holger. Nu was de beurt van verbazing aan hèm gekomen. »Wie zijt gij?”

»Martha! — Herinnert gij u niets meer van Martha, die vroeger bij uwe ouders geënd heeft, kleine Holger?”

»Martha? — Ja zeker! . . . toen wij om dien orgelman uit het raam vielen, — och neen, wat een gekheid! Ik bedoel, toen ik naar beneden viel. Jep! hoort gij wel? dat is Martha! . . . Maar dat is kolossaal prachtig! Hoera!” En in zijn uitgelaten vreugde pakte hij Jep aan, en ging hij met hem in de rondte springen en dansen, zoodat de steentjes van den oever in grooten schrik naar alle kanten wegvlogen. Maar ook Martha werd door een plotselingen schrik overmeesterd. »Zou de val den lieven jongen toch een weinig in zijn verstand benadeeld hebben?” dacht zij. Maar in dit opzicht werd zij spoedig volkomen gerustgesteld, en bemerkte zij, dat het met Holgers hoofd even goed stond, als zijn inborst vroolijk en opgeruimd was.

Groote blijdschap heerschte er dien herfstavond op Knuds boerderij. De heer Tönnesen was na de gelukkige ontdekking der beide jongens vooruitgesneld, om, zooals hij zeide, de vrouwen »op het beste” voor te bereiden. Hij bleef echter in gebreke om te verhalen, hoe de beide avonturiers er uitzagen, aangezien hij dit zelf niet wist. Daarom weergalmden er een langgerekt, tweestemmig »bah! . . . . foei!” op het oogenblik toen Holger-Robinson en Jep-Vrijdag den drempel der kamer overschreden en binnen den kring van het lamplicht kwamen. Knud, die oude spotvogel, had namelijk op weg van het strand naar huis onzen Holger zijn baard weer laten ombinden, een bevel waaraan Holger terstond met groote blijdschap gehoorzaamde.

Zelfs de heer Tönnesen was niet weinig verbaasd, toen hij hen zoo voor zich zag verschijnen. »Zulke vogelverschrikkers heb ik nog nooit van mijn leven gezien! Die Holger ziet er op en top als een ouden nachtuil uit, en het gezicht van dien ander is zoo gestreept als een zebra!”

»Denkt er nu voor eens en altijd aan, jongens! in het vervolg eerst te zeggen, waar gij van plan zijt heen te zwerven, — begrepen?”

»Moeder! moeder! hebt u ooit van uw leven zoo iets grappigs beleefd? Hier is Martha, onze oude, goede Martha!” riep Holger luidkeels in de overmaat zijner blijdschap, waarna hij Martha bij de hand greep en haar achter zich aan trok, zooals een kleine sleepboot een groot schip doet. »Martha is nu een visschersvrouw, en zij woont daar ginds aan den overkant: doch haar man is dood, en dit zijn hare zonen, Hans en Jörgen heeten ze, — maar zij aarden eigenlijk niet precies naar hunne moeder, want zij werden bang voor ons! Maar toen zij thuis kwamen en alles vertelden, roeide Martha dadelijk naar het eiland. Is dat niet overheerlijk, moeder? Is dat niet vreeselijk grappig, vader?”

En toen gebeurde er wat aardigs. Mevrouw Tönnesen, de groote, dikke, deftige mevrouw Tönnesen, stond — zonder zich te bedenken — van haren stoel op en omhelsde de

visschersvrouw Martha, ondanks haar boersche kleeren, die naar visch en zeewater roken, — het is letterlijk waar: — zij omhelsde haar in bijzijn van al die vreemde menschen met de meeste hartelijkheid, en zeide met glinsterende tranen van blijdschap in de oogen: »Martha! ik heb u grootelijks onrecht aangedaan: mijn hart is vervuld met innigen dank jegens den Heer onzen God, dat Hij mij nu in de gelegenheid stelt, u dit te zeggen en u om vergeving te vragen! En wees dan nogmaals hartelijk bedankt, lieve Martha!»

»Ja, en zoowel voor dezen dag als voor de vroegere dagen, Martha!» voegde de heer Tönnesen er bij. »Gij zijt een trouw en een betrouwbaar meisje voor ons geweest.»

»Wees insgelijks bedankt, mevrouw!» sprak Martha de visschersvrouw met een traan en een lach. »Alles heeft zich nu, Gode zij dank, ten goede gekeerd.»

Den volgenden dag, een helderen, zonnigen

Zondag, stevende er een groote zeilboot over de fjord. Op den van steenen vervaardigden aanlegsteiger, daar ginds voor het huis van den visscher Hans Larsen, dat even buiten het bosch stond, verschenen twee groote jongens, die een ouden verrekijker op de boot richtten.

»Daar komen zij aan! daar komen zij aan!» riepen zij eindelijk, terwijl zij zich omkeerden naar den kant van het huis.

De oude, grijze Lars Lods, Martha's schoonvader, liep naar den aanlegsteiger toe. Hij was geheel in 't Zondagspak, en op zijn fluweelen wambuis blonk de groote reddingsmedaille.

»Krijgt gij bezoek?» riep zijn buurman hem toe.

»Gij hebt het geraden,» zeide Lars knikkend, terwijl hij zich hooger oprichtte: »Martha's mijnheer en mevrouw, bij wie ze vroeger gediend heeft, met hun zoon!»

H. J. H.

DE GIERIGAARD.

In 't donker vertrek, slechts spaarzaam verlicht door de lichtstralen, die door een klein venster vallen, vertoefde de grijsaard gewoonlijk uren. Daar plaatst hij zich voor de geopende geldkist om zich te verlustigen in de schatten, die hij verzamelde. Dagelijks nemen die schatten toe, en dag en nacht zint hij op middelen tot uitbreiding van zijn bezittingen. Zijn ingevallen gelaat, zijn magere handen, zij toonen ons dat de gierigheid, zoo zijn ziel heeft aangegrepen, dat hij het voedsel, hetwelk de oude zoozeer behoeft, bijna tot het ontoereikende heeft beperkt. Onrust is op zijn gelaat te lezen. Ieder geluid doet hem opschrikken. Met zijn sluwe oogen staart hij vreesachtig in 't rond en met een behendigheid, waartoe men hem niet in staat zou achten, weet hij zijn schatten dan in zijn goed gepantserde geldkist weg te moffelen.

Zijn geldkist is het eenige soliede meubelstuk, dat in zijn woning gevonden wordt. Dagelijks ziet hij met de noodige zorg alle hengsels en sloten na. Voor armen en ellendigen behoeft men bij hem nooit aan te kloppen. Tegenover de buitenwereld houdt hij zich arm, hoewel hij dagelijks zijn schatten ziet toezemen. Tevredenheid en dankbaarheid zijn hem onbekend. Wel heeft hij zich aardse schatten verzameld, maar naar de grootste schat, dien noch mot noch roest verteren kan, gaat zijn hart niet uit. Ongelukkig de mensch, die in de strikken der gierigheid gevangen is. Gods Woord zegt ons: de gierigheid is een wortel van alle kwaad.

Niet oneigenaardig heeft ons de teekenaar een beeld der schraapzucht geschetst in den krijschenden raaf, die op de leuning van den stoel den gierigaard in zijn bezigheden bespiedt.

Zoodra zij zich omgekeerd had, hervatte ik mijn lectuur; maar ik had de overige papieren door elkaar geworpen, zoodat zij niet meer in volgorde lagen.

No. 19 scheen een stuk van het Petersburger Zondagsblad te zijn, ongeveer het onderste gedeelte van het laatste blad, want ik las daar:

St.-Kathar- K. te 10¹/₂ uur dienst. Pred. Hasenjäger.

St.-Michaelis- K. te 10¹/₂ uur dienst. Pred. Masing.

Jezus-K. te 1 uur dienst. Pred. Hesse.

St.-Mariën-K. te 10 uur dienst. Pred. Ottho.

Namiddags te 3 uur Russische dienst. Pred. Masing.

Nog een paar godsdienstoefeningen waren, evenals de huwelijks- en doodsberich-

ten, met inkt doorgehaald; alleen was nog geheel onderaan te lezen: Maandag den 20sten Jan. dienst, te leiden door den predikant Dalton. Tusschen de doorgehaalde regels las ik de zeer klein met inkt geschreven woorden: »Zooveel godsdienstoefeningen worden hier in Petersburg gehouden voor de menschen, die goede kleeren en misschien een goed geweten hebben. Mij ontbreken beide, daarom heb ik ook niets in de kerk te maken. En niemand zal er mij ook missen. Sinds hoe lang ben ik niet in een kerk geweest. God, als Gij U over de dieren van het veld ontfermt, ontferm U dan ook over mij, anders kan het niet lang meer met mij duren en gaat het misschien ten slotte zoo slecht, dat ik evenals mijn lompen zal moeten vergaan.»

(Slot volgt.)

MARIA VAN BETHANIË.

O welk een zaligheid!
als deze vrouw te komen
Tot Hem, Die 't ééne noodig,
al den Zijnen geeft;
Te knielen aan Zijn voet,
Hem vragend zonder schromen,
Omdat men Hem sinds lang
tot Heer en huisvriend heeft;
Uit Zijnen mond het Woord
des levens op te vangen,
Van Hem de rust en troost,
die niemand u ontnemt,
Al wat verzaden kan
uw innigst zielsverlangen,
Het goede deel, de schat,
die nooit u wordt ontvreemd.

Den nardus uwer liefde
aan Hem te mogen wijden,
Aan Hem, Die bij den reuk
van dank, Hem toebereid,
De ziele hier reeds loont
en troost in eigen lijden!
Neen! in ons leven is
geen grooter zaligheid.
Och! dat ook wij alzóó
dien Zaligmaker minden,
Die kwam en leed en stierf
om onze zonde en schuld,
Dan zou ook in ons hart
die Heer Zijn intrek vinden
En heel ons huis voor Hem
van liefdegeur vervuld.

O Heer! trek Gij van 't aardsche
ons hart tot U naar boven,
Schenk ons door Uw genâ
wat Gij den zondaar biedt;
Waar toch de ziel haar heil
mag vinden in 't gelooven,
Daar is aan hart en huis
reeds zaligheid geschied.

Goes,

C. VAN KOETVELD, CEZ.

IN EEN SCHEMERUURTJE.

MET GESCHIEDENISJES.

Het gebeurt wel eens dat ik inplaats van te wandelen, na den eten in mijn studeervertrek ga zitten bij het venster, van waar ik een bekoorlijk uitzicht heb op de velden en ons lief gelegen stadje. Links stroomt de IJssel Noordwestwaarts naar Doesborgh en rechts loopt de weg naar Ter Borgh langs mijne woning, een weg die zomer en winter, herfst en lente altijd even schoon en helder is. Bijna dagelijks bewandel ik dien weg, maar dwaal wel eens daarvan af, om mij in de nabijzijnde bosschen bezig te houden met het verzamelen van planten en insecten, iets dat ik niet doen kan wanneer het hard waait of regent. Ik blijf dan tehuis en zet mij bij mijn venster, om een uurtje te schemeren, totdat het tijd wordt de lamp aan te steken en mijn gewonen arbeid te hervatten.

Ik zit derhalve bij het venster, zie de wandelaars, arbeiders en landlieden langs mijn huis voorbijgaan, en onwillekeurig rijst bij mij de vraag op: van waar komen zij, waar gaan zij heen? Zijn ze gelukkig of hebben zij met tegenspoeden te worstelen?

Daar zie ik een kar aankomen. Is het wel een kar? Ik weet niet welken naam ik er aan geven moet. 't Is een hooge langwerpige vierkante bak op twee hooge wielen. Die bak is bedekt met een wit en hier en daar gelapt zeil, en aan beide zijden bevindt zich een vierkant venstertje met iets er voor dat op een gordijntje gelijk is. Een man, geholpen door een knaap van twaalf of dertien jaren, trekt die kar voort, en dat het hun inspanning kost, bewijst hun nu en dan stil staan, om lucht te scheppen en zich

het zweet van 't aangezicht te wisschen. Achter die kar loopt eene vrouw, die een kind, in doeken gewikkeld, op den arm draagt en af en toe de kar een duwtje geeft, terwijl er nog twee kinderen naast haar loopen, die zich aan hare rokken vasthouden.

Nu ik goed toezie is mij die kar niet geheel onbekend. Op een kwartier afstands van mijn huis (ik woon niet in de stad, maar buiten) op den weg naar Ter Borgh is dicht bij het pad, dat naar een bosch geleidt, een open plek, hier en daar beschaduwd door dennen en eiken, op welke plek ik menigmaal zulk een kar zag staan, soms maanden en weken achtereen, en daar ik er nog al dikwijls voorbijging, kon ik zachtjes aan merken wie er in en uit die kar kwamen. Er bleef voor mij geen twijfel over: die kar was een kermiswagen, en de bewoners daarvan trokken van stad tot stad en van dorp tot dorp, om de kermissen en jaarmarkten te bezoeken, niet zoozeer voor hun plezier, als wel om handel te drijven en hunne waren te verkoopen, b.v. bezems, schuiers, muizenvallen, uitkloppers en dergelijke voorwerpen. Misschien ook om hier en daar op straat kunsten te maken. Telkens wanneer ik dien kermiswagen voorbijging, kreeg ik een gevoel van medelijden met de bewoners daarvan, en vooral met de kinderen, die arme schepseltjes, die in het wild opgroeien en zeker van hunne ouders weinig goeds leeren, althans — tenzij ik mij vergis — niet te weten komen, dat zij een Heiland hebben.

En toen nu die kermiskar langs mijn huis voortgetrokken werd, gevolgd door de moe-

der met hare drie kinderen, ontsnapte mij wederom een zucht en dacht ik niet slechts met weemoed aan het lot van deze, maar ook van zoovele duizenden kinderen, die — vooral in onze groote steden — sedert hunne prilste jeugd aan zooveel ellende bloot staan en ontberingen te lijden hebben, waarvan gij, mijne jonge lezers, u geen begrip kunt vor-

kennen de diepte niet van hunne ellende.

Ik betwijfel dit. Die ongelukkigen hebben immers ook gevoel. Zij hebben oogen, waarmee zij zien kunnen hoezeer hun lot verschilt van dat van andere kinderen, die te huis worden gekoesterd en aan niets gebrek lijden.

Terwijl ik hierover nadacht, kwamen mij op eens voor den geest een paar schilderijen, die op eene tentoonstelling te zien waren. Die schilderijen bestonden uit portretten van kinderen van rijke ouders. Een daarvan stelde eene jonge juffrouw voor in een bosch, die een bloempje in de hand hield en daarmede een vlinder lokte. 't Was alsof de vlinder leefde en begeerig was zich op de bloemen te zetten, terwijl de geheele houding van het meisje en de blik harer oogen te kennen gaf hoezeer zij dit wenschte. De jonge juffrouw was wel eenvoudig gekleed, maar alles wat zij droeg zat netjes en bewees dat zij van rijken huize was, veel schooner dan de plaat het weergeven kon.

Welk een verschil, niet waar, tusschen deze jonge juffrouw en de armoedig gekleede kinderen, die achter den kermiswagen de wijde, wijde wereld in moeten.

Arme kinderen!

En toch hebben zij een Vader in de hemelen, wiens oog hen ziet, en een Heiland, die hen gaarne wil zegenen. Treurig is het dat zij in dezen toestand verkeeren, maar eenmaal zal het blijken waarom

Het kind en de vlinder.

dit geschieden moest. Armoede is geen schande, maar ook geen zegen. Zeer dikwijls is zij een gevolg van de zonde der ouders.

men. Terwijl gij des nachts, wel verzorgd door uwe ouders, in uw bed ligt en gerust kunt slapen, zwerven er duizenden kinderen rond op straat, die geen eigenlijk te huis hebben en den nacht moeten doorbrengen bedelende langs de straat, schreiende van honger en ongemak, om eindelijk onder een brug, op een kruiwagen of op een hoop vodden een weinig rust te zoeken.

Arme kinderen!

Misschien zegt iemand: deze kinderen

De Weesinrichting te Neerbosch houdt boek van de kinderen, die daarin opgenomen en verpleegd worden, en wie weet hoeveel honderden kinderen daar zijn, die lijden moeten wegens de zonden hunner ouders. Doch God zij geloofd. Hij is ook barmhartig en genadig, en zoo dikwijls ik die inrichting bezoek en de verwaarloosde kinderen zie,

die daarin door de liefde van de familie Van 't Lindenhout opgenomen zijn en verzorgd worden, dank ik God, dat er nu voor die ongelukkige schepseltjes een betere toekomst geopend is.

Er zijn echter vele ouders, die wel zeer arm zijn, maar toch hunne kinderen niet op straat zenden, om te bedelen; ouders, die gaarne willen werken, om in de behoefte van hunne kinderen te voorzien, maar die daarin verhinderd worden door de kinderen zelve. Zoo b. v. zijn er moeders, die gaarne uit wasschen of schoonmaken willen gaan, maar die een troepje kinderen tehuis hebben en dezen niet alleen mogen laten. Nu kunnen zij wel de oudsten dier kleine kinderen naar een bewaarschool zenden, maar wat te beginnen met kleine Mietje, die nauwelijks een jaar oud is, of met kleine Trui, die nog niet alleen kan loopen? Met zulk een wichtje zit de moeder verlegen.

Ik logeerde eens bij een vriend, wiens vrouw eene schoonmaakster in dienst had. Toen het 's avonds zeven uur was en de werkster op het punt stond, met een dikken boterham en een pannetje met kliekjes onder haar opgeslagen boezelaar, naar huis te gaan, zei mijn vriend tot haar:

»Hanna, heb je niet een kindje van bijna een jaar?»

»Ja mijnheer, 't is het eenigste dat God mij na mijn mans dood gelaten heeft.»

»En waar is dat kind?»

»In mijn kamertje.»

»Den heelen dag?» was de vraag.

»Ja mijnheer. Waar zal ik haar anders laten? Hier is geen bewaarschool, en mijne buurvrouwen hebben zelve de handen vol met hare eigene kinderen, zoodat zij de zorgen voor mijn kleine Sientje niet op zich kunnen nemen.»

XII.

»Maar hoe doe je dan?»

»Dat zal ik u zeggen. Voordat ik 's morgens tegen acht uur uit werken ga, geef ik haar eerst wat te eten, en dan bind ik haar vast in een laag stoeltje, geef haar een stukje speelgoed, zoen haar wel tien maal op de wangetjes en ga dan uit. Tegen twaalf uur kom ik tehuis, maak haar schoon en zorg dat wij wat te eten krijgen. Als ik dan om half twee hierheen moet, bind ik haar weer vast in haar tafelstoeltje en geef haar een kommetje met stroop, dat in een gat past van het tafeltje.»

Eene crèche.

»En wat doet het kind daarmee?» vroeg mijn vriend.

»Daarin steekt mijn kleine meid haar vingerdje en likt dan de stroop af.»

»Den heelen dag? Van 's middags half twee tot nu toe, tot zeven uur?»

»Ja mijnheer. Zij likt altijd door. Soms slaapt zij er bij in, maar meestal vind ik het kommetje heelemaal leëg. En als ik nu te huis kom, dan . . .»

Meer hoorde ik niet. Maar ik had genoeg gehoord, en mij dunkt, gij die dikwijls ontevreden zijt en meent dat andere kinderen veel gelukkiger zijn dan gij, denk eens aan de duizenden zwervers en aan het kleine Sientje, dat dagen achtereen, gebonden in haar stoeltje, stroop zit te likken.

In sommige groote steden zijn er even-

12

wel ook inrichtingen, waarin zeer kleine kinderen worden opgenomen en verzorgd. Zulke inrichtingen noemt men met een Fransch woord crèches, 't geen eigenlijk beteekent kribben. Moeders, die uit werken gaan, en tijd noch gelegenheid hebben hare kleintjes te verzorgen, brengen dezen naar zulke crèches, en dat ze daar goed verpleegd en opgepast worden kunt gij op plaat 2 zien.

z66 lekker en z66 geurig, dat ik er graag een hapje van genomen had.

»Kom, Daatje,» zei ze tot het meisje, dat in den hoogsten stoel zat, »kom proef eris. 't Is lekker! O zoo lekker!»

En daarbij smakte ze met haar tong, om het geluid na te bootsen, dat men maakt, om hierdoor aan te duiden, dat iets heel lekker smaakt.

Kinderen aan Zee.

Ik heb wel eens zulk een kleine-kinderbewaarschool bezocht, maar was altijd verlegen wat ik met die kindertjes moest spreken. Zij verstonden mij niet en ik hen ook niet. Kleine kinderen van een jaar of twee jaren hebben een bijzondere taal, die men eerst moet leeren. Merkwaaardig is het echter hoe spoedig de juffrouwen, die zich met deze kleintjes belasten, hen verstaan, en hoe ook de kindertjes dadelijk begrijpen wat de juffrouwen zeggen. Ook moest ik het geduld en de liefde bewonderen van de juffrouwen. De juffrouw, die gij op de plaat ziet, had een schotel met haver-de-gort klaar gemaakt en er bruine suiker over heen gestrooid,

Maar Daatje scheen geen trek te hebben in die lekkere haver-de-gort. Te huis kreeg zij ze niet. Moeder gaf haar nooit anders dan aardappelenpap met een scheutje melk.

»Kom, Daatje,» hernam de juffrouw op vriendelijken toon, »hou je mondje eris open!»

»Da lus nie! Lellik. Da bang!»

»Neen, 't is niet leelijk,» zei de juffrouw lachend. »En bang? Waarom? Kijk eris, hoe lekker!»

En nu proefde zij er van, om haar aan te moedigen.

Maar 't hielp niet.

»Da aarpel heb!» zei 't kind.

»Lieve Daatje,» zei de juffrouw, »ik heb

geen aardappelen voor je. Die zijn ook niet half zoo lekker als deze haver-de-gort. Kijk eens wat een boel suiker. Zie je wel dat lekkere klontje! Dat zal ik nu op den lepel doen. Dan krijg je 't ook. Proef nu eens."

Eerst wou Daatje niet, maar de juffrouw hield aan en eindelijk kreeg ze er 't kind toe een hapje te nemen.

"Smaakt dat nu niet lekker?" vroeg de juffrouw, die nu voortging met lepelen.

"Lek! Lek!" riep Daatje, in haar stoeltje huppende.

Toen nu de andere kinderen hoorden dat Daatje het lekker vond, wilden zij er allen van hebben. En zij kregen ook ieder op hun beurt een hapje.

Welk een geduld en welk een liefde! Ik heb altijd gedacht, dat ik veel van kinderen hield, maar bij die juffrouwen schoot ik daarin veel te kort.

Op dezelfde tentoonstelling waarvan ik daar straks sprak hing ook een schilderij, voorstellende kinderen aan zee.

Wanneer de zomer in 't land is, zoeken vele menschen, die het doen kunnen, het zeestrand op, om frissche lucht te scheppen, om versterkt te worden door de inademing der zeedampen, die zeer weldadig werken op sommiger gestel. Maar niet ieder die gaarne eens een paar weken die versterkende zeelucht wil genieten, is daartoe in staat, vooral omdat een verblijf van eenige weken aan het strand veel geld kost. Klagen hierover baat niet. Wat men niet kan mag men ook niet doen, en er zijn nog wel andere wegen om versterking van kracht en gezondheid te verkrijgen, dan langs het strand. De Heer weet wat wij behoeven en kan op Zijne wijs ons de kracht vernieuwen als eens arends.

De Christelijke liefde heeft zich menig offer getroost, om hulpbehoevende, zelfs arme kinderen, die zwak zijn, aan lichaamsgebreken lijden, of aan 't kwijnen zijn geraakt, in de gelegenheid te stellen frissche lucht, gezonde beweging en versterkend voedsel te verkrijgen. In ons land bestaat, b. v. te Zeist, een herstellingsoord voor verzwakte kinderen, *Bethanië* geheeten, waar dergelijke kinderen, voor wie tehuis geen verpleging en de stad-

lucht minder goed is, uitmuntend verzorgd worden en het voorrecht genieten dagelijks de kostelijke geuren en dampen der eiken en dennen in te ademen, 't geen waarlijk heilzaam werkt. Er zijn evenwel lijdende kinderen voor wie een verblijf aan het strand gedurende eenige weken nog beter zou zijn, en om die reden hebben weldenkende menschen en kindervrienden hier en daar in een zeedorp een huis ingericht, waarin plaats is voor dergelijke kinderen, wier ouders geen geld bezitten, om hunne kinderen daarheen te zenden, hoewel er in dezelfde Inrichting ook jonge lijders worden opgenomen, die betalen, zelfs veel betalen, verzekerd als de ouders zijn, dat de kinderen aldaar zich onder uitnemend opzicht bevinden en het daar goed hebben.

Dáár, aan het zeestrand, en in eene inrichting, zooals ik u met weinige woorden heb beschreven, wordt in waarheid gezien, wat ons Spreuken 22 vs. 2 zegt: »Rijken en armen ontmoeten elkander; de Heer heeft hen allen gemaakt." Ik heb het dikwijls aan zulk een badplaats waargenomen, hoe spoedig daar vriendschap gesloten wordt tusschen de kinderen van vermogende ouders en van hen, die door de barmhartigheid aldaar waren gebracht. En als gij nu ons plaatje »Kinderen aan zee" goed beschouwt, zult gij wel eenig onderscheid opmerken tusschen het jonge meisje, dat in een visschersnet en met behulp van twee stokken gedragen wordt, en den knaap. Alle afstand is daar terzij gezet; de kinderen vermaken zich en voelen zich gelukkig.

Hoe goed is toch God, die den mensch opwekt barmhartig te zijn en medelijden te hebben met den nood van anderen!

Ik sla andermaal mijn blik naar buiten. Het is bijna donker geworden, maar toch kan ik nog eenige wandelaars op den weg zien.

Daar komt een troep mannen aan, die vreemd uitgedost zijn. Gedeeltelijk zijn ze als soldaten gekleed, met roode mutsen of appelgroene petten op 't hoofd. Sommigen zijn versierd met een soort van épauletten; anderen dragen roode of zilveren strepen op

den arm. Ik ken die menschen wel. 't Zijn zoogenaamde Bovenlanders. Ieder draagt zijn instrument: klarinet, hoorn, fluit of trompet, terwijl gewoonlijk de groote trom op een sukkeldrafje achteraan komt.

Deze menschen trekken van oord tot oord, van dorp tot dorp en van stad tot stad, en vereenigen zich, na bekomen verlof van den Burgemeester, in eene straat, waar zij dan hunne gaven doen hooren.

Terwijl zij langs mijn huis voorbijtrekken word ik eensklaps met mijne gedachten naar Duitschland verplaatst. Ik wandelde met een vriend in de nabijheid van een dorp, waar bijna alle menschen Roomsch waren. Ik had het ook reeds gemerkt, dat ik mij in eene roomsche streek bevond, want hier en daar zag ik aan den weg, 't zij bij 't begin van een pad, of op een hoogte, een kruis staan, met het beeld des Verlossers daaraan hangende. Ons gesprek liep over deze opgerichte kruisen en wij beoordeelden, ieder naar zijn gevoelen, het goede en min goede van dergelijke teekenen aan den weg. Ik keurde ze niet goed. Mijn vriend echter beweerde, dat het zien op een kruis menigeen van booze gedachten had verlost.

»De menschen hier in deze streek,» zeide hij, »zijn wel, althans het meereendeel, Roomsch, maar toch niet zoë dom-roomsch als elders, in landen waar men aan den weg zoogenaamde heiligen-beelden vindt en de Maria-aanbidding veel grooter is dan hier. Er zijn hier onder de menschen wel eenigen die nog de heiligen aanhangen, doch ook velen, die waarlijk gelooven in Jezus als hun Heiland en niet de heiligen aanbidden, maar Hem en Hem alleen. Ik zal u daarvan een merkwaardig voorbeeld mededeelen. Dicht bij ons hôtel — ik weet niet of gij er op gelet hebt, — staat een huisje aan den voet van den berg. De bewoners zijn eenvoudige landlieden, die hard moeten arbeiden voor hun brood en voor het onderhoud en de opvoeding hunner drie kinderen. Een van die kinderen werd, nu drie weken geleden, ernstig ziek, en de dokter kon geen hoop geven op herstel. Het kind werd zeer zorgvuldig verpleegd door zijne ouders en vooral door zijne oudste zuster, een meisje van acht

jaar. Nacht noch dag week dit meisje van het bed van haar broertje en bespiedde zijn moeilijke ademhaling. Terwijl zij eens bij zijn bed zit en zijn handje vasthoudt, komen er burenen in de kamer, niet slechts om hun deernis te kennen te geven, maar ook om

.. Red mijn broertje! ..

raad uit te deelen. Daar de medicijnen niet schenen te helpen, gaf de een den raad de hulp van den heiligen Jozef; de ander die van de heilige Maagd in te roepen. Ieder had een heilige, aan wien hij de voorkeur gaf. Toen stond een oud man op, die met bewogen stem zeide: »Hier kan geen heilige helpen. Jezus alleen is de ware Heelmeester.

God heeft gezegd: »Roep Mij aan in den nood, en in de ure der benauwdheid zal Ik u verlossen.» En de Heiland heeft ons toegeroepen: »Bid en u zal gegeven worden. Kom tot Mij allen die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven.» Derhalve, roep Jezus aan en Hem alleen!» Ternauwernood had hij dit gezegd, of het meisje verliet zachtjes de kamer, en buiten gekomen, snelde zij naar het kruis, dat bij het pad stond, klom op een bankje, en de voeten van het

beeld omvattende, riep zij, opwaarts ziende, uit: »O Heere Jezus! Red mijn broertje!»

»En is haar gebed verhoord?» vroeg ik.

»Vraagt gij dat nog? Zie, daar ginds komt het meisje aan, hand aan hand met haar broertje!»

Mijn schemeruurtje is voorbij. De lamp wordt opgestoken; 't gordijn neergelaten en ik zet mij weder aan den arbeid voor mijne jonge vrienden.

HEILIGE PLAATSEN.

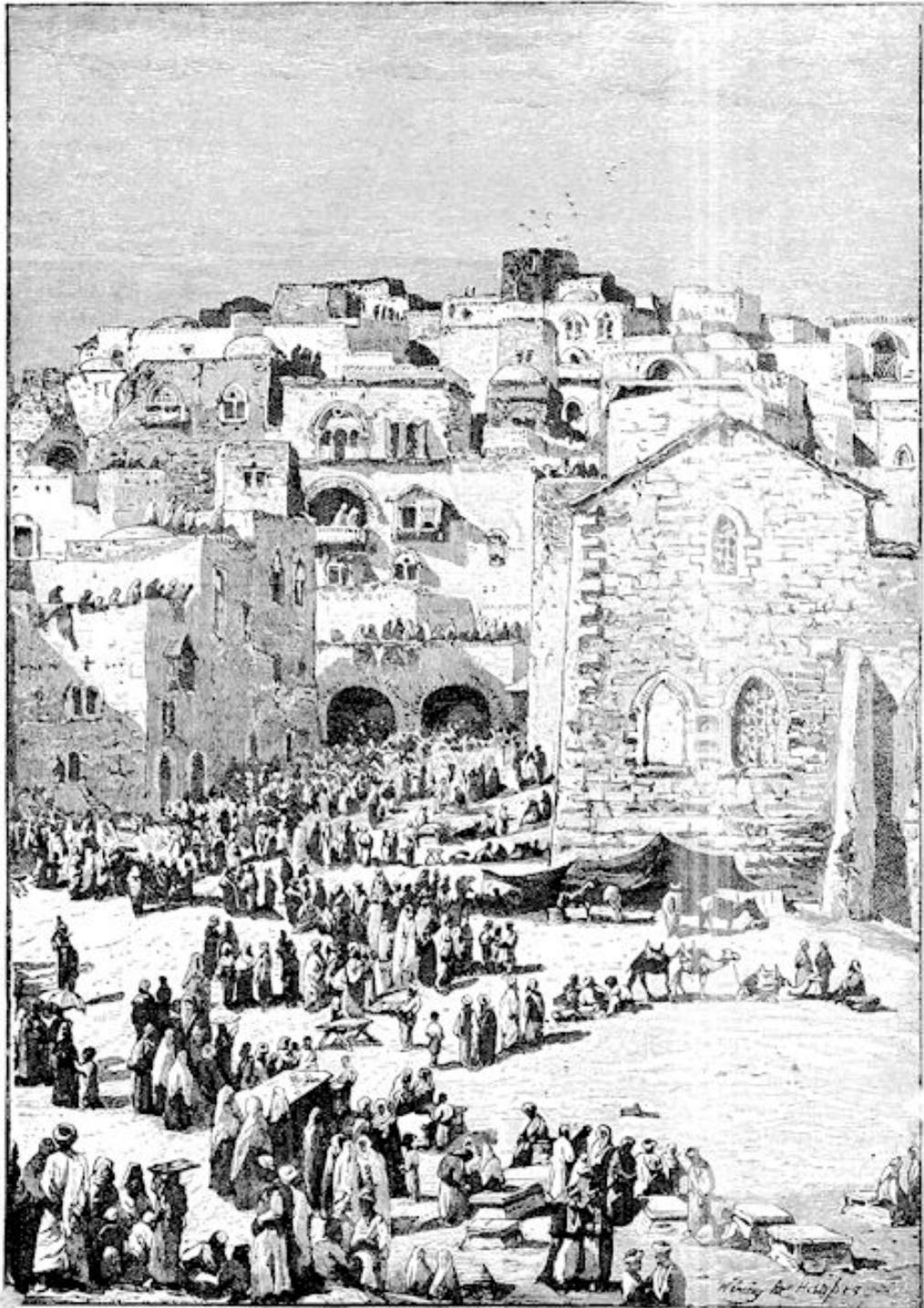
Reeds als jongeling had ik groote begeerte eene reis te maken naar het H. Land. Mijn wensch kon echter niet vervuld worden, 't geen zeker zeer goed is geweest. Nu was ook eene reis naar het Oosten ruim vijftig jaren geleden aan grootere zwaarigheden onderhevig dan thans. Heden ten dage reist men veel goedkooper en gemakkelijker en ook minder gevaarlijk. Behoeft men geen geld te ontzien en wil men gebruik maken van de snelste vervoermiddelen, dan kan men de reis van ons land naar Jeruzalem zeer goed binnen veertien dagen afleggen. Maar dan gaat alles in snelle vlucht en krijgt men van de steden en landschappen, die men voorbijstoomt, slechts zooveel te zien als een vogel te zien krijgt, die er over heen vliegt.

Ik heb dus het H. Land, zooals het thans is, niet mogen aanschouwen, en zal maar wachten totdat de puinhoopen zijn opgeruimd, dat gerechtigheid aldaar op den troon zit en alle volken zullen komen en zich nederbuigen voor den Zone Davids, die daar als Koning heerschen zal.

Ik heb mij intusschen te vreden gesteld, en doe het nog, — met veel te lezen wat ons de reizigers van het H. Land verhalen, en daar ik veronderstel, dat er onder mijn jeugdige vrienden velen zijn, die ook belang stellen in dat land der belofte, wil ik hun gaarne een en ander medede-

len van 't geen ik gelezen heb. Voorloopig bepaal ik mij er bij, met hun een blik te doen slaan op de beide steden *Bethlehem* en *Jeruzalem*, minder met het doel een beschrijving te geven van deze steden, dan wel met u in den geest enkele plaatsen te bezoeken, die wij, en niet ten onrechte, met den naam van *heilige plaatsen* bestempelen.

Verplaatst u dan met mij in den geest naar Bethlehem, voor ons, Christenen, zeker de merkwaardigste stad van heel de wereld, daar zij de geboorteplaats is van Hem die gekomen is om zondaren zalig te maken. 't Is een bergdorp, of liever, de stad of 't stadje ligt aan de helling van een berg, en is omgeven van heuvels, vanwaar men een schoon uitzicht heeft op de valleien, beplant met olijven en vijeboomen, hier en daar afgewisseld door korenvelden, misschien dezelfde, waar eens Ruth de aren oplas, haar door de goedwilligheid van Boaz afgestaan. In deze velden van Efrata heeft ook Jakob, tot aandenken aan zijne geliefde Rachel, toen zij het leven had geschonken aan Benjamin en stierf, aldaar een gedenkteeken boven haar graf opgericht »aan den weg naar Efrata, hetwelk is Bethlehem.» Genesis 35. Op deze zelfde plaats werd ook David, de achterkleinzoon van Ruth, geboren, die in deze velden zijns vaders schapen hoedde en reeds

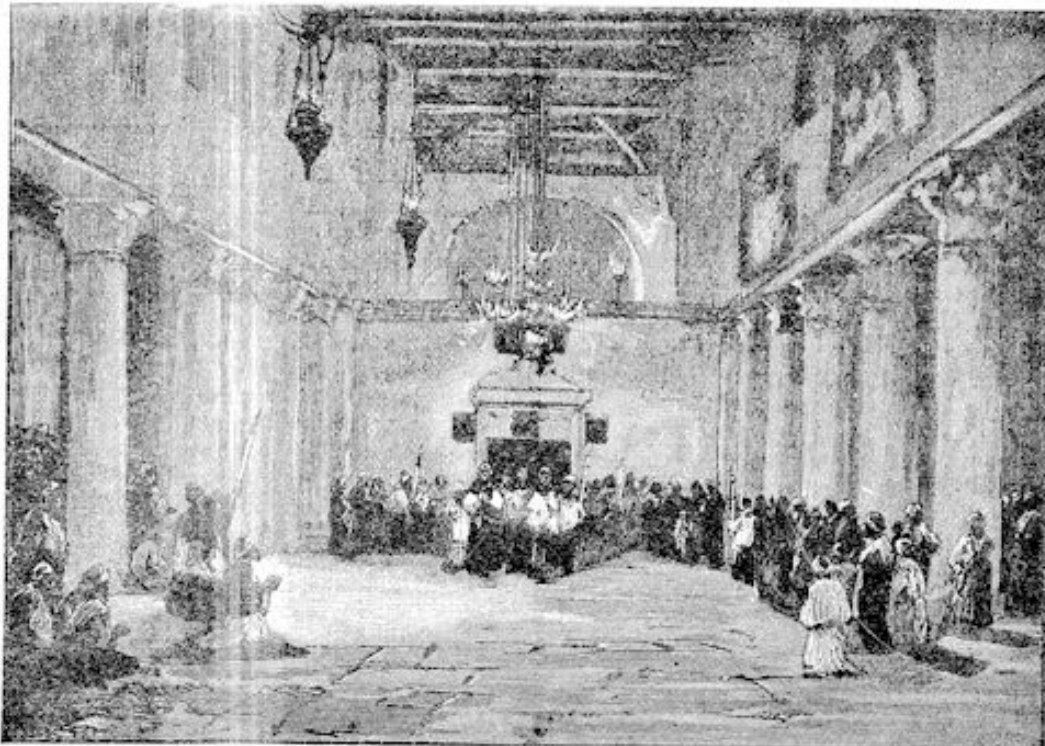

Kerstfeest te Bethlehem.

als jongeling betoonde moed en kracht te bezitten, zooals hij 't zelf verhaalde aan koning Saul: »Uw knecht weidde de schapen zijns vaders, en er kwam een leeuw en een beer, en nam een schaap van de kudde weg, en ik ging uit hem na, en ik sloeg hem, en redde het uit zijn mond; toen hij tegen mij opstond, zoo vatte ik hem bij zijn baard, en sloeg hem, en doodde hem.» 1 Sam. 17 vs. 34, 35. In den omtrek moet ook het huis van Davids vader gestaan

Zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opda een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.»

Over die vermoedelijke plek is door goedgeloovige handen een kerk gebouwd. De toegang tot die kerk is echter zeer nauw. In vroegere eeuwen waren er drie toegangen, maar Turksch geweld heeft er twee van met steenen en zuilen zóó toegesloten, dat zij niet te genaken is dan door eene enge poort onder een reusachtig booggewelf.

Het inwendige van de kerk der geboorte.

hebben, toen Samuel, op Gods bevel, dezen jongsten zoon van Isaaï tot koning zalfde.

Wat voor den Christen echter het meest aantrekkelijke te Bethlehem is, zal zeker wel de plek zijn, waar de Zaligmaker werd geboren. Of die plek nu wel dezelfde is, waar Maria haar eerstgeboren Zoon in de kribbe gelegd heeft, wil ik niet onderzoeken. Mijns bedunkens heeft God in zijne wijsheid over deze plaats een ondoordringbaren sluier gelegd, opdat wij ons niet zouden buigen voor kalk of steen, maar Hem aanbidden, die »zoo lief de wereld heeft gehad, dat Hij

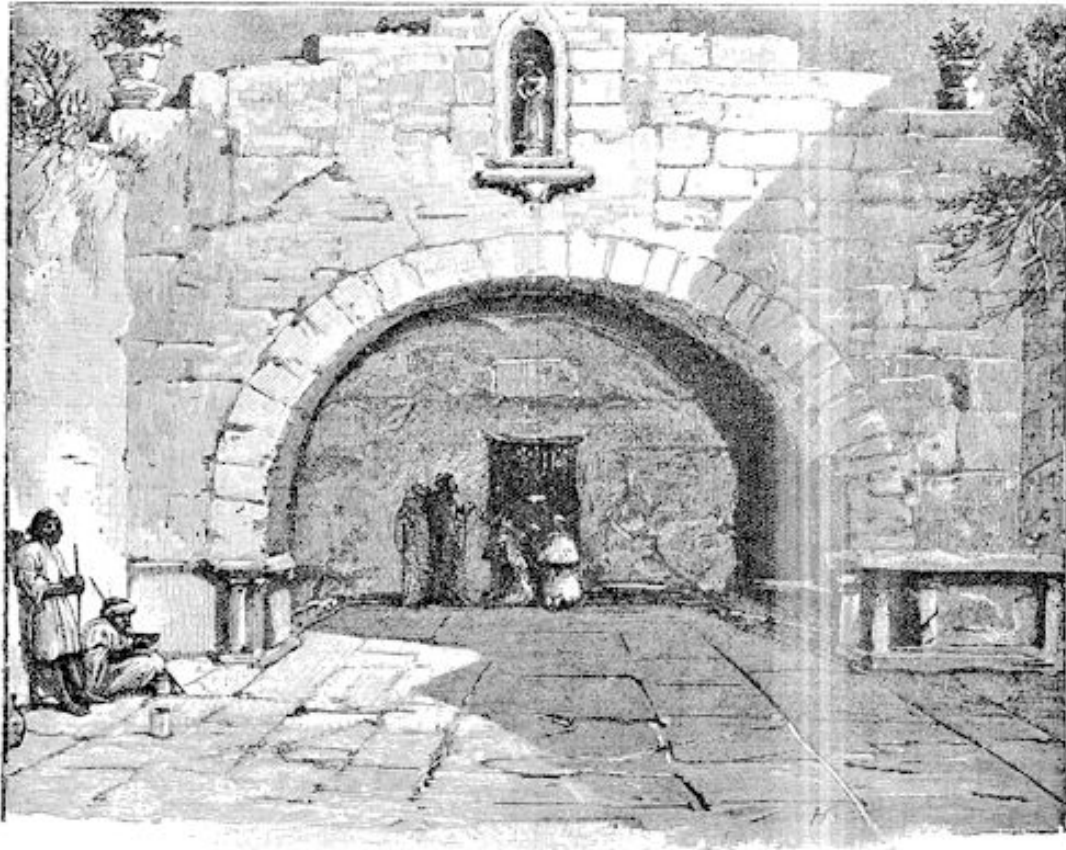
Bezie onze beide platen goed, waarvan u eene de afbeelding geeft van den nauwen toegang tot de kerk der geboorte, terwijl de andere u de kerk van binnen doet zien. Het inwendige dier kerk wordt gedragen door Corinthische zuilen, die volgens de overlevering tot den tempel van Jeruzalem behoord hebben. Dat zij van oude dagteekening zijn, bewijzen de talrijke inbeitelingen of insnijdingen door de Kruisvaarders er op aangebracht. Men vindt in die kerk twee kapellen, een voor de Grieksche en de andere voor de Armenische Christenen. Elke kapel

leidt naar een trap, die den bezoeker brengt naar eene grot, waar ons het woord van Jesaja wordt herinnerd: »Een kind is ons gegeven.» Dicht bij die kapellen bevindt zich het »altaar der onschuldigen,» de plaats waar, naar men zegt, duizenden kinderen op last van Koning Herodes werden gedood en wier lichamen aldaar rusten.

De grot, waarvan ik hierboven sprak,

Daarom heen staan de woorden: »*Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est,*» 't geen beteekent: »Hier werd uit de Maagd Maria Jezus Christus geboren.»

Het zal u geenszins bevreemden, dat ieder die dit plekje nadert en aanschouwt, met zekeren heiligen eerbied vervuld wordt, al wordt ook de echtheid daarvan betwijfeld. De verbeelding werkt hier meer uit dan het

De toegang tot de kerk der geboorte.

wordt gehouden voor de plek, waar eens de kribbe stond, waarin de Zaligmaker werd gelegd. Zij ligt in eene rots, ongeveer tien voet hoog en vijf diep en is geheel met kostbaar marmer geplaveid. Zilveren lampen hangen aan weerszijden en verspreiden dag en nacht een helder licht, terwijl onder op den vloer, beschenen door de lampen, een zilveren ster is ingelegd, ter herinnering aan de ster, die aan de Wijzen uit het Oosten verscheen en hun den weg hierheen wees.

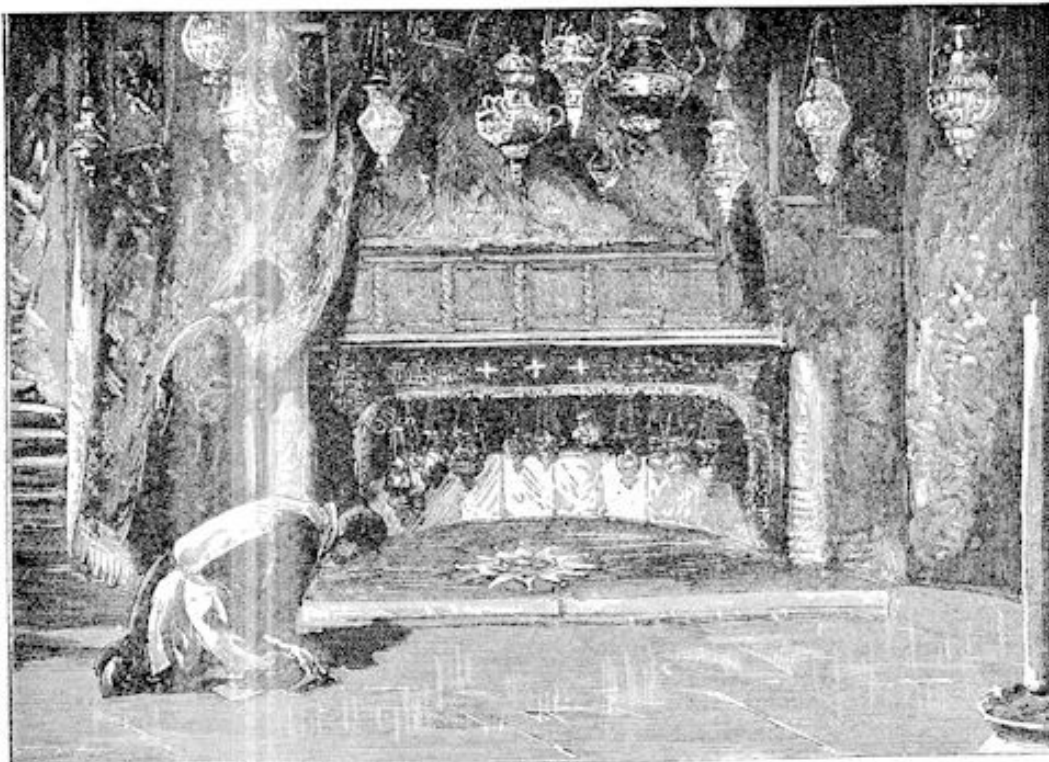
geloof. Zeer waar is het, wat een Christen zei: »Menigeen denkt, dat wanneer wij den Heiland konden zien met onze lichamelijke oogen en Hem konden hooren spreken, zooals dit door de discipelen van Jezus genoten werd, wij dan minder zouden zondigen en heiliger zijn. Maar . . . hoe weinigen van hen die Hem volgden, geloofden in Hem! Zelfs bij de discipelen ging het geloof dikwijls in twijfel over.» 't Zal aan ons geloof weinig baten of wij tranen storten op den

Olijfberg of nederknielen in de grot te Bethlehem. Wanneer wij de kerken opsieren met beelden en verguldsel en de armen hongerig laten, toonen wij slechte discipelen van den Heiland te zijn.

Tegen Kersttijd is het te Bethlehem het levendigst. Wie alsdan het stadje bezoekt geniet er het minst van, tenzij men van gedrang houdt en een gretig oog heeft voor allerlei zonderlinge plechtigheden in en bij de kerk der geboorte. Zoo iemand in den

zich in het inwendige gedeelte der kerk. Ieder zingt een loflied in zijne taal en op zijne wijze, 't geen reeds verwarring geeft, die nog grooter wordt, wanneer een der priesters een wassen pop, voorstellende het kindeke Jezus, van het altaar neemt, en dit aan het volk laat zien. Met dit kindeke op den arm gaat de priester, gevolgd door eene groote schaar, naar de grot, waar het door hem op de zilveren ster wordt neergelegd.

Onder de pelgrims, die tegen Kersttijd

De plek waar de Zaligmaker werd geboren.

gedenkwaardigen nacht, door de Christelijke kerk aangewezen als het tijdstip van Jezus' geboorte, zich alleen op de plek bevond, waar volgens de overlevering de kribbe heeft gestaan, en daar nederknielde en aanbad, dan zou het mogelijk zijn, dat het hart meer getroffen en de nabijheid van den Verlosser levendiger gevoeld werd. Maar geheel anders is het, wanneer men zich op Kerstdag en vooral des avonds en 's nachts, te midden eener ontzaglijke menigte van pelgrims en bedevaartgangers beweegt, zoowel op straat als en de kerk. Eene ontelbare schare verdringt

Bethlehem bezoeken, zijn de Russen het talrijkst. Men heeft berekend, dat er jaarlijks ruim 5000 Russische pelgrims aldaar komen en nog steeds is hun aantal toenemende. De Russen dwepen met alles wat in het H. Land merkwaardig is, en er is bijna geen dorp in Rusland, waar niet een flesch met water uit de Jordaan, — 't zij echt of onecht — gevonden wordt. Zeker schrijver zegt: »Geen Russische pelgrim trekt naar Bethlehem of Jeruzalem, zonder de hoop, dat het H. Land te eeniger tijd in de macht van den Czaar zal komen, en dat

men van Bethlehem en Jeruzalem zal kunnen zeggen: 't Zijn Russische steden. Dikwijls is er onder de dweepzieke Russen sprake van een heiligen oorlog, met geen ander doel dan het bezit van de kerk van het H. Graf te Jeruzalem en van de stad zelve.

Het maakt op den reiziger uit Duitschland of uit het Westelijk deel van Europa een zonderlingen, indruk wanneer hij de schare der Russische pelgrims ziet aan-

pelgrims gehuld in hun Russisch gewaad: dikke wollen bovenkleederen, hier en daar met zwaar pelswerk bezet, terwijl hun hoofd bedekt is met een harige muts, en zij bovendien nog veel te dragen hebben van 't geen zij op hun tocht noodig hebben. Maar met taai

Pelgrims op reis naar Jeruzalem.

komen. Voorop gaat de *pope*, de priester, kenbaar aan zijn hoogen ruigen hoed zonder rand, zijn langen mantel en wit onderkleed. Met een boek in de hand, lezend en zingend, zet hij zijn weg voort langs de begroeide heuvelen en onder de brandende zon van Palestina, terwijl hij gevolgd wordt door mannen, vrouwen en kinderen, die hun eentonig lied uitgalmen, waarbij hun het zweet langs de wangen druppelt. En dit laatste is geen wonder. De weg is gloeiend en vermoeiend; de hitte soms ondragelijk, en toch zijn die

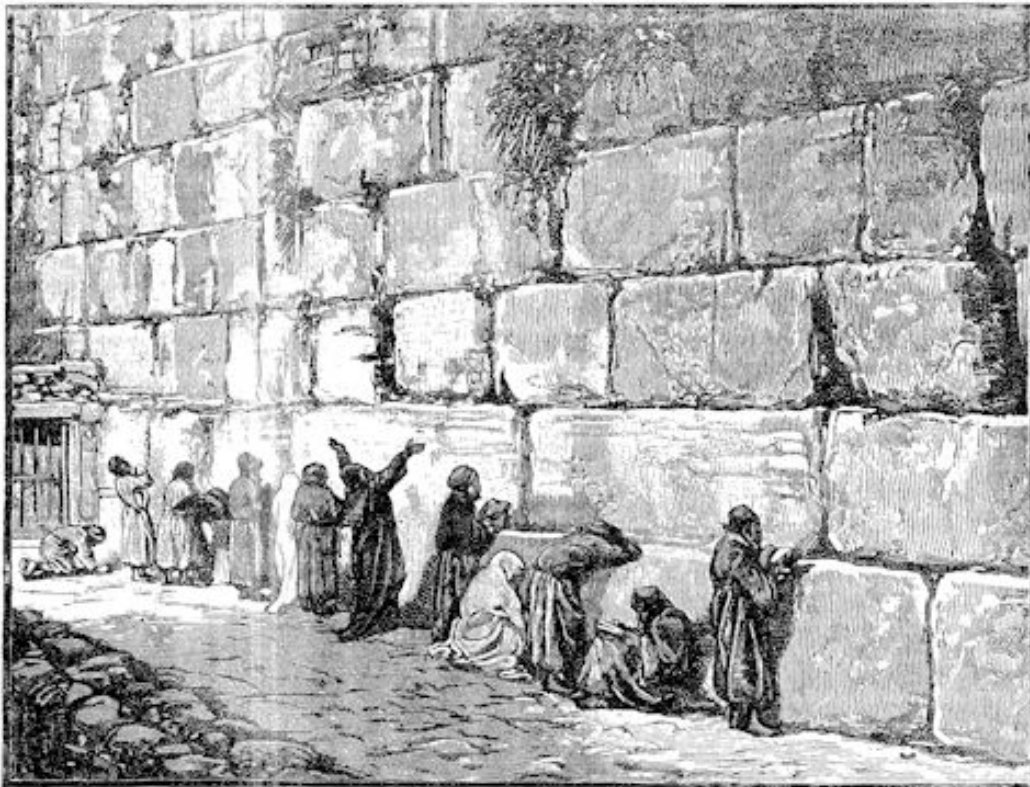
geduld verduren zij al deze lasten. Hun geestdrift, om de heilige plaatsen te zien en in de grot den Heiland te aanbidden, is groot en stelt hen in staat om te zingen op een weg, die voor anderen hoogst bezwaarlijk zou zijn.

Doch niet alleen naar Bethlehem richten zich die pelgrims. Slechts kort toeven zij aldaar, want het voornaamste doel hunner reis is en blijft altijd Jeruzalem, de stad des grooten Konings, en op onze plaat zien wij hen dan ook op weg daarheen.

II.

Wanneer een reiziger Jeruzalem nadert en van verre de stad aanschouwt, gevoelt hij iets van een trilling, die hart en hoofd beweegt. Onwillekeurig strekt hij de handen derwaarts heen en roept uit: »Jeruzalem! O, ik dank mijnen God, dat ik u mag aanschouwen! Daar heeft mijn Heiland gewandeld. Daar heeft Hij geleden en buiten hare

bouwde en het hout daarop schikte, om zijn Izaäk den Heer te offeren. Hier ontving hij dezen zegen van God: »In uw zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde, naardien gij mijne stem gehoorzaam zijt geweest.» Vele geslachten later zag David op dezelfde plek den Engel des Heeren, staande tusschen de aarde en den hemel met zijn uitgetrokken zwaard in de hand, uitgestrekt over Jeruzalem, en op diezelfde plek richtte

De klaagplaats te Jeruzalem.

muren den doodsstrijd voor mij gestreden en den dood overwonnen!"

Van verre wordt het oog getroffen door Zi-
ons burcht, den tempel van Moria, nu helaas,
Omars Turksche moskee, waarvan het groote
koepeldak schittert in de stralen der mid-
dagzon. Zoo ergens, dan kunnen de reizigers,
die de stad binnentreden, zeggen: »wij staan
op heiligen grond, al is veel van 't geen
wij zien verre van heilig.»

Ja, wij staan op heiligen bodem. Ginds, op
Moria, is de plek, waar Abraham een altaar

de koninklijke zanger een altaar op, en de
Heer antwoordde hem door vuur uit den
hemel.

Er is bijna geen plek in en om Jeruzalem,
die geene heilige aandoening bij ons opwekt.
En toch, hoe is alles veranderd, sedert de
Heiland binnen deze stad geroepen heeft:
»Die dorst heeft, kome, en die wil, drinke
het water des levens om niet!" Jeruzalem —
het oude Jeruzalem — ligt in puin, al zijn
ook bedrijvige handen bezig te midden
der puinhoopen nieuwe gebouwen te zetten.

Van al die puinhoopen is zeker nog het merkwaardigste de zoogenaamde *klaagplaats* der Joden, een gedeelte van den ouden tempelmuur, die de westzijde van de Turksche moskee uitmaakt. Die klaagplaats is eng en vormt een soort van laan met vierkante steenen geplaveid. Op deze plek komen de Joden des Vrijdags bijeen, om verre van het geruisch der stad, op de puinhoopen van hun verwoesten tempel te weenen en te weklagen. Niemand belet het hun, hoewel het vroeger door de Turksche overheid verboden was, en zij aanzienlijke sommen gelds moesten geven, om het voorrecht te genieten die oude steenen te kussen en eenige klaagtonen te uiten.

Doch niet slechts op Vrijdag wordt deze klaagplaats door de Joden bezocht. Velen komen ook op andere dagen, en zoodra zij den muur aanschouwen, buigen zij zich eerbiedig voorover, om daarna neer te knielen en gebeden te offeren. Sommigen lezen dan Psalm 102 en ook — vreemd genoeg — het Hooglied van Salomo. Uit alle natiën en tongen komen hier de Joden te zamen, en zeer dikwijls gebeurt het, dat zij eendrachtelijk, hoewel met klagend geluid, aanheffen: »Heere, wees niet zoozeer verbolgen, en gedenk niet

eeuwiglijk der ongerechtigheid; zie, aanschouw toch, wij allen zijn Uw volk. Uwe heilige steden zijn een woestijn geworden, Jeruzalem eene verwoesting. Ons heilig en ons heerlijk huis, waarin onze vaders U loofden, is met vuur verbrand, en al onze gewenschte dingen zijn tot woestheid geworden. Heere, zoudt Gij U over deze dingen inhouden? Zoudt Gij stilzwijgen, en ons zoozeer bedrukken?» (Jes. 64 vs. 9—12).

Geen Christen kan deze jammerklachten aanhooren zonder deernis te gevoelen met het volk, dat Zijnen Messias verworpen heeft. Wie onzer bidt niet om den »vrede van Jeruzalem» en richt niet tot God de bede, dat Hij zich ontferme over zijn oude volk en hunne oogen en harten opene, opdat zij Hem aanbidden, die gekomen is, om zijn volk zalig te maken? Eenmaal zal het echter gewisselijk gebeuren. Gods beloften falen niet, en wanneer Israel bekeerd zal zijn tot zijn Messias, dan zal er geen klaagplaats meer zijn te Jeruzalem, maar vreugde en gejuich zal gehoord worden in de stad des grooten Konings. Hij komt — Hij komt om alle volken mild te zegenen, als hun God!

BARMHARTIGHEID.

EENE WARE GESCHIEDENIS.

I

De wekelijksche bloemmarkt werd druk bezocht. Mannen, vrouwen en kinderen wandelden langs het met bloempotten als bezaaide plein, en hier en daar waren kleine stalletjes opgeslagen, waarin de keurigste bloemen bijeengebracht waren. Ook de fruit-handelaars hadden van deze gelegenheid gebruik gemaakt, om hunne vruchten, hunne appels en peren te koop aan te bieden, en menige jongen zag met een begeerig oog op de welgevulde zakken en manden met

het heerlijke ooft, en zou er graag wat van meegenomen hebben; maar appels en peren kosten geld en de tuinlieden kunnen niet leven van den wind, maar willen voor hun arbeid beloond zijn. En daar de meeste jongens wel knickers en tolleren in hun zak hadden, maar geen geld bezaten, om de uitlokkende vruchten te koopen, gingen zij langzaam de kraampjes en stalletjes voorbij, hopen de een volgenden keer gelukkiger te zijn.

Een jongen echter draaide en draalde om heen te gaan. Hij stond dicht bij het stalletje van Giesberts en zag daar de lekkerste

belle-fleurs, prinsessen-nobles en reinetten opgestapeld liggen. De lust kwam bij hem op er een of twee te kapen, maar Giesberts had een paar goede oogen in 'thoofd en wist best waartoe de begeerlijkheid der oogen een jongen kan verleiden. De jongen bleef evenwel staan in de hoop, dat de tuinman een anderen kant zou uitkijken, en dan zou hij zijn slag slaan, om in het bezit van een paar appels te komen en ze op te eten, want hij had honger als een wolf, die den ganschen dag nog niets gegeten heeft. En voor die hoop had hij eenigen grond. De handelaars in appels en peren hadden de gewoonte vruchten, die niet gaaf en half rot waren, uit de manden te verwijderen en ze op den grond te werpen. Zij wisten dat zij daar niet lang zouden liggen, daar er jongens genoeg waren, die ze oprapen zouden en niet vies waren van een half rotten appel. Maar Giesberts had gezorgd, voordat hij ter markt ging, dat er geen rotte appels en peren in de manden kwamen, zoodat er voor den jongen op 't oogenblik weinig kans was er zijn maag meê te vullen.

Zou die kans dan in 't geheel niet komen?

Hij had zoo'n vreeselijken honger.

Hij dacht eenige oogenblikken na en zon op een middel. Eigenlijk gezegd, lustte hij liever goede appels dan rotte. Maar hoe nu die goede appels te krijgen? En dit nog wel spoedig, want de markt liep ten einde.

Hij ging vlak voor een mand staan, die tot overloopen toe gevuld was met belle-fleurs, nam er een in de hand, berook en besnuffelde die vrucht, woog ze en deed net alsof hij plan had ze te koopen. Tegelijkertijd loerde hij of Giesberts hem zag, en toen de tuinman deed alsof hij naar een anderen kant keek, wip! daar stopte de jongen twee appels in zijn zak, bleef nog een oogenblik staan, om geen argwaan te wekken en ging toen langzaam de manden voorbij, om straks een straat in te slaan en daar de appels op te eten.

Maar Giesberts had wel degelijk gezien wat de jongen gedaan had en was van voornemen hem bij den kraag te pakken en de hulp van een diender in te roepen, opdat deze jonge dief loon naar werk zou krijgen.

Toch kon hij er niet toe komen dit voornemen ten uitvoer te brengen. Die jongen zag zoo bleek, was zoo mager als een talhout en droeg kleeren, waarvoor hij op de voddenmarkt geen dubbeltje zou krijgen.

»Wie weet,» dus dacht Giesberts, »welk eene opvoeding de jongen tehuis krijgt! Misschien heeft hij niet eens een tehuis en is hij een wees, een zwerveling, die op straat moet ronddolen en evenals de honden zijn voedsel zoeken. Ik wil er eerst het mijne van hebben. Ik wil weten wie die jongen is, en weet ik, dat hij louter uit honger den diefstal heeft gepleegd, dan kan ik nog altijd zien wat ik doen moet.»

»Zeg eens, kereltje!» riep hij hem toe, »kom eens bij mij!»

Hij riep dit op zulk een toon, dat de jongen er geen schrik van kreeg en — hoevel schoorvoetend — naar hem toekwam.

»Zou je me wel willen helpen mijne bloempotten en mijne manden in de schuit te brengen? Zie, daar ligt mijne schuit aan den wal. Mijn knecht is ziek geworden. Ik heb op 't oogenblik niemand, die mij kan helpen. Wil je 't doen?»

»Graag,» antwoordde de jongen.

»Nu, begin dan maar.»

Zoo vlug als een eekhoorn begon nu de jongen de bloempotten naar de schuit te dragen, en sjouwde de manden en zakken met appels en peren zoo handig, alsof hij het altijd gewoon was geweest.

Toen dit afgeloopen was, zette zich Giesberts in de schuit, gaf den jongen een wenk naast hem te komen zitten en toen begon het volgende gesprek.

II

»Heb je vandaag al gegeten?»

De jongen sloeg de oogen neer en gaf geen antwoord, 't geen voor Giesberts wel een antwoord was.

»Hoe heet je?»

»Jan.»

»Waar woon je?»

»In het Gortsteegje, naast den orgeldraaier.»

»Wat doet je vader?»

»Hij gaat uit sjouwen.»

»En je moeder?»

»Ik weet het niet.»

»Komen je vader en moeder tegen het middageten thuis en eet je dan met hen meê?»

»Neen, ik zie vader soms alleen Zondagsmorgens, als hij in bed ligt.»

»Drinkt je vader?»

»Ja.»

»En je moeder?»

»Ik geloof het wel.»

»Houden ze veel van malkander?»

De jongen zweeg, 't geen geen goed teeken was van de eendracht tusschen de ouders. Giesberts vond het evenwel goed van den knaap, dat hij de zonden zijner ouders trachtte te bedekken.

»Maar jongen, als je thuis geen middageten krijgt, hoe stil je dan je honger?»

»Ik krijg wel eens paar aardappelen van de vrouw van den orgeldraaier, of een stuk brood van den schoenlapper, die op den hoek woont.»

Arme jongen, dacht Giesberts.

»Ga je naar school?»

»Neen.»

»Maar wat voer je dan den heelen dag uit?»

»Ik loop op straat en zoek wat te verdienen.»

»Waarmeê?»

De jongen zweeg en kreeg een kleur.

Die kleur was weer een goed teeken. De jongen vond niets om te verdienen en moest leven van 't geen de straat opleverde, of van 't geen hij stilletjes kon wegkapen.

Giesberts dacht een oogenblik na. Er zat, meende hij, niettegenstaande zijn zondig bestaan, toch nog iets goeds in den jongen. Misschien had God hem dien knaap toegezonden, om hem op den rechten weg te brengen, en te verhinderen dat hij van de eene zonde in de andere viel en reddeloos verloren ging.

»Zou je wel lust hebben in het tuinvak? Zou je wel met me willen werken in den tuin? Zou je wel wat nuttigs willen leeren? In dat geval wil ik je bij mij in huis nemen, je kost en kleêren geven, en met Gods hulp zorgen, dat je een knappe man wordt, die overal zijn brood kan verdienen. Hoe vind

je dat? Wil je bij me in dienst komen?»

De oogen van den jongen begonnen te schitteren. Er kwam een blos van vreugd op zijn magere bleeke wangen. Welk een heerlijk vooruitzicht!

»O zoo graag!»

Hij zei dit op zulk een gevoelvollen hartelijken toon dat Giesberts er door bewogen werd.

Maar hij had nog meer te vragen.

»Zeg eens, ventje, als een jongen je pet wegnam en daarmee hard wegliep, wat zou je dan doen?»

»Ik zou hem naloopen en de pet terugnemen.»

»Hoe noem je iemand, die iets tegen je zin van je wegneemt en er hard meê wegloopt.»

»Een dief.»

»Houd je het voor kwaad te stelen?»

»Ja, want als de dienders het zien, pakken ze je beet en stoppen je in de kast.»

»En dan? Is het daarmee afgedaan?»

»Ik geloof ja.»

»Neen, Jan; daarmee is het niet afgedaan. Stelen is niet slechts een kwaad, dat je aan je naaste doet, maar door te stelen overtreedt men het gebod van God, die ons heeft doen bekend maken, dat wij niet stelen mogen. Je weet immers dat er boven je in den hemel een God woont, die alles ziet en hoort, en zelfs onze geheimste gedachten kent.»

En nu deelde hij Jan zoo beknopt mogelijk mede hoe verschrikkelijk de zonde is en welk eene ellende voor tijd en eeuwigheid de mensch over zich brengt, zoo hij blijft zondigen en zijne toevlucht niet neemt tot God.»

»Daar straks — ging de tuinman voort — heb je appels gestolen, die je in je zak hebt gestopt. Je meendet dat ik 't niet zag, en dacht er zeker ook niet aan, dat God het zou zien. Oordeel nu zelf of het goed is geweest wat je gedaan hebt.»

Jan sloeg niet slechts zijne oogen neêr, maar er kwamen dikke tranen in. Terstond haalde hij de beide appels uit zijn zak, gaf ze aan Giesberts en zei stotterende en zeer verlegen:

»Vergeef het mij. Ik zal 't niet weer doen.»

»Goed. En wanneer je weer in verzoeking

mocht komen, richt dan het oog naar Boven, naar God, en bid Hem om Zijne hulp. Ziedaar mijne hand, ten bewijze dat ik het je vergeven heb, en daar je honger hebt zal ik zorgen, dat je wat te eten krijgt. Hier heb je 15 cts, ga daar meê naar 't Kievietstraatje, waar een volksgaarkeuken is en smul daar een paar borden lekkere erwtensoep. Als je terugkomt, gaan we samen je vader opzoeken."

Twee uren later voer Giesberts met Jan in de schuit naar 't dorp waar hij woonde. Hij had Jan's vader gesproken en hem verlof gevraagd Jan mee te nemen, om hem in het tuinvak op te leiden, en de man was er best mee tevreden, daar hij er meer voordeel dan nadeel in zag.

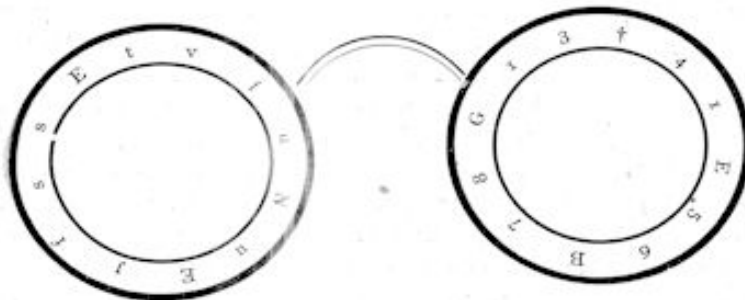
En sedert dien dag woont Jan bij Giesberts in. De tuinbaas bewees door deze daad dat hij niet slechts een Christen in naam, maar

het ook metterdaad was. Hij zorgde voor hem als een vader voor zijn zoon, gaf hem kleding en zond hem naar school en Zondagschool, terwijl hij het hem in de week in de tusschenuren niet aan werk liet ontbreken. En waarlijk, het zaad viel bij Jan in een goed en eerlijk hart. De jongen was vlijtig, gehoorzaam, eerbiedig en nooit gaf hij eenige reden tot klagen. Later werd hij een knap tuinman en gij kunt hem elken marktdag met Giesberts op de markt zien, bezig met het verkoopen van bloemen, die nergens zoo keurig zijn als bij hem.

Giesberts barmhartigheid werd rijkelijk beloond. Die zich des armen ontfermt, zegt Spreuken 14:31, eert God. De zegen stroomde in zijn huis. Zijn handel breidde zich uit en thans is hij een der rijkste hoveniers in den omtrek der hoofdstad.

37. Wonderbril.

Het 1ste glas bevat den naam van een vermaard Letterkundige, wiens Holl. Spectator nog veel gelezen wordt. Hij heeft ons land in vele betrekkingen gediend. Het 2e glas duidt het jaartal van zijn geboorte en dood aan.

38. Klein vierkant.

a	a	o
o	o	b
i	m	m

De 1ste dw. regel = aan de 1ste horiz. lijn = een voorwerp, dat dames tegen koude beschut.

De 2e dw. regel = aan de 2e horiz. lijn = bloed-

verwant.

De 3e dw. regel = aan de 3e horiz. lijn = een vriend.

39. Een planeet.

Wie ik ben, wilt gij dat weten?

Ik ben een planeet.

Midden in mij staat een voertuig:

Zeg nu hoe ik heet.

BLIND.

Blind! . . . .

blind! ach, welk een bron
van namelooze ellende
ligt opgesloten in
dat enkel, korte woord!
Waarheen uw voet op aard'
de onzoek're schreden wende,
gij, arme blinde, dwaalt
in nacht'lijk duister voort.

Blind! . . . .

ach! schoon gij 't gelaat
ten hemel op moogt heffen
en voelt den gloed, waarmede
u 't licht der zon bestraalt,
toch — van zijn schitt'rend schoon
kunt ge, arme, niets beseffen,
noch van de kleurenpracht,
waarmede de schepping praalt.

Blind! . . . .

ach! gij hoort ze wel,
die velerlei geluiden,
die u omgeven in
uw' ondoordringb'ren nacht;
gij riekt haar wel, de geur
van bloemen en van kruiden;
maar geen gelaat, geen bloem,
niets, dat u tegenlacht.

Blind! . . . .

wel diep treurig lot,
zoo dag aan dag te leven,
— waar and'ren zich rondom
verblijden in het licht, —
door 't somber, zwarte floers
van donkerheid omgeven,
waarin de voet met schroom
de onvaste schreden richt!

Goës, Maart 1894.

Blind! . . . .

wel beklagen we u,
wij, die aanschouwen mogen
den held'ren hemel en
het schoon, dat de aarde biedt,
u, eenzaam zwerveling,
berooft van 't licht der oogen,
u, die geen hemelsblauw,
geen groen en bloemen ziet.

Blind! . . . .

wel een pijnlijk kruis!
en tóch: — het is te dragen,
te dragen met geduld
en zelfs met blijden moed,
als maar des blinden ziel
om 'themelsch licht blijft vragen
en 't oog des geestes 't licht
des levens heeft begroet.

Blind! . . . .

arme, die daar dwaalt
te midden van de zienden,
ach! velen van die zien
zijn blind voor 't eeuwig licht;
gij, zoo gij wand'len moogt
in 't licht van 's Heeren vrienden,
ga dan gemoedigd voort,
het hoofd omhoog gericht.

Blind! . . . .

ja, wel mist gij véél,
waarvan Gods liefde op aarde
Zijn schepselen 't genot
in blij aanschouwen geeft;
maar toch heeft wat u wacht
oneindig hooger waarde,
als gij in hope op 't heil
der eeuwig zienden leeft.

C. VAN KOETSVELD, C.E.zn.

Fransche schip kunnen overbrengen, maar wij moesten de klippen over en in onzen toestand was dat onmogelijk zonder anker-touw. En om ons dat te zenden, had het Fransche schip een boot uitgerust. Zij kwam flink vooruit, met een stuurman en 12 roeiers bemand. Helaas, aan de eerste rij klippen gekomen, greep een golf het vaartuig in de flank aan en verpletterde het tegen een rotspunt. — Een tweede bootje volgde: ditmaal konden wij aan het roer een nog zeer jongen man zien staan. Deze boot kwam de eerste hindernis te boven; toen echter boorde een plotseling verschijnende rotspunt haar in den grond en 12 mannen verdwenen in het schuim der branding. Het was ontzettend! Één kreet van wanhoop en medelijden welde uit aller borst. In onzen gevaarlijken toestand ten ondergang gedoemd, vroegen wij ons af of de bevelhebber van het fregat nog meer levens zou wagen, die aan zijn bevel waren toevertrouwd, om ons te redden, ons Engelschen, d. i. tegenstanders, ten minste mededingers. Toch verscheen er een derde boot, ditmaal door een officier bestuurd; 16 matrozen omklemden de riemen. Nog zie ik het onverschrokken gelaat van dien

officier voor mij; hij hield het roer en scheen allen aan te vuren en te bezielen. De boot gleed snel over het water en ving een golf op, die haar geheel overdekte en aan ons oog onttrok. 't Was slechts voor een oogenblik.

Onwrikbaar op zijn post, had de officier den juisten koers weten te houden; tweemaal verhief de boot zich op den achterstevan als een steigerend paard en schuurde met den bodem langs de rotsen, als zou zij de kiel te pletter stooten tegen de scherpe rots-punten, en tweemaal kwam zij ook weer behouden neer. Eindelijk kwam zij in de thans rustiger wateren, waarin langzaam maar zeker »the Swan» begon te zinken.

Slechts een enkel woord heb ik hier nog bij te voegen: het transport had geregeld plaats en zonder verder letsel konden wij allen onze gevaarvolle plaats verlaten. Een uur later waren wij allen in veiligheid op het dek van het fregat. Het was hoog tijd: »the Swan» spleet over de volle lengte en het bruisende water, hierdoor nog meer in beroering gebracht, overdekte de rots met torenhooge golven.

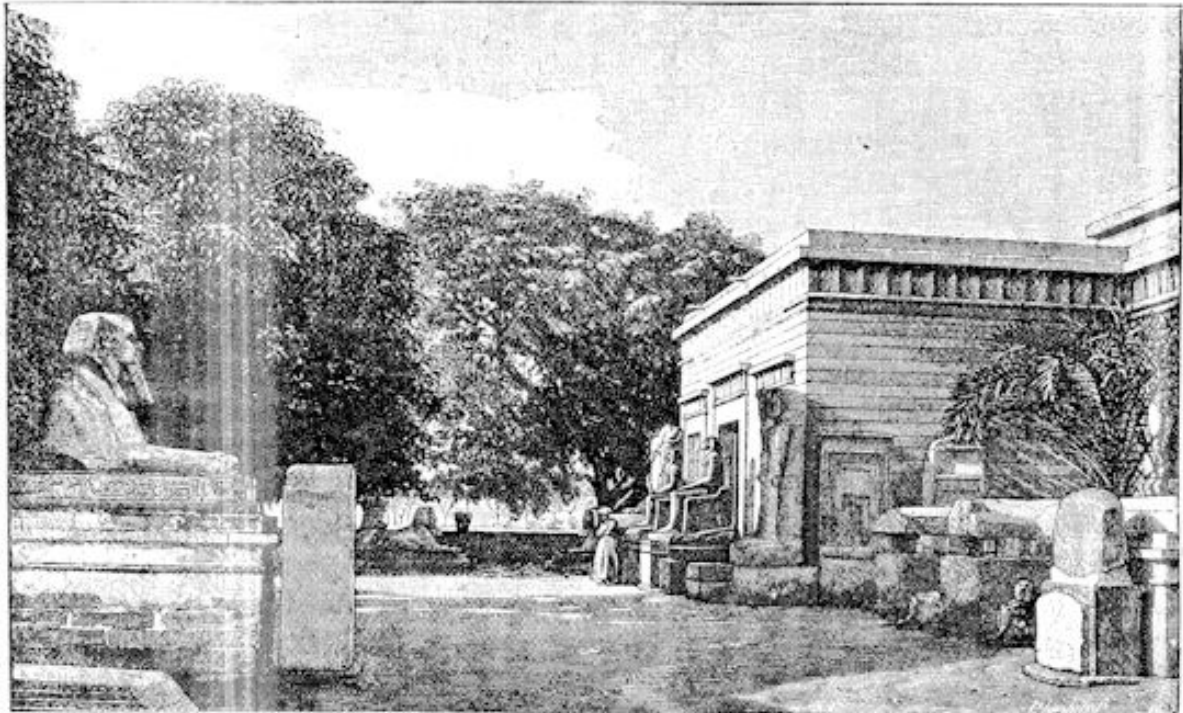
Vert. door GEERTRUIDA.

EEN KIJKJE IN EN OM HET MUSEUM VAN BOULAK.

Boulak of Bulak ligt in Midden-Egypte en telt met de hoofdstad Kaïro ruim 300.000 inwoners. 't Is een schoone stad en bezit een Museum, dat wel een dër merkwaardigste is van geheel de wereld. Wat een

Museum is, zullen velen uwer wel weten. Oudtijds was Museum een tempel aan de Muzen (Zanggodinnen), daarna aan kunsten en wetenschappen gewijd. Voor het eerst werd die naam gegeven aan een gedeelte

HET BOULAK-MUSEUM.

van het koninklijke paleis in Alexandrië, en wel aan dat waarin zich de beroemde boekerij bevond. Thans geeft men dien naam aan gebouwen, ingericht ter bewaring van oude klassieke gedenkstukken van kunst, van zeldzame en belangrijke voorwerpen uit het geheele gebied der Natuurlijke Historie. Bijna elke groote stad heeft haar museum. Leiden bezit er een, rijk aan voorwerpen uit de Natuurlijke Historie, en een dat uitmunt door een prachtige verzameling van Grieksche, Romeinsche, Germaansche, Egyptische en Indische oudheden. In 's-Gravenhage vindt men het Prins Maurits huis, als Museum van zeldzaamheden. Amsterdam heeft zijn Rijksmuseum en zoo, gelijk ik zeide, bezit elke groote stad haar Museum.

Wanneer gij in eene stad komt, waarvan gij weet dat daar een Museum is, raad ik u zeer aan daarin een kijkje te nemen. 't Is zeer nuttig en leerzaam. Gij ziet daar vele dingen, die in verband staan tot de geschiedenis der menschheid. Zulk een Museum is een boek, dat geopend voor u ligt en u van bladzijde tot bladzijde bekend maakt

met gebeurtenissen zoo treffend, als geen gewoon boek in staat is te geven.

Wij zullen later wel eens gelegenheid hebben met u een Museum in Nederland te bezoeken. Voor heden bepaal ik er mij bij met u naar Egypte te gaan en daar het Museum Boulak te bezichtigen, waarvan onze plaat u eene voorstelling geeft.

Boulak, gelijk ik u reeds gezegd heb, is eene schoone stad met schaduwrijke tuinen dicht bij den Nijl gelegen. Men vindt daar nog de puinhopen van ondergegene rijken, wier koningen weleer de beheerschers waren van vele Afrikaansche en Aziatische landen. Treedt men het Museum binnen, dan ziet zich de bezoeker eensklaps geplaatst tusschen koningen, koninginnen, priesters, bevelhebbers en raadslieden, die wel stom zijn, maar toch spreken van vroegere tijden en vroegere grootheid. Vele van die beelden zijn ongeschonden bewaard gebleven. Het eerste dat den bezoeker treft is het beeld van den koning Chephren, een broeder van Cheops den bouwmeester van een der pyramiden, die reeds achttien eeuwen in zijn graf had

gerust, toen Abraham in Egypte kwam.

De koning zit op een troon waarvan de rug tamelijk hoog is. De linkerhand rust op zijne knie, terwijl de rechterhand gesloten is. Het hoofd is beschermt door de vleugels van een havik, welke vogel het zinnebeeld was van bescherming. Zijn baard is gespitst, zooals slechts de Farao's dien dragen mochten. Beide zijden van den troon zijn beschilderd met de ineengeweven Lotusbloem en Papyrus plant, 't geen de vereeniging be-

en zij slechts werken konden met bronzen beitels. Meer dan een menschen leeftijd is er toe noodig geweest om dit beeld te scheppen en er den glans aan te geven, dien het nog bezit.

Ziehier een tweede beeld, dat ons den Sheikh-el-Beled te zien geeft. Het is niet van steen, maar van hout. Toen dit opgehaald werd uit zijn graf, waarin het duizenden jaren gerust had, en de werklieden het gelaat ontbloot hadden, riepen zij allen

HET BEELD VAN CHEPHRON.

DE SHEIK-EL-BELED.

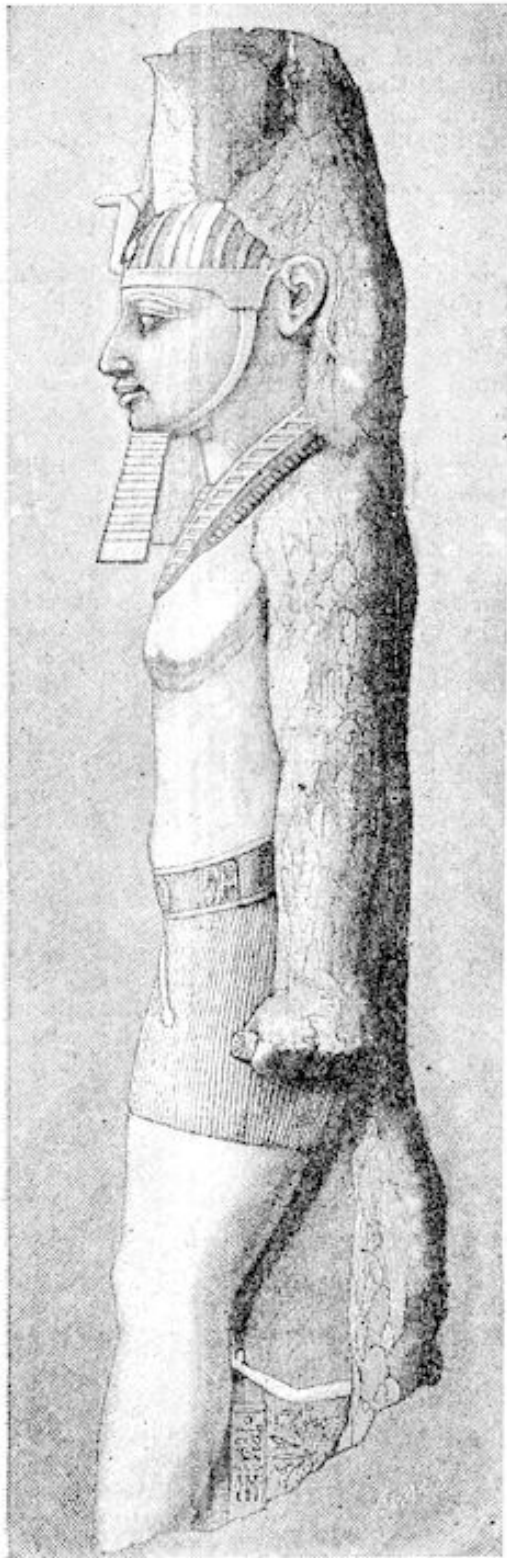
duidt van Opper- en Beneden Egypte. Merkwaardig vooral is de uitdrukking van het gelaat, 't welk duidelijk de kenteekenen draagt, dat het een portret en geen verdichte voorstelling is. Het hoofd is eenigzins opgeheven, en mond en oogen wijzen er op, dat men hier geen denkbeeldigen Farao ziet, maar de persoonlijke trekken van koning Chephren.

Het beeld is gehouwen uit Dioriet, een donkergroen gesteente, dat tot de hardste rotsoorten behoort. Men verbaast zich er over hoe het den ouden Egyptenaren mogelijk is geweest, een beeld uit zulk gesteente te beitelen, daar het hun aan staal ontbrak

als uit eenen mond: »Dat is onze eigen Sheikh-el-Beled!» (opperhoofd van een dorp, of zooals wij zouden zeggen, burgemeester.) Dit is wel een bewijs, dat het Egyptische type (uitgedrukt beeld) van gelaat in die vier of vijfduizend jaren, sinds het beeld uit de werkplaats van den beeldhouwer kwam, weinig verandering heeft ondergaan. Er werd op dit beeld verder niets gevonden, dat ons iets van den man had kunnen vertellen, en men heeft hem derhalve maar den naam doen behouden, door de opdelvers gegeven: Sheikh-el-Beled.

Dit beeld geeft ons evenwel nog een historische les. Er is wel eens beweerd, dat de

RAMESES, DE KONING VAN MEMPHI.

Farao's (koningen) hunne onderhoorigen verdrukten en tyranniseerden. Maar onze dikhoofdige Sheikh spreekt van het tegendeel. Zijne kloeke houding duidt niet op onderdrukking, en in zijn gelaat is geen spoor te vinden van vrees of slaafschheid. Men zou eerder geneigd zijn te zeggen, dat hij een gerust leventje leidde. Merkwaardig is ook de overeenkomst tusschen hem en koning Chephren. Beiden toonen dat zij iets zijn, en al is de een slechts van hout en de ander uit gepolijst dioriet gehouwen, zij komen flink voor den dag in hunne waardigheid. Zij staan in het Museum tegenover elkander: de koning en de boer, beiden bewust dat zij eene roeping te vervullen hebben; de een om zijn koninkrijk groot te maken; de ander om in zijn dorp welvaart te verbreiden.

Deze beelden en nog vele andere uit het oude rijk werden gevonden in de groote doodenstad van Sakkarah, tusschen de Pyramiden van Aboosir ten noorden en van Dashoor ten zuiden, gelegen op de hoogvlakte van het vruchtbare Nijldal en op de grenzen van de Lybische woestijn. Deze doodenstad was de begraafplaats van Memphis, de voornaamste stad van het Egyptische rijk gedurende de zeven eerste regeerende stamhuizen. Memphis is van de aarde verdwenen, gelijk alle aardse heerlijkheid verdwijnt en verdwijnen moet, om plaats te maken voor de heerlijkheid eener aarde waarop gerechtigheid woont. Alles wat van die stad is overgebleven en gevonden, is naar Kaïro overgebracht, en palmen en zandheuveld bedekken thans die weleer zoo bloeiende en machtige landstreek. Twee kolossale, geschonden figuren van koning Rameses den Groote zijn alleen overgebleven, om ons mede te deelen wie en wat zij vroeger geweest zijn. Memphis was onder de regeering van Rameses de eerste stad des rijks. De zetel van het gouvernement was hooger den Nijl op naar Thebe overgebracht. Willen wij dus iets van Memphis te weten komen, dan moeten wij de palmen en zandheuveld, die haar thans bedekken, verlaten en ons wenden naar de doodenstad van Sakkarah. Door al de opgravingen, die hier hebben plaats gehad, zijn vele voorwerpen

aan den dag gekomen, die ons met de geschiedenis van Memphis bekend maken. Om slechts iets te noemen. De graftombe van den hoveling Ti, die onder het vijfde regeerende stamhuis leefde, bevat in het klein de geheele geschiedenis der oude en verdwenen stad. De wanden van zijn graf zijn versierd en beschilderd met bas-reliefs en hierogliefen. Bas-reliefs zijn half verheven snijwerken, en hierogliefen bevatten het beeldschrift der oude Egyptenaren. Op die afbeeldingen zien wij Ti zooals hij gewoonlijk leeft. Jagen, visschen, roeien, zich bezig houden op zijne landhoeve, allerlei vermaken najagen, en dat zoo duidelijk, dat wij er ons niet in kunnen vergissen. Hierdoor verkrijgt men een beeld uit vroeger eeuwen van het leven der menschen oudtijds in een stad, die als volgt beschreven wordt door een harer dichters: »Ik kwam in de stad. Zij is schoon, zeer schoon, de verzamelaars van alle genietingen des levens. Hare velden zijn vol van liefelijke plaatsen en overvloeiende van vruchten voor het dagelijksch gebruik; hare wateren zijn vol visschen, hare vijvers vol eenden, hare weiden altijd groen en hare prieelen bedekt met bloemen. De tuinen verspreiden een zoeten geur van honig. Hier heerscht ongestoorde vreugde; men kent er geen gebrek; de armen hebben het hier zoo goed als de rijken; het volk draagt op zijne hoofden lederen zakken gevuld met kostelijk water; zij staan aan hunne deuren met bloemen in de hand, met takken en bloemkransen, want de koning zal heden

morgen zijne intrede in de stad houden.»

En toch, naast deze opsomming van het genotrijke leven, dat de bewoners dezer ondergegene stad leidden, leert ons ditzelfde graf, dat zij zich bewust waren van den naderenden dood en van een leven hierna maals. Er zijn in het graf van Ti vele dingen, opschriften en afbeeldingen te vinden, die ons hiervan op de hoogte brengen. Voornamelijk is dit de *Ateuchus Saer*, de heilige tor, die door de Egyptenaren aangezien werd als zinnebeeld van de opstanding uit de dooden, en talrijk zijn de afbeeldingen, die men van dit dier vindt, zoowel op steen als op tegels, terwijl men het bijna in elk graf aantreft, gewikkeld in de mummie (uitgedroogd en gebalsemd) van armen en rijken. Men vindt die tor in de graven nooit als larve of pop, maar altijd als volwassen dier, waardoor de Egyptenaren, gelijk dit ook uit de hierogliefen blijkt, — wilden te kennen geven, dat even als deze kever uit een pop is te voorschijn gekomen, zoo ook de mummie eenmaal uit hare banden zal losgewikkeld worden.

Hoe diep ligt toch op den bodem van het hart, — zelfs van den heiden, — de wetenschap, het geloof, dat er een leven is na den dood!

Bij een volgende gelegenheid hoop ik u nog meer te kunnen verhalen van Oud-Egypte, welks geschiedenis in zulk een nauw verband staat tot het volk, waarvan de Heiland gezegd heeft: »De zaligheid is uit de Joden.»

STUMP.

I

Op een der pleinen van Londen, Trafalgar-Square geheeten, verheft zich een monument, opgericht ter eere van Nelson, een der grootste zeehelden van Engeland. Op datzelfde plein staat ook een groote fontein, wier heldere waterstralen omhoog schieten

en dan in allerlei vormen in een groot bassin (bekken) afdalen. Hier scharen zich dikwijls vele wandelaars, die zich verlustigen in het bobbelen en plassen van 't water, dat vooral des zomers koelte en verfrissing aanbiedt. Menigeen bekruipt daarbij de begeerte, om met de handen in het water te slaan en daarbij den een of ander nat te ma-

ken, maar zijne begeerte wordt beteugeld door de aanwezigheid van een politie-agent, die scherp toeziet en den overtreders van de orde streng zou doen straffen.

In dien zelfden omtrek houdt zich ook gaarne menige straatjongen op, 't zij om baldadigheden uit te voeren, of — wanneer de diender hem niet ziet, — in de fontein te plassen en zich te wasschen. Dit laatste is wel eens zeer noodig, want ik verzeker u, dat de Londensche straatjongens er alles behalve rein uitzien.

Nu moet ik u echter nog even iets vertellen van die straatjongens. In zulke groote wereldsteden als Londen zwerven duizenden jongens en meisjes rond, die geen eigenlijk tehuis hebben. Ook in Amsterdam en Rotterdam loopen er kinderen langs de straat, die 's morgens niet weten waar zij 's nachts zullen slapen en die geen ander voedsel genieten dan wat zij achter een boom vinden of dat hun door de eene of andere medelijdende hand wordt toegereikt. Het zijn ongelukkige wezens, die geen vader kennen en wier moeder of dood is, of de kinderen aan hun lot heeft overgelaten. En duizenden van die kinderen weten niet dat zij een Heiland in den hemel hebben.

Dergelijke zwervelingen worden in Londen Arabieren genoemd. Zij komen misschien uit allerlei vreemde landen, en overgelaten aan hun lot dwalen zij door de groote stad, zoeken bij dag iets te verdienen met boodschappen te doen, eten een karig stukje brood en slapen 's nachts in een donker steegje, onder een brug, op een kruiwagen, met geen andere bedekking dan de wolken des hemels.

Sedert eenige jaren evenwel heeft zich de Christelijke liefde over deze ongelukkige schepsels ontfermd. Menschenvrienden hebben huizen geopend, waar die kinderen kunnen opgenomen worden, en waar zij, als zij willen, 'teen of ander nuttig werk kunnen verrichten. Zij hebben dan ten minste een tehuis, en voor kleeding wordt er gezorgd. Ook zijn er haveloozen-scholen, die hare lokalen voor dergelijke kinderen openen, en waar zij niet slechts onderwijs ontvangen in schrijven, rekenen en lezen, maar waar zij ook bekend gemaakt worden met

Hem die gekomen is om het verloren schaap te zoeken.

Van dergelijke inrichtingen wordt door honderden jongens gebruik gemaakt, maar zeer velen verkiezen het vrije leven op straat en willen zich niet gewennen aan de tucht, die op de scholen heerscht.

Op zekeren morgen loopt een jongen langzaam op zijn bloote voeten, langs het genoemde plein, terwijl zijne guitachtige oogen links en rechts gaan, of hij niet ergens een diender ziet, die hem in zijn voornemen zal dwarsboomen. De jongen telt nauwelijks twaalf jaren en hoe haveloos hij ook is, toch zit hij voor zijn doen nog al netjes in de kleeren. Waarschijnlijk heeft hij het korte broekje en het buisje in een vuilnisbak gevonden, of ook mogelijk zijn ze hem door het Tehuis voor haveloozen geschonken. Zelfs draagt hij een dasje en een halsboordje, maar ik wou wel weten waar hij die beiden heeft opgelopen. Om het even, hij draagt ze en ze zitten hem goed.

Voorzichtig nadert hij de fontein en schudt tusschenbeide zijn krullebol van louter pret, blij zijnde, dat er niemand in zijne nabijheid is en de diender heel — heel ver weg is, naar hij meent.

Maar hij vergist zich. De agent heeft onzen kornuit wel degelijk opgemerkt en houdt hem in 'toog. Er kwamen echter van de tegenovergestelde zijde eenige zeelieden aan, die een weinig al te luidruchtig waren, zoodat de politieagent een oogenblik den jongen moet vergeten. Van dit oogenblik echter maakt onze Arabier dadelijk gebruik. In een wip is hij op den breedten rand van de fontein gesprongen, en twee papieren schuitjes van onder zijn buis halende, laat hij die op het water drijven. Maar daarmede vergeenoegt hij zich nog niet. Hij heeft wel eens van den een of anderen matroos gehoord van een storm op zee, hoe dan de schepen heen en weer geslingerd worden, en daar er een zeemanshart onder zijne havelooze kleeding klopt, wil hij zulk een storm eens verwekken. Nu slaat hij met beide vlakke handen op het water, en door deze beroering komt het in een golvende beweging, werpt de schuitjes nu eens hoog dan weder laag, en

naarmate de jongen harder slaat komen ze in gevaar van om te slaan en te verzinken.

Eensklaps echter wordt hij in dit spel gestoord. Een sterke hand grijpt hem in zijn kraag, en hierdoor verschrikt, verliest hij het evenwicht en . . . tuimelt in het water.

»Dat komt er nu van, deugriet!» roept hem de diender toe, die hem vastgehouden heeft, maar niet beletten kon, dat hij tot aan den hals toe kennis had gemaakt met de plassende en springende golven der fontein. »Dat komt er van, als je zoo den ganschen dag rondsletert en niets anders doet dan ondeugende streken uit te voeren.»

De diender trok hem uit de fontein, zette hem op den grond neder, en ziende dat het water hem door de pijpen van zijn broek langs zijne bloote beenen liep, hernam hij:

»Zoo, maak nu maar als een kievit dat je naar huis komt en laat je drogen.»

»O!» riep Stump, — dus was de naam, dien men den straatjongen gegeven had — »O! ik zal mij wel in de zon drogen. Tehuis? Ik heb geen tehuis, dat weet je zoo goed als ik.»

Bij deze woorden schudde hij zich af als een poedel, die in het water heeft gelegen.

»'t Zal wel drogen!» vervolgde hij; »zulk een stortbad doet geen kwaad. Ik weet een goed middel om het water kwijt te worden. Wilt ge het eens zien?»

Cox de diender lachte in zijn baard.

»Ga je gang. Ik wil dat wel eens zien.»

Zonder zich een minuut te bedenken, boog Stump het hoofd rechts naar beneden, zette de vlakke rechterhand op den grond, wipte de beide voeten op en sloeg — wat men noemt — een rad. Dit deed hij wel tien malen achter elkander, waarbij het water uit zijne kleeren heen en weer stooft, en Cox plaats moest maken voor de aanhoudende draaiingen van den kleinen Stump.

»Dat is het beste middel,» zei Stump, een oogenblik ophoudende. »Zie, mijn buis is al half droog, en ik voel nog wel een beetje nats op mijn rug, maar dat is minder. Had ik nu maar een stuk brood, dan zou mijn maag ook tevreden zijn . . . Maar je weet Mr. Cox, daar rammelt het altijd in als een ledige omnibus.»

XII.

Cox lachte. Die guitige jongen trok hem aan. Hij had medelijden met het arme ventje, dat geen tehuis, geen vader, geen moeder, niemand had met wien hij zijn vreugde of leed kon deelen.

Cox tastte in zijn rechter broekzak, haalde er een paar koperen geldstukjes uit, drukte die den jongen in de hand en zei:

»Daar, maak nu maar dat je naar den bakker komt, om brood te koopen. Maar zorg er voor nooit weer op de fontein te springen; anders reken ik je in.»

»Dank je wel, Mr. Cox,» zei de jongen, die nog een paar malen een rad sloeg en zich al draaiende verwijderde.

II.

Een paar dagen later zag Cox den jongen andermaal en . . . hij moest waarlijk weer lachen. Het was op een dag dat de regen zoo overvloedig neerviel, alsof er volle tobben met water op de aarde uitgegoten werden. Ieder die niet noodzakelijk op straat wizen moest, bleef thuis. Maar wat moet iemand doen die geen tehuis heeft, wiens woonplaats de straat en wiens dak de hemel is? Stumpplaste door den stroomenden regen heen, en sprong zoo lustig op de glibberige steenen rond, alsof hij bezig was zich in de gymnastiek te oefenen.

Cox moest lachen toen hij de sprongen van den knaap zag, maar had toch medelijden met hem, daar hij door en door nat was.

»Stump!» riep hij hem toe, op een afdak wijzende, »kom hier. Hier is het ten minste droog. Van al dat plassen in het water krijg je maar pijn in 't lijf. Kom hier.»

Stump zag Cox aan en volgde zijn raad op.

Weldra stonden zij beiden in den schuilhoek.

»Maar jongen,» zei Cox trouwhartig, »waarom ga je toch niet naar school, liever dan op straat rond te zwerven.»

»'t Is me in de school te benauwd, Mr. Cox,» was het antwoord. »Ik kan daar niet springen en loopen zoals ik wil.»

»Nee, dat gaat ook niet. Men kan ook geen twee dingen tegelijk goed doen. Lee-

16

ren en roodloopen gaat niet, evenmin als schrijven en tegelijk springen. Maar zou je niet denken, dat het beter voor je was flink te leeren lezen en schrijven en rekenen?"

»Waarom?"

»Wel, heb je me niet onlangs gezegd, dat je graag op zee woudt?"

»Ja, ik wou matroos worden, in den mast klimmen, kanonnen afschieten en net zoo'n man worden als de man, die daar ginds op de zuil staat."

En nu wees hij met zijn lange vingers naar het standbeeld van den admiraal Nelson.

»Dat is een goed plan Stump. Maar zou je denken, dat die admiraal voordat hij zoo beroemd werd, zijn tijd had doorgebracht met op straat rond te slenteren? Ik denk wel dat hij goed lezen, schrijven en rekenen kon, en nog een heele boel meer. Een zeeman, die dat niet kan, is geen knip voor zijn neus waard."

Stump keek langs zijn neus.

»Derhalve," hernam Mr. Cox, »wil je een flinke jongen worden, een knap zeeman, dan moet je eerst wat leeren. Ga dus naar school."

»Wanneer?"

»Vanmiddag nog."

»Maar de . . . meester!" stotterde Stump.

»Wat bedoel je? De meester is een beste man. Hij is je vriend en ziet je liever op school dan op straat. Hij gelooft ook dat als je wat geleerd hebt, je wel vooruit zult komen in de wereld. Op straat leer je niets dan slechte dingen. Ga dus vanmiddag nog naar school."

»Maar meester zal knorren, omdat ik zoo dikwijls weg ben geloopt."

»Nu, een beetje knorren verdien je ook wel. Zonder knorren, en nu en dan een pak ransel, word je nooit een man, Stump. Je zegt dat je 't zoo benauwd vindt in de school. Goed. Sta die benauwdheid maar door. Dan adem je daarna met grooter blijdschap de vrije lucht in."

Stump begreep best wat de agent bedoelde.

»Ik zal naar school gaan," zei hij, »Maar . . ."

»Maar morgen ook, en overmorgen ook," viel Cox hem in de rede.

Hij wist wel welk vleesch hij in de kuip had.

»Dat beloof ik niet," zei Stump. »Ik zal zien me er aan te wennen."

En den agent een gelukkigen dag toewensschende ging hij 't plein over naar de school.

Cox zag hem na.

»Wat zal er van dien jongen groeien!" zeide hij op weemoedigen toon tot zichzelf. »Er zit wel iets goeds, iets flinks in hem, maar 't zit zóó diep, dat alleen de machtige God in staat is het te voorschijn te brengen. Ik zal hem echter in 't oog houden."

De regen was opgehouden en onze agent zette zijn weg voort.

III

Stump had den diender een gelukkigen dag toegewenscht, maar of die dag wel zoo gelukkig voor hun beiden was moet gij zelf beoordeelen.

Den ganschen dag gebeurde er niets bijzonders. Cox zorgde er voor dat de fontein niet beklommen werd en joeg nu en dan een jongen weg, die het waagde er met zijne handen in te plassen of er een houten kikkert in de laten duikelen, maar overigens liep de dag stil voorbij.

Tegen den avond werd het een weinig ruoeriger in den omtrek van de fontein. Er kwamen drie matrozen aan, die een nat zeil hadden (dronken waren,) heen en weer zwaaiden en allerlei baldadigheden pleegden. Cox trad op hen toe en beval hun heen te gaan. Maar zij wilden met geweld op de fontein gaan zitten en in het water plassen. Dit mocht de agent niet veroorloven en zei nogmaals, dat ze zich zouden verwijderen. Hierover werd een der matrozen zóó boos, dat hij den agent een slag in het gezicht gaf, zóó geducht, dat hem hooren en zien verging en hij bijna op den grond viel. De beide anderen matrozen, die reeds eenige dagen geleden een pik op den diender gekregen hadden, omdat hij hun iets gezegd had wat hun niet aangenaam was, wierpen zich ook op hem en daar er juist in dat oogenblik geene politie in de nabijheid was, zou het slecht voor Cox afgelopen zijn, nu hij zich tegen drie man moest verdedigen. Gelukkig kwam er hulp en wel van iemand, van wien hij deze

niet verwacht had. In 't zelfde oogenblik, dat Cox hen eersten aanvaller met een sterken arm ter aarde had geworpen en de beide andere matrozen hem te lijf gingen, zag hij Stump, die tusschen deze beide mannen heenkroop en den eersten den besten bij de voeten greep en hem zóó hard naar zich toetrok, dat de aanvaller achterover tuimelde en met een smak op de harde steenen viel. Dit maakte den derde nog woedender, en bijgestaan door den eerste, die zich weer opgeheven had, sloegen zij èn op Stump èn op Cox dermate los, dat beiden onder de voet raakten. Thans kwamen er echter andere agenten aan, die de matrozen vastgrepen en wegleidde.

Wat er echter met Stump gebeurd was, dat wist de jongen zelf niet. Geschopt en getrapt als hij was door de dronken matrozen, had hij het bewustzijn verloren, en toen hij tot zich zelven kwam, lag hij niet op de trappen van de fontein, maar in een bed, een bed zoo mooi, zoo helder, zoo zacht als hij er in heel zijn leven nog geen gezien had. Toen hij de oogen opsloeg, zag hij dat hij in een groot vertrek was, waarin verscheidene ijzeren kribben en ledikanten stonden, en daar hij zich herinnerde dat er in de nabijheid van Trafalgar-square een hospitaal was, begreep hij dat men hem daarheen had overgebracht en hij zich nu tusschen zieken en lijdenden bevond.

Maar wat deerde hem? Was hij ziek? Dat dacht hij niet. Hij was nog nooit ziek geweest.

Hij wilde zich dan ook oprichten, om nog beter rond te kunnen zien, toen hij bemerkte, dat hij zich niet in het bed verheffen kon. Een zijner beenen was als vastgebonden, en zijn rechterarm was zoo zwaar, alsof daar een paar pond aanhing, terwijl hij voelde dat zijn hoofd gedeeltelijk bedekt was met een doek.

Wat beduidde dat?

Hoe was hij aan dat stijve been, en dien zwaren arm en dien doek om zijn hoofd gekomen?

In dit oogenblik zag hij dat er eene oude vrouw het vertrek binnenkwam, met een pleegzuster een paar woorden wisselde en nu naar zijn ledikant kwam.

Hij kende die vrouw niet. Maar dat hij van haar niets te vreezen had, zag hij wel op haar gelaat en in hare vriendelijke oogen. 't Was een lieve oude vrouw, zindelijk maar hoogst eenvoudig gekleed. Stump, die zich niet bewegen kon, knipte de oogen telkens toe en open en liet haar door zijn glimlach zien, hoe welkom hem haar gezelschap was.

»En hoe heb je 't nu, mijn jongen?» vroeg de oude vrouw, die met hare hand de dekens optilde, om zijne hand te grijpen, »hoe heb je 't nu? Veel pijn?»

Die woorden werden op zulk een gevoelvollen en medelijdenden toon uitgesproken, dat Stump haast niet gelooven kon, dat ze hem golden. Zulke vriendelijke, deelnemende woorden had hij nog nooit gehoord. 't Is waar, de meester van de haveloozen-school was ook wel vriendelijk, maar zóó vriendelijk als deze hem onbekende vrouw hem toesprak, was hij toch niet. Die woorden deden hem goed. Zij herinnerden hem aan een voorval, dat hij een jaar geleden had bijgewoond. Hij zwierf langs een park en zag dat een klein jongentje van eene bank was gevallen en zich bezeerd had. Oogenblikkelijk schoot eene vrouw toe, die het kind ophief en hem aan 't hart drukte en hem toeriep: »heb je pijn, lieve Charles? Zeg het mij, aan je lieve moeder?»

Die woorden: »lieve moeder» klonken hem dikwijls in de ooren. Maar hoe menigmaal hij zich ook bezeerd had, nooit had hij iemand tot hem hooren zeggen: »Heb je pijn? Zeg het mij, aan je lieve moeder!» Helaas, hij had ook geene moeder. Hij herinnerde zich niet ooit eene moeder gehad te hebben, die hem aan haar hart had gedrukt, als hij pijn had.

En deze oude vrouw was nu gekomen, om hem te bezoeken, waarbij hare eerste vraag was: »Hoe heb je 't nu? Heb je veel pijn?»

Hij lachte haar nogmaals toe en antwoordde:

»Neen, pijn heb ik niet, maar ik zit ergens aan vast. Dat bevalt mij niet. Ik ben liever los. Ik houd niet van vast te zitten.»

»Heb nog maar een weinig geduld. Je zult wel weer los raken. Toen ik gisteren

en eergisteren hier kwam zag het er slimmer met je uit. Je hadt toen een erge koorts. Maar nu gaat het beter met je, niet waar?"

»Ben ik dan ziek geweest?" vroeg hij.

»Ja, hard — zeer hard ziek, mijn arme jongen, mijn beste Stump," antwoordde de oude vrouw, die zich over hem heen boog en hem een kus op het goed gereinigde voorhoofd drukte. »Ik heb den ganschen nacht niet kunnen slapen, daar ik gedurig aan je moest denken. Uren lang heb ik tot God gebeden je leven te sparen, opdat ik je mijn dankbaarheid zou kunnen bewijzen."

Stump zag haar met verbazing aan. Hij begreep niet wat zij bedoelde. Wat had hij dan goeds gedaan waarvoor zij hem hare dankbaarheid wilde betoonen?

»En God heeft mijn gebed verhoord, mijn jongen," ging het moedertje voort. »Je ziet er veel beter uit, en de dokter heeft mij gezegd, dat hij de andere week je arm en been zal vrijmaken. En dan is je hoofd ook weer beter. Heb je daar geen pijn?" vroeg zij, terwijl zij met hare hand langs zijn krullebol streek.

»Niets — niemendal," antwoordde Stump, die wel de hand had willen zoenen, zoo goed deed het hem, dat die hand hem zoo zachtjes streelde. »Maar . . . zeg mij eens, als u het weet, hoe ik hier ben gekomen, en waarom mijn arm en been zoo vast moeten liggen?"

»En weet je dit niet? Och neen, je kunt 't ook niet weten. Die matrozen hadden je zoo onmenscheijk getrapt en geslagen, dat je buiten kennis raakte. Nu, ik zal het je zeggen. Toen je mijn zoon te hulp kwam..."

»Uw zoon?" vroeg Stump.

»Ja, mijn zoon Cox, Mr. Cox, den agent, je kent hem immers wel? Hij werd door drie dronken matrozen aangevallen, en als jij niet gekomen was en den eenen achter over had gegooid . . ."

»O ja, nu herinner ik het mij," viel Stump haar lachend in de rede, »ik schoot toe en heb dien eenen matroos een beentje gelicht. Smak! Daar viel hij als een zoutzak op den grond."

»Juist, en toen gingen de beide andere matrozen op mijn zoon Cox af en hebben

je getrapt en geschopt. Maar gelukkig kwam er hulp en . . ."

»En nu zitten ze achter slot?" vroeg Stump. »Zeker."

»En heeft zich Mr. Cox ook bezeerd?"

»Neen, Goddank niet. Maar mijn zoon zegt, dat hij zijn leven aan je te danken heeft, want als jij niet gekomen was, zouden die matrozen hem dood gemaakt hebben."

In dit oogenblik kwam eene pleegzuster, die de oude vrouw iets in 't oor fluisterde.

»'t Spijt me," zeide de moeder van Cox, »maar ik moet heengaan." En zich tot Stump wendende zeide zij: »De pleegzuster herinnert mij er aan, dat ik maar een kwartiertje mocht blijven. 't Spijt me wel, want ik had nog zooveel te zeggen, maar morgen, zoo God wil, kom ik op dezen tijd weer hier, en dan hoop ik dat je nog veel beter bent. Goeden dag, mijn beste jongen! God zegene je!"

Zij nam zijne hand, drukte ze aan hare lippen, knikte hem nog een paar malen vriendelijk toe en ging heen.

Stump hief zoo goed hij vermoocht zijn hoofd op en zag haar zoolang na totdat zij door de deur verdwenen was. Toen sloot hij zijne oogen en viel in een diepen slaap.

»Moeder," zei Cox, toen hij 's avonds, nadat hij die vechtpartij met de drie matrozen gehad had, te huis was gekomen, »moeder, u heeft al zoo dikwijls den wensch te kennen gegeven een arm kind, een zwerveling, een arabier, een wees in huis te nemen, en dit kind als uw eigen zoon op te voeden, niet waar?"

»Ja, dat is zoo. Ik ben den ganschen dag zoo alleen, en ik zie je nooit anders dan 's morgens heel vroeg en 's avonds laat, zoodat ik dikwijls gewenscht heb een meisje of een jongen — 't is mij 't zelfde — om mij heen te hebben. Bovendien, ik geloof dat God ons de verplichting heeft opgelegd voor weezen en ongelukkige zwervelingen te zorgen . . . Maar hoe kom je zoo daar op eens toe mij dat te zeggen?"

»Dat zal ik u vertellen, lieve moeder," zei Cox, die zich van den zwaren helm had ontdaan en naast haar plaats nam. Luister eens."

En nu vertelde hij haar het voorval met de drie matrozen en hoe Stump hem gered had. Zijn mond vloede over van lof over dien jongen, die wel een kleine snuiter was — zooals hij hem noemde — maar in wien toch iets goeds stak. En dit goede wilde hij er met Gods hulp uit te voorschijn halen. Als moeder er niets tegen had, dan wou hij den jongen in huis nemen en voor hem in waarheid een *broeder* zijn. Nu, moeder had er niets tegen. Zij was er zelfs blij mee en maakte met haar zoon plannen voor de toekomst van den armen zwerveling. Den volgenden dag ging zij weer naar het hospitaal, om Stump te zien, maar eerst den derden dag werd het haar vergund hem gade te slaan. Hij was echter nog buiten kennis, ijde en leed aan brandende koortsen. Doch gelukkig herstelde de knaap, en toen zij drie weken later verlof kreeg hem mee naar haar huis te nemen, kende hare vreugde bijna geen grenzen, dankbaar als zij was aan den Heer, die haar het voorrecht had geschonken een wees, een armen zwerveling in haar huis op te nemen.

En sedert dien dag bleef Stump ten huize van Mr. Cox, die er voor zorgde, dat de jongen geregeld ter school ging en wat nuttigs leerde. Stump was boven de huizen

van blijdschap. Zoo goed had hij het nog nooit gehad. Hij droeg geen havelooze kleeren meer, had volop te eten, ging trouw naar school en Zondags met moeder Cox naar de kerk of naar de Zondagschool.

Cox had wel gelijk gehad toen hij zeide, dat er iets goeds in den jongen zat. Door de moederlijke zorgen van juffrouw Cox ontwikkelde zich de knaap zeer voordeelig, en toen hij ongeveer vijftien jaren oud was, bracht de agent hem naar het schip, waarmede hij als scheepsjongen zijne eerste reis naar Oost-Indië zou maken. 't Kostte moeder Cox wel vele tranen bij het afscheid nemen, maar zij geloofde dat God met hem zou zijn.

En God was ook met hem. Hij werd een flink matroos en door woorden en daden toonde hij een dankbaar hart te bezitten, dat vervuld was met liefde voor zijne weldoeners, die zich over hem, den armen wees en zwerveling, ontfermd hadden.

Misschien kan dit ware voorval uit het menschelijk leven menigeen opwekken, om eens te zien of er niet ergens een arme zwerveling rondloopt, wiens lot hij zich kan aantrekken. Het loon daarvoor blijft niet uit. God zegent hem die zich over zulke arme schepsels ontfermt.

APEN.

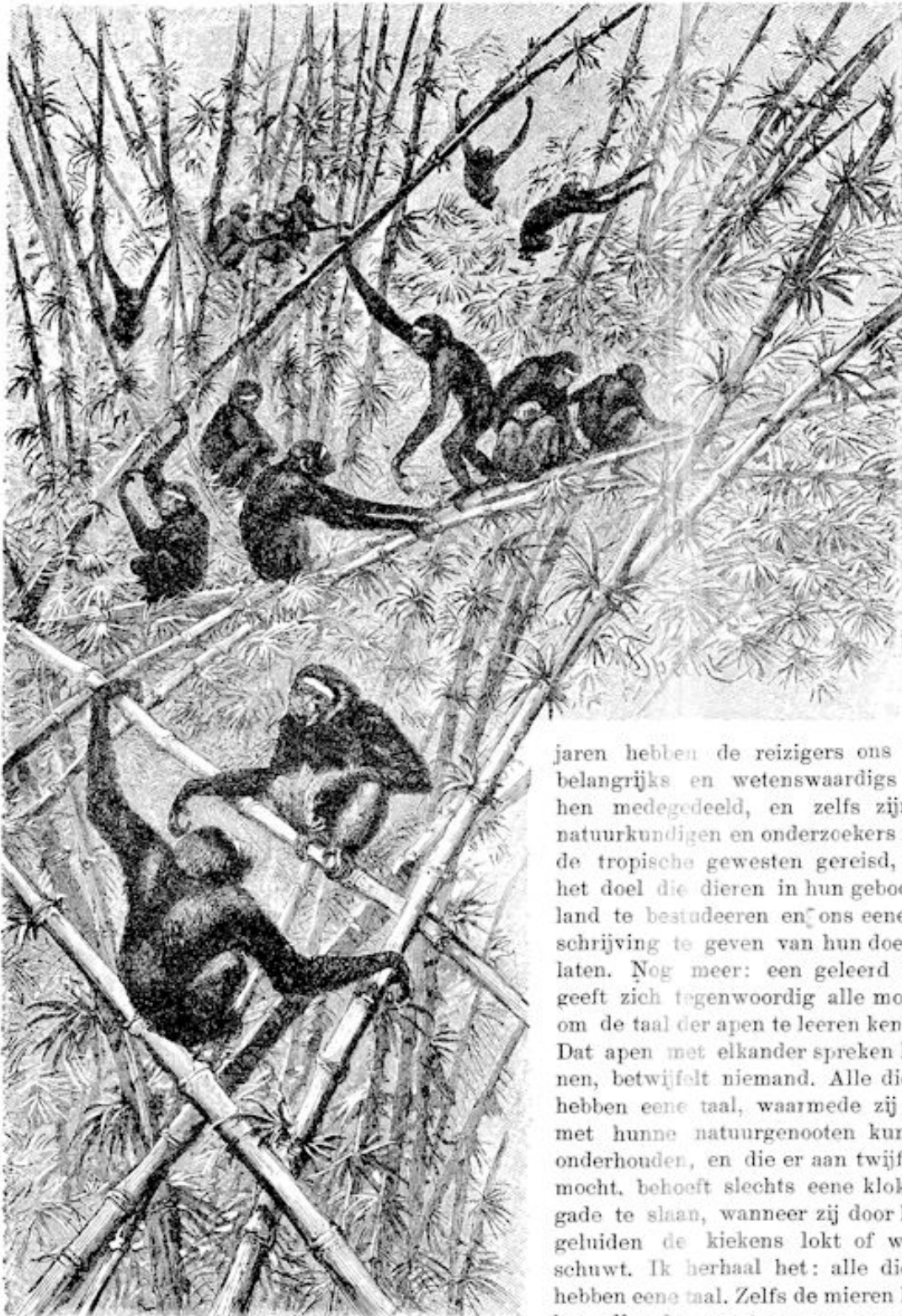
Voor zoover ik mij herinner, heb ik in De Vriend des Huizes nog nooit iets over apen geschreven, maar heden ben ik er toe in de gelegenheid, daar mij eenige afbeeldingen van apen in handen kwamen.

Ik kan nu juist niet zeggen, dat ik veel van apen houd. Wel kunnen ze mij een oogenblik boeien door hunne kluchtige sprongen en grimassen, maar toch ligt er voor mij in hun gedaante en houding iets weerzinwekkends. Misschien is dit ontstaan door de pogingen van sommige geleerden, die in de apen de voorouders willen zien van het menschelijk geslacht, 't geen ik ten stelligste ontken, en ontkennen zal, zoolang de

Bijbel ons leert, dat wij — menschen — het evenbeeld Gods dragen en naar Zijne gelijkenis zijn geschapen. Wel wil ik erkennen, dat in het dierenrijk de aap het dichtst bij den mensch komt, maar ik ontken dat de mensch tot het dierenrijk behoort. Er bestaat tusschen menschen en apen nog grooter afstand dan tusschen menschen en engelen, en als er sprake kan wezen van een rijk der engelen, dan moet er ook noodzakelijk een rijk der menschen zijn, die allen uit éénen bloede zijn geschapen.

Niettegenstaande de apen iets afkeerigs voor mij hebben, zijn het toch zeer merkwaardige dieren. Sinds de laatste twintig

jaren hebben de reizigers ons veel belangrijks en wetenswaardigs van hen medegedeeld, en zelfs zijn er natuurkundigen en onderzoekers naar de tropische gewesten gereisd, met het doel die dieren in hun geboorteland te bestudeeren en ons eene beschrijving te geven van hun doen en laten. Nog meer: een geleerd man geeft zich tegenwoordig alle moeite, om de taal der apen te leeren kennen. Dat apen met elkander spreken kunnen, betwijfelt niemand. Alle dieren hebben eene taal, waarmede zij zich met hunne natuurgenooten kunnen onderhouden, en die er aan twifelen mocht, behoeft slechts eene klokken gade te slaan, wanneer zij door hare geluiden de kiekens lokt of waarschuwt. Ik herhaal het: alle dieren hebben eene taal. Zelfs de mieren hebben elkander wat te zeggen, wanneer

zij op haar rooftocht uitgaan. Ons gehoor is niet scherp genoeg om hare geluiden op te vangen, maar onmogelijk acht ik het niet, dat er nog eens een werktuig of hulpmiddel zal uitgevonden worden, om ook de voor ons nog niet verstaanbare geluiden der lagere dieren hoorbaar te maken. Wat nu de taal der apen betreft, de geleerde van wien ik u daar straks sprak, meent wel degelijk een sleutel tot het aanleeren hunner taal gevonden te hebben, en misschien beleven wij het nog, dat er een dictionnaire en grammaire van de apentaal in het licht verschijnt.

De apen worden door de natuurkundigen in familiën verdeeld, aan wier hoofd staan de Gorilla, de Oerang-Oetang en de Chimpanseé. Dan komen de Gibbons met hunne lange armen, die tot aan den grond reiken; de Magots, onder wie men den *Innuus sylvanus* aantreft, de eenige aap, die in Europa leeft tusschen de ontoegankelijke rotsen van Gibraltar. Voorts telt men nog tot de apen de Lemurs, Meerkatten en vooral de Bavianen, en eindelijk is er een heirleger van groote en kleine apen, die groote rolstaarten bezitten, waarvan zij zich op behendige wijze weten te bedienen.

Een van de grootste, ontembaarste en, in mijn oog, afschuwelijkste apen is de *Gorilla*, van wien de reizigers in Afrika aan de Gaboenrivier, verschrikkelijke dingen weten te verhalen ten opzichte van zijne woestheid en groote kracht. Het is nog niet gelukt een volwassenen Gorilla, die de grootte van een mensch bereikt, levend naar Europa over te brengen. Wel is men er in geslaagd een jong dier meester te worden en naar Engeland en Duitschland te vervoeren, maar zulk een jong dier bezit niets van de wildheid, de brutaliteit en woestheid van een ouden Gorilla, die wanneer men hem in een ijzeren kooi wilde sluiten, kooi en tralies zou doen trillen onder zijn geweldige klauwen. Een jonge Gorilla is ook niet bestand tegen ons klimaat en sterft spoedig aan longziekte. Hoewel 't waarschijnlijk is, dat deze aap reeds bij de Karthagers bekend was, is hij echter eerst in 1847 door den zendeling Savage in de dichte wouden van Afrika ontdekt. Evenals vele andere apen leeft hij gezellig, heeft een

wijf en jongen, die hem overal volgen. 't Is nog niet uitgemaakt, of hij zich een woning bouwt, maar wel dat hij in de hoogste boomen huist.

In kracht en woestheid evenaart hem de *Oerang-Oetang*, een dier, dat Borneo bewoont en door de natuurkundigen *Pithecus satyrus* L. genoemd wordt. De inboorlingen noemen hem Oerang-Oetang, 'tgeen in hunne taal wil zeggen: de wilde man uit het woud. Hij is, behalve zijn aangezicht, geheel met roodbruine haren bedekt en heeft bijna de grootte van een klein mensch. Zijne armen zijn zeer lang, en schoon hij traag is van natuur, kan hij, als hij vervolgd wordt, groote sprongen maken en klautert van den eenen tak op den anderen, waar hij zich in het dichte loof verbergt. Hij is ontzaglijk wreed en sterk. Als een krokodil hem aanvalt, krabt hij hem de oogen uit en scheurt groote stukken vleesch uit zijn lijf. Soms tracht een groote slang hem dood te drukken, maar dan bijt hij haar midden door en verbrijzelt haar kop. Op zekeeren dag gaat een inlander door het bosch en ziet een Oerang-Oetang, die zich aan een bron laaft. Gewapend met een speer, wil hij het dier doodden. Maar de Oerang-Oetang springt op hem toe, breekt de speer midden door, omvat den man, drukt hem tegen zijn lijf en rukt hem de ingewanden uit het lichaam. Verschrikkelijk, niet waar? Even als bij den Gorilla is het tot dusver niet gelukt een volwassenen Oerang-Oetang naar Europa over te brengen. Wel wordt soms een jong dier gevangen en herwaarts gezonden, maar om een kwijnend leven te leiden en spoedig te sterven. De bekende reiziger Wallace had een jongen Oerang-Oetang gekocht van een inboorling. Het dier was slechts een paar dagen oud en moest behandeld en gekoesterd worden als een bakerkindje. 't Liefst werd het op de armen gedragen, maar wanneer de heer Wallace hem in een kribbe of op een bed van mos wilde leggen, begon hij vreeselijk te schreeuwen en zette een gezicht, om er bang van te worden. Slechts drie maanden bleef het dier in leven.

't Is merkwaardig dat de dieren niet lachen kunnen. Wel kunnen zij teekenen geven,

dat zij vergenoegd of blijde zijn. Gij kunt het aan uw hond wel zien of hij vroolijk dan wel treurig gestemd is. Maar lachen, hartelijk lachen kunnen de dieren niet. En toch heb ik eens een Oerang-Oetang zien lachen. Maar zoo oud ik word, zal ik dat lachen nooit vergeten. Ik was in de diergaarde te Frankfort, en de oppasser bracht mij bij het verblijf van een jongen Oerang-Oetang, die ongeveer zoo groot was als een kind van zes jaren. De oppasser had hem cenige kunst-

hoort ook tot de familie der Oerang-Oetangs en is gemakkelijk te temmen. Hij is zachter van inborst dan zijn natuurgenoot en bewoont de bosschen van den Congo en Guinea. Jong gevangen kan men hem veel leeren; zelfs is het gelukt hem te leeren tellen tot vijf. In de bosschen leven zij gezellig en gaan gaarne op roof uit, dat is, zij plunderen de tuinen en aankweekingen der inboorlingen en gaan hierbij met oordeel te werk. Zij zetten namelijk schildwachten uit,

jes geleerd. Wanneer het dier b. v. zijn maaltijd hield, dan bedekte het zich met een servet, om niet te morsen; gebruikte mes en vork, en at en dronk zoo fatsoenlijk mogelijk. Om hem, daar hij neerslachtig was van natuur, wat op te vroolijken, kittelde hem de oppasser onder de armen en toen begon de Oerang-Oetang te lachen. Maar wat was dat voor een lachen? Als de duivel ooit lacht, dan heeft dit dier het van hem afgezien. 't Was een afgrijpselijke, satanische lach, en ik moest mij omkeeren, daar ik het niet langer kon aanschouwen.

De *Chimpanzé*, (*Pithecus troglodytes*) be-

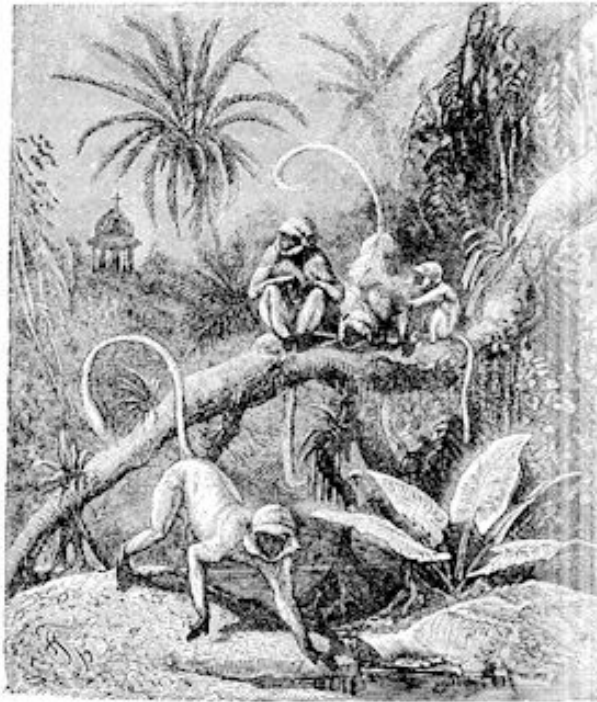
die hen moeten waarschuwen als er onraad is, 't geen ook door andere apensoorten geschiedt. Op plaat 2 ziet gij eene bende, die door de wachters gewaarschuwd, de vlucht neemt. Meer dan eens werden *Chimpanzé's* naar Europa overgebracht, en eenige jaren geleden was er zulk een dier te zien in den Zoölogischen tuin te Amsterdam. Toen ik het zag was de *Chimpanzé* zijn einde nabij. Hij lag in een hoekje van zijn kooi, bedekt met een dikken wollen deken, te sterven. 't Was akelig om te zien.

De *Gibbons* of Langarmapen (*Hylobates*) bewonen de Sunda-eilanden en Sumatra. Zij

soort van Bavianen voor heilig verklaard hebben en hen vereeren. Deze soort ziet gij afgebeeld op plaat 4. Gij zult zeggen: wat is het dom van die menschen, om apen te vereeren en als heilig te beschouwen! En wanneer gij dat zegt, hebt gij gelijk. Maar dank dan daarbij God, dat gij geboren zijt in een land, waar u door uw ouders en onderwijzers geleerd wordt, niet het schepsel maar den Schepper te eeren en te aanbidden. Bid Hem tevens, dat Hij mannen uitzendt, om

zijn staart in de holte. De krabben, boos hierover, knijpen met hunne scharen in dat eindje, en de aap laat dit geduldig toe, totdat hij voelt, dat er zich drie, vier aan zijn staart hebben vastgeknepen en — haalt ze nu met een ruk naar boven, waarna hij ze lekkertjes oppeuzelt.

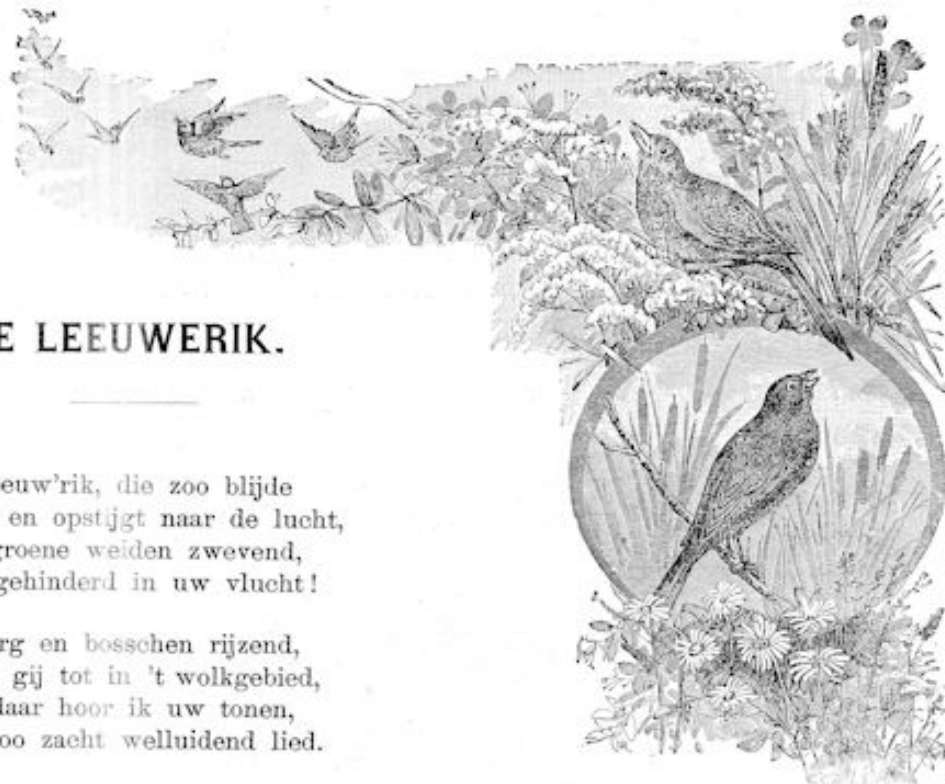
Er zijn ook apen, die dol veel van honig houden, maar bang zijn voor den angel der bijen. Wat doen ze nu, om zich van de honigraten meester te maken, die zij ergens in een

aan die arme, onwetende menschen het Evangelie te verkondigen, en doe uw best geld te verzamelen opdat Zendingen kunnen uitgezonden worden.

Mij dunkt, nu heb ik u voor heden genoeg verteld van de apen. Toch wil ik u nog een paar voorbeelden mededeelen van hun slimheid en overleg. Op Java leeft een aap, die zeer verlekkerd is op krabben, kreeften, mosselen, schelpen en dergelijke dieren. Om deze machtig te worden gaat hij dikwijls naar het zeestrand, en wanneer hij krabben en kreeften ziet, die zich voor de hitte des daags in het zand verbergen en daarin eene holligheid maken, steekt hij het eindje van

boomholte gezien hebben? Wanneer er twee apen zijn, dan bedekt een van hen den ander met eene soort van roode klei. Geen plekje blijft onbedekt behalve de kleine grijze oogen. Weldra wordt de klei op het lijf van den aap zoo hard als een steen, waardoor geen angel kan heendringen, en nu gaat hij op den boom af, terwijl zijn makker zich ergens schuil houdt. Zoodra de bijen den indringer zien, vallen zij woedend op hem aan en trachten hem te steken. Maar tevergeefs. De aap tast met zijne versteende pooten naar de honigraten, haalt ze uit den boom en spoedt zich daarna naar zijn bondgenoot, met wien hij den roof deelt en die hem ook van de klei verlost.

DE LEEUWERIK.

Lieve leeuw'rik, die zoo blijde
 Zingt en opstijgt naar de lucht,
 Boven groene weiden zwevend,
 Niet gehinderd in uw vlucht!

Over berg en bosschen rijzend,
 Klimt gij tot in 't wolkgebied,
 En vandaar hoor ik uw tonen,
 Uw zoo zacht welluidend lied.

Lieve vogel, geef me uw vleug'len
 En uw zoeten zang ter leen;
 'k Vloog dan zingend op naar boven,
 Door de lucht en wolken heen.

Want hoe dichter bij den hemel,
 Denk ik, hoort de Heer mijn stem
 Beter, dan wanneer op aarde
 Ik zoo verre ben van Hem.

„Kindlief,” zingt hem toe de leeuwrik,
 „Als gij bidt, o weet, alsdan
 Dringt elk zuchtje en elke bede
 Hooger dan ik komen kan.

Jezus kent u, Jezus mint u,
 Hij geeft willig u gehoor:
 Sneller dan op arends vleug'len,
 Treft uw stem, uw lied zijn oor!”

DE ARARAT.

De naam *Ararat* is u zeker niet vreemd, en wanneer men u vraagt, wat hij beteekent, dan zult gij ongetwijfeld antwoorden: „'t is de naam van een der beroemdste bergen der aarde.”

Dat is ook zoo. Eigenlijk is de Ararat een landschap in Armenië, Jesaja 37 vs. 38, maar men heeft dien naam in het bijzonder gegeven aan den indrukwekkenden en ma-

jestueuzen berg, die zich te midden van dit landschap verheft.

Deze heilige berg is de hoogste van Armenië, wordt door de Turken Aghri-dagh (grootte berg) en door de Armeniërs Massis genoemd. Wanneer gij hem op uwe kaart wilt zoeken, moet gij zien naar de grenzen van Rusland, Turkije en Perzië, en zult hem alsdan zeker daar vinden. Hij heeft twee

kegels of toppen: de groote en de kleine Ararat. De eerste is 5156 meter hoog; de kleine telt slechts 3917, en ze zijn aan elkaar verbonden door een bergrug (zadel), die $1\frac{3}{4}$ geogr. mijl lang is.

De berg bestaat hoofdzakelijk uit trachyt, evenals de Drachenfels bij Königswinter. De bodem is vulkanisch en aan uitbarstin-

fessor Parrot (27 Sept. 1829), en na hem hebben Abich en Prof. James Bryce dit waagstuk ook ondernomen.

Wat voor ons echter het belangrijkste is, vinden wij in deze weinige woorden beschreven: »En de ark rustte in de zevende maand, op den zeventienden dag der maand, op de bergen van Ararat.» Genesis 8 vs. 4.

DE ARARAT.

gen onderhevig. In het jaar 1840 had er eene plaats, waardoor er een krater ontstond in de zoogenaamde St. Jakobskloof, — eene uitbarsting, zoo geweldig, dat het klooster St. Jakob, door monniken bewoond, en het nabijliggende dorp Achury door de gloeiende lava verwoest werden.

De top van den berg, zooals gij op onze plaat kunt zien, is geheel met sneeuw bedekt en moeilijk te beklimmen. De eerste, die het waagde hem te bestijgen, was Pro-

Op een der hoogten aldus van dit landschap, wellicht op den hoofdberg, opende Noach veertig dagen later het venster der ark en liet een raaf uitvliegen, en daarna eene duif, die echter geene rust vond voor het hol van haren voet. Nog zeven dagen moest Noach wachten. Toen liet hij andermaal de duif uitvliegen, die tegen den avondtijd terugkeerde met een afgebroken olijfblad in haar bek, en sedert die gebeurtenis geldt de olijftak voor een beeld des vredes.

Wat er verder met Noach gebeurd is, nadat hij en de zijnen door de genadige hand Gods aan den zondvloed waren ontkomen, is u zeker niet onbekend. Nadat hij den Heer een altaar gebouwd en de verzekering ontvangen had, dat God voortaan den aardbodem niet meer vervloeken zou om des menschen wil, lezen wij, Genesis 9 vs. 20, dat hij begon een akkerman te zijn en een wijngaard plantte. De bewoners van het dorp Achury wijzen dan ook den reizigers de plaats aan, waar Noach den wijnstok heeft geplant op de Noord-westelijke helling van den Ararat. En wie het gelooven wil mag het doen. Thans is daar evenwel niets meer van akkerbouw en wijnstok te zien. De vruchtbaarheid van den grond is te niet gegaan onder de herhaalde bergstoringen en uitgietingen van lava en modderstromen.

Sommige Christenen zijn van meening, dat God de verwoestingen te dier plaatse toegelaten heeft, opdat de mensch slechts van verre een blik zou slaan op een berg, die zoo krachtig van Zijne Majesteit en barmhartigheid getuigt.

Ik vond ergens een versje op de arke, aldus luidende:

't Kan erger niet, dan dat één vlot
Draagt 's werelds deugd en overschot.

En dit overschot, afgedaald van den Ararat, heeft zich sinds Noachs tijden over den aardbodem verspreid en de zegeningen genoten van Hem, die niet wil dat eenigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekeering komen. 2 Petr. 3 vs. 9.

SCHIJN EN ZIJN.

Te midden van veelkleurig ooft,
Dat prijkte op mijnen disch,
Lag ook een noot, niet lang geleën
Geplukt, en dus nog frisch.
Begeerig naar haar zoete pit,
Zette ik den kraker aan, ...
Maar ach! zij was van binnen zwart,
Verrot, geheel vergaan.

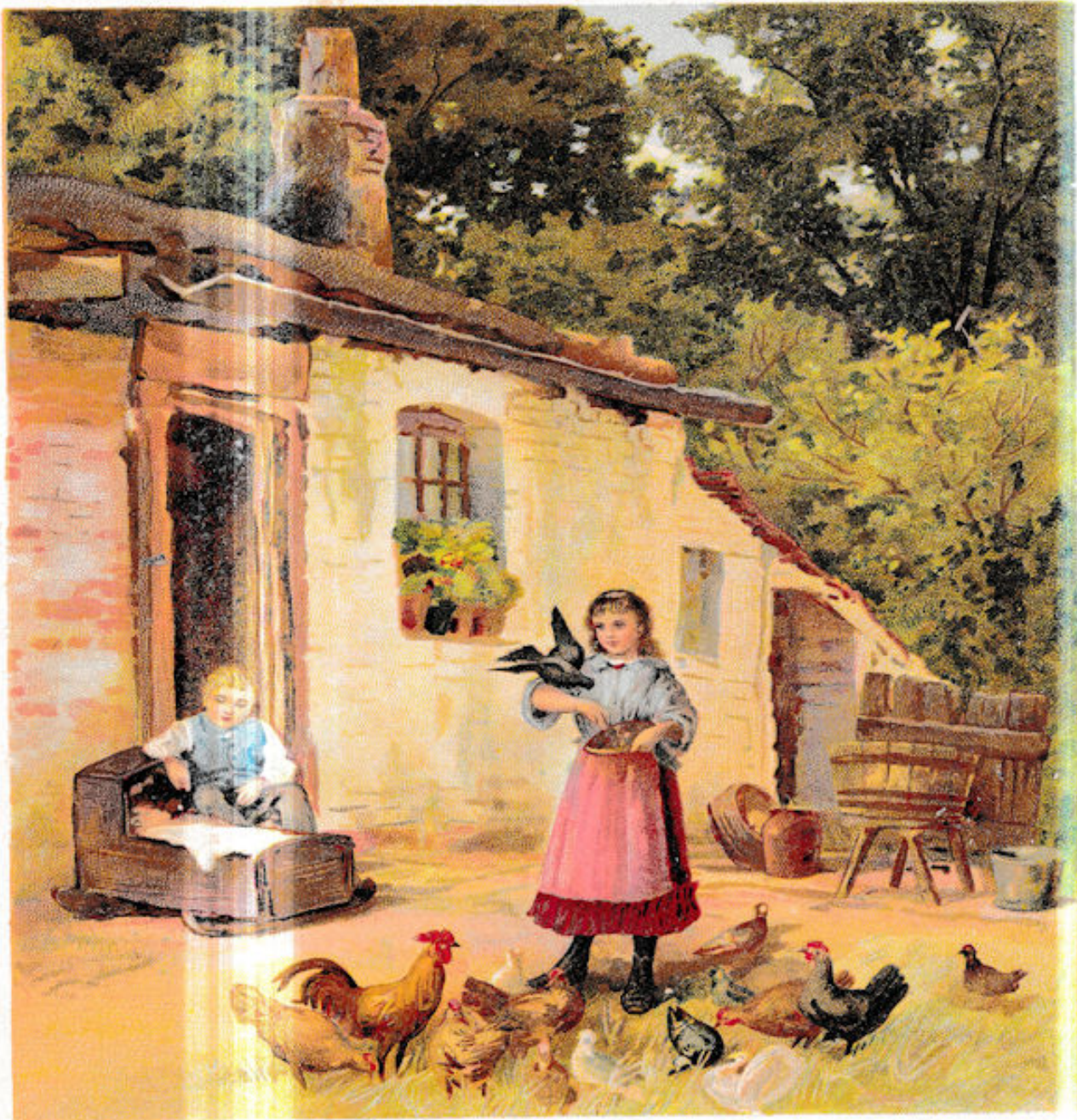
Geen jongen had wis deze noot
Wegwerpswaard genoemd,
Want heel haar uiterlijk was gaaf,
Haar netwerk fraai gebloemd.
En toch, zij gaf mij 't ware niet,
Haar schoon was louter schijn:
Wat baat, zoo 't binnenste niet deugt,
Uitwendig schoon te zijn?

Als 't schilderstuk een prulwerk is,
Hoe hindert ons de lijst!
En spot valt iedereen ten deel,
Die zulk een kladwerk prijst.
Al is een boek verguld op sneë,
En keurig uitgedost:
Zoo 'tvoor den geest geen voedsel geeft,
Dan is het slechte kost.

Hoevele menschen doen zich voor
Als vriendelijk en goed;
Maar kondt gij in hun binnenst zien,
Dan zaagt ge een boos gemoed.
Zoo menigeen danst 'tieven door,
Bloeit schijnbaar als een roos . . . .
Maar toch, een echte kenner zegt:
Hij is van binnen voos.

Hoe menig draagt een christ'lijk kleeid
En is des roemens vol,
Noemt zich een uitverkoren mensch,
Maar . . . . is van binnen hol.
Hij vreest niet, zoo zegt steeds zijn mond,
Voor strijd en doodsgevaar . . . .
Maar als beproeving hem bedreigt,
Dan wordt hij openbaar.

Het beste is een ootmoedig hart,
Vervuld van Gods gena;
En hullen we ons — 't is slechts een beeld —
In 't kleeid der Reseda.
Zij mist wel uiterlijken tooi
Maar geeft een zoeten geur,
En stelt, 't zij 't vriend of vijand is,
Den plukker nooit te leur.

BUITEN LEVEN.

Vriendlijk is het buitenleven
In den lente- en zomertijd,
Waar in welig groene dreven
't Hart zich in hun schoon verblijdt.
Na de gure winterdagen
Is hun rijkdom dubbel zoet,
Als het oog in veld en hagen
Enkel bloem en bloesem groet.

Needrig zij de kleine woning,
Die zich onder 't loof verbergt,
Vrede woont, waar plichtsbetooning
't Slaven niet der eerzucht vergt.
Lustig ploegen, hoopvol zaaien,
Ljvrig wieden doet den grond
Vruchtbaar zijn tot rijklijk maaien,
En houdt lijf en ziel gezond.

Waar kent in hun prille jaren
Knaap en meisje meer genot,
Dan waar bij zijn saâmvergaren
't Jonge volkje vrij ravot.
Neen, wie buiten zonder zorgen
Doen mag naar 't zijn hart gelust,
Kent genieten van den morgen
Tot het uur van de avondrust.

Bieden bloemhof, weide en akker
Beurtlings arbeid, zorg en loon,
Eend en pluimdier strekt tot makker
Kindren bij hun vreugdbetoon.
Vriendlijk is het buitenleven;
Bij genieten onbenijd
Kan het meer dan schatten geven
In den lente- en zomertijd.

Wat is 't leven in de steden
Eng bemurd met hout en steen,
En hoe licht ziet ontevreden
Enkel m' er den mensch alleen.
Buiten, o hoe voelt zich nader
't Hart in alles bij den Heer,
Als getrokken tot den Vader
En tot leven Hem ter eer.

ARNHEM.

C. S. A. v. S.

Vancouver-eiland heeft bereikt, bijna even zelden wordt aangetroffen als een zeeotter, terwijl er nog eenige zijn bewaard gebleven langs de Aziatische oevers van de Behring-Straat en de Zee van Ochotsk." Dezelfde schrijver maakte de opmerking, die waarschijnlijk zeer juist is, dat »als de wijze bescherming der Aduitsche zeehonden, die het gouvernement der Vereenigde Staten op zich heeft genomen, werd opgeheven, een levende »Callorhinus ursinus" of welke ook van zijn verwante soorten, binnen een halve eeuw een even zeldzaam verschijnsel zou worden als de »alk", een soort van watergans, of de monnik-zwaan.

Als men leest van de vreeselijke zeehondenslag, die jaarlijks plaats heeft met de vloot van schepen en het leger van mannen, die er bij betrokken zijn, is het moeilijk te begrijpen, dat het gebruik van zeehondenvel als stof voor dameskleeding eerst voor 25 jaar in zwang is gekomen. Veertig jaar geleden werd het vel zelfs als geheel waardeveloos beschouwd, en het was niet voor 1880, dat de lange Newmarket-mantels, die spoedig daarop zeer in de mode kwamen, voor het eerst verkocht werden. De vraag er naar neemt nog steeds toe, maar de aanvoer van zeehonden helaas niet.

Wat zal er van de fauna der wereld worden als de menschen, gedurende een volgende halve eeuw, hun slag hebben geslagen? De dodo en de groote alk zijn sinds lang niets meer dan herinneringen uit het verleden. De leeuw, giraffe en olifant schijnen gedoemd te zijn spoedig uit te sterven

en de walvischvangst loopt ten einde door gebrek aan walvisschen. De talrijke bison-kudden, die dertig jaar geleden zwierven in de vlakten van Noord-Amerika, bestaan nu slechts nog uit eenige twintigtallen. Reigers, ijsvogels, kolibries en paradijsvogels bezwijken meer en meer onder de niet voldane aanvragen van de modemaakster en hare clientèle, waarvoor zij steeds nieuwen voorraad moet opdoen. Vogels van minder rijk gevederte, als leeuwriken, lijsters, vinken en spreeuwen, worden letterlijk bij miljoenen geschoten, opdat zij, bont gekleurd en verguld, de plaats van hun spoedig uitgeroeide makkers kunnen innemen. In ons eigen land zijn de arenden verdwenen en de valken, terwijl de raven en de uilen bezig zijn te verdwijnen; en zelfs onze vroolijke kapellen sterven de een na den ander uit. Zijn wij voorbeschikt om de wereld de helft der levende schepping te ontnemen? Zal de toekomstige eeuw het einde bijwonen van elken vogel en ieder beest en insect, dat niet getemd en geleerd kan worden om op nuttige wijze dienst te doen? De jammerklacht van den kunstenaar is sinds lang gehoord nu landschap na landschap van landelijke schoonheid is beroofd geworden door de vooruitgaande beschaving. En nu wordt de jammerklacht van den naturalist gehoord. Zullen biologen eindigen met uit te sterven bij gebrek aan levensstudie? Gaan de zeehonden slechts den weg op, die spoedig moet ingeslagen worden door alle schepselen der aarde?

EEN LES VOOR MEVROUW EIKENHOF.

Met boa en mof terdege tegen de scherpe Decemberlucht gewapend, ging de jonge eigenaresse der buitenplaats »den Eikenhof" het bosch door en den straatweg over, waarlangs men in de naburige stad kwam. Haar stap was vast en beslist. Zóó zet iemand zijn voet neer, die recht goed weet wat hij

wil, en de jonge mevrouw Eikenhof verkeerde dan ook feitelijk nooit in twijfel omtrent hetgeen haar te doen stond.

Ditmaal zette zij den voet nog wat vaster dan anders op den hardbevoren grond, en hare lippen, die soms zoo minzaam babbelen en ook wel eens vriendelijk glimlachen kon-

den, waren nu stevig op elkaar gedrukt. Ook hare lichtbruine oogen vertoonden ditmaal geen spoor van den warmen zonneshijn, die anders haren man zooveel genoegen deed en waarbij hij zoo dikwijls de zorgen en verdrietelijkheden van zijn dagelijksch leven vergeten kon. Goed dat hij op reis was: hij zou heden geen genoegen in zijn vrouwtje gehad hebben, — 't was of er een onweerswolk op haar mocie, jonge gezicht lag. — Zou zij er dan in 't geheel niets van bespeuren, hoe heerlijk het buiten was: hoe zelfs December zijn best deed om een vriendelijk gezicht te zetten? Werd haar hart er niet ruim, warm en vroolijk onder? —

Zij zou anders wel reden gehad hebben om zich in haar leven te verlustigen, ook al had het buiten geregend en gestormd. Want zij was jong en gezond, zij was de welgestelde eigenaresse van den mooien »Eikenhof» en de gelukkige vrouw van een man, op wien zij met volle recht trotsch mocht zijn. Maar inplaats daarvan zette zij een wrevelig en somber gezicht. — Doch hoe kon het ook anders! Wie zoo, gelijk zij, den ganschen dag in keuken en kelder eigenlijk niets dan louter wolken en nevelen gezien had, en door hagel- en onweersbuien nu eens uit dezen, dan weer uit genen hoek van het huis overvallen was geworden, — hoe kon bij zoo iemand dadelijk weer de zon schijnen? Integendeel — de ergernis begint eerst recht door te breken, wanneer alles voorbij is en men rustig over allerlei dingen nadenkt! Wie kent zulke toestanden niet!

Men kan zich voorstellen, hoe ongelukkig de dag moest uitvallen, wanneer reeds in den vroegen morgen de wekker met onbegrijpelijke nalatigheid zijn plicht verzuimd heeft! Geen geluid liet hij hooren, toen de minuut gekomen was, waarop hij sedert jaar en dag door zijn oorverdoovend geratel huis en hof gewekt had. Natuurlijk bleef alles in de rustigste rust doorslapen, terwijl de jonge dag onophoudelijk voorwaarts ging en zich ook niet weder liet inhalen, hoe snel de voeten van jong en oud ook aan 't loopen gingen.

Ach, hadden zij zich nu maar »langzaam

gehaast!» Doch wie had er tijd gehad om zich die wijsheid te herinneren! Zoo kwam het dan, dat het overal splinterde en kraakte, dat er scherven en scheuren ontstonden, en dat de jonge mevrouw eindelijk en ten laatste haar geduld verloor en zoo vurig en bijtend werd als een peperkorreltje.

Iemand moet er dan ook maar gelaten onder blijven, wanneer het dienstmeisje al dadelijk bij het begin van den ongeluksdag, in de overmaat van haren ijver, met het volbeladen, reeds lang en ongeduldig verwachte koffieblad struikelt en plotseling voor de voeten der ontbijttafel nederligt, midden tusschen de scherven, en badende in een zee van koffie! Wanneer 's middags de keukenmeid u met een soep verrast, die tweemaal gezouten is, terwijl de balletjes in dit edele kooksel totaal ontbreken! En wanneer dan onverwachts de schoorsteenveger binnentreedt, juist als men kant en klaar staat om de fijne wasch te stijven en te strijken — o, er zijn heel wat huisvrouwen, die daarbij niet zachtmoedig zouden gebleven zijn! En dan vooral de mevrouw van »den Eikenhof» niet, die er altijd zoo scherp op toezag, dat alles precies in de puntjes en kaarsrecht was, en die alle lompeheid en onhandigheid nu eenmaal onmogelijk kon uitstaan! — Aan dat alles dacht de jonge vrouw, terwijl zij daar zoo voortliep alsof zij een vonnis ging voltrekken.

Och, het leven was toch een rechte plaag! Het groote huishouden, de last met de meiden, en dan de honderderlei dingen, die zij in haar hoofd bijeen moest houden: — overal moest zij met hand en oog aanwezig zijn, zou alles goed en ordelijk gaan! Wanneer kwam zij eigenlijk eens tot rust? Een eeuwigdurend haasten en jachten, en toch nooit gereed, en elken dag denzelfden draaimolen, denzelfden wedloop! Hoe langer hoe zeldzamer kwam er een uurtje van genoegelijk samen-zijn met haren man. Zij leed er geducht onder, — en dan zeide haar man nog, dat zij meer hield van het huishouden dan van hem zelf, en zij meer naar onrust dan naar rust streefde. Het was maar gekheid, — maar goed, het ergerde haar toch!

Zoo pruttelde de mevrouw van »den Ei

kenhof", en hoe langer hoe vaster drukte zij hare lippen op elkaar, en een rimpel van wrok deed de eerste poging om zich voor goed in haar gladde voorhoofd te nestelen.

Eer zij er op verdacht was, stond zij voor het huis van haren vleeschleverancier, op wien zij met alle recht verfoerd was. Had hij niet onlangs weder het verkeerde vleesch gebracht, en vandaag zelfs het bestelde gehakt een vol uur te laat bezorgd? Het was hoog tijd, dat hij voor die wanordelijkheden eens »een geducht standje" kreeg!

De stemming der rijke mevrouw Eikenhof was voor de uitvoering van dit voornemen bijzonder gunstig; en hoe grondig zij zich van haren plicht gekweten had, bewezen hare roode wangen en hare lippen, die nog beefden van verontwaardiging, toen zij weder den winkel uitkwam.

Met kleine, nijldige stappen sloeg zij den terugweg in. Wat zou er inmiddels weder op den »Eikenhof" gebeurd zijn? Enfin! wat het ook wezen mocht — met onverbiddelijke strengheid zou zij thans tegen allen optreden. Zeker zou het dienstmeisje het fijne goed weder te blauw doorgehaald hebben, — en of Bartje de ramen in de slaapkamer wel bijtijds gesloten zou hebben?.....

Juist had zij de laatste huizen van het stadje den rug toegekeerd, toen zich haastige voetstappen achter haar lieten hooren.

»Ik hoop niet dat het iemand is, dien ik ken, met wien ik zou moeten praten! — dat zou mij al héél slecht van pas komen!" Voorzichtig wendde zij het hoofd om.

»Och!... die weduwe Weinberg! Natuurlijk: die zal mij inhalen, als een hondje naast mij blijven loopen, en eens recht lucht geven aan al hare jammerklachten!" zuchtte de jonge vrouw, terwijl de wrevel haar voorhoofd in sombere plooiën trok. »Dat mankeerde er nog maar aan!"

Mevrouw Eikenhof was anders niet hardvochtig, — integendeel: zij had een warm hart, en met armen en lijdenden steeds diep medelijden, — maar nú, in deze stemming, — neen!

»Goeden avond, mevrouw Eikenhof!" riep de achteraan komende. — »Neem het mij asjeblijft niet kwalijk, dat ik u aanspreek,

maar wij moeten denzelfden weg uit, en dan zijt gij ook niet zoo alleen, en daarbij zal het al gauw gaan schemeren!" ging het ietwat kortademige vrouwtje voort.

Mevrouw Eikenhof beantwoordde den groet alles behalve vriendelijk, en liep niets langzamer, waardoor zij de blijkbaar zwakke vrouw toch gelegenheid zou hebben gegeven om weer wat op adem te komen.

»Ik heb u reeds zoo lang willen aanspreken," vervolgde de weduwe, »maar ik durfde het niet goed doen. — Ik heb er u nog altijd niet van harte voor bedankt," — en er trilde een toon van diepe ontroering in hare stem — »dat gij mijn zieken man in zijne laatste levensdagen zooveel goeds be- wezen hebt. Hij heeft mij zoo dikwijls gezegd: Vergeet vooral niet, haar later te vertellen, hoeveel genoeg het mij gedaan heeft, en dat ik er haar in den hemel nog voor danken zal, hoe zij na al het gezondene ook zelve eens gekomen is en mij zoo vriendelijk de hand gereikt heeft, — zij is mij als een engel aan mijn ziekbed verschenen met hare liefderijke woorden! Dat heeft mijn man gezegd," eindigde de vrouw, die met moeite hare tranen verkropte, terwijl de vriendelijkste dankbaarheid haar uit de oogen straalde.

De mevrouw van »den Eikenhof" voelde haar hart sneller kloppen. Gaarne zou zij de vrouw op hare ernstig gemeende dankbetuigingen iets geantwoord hebben, maar het is zonderling, hoe gaarne de lippen nog tegenstand bieden, al is het hart ook reeds vredelievender gezind.

»Het heeft mij erg gehinderd," ging de weduwe voort. »dat ik al dien tijd mijn boodschap nog niet heb kunnen overbrengen, maar de weg naar uw huis is voor mij wat moeilijk, wegens mijn zwakke borst, — het is dan altijd dadelijk of ik geen adem meer kan krijgen! — Maar ik val u toch niet lastig, wanneer ik zoo met u medeloop? Het is," voegde zij er aarzelend bij, »omdat mijn man zoo geweldig met u ingenomen was, dat ik den moed heb met u te spreken. Maar iedereen weet dan ook wel, hoe goed en weekhartig gij zijt, en dat er nooit een hard woord over uwe lippen komt!"

Vol eerbied zag de spreekster tot de jonge mevrouw op. Maar deze was juist in de weer om haar voile over haar gezicht te trekken, want zij voelde dat zij bij die afspraak een kleur als vuur gekregen had. Wat kan zulk een lof iemand toch soms ongelegen komen!

»Gij zult zeker heel wat te tobben hebben met al die kinderen,» begon de rijke dame nu, vast besloten om thans het ijs te breken; »met de verdienste is het zeker bitter slecht gesteld, hè?»

»Och ja, het is niet gemakkelijk, ze allen groot te brengen, en ik weet zelf niet, hoe het nog altijd zoo goed gaat. Maar er is geen avond, waarop ik niet vol blijdschap God moet danken, dat Hij ons alles gegeven heeft, wat wij nodig hadden,» roemde de vrouw met een verheugd gezicht. »Veel verdien ik niet, — ik kan het naaien op de machine niet heel lang uithouden, maar het is toch voldoende. Gelukkig zijn ze geen van allen groote eters, en de prachtige aardappelen, die wij van 't najaar geoogst hebben, zijn even goed als brood.»

»Maar de kleeren?» vroeg mevrouw Eikenhof, »die moeten er toch óók zijn, — hoe legt ge dat aan?»

»Mijne kinderen houden allen hun goed erg netjes, en wanneer ik het met de naald trouw bijeen houd, gaat het wel. Alleen het oudste meisje krijgt nu en dan een nieuw stuk, en de anderen dragen wat haar te klein is geworden, en zoo gaat het ook met de jongens, — neen, ik kan niet klagen.» — Wat zeide zij dat alles eenvoudig en bedaard! De mevrouw van den Eikenhof sloeg haar voile weder op, om beter het gezicht te hebben op deze zonderlinge vrouw, die, zwaar gebogen door haar leed als weduwe, met armoede en gebrek had te worstelen, en toch geen klacht deed hooren, — enkel reden tot blijdschap en lof vond.

»Ja, het was wel een bitter treurige slag,» begon de dame nu zelve op een klagenden toon, »dat gij zoo opeens met al die kinderen moest achterblijven, en daarbij het kleinste pas eenige maanden oud! Als gij dat niet hadt, zoudt gij heel wat beter kunnen rondkomen!»

»O, mevrouw!» viel de weduwe haar nu plotseling in de rede, »dat moet ge vooral niet zeggen! Dat is het juist, waarvoor ik den Heere God alle dagen nog in 't bijzonder dank, — och! wanneer ik het zonder dat kind moest doen!» Onwillekeurig vouwde de vrouw hare handen samen, als tot een smeekgebed.

»Toen mijn man boven aard stond,» ging zij nu met zachte stem voort, »en ik hem zoo rustig en vreedzaam in de zwarte kist zag liggen, dacht ik wel eens: Ach! kon ik maar tegelijk met hem de eeuwige rust ingaan! Over mijne kinderen zou zich wel iemand ontfermd hebben, en misschien zouden zij nog gemakkelijker door de wereld komen dan nu, terwijl zij nog een moeder hadden. Maar wanneer dan het kleintje op mijn arm zijne oogjes opsloeg — precies alsof het mijne gedachten geraden had — en mij aankeek alsof het mij zoo hartelijk iets wilde vragen, en met zijne kleine handjes over mijn gezicht streek, toen heb ik telkens niet anders kunnen doen dan ijlings bidden: Neen, trouwe God, maak het zooals gij het wilt! — maar laat dit arme wurmpje toch niet zonder moeder in de wereld! Dat kind heeft gemaakt, dat het leven mij niet al te bitter werd, — o, het is zoo'n lief kind, zoo'n troost onder alle verdriet!»

De jonge mevrouw van den Eikenhof voelde, dat haar hart warm begon te worden. Zij zou die vrouw zoo gaarne het een of andere genoeg hebben gedaan, maar zij wist niet, hoe zij het moest aanleggen. Van welken kant zij het ook beproefde, overal stuitte zij op tevredenheid en dank, — alle wenschen schenen vervuld.

»Maar hoe moet het nu van den winter gaan? Als gij dáaraan denkt, zult gij toch zeker wel erg angstig en bezorgd worden, want dan kost het leven nog eens zooveel, — al was het maar alleen door de brandstof!» sprak mevrouw Eikenhof, met bijzonder veel nadruk, terwijl zij in stilte besloot, bij haren man om een voer brandhout voor de arme vrouw te vragen.

Maar met een glans van blijdschap keek de weduwe Weinberg haar aan. »Hout hebben wij zooveel als wij willen! De jongens,

en ook mijn oudste meisje, hebben wel een paar voer uit het bosch naar huis gesleept. Elken Woensdag- en Zaterdagmiddag, als de politie er aan iedereen vergunning toe geeft, zijn zij naar buiten gegaan en altijd volbeladen thuisgekomen. Neen, de winter mag gerust komen! — een lekker warm vuurtje kunnen wij stoken!”

De jonge mevrouw schudde het hoofd, — bijna ergerde het haar, dat er ook van deze weldaad niets komen kon.

Gedurende het gesprek was de tredder beide vrouwen ongemerkt langzamer geworden. De rijke dame had nu volstrekt geen haast meer om thuis te komen; en toen het kleine huisje, dat de weduwe Weinberg met hare vijf kinderen in huur had, bijna bereikt was, bleef zij zelf staan. Eene hartelijke deelneming met het lot dezer zonderlinge vrouw vervulde haar gemoed, omdat de arme ziel zooveel rust en vrede ten toon spreidde, te midden van den harden strijd om het dagelijksch brood.

De mevrouw van den Eikenhof kon er niets tegen doen: vol bewondering zag zij de vrouw aan, en zij had altijd nog meer willen vragen en uitvorschen.

»Kan ik u dan volstrekt niet met het een of ander helpen? Ik zou toch zoo gaarne willen, dat gij het niet zoo moeilijk hadt! Gij zijt niet van de sterksten, — hoe zou het moeten gaan, wanneer gij eens ziek werdt?»

»Ja” — en nu liet er zich voor 't eerst een zucht hooren, en het antwoord had niet meer den vast vertrouwendenden toon van het vroeger gesprokene, — »hoe het dan gaan moet, dat weet ik óók niet, maar ik moet mij ook dáárin op God verlaten, en dat doe ik dan ook! — Het zou een zware slag zijn,” voegde zij er zachter bij, »en ik zou mij niet weten te redden. Maar de Heer heeft mij tot hier-toe geholpen, — Hij zal ook dan zijne hand niet van mij aftrekken.”

»Familie hebt gij niet?» vroeg de dame.

»Ik zelf niet. Mijn vader en moeder zijn reeds lang dood, — broers of zusters heb ik nooit gehad. Mijn man had nog een oom, maar die woont in den anderen hoek van het land, — die kan ons niet helpen, hij

heeft zelf een groot huisgezin en is niet vermogend. En een andere oom van mijnen man is nog verder weggegaan: die woont in Amerika. Hij had nooit iets van zich laten hooren: hij woont daar zeker al twintig jaar, zonder ooit een brief naar hier te hebben gezonden. Maar laatst heeft hij — 't zal nu drie of vier weken geleden zijn — aan mijn man geschreven, — hij wist natuurlijk niet, dat hij dood was — en hem in dien brief gevraagd of hij hem eens wat van al de familieleden wilde schrijven, en ook het een en ander van zijn oude woonplaats vertellen. Op dien brief heb ik geantwoord en hem van dat alles bericht gegeven, ook van mij en mijne kinderen.”

»Wat doet hij daar voor den kost? Staat hij er goed bij?» vroeg mevrouw ongeduldig, terwijl zij haastig een paar stapjes voortliep.

»Daarvan schrijft hij niets; maar er staat iets gedrukt bij, dat ik niet lezen kan, — het schijnt Engelsch te zijn. Misschien — wanneer gij — gij hebt zeker op deftige scholen gegaan en talen geleerd —”

»Ja, gij moet mij dien brief maar eens laten zien. Hier zijn we al aan uw huis, en het zal 't beste zijn, dat ik maar dadelijk even mee naar binnenga,” sprak de dame. En zij herhaalde het nog eens, toen de weduwe in hare bescheidenheid daar iets tegen wilde inbrengen. Het ging zoo veel gemakkelijker, en — haast had zij toch niet.

Bij het binnentreden der bezoekster stoven de kinderen verschrikt uit elkander, om vreesachtig en verlegen in den versten hoek van het kleine, reeds halfdonkere kamertje weder bijeen te komen, totdat zij eindelijk bemerkten, dat het de mevrouw van den Eikenhof was.

Een oogenblik heerschte er een eerbiedige stilte. Maar toen kraaide er plotseling een helder stemmetje uit den hoek, en twee kleine armen strekten zich over de dicht opeengedrongen hoofden der broers en zusters krachtig naar moeder uit.

»Mamamama!... mamamama!”

En de oudste zuster moest naar voren met het kleine, spartelende wezentje, welks blauwe oogen de moeder vol innige blijdschap tegemoet straalden.

Als een lachende zon was die kleine in het mufte, rookerige kamertje. En toen hij zich nu in de armen zijner moeder voelde, en zijn hoofdje op haren schouder legde, had hij alles wat hij hebben moest om gelukkig en tevreden te zijn.

Thans begreep de mevrouw van den Eikenhof, hoe juist deze kleine de arme vrouw het leven aangenaam had kunnen maken en verzoeten, te midden van het bitterste verdriet. »Neen, neen, uwe moeder mag en zal niet sterven, klein ding!» dacht zij, en liefkoozend streelde zij de kleine blozende wangetjes; »en ik — ik zal er aan medehelpen, dat zij weder gezond en sterk wordt!» Het was of er een stroom van warmte over haar heen ging, die alle stugheid en hardvochtigheid en allen toorn wegnam.

Terwijl de weduwe bezig was, naar den brief te zoeken, keek mevrouw Eikenhof het kamertje eens rond. Alles getuigde van de bitterste armoede, — al de goede meubelstukken uit vroegere, betere dagen hadden verkocht moeten worden: de langdurige ziekte van den man had alles verslonden. Maar een fijn gevoel voor orde en zindelijkheid was zoowel in deze armoedige omgeving als in de kleeding der kinderen niet te miskennen. Doch hoe dun en versleten waren die kleederen, en hoe schraal en kleurloos waren de wangen! Ach neen! *die* kinderen behoorden zeker niet tot de groote eters."

Het was voor het eerst, dat de rijke mevrouw van den Eikenhof een blik op zulk eene armoede sloeg, die, hoe bitter zij ook was, toch niet bedelde, niet eens klaagde, ja, zelfs nog oorzaak vond om te danken en te roemen. Onbegrijpelijk was haar deze vrouw, in haar stille buigen onder het kruis! Waar was de bron, waaruit zij kracht en vrede putte? Zij, de jonge mevrouw van den Eikenhof, wist het niet.

Medelijden en tegelijkertijd een aandrang om aan die vrouw een weldaad te bewijzen, ontwaakten in haar binnenste. Hier moest, hier wilde zij hulp brengen; en daarbij dacht zij aan nieuwe kleederen, brood, vleesch en spek, en andere goede dingen. Maar tegelijkertijd gevoelde zij ook, hoe ontoereikend deze hulp zou zijn; want zou

de weduwe Weinberg weer gezond worden en hare kinderen in het leven behouden blijven, dan moest haar toestand door en door veranderd worden. De jonge mevrouw van den Eikenhof zag de zaak zeer duidelijk in: zij was verstandig en practisch, en zoo eindigde de korte overlegging toch met een zucht.

Terwijl zij zich met deze gedachten bezighield, was haar blik op een zonderling voorwerp blijven rusten, dat het éénige sieraad der overigens kale wanden uitmaakte. Het zag er uit als een schilderij: op een witten grond, met kunstvolle letters geschreven, en in een fraai gesneden lijstje gezet.

»Och ja, dat is nog van mijn man afkomstig!» sprak de juist weder binnentredende vrouw bij wijze van toelichting, toen zij den verwonderden blik der dame bemerkte. »Hij was eigenlijk steenhouwer van zijn ambacht, maar hij had verstand van allerlei fijn werk, — en in zijne laatste ziekte heeft hij deze spreuk in een lijst als een Kerstgeschenk voor mij gemaakt."

De dame kwam er wat dichter bij. Het was zeer netjes gedaan, alles bleek met smaak en zorgvuldigheid uitgevoerd.

»Maar die woorden: »Een hand vol zand" — wat beteekenen die?" vroeg zij; zij meende ze in den een of anderen samenhang reeds gehoord te hebben.

»Och ja," begon vrouw Weinberg aarzelend en verlegen, »vroeger, toen mijn man nog leefde — —" Zij bleef steken, en hare lippen beefden. — »Ach, mevrouw Eikenhof! 't is het liefste, dat ik heb!" snikte zij, en hare hand gleed met de innigste teederheid over de letters. Zij wilde nog meer zeggen, maar de mevrouw van den Eikenhof stak de hand uit naar den brief, alsof zij liever over iets anders wilde spreken. »Zoo, hebt gij hem al gevonden? Nu, wij zullen het maar dadelijk eens nazien!"

Het briefje zelf was kort en zeide niet veel, — maar van grooter beteekenis waren de Engelsche woorden aan het hoofd van het vel postpapier. De dame kreeg een kleur van blijdschap, evenals een kind dat plotseling en onverwacht een groot geschenk ontvangt; maar zij keerde zich haastig om:

niemand mocht zien dat hier een verrassing in 't spel was.

»t Zal het beste zijn, vrouw Weinberg,» zeide zij bedaard, »dat ik dien brief mede naar huis neem; ik zal dan eens duidelijk voor u overschrijven, wat die Engelsche woorden beteekenen, en bij gelegenheid stuur ik hem u wel terug. De man is een logementhouder,» liet zij er op volgen; »nu, die lui staan er gewoonlijk niet slecht bij. — Maar nu moet ik gauw naar huis!»

Het aangeboden geleide wees zij van de hand. »Het is nog maar een paar honderd stappen, en zoodra ik bij het gindsche boschje ben, zie ik reeds in de verte het licht van mijn huis!» Zij knikte vriendelijk, en ging ijlings de kamer uit.

't Was of zij meer voortvlog dan voortliep! Hare voeten raakten nauwelijks den grond, — en welk een glans schitterde er in hare oogen! Ja, de rijke mevrouw van den Eikenhof wist weer eens zéér goed wat zij wilde; maar een strafpredikatie was het niet, waartoe zij zich gereed maakte. —

»Daar komt zij aan!» klonk het fluisterend aan alle kanten, toen de schel het binnentreden van de vrouw des huizes verkondigde. Steviger grepen de handen van het dienstmeisje het strijkijzer, en zij boog zich diep over haar werk neder; en de kleine Mina, de helpster der keukenmeid, draaide de aardappelen, die zij schilde, nog ééns zoo vlug tusschen hare vingers rond, terwijl de keukenmeid zelve zich met verdubbelde scherpzinnigheid aan de ongezouten balletjes wijdde, om daarvan een lekker schoteltje voor het avondeten gereed te maken, dat alle herinneringen aan de ondergane schande zou uitwischen. Iedereen keek schuw in het rond, of er ook iets onbehoorlijks zichtbaar was, want wanneer mevrouw uit was geweest en thuiskwam, ging zij altijd het eerst naar de keuken, den kelder, enz., en dan bleef er niets voor haren onderzoekenden blik verborgen. Zoo stond zij ook nu reeds op den drempel; maar .... het eerbiedig »goedenavond!» harer dienstmeisjes werd zóó vriendelijk door haar beantwoord, dat deze dadelijk begrepen, dat alles nu vergeven en vergeten was, en elk in het bijzonder wierp haar

een blik van bescheiden vreugde toe. Zelfs de huiswekker gevoelde behoefte om zijne fout weder goed te maken. Precies twaalf uur te laat liet hij plotseling zijne stem hooren, en kwinkeleerde hij zijn wekkerdeuntje met een vroolijkheid, alsof er een buitengewoon genoegelijke dag zou beginnen. Een algemeen en ongedwongen gelach, waarmede de vrouw des huizes van harte instemde, zuiverde de lucht volkomen van alle onweerswolken.

Een paar minuten later zat mevrouw Eikenhof met koortsachtig gloeiende wangen aan hare mahoniehouten schrijftafel. De pen vloog over het papier, en toch kon zij onmogelijk de gedachten bijhouden, die zich in het hoofd der jonge vrouw opstapelden. Maar neen! 't was niet het hoofd, 't was het warme hart, dat de pen voerde. De arme weduwe Weinberg moest geholpen worden, en de oude Amerikaansche oom zou zich niet vruchteloos ter rechter tijd hebben aangemeld! Hij kon helpen: hij was een rijk man. Daar op het papier stond het duidelijk, — hij was de eigenaar van een reusachtig hotel in een groote stad van den Staat Wisconsin; het was met al de weelde en al de geriefelikheden van den hedendaagschen tijd ingericht. Hij kon tweehonderd gasten herbergen, — mocht die man zijne nicht met het troepje hulpeloze kinderen in de ellende laten omkomen?

Mevrouw Eikenhof had in haar jonge leven reeds menigmaal met het hoofd door den muur gewild, en dan had dat hoofd telkens naderhand bitter veel pijn geleden, — maar hier was 't het hart, dat vol erbarming als met zachte vingeren de teederste snaren des gemoeds aanroerde. Zouden die snaren geen klank meer hebben in het hart van den ouden Amerikaan? — Wat had hem op zijn ouden dag dan aangespoord, aan zijn vaderland en zijne vroegere woonplaats te denken, en zich oude banden te herinneren, wanneer er niet nog een gevoelige plek in zijn hart bestond? Met volkomen vertrouwen rekende zij op een gelukkigen uitslag, — en zóó zielsverheugd was zij, dat zij wel huidkeels had willen juichen en jubelen.

Doch daar vliegt er plotseling voorbij al

de blijdschap een gedachte, als een wolk over de zon, en — zij slaat hare handen voor het gezicht, als een kind dat zich schaamt. Is zij het wel waard, dat de Heer haar dezen dag jubelend doet eindigen in louter blijdschap?.... Heeft zij niet veel-er straf verdiend?....

Als haar man thuis was geweest, zou mevrouw Eikenhof hem alles, al dè schaduw en al het licht van dezen dag, oprecht beleden hebben; doch daar het nog verscheidene dagen duren zou eer hij thuiskwam, scheen het haar verstandiger toe, eerst den uitslag harer onderneming af te wachten. Maar wachten was óók iets, dat met den rusteloozen en ongeduldigen geest der jonge vrouw al zeer slecht overeenkwam. Een geheele maand moest er verlopen, eer zij tijding hebben kon. Maar wie wist, of de oude man daarginds zich wel zoo bijzonder zou haasten? Misschien kwam de zaak hem onbelangrijk genoeg voor, om haar maanden lang te laten rusten. Nu, hij moest weten wat hij deed! Maar intusschen zou het arme gezin geen gebrek hebben aan de onmisbaarste levensbehoefden. Spoedig zou het ook Kerstmis zijn, wanneer ieder er een bijzonder recht op heeft, anderen genoeg te doen, en wanneer ook de beschroomdste arme mag aannemen, wat hem met liefde en kiesheid wordt aangeboden.

Maar tegelijk met het heugelijke feest kwam er een booze gast, en dat was de winter, die met een grimmig gezicht, alsof hij vertoornd was over den verzuimden tijd, zijn intocht hield. Een scherpen Oostenwind en kolossale sneeuwmassa's bracht hij met zich mede, en al het verkeer was bemoeilijkt, of wel geheel verhinderd. Ook de buitenplaats Eikenhof lag als begraven in de diepe sneeuw. Maar eindelijk scheen het gestrenghe heerschappij toch genoeg te hebben van het »wreede spel," — de windwijzers draaiden naar den anderen kant, — de wolken stoven uiteen. Nu kon er ook eindelijk — het geduld van mevrouw Eikenhof was reeds lang uitgeput — een bode naar het postkantoor worden gezonden, want thans zou er reeds een antwoord kunnen zijn. Hij had wel zeer veel tijd voor zijn boodschap noo-

dig, maar hij bracht het er toch goed af; en wat het beste was: in het groote pak met couranten en brieven, dat hij onder zijn arm had, bevond zich ook werkelijk de verwachte Amerikaansche brief. Mevrouw Eikenhof zonderde zich ijlings met dien brief in haar eigen kamertje af, want zij moest hem eerst alleen lezen. Men kon toch nooit weten, of de Amerikaan haar niet eenvoudig zou schrijven: »Beste mevrouw, ik bid u, wat gaan u mijne zaken aan? — bemoei u asjeblijft niet met mij!"

Doch toen zij daarna den brief openmaakte en er een bankbiljet van honderd dollars uit viel, straalde haar gelaat van blijdschap; zij sprong op en spoedde zich naar haren man. Nu mocht hij de geheimzinnige geschiedenis vernemen, al was het dan ook verloopig alleen maar het laatste hoofdstuk, dat zoo verrukkelijk mooi en zoo verblijdend was, — want wat de man schreef, was veel meer dan zij gehoopt had. Zijn stijl was niet te best; maar des te beter was de taal van 't hart, die uit den brief sprak:

»Ik ben een oud man, heb veel geld, maar ben toch arm en geheel zonder blijdschap, omdat ik niemand om mij heen heb, die van mij houdt. Wil mijne nicht met hare kinderen bij mij komen, dan zal zij het goed hebben; en alles wat het mijne is, komt later in handen der kinderen, wanneer zij braaf zijn. Wil zij echter hare woonplaats liever niet verlaten, omdat haar dat te veel verdriet zou doen, dan zal ik toch voor haar zorgen, zoodat zij geen hard leven meer hebben zal, wat mij leed zou doen, omdat zij de vrouw van mijn braven neef is. En ook wanneer ik dood ben, zal het haar aan niets ontbreken, daar kan zij zeker van zijn, — maar dan blijf ik hier eenzaam."»

Nu was er geen houden meer aan: zij moest er op uit naar de vrouw, heden nog, dadelijk! Sedert weken had zij niets van haar gehoord, — wie kon weten, of zij niet juist in een toestand van bijzonderen nood of ziekte verkeerde?

Al de tegenwerpingen van haren man wist zij zegevierend te wederleggen; er zat niet anders voor hem op: hij moest de slede laten inspannen. En daar hij zijne vrouw

niet aan vreemde handen durfde toevertrouwen, moest hij zelf voor koetsier spelen.

Het was midden op den dag, toen de slede van den Eikenhof voor het kleine huisje stilstond. Mevrouw Eikenhof ontstelde, toen zij het gordijn voor het venster neergelaten zag. Dus was zij werkelijk ziek? Zij vond haar vermoeden bevestigd, toen de dokter haar bij de deur tegemoet kwam. »Zeg het mij onbewimpeld, — is zij erg ziek?» vroeg zij haastig.

»Gisteren was het de crisis, — de eigenlijke ziekte, longontsteking, is zij te boven, — maar,» hij haalde de schouders op, »de zwakte, en daarbij de hopeloosheid voor de toekomst, — hoe zal zij weder op hare krachten komen? En dan die troep kinderen!»

»Maar gij hebt toch hoop, dat zij in 't leven blijft?»

»Voor het oogenblik ja, — maar op den duur? ... Dan zou er een wonder moeten gebeuren!» Hij ging heen, en de jonge vrouw trad haastig het huis binnen.

»Dat treft mooi, dokter!» riep nu de heer Eikenhof groetend uit de slede; »stap maar in, dan zal ik u gauw naar de stad rijden, daar ik hier anders toch nutteloos moet wachten. En onder weg vertel ik u dan een prachtige geschiedenis, die door mijne vrouw op touw gezet is.»

Terwijl de beide heeren op den terugweg naar de stad waren, zat mevrouw Eikenhof aan het bed der doodzieke vrouw. Reeds bij den eersten oogopslag had zij bespeurd, dat het leven der vrouw slechts aan een zwakken draad hing, en dat zij tegen het groote nieuws thans niet bestand zou zijn. Dus moest zij er zich voorloopig mede tevreden stellen, haar duidelijk hare innige deelneming te doen gevoelen, en haar de zekerheid te geven, dat zij geen gebrek aan hulp zou hebben. Geen geluid liet de zieke hooren, — slechts éénmaal raakte zij, als om voor de troostende en bemoedigende woorden haren dank te betuigen, de hand van mevrouw Eikenhof aan.

Een gedeelte der kinderen was door vriendelijke bureu in huis genomen; alleen het oudste meisje was thuisgebleven, om moeder

op te passen. Maar de kleinste had bij de vreemde menschen zonder ophouden geschreeuwd, totdat men hem weder in de armen zijner moeder gelegd had. En daar bleef hij nu, heel stil, naast de zieke liggen. Zacht en behoedzaam, alsof hij begrip van de zwakte zijner moeder had, streelde hij nu en dan hare gloeiende wangen, en dikwijls lichtte hij zijn hoofdje op en keek hij met zijne blauwe, ernstige oogen zijne moeder een tijdlang strak aan. »Moese! moese!» riep hij dan zachtens op dien roerend smeekenden toon, die ieder, en hoeveel te meer dan zijne moeder, als muziek in de ooren, neen, in het hart klonk!

»Dat kind maakt, dat ik niet aan 't sterven toe kan komen: — het wil er niet van hooren, en ik heb toch geen kracht meer om te blijven leven!» fluisterde de zieke met groote inspanning.

»Maar gij zult uwe krachten weder terugkrijgen, lieve vrouw! ik heb veel geld voor u!» zeide de mevrouw van den Eikenhof, die hoe langer hoe meer de overtuiging kreeg, dat het de zorg was, die als een centenaarslast op het hart der arme vrouw drukte en de kracht en den moed om te leven niet liet terugkeeren. »Gij hebt vrienden,» ging zij bemoedigend voort, »gansch andere, betere nog dan ik; die willen alles doen, opdat gij weder gezond en sterk moogt worden! O, gij zult nog veel vreugde in het leven en van uwe kinderen hebben, — geloof mij!»

Hoe langer hoe grooter werden de oogen der zieke. Wat was er toch? ... kwamen de visioenen der ijelende koorts terug, — doch waarom waren zij dan nu zoo aangenaam en vriendelijk? — Of was het waarheid, dat mevrouw Eikenhof daar aan haar bed zat en woorden sprak, die haar als een engelenboodschap in de ooren klonken? Zij sloot de oogen, als om zich te bezinnen; maar toen zij ze daarna weder opsloeg, was haar blik helder en sprak er alleen nog een uitdrukking van groote verwondering uit.

»Niet waar, het is of er een wonder met u gebeurd is?» babbelde mevrouw Eikenhof vriendelijk geruststellend voort, »en een wonder is het dan ook! God is zoo goed voor u! Morgen — overmorgen zal ik u alles ver-

tellen; en geloof mij voorloopig nu maar: Aan al uw nood en gebrek en ellende is een einde gekomen, en gij wordt weder gezond, — God wil het!”

Ja, Hij wilde het. Met het bezoek van mevrouw Eikenhof was er een keerpunt ingetreden: de hoop ontwaakte, de kracht en de lust in 't leven keerden terug. Weldra was zij sterk genoeg om het geheele wonder te vernemen en te begrijpen, — namelijk zoo ver de mensch in staat is, de wonderen van Gods goedheid te begrijpen.

»O, als ik er haar mijn dank eens voor kon bewijzen!” Hoe langer hoe dringender werd de begeerte der herstellende, hoe meer zij zich »de gelukkige wending van haren toestand bewust werd, die zij naast God aan mevrouw Eikenhof te danken had. Maar zij had nu eenmaal niets te geven, en kon het toch niet laten, er telkens weder over te practiseeren, totdat zij eindelijk en ten laatste op een gelukkigen inval kwam, — o ja, zij had toch wel *iets!*

Toen Maart den eersten zonnigen dag bracht, kon zij het niet langer uithouden: zij begaf zich op weg naar den »Eikenhof.” Het was geen kleinigheid, maar hare oogen straalden van blijdschap: zij zou het nooit mogelijk geacht hebben, het steile pad nog weer eens op te kunnen gaan, en nu ging het zoo goed: de ademhaling scheen gemakkelijker dan vroeger. Maar menigmaal gleed er een glimlachje over haar gezicht, want zij had ook nog een zeer bijzondere en geheime reden tot blijdschap. Zoo dikwijls als zij dááran dacht, hield zij een klein pakje, dat zij in hare hand droeg, steviger en inniger vast. Zij had heel wat tijd nodig eer zij boven was, en met de verbaasde mevrouw Eikenhof spreken kon.

»Slechts om úwentwille heeft de Heere God mij dat gedaan, tot loon voor al uw vriendelijkheid en uw medelijden! Gij hebt het Hem letterlijk afgedwongen, dat Hij zoo groot van goedertierenheid jegens mij zou zijn!”

»Ach neen! neen!” riep mevrouw Eikenhof afwerend, — want zij wist wel beter, hoe het dien dag gegaan was, en zij kreeg nog telkens een kleur als bloed, wanneer zij er aan terugdacht.

»En nu — och! wanneer ik het mocht doen — ik zou zoo gelukkig zijn!” sprak de weduwe aarzelend en verlegen, terwijl zij met bevende handen aan het kleine pakje peuterde, »een klein aandenken — neen, dat eigenlijk niet, maar een bewijs, hoe ik u van ganscher harte dankbaar ben, en hoe ik u nooit zal vergeten! O, als gij dit van mij wildet aannemen!” smeekte zij. Het was het schilderijtje met de zonderlinge vier woorden: *E e n h a n d v o l z a n d!*

»Zou ik dit van u aannemen? Neen, neen!” riep mevrouw Eikenhof, met een gebaar van schrik het aangeboden geschenk afwijzend; »dat is het liefste wat gij hebt!”

»Juist dáárom zou ik het u zoo gaarne willen geven! O, doe mij dat genoegen — wees zoo vriendelijk en neem het aan!”

Het viel mevrouw Eikenhof moeilijk, dit verzoek in te willigen, — maar wat moest zij doen? Zij zag, dat het de hartewensch der van dankbaarheid overvloeiende vrouw was. »Een hand vol zand, — wat moet ik daar van denken?” vroeg zij peinzend.

»Och, dat was zoo,” begon de weduwe langzaam, zacht en bedaard, alsof zij zich gereed maakte om een bekentenis af te leggen. »Toen mijn man nog gezond was, en wij een goed inkomen hadden, heb ik mij menigmaal — misschien omdat het mij veel te goed ging — om allerlei dingen gekweld en boos gemaakt, die het eigenlijk niet waard waren. Ik dacht destijds, dat ik niet anders kon, en dat deed mijn man verdriet. Ach, ik heb er hem zeker het leven recht zuur mede gemaakt, — nu weet en begrijp ik het! Wanneer ik dan zoo kwaadaardig en driftig was, en alles dadelijk zoo zwaar tilde, alsof er het leven en de zaligheid van afhing, dan heeft hij mij menigmaal het vers uit zijn lievelingslied voorgezegd:

„Wat is des werelds geld en goed?

Een hand vol zand!

Een bron van kommer voor 't gemoed!”

»Dat hielp, — dan werd ik dadelijk stil, omdat ik mij schaamde. En ik deed ook mijn best om er aan te denken, zoodra een onbeduidend geval mij met onrust en ergernis dreigden te overstelpen. Maar opdat ik het

nu niet vergeten zou, wanneer hij niet meer bij mij was, heeft hij den middelsten regel, die ik bovenal goed leeren moest, voor mij opgeschreven. En altijd wanneer mij, toen ik nu alleen was, de onrustige gedachten overvielen, werden mijne oogen onwillekeurig naar die vier woorden getrokken, en dan was het mij te moede alsof ik hem hoorde zeggen: »O Leentje! Leentje! — *een hand vol zand! Anders niets!* En dáárom wilt gij u zoó kwellen en plagen, en u aan God bezondigen? Hebt gij voor niets gewichtigers te zorgen?» — Zoo heeft het kleine schilderijtje mij moeten bijstaan; en ik geloof, dat ik thans niet meer vergeten zal, wat ik er door geleerd heb. O, als mijn man geweten had, dat het nog eens in 't bezit van mevrouw Eikenhof zou komen, wat zou dat een blijdschap voor hem geweest zijn!" eindigde de vrouw met een vergenoegd glimlachje. Nog eenmaal, bij wijze van afscheid, legde zij er hare hand op, — daarna schoof zij het naar de nieuwe eigenares toe.

Mevrouw Eikenhof had stil naar het eenvoudige verhaal geluisterd, want haar hart was vervuld met ernstige gedachten. Wie weet er niet van mede te spreken, hoe er den mensch dikwijls plotseling een helder licht opgaat, dat een donkere plek in zijn binnenste eensklaps zoó schrill verlicht, dat hij er zelf van schrikt! . . . .

»Ja, laat het mij maar behouden, ik wil het gaarne aannemen, ik heb het noodig," zeide zij ernstig. »En zie, hier zal het hangen. Geloof maar, dikwijls genoeg zal ik er naar kijken en er mijne les aan leeren! En laat nu verder alle dankbetuigingen maar rusten," sprak zij, toen de weduwe zich gereed maakte om heen te gaan; »geloof mij vrij: dat schilderijtje daar is meer voor mij waard, dan alles wat ik voor u gedaan heb!"

Toen de maand Mei gekomen was, werden de voorbereidselen voor den tocht naar de nieuwe wereld gemaakt. Geen oogenblik was de weduwe Weinberg in twijfel geweest omtrent hetgeen haar te doen stond. »Aan mij," merkte zij bescheiden op, »kan den ouden oom niets gelegen zijn; maar de kinderen zullen hem genoeg geven: die mogen het hem vergelden!"

En wanneer men ze aanzag, de geheele rij langs, thans goed gekleed en beter gevoed, met blozende wangen en een glans van blijdschap in de oogen, dan kon men het wel aannemen, dat zij voor den eenzamen ouden man een schat konden worden, van veel meer waarde dan de duizenden dollars, die zijn brandkast gevuld, maar zijn hart en zijn leven ledig gelaten hadden.

En toen er weder een paar maanden verlopen waren, werd er nogmaals op den Eikenhof een brief uit Amerika bezorgd: een brief vol gejuich en dankbaarheid.

»Ik dank nog alle dagen mijn Vader in den Hemel, dat Hij u dien avond in mijn huis geleid en het mededoogen in uw hart verwekt heeft, zoodat gij een goede engel voor mij werdt!" —

De jonge mevrouw Eikenhof hield diep beschaamd op. »Een mooie engel, die vol toorn en ergernis langs den straatweg liep en over een strenge strafpredikatie peinsde, — die haar mond sloot, toen zij zachtmoedig en liefderijk had moeten troosten, — een mooie engel, die zich op een ruwe en hardvochtige manier aan God en hare naasten bezondigde! En de oorzaak van dat alles? *Een hand vol zand!* Meer niets! Maar het zal voortaan anders worden!"

Mevrouw Eikenhof zeide het; en zij wist weder eens héél goed, wat zij wilde.

H. J. H.

ACHTER DE TRALIES.

Onwillekeurig plooit een glimlach onze lippen, als wij deze gravure beschouwen en daaronder 't opschrift *achter de tralies* lezen.

Ja, zoo achter de tralies te zitten, dat is nog zoo kwaad niet. Straks komt hun vriendelijk jong moedertje ze verlossen. Dan zijn

ROODKAPJE EN DE WOLF.

EENE VERTELLING.

I.

De heer Wulvers moest met zijne vrouw naar Wiesbaden, om daar minstens drie weken te blijven. Zeer aangenaam was dit voor hem niet, daar hij, aan het hoofd van een groot handelskantoor staande, moeilijk uit zijne zaken kon, maar de nood was hem opgelegd. Hij had eene zwakke vrouw, die veel leed aan bijna ondragelijke hoofdpijn, en nu had de dokter gezegd, dat verandering van lucht en een verblijf aan bovengenoemde badplaats haar wellicht goed zouden doen. Maar behalve zijne handelszaken waren er nog andere bezwaren, die eerst overwonnen moesten worden, wilde hij met zijne vrouw die reis ondernemen. Hij had drie kinderen, twee meisjes van acht en zes jaren en een zoontje van tienjarigen leeftijd. En dit drietal, hoe gaarne hij het ook deed, kon hij niet medenemen. Zij zouden zijne vrouw te veel zorg baren en wellicht lastig worden, vooral Rudolf, die aan dit euvel dikwijls mank ging. Zijne vrouw mocht door niets worden gestoord en moest zooveel mogelijk alle geraas en geruisch vermijden. Gelukkig waren er twee zusters van mevrouw Wulvers, die zich bereid verklaarden ieder een meisje bij zich te nemen, zoodat de moeder althans van deze zorg kon ontlast worden. Maar nu bleef Rudolf over. Waarheen met dien jongen, zoo levendig van aard, zoo woelziek en veranderlijk van humeur, een jongen met een eigenzinnig hoofdje en lastige gebreken? Ook voor hem kwam er een uitweg. Een jaar te voren had de

familie Wulvers een paar zomermaanden doorgebracht op een dorp, en bij die gelegenheid kennis gemaakt met boer Wolters, die eene knappe boerderij bezat en een flink man was. Tot dezen had de heer Wulvers in scherts gezegd, dat het misschien goed zou wezen, als Rudolf eens een paar weken bij hem kon doorbrengen, om frissche lucht te genieten en zich met het boerenbedrijf bekend te maken, daar het nuttig is voor een jongen alles te leeren wat hem op lateren leeftijd te pas kan komen. Toen de heer Wulvers dit zeide, verzuimde hij ook niet den boer de min goede eigenschappen van zijn zoontje mede te deelen, waarop Wolters met een glimlach antwoordde: »Nu, als het eens gebeuren mocht, dat u den jongenheer een paar weken aan ons wenschte toe te vertrouwen, breng hem dan maar gerust hier. Hij zal het niet kwaad bij ons hebben. En wat zijn lastig humeur betreft, ik zal er wel wat op vinden, om hem daarvan te genezen. Jongens zijn gewoonlijk lastiger dan meisjes. Ik weet het wel niet uit ondervinding, daar God mij geen zoon gegeven heeft, maar ik heb 't wel eens van dezen of genen gehoord en ook gezien. Mijne beide dochttertjes zijn van goeden aard, en vooral Anna, de oudste, is, al zeg ik het zelf, een lief kind, dat zich zeker wel met uw zoontje zal bemoeien, als het gebeurt, dat hij hier komt.»

Dit gesprek herinnerde zich de heer Wulvers, toen hij voor de vraag stond: waar met Rudolf te blijven? Hij besloot er met zijne vrouw over te spreken, en de uitslag

was, dat goed gevonden werd Rudolf naar den Meezenhof — dus heette de boerderij — te zenden, zoo de boer nog genegen was hem in huis op te nemen. De heer Wulvers schreef hem een brief, deelde daarin zijn voornemen mede hem eerstdaags Rudolf te brengen, — zoo dit goedgekeurd werd, — en werd niet teleurgesteld. De boer antwoordde kortweg: Breng hem maar; hij zal het niet kwaad bij ons hebben."

Drie dagen later begaf zich de heer Wulvers met zijn zoontje naar den Meezenhof. Boer Wolters haalde hen van 't station af met zijn wagen, zorgde voor Rudolfs koffer en bracht hen naar de boerderij. Rudolfs vader kon echter slechts een paar oogenblikken hier vertoeven en toen hij van zijn zoon afscheid genomen en het hem zeer op het hart gedrukt had zich behoorlijk te gedragen, bedenkende welk een smart het voor de kranke moeder zou zijn, wanneer er klachten over hem kwamen, sprak hij nog even met den boer en herinnerde hem wat hij onlangs over zijn zoon gezegd had.

"Stel u gerust," zeide Wolters, die niet vele woorden gebruikte. "Hij zal 't goed bij ons hebben en voor 't overige laat mij maar zorgen."

II.

Rudolf was dus op de boerderij en het beviel hem daar uitmuntend. Geen wonder ook. Alles was daar nieuw voor hem, althans geheel anders dan in de stad en in het ouderlijke huis. In de stad waren er geene groene weiden vol bloemen; daar was geen bosch, verlevendigd door duizenden vogeltjes, die den ganschen dag hunne zangen deden hooren; daar waren geene slooten, waarin de kikkers vroolijk sprongen en hem 's avonds op hun rikkekikkik vergastten, en 's morgens dit lied herhaalden; daar waren geen kalveren, die zulke allerkoddigste sprongen konden maken, en ook geene veulens, die hunne moeder naliepen en soms met vier pooten tegelijk de lucht ingingen. En hoe frisch, hoe lekker was het daar buiten, terwijl in de stad de grachten alles behalve met eau-de-cologne gevuld waren.

't Is waar, het huis van zijn ouders was veel mooier en netter ingericht dan dat van den Meezenhof, maar bij boeren zit de rijkdom niet in maar buiten hun huis. Toch waren er op Meezenhof een paar mooie kamers, en vooral het kamertje, voor Rudolf bestemd, was zeer zindelijk en netjes. Tehuis sloop de knaap in een ledikant met fraaie gordijnen omhangen, en hier moest hij zich in een bedstede behelpen, die bij dag met twee deuren was toegesloten. Bovendien was die bedstede zoo hoog, dat hij er met een optrapje moest inklimmen, maar als hij er eenmaal in lag, dan lag hij daar als een prins tusschen de dekens. Toen hij er voor de eerste maal in wilde, stond de boer naast hem.

"Zie er maar niet tegen op als tegen een berg," zei de boer, die veel hield van spreekwoorden, »men komt niet zonder klimmen in de hoogte en vroeg gewend, oud gedaan."

Rudolf lachte, steeg het optrapje op, nam een sprong en . . . lag er weldra in, warm en lekker.

"Zie zoo," zei Wolters, »slaap nu maar goed. Droom van de ladder Jakobs, maar onthoud er bij, dat niet alle ladders tot aan den hemel reiken."

Het eten viel Rudolf nog al meê. Van liflafjes waren ze op den Meezenhof niet tehuis. Hij kreeg stevigen kost, en nu en dan bakte de boerin, — eene goedhartige vrouw, — voor hem een pannekoek met kersen er in, die hem overheerlijk smaakte. En dan dat lekkere brood! 't Was eigen baksel. Grof en bruin, zooals het van den molen komt. Ik verzeker u, dat Rudolf er van smulde en geen kruimeltje op zijn bord achterliet.

De boer zag dit met genoegen. »De jongen moet er van groeien," zei hij. »Hij is een magere scharminkei en veel te klein voor zijne jaren. Dat komt van de luchtige en schrale stadskost. Wij houden van een stuk spek, en Rudolf moet zich er aan wennen. 't Kan wel eens gebeuren, dat een aardappel glazig is en de knollen wat voos zijn. De stadslui zouden er hun neus voor optrekken, maar wij zijn zoo fijnproevig niet en denken: Vieze varkens worden niet vet."

Dat Rudolf wat klein was voor zijn leef-

tijd, was volkomen waar. Overigens was hij een vlug en aardig kereltje en in de eerste dagen gevoelde hij zich hier zeer prettig tehuis. Het scheen dat hij al zijne onbebelijkheden en booze luimen in de stad had gelaten; althans, hij had er nu geen tijd voor, om ze voor den dag te laten komen.

't Was voor hem een groot genot met den boer of een der knechts tegen den avond naar de wei te gaan, om de koeien te zien melken. Hij had dit nooit gezien. In de stad kwamen geen koeien, dan bij den slager, die met de koeien wel iets anders deed dan ze te melken. En wat een pret! 't Was juist hooitijd. Hij mocht het hooi bij elkander harken en op een hoop zetten, waarbij het zweet hem van 't voorhoofd gutste.

»Dat is niemendal,» zei de boer, wanneer hij zag, dat Rudolf zich de druppels afwischte: »'t luie zweet komt er uit. Op zweet door arbeid verkregen, Geeft God een hemelzegen.»

En dan met den hooiwagen van het land naar huis te rijden! Dat was voor Rudolf grooter genot, dan wanneer hij met zijne ouders en zusters in een mooi rijtuig door de stad reed. Kwam hij dan van het hooiland te huis, dan woei hem de geurige damp der spekpannekoeken toe, waarvan hij smulde, alsof hij bij ons koninginnetje aan tafel zat.

Met de beide meisjes was hij spoedig goede maatjes. Vooral met Anna, die waarlijk een lief meisje was. Zij had hem geholpen bij het uitpakken van zijn koffer, die goed voorzien was van allerlei speelgoed: een bouwdoos, een groote legkaart en eenige puzzles; ook prentenboeken, een mooie verfdooos met penseelen en een schetsboek om daarin te teekenen, — kortom vele dingen waarover Anna en Keetje verbaasd waren, want veel speelgoed kwam er op den Meezenhof niet.

Tusschen licht en donker zaten de drie kinderen wel eens bij elkander en dan vertelde Anna allerlei sprookjes, die zij van eene meue gehoord had, onder anderen het sprookje van Roodkapje. Rudolf kende dit wel, maar geloofde niet, dat het ooit gebeurd was.

XII.

»Papa,» zeide hij, »heeft mij dat sprookje uitgelegd, en ik zal het jullie wel eens vertellen.»

Anna en Keetje, die veel van vertellingen hielden, drongen er bij hem op aan, dat hij het nu maar moest doen, en hij zou het ook gedaan hebben, maar juist in dit oogenblik werd Anna door hare moeder geroepen.

Rudolf zou 't echter later vertellen, maar op eene wijze, zooals hij nooit gedacht had het te doen.

III.

Tot dusver was het schoon weêr geweest en de boer had zijn hooi droog in de schuur, op zolder en hooimijt geborgen, maar eensklaps sloeg het weêr om. 't Begon hard te waaien, en toen de wind zich legde, viel de regen in stroomen neer, dag aan dag.

Nu was de pret voor Rudolf uit. Hij kon nu niet meê naar de wei gaan, of in den boomgaard rond zien naar een vergeten kers of naar peren, die reeds begonnen te rijpen. Er was geen denken aan, om met Anna en Keetje in het bosch te wandelen, daar samen spelletjes te doen, blauwbessen te zoeken of naar het gezang der vogels te luisteren. Alles was nat van den regen, en 't zag er buiten zoo triestig uit, alsof de geheele natuur treurde.

»Ik heb het wel gedacht,» zei Wolters. »Als de zwaluwen laag vliegen komt er regen, en 't spreekwoord is waar: Zuidwest, Regennest. De wind is in 't Zuiden, en zoo lang die aanhoudt, komt er geen verandering.»

»Dat vind ik niet prettig,» zei Rudolf, die door den regen knorrig geworden was. »Ik wou dat het altijd mooi weer was. Wat heb ik aan zoo'n regen!»

»Daar spreek je nu al heel dom, jongeheer!» zei de boer. »Zou je denken, dat God voor jou alleen het weer bestelde? Neen, God weet best wat ieder toekomt en dat wind en regen ons dienstig zijn. Denk er echter aan: Na regen komt zonneschijn.»

»Dat kan nog zoo lang duren,» meende Rudolf, »en ik begin mij te vervelen. Ik weet niets te doen.»

20

»Niets te doen! Hoe is 't mogelijk. En je hebt een kast vol speelgoed meegebracht. Bouw eens een huis van je blokken.»

»Dat is zoo vervelend.»

»Wel, teeken dan eens wat! Ik heb laatst gezien, dat je 't kalf nageteekend hebt, dat Harmen de knecht naar de wei bracht. Teeken nog eens zoo'n kalf, of een koe, of geit. Wat je wilt. Je behoeft je niet te vervelen.»

»Ik heb er geen lust in. 't Is de schuld van den naren regen.»

»Gekheid! Verbeelding!» zei de boer. »De schuld ligt niet aan den regen, maar aan je zelf. Een jongen moet zich niet door een beetje regen van de wijs laten brengen. Regen is een gave Gods en moet ons niet uit ons humeur maken. Kom, doe wat nuttigs, en Anna zal je wel helpen en Keetje ook, niet waar meisjes?»

De meisjes antwoordden toestemmend, maar Rudolf was knorrig.

»Ik heb geen lust,» zei hij, »en 'k heb nergens zin in.»

»Daar zeg je weer wat, dat je niet volhouden kunt,» zei Wolters. »Stel eens, dat mijne vrouw hier komt, met een lekkeren schotel vol pruimen. Wat dan?»

»Dan zou ik dadelijk toetasten,» bromde Rudolf.

»Heb ik 't niet gedacht!» riep de boer uit. »Hij is wel klein, maar dapper in . . . . den schotel.»

Deze woorden brachten Rudolf nog meer uit zijn humeur, en toen de beide meisjes al het speelgoed uit de kast gehaald en op de tafel gezet hadden, om hem uit te noodigen daarmede te spelen, schoof hij alles op zij en zei:

»Voor mijn part kan al dat speelgoed weggestopt worden. Ik wil er niet meê spelen, — nooit meer!»

»En meen je dat?» vroeg Wolters ernstig.

»Ja,» antwoordde Rudolf kortaf.

»Best,» zeide de boer. En zich tot Anna wendende, hernam hij: »Haal mij een grooten handdoek.»

Anna begreep niet waartoe die handdoek moest dienen, maar als eene gehoorzame dochter volbracht zij vaders bevel, haalde dit voorwerp en gaf het haar vader, die nu

den doek op de tafel uitspreidde, en al het speelgoed, stuk voor stuk, benevens boeken, prenten, schetsboek, potlood, papier, kleurendoos, alles en alles op den handdoek lei, de beide einden samenknoopte, en nu tot Rudolf zei:

»Zoo jongeheer, je zegt: je wilt er nooit meer mee spelen. Ik houd me aan je woord, en zal nu al dat speelgoed in mijn kast bergen met den sleutel op slot, en je het niet teruggeven, voordat je ten eerste beter gemutst bent, en ten anderen, totdat je me een teekening kunt toonen, die je zelf maakt hebt, van een os, of een koe, of een hond, of welk beest dat je wilt. Je papa heeft me gezegd, dat je soms slecht van humeur en eigenzinnig kunt zijn, en toen heb ik hem in 't oor gefluisterd: »Ik zal hem dat wel afleeren. 't Spreekwoord zegt: Geen wonde zoo kwaad, of er is nog wel raad. En als hij niet naar mijn raad wil luisteren, dan moet hij maar hebben wat er op zit.»

Wolters nam het pak op en ging er de kamer mede uit. Rudolf deed alsof hij het niet zag, zette zijn elleboog op de tafel en keek zoo nijdig als een spin, in weerwil van al de vriendelijke woordjes, die Anna hem influisterde.

IV.

Een paar dagen gingen voorbij. Maar 't waren geen aangename dagen. Buiten regende het, en in huis was alles triestig. De vroolijkheid scheen geweken te zijn. Bijna niemand sprak een woord. De boerin was neerslachtig. Het hinderde haar dat Rudolf aan zijn booze luimen had toegegeven en gaarne zou zij hem toegesproken en hem gezegd hebben den boer een goed woord te geven en schuld te belijden, maar Wolters had het haar verboden. »De jongeheer moet maar in zijn eigen vet gaar koken,» zeide hij. »Die niet hooren wil moet voelen, en die een koppig hoofd wil wasschen, verspilt maar zijn tijd, en water, en zeep. De jongeheer moet leeren zich te buigen. Ik heb het zijn vader beloofd en mag dus niet toegeven.»

Rudolf voerde niets uit. Hij zat maar bij

het venster en tuurde naar de regendrop-pels, die langs het kozijn vielen. Hij kwam niet van zijn plaats, tenzij hij geroepen werd om te eten, en als hij aan tafel zat, sprak hij geen enkel woord en scheen geen eetlust te hebben. Als hij oprecht ware geweest, zou hij flink hebben gegeten, want hij had honger als een paard, en de boerin had er voor gezorgd dat zijn lievelingsgerecht opgedischt werd. Maar hij wou niet eten, en wilde hierdoor Wolters ergeren, die gezegd had, dat hij wel klein was, maar . . . dapper in den schotel. 't Was kinderachtig van hem, maar . . . . . zijn koppige jongens en meisjes niet kinderachtig?

Soms rees er een stem in hem op: »Bestrijd je booze luimen! Ga naar den boer, geef hem de hand, zeg hem dat het je leed doet en . . . . dan is alles over en keert de vreugde in huis terug. Dan kunt ge weer met de meisjes spelen, wat teekenen en dan zult ge je veel gelukkiger gevoelen.» Maar hij wilde aan dien goeden raad geen gehoor geven, althans nog niet. Er moest iemand komen, die hem een stootje gaf. En die iemand kwam ook.

Aldus gingen er twee onprettige dagen voorbij.

Den dag daarop moest Wolters met zijn vrouw reeds vroeg naar de stad. Hij drukte het Anna op 't hart goed op 't huis te passen en gaf haar een wenk, dien zij wel begreep. Toen vader en moeder lang weg waren, gingen Anna en Keetje naar de keuken, en Rudolf, wien 't verveelde zoo alleen te zitten, volgde haar naar dat vertrek, zette zich op een stoel en keek toe, wat de beide meisjes deden.

Een kwartiertje later was Anna met haar werk klaar, en in dat kwartiertje was haar iets in gevallen, dat wellicht Rudolf aan het praten kon brengen en waardoor aan vaders wenk voldaan kon worden. Het hinderde haar zoo, dat de jongeheer zoo stroef was en geen boe of ba wilde zeggen.

Maar misschien zou 't volgende middel helpen.

»Keetje,» zeide zij tot hare zuster, »wil ik je eens het sprookje van Roodkapje vertellen?»

Tevens knipte zij veelbeteekenend met de oogen, wat voor Keetje een wenk was, om toe te stemmen.

»Graag,» antwoordde Keetje.

De beide zusters namen plaats op een houten kist bij de keukentafel, terwijl Rudolf op zijn stoel bleef zitten en in het vuur staarde, alsof hij van daar een middel verwachtte tegen zijn booze luimen.

»Er was eens een meisje,» begon Anna, »die een rood mutsje droegen daarom Roodkapje werd genoemd. Op zekeren dag had hare moeder wafeltjes gebakken en lei er zes van in een mandje, die Roodkapje naar hare grootmoeder zou brengen. Roodkapje nam het mandje in den arm en ging heen. Onderweg moest zij een groot bosch door en daar kwam haar een wolf tegen, die haar vroeg: waar zij heen wilde? Roodkapje zei hem, dat zij naar hare grootmoeder ging, om haar wafeltjes te brengen en vertelde meteen waar die grootmoeder woonde. Nu liep de wolf weg, ging regelrecht naar het huisje waar de oude vrouw moederziel alleen woonde, klopte aan, en op de vraag van grootmoeder wie daar was, zei de wolf dat hij Roodkapje was, die haar wafeltjes kwam brengen. Toen zei grootmoeder dat zij maar binnen moest komen. Dit deed de wolf en toen hij in de kamer kwam, viel hij op de oude vrouw aan en at haar op, waarop hij in het bed ging liggen en grootmoeders nachtmuts over zijne ooren trok.

Intusschen had Roodkapje haar weg voortgezet, maar niet zoo heel vlug. Zij zag zoovele mooie bloempjes in het bosch en er vlogen zoovele fraaie kapelletjes, dat zij haar tijd verkwistte met bloempjes te plukken en kapelletjes te vangen. Eindelijk kwam zij bij grootmoeders huis en klopte aan.

»Wie is daar?» vroeg de wolf, die in bed lag.

Roodkapje dacht dat grootmoeder dit vroeg en antwoordde: »Grootmoeder, ik ben het, ik Roodkapje. Ik kom om u wafeltjes te brengen.»

»Goed,» zei de wolf, »kom maar binnen; zet de wafeltjes op tafel en leg je bij mij in bed.»

Argeloos als Roodkapje was, deed zij dit.

Maar toen zij naast de gewaande grootmoeder in bed lag, vond zij haar toch heel anders als vroeger. Wel had grootmoeder hare nachtmuts op, maar hare oogen en hare tanden waren zoo groot — zóó groot, veel grooter dan grootmoeders oogen en tanden.

»Grootmoeder,» zei Roodkapje, »wat heeft u groote oogen!»

»Dat is om goed te kunnen zien,» antwoordde de wolf.

»Grootmoeder — grootmoeder! Wat heeft u groote tanden!» zei Roodkapje.

»Die zijn om je op te eten!» riep de wolf, die nu eensklaps opsprong en het arme Roodkapje verscheurde.

Rudolf had eerst gedaan alsof het sprookje hem niets aanging; hij bleef stijf en strak voor zich heen kijken, maar toen Anna aan het slot was gekomen, kon hij zich niet langer inhouden.

»Zoo is 't nooit gebeurd!» riep hij uit, tot vreugde van Anna, die nu merkte dat het ijs gebroken was en de koppigheid ten einde liep. »Zoo is 't niet gebeurd! Pa heeft 't mij heel anders verteld.»

»Hoe dan?» vroeg Anna.

»Ik ben eigenlijk te kwaad om het te vertellen,» zeide hij.

»Toch niet kwaad op ons?» vroeg Anna.

Neen, dat was hij niet. En daar Anna voortging met hem aan te moedigen, begon hij:

»Weet je wat pa gezegd heeft? Roodkapje heeft nooit zulk een ontmoeting met een wolf gehad. Wel loerde de wolf op haar in het bosch, maar toen hij op haar wilde aanvallen, zonder dat zij hem zag, kwam er plotseling een koe, die zich wreken wou op den wolf, omdat hij haar kalf had verslonden, en juist toen de wolf op haar aanviel, stiet de koe hem met hare groote horens in de ribben en maakte hem dood.»

»Dat begrijp ik niet goed,» zei Anna. »Als je 't ons eens uitteekende, dan zouden wij 't beter kunnen vatten, niet waar Keetje?»

Zij gaf hare zuster weer een knipoogje.

Anna had het best begrepen, maar zij wilde Rudolf aan het teekenen zetten. Dan zou er meer levendigheid in hem komen;

zijne booze luimen zouden overgaan en . . . de voorwaarden van haar vader vervuld worden.

»Uitteekenen! Uitteekenen!» riep Rudolf uit, hoewel nog steeds op knorrigen toon.

»Ja, waarom niet?» vroeg Anna. »Je bent zoo'n knappe teekenaar. Ik heb laatst je teekenboek gezien. Wat stonden daar allemaal mooie teekeningen in van koeien, paarden, geiten, boomen en bloemen. 't Zal je dus niet veel moeite kosten eventjes te teekenen wat je ons verteld hebt. Dan begrijpen wij het beter, niet waar Keetje?»

Rudolf had niet het minste vermoeden, dat hij door de schalksche Anna beetgenomen werd. Hare lieve en zachte woorden hadden echter eene wonderlijke uitwerking op hem.

»Ik wil het wel teekenen,» zeide hij, »maar hoe kan ik het doen? Je vader heeft al mijn teekengerij ingepakt en weggesloten. Ik heb papier noch potlood. Hoe zal ik het dan teekenen?»

Anna had hierop niet gerekend. Zij bedacht zich een oogenblik en zei toen:

»Ik weet goeden raad. Op den haard liggen stukjes houtskool. Als je daar nu een stukje van nam en daarmee op den muur alles teekende, om het ons duidelijk te maken. Hoe zou je dat vinden?»

Rudolf keek eens naar de stukjes houtskool en ook naar den muur. Hij moest zeggen, dat het een goede inval was van Anna.

Hoe langer hoe meer week de booze luim van hem, en vlug als hij was, klom hij op den stoel, teekende eerst een wolf en een kalf, en toen hij daarmee gereed was, ging hij op zijne teenen staan en begon de koe te teekenen.

»Zie je,» zeide hij, »dat zijn hare horens. . . .

In dit oogenblik ging de keukendeur open en . . . . . binnen trad boer Wolters, die, zonder dat de kinderen hem zagen, een paar tellens bleef staan, glimlachte toen hij Rudolf aan het teekenen zag, en zich daarop zachtjes verwijderde, om een oogenblik later terug te keeren met het speelgoed, dat in den handdoek geknoopt was en door hem stillietjes op de tafel werd gelegd. Zijne vrouw kwam achter hem aan met een mandje vol

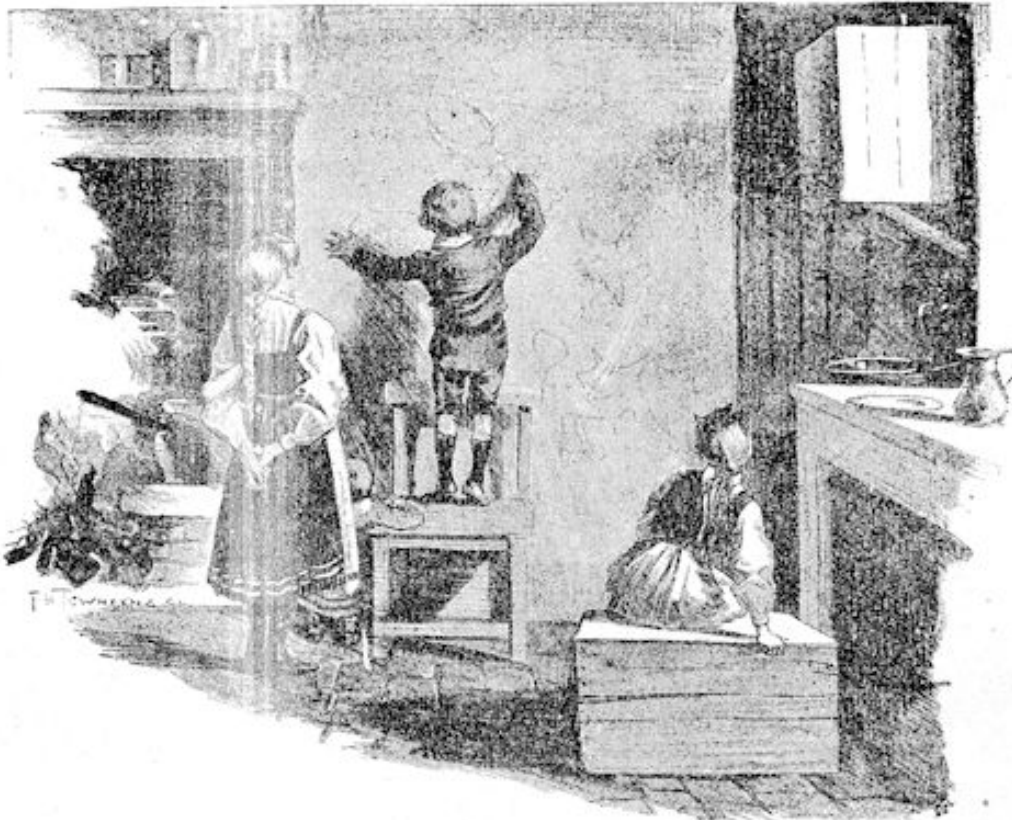
rijpe peren, en men kon 't haar aanzien, dat zij blijde was over 't geen zij zag.

»Welzoo!» zei Wolters glimlachend, »zijn dat de horens! Nu, ik moet zeggen, je verstaat de kunst van teekenen wel, jongeheer.»

Rudolf keerde zich haastig om en wilde eerst een stuursch gezicht zotten, maar toen hij het guiterige oog, en den glimlach van den boer en de roodwangige peren zag, die

Tegenover zoovele goed- en gulheid was Rudolf niet bestand. Hij sprong van den stoel, omarmde den boer en gaf der boerin zulk een hartelijken zoen dat er de keuken van weergalmde.

»Ik moet toch zeggen, dat je 't knap hebt geteekend,» ging de boer voort, de teekening op den muur nader beziende. »Die koe staat er netjes op, en daar 't spreekwoord zegt:

... dat zijn hare horens ...

de boerin hem toonde, werd hij heelemaal anders. Hij schaamde zich.

»Kom maar van je hoogte af!» riep hem de boer toe. »Ik kan wel aan je neus zien, dat je berouw hebt over..... maar ik wil geen verwijt doen. Ik ben voldaan. Ik zie dat je nu niet zoo'n malcontenterig gezicht meer hebt als gisteren en eergisteren, en dat je flink geteekend hebt. Nu houd ik ook mijn woord. Daar is je speelgoed terug.»

»En hier is een mandje met peren!» zei de boerin, ze hem toereikende.

dat men geen oude koeien uit de sloot moet halen, zal ik van 't voorgevallene zwijgen... En is dat de wolf? Mooi geteekend! Maar toch een leelijk beest. Hij verslindt alles wat hij pakken kan, en hij ruit wel van baard, maar niet van aard. Hij pakt alles beet wat hij krijgen kan en denkt: beter wat dan niets en hapt naar een mug. Zulk een verslinder als de wolf is, is ook de zonde die in ons hart woont. Geeft men haar toe, dan verleidt zij ons van 't kleine tot het groote, van de kleine misdaad tot het gruwelijkste bedrijf. Daarom is 't goed, dat men

den wolf geen toegang geeft tot ons hart, en is hij er eenmaal in, dan moeten wij hem spoedig daaruit verdrijven, waartoe God ons de kracht en den wil zal geven, zoo wij 't ernstig begeeren . . . . . Doch nu genoeg. Je hebt er zelf het meeste verdriet van gehad zoo overstuursch en koppig geweest te zijn, en je zult wel zorgen, dat 't niet weer gebeurt en je niet toelaat, dat booze luimen je beheerschen . . . . . Kom, ga nu maar met de meisjes naar de huiskamer. Anna zal je wel een paar peren schillen en . . . . . daarmede is de zaak uit!"

Van dat oogenblik af bestreed Rudolf zijne luimen, en wanneer de boer begon te mer-

ken, dat er iets haperde, dan fluisterde hij hem toe: »Denk aan den wolf."'

Dat Anna de lekkerste peren kreeg, behoef ik u niet te verzekeren. Eigenlijk had hij het ook aan haar te danken, dat alles bij en in hem zoo heelemaal anders geworden was. Hij bracht verder nog recht gelukkige en blijde dagen door op den Meezenhof, vooral toen het ophield met regenen en de zon over de velden scheen. Een week later kwam zijn vader hem halen; vertelde hem, dat de reis naar Wiesbaden zijne mama goed had gedaan, en toen hij den baas vroeg: hoe of zijn zoon het gemaakt had, gaf deze ten antwoord: »Hij heeft het niet kwaad bij ons gehad en ik heb hem, met Gods hulp, van zijne luimen genezen."'

HET VOGELTJE EN DE ERWT.

EEN SPROOKJE.

Er was eens een vogeltje, dat een dikke erwt vond. Daar die erwt te groot was om in ééne hap opgehapt te worden, bracht het vogeltje haar naar den molenaar, met verzoek die erwt te willen splijten. Dit gebeurde ook. Maar bij ongeluk bleef de eene helft van die erwt in de reet van een plank zitten, en de molenaar kon ze er niet uitkrijgen zonder de plank stuk te maken, 't geen hij niet doen wilde.

Toen ging het vogeltje naar een timmerman en droeg hem op de plank door te

zagen. Maar de timmerman meende, dat het de moeite niet waard was zooveel omhaal te maken voor een halve erwt, en deed het niet.

Daarop begaf zich het vogeltje regelrecht naar den koning en smeekte hem den timmerman te straffen, omdat hij geweigerd had de plank door te zagen. Maar de koning hield veel van den timmerman en wilde hem om zoo'n kleinigheid niet bestraffen.

Nu ging het vogeltje naar de koningin en verzocht haar bij den koning een goed woord te doen. Maar de koningin had daar geen lust in en wilde om een halve erwt de tusschenkomst van den koning niet vragen.

Terstond zocht nu het vogeltje de slang op en droeg haar op de koningin te bijten. Maar de slang weigerde dit te doen, omdat de koningin haar nooit eenig kwaad had gedaan.

Thans vloog het vogeltje naar den stok en zei: »stok, sla de slang dood!" Maar de stok weigerde, en meende dat de slang geen straf had verdiend.

Vervolgens ging het vogeltje naar het

vuur en verlangde, dat het vuur den stok zou verbranden. Maar het vuur bedankte er voor. Evenzoo deed ook de zee, die door het vogeltje verzocht werd het vuur uit te blusschen. De zee lachte haar uit.

Nu vloog het vogeltje naar den olifant en zei: »Lieve Olifant, drink eens gauw de zee leég!» Maar de olifant had geen dorst en wilde 't ook niet doen.

Uit kwaadheid droeg nu het vogeltje een dorenstruik op, zich om den olifant heen te winden en hem dood te drukken. Maar de dorenstruik zei kort af: »neen, ik doe het niet.»

Daarop begaf zich het vogeltje naar de muis en zei tot haar: »wees zoo vriendelijk en knabbel zoolang aan den dorenstruik, totdat die geheel stuk is.» Maar de muis antwoordde: »ik heb nu geen tijd en ook geen lust, vooral niet omdat het de moeite niet waard is.»

Beter lukte het bij de poes.

Toen het vogeltje haar vroeg of zij de muis wilde opeten, ging zij er dadelijk op af. Maar toen de muis dat zag liep zij naar den dorenstruik en wilde er aan knabbelen. De dorenstruik, uit vrees voor zijn leven, trachtte zich om den olifant heen te winden, doch daar deze dit niet prettig vond, liep hij naar de zee om haar op te drinken, die nu haar best wilde doen het vuur te blusschen. En zoo kreeg ieder zijn beurt. Ook de koning en de koningin, waarna de timmerman gauw de plank doorzaagde. De halve erwt kwam nu voor den dag. Het vogeltje pikte haar op en vloog er mede weg.

En wat leert ons dit sprookje?

Dit: dat men met volharding toch ten slotte zijn doel bereikt, om het even of 't geen men verlangt klein of groot is. De aanhouder wint.

VIGILANTE EN KAR.

EENE VERTELLING UIT HET LEVEN.

I.

Ik heb eens gelezen van een armen jongen, die een speld zag liggen op straat en haar oprapte. 't Was maar een kleinigheid, en toch was dit de aanleiding dat de jongen in dienst kwam bij een koopman, die dit gezien had. De koopman dacht: een jongen, die niets ongebruikt laat liggen, al is het nog zoo gering, heeft zeker ook een oog voor grootere zaken. Die arme jongen werd later een rijk man.

God bestuurt alle dingen. Hij heeft er voor gezorgd, dat die speld juist daar lag waar de jongen haar kon oprapen, en Hij heeft het bestuurd, dat de oogen van den koopman op hem gevestigd werden.

Er zullen onder mijne oudere lezers ook wel zijn, wier aardisch geluk door een samenloop van kleine omstandigheden bevoor-

derd werd, en zoo zij daarin de goede hand van God zien, zullen zij het dankbaar erkennen en den Heer daarvoor de eere geven.

Ik zou u menig verhaal kunnen vertellen ten bewijze hoe een familie-vader, die in grooten nood, zelfs in armoede verkeerde, bijna plotseling uit alle ellende gered werd door een in ons oog schijnbaar kleine omstandigheid, die juist plaats had op een oogenblik, dat de nood het allerhoogste was.

Voor heden wil ik mij bepalen u iets mede te deelen uit het leven van twee dood-arme, verwaarloosde, havelooze kinderen, die niet door een speld of door een nietige omstandigheid uit hunne armoede verlost werden, maar door iets waarbij een vigilante en een kar te pas kwam. Gij zult zeggen: een vigilante en een kar zijn toch zoo klein niet. Dat is zoo, maar voor God is het groote klein en het kleine groot, en vooral daar waar

het Hem behaagt een paar arme kinderen gelukkig te maken. Het komt er slechts op aan op te merken, hoe God van die kar en vigilante gebruik maakte *juist* op een oogenblik daartoe geschikt, waaruit ons dan ontegenzeggelijk blijk, dat Hij het is die alles aldus bestuurd heeft.

En nu de vertelling.

't Was een zomersche namiddag en zeer warm. De klok had vier geslagen en vijf minuten later werden de deuren der Haveloozen-school opengezet en stormde de jeugd naar buiten, om frissche lucht te schep- pen, 't geen ook wel noodig was, want ik ver- zeker u, dat het binnen de muren van het schoolvertrek en onder zulk een hoop arme havelooze kinderen meer dan benauwd was. Ik weet niet of gij wel eens een troepje havelooze kinderen gezien hebt, die uit school kwamen. Zoo ja, dan behoef ik geene moeite te doen u te beschrijven, hoe minder nog dan poovertjes die arme schepseltjes gekleed zijn, als er van kleeding sprake kan zijn. Een buis, die een jongen draagt, zou dien naam verdienen, als er twee mouwen aan waren, maar gewoonlijk is er maar een mouw aan- wezig. Een vest is een voorwerp van weelde en zou slechts dienen om de van hemd ontbloote borst niet te doen zien. En hoe er zijn broek uitziet, daarvan zal ik maar zwij- gen. 't Zijn louter vodden en lappen, die de naaktheid der haveloozen bedekken, zoowel bij jongens als meisjes. Treurig is het, maar 't is waarheid.

Toen de school uitging begaven zich bijna al de havelooze kinderen terstond naar de ach- terbuurten, om hun heil te zoeken in sloppen, stegen en gangen, waar hunne ouders of betrekkingen woonden, en waar zij hoopten iets te eten te krijgen, nadat zij zoovele uren gevast hadden.

Twee kinderen echter gingen die buurt niet in. De een was een jongen van acht of negen jaren, wien men het nu juist niet kon aanzien, dat hij tehuis nooit biefstuk of een boterham met rookvleesch kreeg. Hij zag er in zijn lompen-kleeding tamelijk ge- zond uit. Zijne oogen waren helder en le- vendig, en er lag iets schranders in zijn blik. Eenigszins uitgeput van deschoolwarmte

en de inspanning zich twee uren achtereen stil te houden, liep hij thans bedaard naast het meisje, wier versleten jurk tot aan de knieën reikte en 't eenige kleedingstuk was, dat zij op het bloote lijf droeg. Hare lange haren, vochtig van de hitte, hingen langs haar rug. Maar hoe armoedig en have- loos zij ook gekleed was, toch had zij iets flinks in haar voorkomen, en ik geloof, dat als zich iemand haar lot had aangetrokken, hij zich niet in haar bedrogen zou hebben.

»Waar ga je heen, Anna?» vroeg de jon- gen. »Wil je naar huis?»

»Naar huis?» vroeg zij. »Je weet toch wel dat tante Sloep er met garnalen en gebak- ken botjes op uit is en niet voor tien uren van avond terug komt. Het kamertje is ge- sloten, en om nu zoo lang op den drem- pel te gaan zitten en te wachten, daartoe is het in het steegje te benauwd. En waar ga jij heen, Sam?»

»Ik moet ook wachten,» antwoordde de jon- gen, »maar een beetje langer dan jij. Oom Piet is uit peuren en blijft den ganschen nacht uit. Hij komt misschien pas morgen ochtend zes ure te huis. In huis kan ik niet, maar als ik slaap krijg, kruip ik in 't gei- tenstalletje vlak naast ons, en berg mij dan in een hoekje.»

»Je oom, zeg je, is uit peuren. Wat is dat?»

»Wel, oom Piet huurt een schuitje of een grooten houten bak, waarin hij gaat zitten, en roeit dan tegen den avond naar een groote sloot om paling of aal te vangen. Hij heeft daartoe niets noodig dan een stok met een lang dun touwtje, aan welks eind hij een klomp wurmen heeft gebonden. Dien klomp wurmen laat hij in 't water zakken en gaat daarmee zachtjes op en neer in het water. Komt er nu een aal of paling, die aan de wur- men wil zuigen, dan voelt hij dit en haalt heel voorzichtig het touwtje op, trekt den paling uit het water en werpt hem in een tobbe in. het schuitje. Dat noemt men peuren. Heeft oom Piet nu veel paling gevangen, dan verkoopt hij die en koopt er brood voor.»

II.

Al voortgaande en met elkander pratende, waarbij niet vergeten werd, dat ze beiden grooten honger hadden, kwamen zij in een breede straat met deftige huizen en hier en daar een aanzienlijken winkel, waarin veel moois te zien was. Voor een dier winkels bleven de twee kinderen staan en keken door de ruiten naar binnen. Een paar minuten later werd vlak naast dien winkel de deur geopend van een aanzienlijk huis, waarin de heer Denners woonde, en trad hij zelf naar buiten, gevolgd door eene dame, die echter op den drempel bleef, blijkbaar afscheid nemende van haren man, die zich op reis wilde begeven, 't geen te zien was zoowel aan zijne kleeding, als aan verscheidene groote en kleine pakjes, die hij onder den arm en in zijne handen droeg.

»Nu, goede reis, lieve man!» zei de dame. »Loop maar niet te hard. Je zult nog wel bijtijds aan 't station komen. Je weet wel: haastige spoed is zelden goed.»

»Ik kom liever een half uur te vroeg, dan een minuut te laat,» gaf hij ten antwoord en wilde de stoep afgaan, toen Sam en Anna, die alles gehoord hadden, op den heer toeliepen en hem als uit eenen mond vroegen:

»Mag ik uw pakjes dragen, mijnheer?»

»Dankje,» was 't antwoord, »'t Is mij niet te zwaar.»

Maar zich even bezinnende, voegde hij er bij:

»Als je een kwartje verdienen wilt, loopt dan gauw naar 't plein, waar vigilantes staan, — je weet wel?»

»O ja, mijnheer, wel honderd!» riepen Sam en Anna.

»Dat is wel wat veel,» zei de heer glimlachend, »maar dat doet er niet toe; ik heb er maar een nodig. Als je mij zoo'n vigilante dadelijk hier brengt, krijg je een kwartje.»

Het woord kwartje was nog in mijnheer Denners mond, toen Sam en Anna reeds weg waren. Een kwartje! Welk een schat voor twee hongerige, havelooze kinderen! Voor kinderen, die niet wisten of ze vandaag nog iets te eten kregen; ook niet of ze van nacht onder dak zouden komen. Een kwartje met het koninginnetje er op! Sam en Anna her-

innerden zich den tijd niet, dat ze zulk een geldstuk gezien en gekregen hadden.

Zij liepen op een draf en in een minuut waren zij het kleine straatje links in geslagen, om het plein te bereiken.

»Vrouw,» zei de heer tot de dame, die de deur in hare handen hield, »ga maar naar binnen. Je bent zoo warm en vatbaar. Het tocht aan den ingang.»

En toen zij toch wilde wachten, duwde hij haar zachtjes naar binnen, groette haar en trok de deur dicht.

Vijf minuten later hield de vigilante, gevolgd door de hardlopende kinderen voor het huis stil. De heer Denners gaf Anna het kwartje, opende het portier, legde zijne pakjes in de vigilante, riep den koetsier toe: »Naar het station!» stapte in het rijtuig, deed zijn best het portier te sluiten en... voort reed de vigilante naar het spoor.

Dat thans het kwartje bekeken en mooi gevonden werd, vooral omdat het nog splinternieuw was en het koninginnetje er zoo lief opstond, — spreekt wel van zelf, en juist wilden zij, hoewel zij nog hijgden van 't harde loopen, zamen overleggen, wat zij nu met het kwartje zouden doen, toen Anna een blik wierp in de straat, die op dit uur bijna ledig was, daar de meeste menschen aan het middageten waren. En wat zag zij? Het portier van de vigilante was opengevlogen en daaruit een pakje op den grond gevallen. Wel werd het portier weer terstond dicht geslagen, maar zeker had mijnheer Denners niet gemerkt, dat een pakje hem ontvallen was, althans de vigilante reed door, terwijl het pakje bleef liggen.

De kinderen zagen elkander aan en oogenblikkelijk wisten zij wat zij te doen hadden.

»Blijf jij maar hier, Sam!» zei het meisje, haastig zich opweg begevende. »Ik zal het wel oprapen.»

Maar Sam ging toch meê. Zij vonden het pakje en bezagen het van alle kanten. 't Was een pakje niet grooter dan een turf en gewikkeld in een stevig papier, dat met een rood zijden lintje was gekruist. Ten overvloede zaten er nog drie roode lakken op.

»Wat zou het zijn?» vroeg Sam. »Zeker niet veel waard. 't Is zoo licht. Er zullen

papieren in zitten. Misschien brieven of kranten."

"Ik weet het niet," gaf Anna ten antwoord, »maar 't is van dien mijnheer en wij mogen het niet houden. Weet je nog wel wat meester ons van morgen op school gezegd heeft: »kinderen, alles wat je op straat vindt, moet terstond aan den eigenaar worden terug gegeven, en zoo je hem niet kent, moet je het naar 't politie-bureau brengen." Ik zal dus gauw de vigilante naloopen. Zij is nog niet ver en ik kan ze wel inhalen. Zie daar slaat het rijtuig den hoek om."

In een wip liep Anna, met het pakje in de hand, de straat op, zoo hard zij kon, sloeg het zijstraatje in en bereikte nu bijna de straat, die regelrecht uitliep op het station, dat er echter nog heel ver af was. Maar juist toen zij den hoek wilde omslaan, om in die straat te komen, kwam daar een hollend paard aan, dat een kar achter zich aantrok.

III.

Maar behalve hollend paard en kar was er nog meer dat Anna belette ongestoord voort te gaan. Een kind van den bloemist Huibers, die op den hoek van die straat woonde, was al spelende midden op de groote steenen gekomen, zonder dat iemand er op gelet had, en toen nu het hollende paard, verschrikt door een jongen, die het met een steen had geworpen, aan kwam zetten, zou het kind ongetwijfeld overreden en waarschijnlijk levensgevaarlijk gekwetst zijn geworden. In een oogwenk zag Anna dit, en op het gevaar af van zelve onder de hoeven van het vluchtende dier te komen, snelde zij op het kind toe en greep het nog voordat het paard het bereikt had. Maar door die snelle beweging tuimelde zij zelve, met 't kind in hare armen, om en om, en bezeerde zich daarbij de linkerwang aan de scherpe straatsteenen. Gelukkig kwamen haar nu eenige menschen te hulp, die het paard vasthielden, en Huibers, die achter in zijn tuin werkzaam was, schoot toe, om zijn huilend dochttertje uit de armen van Anna op te vangen. Hij was zoo blij, zoo gelukkig het kind veilig

huiswaarts te dragen, dat hij in zijne vreugde Anna vergat, haar wel vluchtig dankte, maar zich met zijn kind naar binnen spoedde, om daar te onderzoeken of het zich ook bezeerd had!

Anna had zich even spoedig opgericht en toen de toeschouwers haar vroegen, of zij zich geen zeer had gedaan, gaf zij lachend ten antwoord:

"O, 't is niemendal; 't is maar een schram op mijn wang en ik voel een beetje pijn aan mijn knie, maar 't zal wel gauw overgaan."

Nu wilde iemand haar wang onderzoeken, maar zij weerde dit af.

"Ik heb geen tijd," zeide zij, »ik moet een vigilante naloopen, die straks hier doorreed," en zonder verder naar de menschen te luisteren, die haar toeriepen, dat zij de vigilante toch niet zou kunnen inhalen, rende zij met het gevonden pakje de straat in.

Maar spoedig zag zij in, dat het niet mogelijk was de vigilante in te halen, waarvan ook geen spoor meer te ontdekken viel, en daar zij van inspanning en het harde loopen doodmoe geworden was, zakte zij bijna ineen en zette zich neer op een stoep.

Tot hare vertroosting zag zij Samaankomen. De deelgenoot harer armoede was ongeduldig geworden, en nieuwsgierig zijnde, om te weten of Anna de vigilante gevonden en het pakje aan den heer gegeven had, was hij haar zachtjes nageloopt en zette zich nu naast haar op de stoep.

Wat nu te doen?

"Willen wij samen naar het station gaan?" vroeg Sam, »en zien of wij daar dien heer nog aantreffen?"

"Wij zullen te laat komen," meende Anna, die zich tusschenbeide de wang wreef, daar de schram haar pijn deed. »De trein zal weg zijn, als wij aan het station komen."

"Misschien niet," zei Sam, »'t gebeurt immers wel meer, dat de trein veel later weggaat. Kom, laat ons gaan en hard loopen."

"Neen," zij Anna beslist. »Ik doe het niet. Ik ben dood af en heb ook mijn knie bezeerd, zoodat ik niet hard kan loopen."

"Willen we dan naar het politie-bureau gaan en daar het pakje afgeven?"

Anna dacht een oogenblik na.

»Neen,» zei ze. »Ik weet wat beters. Laat ons langzaam gaan naar het huis, waar die mijnheer woont en waar wij die vriendelijke dame gezien, en gehoord hebben wat zij met hem sprak. Die mijnheer is de eigenaar van het pakje, en nu wij dit weten, zou het maar een omweg zijn, als wij eerst naar het politie-bureau gingen. Wij zullen dan naar het huis van dien mijnheer gaan.»

Sam vond dit goed, en zachtjes aan wandelden onze beide havelooze kinderen den weg op naar het bedoelde huis.

Gij ziet het dus weer, dat er onder eene havelooze kleeding een eerlijk en goed hart kan kloppen. 't Is waar, God had hun zulk een hart gegeven, maar Hij had de beide kinderen ook in staat gesteld dit te krijgen. Door Zijn bestuur waren zij op de Haveloozen-school gekomen, en daar hadden zij geleerd, dat zij een Heiland hadden, die niet slechts rijke kinderen, maar ook arme havelooze kinderen wil zegenen. Het zullen ook wel niet louter kinderen van aanzienlijke ouders geweest zijn, wien de Heiland te Jeruzalem de hand op 't hoofd heeft gelegd, maar ook kinderen die op de straat rondliepen en speelden. De Heiland heeft alle kinderen lief, om het even of zij arm of rijk zijn.

En gelukkig voor Anna en Sam was het zaad van het Woord Gods, in de haveloozen-school uitgestrooid, in goede aarde gevallen en het had de reiniging des harten bewerkt.

IV.

Weldra stonden de beide kinderen voor het aanzienlijke huis, schelden aan, en toen kort daarop de deur door de meid geopend werd, zagen zij de dame aan den ingang van eene zijkamer staan.

Santje, de meid, scheen boos te zijn, dat zij van haar werk was afgeroepen, om voor twee havelooze kinderen de deur te openen. Zij zag ze nauwelijks, of zij wilde de deur weer voor hun neus sluiten en riep hun toe:

»Wij geven niets aan bedelvolk, aan geen straatkinderen!»

»Juffrouw!» zei Anna, die wist dat dienstboden zich graag Juffrouw laten noemen,

»Juffrouw, wij bedelen niet. Wij hebben een pakje gevonden, dat mijnheer uit de vigilante. . . .»

Deze woorden schenen de dame, die bij de zijkamer stond, meer te treffen dan de meid, want zij ontroerde een weinig, liep haastig op Anna toe en vroeg, wel eenigzins gejaagd, maar toch niet onvriendelijk:

»Wat zeg je daar? Een pakje uit de vigilante?»

»Ja Mevrouw,» antwoordde Anna, die op de Haveloozen-school ook geleerd had, dat er verschil bestaat tusschen mevrouw en juffrouw, »ja Mevrouw. Een pakje, dat uit de vigilante viel, toen mijnheer er meê wegreed. Hier is het pakje!»

Nu gaf Anna haar het pakje, en ging de optroering van Mevrouw in blijdschap over. Dat pakje toch bevatte een aanzienlijke waarde, en wanneer mijnheer het kwijt was geraakt, zou hij een groot verlies aan geld hebben geleden. De dame betuigde hare dankbaarheid. Op haar bevel moesten de kinderen in de gang komen, en toen de deur gesloten was, haar vertellen hoe zij in 't bezit van dat pakje gekomen waren. En merkwaardig! Nu had de meid wel tijd om te luisteren. Haar werk kon thans wel wachten. Zij wilde ook graag weten wat er met het pakje gebeurd was. Dan had zij wat te vertellen aan al de Mietjes en Daatjes en Heintjes, die bij haar in de buurt dienden.

Toen Mevrouw alles gehoord had, gaf zij aan hare dienstmaagd last, de kinderen naar de keuken te brengen, hun een dikke boterham met vleesch te geven, en de wang van Anna van een weinig spijkerbalsem te voorzien, waarna zij zich naar de huiskamer begaf, om een telegram te schrijven naar haren man, die zeker het pakje vermist had en in groote ongerustheid zou verkeeren.

Maar zij behoefde dat telegram niet te schrijven en te verzenden, want onderwijl Anna en Sam zich te goed deden aan die heerlijke boterhammen met vleesch, zoo lekker als zij in geheel hun leven nog niet geproefd hadden, hield eensklaps een vigilante voor het huis stil en werd er haastig, wel tien malen achter elkander, aan de schel

getrokken. De meid spoedde zich nu naar de voordeur en Mevrouw kwam uit hare kamer naar de gang. Zij had door 't venster de vigilante gezien en zich door een enkelen blik overtuigd, dat het haar man was, die uit 't rijtuig gesprongen, thans op de stoep stond.

Inderdaad, 't was de heer Denners. Men behoefde hem slechts even te zien, om terstond te bemerken, dat er iets bijzonders met hem gebeurd was. Als iemand die gejaagd is, stond hij trippelende van ongeduld op de stoep. Zijn gelaat was bleek, en angst, vrees en benauwdheid was op zijn aangezicht te lezen. 't Scheen hem een eeuwigheid toe, dat hij ééne minuut moest wachten voordat de deur ontsloten werd, en toen deze eindelijk open ging, trad hij in de grootste ontroering de gang binnen en vroeg met bevende lippen:

»Santje! heb ik ook een pakje . . . . O, daar is mijne vrouw!» ging hij voort, mevrouw ziende, »Louise, heb ik ook het u bekende pakje in de kamer laten liggen? . . . O zeg het mij,» vervolgde hij, toen hij niet dadelijk antwoord kreeg, daar zijne vrouw hem uit scherts één oogenblik wilde op de pijnbank houden, als straf voor zijne onachtzaamheid.

»Is het dit?» vroeg zij, terwijl zij het pakje, dat zij achter zich gehouden had, te voorschijn bracht. »Bedoel je dit?

»Ja-ja!» riep hij uit. »God zij gedankt. 't Is een steen van mijn hart. . . . Heb ik het in huis laten liggen?»

»Neen, twee arme kinderen hebben het gevonden en 't mij zoo even gebracht. Het meisje, dat het van de straat heeft opgeraapt, heeft er veel moeite en pijn door gehad. De kinderen zitten nu in de keuken.»

»O Louise, ik kan je niet zeggen, hoe dankbaar ik ben. Het pakje is zeker uit de vigilante gevallen in het oogenblik, dat het portier, 't welk niet goed gesloten was, open ging, zonder dat ik gemerkt heb, dat er iets uit viel. Eerst toen ik aan 't station kwam miste ik het, en denkende dat ik het in de vigilante had laten liggen, rende ik het rijtuig, dat reeds op den terugrit was, achterna, haalde het na veel loopens in, maar te vergeefs zocht ik daarin het kostbare voor-

werp. Gij kunt denken, hoe ik te moede was. Ik was van schrik als buiten mij zelve, totdat de koetsier mij weer tot bezinning bracht door de meening, dat ik het wellicht tehuis had laten liggen. 't Was dan ook mijn eenigste hoop. Ik droeg hem op hierheen te rijden, en God zij gedankt, dat gij mij het pakje kunt geven. . . . En de kinderen die het gevonden en hier gebracht hebben, zeg je, zijn in de keuken? O vrouw, geef hun een goede belooning. Ik heb thans geen seconde tijd meer. De vigilante staat nog voor de deur en zal mij, in vliegende vaart naar het station brengen, in de hoop dat ik den trein nog kan halen. . . . Dag Louise! Zorg goed voor de kinderen. Later, over een dag of drie, als ik terug kom, hoop ik ze zelf te zien en te spreken. Nu moet ik weg!»

Hij omhelsde zijn vrouw, die hem naar de vigilante geleidde, zorgde dat het portier nu goed gesloten werd en hem toeriep, ondeugend als zij was: »Laat het pakje nu niet weer op dezelfde plaats vallen!»

Voort rende het rijtuig; Santje sloot de deur, en Mevrouw begaf zich naar de keuken, om met de kinderen te spreken. Anna en Sam moesten haar alles vertellen, alles: waar zij woonden, wat zij aten en dronken, wie hunne ouders waren; hoe het kwam, dat zij zulke povere kleeding droegen en nog veel meer, dat hare belangstelling had gaande gemaakt. En de antwoorden, die zij kreeg, brachten haar over in een kring van menschen, aan welke zij nooit gedacht, nog veel minder kennis aangeknoopt had. Althans voor haar was Oom Piet de peunraar een onbekend persoon, en voor zoover zij wist, had zij nog nooit eenigen omgang gehad met tante Sloep en haar garnalen-handel.

De mededeelingen van Anna hadden haar echter een blik doen slaan in eene menschenwereld, wier toestand haar hart met diep medelijden vervulde. Met tranen in de oogen zag zij de ongelukkige kinderen aan, die zonder iets te weten van vader en moeder, rondzwierven en geen hart vonden, waaraan zij konden rusten. O, er wordt zooveel ellende geleden in deze wereld, en niet het minst door zulke kinderen als Anna en Sam. Maar al bezaten

deze ook geen vader of moeder en waren zij overgelaten aan de willekeur van Piet den peûraar en tante Sloep, — Een was er echter, die hen niet uit het oog had verloren. Hij had uit zijn hemel der hemelen die kinderen gadegeslagen en alles zoo bestuurd, dat er aan hunne ellende een einde zou komen.

»Kinderen,» zei mevrouw tot Anna en Sam, »gaat nu naar huis. Ik heb alles opgeschreven: je namen en die van het steegje, waar je te vinden bent. Zoodra 'mijnheer Denners terug is, zul je wel verder van ons hooren. Heeft je boterham goed gesmaakt? . . . Santje, wikkel nog een stuk brood met boter en vleesch in een papier, en geef het aan 't meisje meê. Nu, kinderen, nogmaals dank. Wacht geduldig af. Ik zal je niet vergeten!»

En zij vergat ze ook niet, gelijk gij straks zult vernemen.

V.

Anna en Sam verlieten het huis en begaven zich opweg, naar . . . huis, hoewel, zooals gij weet, zij geen eigenlijk te huis hadden en zij leven moesten van den afval. En toch waren zij thans vroolijk. Immers, zij waren rijk en bezaten een kwartje.

Toen zij bij het steegje aangekomen waren, overleiden zij samen wat zij daarvoor koopen zouden. Honger hadden zij niet meer, daarvoor had de meid van mevrouw Denners gezorgd, maar zij wilden gaarne wat drinken. De water- en vuurvrouw, die op den hoek van 't steegje woonde, zette zulk een heerlijke koffie, voor een cent een heel kommetje vol, en met veel suiker er in voor twee centen. Zouden ze daarvan eens smullen?

Eensklaps dacht Anna aan 't geen de meester van de Haveloozen-school onlangs verteld had van die arme weduwe te Jeruzalem, die hare twee eenige penningen, alles wat zij bezat in de schatkist van den tempel geworpen had ten behoeve voor 's Heeren dienst. En toen had de meester zoo aardig verteld van kinderen, die zelf arm waren, maar toch elke week een paar centen wisten uit te sparen voor arme weezen, voor de Zending en weldadige inrichtingen. Ten slotte had de meester nog gezegd: »Geen

mensch die Jezus lief heeft is zoo arm, of hij heeft nog wel iets voor hen die nog armer zijn dan hij.»

Hieraan dacht Anna, en tegelijk moest zij denken aan Wiesje, het dochtertje van Jan den porder, die in het Brakke steegje woonde, dicht bij het het huisje van Oom Piet den peûraar. Wiesje leed al sedert een jaar aan verlamming van hare voetjes. Altijd moest dat kind zitten op een stoeltje of liggen op een paar aardappel-zakken, die op den grond uitgespreid lagen, want Jan de porder was zoo arm, dat hij niet eens een bed bezat. Nooit kon dat kind eens naar buiten komen, en wel kwam er soms een medelijdende buurvrouw, die haar ophief en op haar schoot nam, of het steegje met haar op en neder wandelde, maar ach, daar was het altijd zoo benauwd en donker, omdat er geen heldere zonnestraal in afdalen kon. Nooit zag Wiesje de boomen op de gracht, en bloeiende velden had zij in geen twee jaren gezien. Soms bezocht Anna haar en vertelde haar wat zij op school gehoord en gelezen had, en dat zij naar de bloemenmarkt geweest was, waar wel duizenden potjes stonden met de heerlijkste rozen. En als Anna haar dit vertelde, dan vergat Wiesje al haar pijn; dan begonnen hare oogen te schitteren van verlangen naar zoo'n potje met rozen.

»Sam,» zei Anna, »als wij eens morgen — neen overmorgen, want morgen is er geen bloemenmarkt — een mooi potje met rozen kochten voor het kwartje, dat wij van dien mijnheer gekregen hebben en het aan Wiesje gaven! Wat denk je? Ze zal er zoo blij meê wezen en zoo gelukkig!»

Sam had nu wel graag het kwartje gehouden, want het was zoo mooi en het koninginnetje stond er op, maar Anna wist toch zijne toestemming te krijgen.

»Zie eens,» zei ze, »wij hebben nu zooveel eten gekregen in de keuken van die mevrouw, »en we hebben nog een groot stuk brood met boter en vleesch voor morgenochtend. Ook heeft die mevrouw ons gezegd, dat ze voor ons zorgen zal, zoo dat wij voorloopig genoeg hebben. Laat ons dan dat kwartje besteden voor Wiesje.»

Sam vond het nu goed. Samen wandelden

zij voort naar het steegje, waar het geheel donker was geworden door het invallen van den nacht. De kinderen hadden zich overtuigd, dat zoowel de woning van Oom Piet als die van tante Sloep gesloten was, en om nu ergens onder dak te komen, kroop Sam in het geitenstalletje, terwijl Anna zich uitstreckte op een kruiwagen, die onder een afdak stond.

En aldus brachten die kinderen den nacht door. Wel flikkerden er boven hun hoofd dui-zenden sterren aan den nachtelijken hemel, maar boven die sterren troonde hun Heiland, die hen zag, zijne Engelen zond om hen te bewaken en alles voorbereidde, om hen eerst-daags te verblijden en gelukkig te maken.
(Slot volgt.)

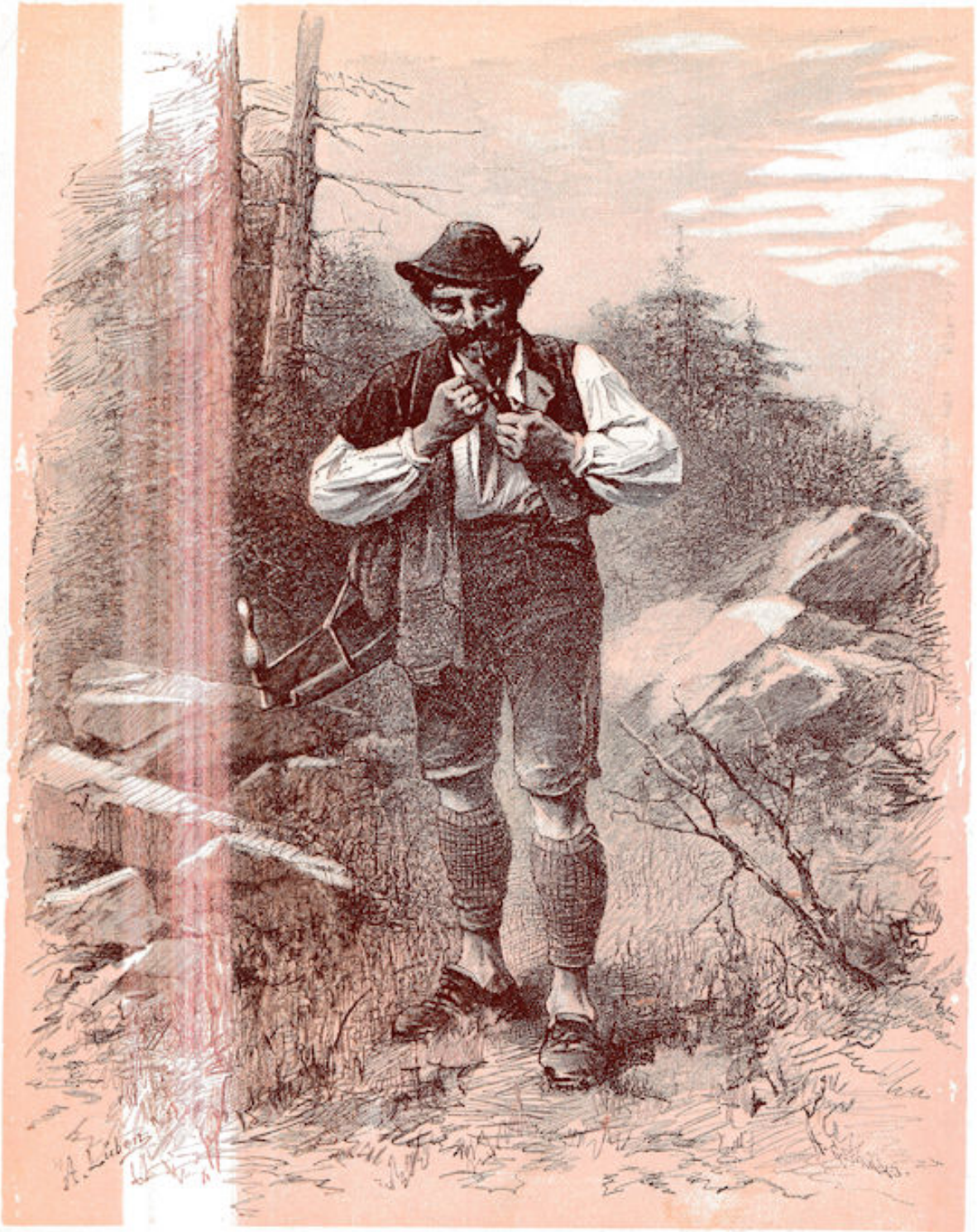
'S AVONDS EN 'S MORGENS.

(VOOR DE KLEINTJES.)

't Is in de kamer stil.
Het bruine hobbelpaard,
Met uitgetrokken staart,
Staat domm'lend in een hoek.
Een stukkend prentenboek
Ligt eenzaam op de stoof,
Die Jantje derwaarts schoof.
Ginds in den kleinen stoel
Zit Lena's pop en gaapt;
'k Geloof zelfs dat zij slaapt
En moè is van 't gewoel.
't Serviesje staat op 't blad,
De melkkan zonder oor,
De trekpot heeft een gat,
En 't deksel is half door.
Het speelgoed in de kast
Geborgen, rust nu uit.
Een olifant, wiens snuit
Lijkt op een beddekwest,
Leunt slapend in 't kozijn.
De bleeke maneschijn
Valt neêr op een trompet,
Op trom en trommelstok,
Op kippen in hun hok,
Op knickers in een net,
Op keteltjes en kan;
Maar kind'ren zie ik niet.
Wat is er dan geschied?
Wel, zus en kleine Jan,
Zij liggen bei in bed,
En droomen van de pret,
Die na een langen nacht
Hen morgen vroeg hier wacht.

't Is in de kamer druk.
Het paard, nu uitgerust,
Rijdt op en neêr met lust,
En 't speelgoed ligt verspreid.
De pop wordt aangekleed
En is weldra gereed,
Om met de kleine meid
Een wandeling te doen,
Al mist zij ook een schoen.
't Is al in rep en roer,
Met groot geraas, rumoer
Van trommel en trompet,
En juichende van pret.
Doch slechts een oogenblik,
Want met het prentenboek
Schuift Jantje naar een hoek,
Heeft in de plaatjes schik;
En onze kleine vent
Beziet nu prent voor prent.
De haan roept Kuukleku!
Het kipje legt een ei;
Het schaapje is in de wei,
En Jantje zegt: hu! hu!
Maar straks zit zus naast Jan,
En schenkt voor alle twee,
— De pop, natuurlijk, meè —
Uit haar serviesje thee.
Klein Jantje proeft er van,
En vindt 't zoo zoet als koek,
Al is de suiker zoek.
Geen thee komt door de tuit,
Want weet, zus schenkt nu droog;
Doch vroolijk is hun oog.

En is 't met schenken uit,
Dan zingen zij een lied
En hebben geen verdriet.

Ⓔ EEN WERKMAN. Ⓔ

EEN WERKMAN.

Het is nog vroeg; de zon heeft nauw
Der bosschen kruin beschenen;
Zal straks aan 't veld, besproeid door dauw,
Een parelglans verleenen.
Het voog'lenheir is nog verstomd,
Geen kever snort, geen bijtje bromt,
Zelfs zwijgt de vroege krekkel.

Maar niet alzo de nijv're man,
Wiens taak is hout te vellen;
Belaân met zaag, zijn werktuig, kan
Hij later u vertellen,
Dat, kostte 't werk hem droppels zweet,
Hij niet vertraagde, en dreigde er leed,
Een lied dit kon verdrijven.

En keert hij 's avonds moe en mat,
Naar huis met lende pijnen;
Dan komt hem tegen op zijn pad
Een kinderschaar — de zijnen.
Vergeeten is dan vele last,
Hoog heft hij op zijn jongsten gast.
En draait hem heen en weder.

Geukkig hij, die in zijn stand,
Met hem verleende krachten,
Zijn werk verricht met trouwe hand,
Hem zal Gods zegen wachten.
't Geluk bestaat in rijkdom niet,
Maar die op 't loon hier namaals ziet,
Vindt nimmer zich bedrogen.

DOETINCHEM, Juni 1894.

E. GERDES.

verdedigen, ja zijn zelfs strijdlustig. Voor hunne familie zorgen zij trouw en offeren zij zich gaarne op. Er zijn voorbeelden bekend, dat patrijzen zich het lot van jonge patrijzen aantrokken, wier ouders gedood waren en voor deze met dezelfde liefde zorgden als voor hun eigen kuikens.

De patrijzen bewonen bijna geheel Europa met uitzondering van het hooge Noorden. 't Liefst vertoeven zij op de vlakke.

Zij leven zeer vergenoegd met hun huisgezin bijeen. Den nacht brengen zij in 't open veld door, in een soort van nest op den grond, waarin zij zich naast elkander neervlijen. Des morgens zijn zij steeds vroeg wakker en gaan zij op het veld hun ontbijt zoeken. Later, als de dauw opgedroogd is, bezoeken zij de weilanden en vinden daar slakken en wormen. De schade, die zij aan het graan en andere vruchten aanrichten, vergoeden zij dus door het verslinden van schadelijke insecten. Des middags doen zij een slaapje in het kreupelhout en in den namiddag trekken zij weder naar het veld, waar zij hun avondeten zoeken en zich ter ruste begeven.

De winter is voor de patrijzen een zware tijd; dan valt het hun moeilijk in hun levensonderhoud te voorzien. Met hunne scherpe nagels woelen zij dan den grond los en vinden zoo eenig voedsel. Duurt de winter lang, dan komen zij soms van gebrek om, als zij niet door de jagers buit gemaakt of door de vossen verslonden worden.

Komen echter de zonnige dagen weder, dan is het leed spoedig vergeten en fladderen zij vroolijk rond. Dan verdeelen zij zich

en ieder is er op uit een eigen familiekring te vormen. De hanen, die in den regel talrijker zijn dan de hennen, zoeken dan een vrouwtje uit, wat dikwijls aanleiding tot bloedige gevechten geeft. Hebben zij eenmaal een wijfje gekozen, dan behouden zij dat voor hun geheele leven.

In April legt de hen van 10 tot 20 geel groenachtige eieren; het broeden begint, als alle eieren gelegd zijn. In 't broeden zijn zij zeer getrouw. Dikwijls gebeurde het, dat bij het grasmaaien een hen den kop werd afgesneden of zij door de zeis gewond werd. De haan blijft steeds in de nabijheid en waarschuwt bij ieder gevaar, dat dreigt.

Geen vos, geen wezel, niets ontgaat hem.

Na drie weken komen de jongen uit. De zorg, die zij voor hunne kleinen hebben, is bewonderenswaardig; zoowel vader als moeder beijveren zich om voor hen het noodige voedsel te zoeken. Ook de gehoorzaamheid der kleine patrijzen verdient allen lof. Zij zijn bijzonder aan hunne ouders gehecht en zeer vlug van begrip.

In October bereiken zij hun vollen wasdom en al worden de zorgen allengs minder, zoo blijven toch allen zeer aan elkander gehecht en blijft de patrijzenfamilie een geheel jaar bijeen.

Het smakelijk wildbraad, dat zij opleveren en de kunst om hen te schieten maken de patrijzen tot een geliefkoosd wild voor de jagers. Dit zijn zeker hunne grootste vijanden. Wie hen echter goed kent en wel eens nauwkeurig heeft gadegeslagen zal in de jacht op patrijzen niet zeer veel genoe-gen vinden.

DE KLEINE VREDESTICHTER.

DOOR CARMEN SYLVA (KONINGIN VAN RUMENIË.)

»Dus je begrijpt, hoop ik, dat het bepaald onmogelijk is, Leo?»

»O, dat wist ik al, voor je er over begon te spreken,» zei Leo.

»Stel je eens voor! Een kind zou aan het ontbijt, telkens zijn glas melk over het taffelaken of karpert gooien,» en Helena keek bij die gedachte al met spijt naar haar mooi

Japansch servies, haar kostbaar karpert en haar eigen elegant toilet.

„Je hebt volkomen gelijk,” zei haar echtgenoot stroef en kortweg, want hij sprak zijn gedachten nooit meer dan ten halve uit — een gewoonte, die hij zich had aangewend, gedeeltelijk uit onverschilligheid en gedeeltelijk omdat hij overtuigd was, dat zijn vrouw toch niet naar hem zou luisteren. Verzet van zijn kant zou geheel vergeefs zijn geweest, want hoewel Leo en zijn vrouw al wel tien jaar getrouwd waren, bestond er toch geen ware band tusschen hen en zij hadden weinig of geen gevoel voor elkanders belangen. Leo bracht zijn tijd door met lezen en studeeren, als hij ten minste niet toegaf aan zijn voornaamste liefhebberij, n. l. om in den tuin te werken.

Helena ging op in uitgaan en-toiletten en was volkomen tevreden met haar eigen kleine persoontje en haar eigen manier van leven. Zij schenen er hoegenaamd geen behoefte aan te hebben elkander deelgenoot te maken van hunne gedachten of gevoelens.

Leo stond van tafel op, nam zijn snoei-mes en ging door de open tuindeur in den goed onderhouden tuin, die juist opnieuw besproeid was.

Hij ging van het eene rozenboompje naar het andere, terwijl hij de overbodige takjes afsneed; Helena zat nog steeds aan tafel en verkruimelde werktuigelijk restjes brood, terwijl er een open brief naast haar lag. Zij zocht naar een geschikt antwoord, daar zij den schrijver van den brief — haar eenigen broer — niet gaarne kwetsen wilde en zij hem toch moest doen gevoelen, dat het haar eerste plicht was aan de rust en het gemak van haar echtgenoot te denken. Door de komst van zijn kind zouden al de regels van het huishouden worden verbroken en hij moest 't haar niet ten kwade duiden, dat zij zulk een groote verantwoordelijkheid niet op zich wilde nemen. — Hoewel dit antwoord aan duidelijkheid niets te wenschen liet, vond ze het toch te koel: het bevatte zoo niets anders dan het hoog noodige; zij dacht dat zij misschien met de pen in de de hand, zich vriendelijker van hare taak zou kunnen kwijten. Zij stond daarom op,

doch zag op de klok, dat het tijd was om toilet te gaan maken, want Helena kwam nooit, in welke omstandigheid ook, 's ochtends in den tuin: haar zachtblauwe morgenjapon, geborduurd met rozeknopjes, was daar te lang voor en te hakerig en daarbij waren de paden altijd vochtig. Zij hield er van om in huis japonnen met lange slepen te dragen, aangezien deze haar grooter deden schijnen; terwijl zij (daar zij zeer klein en tener was) in haar wandeltoilet dikwijls gehouden werd voor de dochter van haar grooten, breedgeschouderden echtgenoot. Zij was nog niet oud genoeg om zich gevleid te voelen door zulk eene vergissing, integendeel zij werd er, tot groote verbazing van Leo, door geërgerd.

Haar vertrouwde meid, een nalatenschap van haar moeder, was een van die personen, die iemands geheele vertrouwen en achting willen genieten. Het gerucht liep zelfs, dat zij het geheele huishouden regeerde; hoewel Helena beweerde, dat zij met toewijding door haar bediend werd en zij getrouw was als alleen oude bedienden kunnen zijn in deze ontaarde tijden.

Juffrouw Martha, zooals zij het goedvond zich te noemen, had in den beginne getoond, dat zij niet veel met mijnheer op had, maar zijn gelijkmatig, gemakkelijk karakter was er ten laatste in geslaagd haar gunstig voor zich te stemmen, nadat hij haar er aan gewend had zich nooit met zijn doen en laten te bemoeien. Volgens hare theorie waren alle mannen afgezanten van den Booze. Helena had al dikwijls aan Leo willen vertellen, waarom zij zoo ongunstig oordeelde over zijne sexe, maar hij behandelde deze kwestie met zulk eene mate van onverschilligheid, dat dit geheim hem nog niet onthuld was. —

Martha wachtte haar meesteres in de kleedkamer. Eén blik was voor Helena genoeg om haar te toonen, dat zij uit haar humeur was; en toen zij zich haastte om haar uit te leggen, hoe zij ten einde raad was geweest om een geschikt antwoord te vinden op den brief van haar broer en dat dit de reden was, waarom zij later dan gewoonlijk was, verwaardigde Martha zich niet

daarop te antwoorden, maar maakte kalm mevrouw's morgenjapon los en verving deze door een meer gekleede. Helena voelde zich altijd ongelukkig als Martha zoo nukkig was en haar zwijgbuien had; daarom ging zij voort: »Pauls brief bracht mij erg in verlegenheid.»

»Dat hebt u nog al eens gezegd, mevrouw,» antwoordde Martha koel.

»En ik geloof heusch, beste Martha, dat ik onmogelijk aan zijn verzoek kan voldoen.» Zij hoopte door deze vriendelijke woorden Martha's slechte humeur te verdrijven. Zij ging zelfs den inhoud van haar garderobe na om het een of andere kleedingstuk te zoeken, waarmee zij den vrede zou kunnen herstellen, maar ongelukkig waren al hare toiletten naar de laatste mode en nog geheel nieuw.

»Ik ga het er ook voor houden, dat het onverstandig is om altijd aan anderen en nooit aan zich zelf te denken,» zei Martha.

Daar dit antwoord vrij dubbelzinnig was, zette het Helena nog niet geheel op haar gemak. »Je begrijpt wel» zei ze, terwijl Martha haar weelderig haar uitborstelde, »dat mijnheer nooit de drukte en ongeregeldeheid zou kunnen verdragen, die een kind in huis veroorzaakt. Wij zijn niet jong genoeg meer om te wennen aan zulk een verandering en er is ook geen kamer, die hij zou kunnen gebruiken. Mijn man is zoo goedgehartig, dat ik er van overtuigd ben, dat, indien ik hem vroeg het kind bij ons te nemen, hij 't mij zeker niet zou weigeren; maar juist daarom mag ik van zijn goedheid geen misbruik maken; toch zal het heel moeilijk voor mij zijn om Pauls verzoek te weigeren.»

»Als u het zoo lastig vindt, zult u zeker eindigen met er in toe te stemmen, dat is juist het ongeluk» riep Martha boos uit, »want niemand kan in een huis blijven, waar hij voortdurend gehinderd wordt door de beweging en drukte, die zoo'n kind maakt. Mijnheer zou de eerste zijn om er over te klagen en zou zijn geluk elders gaan zoeken. Mannen zijn daartoe maar al te zeer geneigd; dan kan u hullen zooveel u wilt en uw troost zoeken bij uw schatje.»

Martha's slechte humeur verdween langzamerhand, want zij had hare pijlen afgeschoten. »Maar ik had mij al dadelijk voorgenomen om te weigeren» zei Helena heel gedwee.

»Ik ken u beter dan u uzelf kent, mevrouw» zei Martha, het wapen gebruikende, dat al dikwijls bewezen had goed te zijn n. l. dat van banale vleierij. »U hebt een veel te goed hart, en zijt altijd geneigd u opofferingen te getroosten: uw gezondheid, uw geluk en nu zelfs de rust en kalmte in uw huis, waar uw man zoo op gesteld is! U zal nooit tevreden zijn voor u uzelf, terwille van anderen, ongelukkig hebt gemaakt, en nu denkt u, dat ik dit kalm kan aanzien en goedkeuren?» zei Martha haar oogen afvegende.

Helena, die eerst gezwegen had uit pure verbazing, dat er zooveel deugden aan haar werden toegeschreven, antwoordde nu droomerig:

»Daar heb je gelijk in Martha, ik denk nooit aan mij zelf: maar voor dezen keer moet ik het doen ter wille van mijn man.»

Nu Martha haar op de gedachte had gebracht, dat haar echtgenoot ergens anders zijn geluk zou gaan zoeken, kwam dat telkens in haar op en daarom wilde zij maar hoe eer hoe liever haar brief schrijven. Toen zij echter aan haar schrijftafeltje ging zitten, kon zij maar geen begin vinden. »Waarde broeder.» Neen, dat ging niet; zij verscheurde het velletje papier en wierp het weg. »Mijn beste Paul.» Ja, zij hield heusch heel veel van hem, maar zij waren haast vreemden voor elkaar geworden!

Paul was officier bij de Fransche marine, en had vele jaren buiten Europa doorgebracht. Helena had nooit zijne vrouw gekend, die nu gestorven was, en zij was niet geheel verzoend met zijn onvoorzichtige huwelijk met een onvermogen meisje, dat haar zoo geheel vreemd was. Zij en Leo hadden beiden Pauls huwelijk toegeschreven aan de verzoeking van een lang verblijf in Algiers en zij hadden nooit eenige moeite gedaan om kennis te maken met hunne schoonzuster. Nu was het daar te laat voor, want Paul was, na vijf jaar getrouwd te zijn geweest,

weduwnaar geworden en had één kind, een jongen van vier jaar.

Daar Helena zich altijd had voorgesteld, dat hij spoedig zou hertrouwen, had zij nooit over de toekomst van haar neefje gedacht, totdat de brief kwam, dien zij nu bezig was te beantwoorden. Paul had uit Parijs geschreven, dat hij op 't punt stond om Frankrijk voor drie jaar te verlaten en van plan was zijn zoon naar zijn vaderland te brengen; daarbij vroeg hij, of zijn zuster moeite zou willen doen om iemand te vinden, die voor 't ventje zou kunnen zorgen. Klaarblijkelijk hoopte hij, dat zijne kinderlooze zuster uit zich zelf zou aanbieden om hem in huis te nemen.

Hoe meer Helena er over nadacht, hoe meer zij tot de overtuiging kwam, dat haar broer niets anders dan ijdele voorwendsels zou zien in de redenen, die zij opgaf, waarom zij haar neefje niet bij zich kon nemen; hij wist immers niets van de moeilijkheden, die te overwinnen waren en van de inrichting van een huishouden als het hare. Zijn leven had allerminst bestaan uit gemak en plezier, want allerlei gevaren waren zijn deel geweest. Hoe zou zij hem begrijpelijk kunnen maken, dat haar geluk en dat van Leo afhing van het trouw blijven aan hunne gewoonten en van de orde en regel van hun huishouden? Leo zou beter kunnen antwoorden dan zij; hij kon Helena's zwakke gezondheid bespreken en op het gevaar wijzen haar te belasten met de zorg en opvoeding van een vreemd kind. Mannen kunnen zulke dingen veel gemakkelijker schrijven, en Leo moest het dan ook maar doen, want het was alleen voor hem, dat ze dit besluit had genomen.

Zij stond op van haar elegant, verguld stoeltje en ging haar man opzoeken, die druk in den tuin aan 't werk was en 't alles behalve prettig vond, thans gestoord te worden. Juist toen Helena hem voorstelde om Paul te schrijven, antwoordde hij ongeduldig:

»Zal je nu nooit ophouden mij daarmee te vervelen? Gisteren den geheelen dag en nu weer. Van morgen heb je mij ook al verteld, dat een kind heel lastig in huis zou zijn en nu begin je weer van voren af

aan. 't Is nu wel dunkt mij. Je moet zelf maar aan je broer schrijven, want ik kan het onmogelijk doen. Zeg hem dan, dat we er ons op verheugen hem te zien; je behoeft het kind immers in 't geheel niet te noemen, want het is niets dan een losse veronderstelling van jou, dat je broer zijn zoontje bij ons wil laten. Je moet dat punt maar niet aanroeren.»

Helena besloot Leo's raad op te volgen en hij was blij er thans af te zijn. Terwijl hare vingertjes, met vele ringen versierd, haar pen over het papier lieten gaan, waarop door een groot monogram, nauwelijks plaats over was om te schrijven, kwam een rijtuig den hoek van den tuin om, het reed de oprijlaan in en hield voor de villa stil. Een groote magere man met een gezicht, dat door de tropische zon verbrand was, met gitzwarte oogen en baard, stapte vlug uit het rijtuig en een kleine jongen met bruine krullen volgde hem. In plaats aan den huisknecht zijn naam op te geven om zich te laten aandienen, overhandigde hij hem zijn valies, vroeg den weg naar de zitkamer en trad zonder verdere complimenten binnen. Bij het hooren van zijn voetstappen keerde Helena zich om en stond, terwijl zij verbaasd uitriep: »Paul,» vlug van haar mooi schrijftafeltje op, zonder echter, te midden van hare verbazing, te vergeten haar fraai tafeltje voorzichtig op zij te schuiven. Paul nam haar in zijne armen, alsof zij een kind was, want zij reikte maar tot aan zijn schouders en terwijl hij den kleinen jongen zachtjes naar voren duwde, zei hij: »Dat is Nando, dien ik in je vriendelijke zorg wenschte aan te bevelen voor ik naar zee ga.»

Het kind zag er aandoenlijk uit in dien diepen rouw en keek met bedroefde, vragende oogen naar de dame, die door zijn vader zoo vriendschappelijk werd toegesproken.

»Een eenzaam schepsel als ik» en (Paul's stem begon te heven) »weet niet waaraan dat jonge goed behoefte heeft. Ik dacht zoo, dat als jij van tijd tot tijd eens kwam kijken, hoe het hem ging, hij zich niet zoo verlaten zou gevoelen.»

»Wel natuurlijk, lieve Paul; ik zal, zoo dikwijls ik kan, naar hem komen kijken»

er vol bewondering naar keek, terwijl hij haar met zorg vasthield als om haar voor verwelken te bewaren. Den geheelen dag nam bij de roos overal met zich mee tot groote verwondering van zijn oom en tante, die tot nog toe gedacht hadden, dat alle kinderen wild, druk en lastig waren. —

Leo was zeer verbaasd geweest, toen hij Helena de roos voor Nando zag plukken: zoo iets had hij nooit van zijn vrouw verwacht en zij was het op haar beurt, toen Leo het kind den tuin rondleidde en hem de verschillende planten en bloemen liet zien. Zij beiden waren vriendelijker voor hun kleine neefje, dan zij het voor elkaar waren. —

»Hoe komt hij toch aan die liefde voor bloemen?» vroeg Helena aan haar broeder. Paul's gezicht kreeg een treurige, sombere uitdrukking terwijl hij zei:

»Zijne moeder leerde hem dat en sedert hare begrafenis stelt hij zich altijd voor, dat zij leeft onder de bloemen; haar graf is daarom overal voor hem en hij gelooft, dat zij hem de bloemen zendt. Zij was gewoon met hem te spreken als een volwassen mensch; zij had dan ook niemand anders, als ik weg was.»

»Zij moet heel mooi geweest zijn,» zei Helena, eenigszins verlegen, daar zij hierdoor toonde zeer weinig van haars broeders vrouw te weten.

»Zij had heel veel van haar kind; ik heb hier een portret van hun beiden,» antwoordde hij en liet het haar zien. »Toen dit gemaakt werd, was zij al lijdende, maar toch nog mooi, zooals je wel zien kunt. Toen ik haar voor 't laatst zag, was zij zoo veranderd, dat zij bijna niet was te herkennen. Hij stond op en rook aan de kamperfoelie, waarmee het prieel begroeid was, om zijne aandoening bij de gedachte aan zijne vrouw aan de opmerkzaamheid te onttrekken. Helena bekeek de twee hoofden, die zoo teeder tegen elkaar leunden, met hunne ideale schoonheid en zij begon iets te begrijpen van de diepe smart, die Paul's ziel moest vervullen; het was echter niet veel meer dan een vage voorstelling, want zij had nooit werkelijk verdriet gekend. In de pauze, die in hun

gesprek ontstond, bedacht Lena of zij met dit punt zou doergaan of liever zwijgen; eindelijk besloot zij tot het laatste. Broeder en zuster bleken van elkander vervreemd te zijn, alsof zij elkaar nooit gekend hadden.

Hij voelde zich niet op zijn gemak in dit kleine huis met zijn stijven tuin en dit nauwe prieeltje, terwijl zij, wier kennis van verdriet en sterke aandoeningen tot nog toe slechts uit boeken geput was, gedrukt werd door de aanraking met de wanhopende smart, die zulk een verwoesting aanrichtte in de ziel van haar broeder.

»Ik denk, dat het je goed zal doen weg te gaan, want verandering van omgeving zal je misschien minder doen denken aan het verlies, dat je hebt geleden,» hernam zij.

»Ja, 't zal heerlijk zijn om den nacht op het dek door te brengen, tusschen den hemel en den oceaen, en dan de sterren te tellen die in de golven weerkaatsen.»

»Daar zij uit het veld werd geslagen door dit antwoord zei ze: »ik bedoel de vreemde landen.»

»Je meent, dat ik verliefd zal worden op die Japansche schoonen. Neen, dat is zeer onwaarschijnlijk.»

Een glimlach zweefde om Paul's lippen, maar sprak niet uit zijne oogen, die nog somber keken. Van zijn jeugd af had hij altijd slechts met zijn lippen geglimlacht en zijn zoon had deze zelfde bijzonderheid overgeërfd.

»Ik zal in Ceylon misschien op de olifantenjacht gaan.»

»Europa zal nu in jou oog wel benauwd en vervelend zijn» zei zij.

»Ja, Europa is een straatweg met boomen aan weerskanten en een tol om elk half uur; alsof alle landen niet naar hetzelfde model gesneden waren en er niet precies eender uitzagen.»

Op dit oogenblik kwam Leo, die de laatste zin juist opving, nader omdat hij er van hield abstracte quaesties met anderen te behandelen, terwijl Helena daarentegen zulke gesprekken reeds van te voren vreesde en daarom zich haastte het gesprek op iets anders te brengen, voordat haar echtgenoot den tijd had eene opmerking te maken.

»Weet je nog wel, hoe dikwijls wij, toen we klein waren, verstoppertje speelden in den tuin en hoe bang papa dan was, dat wij ons te warm zouden maken?»

»Ja, dat herinner ik mij, het scheen zijn voornaamste zorg te zijn, want overigens bekommerde hij zich niet veel om ons» zei Paul op bitteren toon. »Ik heb genoeg geleden van zijne onachtzaamheid; mijne vrouw was de eerste, die beproefde de gapingen aan te vullen, die hij in mijne opvoeding liet.»

Hij hield plotseling op met spreken en Helena, die zich nooit bewust was geweest, dat hare opvoeding iets te wenschen overliet, deed het niet prettig aan, dat haar broer geen aangename herinneringen uit zijn jeugd had.

»Verlangde je nooit, toen je buitenslands waart, naar je vaderland terug te keeren?» vroeg zij.

»Ja, in de eerste jaren wel; maar je moet denken, dat ik nog maar 10 jaar was, toen vader mij op de opleidingsschool voor zeeofficieren deed en van dien tijd af was ik meestal van huis door het beroep, dat ik gekozen had; ik heb nooit het echte huiselijke leven gekend; vooral ook omdat wij onze moeder verloren hadden; en nu zal mijn arm kind een slachtoffer van hetzelfde lot worden.»

Paul stond op om zijn zoontje te zoeken, die zich vermaakte met naar de tuinlieden te kijken, die water putten.

»Ben je niet moe, Nando?»

»In 't geheel niet papa; maar wanneer gaan we weg?»

»Vind je het hier niet prettig?»

»Niet erg papa; ik vind het veel prettiger om met u te reizen.»

Paul zuchtte en streefde de smalle, bruine wangen van zijn kind. Helena kwam bij hen en vroeg: »Is Nando moe? Zou hij misschien een dutje willen gaan doen?»

»Ga maar eens met mij mee, en Paul, jij hebt Martha nog niet goedendag gezegd; ze zal beleedigd zijn, als je haar niet eens opzoekt. Je herinnert je Martha immers nog wel?»

»Op 't oogenblik niet. Was ze toen in Scheveningen ook bij je?»

»Neen, maar ze heeft immers ook bij ons thuis gediend, toen we klein waren?»

»O ja, nu weet ik het, zij bedilde altijd alles. Zeker, nu herinner ik mij weer die vervelende draak!»

»Paul, hoe kun je dat nu zeggen?»

»Wees maar niet boos, je weet immers, dat ik de dingen altijd plompweg zeg.»

Het bezoek aan Martha was vrij koel en toen Paul haar vroeg om vriendelijk te zijn voor zijn kind, antwoordde zij:

»Mevrouw zal u wel vertellen, dat ik steeds mijn plichten als dienstbode betracht.»

Broeder en zuster ging nu naar Helena's boudoir, terwijl Nando eindelijk overgehaald werd om op de canapé te gaan liggen, nadat hij tot belooning drie stukjes suikergoed had gekregen, die hij steeds in zijn handje hield en niet in den mond stopte, omdat hij niet veel van zoetigheden hield. Leo was, zooals gewoonlijk, naar het bureau van het Ministerie, waar hij zijne dagelijksche bezigheden had en nu keken Paul en Helena elkaar verlegen aan, daar zij beiden voelden, hoe vreemd het was, dat broeder en zuster elkaar, na zulk eene lange scheiding niets te zeggen hadden.

Eindelijk vroeg Paul:

»Heb je al eens geïnformeerd naar een school voor Nando? Of zou je denken, dat het beter was hem in eene familie te plaatsen?»

»Daar ik je brief pas eergisteren kreeg en je niet verwachtte voor de volgende week, heb ik nog niets gedaan,» zei ze.

»Eerst was ik van plan later te komen, maar omdat ik toen hoorde, dat ik eerder scheep moest gaan dan ik dacht, was ik genoodzaakt mijne plannen te veranderen. Maar zou je goedvinden om nu met mij een paar scholen te bezoeken? Ik zou het zoo prettig vinden om voor mijn vertrek te weten, dat hij het goed had. Wat is het toch vreemd dat ik, een man, zooveel van kinderen houd, terwijl jij, eene vrouw, je er niet door schijnt aangetrokken te voelen!»

»Wat, ik? Integendeel ik ben dol op kinderen; maar Leo kan ze niet goed verdragen,» en dit zeggende verliet zij blozende de kamer ten einde zich klaar te maken om uit te gaan.

»Weet je nog wel, hoe dikwijls wij, toen we klein waren, verstopperkje speelden in den tuin en hoe bang papa dan was, dat wij ons te warm zouden maken?»

»Ja, dat herinner ik mij, het scheen zijn voornaamste zorg te zijn, want overigens bekommerde hij zich niet veel om ons» zei Paul op bitteren toon. »Ik heb genoeg geleden van zijne onachtzaamheid; mijne vrouw was de eerste, die beproefde de gapingen aan te vullen, die hij in mijne opvoeding liet.»

Hij hield plotseling op met spreken en Helena, die zich nooit bewust was geweest, dat hare opvoeding iets te wenschen overliet, deed het niet prettig aan, dat haar broer geen aangenaamer herinneringen uit zijn jeugd had.

»Verlangde je nooit, toen je buitenslands waart, naar je vaderland terug te keeren?» vroeg zij.

»Ja, in de eerste jaren wel; maar je moet denken, dat ik nog maar 10 jaar was, toen vader mij op de opleidingsschool voor zeeofficieren deed en van dien tijd af was ik meestal van huis door het beroep, dat ik gekozen had; ik heb nooit het echte huiselijke leven gekend; vooral ook omdat wij onze moeder verloren hadden; en nu zal mijn arm kind een slachtoffer van hetzelfde lot worden.»

Paul stond op om zijn zoontje te zoeken, die zich vermaakte met naar de tuinlieden te kijken, die water putten.

»Ben je niet moe, Nando?»

»In 't geheel niet papa; maar wanneer gaan we weg?»

»Vind je het hier niet prettig?»

»Niet erg papa; ik vind het veel prettiger om met u te reizen.»

Paul zuchtte en streefde de smalle, bruine wangen van zijn kind. Helena kwam bij hen en vroeg: »Is Nando moe? Zou hij misschien een dutje willen gaan doen?»

»Ga maar eens met mij mee, en Paul, jij hebt Martha nog niet goedendag gezegd; ze zal beleedigd zijn, als je haar niet eens opzoekt. Je herinnert je Martha immers nog wel?»

»Op 't oogenblik niet. Was ze toen in Scheveningen ook bij je?»

»Neen, maar ze heeft immers ook bij ons thuis gediend, toen we klein waren?»

»O ja, nu weet ik het, zij bedilde altijd alles. Zeker, nu herinner ik mij weer die vervelende draak!»

»Paul, hoe kun je dat nu zeggen?»

»Wees maar niet boos, je weet immers, dat ik de dingen altijd plompweg zeg.»

Het bezoek aan Martha was vrij koel en toen Paul haar vroeg om vriendelijk te zijn voor zijn kind, antwoordde zij :

»Mevrouw zal u wel vertellen, dat ik steeds mijn plichten als dienstbode betracht.»

Broeder en zuster ging nu naar Helena's boudoir, terwijl Nando eindelijk overgehaald werd om op de canapé te gaan liggen, nadat hij tot belooning drie stukjes suikergoed had gekregen, die hij steeds in zijn handje hield en niet in den mond stopte, omdat hij niet veel van zoetigheden hield. Leo was, zooals gewoonlijk, naar het bureau van het Ministerie, waar hij zijne dagelijksche bezigheden had en nu keken Paul en Helena elkaar verlegen aan, daar zij beiden voelden, hoe vreemd het was, dat broeder en zuster elkaar, na zulk eene lange scheiding niets te zeggen hadden.

Eindelijk vroeg Paul:

»Heb je al eens geïnformeerd naar een school voor Nando? Of zou je denken, dat het beter was hem in eene familie te plaatsen?»

»Daar ik je brief pas eergisteren kreeg en je niet verwachtte voor de volgende week, heb ik nog niets gedaan,» zei ze.

»Eerst was ik van plan later te komen, maar omdat ik toen hoorde, dat ik eerder scheep moest gaan dan ik dacht, was ik genoodzaakt mijne plannen te veranderen. Maar zou je goedvinden om nu met mij een paar scholen te bezoeken? Ik zou het zoo prettig vinden om voor mijn vertrek te weten, dat hij het goed had. Wat is het toch vreemd dat ik, een man, zooveel van kinderen houd, terwijl jij, eene vrouw, je er niet door schijnt aangetrokken te voelen!»

»Wat, ik? Integendeel ik ben dol op kinderen; maar Leo kan ze niet goed verdragen,» en dit zeggende verliet zij blozende de kamer ten einde zich klaar te maken om uit te gaan.

Broeder en zuster brachten nu verscheidene uren door, met zoowel gemeente- als particuliere scholen, die een goeden naam hadden, te bezoeken; maar op de eene namen niet zulke jonge kinderen, op de andere was het aantal reeds voltallig en op een derde waren de voorwaarden niet naar wensch; Paul verloor in 't eind den moed in weerwil van den troost zijner zuster, dat zij morgen nog andere scholen konden bezoeken. Zij hadden Nando slapende verlaten en toen zij thuiskwamen en Leo vonden, die eenige kleine tuingereedschappen voor hem had meegebracht, verlangde Paul er naar hem wakker te maken om de verrukking van het kind bij te wonen op het zien van de hark en schop, die naast hem lagen.

»Nu kan hij naar hartelust graven en planten,» zei Leo, terwijl hij met zijn schoonbroer den tuin op en neer liep. »We zullen hem een stukje grond achter het prieeltje geven.»

Onderwijl zat Helena, die in de salon door bezoekers werd opgehouden, op heete kolen, want ze was bevreesd, dat haar echtgenoot en broeder, wier inzichten in politiek en andere kwesties, zoozeer verschilden, een onderwerp zouden aanroeren, dat misschien tot twist zou voeren, als zij er niet bij was om het vuur van hun gesprek te dooven; wel een bewijs hoe weinig zij haar eigen man kende, want haar vrees was geheel ongegrond, daar Leo zeer veel belang stelde in Paul's beschrijving van eene nieuwe methode om torpedo's te maken en zijne beweringen over vrijhandel en beschermende rechten.

»Je hadt volkomen gelijk, toen je van morgen zei, dat er om het half uur een tol is. Maar wat helpt het of we hier al een goed inzicht in hebben?»

Twee jaar geleden verdiepte ik mij ernstig in dit onderwerp en verzamelde ik een menigte bewijzen voor de onhoudbaarheid van het tegenwoordige systeem, maar toen ik mijn plan van hervorming het ministerie aanbood, wilde men er nauwelijks notitie van nemen. Nu heb ik ook maar besloten mijn leven vredig en rustig door te brengen, zonder mij verder te bemoeien met publieke

zaken. Ik heb het altijd druk genoeg met de zorgen voor mijn eigen belangen.»

Ondertusschen had Martha Nando geroepen, die half dommeland aan tafel kwam.

»Eet hij bij u?» vroeg Martha en Helena herhaalde die vraag aan haar broeder.

»Dacht je dat ik een tafel voor mij alleen en een andere voor hem zou laten dekken?» vroeg hij met een bijzonderen glimlach.

»Och, ik vroeg het alleen maar,» zei Helena. »Kom Nando, wil je naast mij komen zitten?»

»Zou je soms ook een kussen voor hem hebben?» vroeg Paul.

Na veel heen en weer geloop werd er een geschikt kussen gevonden en daar de soep al gediend was, werd het kind op zijn stoel getild. Daar hij echter niet begon te eten, zei Helena, nadat zij hem een servetje had voorgedaan: »Zal ik je laten happen of kan je alleen eten?»

Hij sloeg de oogen met de mooie lange wimpers tot haar op en antwoordde blozende: »Maar ik heb nog niet gebeden.»

»Doe dat dan eerst, beste vent,» zei Leo eenigszins verlegen.

Nando vouwde zijn handjes en bad: »Lieve Heer, ik dank u, geef ook brood aan alle arme kinderen.»

Toen zijn tante hem vroeg, wie hem dat gebedje geleerd had, zeide hij:

»Moeder, mijn lieve moeder.»

»Zij leerde hem er ook naar te handelen» zei Paul. »Vertel tante eens, wat je altijd deedt na het eten.»

»Dan gaf ik eten aan arme kleine kinderen, ten minste als ik zoet was geweest.»

»Was je niet altijd zoet?»

»Niet altijd,» antwoordde Nando, terwijl hij de oogen neersloeg en een kleur kreeg. Bij Helena kwam de gedachte op, dat zulk een kind, dat met zooveel teederheid was opgevoed en zooveel liefde behoefde, slechts aan de zorg van een vrouw kon toevertrouwd worden.

Het ventje at heel weinig en Paul merkte schertsende op, dat hij zijn Zuidelijk bloed niet verloochende, en dat hij alleen van vruchten kon leven.

De koffie werd in den tuin gediend. Nando

was zeer blijde met zijn hark en schop, die oom Leo hem gegeven had. Met grooten ijver ging hij aanstonds aan het werk.

Paul scheen in gedachten verdiept te zijn. Hij kon zich niet begrijpen, hoe het mogelijk was dat de gedachte om haar neefje bij zich in huis nemen, niet bij zijne zuster was opgekomen. Op 't oogenblik sprak zij van een school, waarvan zij had gehoord, buiten de stad, waar de lucht gezonder zou zijn; onder het spreken hield zij voortdurend haar oog op den kleinen jongen gericht, daar zij vreesde, dat hij de planten of bloemen zou bederven.

Nando ging naar den tuinman toe, die een groote en zeldzame plant droeg en die, toen hij den vreemden bewonderenden blik van het kind zag, hem vroeg of hij veel van bloemen hield en zei, dat als hij er graag nog meer zag, hij mee mocht gaan naar de broeikassen. »Heel graag,» riep Nando en aan de hand van den tuinman bevond hij zich spoedig tusschen de planten, die met zorg waren gekweekt, doch Nando had dezelfde in overvloed in zijn geboorteland in het wild zien groeien. Hij vertelde den tuinman waar zij groeiden, terwijl hij ze herhaaldelijk kuste.

«Kijken de bloemen jou ook aan?» vroeg hij aan zijn nieuwen vriend.

«Ja, wanneer ik in de zon sta.»

«Ze kijken mij aldoor aan; ze herkennen mij en vragen mij om bij hen te blijven. Als ik later tuinman ben, zal ik ze beter begrijpen.»

De goede man ging op den rand van de broeikas zitten en met het kind tusschen de knieën, luisterde hij naar het onschuldig gekeuvel.

«Mijn moeder zendt mij al die bloemen uit de diepte der aarde, waar ze haar hebben neergelegd. Ik zag het ze doen; maar wanneer ik groot genoeg ben, zal ik graven tot ik haar vind, want ik wil niet, dat zij daar blijft in het donker. Misschien is het daar heel aan het eind wel licht en daar zijn misschien wel fonteinen en gouden bloemen.»

«Hebben ze je nooit verteld, dat ze naar den hemel is gegaan?» vroeg de tuinman.

«O ja, naar den hemel; maar die is heel hoog boven ons, en ik heb zelf gezien, dat ze haar in den grond legden in de bloemen. Denk je dat ik haar ooit terug zal kunnen vinden?»

«Als je oud genoeg bent, dan zul je ook naar haar toe gaan, in den mooien tuin, als je ten minste je heele leven goed en gehoorzaam zijt geweest.»

Nando hechte zich al dadelijk aan zijn nieuwen vriend en hilde, toen hij afscheid van hem moest nemen, omdat het bedtijd was. Martha bood aan om hem uit te kleeden, maar Paul wilde het liever zelf doen, daar hij in langen tijd dat genot niet zou hebben.

Zoodoende was hij ook eens alleen met zijn kind, dat, nadat het zijn gebedje had opgezegd, zeide:

«Laten we nu maar weggaan, papa.»

«Zou je bedroefd zijn, als je hier moest blijven, Nando?»

«Niet, als ik altijd bij den tuinman mocht zijn; maar u weet, dat ik niet-altijd bij hem mag blijven.»

«Ik zal tante vragen of je dikwijls bij hem moogt zijn.»

«Maar moet u heusch weggaan, ver weg, op zee papa?»

«Ja lieveling en ik ga al heel gauw.»

«Maar, papa, wie blijft dan bij mij, bij wie zal ik wonen? Breng mij terug naar moeder; we hadden 't zoo prettig, toen zij er nog was.»

«Ik weet helaas den weg niet, mijn ventje, anders waren we samen al lang naar haar toegestaan,» en met een bezwaard hart droeg Paul, wiens oogen vol waren van ongeschreide tranen, zijn kind naar bed.

«Hem naar zijn moeder brengen!» 't Was waar, dat als hij het waagde die onbekende wereld te bereiken, al hun beproevingen ten einde zouden zijn. Maar zou hij haar op die manier wel terugvinden? Hij had waarheid gesproken, toen hij zeide, dat hij den weg niet wist.

(Wordt vervolgd.)

VIGILANTE EN KAR.

EENE VERTELLING UIT HET LEVEN.

(Vervolg en slot van blz. 318.)

Den volgenden middag was er geen school. Sam moest met Oom Piet uit, en Anna had een half uurtje bij Wiesje doorgebracht en haar verteld, dat zij haar spoedig eens met iets dat heel mooi was, verrassen wilde. Daarna was zij de stad ingegaan en in eene straat gekomen, waar vele menschen heen en weder liepen.

Eensklaps ziet zij de haar welbekende kar met bloemen, waarmede de tuinman Huibers langs straten en grachten reed, om zijne bloemen te verkoopen. Dat verblijdde haar, want nu behoefde zij niet tot morgen te wachten, om op de bloemmarkt een potje met rozen voor Wiesje te koopen. Misschien zou Huibers er haar wel een tegen een goedkoop prijs willen afstaan. Zij trad dus op de kar toe, om de bloemen van naderbij te beschouwen, maar nauwelijks had Huibers haar gezien, of hij kwam op haar af en vroeg:

»Ben je niet het meisje, dat gisteren namiddag mijne kleine Suze gered heeft? Ik heb al overal naar je gezocht. Ik wou je nog naloopen, toen ik mijn dochtertje verzorgd had, maar je was al weg. Gelukkig, dat ik je nu hier vind. Zeg mij, ben je niet dat zelfde meisje?»

Anna bloosde. Zij had het voorval wel niet vergeten, want de schram op haar linker wang, en de pijn die zij nog in haar knie voelde, herinnerde er haar zeer goed aan, maar toch zou zij er niet van gesproken hebben, als Huibers er haar niet aan herinnerd had. Zij erkende echter dat zij hetzelfde meisje en zeer blij was het kind gered te hebben.

»Hoor eens,» zei Huibers, »ik heb nu geen tijd om lang met je te praten. Ik heb het druk en moet om twee uren weer thuis zijn. Maar zie, —» vervolgde hij, een der grootste potten met rozen van de kar nemende, »hier heb je een klein geschenk van me. (Zie de plaat.) Dat zal je wellicht groot plezier doen. Kom me eens gauw bezoeken. Dan zullen we verder praten. Ik moet weg.»

En zijn paard aansporende, reed hij met de kar heen, terwijl Anna vol verrukking die heerlijke rozen aanschouwde. Maar niet lang. Eventjes wilde zij al de rozen nog zien en er aan ruiken en dan . . . naar Wiesje, om dat arme lijdende kind gelukkig te maken.

Dat was een verrassing.

Maar er zou nog eene andere volgen, veel grooter dan deze.

Eenige dagen later werden Sam en Anna door den meester verzocht na schooltijd een poosje te wachten. Hij had hun iets bijzonders te vertellen.

Dit maakte Anna en Sam zeer nieuwsgierig. Zij hadden gisteren en eergisteren reeds gemerkt dat er iets gaande was, want meester was al een paar malen in het steegje geweest en had met oom Piet de peubraar en met tante Sloep de garnalenvrouw gesproken. Maar wat, dat wisten de kinderen niet. Maar dat het iets goeds moest zijn, dat was zoo zeker als 2×2 vier, want zij hadden ook den heer Denners gezien, die het huis van den meester was ingegaan. Ja, nog meer. De heer Denners had met Anna en Sam gesproken en hun gevraagd, of zij niet gaarne

.... Hier heb je een klein geschenk....

betere kleeding wilden hebben, en ook of zij er om treuren zouden, wanneer zij niet meer in een geitenstalletje of op een kruiwagen behoeften te slapen, of den nacht doorbrengen wachtende op de terugkomst van oom en tante? En wat Anna of Sam hierop geantwoord hadden, kunt gij wel raden. Hunne liefde voor oom en tante was niet bijster groot, en het vooruitzicht niet meer in havelooze kleeding rond te loopen en onder beter dak te komen, deed hun hart van vreugde kloppen.

Toen de school uit was en de kinderen heengegaan waren, bleven Sam en Anna zitten, wachtende op de dingen die komen zouden. Een kwartier later kwam de meester en bracht ze naar zijne vrouw, die in een keuken stond bij eene tobbe met water. Op een tafel daar dicht bij lag een hoop kleeren; ook lagen er schoenen en kousen en . . . . raad eens wat er nu gebeurde?

Meester bleef bij de tobbe staan, niet om aan de wasch te helpen, want zijne vrouw had hulp genoeg aan hare flinke dienstmaagd, maar om nog een paar woordjes te zeggen, voordat hij heenging.

„Nu luister eens goed, wat ik je zeggen zal,” zei meester, „God heeft het een mijnheer en eene mevrouw in het hart gegeven, om je te verzorgen en je uit je ongelukkigen toestand te verlossen. Dien mijnheer en die mevrouw ken je wel, en strakjes zul je ze zien. Maar nu begrijpt je wel, dat je in de havelooze kleeding, die je draagt, niet bij hen kunt komen, en daarom liggen hier kleeren voor je klaar, die je aanpassen en aantrekken moet, nadat je eerst goed gereinigd bent. En nu zullen mijne vrouw en Dientje je daarbij helpen, en als ik over een half uurtje terug kom, hoop ik jullie helder en schoon weer te zien. Nu, . . . tot straks! Je zult wel niet vergeten God daarvoor te danken!”

Meester ging heen, en thans ving de reiniging aan. Ik zal er maar niet veel van vertellen. Maar dat Anna en Sam het noodig hadden, dat ze eens van het hoofd tot de voeten schoon gemaakt, gewasschen en nog eens gewasschen werden, kondt ge zien, vooreerst aan de groene zeep, die als sneeuw voor de zon wegsmolt, en aan het water, dat

half zwart geworden was. Zoo'n bad, zulk een afboening, bijna afschrapping, had dan ook de gewenschte uitwerking. Toen Sam en Anna uit de tobbe kwamen, zagen zij er zoo helder uit, alsof zij een dag op de bleek gelegen hadden, en toen zij door Dientje gewreven en afgedroogd waren, blonken ze alsof ze geschilderd waren.

En nu ging het aan 't aanpassen van ondergoed en kleeren. Sam en Anna hadden nog nooit een hemd aangehad, en de onderbroeken moesten ze wel tienmalen bekijken, wijl ze er geen weg meê wisten, hoe zij daarin hunne voeten zouden steken.

Er lag een katoenen jurkje gereed voor Anna, dat haar precies paste en ver over haar knieën reikte, en toen zij dit aange trokken had en hare haren gestrengeld waren, hadt gij eens moeten zien hoe lief alles haar stond. Niemand zou haar als het havelooze meisje van weleer herkend hebben.

En Sam? Het blauwe kielkje en de licht grijze broek stonden hem zoo goed, dat hij haast zelf niet gelooven kon, dat hij dezelfde Sam was, die nog een paar dagen geleden zijn slaapplaats gedeeld had met de geit. Hij zag er zoo vroolijk uit, als een pas geboren vlinder, die opgetogen rondzag over al het nieuwe, dat hem omringde.

En nu, daar kwam meester, die blij was toen hij de kinderen zoo netjes, zoo helder en als nieuwgeboren wederzag. Hij nam ze bij de hand, wachtte even totdat zijne vrouw klaar was en ging met haar en de kinderen naar de huiskamer.

VI.

En raad nu eens wie daar zaten?

Ik wil er u bij helpen, door u het volgende te vertellen. Mijnheer en mevrouw Denners hadden de kinderen niet vergeten, die hun zulk een grooten dienst bewezen en hen voor een groot verlies behoed hadden. Te zamen hadden zij overlegd hoe zij het beste hunne dankbaarheid zouden kunnen bewijzen en wat zij doen moesten voor het welzijn van die twee kleine haveloozen. Allereerst zochten zij hulp bij den meester, dien de heer Denners goed kende, daar hij een der be-

stuurders was van de Havenloozen-school en deze met geld en gaven ondersteunde. Meester kende de levensgeschiedenis van de beide kinderen, eene levensgeschiedenis zoo treurig, dat ik er u maar het tiende part niet van vertellen zal. Die arme kinderen hadden hunne ouders amper gekend en waren overgelaten aan de zorg van een zoogenaamden oom en eene dito tante, die zich even weinig om het lot van die beide ongelukkigen bekommerden, als de priester en leviet in de gelijkenis, van wie gij weet dat zij niet eens naar den verslagene op den weg omzagen. Die kinderen waren hun tot last, en te nauwernood gaven zij hun droog brood en aardappelen, waarvoor een hond den neus zou optrekken. Gelukkig dat meester eens in hunne buurt kwam, aldaar de kinderen vond en na bekomen toestemming, hun een plaatsje op zijne school bezorgde, 't geen de eerste schrede was, onder het bestuur van God, tot heil van de kinderen, die nu met vele goede en nuttige dingen bekend werden.

Toen nu een en ander den heer Denners ter oore was gekomen, meende hij een goed werk te doen, wanneer hij de kinderen een betere verpleging en huisvesting bezorgde. Hij wilde echter van Anna geene jonge juffrouw en van Sam geen jongenheer maken. Dat zou niet goed zijn. Ze zouden dan hoogmoedig worden. Zij moesten nederig blijven, ook van hart, 't welk het beste geschenk is van God.

Waar nu een gezin te vinden, dat zich het lot der beide kinderen wilde aantrekken, hun een christelijke opvoeding geven en voor hen zorgen, alsof zij hunne eigen kinderen waren?

En hierin kwam meester weer te hulp. Hij kende een meubelmaker, een besten man, die geene kinderen had, en wiens vrouw reeds dikwijls haar wensch had te kennen gegeven, dat zij gaarne een armen wees als haar eigen kind wilde aannemen. De heer Denners sprak met dien meubelmaker, en daar alles zoo uitkwam wat meester gezegd had, werd de afspraak gemaakt, dat de meubelmaker en zijne vrouw dezen middag bij meester zouden komen, om Sam te zien en hem mede te nemen naar hun huis.

En Anna?

Voor haar was ook een goede plaats gevonden. De meester en zijne vrouw waren overeengekomen het meisje in hun gezin op te nemen. Anna was zulk een lief en tevens handig kind, dat de juffrouw de beste verwachting van haar koesterde, als het meisje onder hare leiding was en bekwaam werd gemaakt, om God en menschen te dienen, terwijl de heer Denners en zijne vrouw toezegging gaven, dat zij voor alle behoeften van de beide kinderen zorgen zouden.

Nu heb ik je daar straks gezegd, dat meester met zijn vrouw en de kinderen naar de huiskamer ging. Mij dunkt, het valt u thans niet moeilijk te raden wie daar zaten. Toch zal ik het u zeggen, want misschien denkt ge daar ook nog (om Piet de peuëaar en tante Sloep te vinden. En dan hadt gij misgeraden. 't Is waar, meester had er wel een oogenblik aan gedacht, die twee menschen hier te laten komen, om van de kinderen afscheid te nemen, maar mevrouw Denners was er tegen geweest. Zij wilde liefst niet met die beide lieden in een gezelschap zijn, niet omdat zij arm waren, maar omdat zij de kinderen zoo slecht behandeld hadden.

Welnu, in die kamer zaten mijnheer en mevrouw Denners en de meubelmaker Vlak en zijne vrouw, die met groote belangstelling het oogenblik te gemoet zagen, dat de beide kinderen zouden binnen treden.

En daar kwamen ze.

Zoodra de meubelmaker den kleinen Sam zag, fluisterde hij zijne vrouw in 't oor: »Och Bet, wat een aardige jongen! Wat ziet hij er flink uit!» Dat vond zijn vrouw ook. De heldere blik van Sams oogen had haar bekoord, en toen Sam dicht bij haar stond, kon zij zich niet weerhouden haar arm om zijn hals te slaan, en hem een hartelijken kus te drukken op de wangen, die nog blonken van het wrijven en nog de lucht van 't zeepsop niet verloren hadden.

Mijnheer Denners herkende Sam bijna niet meer. Als de meester hem niet gezegd had, dat het dezelfde jongen was, die gisteren nog met een brok buis en een halve broek, zonder schoenen of kousen op straat geloopt had, zou hij gemeend hebben

het kind van een welgezetten burger te zien, zoo netjes stond hij daar in zijn blauw kielkje, terwijl zijne haren — vroeger een raagbol, — nu behoorlijk gekamd waren, met een krulletje aan de slapen van 't hoofd.

En Anna! Haareenvoudig katoenen kleedje stond haar zoo goed, en zij zag er zoo helder uit, zoo lief en zoo blijmoedig schitterden hare blauwe oogen, dat mevrouw Denners er spijt van had, haar niet genomen te hebben. Maar zij moest toestemmen, dat haar man gelijk had en 't beter was voor 't meisje niet terstond in een kring van menschen overgebracht te worden, die veel te hoog boven den stand waren, waarin God haar geplaatst had.

Wat er nu verder volgde kunt gij wel denken. De heer Denners, die de heele geschiedenis kende van de beide kinderen en ook wist wat er in de laatste dagen gebeurd was met het verloren gaan en het vinden van het pakje, wees op het bestuur van God, die alles ten beste geschikt, ja zelfs vigilante en kar dienstbaar gemaakt had tot het volvoeren van zijn wil. Was het portier niet opengegaan, dan zou het pakje er niet uitgevallen en door de kinderen gevonden zijn. Had de kar met het hollende paard Anna

niet op den weg tegengehouden, dan zou Anna doorgelopen zijn naar het station en den heer Denners nog meer in de war gebracht hebben. En alles geschiedde zoo juist op den rechten tijd! Waarlijk, wij mogen wel zeggen: er bestaat geen toeval. God bestuurt alle dingen tot welzijn zijner menschenkinderen.

Mijn verhaal is ten einde. Sam woont thans bij den meubelmaker, gaat nog trouw ter school, maar als hij goed geleerd en ook de industrie- en teekenschool bezocht heeft, zal Mr. Vlak hem in zijne werkplaats brengen, om van hem een knap en kundig meubelmaker te maken.

Wat Anna betreft, zij bleef in het gezin van den meester en was daar zeer nuttig werkzaam. Wat er verder van haar geworden is, weet ik nog niet, maar dit kan ik u wel mededeelen, dat zij nu en dan een bezoek brengt aan het donkere steegje, waar Wiesje nog steeds op een bankje zit of op een paar aardappelenzakken ligt. Het arme kind lijdt nog veel, maar Anna weet haar te vertroosten en verblijdt haar menigmaal met een potje rozen, dat Huibers haar geschonken heeft.

SLAVEN IN AFRIKA.

Slaven zijn ongelukkige menschen, en dat er in onze negentiende eeuw nog slaven zijn, is allerbedroevendst, vooral wanneer men weet, dat deze menschen door hunne drijvers dikwijls op eene wijze gekweld worden, zooals wij ons schamen zouden een hond te behandelen. En dat niet alleen, maar schandelijk is het, dat er, inzonderheid in Afrika, menschen zijn, die er hun beroep van maken hunne natuurgenoeten als wilde dieren te vangen, om ze als slaven te verkoopen. 't Is waar, er worden vele maatregelen genomen, om dezen afschuwelijken menschenhandel te breidelen. Engeland zendt schepen uit, om de vaartuigen, bevracht met slaven, aan te houden en den gevangenen

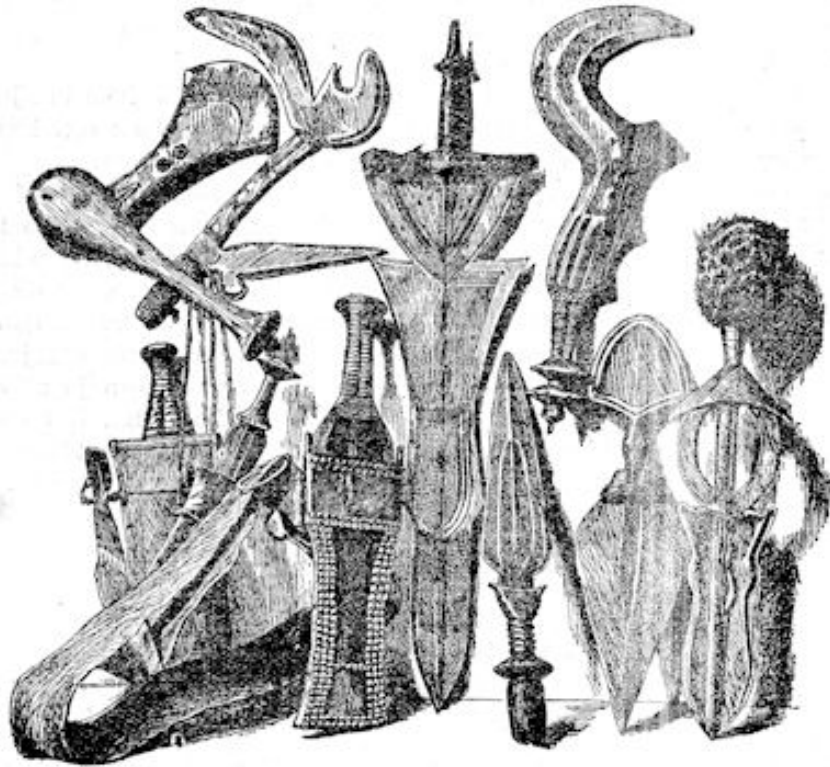
de vrijheid te schenken; Duitschland, Frankrijk en andere mogendheden vervolgen de slavenhouders waar zij kunnen, — maar de binnenlanden van Afrika zijn zoo groot en de slavenhouders zoo talrijk, dat het moeite kost, den slavenhandel geheel tegen te gaan.

De slavernij is reeds van oude dagteekening en vindt nog altijd verdedigers, die, om hunne zaak te bepleiten, wijzen op het voorbeeld van zoovele vrome mannen uit den ouden tijd, die slaven hielden. Maar zij vergeten, dat de toestanden eertijds anders waren dan nu. De opperhoofden van stammen of volken, die onderling oorlog voerden, konden de krijgsgevangenen die zij maakten, niet in gevangnissen sluiten, tenzij

zij ze ook onderhielden, en daar dit lastig en kostbaar was, bleef hun geen ander middel over, dan die gevangenen te doden of hen als slaven te gebruiken, 'tgeen wel 't voordeeligste was. Hield de oorlog aan en werden er weër krijgsgevangenen gemaakt, dan groeide het aantal slaven zoo sterk aan, dat, wilde men ze niet doden, men wel verplicht was ze te verkoopen aan anderen die gebrek hadden aan slaven. Hieruit ont-

ben u te verzekeren, dat Abrahams dienstknechten of slaven veel beter behandeld werden dan de slaven van den tegenwoordigen tijd. Dikwijls werden zij als huisgenooten beschouwd en kregen posten en bedieningen. Denkt slechts aan Eliezer, aan Jozef bij Potifar.

Merkwaardig is het dat slechts het Oude Testament van slaven spreekt. Er waren tijdens het Nieuwe Testament ook wel slaven,

CONGO-MESSEN.

stond weer een ander kwaad. Door den overvloed van veilbare slaven kwam er van zelf gebrek aan mannen, die voor loon wilden dienen. Men kon dus geen vrije dienstknechten krijgen, 'tgeen te meer jammer was, daar deze laatsten gewoonlijk zonen waren van welgezeten ouders en gaarne eenigen tijd in dienst wilden treden, om een bedrijf te leeren. Wij zien dit in de geschiedenis van Jakob, die bij Laban in dienst trad.

Abraham had ook een groot aantal slaven of lijfeigenen, uit gebrek aan vrije dienstknechten, maar ik zal wel niet noodig heb-

maar het Evangelie heeft dat woord verzacht en veranderd in dienstknechten. De verdedigers van de slavernij beroepen er zich op, dat de slavernij door God toegelaten is, althans toegelaten heeft, dat Noach, die als hoofd van zijn stam en in het karakter van een profeet, den zegen en den vloek van Gods wege mocht uitspreken, een zijner kleinkinderen verlaagd heeft tot »een knecht der knechten bij zijne broederen." Genes. 9 vs. 24, 25. Hieruit volgt dus dat God de slavernij toegelaten heeft als een straf der zonde, en al is het dat door 's Heilands

komst op aarde die vloek over Cham is opgeheven, tot heden echter zwerven Chams nakomelingen nog in de binnenlanden van Afrika rond, kennen het Evangelie en hunne vrijmaking niet en zuchten nog steeds onder de gruwelijke lasten, die de slavenhouders hun opleggen.

Het Christendom keurt alle slavernij af. Wil echter iemand, om welke reden dan ook, slaaf zijn, het staat hem vrij, maar niemand

EEN SLAVENJAGER.

heeft volgens het Christendom het recht slaven te houden. Er waren tijdens Paulus slaven, die het Evangelie kenden en Christenen geworden waren, maar die door hunne heeren zoo goed behandeld werden, dat zij niet wenschten vrij gelaten te worden maar hen bleven dienen. Wij zien dit uit den brief van Paulus aan Philemon. Deze laatste had een slaaf, Onesimus, dien hij ook na zijne bekeering behield. Paulus verlangt niet dat Philemon zijn slaaf vrijlaat, maar dringt er slechts op aan hem als een geliefden broeder

te behandelen, 't geen Philemon gewis wel gedaan zal hebben.

Ik zei u hierboven, dat de slavenhandel vooral in de Binnenlanden van Afrika gedreven wordt. De stammen, die de landen bewonen door welke de groote rivier de Congo stroomt, zijn niet slechts gedurig met elkander in oorlog en maken hunne vijanden tot slaven, maar worden ook bedreigd en overvallen door Arabieren, die hunne dorpen plunderen, hen van hunne vrouwen en kinderen berooven en ze als slaven verkoopen. Gruwelijk zijn die onderlinge oorlogen,

EENE LOLO-VROUW.

waarin meestal strijd gevoerd wordt van man tegen man, met messen en snijwerktuigen, waarvan nevensgaande plaat eene afbeelding geeft. In sommige streken van het binnenland wordt er regelmatig slavenmarkt gehouden, en zij die de meeste slaven bezitten, worden geacht het rijkst te zijn. Wanneer de slavenjagers er in geslaagd zijn eene menigte slaven bijeengebracht te hebben, worden deze ongelukkige menschen, meest die van den stam der Lolo's, naar de slavenmarkt gebracht. In bootjes oepengepakt, half verteerd door de gloeiende zonnestralen, waaraan zij zijn blootgesteld en bijna uitgehongerd komen zij daar, en opdat zij niet zouden ontvluchten, worden hunne handen en voeten in een blok bevestigd, of

hun hals in een boomvork gesloten, zoodat die arme schepels zich te nauwernood verroeren kunnen. Zie de beide platen, die u eene voorstelling geven van de wijze waarop de gevangenen op de slavenmarkt behandeld worden. Gelukt het nochtans dezen of genen te ontkomen, dan wacht hem een gruwelijke straf. Vlucht hij naar een anderen stam, dan beschouwt hem het opperhoofd toch als slaaf naar den aangenomen regel: eens slaaf voor altijd slaaf.

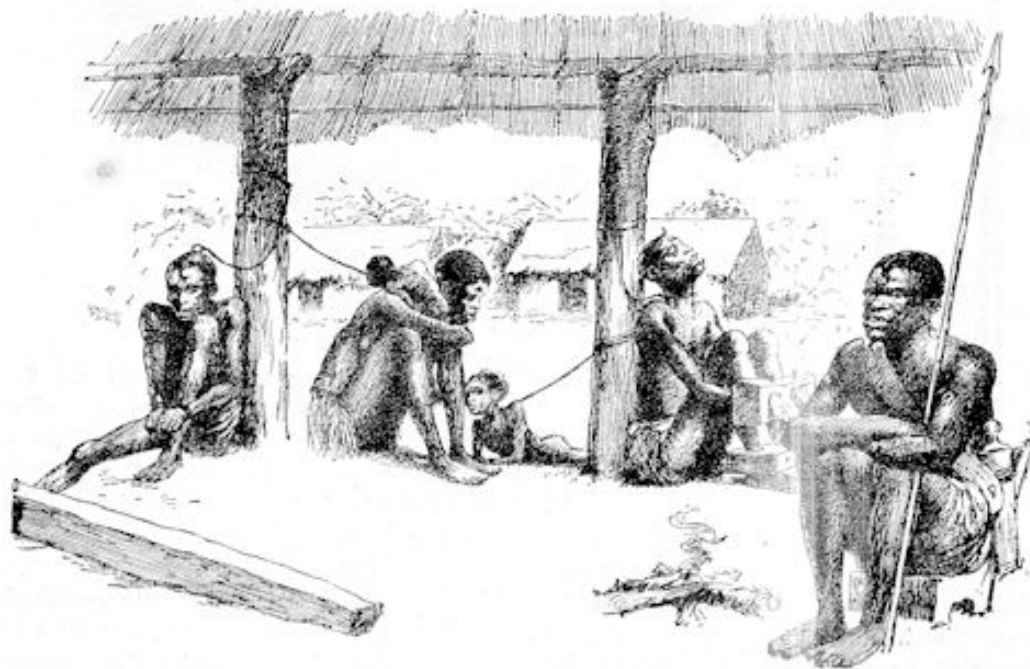
mensch, dat hij vrijgemaakt is van de slaavernij . der zonde en der menschen, en dat

EEN GEVANGENE.

Wanneer men leest wat Livingstone en Stanley ons van den slavenhandel mededeelen, dan rijst er uit elk christenhart de bede tot God op: »och, dat het Evangelie toch in de Binnenlanden van Afrika mocht ver-

niemand het recht heeft slaven te houden. Uitnemend bewijst het Evangelie zijne kracht inzonderheid bij zulke menschen, die vroe-

GEVANGENEN ONDER EEN AFDAK.

kondigd worden!" En inderdaad, niet door geweld van wapenen zal de slavenhandel uitgeroeid worden, maar door de kracht van het Woord van God. Waar het Evangelie komt en aangenomen wordt, daar leert de

ger slaaf waren en bevrijd zijn geworden. Zij gaan thans van stam tot stam en verkondigen de blijde boodschap des vredes, dat wij niet elkanders slaven, maar broeders zijn, die den Heiland wenschen te dienen

en hunne naasten lief te hebben als zich zelve. Deze verkondiging des Evangelies moet echter vergezeld gaan van aansporing tot arbeiden. Over 't algemeen is de bewoner van midden-Afrika traag. En hiertoe werkt de natuur mede. De Loto-man zegt: »waartoe te werken? Ik behoef slechts mijne handen uit te steken naar de vruchten, die alerwegen groeien. Ik heb niet veel nodig. Mijne geiten en koeien, mijne schapen en ander vee leveren genoeg op voor mij, mijn vrouw en kinderen.» Dit is betrekkelijk waar. En toch moeten de menschen aan den arbeid gezet worden, moeten leeren het veld te bebouwen, moeten leeren timmeren, metselen en vooral zich behoorlijk kleeden, opdat zij

achting voor zich zelve zouden krijgen. Dit alles kan slechts geschieden door de prediking en den arbeid der zendelingen, die deze nakomelingen van Cham zullen leeren, dat een geregelde arbeid vele booze gedachten en daden onderdrukt; dat de Zoon Gods zich niet geschaamd heeft »de Zoon van een timmerman» genoemd te worden, en dat Paulus, de tentenmaker, het brood met zijn eigen handen verdiende.

Gedenkt de arme slaven in de Binnenlanden van Afrika en draagt naar uw vermogen er toe bij, dat er zendelingen heen gezonden worden, om hun het Evangelie te verkondigen.

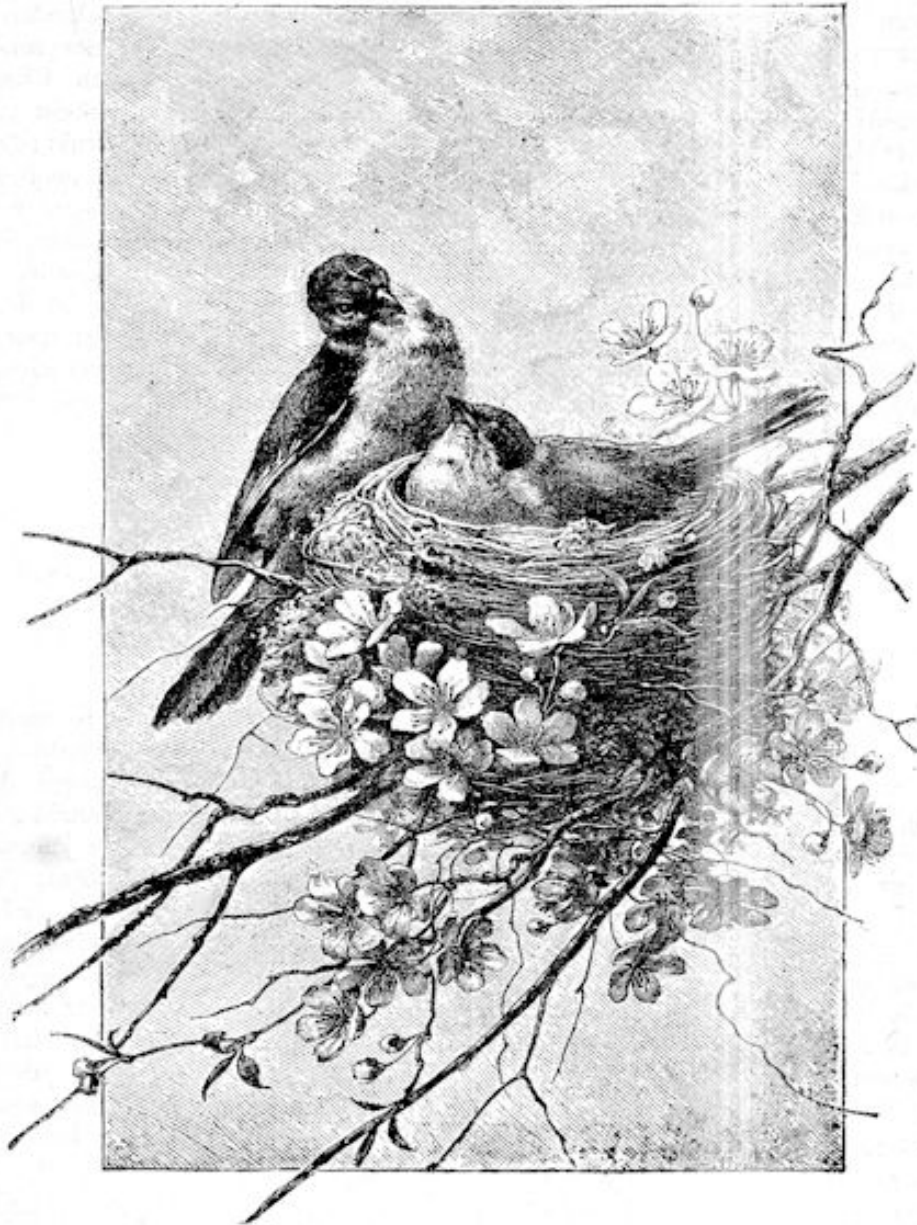
VOGELS EN VOGELNESTEN.

Er zijn nog, helaas, jongens, die er lust in hebben nesten uit te halen en de vogeltjes van hunne eieren of jongen te berooven. Deden zij dit uit broodsgebrek en wilden zij zich met de eieren of de jongen voeden, dan zou er nog eenige verontschuldiging voor hen zijn, maar daar dit berooven meestal geschiedt uit moedwil of speelzucht, vind ik geen woorden genoeg, om hierover mijn toorn uit te drukken. De verontschuldiging waarover ik sprak, vindt haren grond in de Mozaische wetten, waar men in Deuter. 22 vs. 6 en 7 het volgende leest: »Wanneer voor uw aangezicht een vogelnest op den weg voorkomt, in eenigen boom, of op de aarde, met jongen of eieren, en de moeder zittende op de jongen of op de eieren, zoo zult gij de moeder met de jongen niet nemen. Gij zult de moeder ganschelijk vrijlaten, maar de jongen zult gij voor u nemen, opdat het u welga, en gij de dagen verlengt.» Deze laatste woorden zijn een weerklank van het gebod aan kinderen, om hunne ouders te eeren, om het even of het de ouders zijn van menschen of van dieren. Er ligt ook nog een andere les in. Wanneer men met de jongen ook de moeder rooft, dan toont

men groote schraapzucht te bezitten. Men is niet met één deel tevreden; men wil alles hebben. Dit is verkeerd. Men moet aan den moedervogel gelegenheid geven weer eieren te kunnen leggen en jongen te krijgen. Doodt men nu de moeder, dan berooft men hierdoor zichzelf en anderen van toekomstig voordeel. Een winkelier, die niet tevreden is met een klein winstje, lokt geen koopers en verliest ten slotte meer dan hij dacht te winnen. Zoo gaat het ook met menschen, die den rustdag niet heiligen. God heeft ons zes dagen gegeven, waarop wij al ons werk zullen doen, en heeft slechts één dag voor zichzelf behouden. Zoo iemand nu ook dien eenen dag voor zich gebruikt om te werken, dan ontsteelt hij dien aan God, en zal ten slotte tot de ontdekking komen, dat hij er geen voordeel van gehad heeft en den Maandag daarop lui en loom is geworden.

Er zijn broedende vogels, die wanneer eene booze hand komt, om hen van hunne eieren of jongen te berooven, op het nest blijven zitten. Gij kunt echter wel begrijpen hoe het hun daarbij te moede is en hoe angstig hun kleine hart slaat. Uit liefde tot

VOGELS EN VOGELNESTEN.

hunne jongen blijven zij op het nest, om hen zoo lang mogelijk te beschermen, terwijl zij sidderen van vrees. Dit reeds moest de jongens terughouden van de hand naar een nest uit te steken, om dit te berooven. Een jager vertelde eens, dat hij, in een bosch zijnde, op een vogel schoot, dien hij wel had getroffen, maar die nog kracht genoeg bezat weg te vliegen. Naar dien vogel zoe-

kende vond hij hem met bloedende vleugels op zijn nest zitten, om zijne jongen, die hij even verlaten had om voor hen voedsel te zoeken, in zijne laatste oogenblikken nog te dekken. Toen nu de jager bij het nest stond en den vogel zag, werd hij zóó getroffen door den weemoedigen blik dien de arme moeder op hem wierp, dat het geweer uit zijne handen viel en hij het besluit nam

nooit weer een vogel te doodden. Maar zoo oud hij ook geworden is, nooit heeft hij dien weemoedigen blik van den vogel vergeten.

Wanneer een jongen ergens in een boom een nestje gezien heeft en hij het voornemen koestert dit nestje uit te halen, zou ik hem den raad geven eerst het nestje goed te bekijken en daarbij te denken aan het kunstig samenstel van deze kleine schuilplaats, die de vogel voor zijne eieren en jongen bereid heeft. Doet hij dit, dan tien tegen een, dat hij de hand niet uitsteekt, om dit nestje te verwoesten of te berooven.

Inderdaad, kunstig zijn die nestjes gebouwd en men moet des Scheppers macht en wijsheid bewonderen, dat Hij aan deze kleine dieren zulk een groot en vernuftig bouwvermogen heeft ingeschapen. Bezie eens goed onze plaat, waarop de moedervogel, een vinkje, op het nest zit, terwijl het mannetje haar misschien wat voorzingt, om haar den tijd te helpen verdrijven. Zie eens hoe netjes dat nestje is zamengesteld. Hoe kunstig zijn de takjes door elkander gevlochten en zelfs met bloempjes versierd. Denk daarbij hoeveel moeite het dezen vogels gekost heeft, om de noodige takjes en twijgjes bijeen te zoeken en hoeveel inspanning zij zich hebben moeten getroosten, om die takjes en twijgjes zoo te buigen en te winden, dat zij een goed en deugdelijk nest konden vormen. Mij dunkt, wanneer een jongen zulk een nestje goed beziet, zal hij de uitgestoken hand terug trekken en tot zich zelve zeggen: »Neen, ik mag die kunstenaars niet kwellen. Zij zijn knapper dan ik, want ik zou met mijne twee handen en allerlei gereedschap niet in staat zijn te doen wat deze kleine vogels alleen met hun bekje en zwakke pootjes verrichten. 't Zou schandelijk zijn zoo ik zulk een nest verwoestte of uithaalde.»

Men kan de vogels naar het vormen van hunne nesten verdeelen in metselaars, timmeraars, vlechters, mandemakers, vilt- en tapijtwerkers en naaisters.

Er zijn vogels die van klei nesten maken. Van heinde en verre halen zij de klei bijeen, vermengen die met zand en eenig speeksel en bouwen dan een nest ergens in een

boomholte. Dat de zwaluwen uitstekende metselaars zijn, zult gij wel eens opgemerkt hebben, wanneer gij die lieve diertjes bezig zaagt tegen uwe woning, onder de goot, de kroonlijst, of tegen het dak hun nestje te maken. De zwaluwen helpen elkander getrouw in dezen arbeid, en wat de eene niet doen kan doet de andere. Spechten daarentegen metselen niet, maar timmeren. Deze nuttige vogels, die er vooral op uit zijn om ons van vele lastige insecten te ontdoen, die zij met hun spitsen langen snavel uit de reten en scheuren der boomen weten te pikken, bouwen hunne nesten bij voorkeur in de holte der boomen. Vinden zij zulk eene holte niet, dan hakken zij er een. Mannetje en wijfje hakken er beurtelings vlijtig op los, zoolang totdat het gat breed en diep genoeg is voor de veiligheid hunner jongen. Is die holte klaar, dan gaan zij aan het schaven der wanden van het nest, opdat de jongen zich niet zouden kwetsen aan splinters en spaanders. Zij maken die wanden zoo glad, alsof ze gepolijst waren en gebruiken als gereedschap niets dan hun snavel benevens een goede portie ijver en geduld. Slim als zij zijn, verzamelen zij de splinters en spaanders van het uitgehakte nest en dragen die verre weg, opdat niemand op het vermoeden zou komen, dat hun nest in de nabijheid is.

Wij hebben in ons land vogels, die de kunst van weven verstaan en deze reeds beoefend hebben voordat de mensch nog een weefgetouw bezat. Onze wiewaal (*Oriolus galbula*) wel bekend als een eerste kersendief, weeft zich uit zelfgesponnen wollen draden, die hij in de nabijheid van onze woningen gevonden heeft, een warm nest, dat hij versiert, of aan alle kanten bedekt met grasvezelen en zelfs met timmermanskrullen. Onze gewone vink (*Fringilla coelebs*) weeft van wol, mos, spinrag en vezeltjes een aardig nestje, dat van binnen zoo zacht is als zijde en waarin eieren en jongen een warm plaatsje hebben. Dat de baltimorevogel (*Icterus Baltimore*) de weefkunst voortreffelijk verstaat, heb ik u reeds in een vroegeren jaargang van de *Vriend des Huizes* verteld. Een andere vogel van

dezelfde familie bouwt een nest uit lange dunne grasvezelen en hangt dit op in een appelboom. Dit nest is op zulk een kunstige wijze gevlochten, dat een dame, aan wie een vogelliefhebber zulk een nest toonde, er zoo over verbaasd was, dat zij in allen ernst vroeg: of het niet mogelijk was dezen vogel te leeren breien?

Ik heb u daar straks gezegd, dat sommige vogels er van houden hunne nesten te versieren. Zij gebruiken daartoe 't liefst glinsterende voorwerpen: zijden lapjes, roode blaadjes, blinkende draden enz. Hierdoor wordt tevens verklaard waarom men wel eens in de nesten van eksters gouden en zilveren voorwerpen gevonden heeft. De eksters stelen die dingen om daarmede hun nest te versieren. Andere vogels houden er een afzonderlijk verblijf op na, waarin zij

alles brengen wat hen bekoort. Zoo b. v. vindt men op Nieuw-Holland den zoogenaamden Satijnvogel (*Ptilorhynchus holosericus*), die in de nabijheid van zijn nest in het dichtst gedeelte van een bosch een soort van prieel bouwt, zamengesteld uit takjes, die van boven omgebogen en vereenigd zijn. De bodem van dit prieel is bedekt met veelkleurige vederen van papegaaien en andere vogels; ook allerlei glinsterende schelpjes en steentjes liggen in tamelijk goede orde op den grond. In dit prieel brengen mannetje en wijfje eerst eenige dagen door voordat zij hun nest gaan maken. Wonderlijk, niet waar? Ja, de schepping is schoon, en het is maar jammer, dat de mensch er zoo weinig acht op geeft en al die wonderwerken Gods veelal met onverschilligheid voorbijziet.

HEBZUCHTIG.

Toen ik twintig jaren oud was, woonde ik op een dorp dicht bij een groot bosch. Aan den ingang van dat bosch stond een huisje, dat er oud en vervallen uitzag. De muren waren hier en daar afgebrokkeld, en tusschen de oude steenen waren eenige nieuwe steenen geschoven, maar dit was zoo onhandig geschied, dat men wel zien kon, dat het niet door een metselaar was gedaan. Hier en daar was een pan van het dak gevallen en de ledige plaats door gras, aarde of heiplaggen aangevuld. De tuin voor en achter het huisje zag er zoo woest uit, alsof de Turken er krijgertje in hadden gespeeld. Het onkruid stond overal een voet hoog, en wel groeide hier en daar een kropsalade of wat boerenkool, maar alles zag er zoo schraal en ellendig uit, dat het niemand zou invallen er iets uit weg te nemen.

Ik dacht eerst dat dit huisje bewoond werd door arme menschen, maar men vertelde mij, dat dit huisje behoorde aan den rijksten man van 't dorp, die kisten volgeld bezat, maar te gierig was om een cent uit

te geven. Zijne kleeren waren oud, en als zij stuk waren, lapte hij ze zelf met brokken van laken, die hij hier en daar verzamelde. Als hij uitging, dan droeg hij een grooten zak onder den arm, en al wat hij op straat vond en meende te kunnen gebruiken, stopte hij in dien zak, b. v. steenen voor zijn huis, brokjes hout om te branden, lappen om zijne kleederen te verstellen en dergelijke voorwerpen. Des winters ging hij al om vier uur naar bed, om licht en vuur te besparen, en als het bij dag erg koud was, dan liep hij op een paar klompen zoo hard hij kon door het bosch, om warm te worden. Vrienden had hij niet. In de kerk kwam hij nooit, en tweemaal was het gebeurd, dat de predikant hem had willen bezoeken, maar geen gehoor had gekregen. De deur werd niet geopend, al wist dominé ook dat de man tehuis was en zich bezig hield met geld te tellen.

Ik vroeg aan iemand of hij mij ook iets naders van dien man kon mededeelen en toen werd mij de volgende geschiedenis verteld.

Jan Poster bezat reeds als klein kind een zeer hebzuchtigen aard. Alles wat hij zag wilde hij hebben, en als hij het had, wilde hij nog meer. 't Was hem bloot om de heb, om het hebben te doen. Nooit deelde hij iets mede van 't geen hij gekregen had. Ik herinner mij een voorval uit zijne jeugd, dat ik u wil ver-

Wel waren er buurkinderen, maar die speelden niet gaarne met hem, daar hij altijd de baas wilde zijn en alles van hen wegnam. Zoo zat hij dan in den hoek, en wilde juist beginnen een stuk van den koek af te bijten, toen Fik binnenkwam. Fik had den koek geroken en wilde er graag wat van proeven.

tellen. Hij was toen pas drie jaren oud, en had van een tante, die blind was voor zijne gebreken en hem vertroetelde, een groot stuk koek gekregen. Toen hij dat in zijn bezit had, kroop hij er mede naar een hoek van de kamer, om het heelemaal alleen op te eten. Hij dacht: in dien hoek ziet mij niemand. Nu, er was ook juist niemand in zijne nabijheid. Vader en moeder waren aan den arbeid, en zusjes of broertjes had hij niet.

Hij ging vlak voor Jan zitten en keek hem zoo vriendelijk aan, als een hond doen kan. Maar Jan deed alsof hij Fik niet zag. Fik evenwel hield aan. Hij kwispelstaartte zoo hard, als hij het met zijn kort staartje doen kon, en stak nu en dan de ooren recht in de hoogte, als hij meende hoop te hebben iets te zullen krijgen, maar 't was mis. Kleine Jan kon niets missen. Hij was gierig, hebzuchtig en deed telkens een hap. Dit verdroot Fik,

die 't waagde een paar stappen naderbij te komen en bij Jan aandrong hem wat te geven. Maar Jan hapte nog een stuk, en nog een, en nog een, en toen werd Fik ongeduldig, kwam met zijn kop vlak bij den kleinen jongen en deed alsof hij ook een stuk van den koek wilde happen. Van schrik viel nu Jan achterover. Het stuk koek ontglipte aan zijne handen en. . . . hap! zei Fik, greep het stuk koek en rende er mee naar den tuin, waar hij het opat.

't Was niet mooi van Fik. Maar Fik was een hond en kende het gebod niet: »gij zult niet stelen.» Was Jan evenwel niet zoo gierig, niet zoo hebzuchtig geweest, en had hij Fik een stukje koek meegegeven, al was 't ook nog zóó klein, dan zou Fik tevreden geweest zijn. Nu genoot hij niet de helft van den koek en lag te schreeuwen en te spartelen op den grond, onderwijl Fik lekker-tjes zat te smullen.

Tien jaren waren er sedert dit voorval voorbijgegaan. Kleine Jan was nu een groote bengel van dertien jaar geworden, maar had in dien tijd zijne hebzucht niet afgelegd, niettegenstaande hij er dikwijls voor bestraft was geworden. Hebzucht is de moeder van dieverij, en aan diefstal maakte Jan zich dikwijls schuldig. Het ging hem als Gehazi, den jongen of knecht van Elisa den profeet. Gij kent die geschiedenis wel. Elisa had Naäman den Syriër genezen en wilde er geen belooning voor hebben. Maar toen Naäman wegging, liep Gehazi hem achterna, en hebzuchtig en belust als hij was op zilver en mooie kleederen, wist hij den niets argwanenden Naäman over te halen hem geld en wisselkleederen te geven. Maar hij kreeg ook zijn welverdiende straf, zooals gij dit kunt lezen in 2 Koningen 5.

Jan Poster speelde nooit met andere kinderen. Zij waren bang voor hem, want als zij bijvoorbeeld aan het knikkeren waren, wist Jan er hun altijd een paar te ontfutselen en stak ze in zijn zak. Tehuis had hij zakken vol met knikkers en gedurig zat hij die te tellen, blijde zijnde zoo rijk aan knikkers te zijn. En niet slechts knikkers, maar alles wat hij gappen of kapen kon, borg hij

weg. Overal in huis had hij hoekjes en gaatjes, waarin hij wegstopte wat hij bijeen had geschraapt. Tot onder de pannen van het dakkamertje had hij zakjes met griffeltjes, pennen, boekjes, prenten, knoopen en honderderlei ditjes en datjes weggeborgen, en als andere kinderen buiten in het veld vroolijk speelden, zat hij zijne schatten na te tellen. Geld kreeg hij niet veel. Maar elken cent of stuiver, dien hij van oom of tante ontving, bewaarde hij in een zakje, dat hij op zijn bloote borst droeg. Ongelukkig voor Jan was zijn vader vroeg gestorven, zoodat hij diens opzicht miste, en zijn moeder was een ziekelijke en zwakke vrouw, die, omdat Jan haar eenigst kind was, veel — helaas veel te veel — door de vingers zag.

Ik moet u nog een voorval vertellen, dat plaats had toen Jan Poster dertien jaren oud was. Daaruit zal u vooreerst blijken, dat zijn hebzucht niet minder was geworden, maar ook ten anderen hoe 't spreekwoord bewaarheid wordt, dat die anderen bedriegen wil, zichzelf 't meest bedriegt.

Op zekeren zomerschen morgen begaf Jan zich naar school. Zijn weg leidde langs een boschje, aan welks rand wilde aardbeien bloeiden en groeiden. Dat was wat voor onzen Jan, die van smullen hield. Aardbeien smaakten zoo lekker, en als hij ze hier maar voor 't plukken had, kostte hem dit geen geld. Hij vond er ook eenigen, die hij dadelijk opat. Maar 't viel hem niet in er wat van te bewaren voor zijne zwakke moeder. Daartoe was hij veel te zelfzuchtig. Zijn spreekwoord was: zelf eten maakt vet. Onderwijl hij aan 't zoeken was naar aardbeien, meende hij iets glinsterends te zien, dat diep in het boschje lag, en door hebzucht aangedreven, drong hij het boschje in, waar hem niemand kon zien. Terwijl hij hier was hoorde hij de stem van een jongen, dien hij wel kende en die bij hem op school ging.

»En weet je Gij?» zeide die jongen tot een schoolmakker, die naast hem liep, »nu wou ik graag van middag, als ik uit school kwam, naar den kleinen vijver gaan, om te visschen. Ik weet een mooi plekje, waar

een heele boel baars zit. Maar ik kan van middag niet. Ik moet, als ik uit school kom, vader helpen. Ik wou anders graag, want als ik een stuk of wat baarzen gevangen had, zou ik die kunnen verkoopen aan Bols den kruidenier, die er dol op is."

mooie sim hangt eraan, en een bloempotje, vol aarde en wurmen ligt er dicht bij . . . . O 't is zoo jammer, dat ik van middag niet kan. 't Is nu de rechte tijd voor baars. . . ."

Meer hoorde Jan Poster niet. De jongens liepen voorbij, en toen ze een eind ver weg

»Maar hoe kan je nu vissen gaan?» vroeg de andere jongen, »je hebt immers geen sim en geen hengel?»

»O die heb ik verstopt, en ik kan het jou wel zeggen, waar ik die verstopt heb, want jij houdt niet van vissen. Weet je bij den vijver dien grooten elzenboom staan? Vlak bij den mijlsteen. Daar heb ik tuschen het riet mijn hengel geschoven. Een

waren, kwam hij uit het boschje te voorschijn en volgde hen naar school. Maar zijn besluit was genomen. Te gierig zijnde om zich een hengel en een snoer aan te schaffen, kon hij er nu op een goedkoope wijze aan komen. 't Was wel zijn plan niet het vischgereedschap aan den eigenaar te ontrooven, maar wel wilde hij van de aanwijzing gebruik maken, om een paar baarzen te snap-

HALFWEG HUIS.

Nu is de zomer in het land,
Met nieuwe, frissche kleuren;
Nu strooit hij uit zijn milde hand,
Een bloemenschat vol geuren!
De zon spreidt alom gouden glans,
De vlinders houden bruiloftsdans
Bij 't lied der vogelkoren,
Die feestmuziek doen hooren.

En midden in die zomerpracht
Der heerlijk bloeiende aarde
Staat Maaïke, met haar groene vracht,
Als in een toovergaarde.
Beladen keert zij weer van 't veld,
Waar zij reeds vroeg is heen gesneld
Om kruiden saam te lezen,
Die ziekte en kwaal genezen.

Vlug stapt zij voorwaarts, ook al brandt
De gloed der zonnestralen:
Men zal haar voor zoo'n volle mand
Een aardig loon betalen!
Maar... halfweg huis, bij 't oude hek,
Krijgt Maaïke een onweestaambren trek
Om hier naar hartelusten
Een poosje uit te rusten.

Zie, hoe ze u vreedzaam tegenlacht,
Als wil ze úw glimlach wekken!
Blijmoedig gaart zij nieuwe kracht
Om verder voort te trekken. —
Zóó zij haar gansche levenslot:
Steeds rijk aan rust en vrede in God!
En vinde ze in 't gelooven
Een eeuwig huis hierboven!
Juni '94. H. J. HANA.

THUISKOMST.

EEN LEVENSBEELD.

Het was avond: het dagwerk was afge-
loopen, en de kinderen, die met hun school-
taak gereed waren, speelden in kleine groepjes
op straat. Uit de machinefabriek in de voor-
stad weerklonk een langgerekt gefluit. De
werklieden verlieten met hunne blikken
koffiekannen of steenen kruikjes in de hand
het fabriekspein. De gezichten en de klee-
deren dezer mannen waren heel en al zwart
van roet en vet; vermoeid en met loome
schreden, maar toch tevreden, keerden zij
na het trouw volbrachte dagwerk huiswaarts.
Tegelijkertijd stapte op dienzelfden weg
een eenzaam wandelaar in de richting der
stad voort. Drie jaar lang was hij verre van
zijn geboortestad geweest, en had hij al de
zijnen daar achtergelaten, — en toch viel
er thans geen trek van blijdschap op zijn
bleek gelaat te bespeuren; zijn tred werd

integendeel steeds langzamer, en hij wendde
zijn gelaat van de hem voorbijlopende fa-
brieksarbeiders af, als vreesde hij door hen
herkend te worden. Maar een der werklieden
stootte zijn buurman aan, en fluisterde hem
tamelijk verstaanbaar toe: »Is dat Willem
Volgers niet, die uit de gevangenis terug-
komt?»

Volgers hoorde die vraag heel goed, zag
de wantrouwende blikken, en vol smart en
schaamte kleemde hij zijne tanden op elkaar.
Haastiger zette hij zijn weg voort, en weldra
sloeg hij den hoek eener zijstraat om.

»Waarom ben ik teruggekomen?» Er ont-
snapte een pijnlijk kreunende zucht aan 's
mans borst. Wat wilde hij eigenlijk doen in
zijn vaderland en zijn geboorteplaats, waar
hij niemand vrijmoedig in de oogen durfde
zien? Van de Afrikaansche diamantvelden

in Transvaal had een vriend hem geschreven: »Kom hier bij mij! Als gij geluk hebt, kunt gij een rijk man worden; hier geniet gij de onbeperkte vrijheid, en vraagt niemand naar uw verleden.» Bij den brief was het reisgeld ingesloten, en Volgers zelf was ook niet geheel onbemiddeld. Hij had door hard en voortdurend werken in de gevangenis een aardig duitje verdiend, en dat geld was hem bij zijn ontslag uitbetaald geworden. Maar vóór en aler hij als landverhuizer wegging, gevoelde hij zich nog weer eens met onweerstaanbaren drang tot zijne oude woonplaats aangetrokken. Hij kon het nieuwe leven niet beginnen, zonder zijn vader en moeder om vergiffenis gevraagd te hebben. Als hij die had afgesmeekt en verkregen, wilde hij weg, weg voor altijd, — om nooit of nimmer terug te komen!

Willem Volgers was de zoon en éénige erfgenaam van den welgestelden eigenaar eener groote boerderij, even buiten de stad. Reeds sedert jaren had het hoofdtoezicht over de goedbestuurde zaak op zijne schouders gerust; hij was jong en gezond, het werken vond hij een genot, en er ontbrak nu niets anders meer aan zijn geluk dan eene levensgezellin. De dochter van den molenaar, de vroolijke, donkerroogige Liesbet, wilde hij dolgraag tot zijne huisvrouw maken, wanneer zijn sukkelende vader op zichzelf zou zijn gaan wonen en aan hem het beheer der boerderij zou hebben overgedragen. En hij wist wel: Liesbet zou in huis en hof geducht de handen uit de mouwen steken en hard meêwerken, en in schuur en stal terdege alles in orde houden, ofschoon zij op school een mondjevol Fransch en bovendien thuis ook piano spelen geleerd had. Maar vader Volgers wilde van dit huwelijk volstrekt niet hooren. De financieele toestand van den molenaar De Blank was niet van de beste, en hij had maar weinig vrienden, die hem uit den nood wilden helpen.

»Tegen het meisje zelf heb ik niets in te brengen,» sprak de oude man; »maar toch zou ik liever hebben, dat gij ergens anders aankloptet.»

Willem zweeg nu voorloopig over zijne wenschen, maar bleef toch hopen, mettertijd

zijns vaders toestemming wel te zullen verkrijgen. En zoo wachte hij dan geduldig en blijmoedig, totdat . . . de misdaad plaats had, die het geluk en de eer van twee familiën te gronde richtte.

In den avond van den verjaardag der koningin, toen men buiten de stad een volksfeest vierde, stond de molen van De Blank plotseling in lichtlaaie vlam. — Willem Volgers had het feest alleen verlaten, om thuis te gaan zien of alles wel in orde was, want de knechts en de meiden hadden een vrijen dag, en groot en klein, oud en jong was nog buiten gebleven, om het vuurwerk, waarmede de feestviering besloten zou worden, te zien afsteken. Willem liep in zijn eentje op het smalle, kronkelende pad, dat zich langs den molen uitstreckte, en waarop nu links en rechts geen sterveling te zien was. Plotseling bleef hij verschrikt staan. . . Schemerde er daar in de hoogte niet een licht achter de kleine raampjes? . . . De knechts hadden toch vandaag vrijaf, en de molenaar zelf had hem nog geen uur geleden gezegd, dat hij het terrein niet vóór den afloop der feestviering zou verlaten! Haastig snelde Willem op den molen toe, en — zag nu, hoe de deur aan den binnenkant behoedzaam opengedaan werd en de molenaar, voorzichtig aan alle kanten om zich heen ziende, naar buiten kwam. »De Blank!» riep de jonge Volgers, »er is brand in den molen!» De molenaar staarde hem zwijgend aan. En toen hij eindelijk eenige verwarde en onsamenhangende woorden uitstiet, wist Willem stellig en zeker, zonder een oogenblik te twifelen, wie den molen in brand had gestoken. Hij liet zoo spoedig mogelijk hulp aanrukken, maar — zij kwam te laat!

Toen de molen afgebrand was, en de jonge Volgers 's nachts tegelijk met De Blank de plaats des onheils verliet, kon hij zich niet weerhouden, zijne kwade vermoedens onomwonden uit te spreken, en zich zelfs het woord »brandstichter!» te laten ontvallen.

»Ga mij dan maar dadelijk bij de politie aangeven!» snauwde de molenaar hem toe.

Willem had blijkbaar een hevigen innerlijken tweestrijd te doorworstelen. Kon en mocht hij den vader van het meisje, dat hij zóó

liefhad, van zulk een zware misdaad aanklagen?

»Willem,» ging de molenaar voort, toen hij zag hoe de jonkman zijne zelfbeheersching verloor, »mij dunkt, er zal wel met u te praten vallen! Niet waar, wij hebben immers van middag in het plantsoen met elkaar staan spreken?»

»Ja,» antwoordde Willem.

»En later zijn wij samen naar huis gegaan, en hebben wij gezien dat er brand in den molen was, — is 't niet zoo?»

»Wat?!» schreeuwde Willem, »zoudt ge mij tot een meinedige willen maken?»

»Wie haalt er nu maar dadelijk zulke leelijke woorden bij! Gij behoeft enkel maar zoo hier en daar bij onze kennissen te zeggen, dat het zoo gebeurd is. Overigens, de molen was oud en slecht, daar is dus weinig aan verbeurd; en voor de assurantie-maatschappij hindert het óók niet, als zij mij die lorrige paar duizend gulden uitbetaalt!»

Willem wendde zich met een minachtenden blik van hem af en ging naar huis. Hij dacht er in de verste verte niet aan, ter wille van den molenaar zulk een groot kwaad te doen; maar telkens als hij Liesbet terugzag, haar bleek gelaat en hare roodgeweende oogen, — dan was het »een harde dobber» voor hem!

Toen hij haar weder eens zoo zielsbedroefd voor het venster zag zitten, kon hij zich niet langer bedwingen en liep hij naar binnen. »Liesbet,» sprak hij, terwijl hij de handen van het bevende meisje in de zijne vatte, »waarom schreit gij toch zoo voortdurend? De molen zal wel weder opgebouwd worden, — mooier en beter dan hij ooit geweest is! De zorgen zullen ophouden, en alles kan nog weer goed worden.»

»Neen! — neen!» riep zij snikkend en als in doodsangst, »het kan en zal nooit weer goed worden! Och, Willem — mijn vader — mijne vreeselijke verdenking — zeg mij, dat het niet waar is, dat het niet waar kan zijn!»

»Neen, Liesbet, het kan niet waar zijn, want — — ik — heb tegelijk met uwen vader het feestterrein verlaten, — en — wij ontdekten beiden tegelijkertijd het licht in den molen.»

Een vreugdekreet, nog aangrijpender dan zooveen haar snikken, klonk den jonkman in de ooren. »O Heer! ik dank U!» stamelde zij eindelijk; »o ja, nu zult Gij alles, alles weder goed maken!»

Dat was Willems eerste stap op den weg der misdaad. Hij zag den afgrond voor zich; hij zeide met volle bewustheid tot zich zelve: »Nu gaat het in de diepte!» en toch had hij de kracht niet om terug te keeren. —

De molenaar was van brandstichting beschuldigd, en Willem Volgers werd gedagvaard om datgene, wat hij tot vrijpleiting van den aangeklaagde had medegedeeld, voor de rechtbank te beëdigen. Nu eerst begon de zwaarste, de vreeselijkste worsteling voor den dusver onbesproken jonkman. Dag en nacht hamerde en priemde en brandde het in zijn binnenste. »Doe het niet! doe het niet!» riep de stem der conscientie; »hoe kan er uit een meined een nieuw geluk ontluiken?» — »Doe het maar! doe het maar!» riep een andere stem; »wat men ter wille van zulk eene allesoverweldigende liefde doet, kan zulk een zware misdaad niet zijn!» En de zonde behaalde de overwinning. —

Maar toen geen macht ter wereld de booze daad meer ongedaan kon maken, — toen eerst bereikten de folterende knagingen van het naberoew hun hoogste toppunt. Veel vreeselijker dan de straffen der aardsche gerechtigheid, lieten zij den misdadiger dag en nacht geen rust meer.

Intusschen kwam de schuld toch aan het licht. De molenaar, met onloochenbare bewijzen overtuigd van brandstichting, maakte in de gevangenis met eigen hand een einde aan zijn misdadig leven. En Willem Volgers werd wegens het afleggen van een valschen eed tot drie jaar tuchthuisstraf veroordeeld. —

Nu lagen die jaren achter hem. Maar zulk een schande werpt haar schaduw over heel het verdere leven. —

»Gij moogt nooit weder een voet over den drempel van uws vaders huis zetten! Ik heb geen zoon meer!» Dat waren de laatste woorden, die Willem uit zijns vaders mond vernomen had. En nu wilde hij toch nog éénmaal aan de voor hem gesloten deur

aankloppen. Ach! hij durfde niet hopen, ontvangen te worden als die andere verloren zoon, bij wiens thuiskomst men een vroolijk feest vierde, — in donker wilde hij komen, en in donker weer weggaan. Reeds een week lang was hij vrij, maar nog altijd had hij gearzeld om den weg naar huis in te slaan; en thans was hij aan het voorlaatste station uit den spoortrein gestapt en te voet verder gegaan.

Het binnenpad, waarover hij nu langzaam voortliep, strekte zich langs den grooten tuin zijns vaders uit. — Herinneringen uit zijne gelukkige kinderjaren, toen hij, nog niet met zulk een zware schuld bezoedeld, aan het vader- en moederhart zijn »tehuis» had, verwekken eene diepe ontroering in zijne door nachtelijke duisternis omhulde ziel. — De deur van het hek staat open. Als een dief sluipt hij den tuin binnen, waar hij met ieder plekje en hoekje van ouds bekend is. Maar ontsteld dwalen zijne blikken rond . . . . Hij ziet geen groentenbed, geene bloemen, — onbebouwd en onverzorgd ligt daar de anders zoo heerlijk groenende en bloeiende tuin. — Met een bedrukt hart stapt hij verder voort . . . . allerwegen heerscht een doodsche stilte. Zijne angstig rondziende oogen zoeken het huis. Het begint den ongelukkige te schemeren — een duizeling overvalt hem, — want, hoe vreeselijk! op de plek waar het eenmaal gestaan heeft, liggen nu slechts puin en steenen! Het vriendelijke huis van vroeger, met de zwaluwnesten onder de dakgoten, zijn dierbaar ouderlijk huis, het is weg, verdwenen!

Zoo was de grond dus toch verkocht! Straten en huizen der »nieuwe wijken» zouden er in plaats van de mooie, bloeiende boerderij verrijzen. Willem had er zich eigenlijk niet zoo over behoeven te verwonderen, want reeds dikwijls waren vroeger zijn vader aanbiedingen gedaan om zijn »gedoe» als bouwterrein te verkoopen, maar hij had al die voorstellen steeds van de hand gewezen. »Wat ik van mijn vader geërfd heb, wil ik op mijn beurt weer aan mijn zoon nalaten,» was zijn antwoord; »wij oudjes zijn hier gelukkig geweest, — hij zal het er óók wezen!» Zijn zoon! . . . . Ach, hij had nu geen

zoon meer, — nu kon het huis dus ook wel onder den hamer des sloopers vallen! —

Willem drukte de hand op het hart. »Maar waar zijn mijne ouders gebleven? Waar moet ik hen zoeken?» Hij ging verder door den verwilderden en eenzamen tuin, en daarna weder den straatweg op; hij zag bekende gezichten, maar durfde het toch niet te wagen, iemand aan te spreken. Hier dicht in de buurt woonde een schoenmaker, die door Willems ouders in vroeger jaren eens uit den nood geholpen was, — naar dien wilde hij toe gaan; misschien kon die hem een nachtverblijf en in ieder geval eenige inlichting geven.

Met een kloppend hart liep Willem langs den straatweg voort; in angstige spanning snelden zijne oogen als 't ware vooruit, om het houten uithangbord van den schoenmaker te ontdekken. Ja werkelijk, daar was het nog! Haastig trad Willem het kleine huisje binnen en klopte hij aan de kamerdeur. Ook daarbinnen in het kamertje was alles veranderd: het was een vriendelijk en gezellig nestje geworden; de schoenmaker was met een fatsoenlijk meisje getrouwd, en door vlijt en eerlijkheid was hij vooruit gekomen.

Juist kwam hij thuis — met het lederen schootsvel voor, het roodachtige haar uit het eerlijke, eenigszins bleeke gelaat naar achteren gestreken.

»Willem Volgers!» riep hij uit. »Hoe heerlijk, dat gij teruggekomen zijt! O, wat zal zij blijde zijn! Wilt gij dadelijk naar haar toe?»

Willem streek eens met de hand over de oogen.

»Hebt ge mijn brief dan niet ontvangen? Ik heb u toch een week geleden geschreven! Wij wisten, dat gij omstreeks dezen tijd vrij moest komen, en toen — — toen dachten wij, dat gij nog juist bijtijds hier zoudt kunnen zijn.»

»Ik was ook vrij — — maar ik ben weggegaan — ik kon er niet toe besluiten, herwaarts terug te keeren. — Baas! zeg het mij toch: waar zijn mijne ouders?» vroeg Willem.

»Ga even zitten, Willem,» sprak de schoenmaker; »gij moet bedaard blijven. — Uw

vader — het was Gods wil zoo — gisteren hebben wij hem begraven.” •

Als verpletterd staarde Willem den spreker aan. Eindelijk liet hij zich op een stoel neervallen en bedekte hij zijn gelaat met beide handen. Het was stil, doodstil in de kamer. Eindelijk vroeg hij: »Waar — is mijne moeder?»

»Hier bij ons, Willem! boven in het voor-kamertje.” Willem wilde dadelijk naar haar toe, maar de baas hield hem nog even terug. »Ik heb u nog meer te zeggen,” begon hij aarzelend. En nu vertelde hij, hoe het verdriet over den verloren zoon, en de schande, door dezen over zijn hoofd gebracht, den ouden Volgers onherstelbaar geknakt hadden. Hij werd menschenschuw en verbitterd, en wees allen troost van de hand. In zijn werk had hij tegenzin gekregen: hij bemoeide zich met niets meer, zoodat de boerderij achteruitging. Voor een appel en een ei verkocht hij spoedig zijn grond. Daarna viel hij in handen van een sluwen bedrieger, door wien hij zijn gansche vermogen verloor, sprak zelfs nog borg voor hem op gezegelde en geteekende stukken, — en toen de bedrieger zich op zekeren dag heimelijk uit de voeten maakte, was de oude Volgers zóó straatarm, dat hij niet veel anders meer had overgehouden dan het bed, waarop hij zijn moede hoofd nederlegde om te sterven. — »Het kleine bovenkamertje hier bij mij heb ik voor uwe arme ouders ingeruimd,” dus besloot de schoenmaker zijn eenvoudig verhaal: »gaarne zou ik hun wat beters hebben gegeven, — want zij hebben het wél aan mij verdiend, — en wij hebben allen aan het sterfbed uws vaders gestaan: hij is zalig afgestorven, verzoend met God en de menschen. Thans hebt gij niemand anders dan uwe moeder meer, en die moet gij nu in hare bittere droefheid troosten. Willen wij haar eens gaan opzoeken?»

Maar Willem vatte de hand niet, die hem werd aangeboden. »Ik — moet ik haar tot troost zijn? O, waarom ben ik teruggekomen? Als ze mij ziet, zal hare ellende nog slechts te grooter worden! Neen, laat mij weer weggaan! Mijn vader heb ik ten grave doen dalen, en mijne moeder in jammer en

ellende gebracht! Hoe kan ik met zóóveel verdriet in mijn hart blijven voortleven?»

»Stil!” sprak de schoenmaker, terwijl hij waarschuwend en bemoedigend zijn rechterhand op den schouder van den jonkman legde. »Ter wille van uwe arme moeder moet gij thans bedaard zijn. Kom mede! — ik zal haar gaan zeggen, dat gij hier zijt.”

Hij ging naar boven. Willem volgde hem, bevend over al zijne leden. Maar nauwelijks stond hij boven in het kleine portaal, waar hij zich sidderend aan de houten trapleuning vasthield, toen de deur zachtkens kraakte. Er viel een lichtstraal in de duisternis, er weerklonk een zachte, met moeite onderdrukte vreugdekreet, — moeder en zoon lagen in elkanders armen; en nu duurde het niet lang meer, of Willem beleed onder een vloed van heete tranen al zijne zware zonden. »Och, moeder! moeder!” riep hij smeekend, »stoot mij niet weder van u af!”

»Stil, Willem! spreek niet meer over hetgeen er achter ons ligt. Gij hebt zwaar misdreven, en de Heer onze God heeft u zwaar gestraft!”

»Neen, neen, moeder! niet zwaar genoeg — maar wat hebt gij om mijnentwil geleden! Mijne arme ouders! En mijn vader is heengegaan zonder mij vergiffenis te schenken!”

»O neen, zeker niet, Willem! Op zijn sterfbed heeft hij mij opgedragen: »Als Willem terugkomt, zeg hem dan, dat ik hem alles vergeef! En hij moet dagelijks den Heer bidden, dat Hij hem weder in genade aanneemt en hem de kracht schenke, om nog weer eens een fatsoenlijk man te worden. Rustig en stil moet hij zijn levenspad bewandelen: en als hij voortaan *in 's Heeren wegen* wandelt, zal hij ten laatste ook de achting der menschen herwinnen!”

Bij deze woorden zijner moeder klarede Willems gezicht hoe langer hoe meer op. »Dus heeft vader mij dan toch vergiffenis geschonken! Is het inderdaad mogelijk?» riep hij met onbeschrijflijke blijdschap uit. En nogmaals moest zijne moeder hem de afscheidswaarden zijns vaders overbrengen. Maar plotseling kromp hij ineem en kleurde een donkere bloes zijn gelaat hoogrood. »Waar

denkt ge over, Willem?" vroeg zijne moeder verschrikt. En nu deelde hij haar al zijne plannen betreffende landverhuizing naar de Transvaal mede. Maar terwijl zij haren zoon hartstochtelijk met beide armen omhelsde, smeekte zij hem schreiend, dat hij haar nu toch niet weder zou verlaten.

»Kan ik dan hier blijven," hernam hij, — »hier, waar iedereen weet, dat ik een ont-slagen tuchthuisboef ben?"

»Stil, mijn jongen! denk aan vaders laatste woorden! Wij hebben hier familie en vrienden; er zal hier of daar wel de een of andere werkring voor u te vinden zijn; iedereen weet, dat gij flink en bekwaam zijt en twee rechterhanden aan het lijf hebt — —"

»Neen, neen, moeder! ik weet dat onze geheele familie mij minachtend den rug zal toekeeren! O, wat moet ik beginnen?"

Plotseling werd er aan de deur geklopt en trad er een meisje binnen.

»Goeden avond, moeder Volgers!" sprak zij op vriendelijken toon; maar tegelijkertijd vlogen hare blikken reeds naar den welbekenden bezoeker en tintte een licht bloesje haar bekoorlijk gelaat.

»Goeden avond, Willem!" zeide zij nu, hem de hand reikend; »'t is goed, dat gij teruggekomen zijt!"

»Liesbet!" . . . Hij begon weer te beven en wankelde. »Liesbet, welk een treurig weerzien!"

»Ja, Willem, wij hebben een droevigen tijd doorgebracht, — maar nu zal alles weer beter worden!"

»Beter?" Hij wendde zich af, en staaarde in de toenemende duisternis naar buiten.

»Ja, zij heeft altijd goeden moed," zeide de oude vrouw. »Hoeveel troost heeft zij mij reeds verschaft!"

»Hebt gij het niet al te slecht gehad?" vroeg hij schroomvallig en weifelend aan het meisje; »wie heeft zich uw lot aange-trokken? Gij waart destijds zoo aan uzelve overgelaten!"

»De Heer onze God heeft mij altijd behoed en gesteund, Willem! Geheel verlaten was ik nooit. En thans ben ik reeds sedert bijna twee jaar in dienst bij goede menschen in de stad. Ik behoef er niet erg hard te wer-

ken. Velen gaven mij indertijd den raad dat ik juffrouw van gezelschap of kinder-juffrouw moest zien te worden, want ik had toch op zoo'n goede school gegaan en het een en ander geleerd. Maar de geleerdheid zat er bij mij zoo heel diep niet in, en het werken voor het huishouden had ik tijdens het leven mijner lieve moeder grondig van haar geleerd, daar had ik wel verstand van. En dus nam ik den eersten dienst, die mij aangeboden werd, ook aan. — Maar nu moet ik weer weg. Dag, vrouw Volgers! Gij zijt nu niet meer alleen! Hoe gelukkig zijt gij toch, Willem, — gij hebt eene moeder, voor wie gij kunt zorgen!"

»O moeder," zeide Willem, toen zij weg was, »waarom heb ik mijn geluk verschopt? Hoe geheel anders had alles nu kunnen zijn!"

Hij ging weder voor het kleine raampje staan, waar hij peinzend in de duisternis naar buiten tuurde. Eindelijk zette hij zich weder naast de oude vrouw neder, en zeide hij zacht, maar ernstig: »Moeder, morgen zal ik het geld aan mijn vriend terugsturen. — Hier wil ik blijven. Ik heb een klein sommetje bespaard; daarvoor zullen we een kleine kamer huren, met een slaapkamertje en een keuken er bij. En dan — — Moeder, ik heb van avond de werkluif gezien, terwijl zij uit de fabriek naar huis gingen. Honderden waren er; en daar zal dus misschien nog wel iemand geplaatst kunnen worden, die een paar stevige armen heeft en een goeden wil er bij. Die allen moeten vrouw en kinderen den kost geven, — ik zal toch wel genoeg kunnen verdienen om mijne oude moeder tegen nood en ellende te beveiligen! En — ik zal er mij niet al te zeer aan ergeren, wanneer iemand mij scheel aanziet of mij tracht te ontwijken, — allen moeten ze aan mij kunnen zien, dat iemand, die kwaad heeft gedaan, door Gods genade ook wel weer op den rechten weg kan komen!"

»Mijn zoon," fluisterde zijne moeder zacht, »de Heer geve zijn zegen op uw besluit! En wanneer gij 's avonds vermoeid thuis-komt, zult gij 't kunnen bemerken, dat gij weder een »stehuis" hebt!"

H. J. H.

UIT BANGE DAGEN.

't Was in het jaar 1892 juist een halve eeuw geleden, dat de groote handels- en zee-stad Hamburg bijna voor een derde gedeelte afbrandde, en in de maand Mei van dat jaar hadden de Hamburgers den Almachtige gedankt voor alles, wat Hij in die vijftig jaren aan hen gedaan had. Want uit de ontzettende puinhoopen van het jaar 1842 was weder eene prachtige stad verrezen, een koningin der zee, een stad met grooten rijkdom, wier naam in de geheele wereld met achting genoemd wordt. Met trotschen blik overzag de Hamburger zijn mastenwoud, zijne havenwerken, zijn voortdurend toeneemend aantal inwoners, — en ziet, het was zeer goed. Hij zelf had niet met de handen in den schoot gezeten, en God de Heer had zijn vlijt gezegd. — Zoo dacht hij, en hij wiegde zich in zorgeloosheid en een goed leven, totdat de Heer sprak: »Gij dwaas! in dezen nacht zal Ik uwe ziel van u afeischen!»

Op eenmaal was zij er, de afgrijselijke ziekte uit Azië's velden, en met haar kwam er een sterfte, zooals er sedert lange jaren niet gezien was. — Aan de haven begon de cholera, en daarna verspreidde zij zich met ontzettende snelheid van het eene gedeelte der stad naar het anderé. Het was de dood in zijne vreeselijkste gedaante, die zijnen intocht hield in de trotsche en schoone stad. Wat baatte haar nu al haar trots en schoonheid? ... de engel des verderfs, die straat in, straat uit voortschreed, bekommerde zich niet om schoonheid of om trots! Hij maaide alles neder wat hij tegenkwam: kinderen en grijsaards, huisvaders en moeders. En het cijfer der zieken en hulpbehoevenden, der stervenden en der dooden, nam zoodanig toe, dat de hospitalen en de lijkenhuizen geen ruimte hadden voor al de slachtoffers der epidemie. Geheele familiën waren uitgestorven; huizen, die anders overvol waren, stonden nu ledig, en nog vele weken na het eerste uitbreken der ziekte waren vele menschen spoorloos verdwenen. Doodziek en

schier bewusteloos op straat gevonden, zijn zij waarschijnlijk al spoedig gestorven en begraven, en — niemand kent hun graf. Zoo misten kinderen hunne ouders, ouders hunne kinderen, en menigeen, die als vreemdeling te Hamburg kwam en er geene vrienden bezat, die onderzoek naar hem deden, sluimert thans den grooten dag der opstanding te gemoet, zonder dat zijne in verre landen wonende betrekkingen ooit iets naders omtrent zijn lot vernemen zullen.

O, het was een aangrijpend schouwspel: die lange rijen lijkwagens, die brancards voor het transport van zieken, zooals zij door de stad reden en hunne eigene taal spraken, een taal zonder woorden, maar hoe duidelijk verstaanbaar! Van wereldlust en zinnenroes, van spot en ongeloof spraken zij, van dwaasheid en wereldliefe, en van de zware hand Desgenen, die gezegd heeft: *Ik ben de Heer!*

Daar werden zij uitgedragen, die haven- en werfarbeiders, die misschien nog den dag te voren gespot hadden met de nieuwe ziekte: »*Mij* zal zij niet treffen, ik ben een krachtig man, wat zou zij *mij* doen?» En na verloop van slechts weinige uren reeds lag hij, die zoo gesproken had, in het lijkenhuis. — Onwillekeurig komt ons de vraag op de lippen: Hoevelen van hen, die daar stierven, zijn gestorven in het geloof aan hun Verlosser? Hoevelen, wier mond toen gesloten werd, hebben misschien hunne lippen verontreinigd met het bespotten en hoonen van den Allerheiligste? Nog zelfs in den cholera-tijd moest de Hamburgsche rechtbank zich met een gevel van de schrikkelijkste Gods-lastering bezig houden, — een Gods-lastering, die zóó groot was, dat de officier van justitie een aanklacht had moeten indienen. De aangeklaagde, een werkmán, verontschuldigde zich met de gewone uitvlucht, dat hij het zoo kwaad niet gemeend had, en beriep zich op verscheidene getuigen. Maar de personen, op wie hij zich beroepen had, waren niet meer te vinden. Ge-

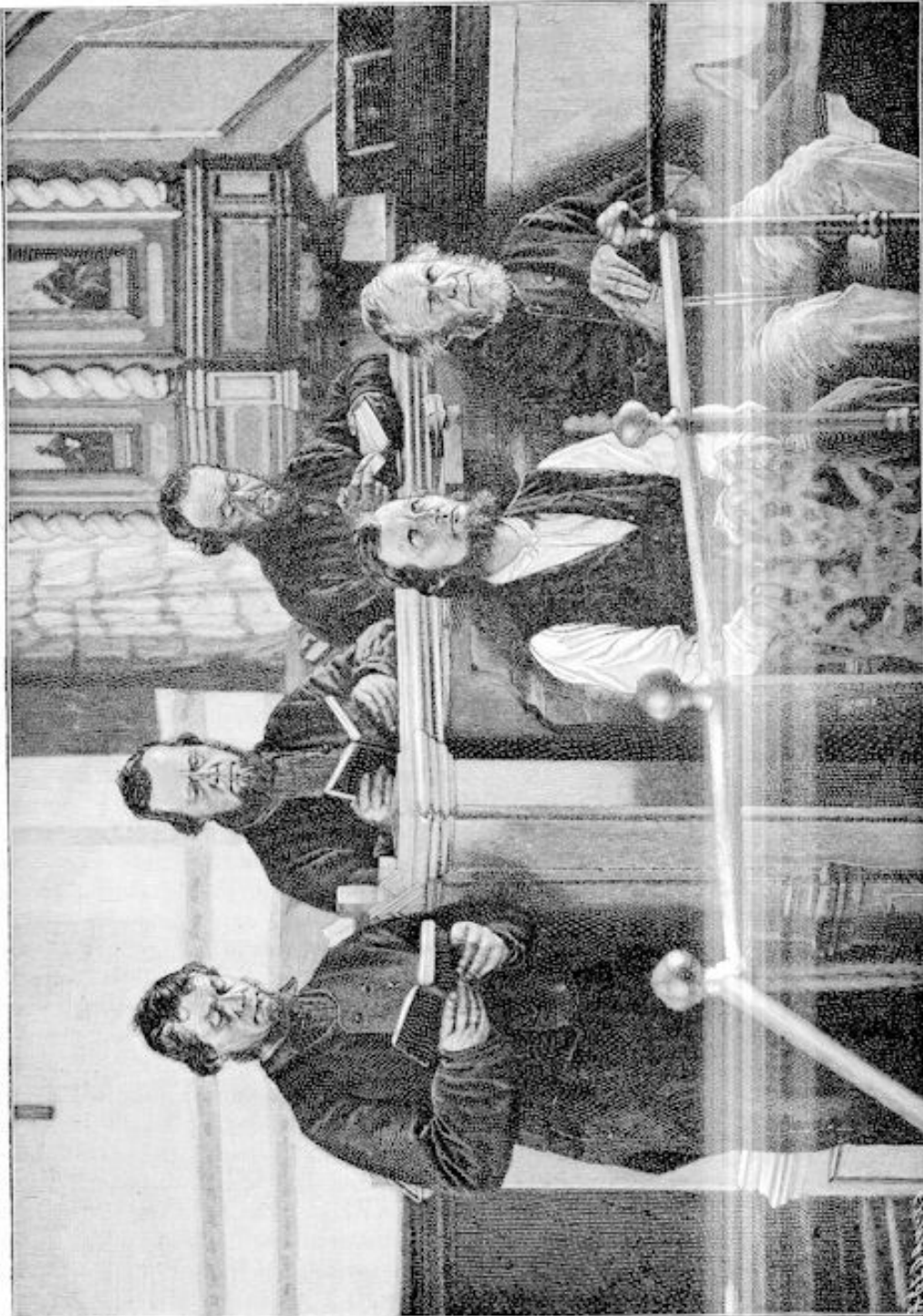
vluicht voor de cholera, of gestorven! — Zij hadden het zeker niet gedacht, die lieden, toen zij in hun jeneverroes den Gekruisigde hoorden bespotten en er om lachten, dat ook zij binnen weinig tijds overweldigd zouden worden door angst, — door den angst voor het sterven, voor de eeuwigheid. O, die ontzettende angst! Want zij kenden Hem niet, die dood en hel overwonnen heeft. Zij hadden misschien van Hem gehoord, als van een vrome legende, of van een belachelijk bakersprookje, — zij hadden een Vereeniging gesticht tegen den Doop, tegen de belijdenis, een Vereeniging tegen de Christelijke opvoeding hunner kinderen, — maar waar was nu de Vereeniging tegen de cholera, waar de Vereeniging tegen de groote, reusachtige sterfte? . . . .

Het waren ernstige, bange dagen voor de arme stad Hamburg, en ook hij, die meende in het geloof te staan, had toe te zien, dat hij niet viel, want de Heer heeft ook de Zijnen niet verschoond, en gelijk Hij het regenen laat over rechtvaardigen en onrechtvaardigen, heeft Hij ook Zijnen kinderen in die dagen bittere wonden geslagen. Zijne bezoeking is zwaar geweest, en niemand kon zeggen, wanneer zij zou ophouden. De naweeën der ziekte is de groote koopstad zelfs nú nog niet te boven, want haar handel en zeevaart waren een tijdlang schier geheel verlamd. De fabrieken en industrieën stonden stil, de kleinhandel op straat had bijna geheel opgehouden, en de verdienste der venters en kramers was uiterst gering. Met zorg werd de toekomst tegemoet gezien door menigeen, die tot dusver een voldoende inkomen genoot, en weldra begon de werkloosheid zich overal te doen gevoelen. Maar het ergste van alles was de wanhopige verwijfeling van zoo menig ongeloovig hart, de droefheid der wereld, die den dood werkt!

»Hoe kwam het toch? Hoe kon Hamburg deze ramp overkomen?» Zoo hebben velen gevraagd, en het antwoord op die vraag is nog altijd niet met zekerheid te geven. Als een brand barstte zij uit, de ontzettende ziekte, maar veel erger, véél vreeselijker! Een brand — zelfs de schrikkelijke teistering van Hamburg door het vuur in 1842

— kon gebluscht worden; maar wat vermochten menschelijke kunst en menschelijke kracht tegen dit onheil, dat met de snelheid des winds van de eene straat naar de andere vloog, uit den omtrek der haven naar het Hamerbrook, uit de oude stadswijken naar de nieuwe, schijnbaar gezondste buurten! — De wetenschap heeft onmogelijk kunnen constateeren, of het eerste geval van Aziatische cholera uit Rusland of uit Frankrijk overgebracht was, — alleen zóóveel stelde zij vast, dat door het water der stedelijke waterleiding het gif der besmetting overal verspreid was geworden. Uit de rivier de Elbe rechtstreeks in de waterwerken en van daar in ieder woonhuis geleid, bracht het dagelijksche drinkwater elk, die er van gebruikte, dood en verderf, want het was opgevuld met die kleine, voor het menschelijk oog onzichtbare levende wezens, die — in het menschelijk lichaam doorgedrongen — het aan de cholera doen lijden. Naar hun vorm, die in duizendvoudige vergrooting op een komma gelijk, heeft men ze kommbaccillen genoemd. De éénige oplossing der vraag: Hoe kon deze onuitsprekelijk groote ramp met zulk een snelheid en met zulk eene schrikkelijke woede over Hamburg losbarsten? is dus hoofdzakelijk in het slechte drinkwater en vervolgens in de ongezonde arbeiderswoningen te zoeken. Laat ons hopen, dat de verschrikkingen dier dagen krachtig genoeg zijn geweest om in beiderlei opzichten eene afdoende verandering en verbetering tot stand te brengen! Terwijl wij dit schrijven (Juni 1894) behelzen de bladen gelukkig de officieele tegenspraak van het gerucht, dat te Hamburg opnieuw de cholera zou zijn uitgebroken.

Eer wij deze herinneringen uit Hamburgs »bange dagen» besluiten zullen wij — ook met het oog op de voorstelling onzer plaat — nog een woord zeggen over de gestorvenen. Duizenden zijn niet alleen aan cholera, maar ook aan soortgelijke ziekten overleden. Gemiddeld worden er te Hamburg dagelijks 43 menschen ter aarde besteld, — maar toen stierven er in de ergste dagen vier- à zeshonderd menschen per dag aan de cholera, en bovendien nog circa honderd meer aan

GODSDIENSTOEFENING VOOR DE BEGRAVERS VAN CHOLERA-LIJKEN TE HAMBURG (1892).

cholerine en buikloop. Door velen werd destijds beweerd, dat bij de begrafenissen in massa op het Ohlsdorfer kerkhof de meeste lijken zonder kist in een kuil werden geworpen. Maar daartegenover kon ten stelligste verzekerd worden, dat, hoewel in de eerste dagen de lijkenhuizen natuurlijk overvol waren, en het aantal onbegraven lijken gedurende eenige uren tot de vierhonderd steeg, — waardoor in de best bestuurde steden eene oogenblikkelijke verwarring kan ontstaan — toch volgens verklaring van alle daarbij betrokken personen ieder lijk een eenvoudige, met zwarte teer geverfde kist heeft bekomen. Op lange rijen, omstreeks veertig in elke kuil, zijn zij meerendeels des nachts in alle stilte ter aarde besteld geworden. Twee Amerikaansche dagbladcorrespondenten kwamen opzettelijk uit New-York over, om de begrafenissen bij te wonen. Zij waren vol lof over den spoed en de bedaardheid, waarmede de overledenen aan den schoot der aarde werden toevertrouwd, en zij beschreven het fraaie, ver van de stad verwijderd liggende Ohlsdorfer kerkhof als een oord des vredes. Dit kerkhof heeft eene aanzienlijke uitgestrektheid en is, naar Duitschen trant, met fraaie plantsoenen voorzien; derwaarts zijn in de afgelopen twee jaren duizenden heengetrokken, om de laatste rustplaatsen hunner naaste betrekkingen te gaan bezien. Mochten zij ook de stille taal dier massa graven hebben verstaan! Niet alleen Hamburgers zijn het, die daar rusten, — geheel Duitschland en het buitenland leverde zijn aandeel aan cholera-lijken. Immers, Hamburg is als grootste Deutsche handelsstad de verzamelplaats van talloze buitenlanders, zoowel arbeiders als kooplieden, zeevarenden als handwerkslieden; en menige oude moeder in verre landen zal vruchteloos hebben uitgezien naar een levens-teeken van haren geliefden zoon, die naar Hamburg trok, om er zijn brood te gaan verdienen. Menige vreemdeling is te Hamburg gekomen om er plotseling ziek te worden en even plotseling te sterven, — mocht het zijn om eenmaal te ontwaken ten eeuwigen leven!

Zooals men wel kan begrijpen, was het begraven van zoovele honderden slachtoffers

der cholera niet alleen een zwaar, maar ook een levensgevaarlijk werk, wegens de groote kans van besmetting. Maar het moest toch gedaan worden, en wel zoo spoedig mogelijk, om de levenden tegen de gevolgen van de snelle ontbinding der dooden te vrijwaren. Het gewone begrafenispersoneel was niet voldoende; er moesten buitengewone helpers in dienst genomen worden. Dringend noodig en hoogst ernstig was de taak dezer mannen: te midden van het leven waren zij van alle kanten door den dood omringd. Daarom wenschten zij, vóór zij hun vreeslijken arbeid ondernamen, zich te sterken door het gebed en de lezing van Gods Woord, waartoe hun de gelegenheid gegeven werd in opzettelijk voor hen gehouden godsdienst-oefeningen. Van zulk eene indrukwekkende ure des gebeds zijn wij op onze plaat getuige. Zij is vervaardigd naar eene photographie (instantané) van Dr. A. Vianna de Lima te Berlijn, en dus zijn de afbeeldingen der vijf mannen allen welgelijkende portretten. Zij vormen een karakteristieke, zwijgend welsprekende groep. Ernst en een diep besef der gewichtige beteekenis van het oogenblik is op aller gelaatstrekken te lezen, en al zijn het blijkbaar allen mannen uit de eenvoudige volksklasse, toch geven zij door hunne aanwezigheid op deze plaats en in deze ure, met zulk een arbeid in het vooruitzicht, onmiskenbaar blijk van een heldenziel, die ons evenzeer eerbied als bewondering afdwingt. Voorzeker! hunne diensten worden met goud beloond; maar dit kan slechts ten goede komen aan hunne nabijvende betrekkingen, als zij zelve het slachtoffer van hun dienstwerk worden; — wat zij in de waagschaal stellen, is het dierbaarste wat zij bezitten: hun *leven*, en wie kloekmoedig, ernstig, na rijp beraad, zijn leven in de waagschaal stelt voor een goede en groote zaak, heeft aanspraak op den eernaam van *held*, al klopt zijn braaf en moedig hart ook onder een Deutsche werkmanskiel!

Juni '94.

H. J. H.

NASCHRIFT.

Juist terwijl dit artikel ter perse gaat, ver-

melden de dagbladen, dat de stad Hamburg een fraaien gedenkpenning heeft laten slaan, als teeken van dank voor de hulp, haar tijdens de cholera-epidemie van 1892 bewezen. Deze medaille, 8 centimeter in middellijn, vertoont aan de eene zijde Hercules, de Hydra bevechtend, en aan den anderen kant het wapen van Hamburg, door twee leeuwen

geflankeerd en omgeven door een krans van eiken- en disteltakken, uitloopende in twee rozen. Aan den eenen kant staat: »Aan de helpers in den nood," en aan de andere zijde: »Het dankbare Hamburg. 1892."

Als wij het recht van uitdeelen hadden, kreeg elk der vijf mannen op onze plaat, zoo ze nog in leven zijn, zoo'n medaille!

TUSSCHEN HOOP EN VREES.

Kom, poes! staak dat blazen, en wees maar niet bang,
Dat Lina je kleintjes zal rooven!
Al neemt ze er eens eentje, zij houdt hem niet lang,
Dat kan je wel stellig gelooven.
De goedige Lien
Wil alleen maar eens zien,
Hoe of 't met je kroost staat geschapen.
En dat je geen kwaad hebt te vreezen.
Kan je op haar gezichtje wel lezen!

Wat was dat een pret, toen je als moedertje-poes
Je met een gezin zaagt verrijken:
Toen daar in de mand dat geroes en gesoes
Van je kleuterjes viel te bekijken!
Al ben je ook een beest,
Je bent blijder geweest,
Dan bij 't smullen aan 't lekkerste hapje:
Voor geen kluiven of worsten of visschen
Wil je één van je kindertjes missen!

Je hebt ze gekoesterd — nooit vond je 't een last —
Met moederlijke' ijver en liefde;
Maar dat ze zoo vaak zijn gezien en betast,
Dát was wat het meeste je griefde.
Och! al dat gesol
Maakt je waarlijk nog dol:
Je hebt er maar angst van en tobben!
En soms durf je bijna niet hopen,
Dat alles nog goed af zal loopen!

Maar wat Lina betreft, — maak je niet ongerust:
Heusch! die zal je poesjes niet kwellen,
Want dieren te plagen, is geenszins haar lust
Dat hoef ik je niet te vertellen.

TUSCHEN HOOP EN VREES.

Zij heeft uit Gods Woord
Reeds van jongsaf gehoord,
Dat wij nimmer een beest mogen martlen
Dus, poes! wees nu maar zonder zorgen:
Je kleintje is hier veilig geborgen!

Juni '94.

H. J. H.

HET BUSKRUITVERRAAD.

I.

WAAROM EN HOE DE SAMENZWERING PLAATS HAD.

Toen koningin Elizabeth van Engeland gestorven was, meenden de Roomschen, dat er nu stellig veranderingen in hun voordeel zouden komen. Hierin bedrogen zij zich zeer. Koning Jacobus en zijn regeering wilden volstrekt niet in meerdere mate dan Elizabeth den Roomschen toestaan, wat zij hun rechten noemden. De Roomschen ontstaken daarover in woede.

Onder deze ontevreden Roomschen was een edelman, die tot een oude familie behoorde en in 't bezit van veel goederen was. Hij heette Robert Catesby; zijn landgoed lag in Northamptonshire; maar hij was dikwijls in Londen. Hij had deel gehad aan een vroegere samenzwering, die op niets uitgelopen was, en hem alleen onder verdenking gebracht, maar hem geen straf bezorgd had. Catesby bleef na dien tijd peinzen over den weg, dien hij moest inslaan om een stoute daad in 't belang van 't Pausdom te doen, en tegelijkertijd zich te wreken op hen, die hij niet slechts als zijn vervolgers, maar ook als vijanden van den Roomschen godsdienst beschouwde. Dat peinzen bracht hem op de vraag, of het niet mogelijk kon zijn de beide Parlementshuizen met buskruit in de lucht te doen springen, wanneer de Koning zich aldaar bevond. Gelukte dit, dan werd men, dacht hij, van eenige der grootste vijanden der Roomsche Kerk verlost en werd de weg geopend voor de herstelling des Pausdoms in Engeland.

Het valt haast niet te betwijfelen, dat Catesby door het peinzen over dit booze plan half waanzinnig werd. In elk geval, hoe langer hij er over dacht, hoe vaster hij besloten was, dit plan uit te voeren.

Maar om zijn doel te bereiken, had hij helpers noodig. Soort zoekt soort. De eerste, aan wien Catesby zijn plan mededeelde, was zijn vriend Thomas Winter, een edelman, die zich bereid verklaarde aan de afschuwelijke onderneming deel te nemen.

Terwijl Winter te Ostende in Vlaanderen vertoefde, en op scheepsgelegenheid om naar huis terug te keeren wachtte, ontmoette hij een ouden kennis — Guido Fawkes — dien hij voor een stoutmoedig man kende, die alles aandurfde, een man die in hart en nieren Roomsch was en een man van eer insooverre, dat hij een ander niet zou verraden. Menschen, die met booze plannen omgaan, zijn soms geneigd zich te verbeelden, dat de goddelijke Voorzienigheid hun plannen begunstigt, en bedriegen zich aldus tot hun eigen verderf. Zoo iets had ook hier plaats. »Dat ik hier in Ostende Fawkes ontmoet, is een gelegenheid, die God mij aanbiedt,» dacht Winter, »om ons plan tot uitvoering te brengen; Guido Fawkes is juist de man, dien wij behoeven.» Hij wijdde Fawkes in het geheim en had het genoegen, dat zijn oude kennis het niet alleen goedkeurde, maar ook zijn hulp tot de uitvoering toezegde. Hij wilde met blijdschap naar Engeland gaan, zeide hij, en met hart en ziel het groote werk der vernietiging van het Protestantsche geloof ondernemen. Eerlang begaven de twee samen-

zweerders zich van Ostende onder zeil naar Londen, waar zij Robert Catesby in de heftigste stemming tegen Koning en regeering aantroffen.

Het duurde niet lang, of ons drietal had zich met nog twee saamgezworenen versterkt: Thomas Percy, een verren bloedverwant en rentmeester van den hertog van Northumberland, en John Wright, Percy's zwager, die voor den besten krijgsman van geheel Engeland bekend stond. Percy had, onder de regeering van Elizabeth, Edinburg bezocht, waar koning Jacobus den Roomschen veelbelovende toezeggingen gedaan had. Thans was hij er woedend over, dat de Koning zijn beloften had verbroken.

Deze samenzweerders kwamen allen bijeen in de woning van Catesby.

„Wel, heeren,” riep Percy, „zullen wij altijd praten en nooit iets doen?”

Catesby zeide, dat, vóór de bijzonderheden van het plan werden opgegeven, allen een plechtigen eed van geheimhouding moesten afleggen. Dit geschiedde; en weinig dagen later vinden wij ze vergaderd in een alleenstaand huis in de velden tegenover de herberg van Saint Clement. Om den eed te indrukwekkender te maken, bracht Catesby zijn makkers naar een bovenkamer in genoemd huis, waar zij eerst een Roomsche godsdienstoefening bijwoonden en daarna het sacrament van des Heeren avondmaal gebruikten, dat hun door een Jezuïet, pater Gerard geheeten, toegediend werd. Na dus door ontheiliging van 's Heeren sacrament hun ontwerp als ingewijd te hebben, gingen de samenzweerders tot de uitvoering er van met stoutheid, maar toch ook met behoedzaamheid over. Zoo was het onder anderen noodig, dat zij woningen betrokken dicht aan de Parlementshuizen. Dit viel niet moeilijk; men vond een ledig huis, dat van achteren was uitgebouwd en tegen den muur van het Parlements huis grensde. Gelukkiger hadden zij het niet kunnen treffen, dachten zij, toen zij vernamen, dat dit huis te huur was. Percy, die aan's Konings hof nog een postje bekleedde, huurde het; en naardien hij verplicht was een gedeelte des jaars dicht bij het paleis van Whitehall, dat daar

niet ver van daan stond, te wonen, was er niets vreemds in, dat hij een huis in die buurt huurde.

In dit huis nu kwamen de samenzweerders van tijd tot tijd bij elkander en vormden zij hun plannen, om onder bedekking van hun buitengebouw een gat door het fundament van het Parlements huis te hakken en te graven. Maar dat werk viel hun moeilijker dan zij verwacht hadden; en zij waren er nog weinig mee gevorderd, toen zij vernamen, dat het Parlement verdaagd zou worden en eerst den volgenden Februari weer bijeen zou komen. Dit was in zooverre een welkome tijding voor de samenzweerders, dat zij nu meer tijd hadden om over hun plannen na te denken. Zij gingen dus voor een tijd uit elkaar, maar huurden toch eerst nog een ander huis in Lambeth, waar zij buskruit in alle stilte verzamelden, dat hun in kleine hoeveelheden uit Holland werd overgezonden; ook brachten zij er andere brandstoffen heen, die men voor de verschrikkelijke ontploffing zou gebruiken. Dit huis stelden zij onder toezicht van een ander eedgenoot, Robert Kay, een arm man, maar van aanzienlijke afkomst, die den van hem gevorderden eed ook afgelegd had.

II.

HOE HET VERDER MET DE SAMENZWERING GING.

Op een donkeren Decembernacht van het jaar 1604 vergaderden de saamgezworenen nog eens in hun woning in Westminster. Zij waren nu met hun zevenen. Christopher, de jongste broeder van John Wright was na aflegging van den eed ook in hun kring opgenomen.

Men achtte het niet raadzaam den menschen te laten bemerken, dat het huis bewoond werd, althans door zoovele personen. Daarom hadden Catesby en de zijnen er vooraf reeds een grooten voorraad levensmiddelen in 't geheim bijeengebracht, die van 't langdurige bewaren niet bedierven. Nu begon men vol moed den arbeid met de reeds vroeger gebruikte gereedschappen — houweelen, spaden, breekijzers en dergelijke,

en trachtte door de fundamenten heen te komen.

Dit was voor deze menschen een verschrikkelijk zwaar werk. Ze waren niet gewoon, met houweelen, spaden en breekijzers om te gaan. Meermalen wierpen ze bijna in wanhoop die gereedschappen op den grond en bekeken zij de blaren, die in hun handen waren gekomen; maar dan weder werden zij door hun ijver, voor hetgeen zij »het ware geloof» noemden tot hervatting van hun taak gedreven. Arbeiders, die zulk werk gewoon waren, konden zij natuurlijk niet gebruiken, want die zouden hen verraden hebben; daarbij moesten zij in alle stilte arbeiden, en bekroop hen voortdurend de vrees, dat het eene of andere ongelukkige toeval hun komplot op eens aan 't licht bracht. Daarom stond er ook altijd een hunner op de wacht, terwijl de anderen werkten; die kon dan waarschuwen, wanneer er iemand dicht bij die plaats kwam; op die waarschuwing staakte men oogenblikkelijk het werk, totdat een ander teeken ontvangen werd, dat men voort kon gaan.

Men verwachtte dat de Koning, de Koningin en prins Hendrik, hun oudste zoon, bij de opening van 't Parlement aanwezig zouden zijn: die allen moesten natuurlijk bij de ontploffing den dood vinden. Men vermoedde, dat 's Konings tweede zoon — later Karel I — wegens zijn jeugdigen leeftijd bij de opening van 't Parlement niet tegenwoordig zou wezen. Maar daarom zou hij niet ontkomen; want Percy nam op zich onmiddellijk na de ontploffing hem te vatten of dood te steken. Dan bleef er van de koninklijke familie alleen prinses Elizabeth over, die nog maar een kind was en aanstonds als Koningin zou worden uitgeroepen. Tegelijkertijd moesten paarden en wapenen verschaft worden aan allen, van wie men zeker was, dat zij zich bij hen zouden voegen.

Nog een ander onderwerp werd er besproken. In het Parlement waren vele Roomschen — zoo er eenige mogelijkheid op was, wenschte men hen aan den algemeenen moord te doen ontkomen. De vraag was echter, hoe men hen kon waarschuwen, zonder ver-

denking omtrent de samenzwering op te wekken?

Hun werd langer tijd geschonken, om over die vraag na te denken, dan zij verwacht hadden; want terwijl zij zich zeer inspanden om door den muur heen te komen en toch maar weinig vorderden, met hun waarschijnlijk slecht gemaakte gereedschappen en hun zekerlijk onbekwame handen, vernamen zij, dat de bijeenkomst van 't Parlement andermaal voor acht maanden uitgesteld was, zoodat zij eerst den derden October zou plaats hebben.

Dit gaf den saamgezworenen eenige verademing. O, hadden zij dien tijd gebruikt om voor eens en altoos het booze plan te laten varen, waarop zij al hun gedachten gezet hadden! Het eenige gebruik, dat zij van dien langen tusschentijd maakten, was, dat zij zich met drie eedgenooten versterkten. De een was John Grant, een beschaafd, maar droefgeestig heer, die te Norbrook een groot en sterk kasteel bezat, dat met wallen en grachten omgeven was en bijzonder geschikt was tot berging van paarden en krijgsvoorraad. In Elizabeths tijd was — zoo zegt men — Grant's droefgeestigheid, door de vervolging, die hij moest ondergaan, ten toppunt geklommen. Is dit waar, dan zien wij, hoe verkeerd het is, dat zij, die de macht in handen hebben, hen, die met hen in godsdienst verschillen, daarom straffen. — De tweede was Robert Winter, de oudste broeder van het lid der samenzwering Thomas Winter, en zwager van John Grant. — De derde was zekere Thomas Bates, een knecht van Catesby, dien men in 't verbond opnam, omdat men dacht, dat hij omtrent hetgeen er gaande was, reeds het een en ander vermoed had. In 't geheel waren er dus tien personen in het komplot betrokken, die, met uitzondering van Bates, zich beleedigd zouden geacht hebben, indien men hen niet tot den beschaafden stand had gerekend.

Zij gunden zich niet veel rust van hun arbeid, want in Februari (1605) waren zij weër zoo ijverig aan 't werk als ooit, met te beproeven, of zij door dien dikken harden steenen muur konden komen en dus het Parlements huis ondermijnen, terwijl zij gedurig

op die bouwers van den ouden tijd scholden, die zulk een stevig werk hadden geleverd.

Terwijl deze heeren als gewone daglooners in 't zweet hun aanschijns arbeidden, overviel hun op zekeren dag een groote angst, en staakten allen opeens het werk: want zij hoorden, of verbeeldden zich te hooren, diep in den grond, onder het ledige Parlementshuis, het doffe gelui van een doodsklok. Zij luisterden, en ofschoon het geluid zich niet herhaalde, durfden de ontstelde samenzweerdere hun werk niet hervatten, vóór zij een goeden voorraad wijwater bekomen hadden, waarmede de muur en de plaats, waar zij arbeidden, overvloedig besprenkeld werden. Nu hoorden zij het klokgelui niet meer, en werden zij in hun gevoelen versterkt, dat zij met het wijwater de booze geesten verdreven hadden.

Maar kort daarna werden zij door iets anders verschrikt. Toen zij op zekeren morgen in hun mijn aan het werk waren, hoorden zij dicht boven hun hoofd een luid rommelend geraas. Dat dit een werkelijk geraas, geen inbeelding was, kon niet betwijfeld worden, en naardien ieder ongewoon geluid verontrustend is, zelfs voor den moedigste en stoutste, die in 't geheim met een gevaarlijk en ongeoorloofd werk zich bezig houdt, zoo is het niet te verwonderen, dat Catesby en zijn eedgenooten in het door hen gehoorde geraas het bewijs meenden te zien, dat hun plan ontdekt was.

Zij staakten dus het werk, en vreesden verraden of althans ontdekt te zijn. Maar zij werden spoedig gerustgesteld, toen hun vertrouwbare schildwacht Guido Fawkes hun kwam berichten, dat het geraas veroorzaakt was geworden door zekeren Bright, een kolenkooper, wiens voorraad zich in een kelder vlak onder het Huis der Lords bevond en die wegens verhuizing naar een ander deel der stad vooraf al zijn kolen verkocht had.

De dweepzieke mannen begonnen dit gebeurde als een wonderbare tusshenkomst van Gods Voorzienigheid te hunnen voordeele te beschouwen. Zij waren hun werk moede; de muur was nog alles behalve doorgehouden; ja reeds had hun de vrees bekropen, of zij wel ooit zouden slagen: en zie, nu bood

zich de gelegenheid aan, om den ledigen kelder te huren, en daarmede hun zwaren en gevaarlijken arbeid voor goed te eindigen.

Percy huurde den kelder van den kolenhandelaar; aan de mijn deed men niets meer; maar zes en dertig vaatjes buskruit werden uit het huis te Lambeth overgebracht. Tusshen het kruit plaatsten zij groote steenen en ijzeren staven, om een te grootere bres te maken; en het geheel werd met takkenbossen en houtblokken zorgvuldig bedekt. Nadat dit alles in de maand Mei tot stand was gebracht, gingen de eedgenooten andermaal uiteen.

In September werd sir Edmund Baynham, lid van een aanzienlijk geslacht, met het komplot geheel of gedeeltelijk bekend gemaakt, en naar Rome gezonden, niet om het plan te openbaren, maar om 's Pausen gunst te verwerven, wanneer eenmaal de slag geslagen was. De overige samenzweerdere bleven in Engeland — de meesten in Londen, waar zij in nieuwe onrust geraakten. De samenkomst van het Parlement werd namelijk nog eens uitgesteld van den 3^{den} October tot den 5^{den} November; en de samenzweerdere dachten, dat dit uitstel geschiedde, omdat er iets van hun plannen zou uitgelekt zijn. Maar Thomas Winter waagde het in het Huis te gaan op den dag, toen de verdaging zou worden uitgesproken, en te zien, hoe de Heeren er uitzagen. Hij deed dit en vond allen kalm. De ministers liepen rond en stonden in het Huis der Lords, juist boven de zes en dertig vaatjes buskruit met elkander te praten. Dit is wel een bewijs dat ons geheim veilig is, zeide Winter, toen hij bij zijn eedgenooten terugkwam.

Toen de groote dag, de 5de November, naderde, hielden de samenzweerdere verscheidene geheime besprekingen in een huis op een woeste, eenzame plaats. Hier werd besloten, dat Fawkes de mijn zou aansteken door middel van een langzaam brandende lont, die hem behoorlijken tijd zou gunnen, vóór de ontploffing van 't buskruit te ontkomen. Maar nu kwam weér de oude moeilijkheid op, hoe zij hun vrienden zouden waarschuwen en redden. De meeste leden van 't eedgespan hadden dierbare vrienden

en bloedverwanten in 't Parlement. Maar Catesby meende, dat de meeste Roomschen afwezig zouden zijn, omdat zij toch niet konden verhoeden, dat de nieuwe strafwetten tegen hun godsdienst werden aangenomen. »Maar al was 't ook anders,» zeide Catesby »en al moest ik ook mijn eigen zoon er bij verliezen, 't is beter dat onze vrienden er bij in de lucht springen, dan dat het plan verijdeld zou worden.»

Hiermede was de bespreking geëindigd, en alles wat de samenzweerders verder te doen hadden, was, in kalmte de weinige dagen door te brengen, die er nog voor den 5^{den} November verliepen.

III.

EEN GEHEIMZINNIGE BRIEF.

Op zekeren dag in de maand October 1609 ontving lord Mounteagle, zwager van Francis Tresham, lid van 't eedgespan, toen hij in zijn woning te Hoxton zat te eten, een brief, dien de dienstmaagd op de tafel vóór hem nederlegde.

»Van wien komt die brief?» vroeg hij, toen hij zag, dat het adres aan hem gericht was, maar geschreven met een hand, die hij niet kon herkennen.

De knecht kon het niet zeggen. Het eenige, dat hij wist, was dat hem zooeven de brief aan de voordeur overhandigd was door een vreemdeling, dacht hij; maar dat kon hij ook wel mis hebben, naardien het dien avond zoo donker was, dat hij 's mans gelaat niet duidelijk onderscheiden kon.

»Wat voor een man was hij?» vroeg de heer verder.

»Een lange man, mylord — een dienstbare, naar mij toescheen.»

»Wacht hij?»

»Neen, mylord, zoodra hij mij den brief gegeven had, vertrok hij.»

Nu lord Mounteagle verder niets van zijn bediende kon te weten komen, verbrak hij het zegel en opende den brief.

»Wat voor gekheid is dit?» bromde of dacht hij bij zichzelf, toen hij, na op een regel of twee van den zonderlingen

brief getuurd te hebben, het blad omsloeg en zag dat de brief geen datum en geen onderteekening droeg. »Och, mijnheer, wees zoo goed mij dit eens voor te lezen, en spaar mij de moeite van hem te spellen,» zeide hij tot een der heeren zijner huishouding, die met hem aan tafel zat, en aan wien hij den brief overreikte. De heer gehoorzaamde en las. Het was een vreemdsoortige brief; de spelling van 't Engelsch was al heel vreemd; hoofdletters, zin- en scheiteekens kwamen er in 't geheel niet in voor.

Ik zal voor mijn Nederlandsche lezers den brief in 't Engelsch niet laten afdrucken; voorzooverre zij geen Engelsch verstaan, zouden zij daar toch niets aan hebben, maar ik wil den inhoud van den brief in 't Nederlandsch geven: —

»mi lord uit de liefde die ik eenige uwer vrienden toedraag en de zorg die ik heb voor uw behoud daarom raad ik u als gij uw lijf wilt behouden eenige verontschuldiging te verzinnen om uit het parlement weg te blijven want god en mensch hebben samengespannen om de goddeloosheid van dezen tijd te straffen en denk niet licht over deze waarschuwing maar houd u op uw landgoed waar gij de gebeurtenis gerust kunt afwachten want hoewel er niets geen kwaad schijnt te zijn zeg ik toch zij zullen een verschrikkelijke slag ontvangen dit parlement en toch zullen zij niet zien wie hen schade aanbrengt deze raad is niet te verachten omdat hij u goed kan doen en u geen kwaad aan doen want het gevaar is voorbij zoodra gij den brief verbrand hebt en ik hoop god zal u de genade geven om een goed gebruik ervan te maken aan wiens heilige bescherming ik u aanbeveel.»

Wat kon toch wel de beteekenis van dit ongeteekende briefje zijn? 't Is maar een grap, verzonnen om mij schrik aan te jagen, zoo was de eerste gedachte, die bij lord Mounteagle opkwam; maar hij had er geen rust bij; hij las den brief nog eens over, en ja, er kwamen toch uitdrukkingen in voor, die hem ernstiger deden denken omtrent hetgeen achter die geheimzinnige waarschuwingen verborgen lag. Zoo zinspeelde

dit schrijven o. a. op de aanstaande bijeenkomst van 't Parlement, die op 5^{den} November bepaald was; en het sprak van een verschrikkelijken slag, dien men aan dit Parlement zou toebrengen, dien Lord Mounteagle, die een der parlementsleden was, niet treffen zou, indien hij den goeden raad opvolgde en zich buiten de stad hield. Dit geleek volstrekt niet op scherts; het was waarheid.

Bij verder nadenken had hij voldoende redenen om deze waarschuwing ernstig op te vatten, want er waren in den laatsten tijd zoovele komplotten gesmeed door ontevreden menschen, en daarbij wist lord Mounteagle heel goed, dat er voortdurend over de Regeering geklaagd werd.

»Wat dit briefje eigenlijk bedoelt, gaat mijn verstand te boven,» dacht de onthutste edelman; »en al word ik misschien uitgelachen wegens den ernst, waarmede ik het opvat, zoo wil ik toch den brief in handen stellen van degenen, die met zulke dingen beter bekend zijn dan ik» — en hiermede bedoelde hij de ministers, met welke hij, hoewel Roomsch, toch op zeer goeden voet stond. Nog dienzelfden avond begaf hij zich met den brief in den zak naar Westminster, en liet hem aan zoo velen van 's Konings raad lezen, als hij maar aantrof. Deze heeren dankten Mounteagle voor de moeite, die hij zich had getroost en het vertrouwen, dat hij in hen stelde, en verzochten hem den brief te mogen houden, om dien aan den Koning te laten zien. De heeren hadden reeds van buiten af waarschuwingen ontvangen, zonder den sleutel van 't raadsel te kunnen vinden; met die waarschuwingen stemde de inhoud van Mounteagles brief geheel overeen; en als zij nu het een met het ander vergeleken, werd het hun duidelijk, dat er een samenzwering van ernstigen aard bestond. De brief was van groot belang, omdat hij niet slechts op het gevaar dat der regeering dreigde, wees — dat wist men reeds — maar ook een enkele wenk gaf omtrent den tijd, de plaats en den aard van dat gevaar.

Koning Jacobus vertoefde destijds ver van Londen.

Het was toen het jachtseizoen. De Koning hield veel van het jachtvermaak, maar was zulk een bang ruiter, dat, om hem voor vallen van 't paard te behoeden, een zadel van bijzonderen vorm voor zijn gebruik gemaakt was, waardoor het vallen bijna een onmogelijkheid werd.

Verscheidene dagen lang bleef de Koning wegens dit vermaak buiten Londen, en in dien tijd hadden eenige heeren van 's Konings Raad de beteekenis van den brief zeer goed begrepen, — waartoe zij in staat gesteld waren door nadere geheime berichten, die zij ontvingen, en door onderzoekingen, die zij in 't werk gesteld hadden.

Algemeen wordt geloofd, dat men aan de wonderbare scherpzinnigheid van Jacobus de beteekenis van het geheimzinnige briefje te danken heeft. Hij zou namelijk na de lezing overtuigd zijn geweest, dat men een plotseling gevaar door buskruit te duchten had; en dat het raadzaam was, vóór de bijeenkomst van 't Parlement, al de gewelven onder 't Huis te onderzoeken. Maar de ware lezing is aldus: Voordat den Koning mededeeling van de zaak geschiedde, hadden Cecil, de eerste minister, en Suffolk, de opperkamerheer, de oplossing van 't raadsel reeds lang genoeg gevonden en aan verscheidene heeren van den Raad medegedeeld. Maar dewijl zich hier eene geschikte gelegenheid voordeed, om Jacobus te vleien aangaande hoedanigheden, waarop hij zichzelf verhoovaardigde, zoo maakten de hoffelijke ministers aan het publiek bekend, dat de eere der ontdekking hem alleen toekwam.

Kortom, het komplot was ontdekt, de maatregelen om het te verijdelen zouden worden genomen; maar het werd raadzaam geoordeeld, niets te doen en alles stil te houden, tot aan den avond vóór de bijeenkomst van het Parlement.

IV

ONTSTELTENIS ONDER DE SAMENZWEERDERS.

Dat lord Mounteagle een waarschuwend briefje ontvangen en aan de Regeering medegedeeld had, was den samenzweerdere

spoedig bekend, want reeds den volgenden dag was dit aan Thomas Winter medegedeeld door den persoon, die het briefje aan zijn lordschap bij den maaltijd voorgelezen had. Daaruit blijkt, dat buiten de werkelijke samenzweerders nog anderen niet alleen wisten of gisten, dat er een groote aanslag op til was, maar dat zij het ook eens waren met het doel, om den Roomschen godsdienst weer tot staatsgodsdienst in Engeland te maken.

Zoodra Winter van dezen brief hoorde, ging hij naar zijn vriend Catesby, en zeide, nadat hij het ontrustende bericht had medegedeeld: »Wij hebben een verrader onder ons.»

»Dan houd ik er niemand anders voor dan Tresham. Sedert hij in ons gezelschap werd toegelaten, ben ik niet op mijn gemak geweest, al is hij ook van mijn familie,» zeide de aartssamenzweerder.

Toen Tresham drie dagen later naar de stad terugkeerde, ontving hij een boodschap om eens bij zijn vrienden Catesby en Thomas Winter te komen. Hij voldeed aan dit verzoek. Zij beschuldigden hem den brief aan Mounteagle te hebben geschreven; en terwijl hij zich verdedigde, hielden zij hun doorzoekenden blik strak op hem gevestigd. Die verdediging was duidelijk en beslist. Er was geen hapering in zijn stem; hij zwoer met de plechtigste eeden, dat hij van den brief niets wist, en men liet hem gaan.

Het eerste dat Catesby en Winter nu deden, was, dat zij hun vriend Fawkes, die van den brief niet gehoord had, naar het noodlottige gewelf zonden, om te zien, of alles daar nog in orde was. Hij kwam terug met het bericht, dat hij alles precies zoo gevonden had, als zij het verlaten hadden. Eerst nu spraken zij hem van den brief, en verontschuldigten zij zich, dat zij hem, zonder hem te waarschuwen, in zulk een gevaar hadden gebracht. We zien er duidelijk uit, dat zij meer voor eigen vei-

ligheid dan voor de zijne zorgden. Hij antwoordde echter met de grootste kalmte, dat hij zich door geen gevaar liet bevreesd maken, en dat hij insgelijks gegaan zou zijn, als had hij alles vooraf had geweten. Hij nam op zich het gewelf of den kelder iederen dag tot aan den 5^{den} November te bezoeken; en voegde er bij, dat hij aan zekere door hem gestelde teekens aanstonds zien kon, of iemand in zijn afzijn het gewelf bezocht had.

Zoo liepen de zaken zonder eenig nieuw alarm tot aan Zondag den 3^{den} November, toen de heer, dien wij bij lord Mounteagle hebben aangetroffen, en die hun spion schijnt geweest te zijn, den samenzweerders waarschuwde, dat de koning den brief gezien had en er veel gewicht aan hechtte. Hierop had Thomas Winter een nader onderhoud met Tresham. Tresham sprak als een krankzinnige en verklaarde zeker te weten, dat zij allen verloren waren, indien zij zich niet door een oogenblikkelijke vlucht reddden. Maar deze verblinde menschen wilden niet vluchten; zelfs Tresham trachtte niet te vluchten of zich te verschuilen. Catesby, Winter en al de overigen waren nu overtuigd, dat Tresham in verstandhouding was met Mounteagle en misschien wel met Cecil. Percy drong er op aan, dat zij moesten zien, wat de volgende dag (de laatste dag van angst en twijfel) zou brengen, vóór zij andere maatregelen namen. Als ontsnapping noodig was, konden zij dan nog ontvluchten met het schip, dat Tresham gehoord had en dat in de Theems lag, om op het eerste bericht het anker te lichten. Wat Guy Fawkes betreft, die een der koelbloedigste en vermetelste van al die samenzweerders was, hij verklaarde, dat niets hem van zijn voorneemen zou terugbrengen; en om zijn beslistheid te bewijzen, zou hij zich aanstonds naar den kelder begeven, en den geheelen nacht aldaar de wacht houden.

(Wordt vervolgd.)

De gevolgen van slechts één leugen, — hoe diep en onherstelbaar kunnen zij zijn! Op onze plaat zien wij het kleine meisje voor haar grootmoeder staan. Het kind heeft gelogen, uit vrees voor straf; en hoe nadrukkelijk spreekt de oude vrouw haar nu toe. Grootmoeder kent de wereld, — zij weet, hoeveel gevaren er in de wereld zijn. En in welk een zonnenschijn en gouden glans kan zij zich aan een jong, verwaasd menschenkind voordoen! — O, de wereld is even bedriegelijk als de zee, waarop grootmoeder haar leven lang door het venstertje van haar zolderkamer het uitzicht heeft gehad: vandaag glimlacht zij u toe, maar morgen brult en raast ze om u heen, of ze u in het verderf wil sleuren! — Zal de eerste leugen de laatste van ons kleine meisje blijven? Zal zij voortaan onbevreesd hare zonden en misstappen bekennen, of zal zij telkens weder beproeven, zichzelf en anderen voor te liegen? Het gaat zoo vlot van de hand, zich aan de onwaarheid te gewennen, en op liegen rijmt bedriegen. Wie in het kind niet de kiem der onwaarheid verstikt, — wie niet onverbiddelijk iedere leugen bestraft, die

zaait bij zijne kinderen wind en zal storm oogsten!

Maar — de ouders die de waarheid willen prediken, zij moeten in de allereerste plaats zelf waar blijven.

»Maar, moeder, u jukt toch zelf óók!» hoorde schrijver dezes eens een klein meisje zeggen, dat door haar moeder gestraft werd, omdat het gelogen had. — »U jukt toch zelf óók!» Dat is een hard woord in den mond van een kind, — maar hoevele ouders moeten er de oogen voor neerslaan! Zij willen en moeten voor hunne kinderen in alles een voorbeeld ten goede zijn, — maar hoe dikwijls leeren de kinderen niets goeds uit de monden en de gesprekken der ouders, hoe dikwijls betrappen zij hen op een onwaarheid, en — denken zij er in stilte het hunne van. Een kinderoor hoort scherp! Laat ieder er toch voor zorgen, dat het kind niets hoore, waaruit zijn jonge ziel venijn kan zuigen. Het zou ons anders wel eens kunnen aanklagen voor den troon van Hem, die gezegd heeft: *Ik ben de Waarheid!* Moge dat ons allen door Gods goedheid genadiglijk bespaard worden!

DE KLEINE VREDESTICHTER.

DOOR CARMEN SYLVA (KONINGIN VAN RUMENË.)

(Vervolg van blz. 385.)

Toen hij terugkeerde in de schitterend verlichte salon, zag hij er zoo bedroefd uit, dat het zijne zuster pijnlijk aandeed.

»Lag hij lekker op zijn bedje?» vroeg zij om iets te zeggen.

»Zeker; op zijn leeftijd zijn alle bedden goed en de slaap komt vanzelf.»

's Avonds bekeek Paul eenige plaatwerken en Helena speelde piano; maar 't gesprek vlotte niet en zij gingen vroeg naar bed.

Toen Martha Helena hielp uitkleeden, vroeg zij haar: »Nu, wat zeg je van mijn kleinen jongen?»

»Wie meent u, mevrouw?»

»Wel, natuurlijk mijn neefje, dat begrijp je toch ook wel,» zei Helena ongeduldig.

»Hij weet goed, hoe hij 't met de menschen moet aanleggen,» geloof ik.

»Waarom, als ik vragen mag?»

»Mevrouw vroeg mij, hoe ik over hem dacht, anders zou ik mijne meening niet hebben durven uiten.»

»Neen, dat zou je zeker niet hebben gedurfd. Nu kan je wel gaan. Ik heb je niet meer noodig.»

Martha vertrok zwijgend, maar de uitdrukking op haar gezicht duidde niet veel goeds aan. Als zij gedurfd had, zou ze zeker de deur woedend achter zich hebben dichtgeslagen.

Helena was te nauwernood in bed, of het speet haar, dat zij haar voorbeeldige dienst-

bode gekwetst had; zij zou graag blootsvoets naar Martha's kamer zijn geloopen om haar zoogenaamd nog iets te vragen, maar juist toen zij op het punt was dit te doen, kwam haar echtgenoot de aangrenzende kamer binnen en daar zij niet verkoos hem alles uit te leggen, bleef zij rustig in bed liggen.

Den volgenden morgen was zij blij, dat ze het niet gedaan had, want toen zij er nog eens over nadacht, moest zij zich zelf toestemmen, dat Martha zeer brutaal was geweest en dat het haar plicht was om haar dienstboden betere manieren te leeren. Het kwam niet bij haar op, dat het vrij laat was om daarmede nu nog te beginnen.

»Slaap je?» vroeg zij haar echtgenoot, die de slechte gewoonte had 's ochtends weer in te dommelen. Hoewel Helena reeds eenige jaren met hem getrouwd was, had zij nog niet geleerd hem met rust te laten en hem te laten slapen, zoolang hij verkoos; juist op dien tijd scheen zij hem altijd eenige belangrijke vragen te moeten doen, die aanstonds beantwoord moesten worden. Leo's eenige antwoord was dien morgen een soort van gekreun, waarna hij zijn gezicht naar den muur keerde.

»Leo, hoe vind jij Nando?»

Geen antwoord. Zij wist stellig dat hij niet sliep; daarom herhaalde zij haar vraag wat luider:

»Ik wilde weten, hoe je Nando vindt?»

»Onverdragelijk,» bromde hij.

Helena lachte in zich zelf, zooals zij ook gedaan had, toen zij den vorigen avond Martha's meening gehoord had, en maakte ernstige beschouwingen over de zelfzucht der personen, die haar omringden.

»Zulk een allerliefst kind en daarbij zoo goed opgevoed! Een schat van een jongen, zooals er geen tweede kon bestaan en ondanks dat alles, scheen ieder in huis den wensch te koesteren zoo spoedig mogelijk van dit kind bevrijd te zijn.

»Je kunt je er mee troosten, dat mijne familieleden je niet lang zullen lastig vallen,» zei Helena uit haar bed opstaande en in haar kleedkamer gaande; maar Leo hoorde hare opmerking niet, want hij was al weer ingedommeld.

Martha verscheen, zoodra mevrouw belde.

»Breng mij den kleinen jongen,» zei Helena, doch zij keek verbaasd op, toen de meid niet de minste beweging maakte om aan haar verzoek te voldoen.

»Het zal toch vroeg genoeg zijn als ik dat doe, wanneer u gekleed bent,» zei Martha op eens, en Helena merkte voor 't eerst op, dat Martha's oogen een onaangename groene kleur hadden.

»Misschien heb je gelijk» antwoordde zij bevreesd voor de vastberadenheid van Martha, die, nadat zij het toilet harer meesteres voltooid had, Nando ging zoeken, maar spoedig terugkwam met de boodschap, dat hij nergens te vinden was.

Dit was eene onwaarheid, want zij had het kind in den tuin zien wandelen met zijn vader, maar zij had bij zich zelf besloten, dat hij, zoolang zij het kon voorkomen, niet in Helena's kleedkamer zou worden toegelaten, daar zij die beschouwde als privaats bezit.

»Hij is zeker gaan spelen met den koetsiersjongen naast ons,» zei ze, »hij was gisteren beste vrienden met hem. Toen mevrouw dacht, dat hij sliep, is hij opgestaan en heeft bij het hek met dien schelm staan praten.»

»Kinderen hebben behoefte aan gezelschap van hun leeftijd,» antwoordde Helena, hoewel het haar niet beviel, dat Nando kennis had gemaakt met den zoon van den koetsier, die werkelijk een ondeugende jongen was: hij gooide de voorbijgangers met steenen, bond den wachthond bij zijn staart aan het hek vast, en brak alle takken, die in zijn bereik waren van de boomen af, zoodat zelfs het geduld van den goedhartigen Leo uitgeput raakte.

Het ontbijt werd zoo beknopt mogelijk in de tent gediend en toen Nando aan tafel naast zijne tante zat, begon deze hem te vertellen, dat de kleine buurman een zeer stoute jongen was en soms zelfs bloemen kapot maakte.

Onwillekeurig vormde zij haar manier van spreken naar de zijne en stelde zij de dingen zoo voor, dat hij ze gemakkelijk kon begrijpen.

»Dan zal oom Leo hem zeker nooit meer

bloemen geven," zei het kind; waardoor oom Leo zich geveleid voelde.

»Maar jij moet ook niet meer met hem spreken, zooals je gisteren aan het tuinhek deedt."

Nando keek verbaasd op, maar zweeg.

»Waarom ging je gisteren naar hem toe, lieverd, toen ik dacht dat je sliep?"

Maar de kleine jongen gaf nog geen antwoord, hoewel hij ophield met van zijn koek te eten. Leo en Paul keken beiden vragend naar Helena en de eerste vroeg:

»Hoe kan het kind nu in vredesnaam weten, waarom hij uitging?"

»Hij weet het heel goed," hernam Helena. »Hij speelde juist met dien zelfden jongen, Martha vertelde het mij."

Paul legde zijne hand op het hoofd van zijn kind en vroeg:

»Zeg mij eens, Nando sprak je gisteren met dien stouten jongen?"

»Welken stouten jongen, papa?"

»Die, zooals tante vertelde, de bloemen kapot maakt."

»Maar ik heb hem niet gezien, papa. Als ik hem zie, zal ik hem zeggen, dat hij niet aan Oom's bloemen mag komen."

Paul keek zijne zuster verwijtend aan, terwijl Leo, zich naar haar toe keerende, scherp zei: »Menschen, die niet weten hoe zij met kinderen moeten omgaan, deden beter ze met rust te laten."

»Die opmerking moet je liever op je zelf toepassen," antwoordde zij boos.

De groote kinderoogen waren onafgebroken op het gelaat van Helena gericht gedurende de pijnlijke stilte, die volgde.

Plotseling zei het ventje: »U bent niet boos op mij, is 't wel Tante, alleen op den stouten jongen?"

Zij schaamde zich, dat zij zulk een slecht humeur had getoond, waar Nando bij was en blozende boog zij zich over het onschuldige kind om hem te kussen, terwijl zij zei:

»Nee, jij bent mijn lieve kleine Nando."

Na het ontbijt vertelde zij Martha, dat er een vergissing had plaats gegrepen, want dat haar neefje niet met het zoontje van den koetsier had gesproken.

»Dat kan wel zijn, mevrouw. De huis-knecht vertelde 't mij, wat ik slechts herhaalde, maar ik dacht niet, dat u er zooveel gewicht aan zou hechten, anders zou ik het nog eens gevraagd hebben."

Deze woorden waren voor Helena een pak van het hart, want zij vreesde, dat Martha het kind wilde zwart maken en zulk een gedrag stuitte haar tegen de borst. Zij stelde vrede en rust boven alles en zou veel liever hare oogen sluiten voor de fouten van hare bedienden, dan ze op de vingers te tikken. Alle menschen om haar heen moesten op goeden voet met elkaar leven.

»Onze kleine jongen is werkelijk allerliefst Martha. Ik zal hem je eens sturen, want ik moet uit met mijn broeder."

»Dank u wel, mevrouw, ik heb het veel te druk vandaag en ik word liever geen kindermeid op mijn ouden dag. Laat het kind maar bij mijnheer blijven; hij heeft toch nergens anders oog voor sinds die kleine aap hier in huis is."

»Wat zeg je Martha? Mijn man? En hij zegt, dat hij Nando onverdragelijk vindt!"

»Ik weet, wat ik weet" zei ze brutaal weg terwijl zij het hoofd schudde. Helena voelde zeer goed, dat haar manier van spreken ongepast was. Zij was zich zeer goed bewust, dat zij het niet zoo ver had moeten laten komen en zij besloot Martha te straffen door gedurende het verdere van den dag niet tot haar te spreken.

's Middags reed Helena met haar broeder uit om de school te bezoeken in de buitenwijken, die haar zoo zeer was aanbevolen. Op de plaats aankomende zagen zij, dat de ligging vroolijk was. De school zag er frisch en goed onderhouden uit, en was door een tuin omringd. Gelukkig was er één plaats open.

»Als u twee dagen geleden plaats hadt aangevraagd, zou ik niet aan uw wensch hebben kunnen voldoen," zei de directrice, maar dit bed is gisteren juist vrijgekomen."

»Hoe komt dat zoo," zei Paul »we zijn toch midden in den schooltijd?"

»Deze leerling is door zijne ouders mee naar huis genomen," zei ze.

»Was hij ziek, dat men dat noodig vond?»

»Neen; hij had alleen wat kou gevat?»

»Hoe heette het kind?» vroeg Helena, want zij wilde er meer van weten.

Het hoofd der school aarzelde voor zij een naam noemde, die Helena geheel onbekend was en zij voegde er bij, dat de familie buiten woonde.

Toen zij alleen waren, zei Paul tot zijne zuster: »Komt je dit niet wat verdacht voor?» maar zij lachte om zijne dwaze wantrouwigheid en zei: »Jij ziet overal schrikbeelden. Zij zouden een ziek kind immers niet naar buiten sturen maar veel eerder naar het kinderziekenhuis, dat bij de school hoort.»

Paul huiverde reeds bij het vernemen van dit woord. Zou zijn kind ziek worden in den tijd, dat hij weg was en zou hij dan naar het ziekenhuis worden gebracht. 't Was alsof hij zijne zuster van dat oogenblik af haatte, maar zijne gevoelens onderdrukkende, vroeg hij om het ziekenhuis te zien; men bracht hen naar een klein, afgezonderd huisje in den tuin, dat slechts uit twee kamers bestond.

»Ik ben blij te kunnen zeggen, dat wij het zelden noodig hebben,» zei het hoofd der school, »want indien er nog eens kinderen ziek zijn, worden zij meestal door hunne ouders gehaald.»

»En als zij geen ouders hebben?» zei Paul treurig.

»Als zij vader noch moeder hebben, zijn er ten minste nog ooms en tantes,» antwoordde Helena.

Paul lette nauwelijks op deze opmerking, daarbij dacht hij, dat zij slechts ter wille van den vorm gemaakt werd; want zijne zuster had hare gevoelens ten opzichte van zijn kind, maar al te duidelijk te kennen gegeven, hij kon zich te haren opzichte in dezen niet vergissen.

Paul drukte de directrice op het hart, dat zijn kind geen geleerde behoefde te worden. De zorg voor zijne gezondheid moest hoofdzakelijk zijn, ook al bracht zij meerdere kosten met zich.

De directrice was eenigszins in haar eer getast en antwoordde, dat zij al hare leerlingen met dezelfde zorg behandelde als

hare eigen kinderen. En Helena maakte de opmerking:

»Je moet niet vergeten, dat ik hier dichtbij woon; ik zal geregeld elke week naar Nando komen kijken.»

Toen zij weer in het rijtuig zaten en naar huis reden, bedekte Paul zijn gezicht met de handen en zei met een zucht: »'t Was mij haast te zwaar.» Na een langen tijd stilte zei hij tot haar: »Helene, je moet dit niet overdreven van mij vinden, al begrijp je het misschien niet.»

»Ik begrijp hoe zwaar deze scheiding voor je zal zijn. Zou je niet ontslag kunnen nemen en van je pensioen leven?»

»Als ik daardoor Nando's moeder weer bij mij had, zou ik het doen.»

Den volgenden dag bracht Paul Nando naar school, maar hij had den moed niet hem voor goed vaarwel te zeggen, daarom zei hij, dat hij hem den volgenden Zondag zou komen opzoeken.

»Duurt het lang voor het Zondag is?» vroeg Nando.

»Drie dagen,» zei de vader.

»Dus drie avonden moet ik alleen bidden — drie avonden alleen!»

»Je bidt immers altijd tot God,» antwoordde Paul bevende van aandoening.

Bij het hek wuifde hij zijn jongen nog eens toe, die hem zonder te schreien nakeek, maar met zulk eene hartverscheurende uitdrukking op zijn gezichtje, dat zijn vader geen tweede keer waagde om te kijken. Paul reed meteen door naar het station en schreef een briefje aan zijne zuster met het verzoek zijn koffer te zenden daar hij met den volgenden trein vertrok. —

Den volgenden dag, toen Helena door haar mooie huis liep, scheen het haar voor 't eerst treurig en verlaten toe. Haar echtgenoot ging toch waarlijk te dikwijls uit, dacht zij, en van zelf dwaalde haar geest af naar Paul. Zij zei bij zich zelf: »Ik zal Nando Zondag vertellen, dat zijn vader werkelijk vertrokken is: Het is beter dat hij er langzamerhand op voorbereid wordt.»

Zij merkte op, dat Martha haar best had gedaan om zoo speedig mogelijk alle herinneringen aan het kind weg te nemen. Juist

toen zij het kussen van Nando's stoel wilde nemen, zei Helena, die toevallig in de eetkamer keek: »laat dat daar, als 't je blijft, maar liggen: het hindert niemand.»

»Maar hij komt toch in ieder geval niet vandaag voor het eten terug zou ik denken,» zei Martha.

»En waarom niet?» vroeg Helena, die plotseling den wensch bij zich voelde opkomen om haar neefje te gaan halen. Zij vond dat dit de beste manier was om hem langzamerhand aan het schoolleven te gewennen. Hij was er al een heelen dag geweest, dus nu moest hij wat verandering hebben.

Toen zij echter bij de school kwam, vernam zij dat haar echtgenoot Nando reeds was komen halen om mee uit rijden te gaan.

»Mijn man?» herhaalde zij geheel verbaasd.

»Ja mevrouw, de oom van den kleinen jongen.»

Helena was uit haar humeur toen zij thuis kwam. Wat haar het meest ergerde was dat zij was gedwarsboord in haar wensch om het kind te zien en dien ten gevolge was zij zeer boos op haar echtgenoot. Zij vergaf het hem niet, dat hij zijn plan voor haar verborgen had gehouden, in plaats van haar ronduit te zeggen, dat hij naar Nando ging kijken; alsof zij niet het eerste recht op haar neefje had! Zij liep de kamer op en neer, terwijl zij de verwijten bij elkaar zocht, die zij over zijn hoofd zou uitstorten. Eindelijk hield een rijtuig voor het hek stil en Leo stapte alleen uit. Zij vloog hem te gemoet, terwijl zij uitriep: »Waarom heb je Nando niet meegebracht?»

»Nando? Waarom zou ik hem mee brengen?»

»Dan zal ik hem zelf gaan halen,» zei Helena vastbesloten; en zij haastte zich om haar hoed te halen, en sprong toen gauw in het rijtuig, dat op het punt stond weg te rijden.

»Helena, je bent heel dwaas, als je het doet,» riep Leo haar achterna, maar zijne vrouw deed alsof zij het niet hoorde. —

Zij had behoefte om het kind bij zich te hebben en was vertoornd op haar echtgenoot, omdat hij haar zoo bedrogen had. Het was duidelijk, dat hij van plan was haar voor te

zijn om te trachten de eerste plaats in het hart van zijn neefje te vermeesteren.

Ondertusschen had Leo zich neergezet aan zijne schrijftafel en keek papieren na, die hem juist gestuurd waren om door hem geteekend te worden.

Bij de school aangekomen vernam Helena dat Nando al naar bed was. Een oogenblik aarzelde zij om hem te storen, maar daar zij gewoon was haar zin te krijgen en zich Martha's spottend gelaat voorstelde als zij terug kwam zonder het kind, verzocht zij, dat Nando aangekleed zou worden om met haar terug te keeren. Zij zei, dat hij bij haar zou blijven slapen en den volgenden dag zou thuis gebracht worden. Nando was verrukt door dit vooruitzicht. Hoewel de directrice het eenigszins zonderling vond, weigerde zij niet, Helena's verzoek te voldoen. Toen zij naar huis reden hoestte Nando verscheidene malen en het was Helena alsof zij iederen keer een dolksteek kreeg. Als het kind eens kou vatte!

Het was een van die schrale winderige nachten, die dikwijls volgen op een warmen dag in Mei en Helena zelve bibberde van de kou. Nando, die naast haar zat, staarde zwijgend naar de lantaarn van het rijtuig. Zij nam hem op schoot en drukte hem met eene ontroering tegen zich aan die haar anders geheel vreemd was.

Nando lichtte het hoofd op en trachtte terwijl hij zuchtte, haar gezicht in de duisternis te onderscheiden.

»Wat scheelt er aan lieveling? Ben je niet wel?» Terwijl hij zijn gelokt hoofdje schudde vroeg hij: »Is het heusch waar dat papa is weggegaan — heusch voor goed is weggegaan?»

»Ja, lieveling;» maar het zal niet zoo lang duren, voor hij weer terug komt.»

»Ja wel, het duurt nog een heelen tijd; maar ik zal heel zoet en gehoorzaam zijn, zoodat het lijkt, of de tijd gauwer voorbijgaat.»

Ondanks dit vooruitzicht, slaakte hij weer een zucht en Helena voelde zich niet bij machte hem te troosten, nu zij de onderworpenheid zag, waarmee hij zijn verdriet droeg. »Vertelde oom Leo je dat papa weggegaan is?» vroeg Helena.

»Nee, toen ik er Oom naar vroeg zei hij dat hij het niet wist en daarom dacht ik het wel,» zei Nando met zijn verstandigen blik.

Helena was blij toen het rijtuig voor de deur stilhield en zij haar neefje mee in haar verwarmd huis nam. Hoewel Leo hen hoorde thuiskomen, stond hij toch niet op van zijne schrijftafel. Helena dacht er over na, waarom hij boos kon zijn, toen Nando naar hem toeliep en zei: »Hier ben ik alweer, zooals u ziet Oom?»

»Dat vind ik heel prettig, beste jongen,» zei Leo. Toen zij eindelijk naar de eetkamer gingen, waar de soep al een uur lang op de tafel had gestaan, nam Leo Nando, bij de hand en bracht hem naar zijne plaats. Toen de soep genuttigd was, vouwde Leo, het avondblad dat, zooals gewoonlijk, naast zijn bord lag, open en begon te lezen. Nando, die dit met verbazing zag, fluisterde zijne tante in: »Waarom leest Oom onder het eten in de courant?»

»Hij leest altijd aan tafel als we alleen zijn, omdat hij dan niemand heeft om te spreken,» antwoordde Helena. Deze opmerking was eigenlijk meer voor Leo bedoeld dan voor het kind; want hoewel Helena gewend was aan deze gewoonte en er nooit over gedacht had het kwalijk te nemen, scheen zij haar nu plotseling een beleediging toe.

»Maar Oom kon toch met ons spreken?» vroeg het kind.

Natuurlijk hoorde Leo dit gesprek zeer goed en terwijl hij zijne courant toevouwde zei hij: »je hebt groot gelijk, kleine vent, en zich tot zijne vrouw wendende voegde hij er bij: »Helena, ik hoop dat je het mij wilt vergeven;» waarop zij koel antwoordde: »O, je weet wel, dat ik er aan gewend ben.» Het kind keek verlegen van den een naar den ander.

»Jij hebt mij bedorven, dus jij bent eigenlijk de schuldige,» zei Leo, terwijl hij hare hand nam en zijne vriendelijke stem deed haar blozen, terwijl zij zich zelf moest bekennen, dat zij ook dikwijls de schuld was geweest van hunne treurige verhouding, want dat zij hem soms met opzet verkeerd begreep. En Nando's doordringende oogen begonnen verheugd te kijken, toen hij zag

dat zijn tante poogde te gumlachen. —

»Met wien speelde je, Nando, nadat ik wegging,» vroeg Leo.

»Met een kleinen jongen die Kees heet; maar het is geen aardige jongen.»

»Waarom niet? Wat heeft hij gedaan?»

»Dat kan ik niet vertellen, ik kan niet overzeggen, wat hij zei,» antwoordde het kind onwillig.

»Zelfs niet aan mij?» vroeg Helena, terwijl zij ter zijde tegen Leo lachte.

»Dan zal ik het u influisteren,» en toen Helena zich voorover boog en dacht het geheim te zullen vernemen, liet hij haar eerst beloven, het niet aan zijn oom te zeggen, want die zou heel boos zijn. En toen vertelde hij zoogenaamd fluisterend aan zijn tante, dat de slechte jongen had gezegd: »De schooljuffrouw kan voor mijn part naar Jericho gaan.»

»Hoe vreeselijk ondeugend,» zei Helena, terwijl zij met moeite een lach onderdrukte.

Toen vroeg Leo verder wat voor spelletjes zij gedaan hadden, en Nando vertelde, dat zij huizen en kasteelen hadden gebouwd met stukjes kurk en kleine blokjes.

»Dat zal de Fröbelmethode zijn,» zei Leo.

Helena vroeg wat dat was en zij stelde er zooveel belang in, na Leo's beschrijving, dat zij besloot den volgenden dag hetzelfde soort van speelgoed te koopen.

»Ik vrees, dat je het hier in de stad niet gemakkelijk zult kunnen krijgen, want deze methode heeft vele tegenstanders en hier vooral wordt zij door weinigen toegepast.»

»Wat ben je geleerd Leo,» zei Helena, »waarom heb je vroeger nooit over zulke dingen met mij gesproken?» Glimlachend antwoordde hij: »Omdat ik er vrij zeker van was, dat je er toch geen belang in zoudt stellen.»

»Integendeel Leo, alles wat je vertelt boezemt mij belang in; wat brengen de tegenstanders tegen dit systeem in?»

»Zij beweren dat het niet goed is om alles wat de opvoeding van jonge kinderen betreft in een systeem samen te vatten en dat het wegnemen van het onderscheid tusschen werken en spelen aanleiding geeft tot verwarring in die kleine hersenen. Het is waar, dat

voor sommige kinderen het spel zijn aantrekkelijkheid verliest als het een systeem is."

Op dit oogenblik werd Helena er aan herinnerd, dat Nando's bedtijd al lang voorbij was, doordat hij hoorbaar gaapte. Zij vroeg eenigszins verlegen: »Zeg, zou je goed vinden als zijn bedje voor van nacht in onze kamer werd gezet?"

»Ik heb er voor mij zelf niets op tegen, maar het lijkt mij toch niet verstandig, want we zouden hem wakker maken. Waarom laat je Martha niet bij hem slapen in de blauwe kamer?"

»Dat is ook best," zei Helena, terwijl zij opstond om hare orders te geven en zij Nando, die al half sliep, met zich meenam.

Het kostte Helena veel tijd om hem uit te kleeden, want zij deed het zeer onhandig en Nando was er op gesteld, dat zijne kleertjes naar volgorde werden uitgedaan en neergelegd: eerst zijne laarsjes, dan zijn broekje enz. Helena wilde geen hulp inroepen, en eindelijk slaagde zij er in hem goed en wel in zijn bedje te stoppen. Daar het haar verontrustte hem zoo dikwijls te hooren hoesten, bleef zij, nadat hij bij haar zijn gebedje had opgezegd, bij hem zitten.

Nu en dan stond zij op om hem aandachtig gade te slaan; zijne groote oogen waren wijd geopend en het scheen, dat hij niet in slaap kon komen. Toen zij zijn handje in de hare nam, voelde zij dat het gloeide van de koorts. Zij vroeg hem of er iets aan scheelde.

»Mijn hoofd doet zoo'n pijn," zei hij en spoedig daarop vielen zijne oogen dicht en sliep hij in.

Zij kon niet besluiten hem nu te verlaten; ze had Martha kunnen roepen om hare plaats in te nemen, maar zij wist hoe onvriendelijk deze de opdracht zou aanvaarden. Zij zou graag den geheelen nacht bij het kinderbedje zijn blijven zitten, maar zij had den moed niet dat voorstel aan Leo te doen. Eindelijk besloot zij de kamer te verlaten en zij liet Martha door den huisknecht weten, dat zij met Nando in de blauwe kamer zou slapen. Toen ging zij, geheel tegen hare gewoonte in, bij Leo in de studeerkamer zitten en nam een borduurwerk op, dat tijden geleden begonnen, maar nooit afgemaakt was. Leo, die

bij haar binnentreden zijne verbazing niet wilde toonen, merkte op dat haar gezicht eene uitdrukking had aangenomen, die veel bijdroeg tot hare bekoorlijkheid, hoewel hare oogen half verblind werden door het licht van de lamp. Leo vroeg vriendelijk:

»Slaapt Nando eindelijk?"

»Ja," antwoordde zij op gedempten toon, alsof zij nog bang was hem te storen, »maar het kostte hem moeite den slaap te vatten, en zijne handjes en hoofdje zijn heel warm."

»Misschien heeft hij te laat gegeten," merkte haar echtgenoot op.

»Dat denk ik toch niet, want hij at alleen een beetje soep," zei ze en zachter vervolgde zij: »Ik vrees, dat ik heel verkeerd heb gedaan met hem van avond uit te laten gaan."

Leo keek zijne vrouw verbaasd aan. Was dit dezelfde Helena, die nooit hare fouten wilde bekennen! In al die jaren dat hij haar gekend had, had hij nooit gewaagd een degelijk onderwerp met haar te bespreken, omdat zij zoo vast overtuigd was van hare eigen onfeilbare meening. Zijne vrouw te hooren bekennen, dat zij ongelijk had, dat was iets bijzonders! en vriendelijk zei Leo: »Het was misschien niet verstandig van je, maar ik denk toch niet dat dat Nando zoo veel kwaad heeft gedaan." Hij ging naast haar zitten en vroeg haar werk eens te zien. In een plotselinge opwelling van teederheid omhelsde Helena hem en zei, dat hij toch een goede man was. Zij beiden voelden, hoeveel zij goed te maken hadden en de beste voornemens kwamen bij hen op.

»Leo," zei Helena na een poosje, »heb jij niet een boek voor kinderen? Dat zou ik graag hebben; want daar Nando nu dikwijls hier zal komen, mag ik niet zoo onwetend blijven omtrent vele gewichtige punten; vind je wel? Verbeeld je, ik had zelfs nooit den naam van Fröbel gehoord." Leo keek zijne bibliotheek na, maar vond niets behalve een Fransch werk, dat hij even doorkeek en toen zei: »Ik heb niets anders dan physiologische studies over kinderen. Ongelukkig hebben we nooit practische raadgevingen nodig gehad over dit belangrijk onderwerp; maar dat is niets, ik zal je wel een geschikt boek bezorgen."

Op dit oogenblik kwam Martha binnen en vroeg op een onaangename toon of het waar was, dat mevrouw wilde, dat zij zou slapen met het vreemde kind?

»Als je blijft, Martha.»

»Natuurlijk moet ik u wel gehoorzamen mevrouw,» zei ze brutaal. »Maar als u dan maar weet —»

»Je vergeet tegen wie je spreekt!» zei Leo boos. »Doe zonder tegenspreken wat mevrouw je zegt.»

Martha verliet dadelijk de kamer, terwijl Helena beefde bij den buitengewonen toorn van haar man.

»Waarom spreek je zoo boos tegen haar?» vroeg zij.

»Denk je, dat ik goedvind, dat dat brutale schepsel op die manier, tot je spreekt?»

»Maar je moet bedenken, dat zij mij in hare armen gedragen heeft en dat zij meer van mij houdt dan van iemand anders.»

»Dan heeft zij toch een bijzonder onaangename manier om dat te toonen, vind je niet vrouwtje?» zei Leo half schertsend, hoewel het toch aan hem te merken was, dat hem die blinde verdediging van Martha verveelde. —

Helena was in stilte ook boos op Martha. Vooral omdat zij weer de eerste was die maakte, dat zij het oneens was met Leo. Na de teederheid van een oogenblik te voren hinderde deze kleine oneenigheid haar veel meer, dan de jarenlange onverschilligheid in hunne verhouding. Doch Helena was in eene vriendelijke stemming en gaf Leo toe, dat Martha veel te brutaal was; in 't vervolg zou zij haar strenger behandelen.

Zij hadden een gelukkigen avond, die alleen overschaduwde werd door de vrees, dat Nando ziek zou worden. Niettegenstaande Helena's groote bezorgdheid viel zij spoedig vast in slaap. Maar midden in den nacht werd zij wakker met een kreet van schrik. Terwijl zij uit bed sprong zei ze: »O Leo hoorde je het kind niet? Geef mij gauw een kaars.»

Zij vloog naar de blauwe kamer, doch tevergeefs beproefde zij de deur te openen. Toen Leo er bij kwam en den sleutel omdraaide, die buiten in het slot stak, wist

Helena niet of zij werkelijk had hooren roepen of had gedroomd, dat Martha het kind mishandelde. Het bleek echter geen droom te zijn, want Nando was wakker en zat bevende van angst bij de deur; hij sloeg de armpjes om haar hals en vroeg, snikkende: »Hoorde u niet, dat ik u riep, Tante? De zwarte man wilde mij weghalen en de deur was op slot en toen kon ik niet bij u komen. O Tante ga niet weer weg.»

Het kind gloeide van koorts, zijne stem was schor, zijne oogen schitterden en hij haalde met moeite adem. Leo plaatste het licht op de tafel en legde het kind voorzichtig in zijn bedje. »Laten wij hem mee naar onze kamer nemen,» zei Helena.

»Neen, dat zou niet goed zijn,» zei Leo; »blijf jij vooral kalm en geef hem wat verkoelends te drinken, terwijl ga ik naar den dokter. Maar trek eerst wat warmes aan, want wij moeten waken bij het kind.»

Leo merkte nu op, dat het groote bed geheel ongebruikt was, dus het kleine ventje was den halven nacht alléén in eene kamer opgesloten geweest en bij die gedachte balde Leo onwillekeurig de vuist.

Nando was geheel buiten kennis en ijde; zijn oom legde natte kompressen op zijn hoofdje, doch het kind trok ze er dadelijk weer af. Toen Helena terugkwam in haar warme kamerjapon, zei haar echtgenoot: — »ik zal dadelijk naar den dokter gaan.»

»O, Leo, ik smeed je, ga niet weg; als hij eens stieff, en als ik dan heel alleen ben. Wat denk je toch, dat er met hem gebeurd is? Hij zal toch niet vergiftigd zijn?»

»Wel neen. Je weet immers, dat hij gisteren al koortsig was en hoestte; misschien heeft hij de griep, want zijn stem is heesch of misschien wordt het een uitslaande koorts. Wij kunnen in ieder geval niets voor het arme ventje doen zonder den raad van den dokter en die moeten we dus zoo gauw mogelijk roepen.» Dit zeggende vertrok Leo snel.

Helena knielde voor het bedje neer; haar gezicht was bedekt met tranen. Wat moest hij angstig zijn geweest, toen hij wakker werd en merkte, dat hij alleen was! God alleen wist, hoe lang hij al om haar had geroepen!»

Bij die gedachte nam zij het gloeiende handje, bedekte het met kussen en legde het natte kompres op zijne donkere krullen. Alles zou ze willen opofferen om dit jonge, lieve leven te sparen? Er waren nog slechts vijf minuten voorbij, sinds Leo vertrokken was en er kon nog wel een uur verlopen, voor hij terugkwam met hulp. En wat kon per slot van rekening een dokter doen als Nando ging sterven? Zij voelde dat zij dan nooit meer gelukkig zou zijn, en zag in hare verbeelding een reeks van eenzame jaren voor zich. Geen oogenblik dacht zij eraan, hoe wanhopig haar broeder zou zijn; zij was slechts vervuld van haar zelfzuchtig verdriet. Nando's ademhaling scheen steeds moeilijker te worden en zijn hoest was zoo schor en herhaalde zich zoo dikwijls, dat zij vreesde hem te zullen zien stikken. Zij nam hem in hare armen, terwijl hij haar met vermoeide oogen aankeek en riep: »Papa; waar is mijn papa? ik wil Papa hebben.» Helena legde hem voorzichtig neer en streek met de hand over zijne gloeiende wangen; langzamerhand viel hij in een onrustigen, koortsachtigen slaap.

Helena's lijden ging inderdaad zeer diep; zij voelde dat, als Nando stierf, zij ook moest sterven, want had zij geen schuld aan zijn dood? Zij had hem, haar eigen neefje, onder vreemden gelaten en daar moest hij die vreeselijke ziekte hebben opgedaan. Zij herinnerde zich levendig, dat een ziek kind in hetzelfde bed had gelegen, 't welk de directrice aan Nando had gegeven. Waarom was zij ook te zelfzuchtig geweest om de zorg voor hem op zich te nemen? De rechtvaardige Hemel strafte haar nu. Kon zij smeeken om genade en medelijden na zelf zoo onbarmhartig te hebben gehandeld? Als het kinderleven gespaard mocht worden, zou hij voor haar worden als een eigen zoon; zij zou zich, voor hem, elke opoffering getroosten; als het noodig mocht zijn zelfs de pas herwonnen liefde van Leo; maar zij voelde dat deze haar slechts te meer zou liefhebben, als zij zich verdiepte in de zorg voor haar neefje, in plaats van op te gaan in zelfzucht! Had zij niet den vorigen avond gemerkt, hoe goed hij toch was?

Kleine Nando hoestte en was onrustig;

zij nam hem in de armen en kuste zijne krullen. »Mijn kind, mijn kleine lieveling!» fluisterde zij, terwijl zij zijn kussen natmaakte met hare tranen. Zij weende, zooals zij nooit te voren had geweend; want nooit te voren had zij iets zoo lief gehad als nu den armen kleinen lijder.

Het kind sprak, in zijn ijlen, onsamenhangend; zij voelde een steek in haar hart, toen hij riep om zijne moeder en om bloemen; toen eerst dacht zij aan Paul. Hare jonge liefde voor het kind deed haar begrijpen, hoe zwaar de scheiding hem gevallen moest zijn; vroeger was zij niet in staat zich zijn gevoelen voor te stellen. —

Eindelijk hield er een rijtuig voor de deur stil en zij wist, dat het Leo was met een dokter. Deze zei, dat het kind een ontstoken keel had, op zich zelf niet gevaarlijk, maar het kon de voorbode zijn van roodvonk.

Toen Leo Helena's gezwollen oogen zag, zei hij bezorgd: »Ga jij nu naar bed anders ben je morgen ook nog ziek; ik zal bij Nando waken.»

Maar Helena weigerde de kamer van den kleinen zieke te verlaten. Zij bezat een kracht, die haar zoowel als anderen tot nog toe onbekend was. Het was niet één, maar verscheidene nachten, die zij doorbracht aan Nando's bed, want zij wilde het verdienen dat het kind beter werd. —

De ziekte was zeer hevig en de kleine vent dobberde verscheidene dagen tusschen leven en dood; doch met Gods hulp en Helena's onvermoeide zorg was zijn jonge leven voor hun gespaard gebleven. In hare droefheid had Helena Martha's schandelijke handelwijze vergeten; maar hare verontwaardiging ontgloeide opnieuw, toen Martha zich den morgen, nadat Nando ziek werd, vertoonde en haar verwijten begon te doen door te zeggen: »U ziet nu mevrouw, wat u er mee hebt gewonnen met den last op u te nemen van andermans kinderen.» Met een gebaar van verontwaardiging wees Helena haar de deur. —

Eenigen tijd later, toen zij Nando voor een oogenblik alleen kon laten, ging zij naar Leo en zei, dat zij Martha liever niet meer terug wilde zien; hij moest haar, als hij

't goed vond, een jaargeld geven en haar het huis uit sturen.

»Doe het niet te overhaast,» zei Leo »misschien zou je er naderhand berouw van hebben.»

»Maar Leo je weet dat zij Nando niet kan verdragen en wij kunnen toch nooit meer van hem scheiden, is het wel?»

»Neen, dat is waar, want Nando heeft mij mijn vrouwtje terug gegeven.» —

»En mij mijn ouden Leo,» viel Helena hem vroolijk in de rede.

»Hij heeft ons niet alleen gelukkiger maar ook beter gemaakt,» zei Leo.

»Dus we houden hem alleen uit pure zelfzucht, is 't niet man?»

»Dat is waar; maar er is één soort van zelfzucht, die geoorloofd is — die van eigen geluk te vinden in het geluk van anderen!»

DE TREIN.

»Ine, ga niet zoo dicht bij de rails!»

»Ja Pa,» zei Ine tot haar neef, die vierentwintig, en derhalve vijf jaren ouder dan zij was. En dit zeggende deed zij nog een stapje en keek neef uitdagend aan.

We hadden op den Gelderschen zoom, dicht bij Wolfheze, gewandeld; Ine, een blondje, Francine, gemeenlijk Frans genaamd, en ik, de neef. Frans was een brunette, zoo donker als een Spaansche.

Den vorigen dag had 't frisch geregend, maar nu scheen de zon zoo heerlijk als men in 't begin van September maar verlangen kon. Reeds van 's ochtends acht uur af dwaalden we door de erica; we hadden gespeeld en gestoeid als kinderen, en waren daarna heel vertrouwelijk geworden; ik had Ine geplaagd met een kapper, die even smachtend naar haar keek als zijn wassenbeeld naar een gaper aan den overkant. Of ze daarom knorrig geworden was, weet ik niet, maar nu trotseerde ze mij.

In de verte floot een trein. 't Was stil op de hei; zoo stil, dat we 't rollen der wielen hoorden, lang vóór de eerste witte wolkjes aan den horizont de nadering van »'t bliksemend gevaart» verkondigden.

»Kom Ine,» zei ik wat ernstiger, »maak geen gekheid; kom wat hierheen.»

»Wat verwéd*je, Frans,» zei Ine, zonder op mijn vermaning acht te slaan, »wat verwéd je, dat ik hier tusschen de rails blijf staan tot de trein bij dien wissel is?»

»Ben je verlegen om een dubbeltje, Ine,

of wil je in de krant komen?» zei Frans.

De trein werd om den hoek zichtbaar en liet een lang trillend fluiten hooren.

»Ine, stijfkop die je bent, kom hier!» zei ik driftig. Doch in contrarie sprong het grilliche kind midden tusschen de rails, en lachte om mijn boosheid en angst.

»Ga van de lijn, sufferd!» klonk nu plotseling een barsche stem. We keken op en zagen op eenigen afstand den wisselwachter staan. De trein was nog een vijf honderd el van ons verwijderd, en 't was een goederensleeper, die tegen de hoogte niet bijzonder snel vorderde.

»Nu, bedaar maar,» zei Ine half luid en zonder veel haast te maken.

»Hoor je niet...!» schreeuwde de wachter met een zwaren vloek, »ga je, of ik...» en meteen nam hij een keisteen op.

Ine vloog van de rails af en greep mijn arm, en we klommen tegen de steile helling van de geul op die de spoorlijn door den heuvel sneed.

Buiten adem hielden we bovenop stil en keken naar den langen trein, die in de diepte passeerde. Ine had mijn arm spoedig weer vrij gelaten en bracht hare lokken wat in orde.

»Oef,» zei Frans eindelijk, toen de laatste waggon, die naar 't gewone gezichtsbedrog veel sneller scheen te loopen dan de anderen, voorbij was, »die vriend omlaag heeft vermoedelijk zijn *educatie* in 't varkenshok genomen!»

DE DRIE WILLEMPJES.

EENE VERTELLING.

I.

Onlangs bevond ik mij in een gezelschap van vrienden, en kwam het gesprek op verdachtmaking. 't Gebeurt toch dikwijls, dat iemand van een misdrijf verdacht wordt, waaraan hij geheel onschuldig is; ja zelfs, dat hij er van beschuldigd wordt, terwijl toch ten slotte blijkt, dat hij er niets hoegenaamd van weet. In zulke gevallen is het 't beste voor den verdachte zich geheel stil te houden en de zaak aan God over te laten, die den onschuldige wel zal weten te handhaven.

»Daarvan kan ik u een merkwaardig voorbeeld uit het leven van een mijner vrienden mededeelen,» zei een der gasten, »en als gij er belang in stelt, wil ik 't u gaarne verhalen.»

Nu niemand had hierop iets tegen. De pijpen werden opnieuw gestopt, en onderwijl de rookwolken als kringetjes opwaarts stegen, begon deze vriend het volgende te vertellen.

Het was zomer, en daar ik reeds sedert lang verlangd had een paar weken aan het zeestrand te vertoeven, besloot ik naar B. te gaan, welk dorpje zooals gij weet, dicht aan zee gelegen is. Voor zoover ik wist, kende ik daar niemand, 't geen mij bijzonder aangenaam was, daar ik van mijn rusttijd gebruik wilde maken, door in de duinen te wandelen, planten en kruiden te verzamelen en de natuur in hare schoonheid gade te slaan.

Mijn koffertje was spoedig gepakt. Ik zette mij op het spoor en reed tot aan het sta-

tion A, waar een omnibus gereed stond, om mij naar het gewenschte dorp te brengen. Ik was de eenige passagier, 't geen mij verwonderde, daar ik gehoord had, dat B. des zomers druk bezocht werd, hoewel niet door badgasten, want er was geen badhuis, en zoover was men daar nog niet gekomen, om badkoetsjes aan het strand te plaatsen, ten behoeve van hen die zich door de zeegolven wilden laten bespoelen. De koetsier echter zeide mij, dat het nog wat te vroeg in den zomer was. Eerst tegen einde Juli en begin Augustus kwamen de liefhebbers der zeelucht hier in het dorp, niet om te baden, maar om zich door een dagelijksche wandeling langs het strand te versterken en de krachtige zeedampen in te ademen.

Toen ik een half uur gereden had, zag ik het dorpje vlak voor mij liggen. Allereerst den netten toren, die zeer spits toeliep en welks ijzeren kruis hoog boven de duinen uitstak. Dichtbij het strand stonden een paar woningen, die geen blijken droegen van welvaart, maar de koetsier, naast wien ik zat, verzekerde mij, dat het dorp mij zou meevallen, wanneer ik er dichter bij was. Volgens hem bevond zich de zogenoemde kom van het dorp een eind weegs achter de kerk, waar ik ook de pastorie zou zien, niet ver van een laan met tamelijk hooge eiken. De koetsier beweerde verder, dat er vroeger — althans zeer vele jaren geleden — ook huizen gestaan hadden tusschen de kerk en het strand, maar dat de zee zich deze plek veroverd had.

De omnibus hield stil voor een logement,

genaamd De Engel, die er dan ook als uithangbord boven de deur op prijkte, maar wel een kwastje verdiend had, want de Engel was bijna zwart geworden. En zwarte engelen zijn in mijn oog niet begeerlijk. Ik werd vriendelijk door den logementhouder ontvangen, die mij eene ruime logeerkamer aanwees en mij de verzekering gaf, dat ik het goed bij hem zou hebben. Nu, hij heeft mij ook niet bedrogen. Ik heb het waarlijk goed bij hem gehad en kon daar rust en genoeg genieten, dankbaar aan God, die mij hiertoe in staat had gesteld.

Maar in één opzicht werd ik toch bedrogen. Ik dacht niet hier een vriend of bekende aan te treffen, en reeds den eersten dag van mijn verblijf bleek het tegendeel. Onderwijl ik aan een tafeltje zat en iets gebruikte, om den inwendigen mensch te versterken, waarbij de logementhouder mij gezelschap hield, zag ik iemand uit een huis komen en het plein oversteken, dat omringd was van geschoren lindeboomen. Ik meende dien persoon te herkennen, maar daar ik dien man in geen vijf jaren gezien heb, wist ik hem niet zoo terstond te binnen te brengen en was mij ook zijn naam ontschoten.

»Kent u dien heer?» vroeg ik den logementhouder.

De aangesprokene keek eens door de gordijntjes en antwoordde:

»Zou ik hem niet kennen? 't Is een van de beste en achtenswaardigste personen van ons dorp. 't Is onze meester, — meester Munger, de hoofdonderwijzer van onze school.»

Nu wist ik genoeg. Ik keek nog eens, nog eens en — jawel, hij was het: de vriend mijner jeugd. Wij waren schoolkameraden geweest, hadden naast elkander op een bank

gezet en te zamen dikwijls kattedwaad uitgevoerd. Op mannelijken leeftijd echter hadden zich onze wegen gescheiden. Ik moest mij wegens handelszaken naar het buitenland begeven, terwijl hij zich voorbereidde voor het examen als hoofdonderwijzer. Dit vernam ik uit zijn eigen mond, nu vijf jaar geleden, toen wij elkander ergens aan een station aantroffen. Maar sedert dien tijd vernam ik niets meer van hem, en wist ook niet of hij zijn doel had bereikt.

En nu zag ik hem weer en wist door den logementhouder, dat hij hoofdonderwijzer

geworden was en zich hier geplaatst zag.

»Hij is een beste man,» herhaalde de logementhouder, »en geniet aller achting. Maar het is hem gegun als met goede en rijpe perziken.»

»Hoe zoo?» vroeg ik.

»Wel,» antwoordde hij lachend, »mijnheer is wel een staetsman, maar zal toch wel weten, dat slechte en onrijpe perziken door de wespen gemeden worden, en het juist de beste vruchten zijn, waaraan de wespen knagen. Hij heeft veel verdriet gehad door een verdenking, die op hem gevallen was.»

En nu deelde hij mij eenige bijzonderhe-

den mede, die mij tevens in herinnering brachten iets dat ik eenige jaren geleden in de couranten gelezen had, maar waarvan de ware toedracht uit mijn geheugen gewischt was, te meer daar de couranten geen namen hadden genoemd.

»Ik zal het nu wel ampel te weten komen,» fluisterde ik mijzelf toe. »Nu ik weet waar mijn vriend Mungers is, zal ik hem opzoeken en uit zijn mond de zaak vernemen.»

Ik behoefde hem echter niet op te zoeken. Een kwartier later ging hij het plein weer over, en toen hij dicht langs het logement wilde voorbijgaan, tikte ik tegen de ruiten van het venster, wenkte hem met de hand en . . . . . mij herkennende, kwam hij spoedig binnen. Ik behoefde niet te verzekeren, dat ons wederzien hartelijk was en er over vele oude en nieuwe dingen gesproken werd. Ten laatste bracht ik het gesprek op het teedere punt door den logementhouder aangeroerd en vroeg hem daarvan opheldering.

»Ik heb nu geen tijd,» zeide hij, »u die lange geschiedenis te verhalen. Die geschiedenis is voor mij geweest wat een donkere wolk is aan den helderen blauwen hemel en heeft mij menigen droevigen dag veroorzaakt. Maar God zij gelankt, die wolk is weggedreven. De Heer heeft alles goed gemaakt, en thans ben ik in menig opzicht een gelukkig en gezegend man. Ik zal u die geschiedenis vertellen. Morgen middag heb ik geen school en dan kom ik u afhalen. Dan zullen wij op een der duinen gaan zitten, met de volle zee aan onze voeten, met het oog op het kerkje aan het strand en met den blik naar boven, naar Hem, die alle dingen ten beste van zijne menschenkinderen bestuurt.»

Aan deze afspraak hielden wij ons, en toen wij den volgenden middag op een der hoogste duinen gezeten waren, verre van het gewoel eener zondige wereld, deelde vriend Mungers mij de volgende geschiedenis mede.

II.

Zooals gij weet — begon hij — had ik

mijn acte als hoofdonderwijzer verkregen, maar hoezeer ik ook mijn best deed om geplaatst te worden, toch scheen het mij in het eerst niet te willen gelukken. Bij de meeste vergelijkende examens kreeg ik No. 2, en nu wil ik wel niet beweren, dat men mij onrecht heeft aangedaan, maar ik heb toch reden van te gelooven, dat een kruiwagen bij dergelijke aanstellingen niet te versmaden is. En ongelukkig bezat ik zulk een kruiwagen niet. Ik moest leeren wachten. 't Viel mij wel moeielijk, maar ik heb gewacht, en thans zie ik in, dat dit goed is geweest. Wij zijn gewoonlijk wat voortvarend, en God wil ons leeren geduldig te zijn en aan Hem het bestuur van ons lot toe te vertrouwen.

Eindelijk echter kreeg ik eene plaats. 't Was wel niet alles naar mijn wensch, want mijn salaris was zeer min en de kamer die men mij aanwees, klein, maar 'k moest mij tevreden stellen. Hoop doet leven en hierna beter, zegt de almanak. Ik vind het dwaas van andere menschen, te begeeren terstond den top eens bergs te bereiken. Immers, eerst door klimmen komt men er bovenop, al gaat dit ook van moeite en tegenspoed vergezeld. Men moet de schouders buigen naar het juk, zegt het spreekwoord, en de schrift verzekert ons, dat het goed is voor een man, dat hij het juk in zijne jeugd draagt. Maar zooals ik zei, ik was geplaatst, en wel hier aan de dorpsschool. De hoofdonderwijzer namelijk leidde een ziekelijk leven, en moest dagen achtereen het bed houden, en daar er geen hulponderwijzer was, zou het met de school en het onderwijs in de war gelooopen zijn, zoo daarin niet voorzien werd. Daar de geneesheer verklaard had, dat meester Dalen wel niet aan eene ongeneeslijke ziekte lijdende was, maar het toch zeer lang kon duren, eer hij in staat zou zijn zijne betrekking waar te nemen, werd er door het bestuur besloten iemand aan te stellen, die de post van waarnemend Hoofdonderwijzer zou kunnen vervullen. De keuze viel op mij, en drie jaren geleden kwam ik als zoodanig hier in betrekking.

Ik zal u maar niet bezig houden met u al de moeite en lasten op te sommen aan

mijne betrekking verbonden. Liever wil ik u dadelijk mededeelen welke die donkere wolk was, waarvan ik daar straks sprak. Gij ziet daar ginds de kerk en een weinig westwaarts kunt gij de hooge boomen aanschouwen, die eene laan vormen dichtbij de pastorie, waarvan gij het dak tusschen de boomen kunt waarnemen.

Die pastorie wordt bewoond door onzen dominé, die al sedert verscheidene jaren weduwnaar is en drie kinderen heeft, die echter reeds getrouwd zijn, zelve al kinderen hebben en in de hoofdstad wonen. Van tijd tot tijd, vooral des zomers, komen zij hun vader en grootvader opzoeken, 't geen hem zeer verblijdt, want hij houdt veel van zijne kinderen en denkt er gedurig over waarmede hij hen verblijden kan. Overigens is dominé een zeer waardig man, bezoekt wel niet veel, maar toch nu en dan de leden der gemeente, houdt trouw catechisatie en predikt elken Zondag twee malen. Hij is een man nog van den ouden stempel; nieuwe ideën vinden niet gemakkelijk ingang bij hem, maar hij verkondigt Jezus, en dit doet hij met groote liefde en aandrang. Daar hij zeer bemiddeld is, kan hij veel goeds doen, en hij doet het ook waar hij kan, zoodat de armen hem dan ook zeer roemen en hopen dat hij ons dorp niet verlaat, schoon daar wel eens sprake van geweest is.

Dominé heeft ook zijne liefhebberij, en wel eene die ik niet verkiezen zou, te meer daar zij mij te kostbaar zou zijn. Ik vind het goed en nuttig, als iemand eene liefhebberij heeft, wanneer deze hem niet te veel tijd en geld kost. De een verzamelt gedroogde planten en kruiden; een ander vogels of eieren; een derde zet vlinders en torren op, en zoo heeft ieder zijn liefhebberij. Dominé echter schijnt geen bijzonder minnaar van de natuur te zijn. Zijn tuin is schaars aan bloemen, maar al wat oud of zoogenaamd antiek is, trekt hem aan. In zijn pastorie staan meubelen, kasten, stoelen, klokken, tafels, vazen, pendules, tocht-schermen, kanapé's en fauteuils, die u in vorige eeuwen verplaatsten en waarin de houtworm een aardig leventje leidt. Maar wat hem het meest aantrekt zijn oude pen-

ningen en munten, waarvan hij een prachtige en kostbare verzameling bezit. Zulk een verzameling is zeer leerzaam. Zij doet ons een blik slaan in de geschiedenis van volken en vorsten, die reeds sinds eeuwen in den schoot der aarde rusten. Toen hij merkte, dat ik daar belang in stelde, toonde hij mij zijne schatten, en ik moet zeggen, 't is de moeite waard zulk eene verzameling te zien en van sommige penningen en geldstukken uit den ouden tijd de waarde en de geschiedenis te vernemen.

Op zekeren dag kwam ik bij hem, om over schoolzaken met hem te spreken, toen ik op zijn schrijftafel een goudstuk zag liggen. Hij liet het mij zien. 't Was een goudtiente van Koning Willem I, en hij deelde mij mede, dat het zijn doel was drie zulke gouden Willempjes bijeen te krijgen, die hij dan tot een verjaarsgeschenk voor zijne drie kleinkinderen bestemmen wilde. Ik bleef nog een kwartier bij hem praten, en genoot veel van het uitzicht. Het studeervertrek van dominé grenst aan een plat, waaronder de keuken is, en over dit plat heen heeft men een der schoonste vergezichten, die men zich denken kan. Links ziet men de zee in hare volle heerlijkheid, en wanneer het stormt, bereiken hare golven niet zelden den voet der duinen, zoodat er van een strand bijna geen spoor meer over blijft. Rechts blinken de daken der verstrooide dorpswoningen, en vlak rechtuit ziet men door het opgeschoven venster de eikenlaan, die tot bijna de kerk reikt. Ik staarde nog een wijle tijds op dit schoone natuurfereel, dat mij meer boeide dan de kostbare penningkast, nam afscheid en ging heen.

Dienzelfden avond kreeg ik een briefje van dominé, met verzoek eens even bij hem te komen, en toen ik hieraan onmiddellijk voldeed, werd ik niet weinig verrast door de mededeeling, dat het gouden Willempje, 't welk Dominé mij 's middags had laten zien, spoorloos verdwenen was.

't Is zonderling," zeide hij. »Gij weet, dat ik u naar beneden vergezelde, om u uit te laten, en toen ik weer boven kwam en het goudstuk wilde bergen, was het weg.

Waar kan het gebleven zijn? 't Is waar, het venster stond open, en als een dief begeerte had naar het goudstuk, zou hij makkelijk op het plat en zoo in mijn studeerkamer kunnen komen, maar nooit heb ik iets vernomen van diefstal in mijne gemeente, en 't zou al heel vreemd zijn, dat een dief in die korte oogenblikken, dat ik mij verwijderd had, om u uit te laten, daarvan gebruik had gemaakt, om op klaarlichten dag op het plat te klimmen en het muntstuk te stelen. Ook is een stuk goud geen papier, dat weg waaien kan, al staat het venster ook open. Derhalve . . . ."

»Derhalve," viel ik hem een weinig gram in de rede, »heeft u mij ontboden om mij te vragen, of ik het goudstuk meegenomen had, om het te verzilveren?"

»Dat nu wel niet," antwoordde hij, een weinig verlegen, »maar gij kondt het meegenomen hebben met het voornemen, om het tehuis op uw gemak te bezichtigen."

»Zonder het u gevraagd te hebben, dominé?" vroeg ik. »Dat zou toch zeer onbescheiden geweest zijn. Ik kan u verzekeren, dominé, dat ik het gouden Willempje niet meegenomen heb. Het spijt mij, dat het door u gemist wordt, maar ik heb er part noch deel aan.

Daarmede liep ons gesprek af, maar ik kon aan alles merken, dat dominé mij toch in verdenking hield.

III.

Ik behoef u niet te zeggen, dat het mij zeer onaangenaam is verdacht te worden van . . . . laat ik het kind maar bij zijn naam noemen, — van diefstal. Wel sprak er niemand met mij over, maar aan de houding, die sommigen tegenover mij aannamen, kon ik wel merken, dat men min of meer in de verdachtmaking van dominé deelde. Ik stond hier geheel machteloos. Wat zou ik doen? Men kende mij nog niet genoeg, daar ik pas sedert een maand of drie aangesteld en werkzaam was. 't Ging toch niet aan, aan het geval ruchtbaarheid te verleen, door er, bij voorbeeld, melding van temaken in de courant. Dan zou de publieke opinie

nog meer tegen mij ingenomen zijn. Ook kon ik er met mijn bestuur niet over spreken, want dan moest ik vreezen, dat men mij in mijn beroep zou schorsentot zoolang mijne onschuld aan het licht was gekomen. Inderdaad, het waren moeilijke uren voor mij, die ik doorbracht. Het eene praatje verdrong het andere, en ten laatste strooide men zelfs uit, dat ik een fabriek had van gouden Willempjes.

Gij vraagt misschien hoe ik dit alles te weten kwam. Dit zal ik u zeggen. De hoofdonderwijzer Dalen, wiens plaats ik waarnam, had drie kinderen. De oudste dochter, Louise, een meisje van 19 jaar, nam de huishouding waar en verpleegde haren sukkelenden vader. Zij was flink en vooral knap in handwerken en naaien van vrouwelijke kleedingstukken. Dikwijls kwam zij in de pastorie, om voor de zuster van dominé, die bij hem inwoonde, 't een of ander kleedingstuk te maken. Geen wonder dus, dat zij nu en dan iets vernam van 't geen er tusschen dominé en mij had plaats gehad. Haar oudste broër bezocht de normaalschool in de stad, maar hare twee jongere zusters gingen bij mij op school, en daar kinderen gaarne babbelen, wist spoedig de gansche school wat er voorgevallen was.

Het was ergerlijk voor mij. Doch 't zou nog slimmer worden. Weldra liep het gerucht, dat dominé een tweede gouden Willempje miste, en hoewel ik niet bij hem geweest was, meenden toch vele dorpelingen, dat ik er niet onschuldig aan was. Maar zie wat gebeurt! Een paar dagen nadat het tweede goudstuk was verloren geraakt, wandelde ik in mijne eenzaamheid door de eikenlaan, die gij daar ginder ziet. In gedachten verzonken en God biddende om uitkomst in deze voor mij zoo onaangename zaak, zie ik eensklaps op het pad een kleinen egel loopen. Gij kent zeker wel zulk een dier, dat — hoewel ten onrechte — soms een stekelvarken genoemd wordt en de kunst verstaat, zich, wanneer het vervolgd wordt, tot een bal op te rollen, waarbij het moeilijk valt hem te pakken, daar hij van alle zijden door stekels omringd is. Ik had nog nooit een dergelijk dier van dichtbij gezien, en nieuws-

gierig zijnde, sloop ik hem na tusschen de struiken .... en verbeeld u mijne verrassing! .... daar lag op een hoop afgevallen bladeren een goud Willempje. Dat ik niet meer naar den egel omkeek, maar het geldstuk terstond oprapte en bezag, spreekt van zelf en dat ik er spoedig mee naar de pastorie ging, kunt gij ook wel begrijpen. Maar mij wachtte andermaal teleurstelling en opnieuw verdriet. Ik had gehoopt, dat dominé mij met hartelijkheid ontvangen en mij zijne erkentelijkheid betuigen zou, toen ik hem het goudstuk ter hand stelde en hem tevens mededeelde, waar ik het gevonden had, — maar niets van dat alles. Dominé zei droog weg: »Zoo, heeft u dat goudstuk gevonden?» Hij drukte sterk op het woord, *gevonden*, en aan zijn toon kon ik merken, dat hij er zeer aan twijfelde dat ik het *gevonden* had.

't Was een nieuwe beproeving voor mij, en zoo God mij niet ter zijde gestaan en mij tegen een uitbarsting mijnerzijds behoed had, dan weet ik niet waartoe ik op dat oogenblik in staat zou geweest zijn.

En toch was de maat mijner beproevingen nog niet vol.

Een paar dagen later, — 't was op een Woensdag middag, — moest ik dominé spreken over een begrafenis, die den volgenden dag zou plaats hebben. Toen ik de studeerkamer binnentrad, zag ik dat het venster — zooals meestal in zomertijd, — open was en dat dominé voor zijn schrijftafel stond en een goudstuk bezag. Hij lei dit neêr en vroeg mij naar de reden mijner komst, die ik hem ook mededeelde.

Zonder een woord te spreken, nam hij een schrijfboek, waarin hij den naam van den overledene opschreef en wilde daarbij zijne aantekeningen voegen, toen een geraas op de trap, als van iemand die van boven naar beneden viel, hem — en mij niet minder — hevig deed ontstellen. Hij vloog de kamer uit, terwijl ik, misschien uit al te groote bescheidenheid eerst een weinig achterbleef, maar daarna toch ging kijken. Gelukkig had de val niet veel te beteekenen. Wel was zijne zuster een paar treden uitgegleden, waarbij zij zich niet bezeerd had, maar het geraas was ontstaan

door het vallen van een stoel, die aan hare handen was ontglipt. Spoedig kwam dominé dan ook weer met mij naar boven, schreef zijne aantekeningen, gaf mij een begrafenisbriefje en met een stomme buiging kon ik heengaan.

Nauwelijks echter was ik eenigeschreden ver, of de meid van dominé kwam achter mij aanloopen met de boodschap, of ik even bij dominé wilde komen. Ik vond dit vreemd, daar ik meende hem alles wat de begrafenis betref gezegd te hebben. Maar ik voldeed onmiddellijk aan het verzoek. Toen ik de studeerkamer binnentrad zag ik dadelijk aan het gelaat en de houding van dominé, dat er iets buitengewoons was voorgevallen. Hij was bleek en ik kon zien, dat hij moeite deed zich te beheerschen.

»Meester,” zei hij, zoo koel mogelijk, »daar straks waren wij beiden geheel alleen in deze kamer, en toen gij binnen kwaamt had ik een goud Willempje in de hand, waarvan ik het jaartal wilde onderzoeken. Ik lei dit bij uwe komst op de schrijftafel neêr, en wilde iets betrekkelijk de begrafenis opteekenen, toen het voorval plaats had met mijne zuster. Ik herinner u daaraan, omdat toen ik het geraas op de trap vernam, ik terstond de kamer verliet, om hulp te bieden, terwijl gij het — om welke reden dan ook — goed vindt, achter te blijven, althans *gedurende eenige minuten.*”

Hij liet den klentoon op deze drie woorden vallen en vervolgde: »Daarna zag ik u op de trap, en toen ik mij over mijn zuster gerustgesteld had, gingen wij samen weer naar mijne studeerkamer. En nu, meester, vindt gij het niet zonderling, niet onbegrijpelijk, dat toen gij heengegaan waart en ik het goudstuk wilde opnemen, dit.... weg was? Vindt gij dat — niet — heel — vreemd?” herhaalde hij, langzaam sprekende en mij daarbij scherp aanziende.

»Zeer vreemd,” antwoordde ik, terwijl ik mijn best deed mijn toorn te onderdrukken. »Maar wat heb ik — ik — daarmee te maken? Ik heb uw goudstuk niet.”

»Kunt gij dat voor het aangezicht van God betuigen?” vroeg hij.

»Zeker,” was mijn antwoord. »God, die

alles ziet en weet, weet ook dat ik mijne handen niet uitgestrekt heb naar een ander-mans eigendom."

Ik weet niet hoe het zoo kwam, maar te nauwernood had ik deze woorden uitgesproken, of ik barstte in tranen uit en begon hevig te snikken. Dit zal u niet verwonderen, nu gij weet welke pijnlijke uren en dagen ik tengevolge van de verdenking, die op mij rustte, had doorgebracht. En nu nog eene zijdelingsche beschuldiging te moeten hooren! 't Was mij te veel. Ik kon mijne aandoeningen niet bedwingen, viel op een stoel neer, bedekte het gelaat met mijne handen en schreide als een kind.

En dominé?

Hij zag dit aan als een bewijs mijner schuld. Hij boog zich over mij heen, lei zijn hand op mijn schouder en zei ernstig, hoe-wel niet onvriendelijk:

»Dat is de eerste en beste weg der ware boete. Gelukkig de mensch, die zijne zonden betreurt en beschreit! Hij vindt bij God vergeving. 't Spijt mij zeer om uwentwil. Doch uwe tranen hebben mij getroffen, en zoo gij wilt, zal alles onder ons blijven. Wij struikelen dagelijks in vele. Bekeert u en geloof het Evangelie, roept ons de Heiland toe."

Intusschen was ik mijne aandoeningen meester geworden, en daar het nu duidelijk was uitgesproken, dat hij mij voor den dief zijner gouden Willempjes hield, richtte ik mij op, en hem goed in de oogen ziende, zeide ik:

»Ik herhaal, dominé, dat ik rein ben van de misdaad, waarvan gij mij beschuldigt."

Deze woorden had dominé thans het allerminst verwacht. Hij dacht in mij een berouwhebbend zondaar te vinden en vernam het tegendeel. Misschien hield hij mij op dit oogenblik voor een verstokten booswicht en overleide hij bij zichzelf welke maatregelen hij te nemen had, om zijn hem ontroofd eigendom te herkrijgen, toen mij een hulp gewerd, waarop ik niet gerekend had.

De persoon, die mijne onschuld zou beuigen en dominé's verdachtmaking en beschuldiging te niet zou doen, stond reeds voor de deur.

Er werd geklopt.

IV.

»Binnen!" riep dominé.

En binnen trad Louise, de dochter van den hoofdonderwijzer Dalen.

»Dominé," zei ze, terwijl zij hijgde, zoo hard als zij had geloopt, »dominé, ik hoop dat u het niet kwalijk zult nemen, dat ik u even kom storen. Maar 't is een zaak van belang, die mij hierheen drijft en betreft de eer te redden van iemand, die onder een zware verdenking zucht."

Dit zeggende wierp zij een blik op mij, zoowel tot bemoediging, als om mij te verzekeren, dat het haar groot genoeg deed mij uit mijn pijnlijken toestand te kunnen verlossen.

»En wat is het dan?" vroeg dominé.

»Dit, dat ik weet wie uwe gouden Willempjes gestolen heeft en ik u de plaats kan aanwijzen waar ze zijn. En laat mij er terstond bijvoegen, dat onze meester onschuldig is en onverdiend al die verdachtmakingen geleden heeft." Zij had deze woorden snel gesproken, en lei nu de hand op hare borst, om een weinig tot adem te komen.

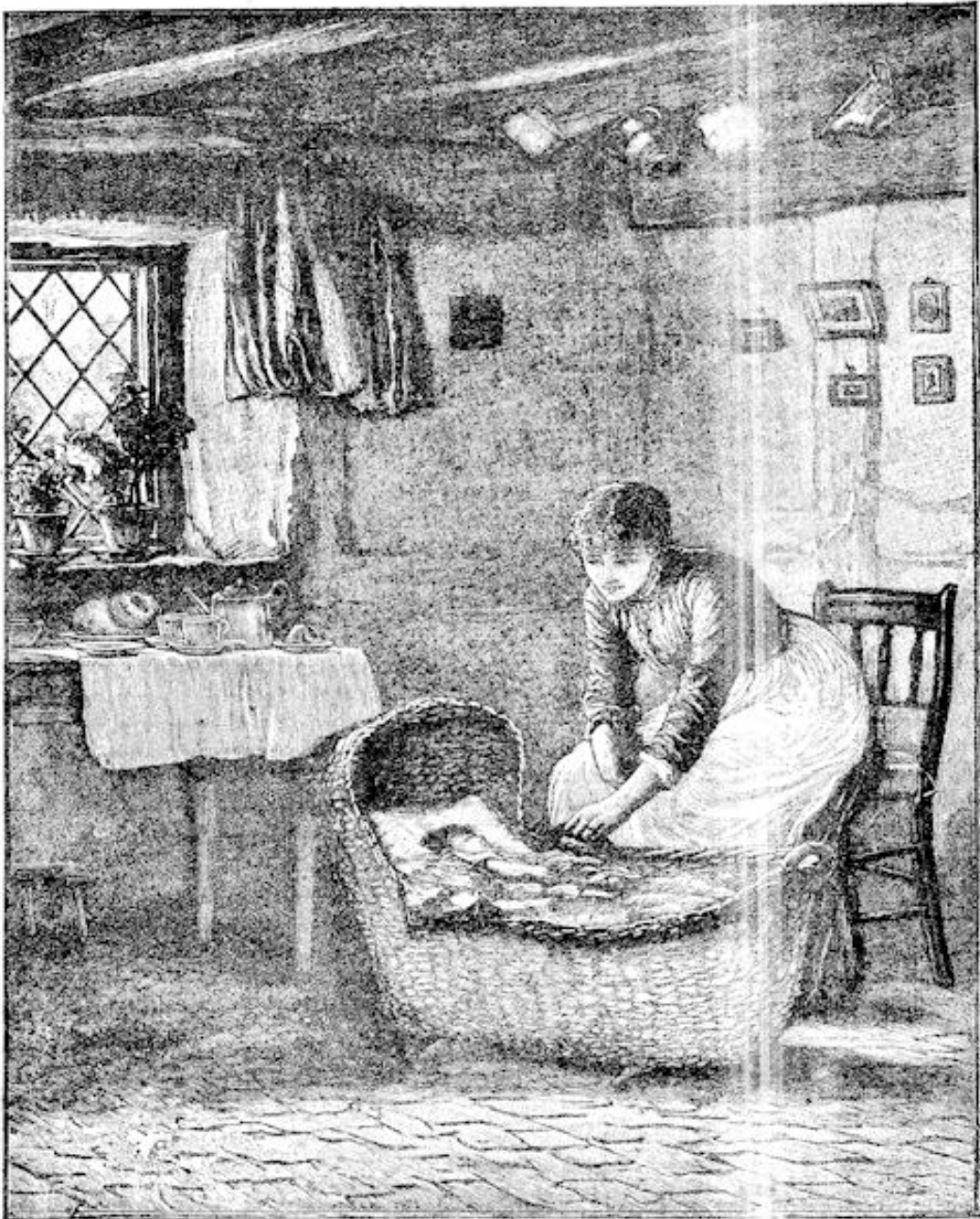
Ik wierp haar een dankbaren blik toe en zou haar gaarne de hand gedrukt hebben, maar ik wilde afwachten wat dominé zei.

»Als 't waar is wat gij zegt," zei dominé, »zal het mij zeer verheugen. Deel mij alles mede, opdat ik van de waarheid overtuigd word."

Hij bood haar een stoel aan en toen zij een weinig bedaard was geworden, vertelde zij het volgende.

»Een half uur geleden was ik hier bij de juffrouw, uwe zuster, om met haar over het naaien van een japon te spreken. Toen ik wegging, moest ik, zooals dominé wel weet, de keuken voorbij, waarboven het plat is, dat van uit deze kamer gezien kan worden. Juist toen ik den hoek omsloeg, hoorde ik een vreemdsoortig geluid, even als van den vleugelslag van een grooten vogel. Ik zag op en merkte nu een kauw of kerkkraai, zooals er hier verscheidene rondom den toren vliegen en daarin nestelen. De kauw zette zich op den rand van het plat neer en bleef daar een paar oogenblikken zitten,

turende naar het geopende venster van uw studeerkamer. Waarschijnlijk durfde zij er niet in, omdat u en de meester er waart, was. Althans, eensklaps hief zij zich, op wipte het open venster in en . . . een minuut later zag ik haar wegvliegen met een goud-

Bij de tafel stond een wieg . . .

maar zeker heeft zij haar kans waargenomen toen u beiden de kamer verlieten, om te zien wat er met de juffrouw gebeurde stuk in haar snavel. »Dat zal de dief zijn van de gouden Willempjes,» zei ik bij mij zelve. »Daar moet ik meer van weten.» Zoo

snel als mijne voeten mij dragen konden, liep ik den vogel na, die regelrecht op den toren toevloog, en zag ik duidelijk de plaats waar hij in een gat of holte verdween."

Zij zweeg een oogenblik, terwijl hare oogen vol blijdschap schitterden. Die lieve Louise! 't Was haar zulk een genot, zulk eene vreugde mij van mijn kommer te verlossen en blijde te maken.

»En weet gij zeker dat het een goud Willempje was, Louise, dat de kauw in haar bek had?» vroeg dominé.

»Of het nu juist een Willempje was,» antwoordde zij glimlachend, »dan wel een ander goudstuk, — dat kan ik niet verzekeren. Zoo nabij kon ik het niet bezien. Maar dat het een gouden munt, een goudstuk was, dat is gewis. Ik kon het zien aan den vorm aan de kleur en aan den glans. Maar dominé, u kunt er u immers zelf van overtuigen. Wanneer u Jan Drajer, den leidekker, laat roepen en hem last geeft den toren te beklimmen en het nest te onderzoeken, dan zal ik hem, staande op het plein, wel met mijn vinger de plaats aanwijzen waar het nest is.»

Tegen deze redeneering viel niets te zeggen. Dominé zelf was verlangend mij van den druk te ontheffen. Testond werd Jan Drajer ontboden en — om kort te gaan, hij vond het aangeduide nest. 't Was uit takjes en stroo samengesteld en van binnen met haren, vederen en hooi gevoerd. Er lagen verschillende blinkende voorwerpen in: een lapje rood laken, een glinsterend steentje, zwarte en witte kralen en . . . . . twee gouden Willempjes, daar het derde Willempje den dief ontvallen en door mij in de eikenlaan gevonden was. Bekend is het, dat sommige vogels niet slechts een diefachtige natuur, maar ook de eigenaardigheden bezitten, om hunne nesten op te luisteren en van glinsterende voorwerpen te voorzien, eene gewoonte vooral door eksters en sommige kraaien gevolgd.

Gij kunt denken hoe het mij te moede was, toen mijne onschuld zoo duidelijk aan den dag kwam. Dominé verzocht mij op de hartelijkste wijze vergeving, en sedert dien dag zijn wij de beste vrienden geworden. Van

alle zijden kwam men op mij toe, om mij geluk te wenschen, en al de dorpelingen beijverden zich om goed te maken, wat zij bedorven hadden, door geloof te slaan aan 't geen waarvan men mij verdacht hield. Gedurende de drie jaren, die ik nu hier woon, geniet ik aller achting. Het gaat mij goed. God heeft mij gezegend en ik gevoel mij waarlijk zeer gelukkig."

»En zijt gij nog altijd waarnemend Hoofdonderwijzer?» vroeg ik.

»O neen; kort na het geval met die Willempjes overleed de heer Dalen, en werd ik met algemeene stemmen tot zijn opvolger benoemd.»

»En wat is er van Louise geworden?» Munger glimlachte.

»Woudt gij haar gaarne eens zien?» vroeg hij.

»Zeker. Ik stel belang in haar. Zij heeft zich kloek gedragen, en als ik haar zie, hoop ik haar de hand te drukken en haar mijn dank te betuigen.»

»Welnu,» zei Munger. »Ga dan maar mede.»

Wij daalden het hooge duin af, gingen langs het strand naar het dorp en bereikten weldra de dorpschool waar vlak daarnaast de woning van den Hoofdonderwijzer stond.

»Blijf eens even hier staan!» zei Munger tot mij, terwijl hij op zijne teenen naar een venster sloop, waarvan 't kozijn met bloempotten versierd was. Hij tuurde even tusschen de bloempotten heen, wenkte mij met den vinger en zei:

»Zie nu door de ruiten naar binnen. Daar zit ze?»

En wat zag ik? Een eenvoudige huiskamer, vriendelijk door de zon beschenen. Bij de tafel stond eene wieg, waarin ik niet kon zien of er een kindje in lag, maar zeker moest dit wel zoo zijn, want eene jonge hupsche vrouw had haar glimlachend gelaat naar de wieg gekeerd, en scheen met het kind te spreken.

»Maar dat is is immers eene jonge vrouw, eene moeder!» fluisterde ik Munger toe.

»Juist, en die jonge vrouw, die lieve moeder, is mijne Louise, en het kind in de wieg in het onze. Daarmede heeft God onzen echt gezegend!»

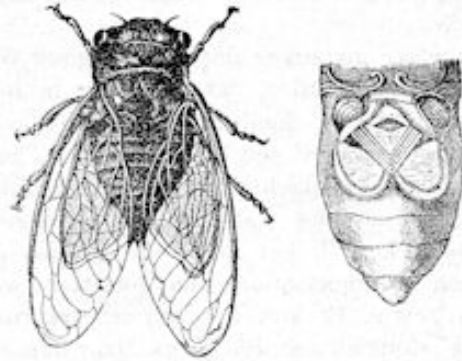
VELDZANGERS.

Niet slechts de vogelen des hemels stemmen met ons mede in den lof des Heeren en verblijden ons door hun vroolijk gezang, maar ook zijn er insecten, die hun lied doen hooren, zoo wij er naar willen luisteren. 't Is waar, hun gezang is niet zoo streeleend als dat der vogels en bijzonder aangename melodieën moet men van hen niet verwachten, maar toch, zij zingen een ieder op zijn wijs. In ons land is het aantal verschillende insecten, dat ons des zomers op zijne muziek onthaalt, niet zeer groot. Komt gij echter in de heete luchtstreken, dan verneemt gij daar een concert van viervleugelige insecten, dat — tenzij gij in 't geheel geen gevoel hebt voor muziek — u wel bekoren kan, hoewel niet voor langen tijd, daar meestal die muziek zeer eentonig is. Ik zou wel durven beweren, dat alle vliegende insecten in staat zijn muziek te maken. Dat wij hun lied of gezang niet altijd hooren, ligt aan de zwakheid van ons gehoor. Wel hooren wij best de bastonen van bij en hommelp; de zangerige groete van de mug, die ons door haar »neef—neef” als bloedverwant wil verwelkomen; het gegons der kevers, die zingende aan hun werk gaan, maar voor eenige kleinere diersoorten is ons oor nog niet geopend.

Evenals de vogel zijn orgel in zijn keel draagt, hebben genoemde veldzangers hun instrument altijd bij de hand, zonder dat zij noodig hebben dit te stemmen. Zij zijn altijd klaar. De mug, de cicade, de sprinkhaan, de veldkrekkel, de wesp behoeven niet te wachten totdat de orkestmeester en teeken geeft om te beginnen. Elk begint wanneer hij of zij er lust in heeft, om ons en zich zelven op muziek te vergasten.

Onder de veldzangers nemen de cicaden de voornaamste plaats in. 't Is maar jammer, dat wij in ons land geene zingende cicaden hebben. Wel bezitten wij eene cicade, die op de elzenbladeren leeft, maar deze zingt niet. In Zuid-Europa evenwel treft men de

Cicada Fraxini F. aan, waarvan wij hier eene afbeelding geven. Zie plaat 1. Zij leeft

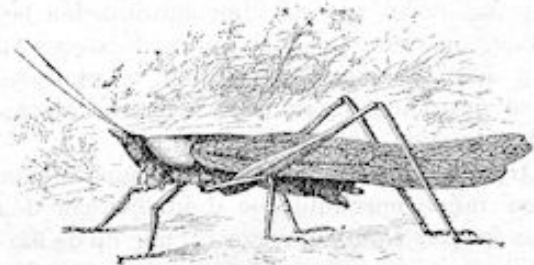

1

op den esschenboom en voedt zich met het sap der bladstengels. Merkwaardig is het, dat alleen het mannetje zingt; de wijfjes zijn stom, 't geen een Griekschen dichter tot den uitroep heeft bewogen: »o, gelukkige cicaden, die met stomme vrouwen zijt gezegend!”

Er is een nauwkeurig onderzoek gedaan naar het orgaan (werktuig), waardoor de cicade in staat wordt gesteld haar min of meer eentonig geluid voort te brengen, en hoewel het nog niet geheel zeker is, heeft men echter aangenomen, dat dit geluid wordt voortgebracht door twee holronde vliezen aan beide zijden van het borststuk, welke vliezen de cicade door hare sterke spieren doet trillen. Eene afbeelding van dit borststuk kunt gij zien naast het insect.

Ook de sprinkhanen en krekels hebben hun lied, dat zij waarschijnlijk door het

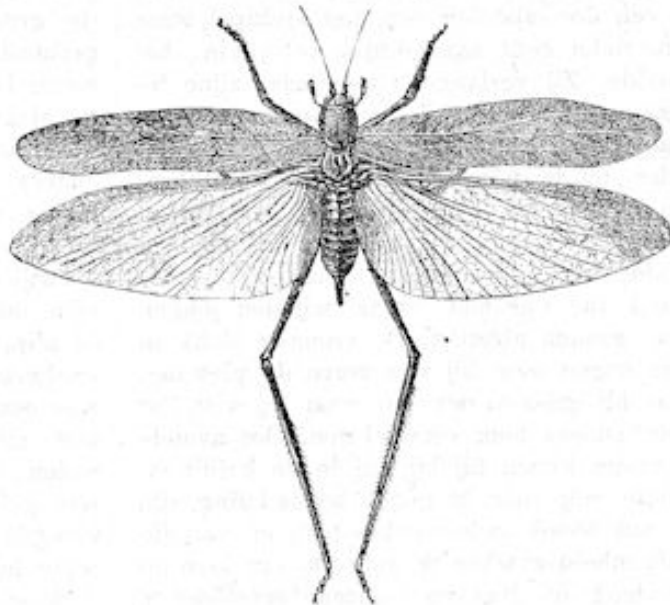
2

slaan hunner vleugels tegen een vlies ver-
wekken. Het zingen der sprinkhanen is niet
zoo eentonig als dat der muggen
en cicaden, en minder krijschend
dan dat der krekels. Men kan
duidelijk drie verschillende tonen
hooren, en 't zijn vooral de Sabel-
sprinkhaan en een aanverwante
soort, die ons des zomers op hun
lied vergasten.

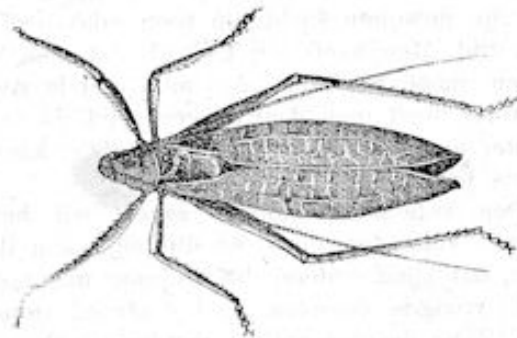
Er is in Indië nog een soort
van sprinkhaan, die zijn naam
draagt naar de woorden van zijn
lied. Dat lied telt slechts drie
woorden, en opdat hij ze niet zou
vergeten, herhaalt hij ze elken dag,
van 's morgens vroeg tot 's avonds
laat. De kievit, de koekoek, de
spin-dikke, — vogels die wij ken-
nen, vooral aan hun naam, over-
eenkomende met het geluid dat
zij maken, — laten nooit een an-
der woord hooren, en zoo ook
zingt het insect, waarvan wij u hierbij een
afbeelding geven, (zie plaat 4.) jaar in jaar
uit, niet anders dan deze woorden: Keetiedid,
en steeds op dezelfde wijze, zonder de
minste variatie. Deze Keetie-did-zanger is
bij de insectenkenners wel bekend en
draagt een langen wetenschappelijken naam,
waarmede wij u maar niet zullen vermoeien.

Wanneer gij nu 's zomers buiten zijt en in
bosschen of velden wandelt, en gij hoort
dan het lied onzer veldzangers, denk er dan
aan, dat zij in warme landen familie heb-
ben, die — al hooren zij elkander niet —

toch mede hun best doen een concert samen
te stellen tot lof en prijs van hun Schepper.

3

4

WAAROM?

Op een avond was ik in een gezelschap.
Er werden ernstige dingen besproken, voor-
vallen uit het menschelijk leven, die door
sommigen als raadselachtig beschouwd wer-
den. Ik zal er u twee van mededeelen, die
door een oud zeekapitein verhaald werden.

Wij hadden aan boord, — dus begon hij, —

een jongen man van om en bij de twintig
jaar. Hij maakte op ons een goeden indruk,
hoewel hij mij wel wat lichtvaardig toes-
scheen, 't geen ik echter toeschreef aan
zijne opvoeding. Zijne ouders hadden hem,
toen hij tien jaren oud was, naar Europa ge-
zonden, waar hij als leerling op een kostschool

geplaatst werd en later op een kantoor kwam, om met den handel bekend te worden. Zijne ouders, wier eenigst kind hij was, woonden op een der eilanden van den Archipel, waar zijn vader eene aanzienlijke betrekking bekleedde. Zij verlangden zeer naar zijne terugkomst, en daar hij, naar kunne meening genoeg geleerd had en wel in staat was zijn vader tot hulp te zijn, werd hem geschreven Europa te verlaten en zich in de armen zijner ouders te werpen. Wij hadden een goede reis en weldra kwam dan ook het eiland in 't gezicht, waar wij den jongen man zouden afzetten. De vreugde blonk in zijne oogen toen hij van verre de plek zag, waar hij geboren was en waar hij wist, dat zijne ouders hem verwachtten. Des avonds te voren kwam hij bij mij in de kajuit en dankte mij voor de goede behandeling, die hij aan boord ondervonden had, en van die gelegenheid maakte ik gebruik, om hem op het hart te drukken voortaan ernstiger te zijn en zich met zijne gansche hart tot zijn Heiland te wenden. »O kapitein,» zeide hij op zijn gewonen luchtigen toon, »dat heeft nog tijd. Men heeft mij gezegd, dat men 't leven moet genieten. Als men oud is geworden heeft men daartoe geen tijd. Ik zal echter aan uwen raad denken, en als er kans op is hem opvolgen.»

Den volgenden morgen zagen wij het eiland vlak voor ons en duidelijk kon ik zien, dat zijne ouders, die de jonge man mij met vreugde aanwees, op het strand stonden. Zijne moeder wuifde met haar doek om hem te verwelkomen, en den jongen man stonden de tranen in de oogen van aandoening. Het was echter onmogelijk met het schip zóó dicht bij het eiland te komen, dat hij van daar op het land kon stappen. Ik liet dus een sloep uitzetten, bemand met vier matrozen, die hem aan wal zouden roeien, terwijl er voor zijne kisten en koffers een plaatsje overbleef. Ik nam afscheid van hem en . . . . . de jongeling sprong in de boot.

Helaas!

De kapitein hield een oogenblik stil, om zijne aandoening meester te worden en vervolgens:

De sloep kwam in beweging. De matrozen

roeiden zoo hard zij konden. Plotseling zie ik, die op 't dek van ons schip stond, een paar reusachtige krokodillen, kaaimannen van de grootste soort, die ons vaartuig reeds geruimen tijd gevolgd hadden en nu op en neder langs de sloep doken. Nog een tiental slagen met de roeiriemen, en de jongeling zou aan land gekomen zijn en zijne ouders omhelsd hebben. Maar 't heeft niet mogen wezen. Bij ongeluk hing een slip van zijn jas over den rand van de sloep, en onderwijl de jonge man slechts oogen had voor zijne ouders, schoot een kaaiman toe, greep de slip, trok den ongelukkige over boord en verdween met zijne prooi in de diepte. Het was een afgrijselijk tooneel voor ons, maar niet minder hartverscheurend voor zijne ouders, die 't voor hunne oogen moesten zien gebeuren, dat hun eenigste zoon, hunne vreugde en hoop, op zulk eene droevige wijze het leven verloor.

Waarom moest dit gebeuren?

Het andere geval, dat de kapitein medeelde, was van niet minder droevigen aard.

Wij waren — dus verhaalde hij — in Engeland aangekomen, na eene reis van bij de twee jaren. Aan boord bevond zich een kajuitsjongen, die daar te huis behoorde en deze gelegenheid waarnam om zijne ouders te bezoeken, die hij in de beide jaren niet gezien had en — wie twijfelt er aan? — zeer verlangend waren, hem weer onder het ouderlijke dak te hebben. Zijne ouders woonden echter niet in Londen, zoodat hij, om hen te bezoeken, gebruik moest maken van het spoor. Na een paar uren gespoord te hebben, moest hij in een stadje een uur vertoeven en daar overstappen op een trein, die hem naar huis zou brengen. Van dat uur maakte hij geen goed gebruik. Ruim voorzien van geld onthaalde hij een paar kennissen, die hij in 't station aantrof, en al de lessen en vermaningen vergetende, hem door zijne ouders gegeven en waaraan het hem ook bij mij aan boord niet ontbroken had, — dronk hij het eene glas na 't andere, werd beneveld en zong zijne vrolijkste liedjes.

Helaas!

Hij heeft zijne ouders niet mogen zien. Toen de trein aankwam, luisterde hij niet

naar de waarschuwing der wachters, struikelde en werd door de wielen verpletterd.

Waarom moest dit gebeuren?

Kan deze vraag niet aldus beantwoord worden: God geeft geen rekenschap van zijne daden. Maar ons geldt het woord: »Leer ons

onze dagen tellen, opdat wij een wijs hart bekomen. Gedenk aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen en de jaren naderen, van dewelke gij zeggen zult: »Ik heb geen lust in dezelve.»

TROUW IN DEN ARBEID.

Om 't even wat uw arbeid is,
Door God u opgedragen,
Doe alles eerlijk en met vlijt,
Toon u getrouw in 't geen gij zijt,

En denk: mij voegt geen klagen.
Streef niet naar rijkdom, zoek geen eer,
En dien in alles trouw den Heer.

Uw arbeid, zijt gij heer of knecht,
Wordt door uw God beoordeeld;
Hij slaat u uit Zijn hemel gâ,
En wee u, zoo tot 's naastens schâ,
Gij u daarbij bevoordeelt.
Dan oogst gij wroeging en verdriet,
Terwijl de zegen van u vliedt.

Een dienstmaagd, hoe gering ook, vindt
Genâ in 's Heeren oogen;
Zoo zij haar werk getrouw verricht,
Niet bloot om loon, maar wel uit plicht,
Volgt zegen op haar pogen.
Haar arbeid leidt tot overvloed,
En God schenkt vrede aan haar gemoed.

EEN ALLEGAARTJE.

Een knappe kat. Een kat die zich niet kan doen verstaan, is geen knip voor haar neus waard en verdient den naam van poes niet. Bekend is het dat een kat, die de kamer uit wil, langs de deur strijkt en begint te miauwen, gelijk een hond in zoo'n geval gaat blaffen. Maar zij heeft ook nog eene andere taal, waartoe zij gebruik maakt van hare pooten. Er werd ergens in een huis door dieven ingebroken. Zij bereikten evenwel hun doel niet en werden gepakt. Toen zij nu voor den rechter verschenen, deelde de bewoner van het huis mede, dat hij in den nacht toen de dieven in huis waren gekomen, plotseling door zijne kat was gewekt, die hem met hare pooten zoolang op de wangen trommelde, totdat hij was opgestaan, waarna hij met behulp van anderen de dieven wist op te sluiten.

Een volksheilige. Tijdens Diocletianus, keizer van Rome, diende een Franschman, Sebastiaan geheeten, in zijne lijfwacht. In 't geheim had hij het Christelijk geloof omhelsd en beschermd zijne geloofsgenooten. Toen de keizer dit bemerkte, drong hij er op aan, dat Sebastiaan het Christelijk geloof zou afzweren, maar op zijne weigering liet hij hem aan een boom binden en met ontelbare pijlen doodschieten. Eene Christin, met name Irene, nam het vermeende lijk weg om het te begraven, maar nog leven in hem bespeurende, verpleegde zij hem en herstelde hij, waarna hij de vlucht nam. Hij

werd echter ontdekt en op 's keizers last gedood. De Roomsche kerk heeft hem onder hare heiligen geplaatst en den 20sten Januari aan hem gewijd. De fabrikanten van spelden hebben hem tot hun patroon of schutsheilige verheven, wegens de menigte pijlstekken in zijn lichaam, die er uitzagen als spelden in een speldenkussen. Ook wordt hij door boogschutters in sommige landen als schutsheilige vereerd, omdat hij hoofdman was over honderd in het Romeinsche leger.

Het portret. Een letterkundige, die het leven van een zeer bemind predikant wilde beschrijven, bezocht eens een winkelier, die goed met den overledene bekend was, om van hem eenige bijzonderheden te vernemen. De winkelier bracht hem in een kamer, waar het portret hing van den predikant en zei: »Telkens wanneer ik tot booze gedachten verleid word, of ik op het punt sta iets te doen wat niet goed is, ga ik naar deze kamer en beschouw het portret. Eén blik is voldoende, om mij al zijne goede woorden te herinneren en . . . . ik laat af van het kwade.»

Eene spin kan dagelijks 27 maal zooveel voedsel eten als zij zwaar is, en spint zulke lange draden, dat men ze langs een weg bijna 1½ uur kan voorttrekken. — Zij worden in China per pond verkocht. —

kleuren bestaat er een schoonheid van vormen, die 't oog weldadig aandoet.

't Is mij volstrekt niet overschillig of ik op mijn weg een paar magere, botterige koeien ontmoet, die langs den stoffigen grintweg hun karig voedsel zoeken, of dat ik mij ver-

lustigen kan in den aanblik van een malische weide, waarin 't vee rustig graast of zich in de schaduw van een ouden eik nederlegt. Mij dunkt in 't laatste tafreel schuilt heel wat meer poëzie.

DE PLEEGKINDEREN.

(Vervolg van blz. 464.)

XIII HOOFDSTUK.

ENGELSCH FAMILIE.

De vriendelijke lezers worden verzocht de Barones en mademoiselle van Roseville de weldadige rust te laten genieten op hun landgoed en met mij het Kanaal over te steken, dat twee in elk opzicht geheel van elkander verschillende landen, Groot-Brittannië en Frankrijk, van elkander scheidt. De wind is gunstig, ook zonder eene toen ter tijde nog onbekende stoomboot is de reis in betrekkelijk korten tijd afgelegd. Tot het bezichtigen van de merkwaardigheden der Britsche hoofdstad. waartoe in de eerste plaats de oude kerken behooren, de Westminster-abdij en de St. Pauls kathedraal, hebben wij ongelukkig op 't oogenblik geen tijd, wij kunnen van deze prachtige groot-sche gebouwen voorloopig slechts de afbeelding beschouwen, daar wij ons gaarne zoo spoedig mogelijk willen laten geleiden naar een der Zuidelijke graafschappen van Engeland.

In de ontbijtkamer van een in den volsten zin van het woord op het behagelijkst en smaakvolst ingerichte heerenhuis, is de tafel gedekt, — alles ziet er uiterst verlokkelijk uit. De beide vensters naar het Zuiden geven uitzicht op het groote terrasvormig aangelegde grasperk, dat zacht en glad is als fluweel, zooals men dit alleen in Engeland vindt, en zich zacht hellend tot aan de rivier uitstrekt. Voor het huis zijn prachtige bloemperken, waarvan op dezen heerlijken Junimorgen de liefelijke geuren zich in de kamer verspreiden. Aan den overkant der rivier

breidt zich het schoone park uit, met zijne eerwaardige, oude eiken en zware kastanjeboomen, die met tallooze hooge beuken en esschen een uitgestrekt terrein omvatten, totdat het eindelijk wordt begrensd door eene rij groene heuvels. Boven een van deze heuvels steekt de torenspits uit van de dorpskerk.

Wanneer wij nauwkeuriger in de kamer rondzien, wordt onze blik het eerst geboeid door een zeer schoon portret van olieverf. Het stelt de jeugdige vrouw des huizes voor, met trots en vreugde nederziende op haar eerstgeboren kind, dat in eene lange, met kant afgezette witte jurk naast de gelukkige moeder op een kussen ligt. Liefde en geluk schitteren u tegen uit de blauwe oogen der jonge moeder, haar vriendelijk gelaat straalt van gezondheid en vreugde. Het is waarlijk moeielijk in het portret, dat eene twintigjarige moeder voorstelt, dezelfde vrouw te herkennen, die op dit oogenblik de kamer binnentreedt, en zich aan de piano zet. De dame, in zwarte zijde gekleed, is vroeg oud geworden. Hoewel zij eerst zeven en dertig jaren telt is haar hoofdhaar bijna sneeuw wit, het gelaat bleek, en de oogen dof, doch de gelaatstreken zijn dezelfde als op het portret, wat vooral in het oog valt, wanneer een enkele maal een vriendelijke lach haar om de lippen speelt.

Thans klinkt een luid schellen door het huis heen. De huisheer treedt de kamer binnen, en zet zich op zijne gewone plaats, waar een groote bijbel ligt; eene lange stoet bedienden is hem gevolgd, ieder zet zich, onder het in acht nemen der grootste stilte,

op een der lange banken, die tot dat doel daar zijn aangebracht. De morgengodsdienst-oefening wordt door Mevrouw Erlington — want deze en niemand anders is de aan de piano zittende vrouw des huizes, — geopend met het spelen van den drie en twintigsten psalm, en de geheele huiselijke gemeente vangt met luider stem aan dien te zingen.

De schel had den heer des huizes uit zijne kamer geroepen. Daar bij het open venster staat nog zijn leuningstoel, zijn opengeslagen bijbel ligt in de nabijheid daarvan; zooeven heeft hij den 107^{den} psalm gelezen. Zijne gedachten waren geheel vervuld geweest met de wonderbare wegen, waarop de Heer hem tot op dezen dag had geleid naar de toekomstige stad, welke hij zocht. Hij had in den geest deze wegen nog eenmaal afgelegd, en voor het oog zijns geestes waren de middelen voorbijgegaan, die zijn Heer en God had aangewend om hem los te maken van de gehechtheid aan deze vergankelijke wereld met hare ijdele, nietige vreugde; hij had er zooeven over nagedacht, hoe het verlies van al zijne kinderen niet alleen hun, maar ook hem zelf, gewin was geworden voor de eeuwigheid.

Van *al* zijne kinderen! Ach, had hij het woordje *al* maar kunnen gebruiken. Een zoon en twee dochters rustten in een gedeelte van het naburige kerkhof, en oude taxiboomen en treuresschen overschaduwden hun graf. Het was nu bijna twee jaren geleden, dat de kleine Suzette daar haar laatste rustplaats had gevonden, en o, hoe hard was het geweest afscheid te moeten nemen van dit hun laatste, liefvallige kind! Hoe hadden de bedroefde harten der ouders gebloed, toen de engel des doods hun deze laatste kleine lievelinge had ontrukkt! Maar met welk eene vaste hoop, en hoe vol vertrouwen hadden zij in den grafsteen van hun dochtertje de woorden laten beitelten: »Wanneer nu Christus zal geopenbaard zijn, die ons leven is, dan zult ook gij met hem geopenbaard worden in heerlijkheid.» Ach rustte slechts Emily, hun eerstgeboren kind, daar naast haar zusje! Het was de liefhebbende ouders ontzettend zwaar gevallen hunne kleine lievelingen ten grave te dragen, maar hoe oneindig veel

zwaarder was het voor hen te dragen geweest, dat zij door wreede menschenhanden van hun eerstgeboren kind waren beroofd geworden, om nooit, nooit weder iets van haar te hooren. Ach, hoezeer gevoelden de verbrijzelde harten der ouders de waarheid van Davids woorden: Laat ons toch in de hand des Heeren vallen, want Zijne barmhartigheden zijn vele, maar laat mij in de hand van menschen niet vallen!»

Zeventien jaren waren er verlopen sedert den droevigen morgen, waarop zij het bedje van hun, toen eenig kindje, ledig hadden gevonden. Zooals altijd, was ook des avonds voor den morgen van het ongeluk, het bedje van de kleine Emily voor het bed van hare moeder geschoven. Voordat zij zich ter ruste had gelegd, had de liefhebbende moeder nog langen tijd met zalige vreugde op haar geliefd kind neergezien, en naar de geregelde ademhaling van haar lievelinge geluisterd. Ach, wie zou toen hebben gezegd, dat haar dit voor de laatste maal zou zijn vergund!

Dorothea, de oude kindermeid, die ook al kindermeid was geweest bij de jonge moeder, had dien dag zeker wel honderdmaal hare vreugde te kennen gegeven over het doorbreken van den eersten tand, waardoor haar troetelkindje van pijn werd bevrijd, en haar zelve het uitzicht werd geopend op eene nieuwe japon. Hoe dikwijls had het goede oudje beweerd, dat het liefvallige kind het evenbeeld van haar vader was, hoewel de kleine in werkelijkheid veel meer gelijkenis had met de blonde moeder. Met hoeveel zorg had Dorothea het lieve kleine meisje in haar bedje gelegd, hoe zorgzaam had zij haar toegedekt, ach voor de laatste maal. De heer Erlington had zich over zijn slapend dochtertje heengebogen, en was verrukt geweest over het betooverende lachje, dat op het gezichtje van de kleine slaapster lag; voordat hij zich ter ruste had gelegd, had hij nog voor haar gebeden.

De stilte van den nacht was door niets gestoord geworden, ook niet door een menschelijken voetstap, en toch was het bedje ledig en koud, toen mevrouw Erlington, verwonderd, dat het schreien van haar zuigeling haar niet als gewoonlijk had gewekt,

zich oprichtte, om haar kindje bij zich in bed te nemen: haar kleine Emily was er niet meer.

Verbaasd en verschrikt sprongen de beide ouders uit hun bed, en snelden naar de kinderkamer, waar alles stil en donker was. Dorothea en de andere meiden werden snel gewekt, »maar niemand wist iets van het kleine meisje. Het geheele dienstpersoneel werd bij elkander groepen, alle kamers en alle bedden werden doorzocht; alles tevergeefs. Het kind was verdwenen.» Het beeldschoone, kleine meisje is zeker door de eene of andere fee medegenomen,» zeiden de bedienden tot elkander.

Maar waarom helpt de kamenier van Mevrouw Erlington in het geheel niet mede zoeken?— »Waar is Lucie Raymond?» vraagt de heer des huizes.

De Fransche kamenier was eveneens verdwenen, hare slaapkamer was ledig. Bij nader onderzoek ontdekte men daarenboven, dat in een afgelegen gedeelte van het huis eene deur open stond, verder dat uit de kamer van Mevrouw Erlington kostbare kleinnoodiën waren weggenomen, die zij 's avonds bij het uitkleeden op de daarvoor bestemde tafel had gelegd. Verscheidene kleedingstukken van het kind, en eene warme sjaal van de moeder, waren ook niet te vinden. Uit dit alles bleek duidelijk, dat de Fransche dienstbode de duisternis van den nacht had te baat genomen, om eene afschuwelijke daad ten uitvoer te brengen, dat zij de zuigeling van de zijde der ouders had weggenomen, en had verborgen, wie weet waar. Had men in den toenmaligen tijd onze waakzame, uitstekend ingerichte politie gehad, dan was men de ontrouwe kamenier waarschijnlijk spoedig op het spoor gekomen, en had men toen eenig begrip gehad van de telegraaf, hoe zou de ongelukkige vader zich hebben gehaast, om naar alle kanten telegrammen te zenden, waarin de gepleegde misdaad werd bekend gemaakt, en het signalement der brutale dievegge werd opgegeven; hoe gemakkelijk had men op deze wijze den diefstal aan het licht kunnen brengen, en de daderes kunnen aanhouden.

Doch hiervan wist men in de vorige eeuw

nog niets. Er werd echter niets onbeproofd gelaten, wat de talrijke landlieden, die hunnen goeden heer innig genegen waren, konden doen en uitdenken; er werd geen geld gespaard, om de vluchtelingen op het spoor te komen, — doch alles tevergeefs. Zestien jaren waren voorbijgegaan, zonder dat de geringste tijding van Lucie Raymond en de door haar medegenomen schat naar Erlingtonhall was gekomen, en nog betreunden de arme ouders met door allerlei gissingen en door onzekerheid bittere smart hun eerstgeboren kind, als een kind, dat verloren was, niet als een, dat hun was voorgedaan.

Heden was voor de zeventiende maal de dag aangebroken, waarop de schandelijke misdaad was gepleegd. Hoe kwam het toch, dat de heer Erlington nooit aan dien noodlottigen, onuitsprekelijk smartelijken dag kon terugdenken, zonder tegelijk herinnerd te worden aan eene met klimop, als met een krans begroeide grot, veraf in een der bosschen van Frankrijk gelegen, waarin hij met zijne echtgenooten en hun laatst overleden dochtertje Suzette, gelukkige uren had doorleefd. Hoe kwam het toch, dat Mevrouw Erlington er dan altijd weer aan moest denken, hoe zij dat edele, Fransche jonge meisje nooit in de blauwe oogen had kunnen zien, zonder dat haar eigen oogen zich met tranen vulden?

Toen de in gepeins verzonken vader heden op dezen ernstigen herinneringsdag aan het zalige uiteinde der kleine Suzette dacht, kon hij niet nalaten luide uit te roepen: »Looft den Heer, want Hij is goed, want Zijne goedertierenheid is in eeuwigheid, zij is ten minste voor eeuwig behouden! — Maar mijne arme Emily,» ging hij in zijne alleenspraak voort met eene door tranen bijna verstikte stem. »Hoeveel moet zij misschien op dit oogenblik lijden, aan welke verzoeking is zij misschien blootgesteld. Als zij nog in leven is, zal zij ongeveer van denzelfden leeftijd zijn als het lieve Fransche meisje, en zeker op haar gelijken. Hoe in het oog vallend gelijkt dat jonge meisje op mijne vrouw, of liever op het portret dat vóór die moeilijke, droevige dagen van

mijne lieve Emily werd gemaakt. — Maar neen, dat kan immers niet mogelijk zijn. Ik weet toch zeker, dat zij eene dochter is van den Baron en de Barones van Roseville. Ik heb op het kasteel het portret van haar vader nauwkeurig bekeken, en al zijn de gelaatstreken ook geheel anders, hij had toch hetzelfde blonde haar, en dezelfde blanke gelaatskleur, waardoor het Saksische uiterlijk van zijne dochter licht te verklaren is. Neen, in deze wereld zullen wij ons kind nooit wederzien, onze eenige toevlucht is de trouwe Heer, die machtig is te redden en te bewaren; aan Zijne liefdevolle bescherming heb ik mijn verloren kind overgegeven!"

Nadat de huiselijke godsdienstoefening was afgelopen, zetten de echtgenooten zich neder aan de met een sneeuw wit damasten tafellaken gedekte tafel. Kostbare kopjes van Chineesch porselein, die eerst voor weinige jaren in Engeland in de huizen der aanzienlijken in gebruik waren gekomen, kostbaar zilveren tafelgereedschap, en glazen van fijn geslepen kristal toonden aan, dat men zich in de woning bevond van iemand, die met aardische goederen rijk gezegend was. Couranten en brieven behoorden toen nog niet, zooals nu het geval is, in de aanzienlijke huizen tot het dagelijksche nagerecht, om het zoo eens uit te drukken, daar men ook in de beschaafde landen, op zijn hoogst tweemaal in de week, de aankomst van de post kon verwachten.

Dezen morgen nu bracht de brievenbesteller een aantal couranten, benevens verscheidene brieven, waaronder een met vreemdsoortig geschreven adres en een buitenlandsch postmerk. Met bevende handen verbrak de heer Erlington het cachet en las den inhoud van het schrijven. De brief was geschreven door een priester uit Rouaan, en bevatte beken- tenissen van eene stervende, Lucie Raymond geheeten.

De stervende had vóór haar uiteinde haar biechtvader verzocht een gedeelte harer biecht mede te deelen aan haar voormaligen heer, den heer Erlington, en wel *dat* gedeelte, hetwelk zijne familie van nabij betrof, de ontzettende kinderroof, die zij, de stervende, vóór zestien jaren had gepleegd aan het toen-

maals eenige kind van de familie, waar zij in dienst was. Uit het bericht van den geestelijke vernam men het volgende: Lucie was de weduwe van een man, Raymond genaamd. De beweegredenen tot hare afschuwelijke daad waren tweeërlei. Zij was moeder geweest van een klein meisje, dat haar, nadat het slechts één jaar de vreugde van haar hart was geweest, door den dood werd ontnomen. Haar man zocht en vond later werk in Londen, waar zij met hem was heengetrokken. Het ging hun in het vreemde land betrekkelijk goed. Doch hun geluk was van geen langen duur, de vlijtige man werd op het ziekbed geworpen, waarvan hij niet weder zou opstaan. Nu stond de zwaarbeproofde weduwe eenzaam en zonder vrienden in het vreemde land, — gelukkig echter niet zonder brood. Daar zij zeer handig was, en goed met de naald kon omgaan, vond zij zonder veel moeite werk bij eene naaister, door wier aanbeveling zij bij de jonge Mevrouw Erlington in dienst kwam. Zij voelde zich in deze betrekking zeer gelukkig, totdat de familie ten hoogste werd verblijd door de geboorte van een dochtertje. De aanblik van de kleine Emily herinnerde haar aanhoudend aan haar eigen verloren dochtertje, en dit was oorzaak dat zij voor de algemeene lievelinge van het huis eene hartstochtelijke liefde opvatte. De oude kindermeid Dorothea was daarover echter volstrekt niet gesticht; daar zij een hekel had aan de Fransche meid, stond zij deze nauwelijks toe naar het kind, dat aan hare zorg was toevertrouwd, te kijken, laat staan het kleintje op den arm te nemen, om het naar hartelust te kunnen liefkoozen en kussen. Lucie was hierover ten hoogste verontwaardigd en zag daarenboven met jaloersche oogen, hoe hoog de naar hare meening onuitstaanbare kindermeid bij Mevrouw Erlington in de gunst stond, en daar de eene zonde de andere baart, werd het hart van de jaloersche vrouw door een en ander zoo vervuld van haat jegens hare meesteres, dat langzamerhand het plan in haar rijpte zich over het haar aangedane onrecht, zoowel op de moeder als op de kindermeid te wreken, en tevens haar verterend verlangen naar het bezit van een kind te bevredigen. Onhoorbaar was

zij in de slaapkamer geslopen, waar haar Mevrouw sliep. Zij had zich eerst in het bezit gesteld der kleinoodiën, had daarna het slapende kind uit haar bedje genomen, en in een warmen sjaal gewikkeld, en had toen, even onhoorbaar, als zij was gekomen, met haar roef ijlings de vlucht genomen. Met ontzettend veel moeite was het haar gelukt de naaste havenplaats te bereiken, en den eigenaar van een klein vaartuig te overreden haar naar Honfleur, een afgelegen visschersdorp, over te zetten. Daar vond zij een onderkomen bij bloedverwanten, echter slechts zoolang, totdat haar geld op was. De arme geroofde zuigeling kwam door het plotselinge spenen in groot levensgevaar; toen het kind echter tegen alle verwachting in, weer beter werd, besloot Lucie verder te trekken. Het was haar doel naar Parijs te gaan. Door den verkoop der gestolen kostbaarheden gelukte het haar inderdaad hare geboorteplaats te bereiken, en daar een tijd lang te leven, doch daar haar voorraad niet ver strekte, bleef haar spoedig niets anders over, dan op de eene of andere wijze voor zich en voor het kind den kost te verdienen. In het begin gelukte haar dit tamelijk wel, maar langzamerhand werden de verdiensten van het rampzalige mensch zoo gering, zij verviel tot zoo groote armoede, en het gestolen kind werd haar zoozeer tot last, dat zij er over dacht aan het leven van het arme wicht een einde te maken, door het in de Seine te werpen. Zij had het daarvoor echter toch te lief, haar gevoel schrikte terug voor het ten uitvoer brengen van deze huiveringwekkende daad, zij kon het niet over haar hart krijgen het onschuldige wezen aan dit koude natte graf over te geven, en bemoedigde zich met de gedachte, dat het haar later, als het kleine meisje niet meer zoo hulpbehoevend was, gemakkelijk zou vallen er meê door de wereld te komen.

Juist in dien tijd hoorde zij van het gesticht, waar verlaten kinderen werden opgenomen, en spoedig was haar besluit genomen. Zij nam een klein medaillon, waarin de letters W. E. C. waren gegraveerd, en hetwelk haar bevatte van den vader en van de moeder van het kind, hing dit aan een snoer

blauwe kralen, bond het hare Emily om den hals, en bracht toen het kind naar het ons bekende gesticht. De kleine nieuwelinge was eigenlijk reeds boven den voor de opnemings bepaalden leeftijd, maar een diamanten ring, het laatst overgebleven stuk van de gestolen kleinoodiën, opende haar toch de deur van het nieuwe tehuis. Lucie liet het kleine meisje, onder den naam van Constance Pontôt, in het gesticht achter. Haar verzoek het kind het kleine medaillon niet af te nemen, werd ingewilligd. Toen Lucie na twee jaren, daar zij geen gebrek meer had aan brood en werk, terugkwam, om het kind op te eischen, werd haar gezegd, dat eene aanzienlijke dame Constance tot zich had genomen, en haar had medegenomen naar eene ver van Parijs gelegen provincie des lands.

De berouwvolle misdadigster had er wel dikwijls aan gedacht om de ongelukkige ouders in kennis te stellen met het lot van hun kind, doch terwijl aan den eenen kant vrees voor ontdekking en voor straf haar van het uitvoeren van dit voornemen terughield, was het haar ook aan den anderen kant, door de toen tusschen Frankrijk en Engeland uitgebroken oorlog, zeer moeilijk, zoo niet onmogelijk gemaakt. Doch op haar sterfbed, aan den rand van het graf, drukte deze schuld haar zoo zwaar op het hart, dat zij in eene openhartige bekentenis aan haar biechtvader verlichting zocht voor haar ontrust geweten, en den priester verzocht, den heer Erlington zoo spoedig mogelijk van den roef van zijn kind kennis te geven. De priester, een nauwgezet man, draalde daarmede niet; de berouwhebbende had nauwelijks de oogen voor altijd gesloten, toen haar gewichtige brief in Engeland aankwam.

Het zou vergeefsche moeite zijn, de aandoeningen der ouders te willen beschrijven. Hoop en vreugde, vrees en bange zorg bewogen beurtelings hunne harten. Leefde hun kind nog? Wie zou de dame zijn, die hunne Emily als kind had aangenomen? Waar konden zij deze vinden? Dat waren de vragen, die zij zich voorlegden, nadat zij eenigszins van den overweldigenden indruk waren gekomen, die de ontvangen buitenlandsche

brief bij hen had te weeg gebracht. Doch het was thans geen tijd om stil te zitten, en zich te verbazen; geen tijd voor nuttelooze vragen en vermoedens; er moest terstond worden gehandeld. Onverwijld werden alzoo plannen voor de reis gemaakt, en reeds den volgenden dag waren de zoekende ouders, vergezeld van de oude Dorothea, die niettegenstaande hare vijf en zestig jaren niet had gerust, voordat zij verlof had gekregen, om mede te reizen, op weg naar Parijs.

HOOFDSTUK XIV.

DE ZOEKENDE OUDERS.

Vroeg in den morgen van een Julidag verlangden twee vreemdelingen, een Engelsche heer en dame, toegang aan de poort van het ons bekende gesticht. Hun gansche voorkomen, zoowel als hun pas, die geteekend was door den toenmaligen gezant van George II aan het Fransche hof, konden de vreemdelingen doen hopen, geopende deuren in het gesticht te zullen vinden; — zij werden dan ook inderdaad met de meest mogelijke beleefdheid ontvangen. Met verbazing hoorden de nonnen, wat de voorname buitenlanders naar hun huis van ellende had gevoerd; niemand wist echter inlichting te geven omtrent het kind, dat de vreemdelingen bij hen zochten, niemand wist er iets van, dat ooit een klein meisje, Constance Pontôt geheeten, aan hunne zorg was toevertrouwd geweest."

"Wordt er dan geen register gehouden van de namen der kinderen, die hier een toevlucht vinden?" vroeg Mevrouw Erlington met aandrang.

Ja, dat werd er eigenlijk wel, was het antwoord; maar de zuster, die dat register hield, woonde daar niet.

Op het verdere vragen van den heer Erlington, of deze zuster dan nergens te vinden zou zijn, vernam hij, dat dit misschien wel gaan zou, doch daar zij niet meer in Parijs woonde, ging dat gepaard met moeite en onkosten.

Deze toespeling was voldoende om de vra-

gers te doen inzien, door welk middel men zich ook hier de harten winnen kon; hij drukte de abdis alzoo vijf goudstukken in de hand en beloofde nog eens dezelfde som te zullen geven, zoodra de opgegeven naam in het register was gevonden. Waarschijnlijk was het kind voor omstreeks zestien jaren in het gesticht opgenomen dus in het jaar 1738, deelde hij nog mede.

Dat hielp, reeds den volgenden dag kon de abdis den vreemden heer den naam in het register aantoonen: Constance Pontôt, den 16 September 1738. Dat was echter ook alles. Wat van het kind was geworden, of het nog in leven was of niet, daarvan werd in het register niets vermeld. De abdis herinnerde zich alleen nog, dat eene voorname dame het kleine meisje als kind had aangenomen. De vorige abdis had zich wegens ziekelijkheid naar een ander klooster, buiten, begeven. Nog een goudstuk opende de portierster den mond, zoodat zij niet alleen, verried, waar de vorige abdis heengegaan was, maar ook welken naam deze had aangenomen.

Dat echter, niettegenstaande dit alles, de zaak nog uiterst moeielijk was, verheelden de heer Erlington en zijne vrouw zich in geen deele. Maar zouden zij, de liefhebberende ouders, met het hart vol hoop, zoover te land en te water hebben moeten reizen, alleen om te ervaren, dat hun verloren schat eenmaal in dat sombere huis had moeten verblijf houden?

Beiden wilden en konden zich zoo iets niet voorstellen.

Het voornaamste was alzoo thans zuster Therèse op te zoeken, om, zoo mogelijk, van haar iets naders te weten te komen.

De heer Erlington hield het voor het raadzaamst zijne vrouw en hare metgezellin in een klooster achter te laten, zooals toen voor dames, tot meerdere veiligheid, algemeen gebruikelijk was, en eerst den biechtvader van Lucie Raymond in Rouaan op te zoeken, om daarna den weg in te slaan naar het klooster te Kamerijk, waar de oude zuster zich bevond. Na twee dagen had hij Rouaan bereikt. Hoe had echter de belangwekkende stad met hare schilderachtige oude

straten, hare prachtige kaden en wonderlijke schipbruggen, hare schoone Domkerk en hare nog schooner kerk St. Quen, de geringste aantrekkingskracht kunnen uitoefenen op den zich haastenden, zoekenden vader, wiens hart en gedachten niet alleen waren vervuld met zijn verloren kind, maar die ook vol zorg was over zijne geliefde echtgenoot, wier hartewonde bij de weinig bemoedigende tijdingen, die zij in het gesticht omtrent hare Emily had ontvangen, opnieuw zoo smartelijk bloedde.

Spoedig had de heer Erlington de woning van den priester bereikt. Hij werd wel is waar met buitengewone beleefdheid ontvangen, maar de geestelijke kon hem noch den naam, noch de woonplaats opgeven van de dame, welke de kleine Constance als kind had aangenomen, alleen *dit* was hem bekend, dat zij in het Zuiden des lands woonde, in eene afgelegen provincie. Daar een langer oponthoud in Rouaan dus nutteloos was, begaf de zoekende vader zich onverwijld weder op weg. Hadden de talrijke struikrovers, die in deze weinig bevolkte streek de wegen onveilig maakten, er een vermoeden van gehad, dat een rijkelijk van goudgeld voorzien Engelschman in dien eenzamen nacht op den weg was, hij was er zeker niet afgekomen zonder schade te lijden aan lijf en leven. Wel kende de heer Erlington dit gevaar, doch hij had geen tijd te verliezen, derhalve ondernam hij de gevaarlijke reis onder de hoede Gods, wien hij zich aanbeval, en bereikte aan den avond van den volgenden dag Kamerijk. Daar hij tamelijk vloeiend Fransch sprak, viel het hem niet moeilijk zich te doen verstaan. In het begin werd de zoekende weer her- en derwaarts gezonden, niemand heette iets van zuster Therese af te weten, totdat eindelijk het Engelsche goud ook hier de harten en de lippen opende, en de zich geen rust gunnende vader eindelijk na veel moeite voor de vorige abdis stond.

De oude non beantwoordde de vragen van den Engelschen heer met een langdradig verhaal van het moeitevolle leven, dat zij in hare vroegere bediening had doorstaan, en met eene lofredde op haar zelve, waaraan geen einde scheen te zullen

komen, hoe zij de kinderen zoo moederlijk had liefgehad, en hare gezondheid, ja haar leven bijna aan die arme kleinen had opgeofferd. Het geduld van den heer Erlington was haast uitgeput, hij had de hoop, om van dit oude mensch iets te weten te komen, haast opgegeven, toen zij plotseling vroeg: »Een meisje was het? Och ja; een meisje! Eene voorname dame heeft een klein meisje afgehaald. Nu schiet het mij te binnen. Zij bracht zulk een beelderig kanten mutsje mee voor het kleintje, als ik nooit te voren had gezien, en daarbij linnengoed alsof het voor eene prinses was geweest. Het was eene zeer mooie vriendelijke dame. Van het kind heb ik echter nooit meer iets gehoord.»

»Weet gij niet, hoe de dame heette?» vroeg de heer Erlington haar verder.

»Neen mijnheer, waarlijk niet, hoe zou ik al die namen kunnen onthouden? Maar het zag er in haar nieuw jurkje in waarheid uit als een engeltje.»

»Maar de dame? Kunt gij niet op haar naam komen?» vroeg de vader in de grootste spanning. »Ik heb de verre reis van Engeland naar hier gemaakt, om dit te weten te komen.»

De oude non wilde echter nog altijd niet met de waarheid voor den dag komen. Zij vertelde wel, dat zij met de dame had gesproken, en dat die ook nog een knaapje uit het gesticht had medegenomen, maar meende, dat het toch eigenlijk niet passend was, een vreemdeling haar naam mede te deelen.

De arme, zwaar beproefde vader wilde zich echter zoo niet laten afwijzen, er moest nog *één* middel worden aangewend. Hij verhaalde derhalve aan de oude dame uitvoerig, de ons bekende geschiedenis van den kinderroof en de berouwvolle bekentenis van de stervende, en beloofde ten slotte aan haar, zuster Therèse, eene aanzienlijke som gelds voor haar klooster, wanneer zij hem alles wilde mededeelen, wat zij omtrent het kind wist.

Zooals wij reeds van vroeger weten, kon men zuster Therèse niet hardvochtig noemen, en al had zij misschien met meer belangstelling geluisterd naar de lotgevallen van een poedel of van een papegaai, toch kon men

niet loochenen, dat zij met de beroofde ouders te doen had. Daarenboven was zij eene non, bij wie een zak vol goudstukken zwaarder woog, dan de schroom om het vertrouwen te schenden van eene adellijke familie. De hooge adel en de aristocratie stonden over 't geheel niet best bij haar aangeschreven. Was niet de meeste ellende, waarvan zij in dat gesticht getuige was geweest, een gevolg van het schandelijke leven, en van het voorbeeld der aanzienlijken des lands in Versailles en in het Louvre. Nadat het spraakzame oudje nog vele klachten had aangeheven over de verregaande verkwisting van Lodewijk XV, over het openlijke loochenen van het bestaan van God door den geschiedschrijver Voltaire, en over de onverschilligheid van de geestelijkheid en van het volk, gelukte het den heer Erlington eindelijk hare aandacht te vestigen op datgene, wat hem het naast aan het hart lag. Ten langen lêste kwam de vroegere abdis er mee voor den dag, dat de dame zeer goed bekend was onder de armen van de stad Parijs, als eene van de weinigen, die zich nog om hen bekommerden, als eene, in wier hart de liefde tot God en tot hare medemenschen woonde, dat zij zich verre hield van het Louvre, en dat de weinige goede menschen, die nog in de hoofdstad waren te vinden, gaarne in hare woning bij elkander kwamen — zij was de echtgenootte van den Graaf van Blois.

»Dan moet ik deze dame opzoeken,» antwoordde de heer Erlington eenigszins veruimd van hart. »Kunt gij mij misschien zeggen, of zij zich nog te Parijs bevindt.»

»Ik geloof van ja,» antwoordde de oude non. »Van den dood der goede dame heb ik ten minste niets vernomen. De Graaf is een van de weinige goede raadslieden, die de koning nog heeft overgehouden.»

Nu had de Graaf echter niet lang geleden beproefd den koning er van terug te houden, de Jansenisten opnieuw te vervolgen, en had zich daarna aangesloten bij degenen, die zich aan het hoofd hadden gesteld van de partij, die deze vervolging wilde keeren, welke tegenwerking eene volslagen breuk ten gevolge had tusschen den koning en het parlement. Had zuster Thérèse

geweten, dat de Graaf voor de gehate Jansenisten partij trok, dan zou zij zich zeker niet zoo gunstig over hem hebben uitgelaten. Met zulke onzekere en onvoldoende, ja elkander weersprekende inlichtingen, — Lucie Raymond toch had gezegd, dat de dame ver van Parijs woonde — keerde de heer Erlington naar Parijs terug, met het doel den Graaf zijne opwachting te maken, en zoo mogelijk ook met de Gravin te spreken, voordat hij zijne echtgenootte weer uit het klooster afhaalde. Doch hoezeer ontzoonk den armen vader den moed, toen hij in Parijs aangekomen, hoorde dat de Graaf van Blois met zijne familie in Normandië was, op een van zijne landgoederen aan de Seine. Nu was hem echter door den biechtvader van Lucie Raymond medegedeeld, hoe de stervende had gezegd, dat de bedoelde dame in Zuid-Frankrijk woonde. Ach, hopeeloos kwamen den bekommerden man al zijne ijverige nasporingen voor.

De heer Erlington had tot geleide zijn bediende Willem, den zoon van de oude kindermeid Dorothea bij zich, en daarenboven in Frankrijk een koerier genomen, een in den toenmaligen tijd op reis onontbeerlijken begeleider. Rosz, zoo heette de koerier, bleek een zeer voorzichtig en geschikt mensch te zijn; het gelukte hem echter niet, iets naders omtrent de terugkomst van de gezochte familie te weten te komen.

Om intusschen niets onbeproefd te laten, begaf de heer Erlington zich toch naar het kasteel van den Graaf. Het was niet moeielijk dit te vinden, doch alle leven scheen daaruit verdwenen te zijn. De luiken waren voor de vensters, de poort was gesloten, en de portier, die op het trekken aan de groote bel toesnelde, gaf zijn leedwezen te kennen, den vreemden heer te moeten mededeelen, dat de groote hitte de familie uit Parijs had verdreven, en dat zij, om die te ontgaan allen naar hun kasteel in Normandië waren vertrokken. Het geloof, de hoop en het geduld van den zwaar beproefden man werden alzoo opnieuw op eene zware proef gesteld. Hij ving nu een gesprek aan met den ouden portier, waarop deze hem met de aan de Franschen eigen beleefdheid uitnoodigde.

binnen te komen, om het fraaie kasteel te bezichtigen. Met vreugde nam de heer Erlington de vriendelijke uitnoodiging aan. Voor de pracht der woning had hij wel is waar bij de stemming, waarin hij verkeerde, geen oog, doch de gelegenheid om van den ouden man iets naders omtrent de eigenaars te hooren, was hem uiterst welkom. Hij wist dan ook spoedig, dat de familie in wier dienst de portier grijs was geworden, een zoon en twee dochters had, en dat de laatsten reeds gehuwd waren. Hoe klopte den armen vader het hart bij deze mededeelingen. Zuster Thérèse toch had hem gezegd, dat de familie, juist omdat het huwelijk van den graaf van Blois kinderloos was, een klein meisje, en daarenboven nog een knaapje had aangenomen. Ach, werd de aangelegenheid, waarvoor hij zulk eene moeilijke, gevaarvolle reis had ondernomen, niet hoe langer hoe hopeloozer? Was het niet nutteloos verder nog een stap in deze zaak te doen?

Terwijl zulke gedachten den ter neergeslagen man door den geest gingen, trad een jonge man in de kamer, waarheen de portier hem juist wilde geleiden.

De jonge man scheen eenigszins verbaasd den vreemdeling te zien, en daar hij een vragenden blik op den geleider richtte, deelde deze hem mede, dat de vreemde heer was gekomen, om den heer Graaf te spreken, en daar deze afwezig was, wilde hij het kasteel gaarne eens bezichtigen. De jonge man kwam hierop naar den heer Erlington toe, om hem zijn leedwezen te kennen te geven, dat de Graaf afwezig was; daar hij echter de secretaris en zaakwaarnemer van dezen was, kon hij den vreemden heer misschien de gewenschte inlichtingen geven, hij stelde zich geheel tot zijn dienst.

Het uiterlijk van den jongen man en zijne beschaafde manieren boezemden zooveel vertrouwen in, dat de heer Erlington geen oogenblik aarzelde, hem mede te deelen, waarom hij gekomen was. Eerst sprak hij er zijn diep leedwezen over uit, dat hij den Graaf niet had aangetroffen, en vroeg, of hem wellicht een onderhoud zou worden toegestaan, wanneer hij den geachten heer naar zijn kasteel in Normandië volgde.

De jonge man antwoordde, dat de Graaf daar in volstreekte afzondering leefde, en alles, wat zaken betrof, door hem, den secretaris liet bezorgen. Het gevolg daarvan was, dat de heer Erlington, na eenig overleg, tot het besluit kwam, den jongen man de geheele treurige geschiedenis mede te deelen. Zijn verzoek om een onderhoud onder vier oogen, werd op het bereidwilligst toegestaan; hij werd daartoe door den secretaris in een vertrek gelaten, waaraan men op den eersten blik zag, dat het eene soort van kantoor of bureau was.

Nadat de jonge man tegenover den vreemdeling had plaats genomen, begon deze hem de geschiedenis te verhalen, van het stelen van zijn kind, en deelde hem de bemoeiingen mede om het terug te vinden, die altijd zonder gevolg waren geweest. Een zoo oplettend toehoorder had de bedroefde vader tot nu toe nog nooit onder vreemden gevonden, de jonge man luisterde, naar het scheen, diep bewogen toe, ja toen de heer Erlington hem mededeelde, wat zuster Thérèse had gezegd, dat de graaf een knaap en een klein meisje uit het gesticht tot zich had genomen, kwam het den vader voor, alsof de jongeling van kleur verschoot.

Nadat alles was medegedeeld gaf de jonge man ten antwoord: »Daar gij, een buitenlander, een mij geheel vreemde, mij zoo vol vertrouwen hebt ingewijd in uwe bijzondere aangelegenheden, houd ik het, ten einde uw vertrouwen te beantwoorden, voor mijn plicht, u ook met mijne omstandigheden bekend te maken. Ik was de knaap, die het geluk had door eene aanzienlijke, edele dame te worden ontrukkt aan een leven vol ellende en ontbering, ja aan een waarschijnlijk vroegen dood.»

»Is het mogelijk» viel hem de heer Erlington zeer ongerust in de rede, »is het mogelijk, dat de oude non zich heeft vergist? Of heeft de edele dame misschien tevens een meisje aangenomen?»

»Maak u toch niet ongerust edele heer, ik kan u misschien beter inlichtingen geven dan u vermoedt. Te gelijk met mijne beschermvrouw kwam nog eene andere dame, ook van den hoogsten rang, in ons gesticht,

die, daar zij eene kinderlooze weduwe was, een knaapje en een meisje voor zich uitzocht. De knaap was een paar jaren jonger dan ik, eerst vóór eenige maanden heb ik hem hier in Parijs weer teruggezien. Daar zijne pleegmoeder echter wenscht, dat hij niet herinnerd wordt aan de plaats, waar wij elkander vroeger hebben gekend, heeft hij in mij slechts den secretaris en zaakwaarnemer van mijn goeden weldoener gezien, terwijl ik in hem terstond den kleinen jongen herkende, dien ik dikwijls had verdedigd, en dien ik ook nu en dan met mijn lekkers had getroost."

»Maar gij spreekt van een knaap," viel de heer Erlington hem bijna ongeduldig in de rede — wat heeft dat alles met mijne dochter te maken?"

»Neem mij niet kwalijk mijnheer, ik geloof u met zekerheid te kunnen mededeelen dat de dame, zooals ik daareven zeide, ook een klein meisje uitzocht, nog een zeer jong kind."

»Heette zij Constance Pontêt? vroeg de heer Erlington.

»Dat kan ik u niet zeggen. Ik weet alleen, dat de jonge dame thans den naam draagt van de adellijke familie, waarin zij werd opgenomen."

»Mijn kind leeft alzoo! God zij dank, wij zullen haar mogen wedervinden"; riep de gelukkige vader uit.

»Ja, zij leeft, zij is de trots en de vreugde van hare pleegmoeder, en behoort tot de schoonste en edelste dames in Frankrijk," bevestigde de jonge man vol deelneming.

»Wilt gij wel zoo goed zijn mij het adres van de edele dame op te geven?" verzocht de heer Erlington.

Het deed den jongen man leed dit verzoek niet te kunnen inwilligen. Het speet hem zeer het geduld van den edelen heer, nog langer op de proef te moeten stellen, doch hij geloofde niet gerechtigd te zijn den naam en het adres te noemen, vóórdat hij daartoe van de dame zelve verlof had ontvangen. In de eerstvolgende dagen moest hij wegens eene opdracht van den zoon van zijn heer de dame zijne opwachting maken. Zij bevond zich op het oogenblik in Normandië, het kon wel zijn, dat hij haar reeds aan den

avond van den volgenden dag zag, zeide hij.

»Om tijd te sparen, zal ik u zoo spoedig mogelijk naar Normandië volgen," zei de heer Erlington, »als ik goed heb gehoord is het kasteel van uw Heer niet ver van Rouaan, gij kunt mij dan vinden in Rouaan zelf, in het hôtel Parijs. Ik heb het volste vertrouwen in u, en ben er van overtuigd, dat gij mij alles naar waarheid hebt medegedeeld, en mij niet langer zult laten wachten, dan volstrekt noodzakelijk is."

Alfons Vinet beloofde gaarne, den met ongeduld wachtenden vader, onverwijld den uitslag van zijn onderhoud met de dame, wier naam hij niet noemen kon, te zullen mededeelen.

Het wachten was nu wel is waar geen lichte zaak, doch de heer Erlington zag in, dat het aanbod van secretaris dat was, van een man van eer en een vertrouwd persoon. Gaarne had hij hem op zijne reis naar Rouaan willen vergezellen, maar hij kon zijne met angst naar hem uitziende vrouw niet nog langer op zijne terugkomst laten wachten. Hij begaf zich derhalve terstond op weg om haar uit het gastrijke klooster af te halen, ten einde met haar de reis naar Rouaan te aanvaarden. Mocht ook de nieuwe hoop blijken ijdel te zijn, dan zouden alle verdere nasporingen wel zonder gevolg blijven, en zou het raadzaam zijn zich terstond van Rouaan uit naar Engeland terug te begeven. O hoeveel vreugde of leed stond de zoekende ouders in den allernaasten tijd te wachten, hoeveel hing van het antwoord af, dat zij in Rouaan moesten afwachten.

Alfons Vinet twijfelde er van zijn kant volstrekt niet aan, of mademoiselle van Roseville was werkelijk het verloren kind van den heer Erlington. Niet alleen was hem de gelijkenis, die beide met elkander hadden in het oog gevallen, maar het was hem ook bekend, dat het kleine meisje, juist op den door den vreemden heer aangegeven tijd, het gesticht had verlaten, verder dat de Barones van Roseville ver weg in eene der Zuidelijke provinciën des lands woonde, en dat de jonge dame Constance heette. Niettegenstaande dit alles berouwde het hem bijna, dat hij zoo openhartig was geweest.

Hoewel de kleine Alfons eerst negen jaar

oud was, toen de Gravin van Blois, zijne goedhartige weldoenster, hem uit dat oord der ellende had bevrijd, en hem als haar toekomstigen page in haar huis had genomen, stond toch niet alleen het beeld van het treurige verblijf, en dat van den kleinen Henri, ook thans nog, hem duidelijk voor oogen, maar hij wist ook nog zeer goed, dat er toenmaals sprake was geweest van een klein meisje, dat eene voorname dame, als pleegdochter, tot zich had genomen. De verstandige, vlijtige knaap, die zich door een aangenaam voorkomen, en stipte gehoorzaamheid onderscheidde, had na korten tijd het hart van den Graaf gewonnen, evenals vroeger dat van zijne aanzienlijke beschermvrouw. De Graaf had hem naar school gezonden, de tot jongeling opgroeiende knaap was van trap tot trap gestegen, totdat zijn heer hem den hoogen post van vertrouwen opdroeg, dien hij thans bekleedde. De jonge secretaris en zaakwaarnemer had zoozeer de liefde en het vertrouwen van zijn heer gewonnen, dat deze hem met de hoogst gewichtige opdracht vereerde, uit zijn naam, bij de Barones van Roseville aanzoek te doen, om de hand harer pleegdochter voor zijn eenigen zoon en erfgenaam.

De Graaf was volstrekt niet ingenomen geweest met de, voor zijn zoon bestemde, rijke erfgename, maar had het dikwijls beklagd, dat staatkundige verplichtingen eene verbintenis met de familie van Belleville

wenschelijk, ja bijna noodzakelijk maakten. De zaak der Jansenisten voor welke, zooals wij weten, de Graaf van Blois in de bres was gesprongen, had tusschen beide familiehoofden oneenigheid doen ontstaan, ten gevolge waarvan de verloving hunner kinderen werd afgebroken.

De vroegere bruidegom juichte daarover, en hield nu bij zijn vader zoolang aan, totdat deze zijne volle toestemming gaf tot de gewenschte verbintenis met Constance van Roseville, onder *dexe voorwaarde* echter, dat zijn zoon haar trouw zou blijven, ook wanneer hare afkomst te eeniger tijd bekend mocht worden. Toen Theophile alle bedenkingen en voorwaarden van zijnen vader met passenden eerbied had aangehoord, antwoordde hij: hij had het *meisje* lief, en niet hare ouders, en hij hoopte met haar even zoo gelukkig te zijn, alsof de namen van een dozijn hertogen van koninklijken bloede in de velden van haar wapenschild waren gegraveerd. Haar godsdienst was hem volkomen onverschillig, hij voor zich had in het geheel geen godsdienst, daar haar godsdienst Constance echter zoo beminnelijk maakte, gunde hij haar die van ganscher harte.

Den jongen secretaris was dien ten gevolge opgedragen, aan de Barones van Roseville het huwelijksaanzoek over te brengen, van den zoon zijns meesters, en haar tevens de verzekering te geven van de volle toestemming der beide ouders, den Graaf en de Gravin van Blois. (*Wordt vervolgd.*)

AVOND.

Laat ons den arbeid staken,
Daar reeds de maaltijd wacht;
Zacht luidt het avondklokje;
De dagtaak is volbracht.
Breng, avond, rust en zegen
Aan allen in ons huis;
Een danklied klinkt u tegen,
In onze kleine kluis.
In vrede neergezeten
Aan 't welverdiende maal,

Schijnt bij ons dankbaar eten
De laatste zonnestraal.
En paren wij na 't danken
De stem in vroolijk lied,
't Zijn enkel vreugdeklanken,
Voor weldaân ons geschied.
Wees welkom, avond, weder
In onzen kleinen kring,
En daal op ons steeds neder
Met vrede en zegening.

HARTELUST.

EENE VERTELLING.

I.

Mevrouw Kants had twee dochtertjes: Ida, die twaalf jaren oud was en Marie, die pas tien zomers telde. Ook had Mevrouw twee zusters. De eene was ongetrouwd en woonde op een stil dorpje; ze was nog wel niet heel oud, maar zwak van gezondheid, en dikwijls gebeurde het, dat zij een dag lang te bed moest liggen. Gevoelde zij zich beter, dan zat zij in haar leuningstoel, breë wat, las wat, en kreeg nu en dan bezoek van dominé of van een goede kennis. Kon zij het doen, dan schreef zij brieven aan hare familie, en meer dan eens had Marie een brief ontvangen van tante Koos, zocals de beide zusters haar noemden. Tante Koos hield veel van Marie en Marie veel van tante. Waarom?" Dit zult gij straks wel hooren. De andere zuster van Mevrouw Kants was getrouwd en woonde met haar man en drie kinderen in eene groote stad en in een mooi huis, want tante Mina was rijk en behoefde op geen dubbeltje te zien, als zij iets koopen of genoegen zoeken wilde. En tante Mina hield veel van genoegen, van mooie dingen om zich heen te hebben, ging gaarne op reis, en bezocht ook wel eens concerten of schouwburgen, al naar dat zij er lust in had. In haar huis was het dan ook levendiger en vroolijker dan bij tante Koos, wier dagelijksch gezelschap slechts uit een papegaai en een poes bestond, terwijl de woning van tante Mina weergalmde van het luidruchtige spel der kinderen, want ik verzeker u, wanneer George, Tom en Johanna, de kinderen

van tante Mina, in de benedenkamer aan het spelen, loopen, draven — en soms ook twisten — waren, dan kon men hunne stemmen en bewegingen boven in het huis hooren, zoodat dan ook hunne moeder nu en dan de meid naar hen toe moest zenden, met de vermaning om wat stiller te zijn, daar anders de bureu er over klagen zouden.

Nu heb ik u iets van die drie familiën gezegd en wil ik u thans eens vertellen wat er ten huize van Mevrouw Kants gebeurde.

Het was zomer. Zeer vele aanzienlijke menschen, die geld genoeg hadden, waren de stad uitgegaan, naar Zwitserland, Duitschland of Frankrijk, om op reis veel schoons te zien en te genieten.

Andere familiën waren in het Vaderland gebleven en hadden aan een verblijf in een zeeplaats, bij voorbeeld Scheveningen of Zandvoort, de voorkeur gegeven boven een reis naar vreemde landen. Nu zou Mevrouw Kants ook heel gaarne een reisje gemaakt hebben met haar man en beide dochtertjes, of een paar maanden gedurende de zomerhitte hebben doorgebracht ergens in een boschrijk oord, bijvoorbeeld Zeist, Velp, Oosterbeek en dergelijke schoone streken. Maar mijnheer Kants was niet rijk en kon zich geene groote uitgaven veroorloven, tot spijt van Ida, die zoo graag eens naar Scheveningen of Zandvoort gegaan was. Zij had gehoord, dat het daar zoo mooi was aan de zee, en zoo prettig in de duinen op en neer te rollen. Maar al liet zij ook de lip zeer laag hangen en droomde zij 's nachts van 't plezier, dat andere kinderen

hadden en vele van hare schoolvriendinnetjes genoten, het hielp haar niets: papa zei: »Wij moeten tehuis blijven en mogen niet verder springen dan de stok lang is. Ik heb reeds zorgen genoeg, en als ik aan den wensch van Ida zou toegeven, kreeg ik nog meer zorgen en zou mij in schulden steken. Dat mag ik niet doen. Ergo: tehuis blijven en ons genoeg in huis zoeken.» En zijne vrouw moest toestemmen, dat haar man gelijk had en trachtte de kinderen tevreden te stellen, vooral Ida, die gedurig pruilde, terwijl Marie zich stil hield en genoeg te doen had met hare pop en speelgoed, zoodat zij aan geen plezier kon denken.

En toch, daar gebeurde iets, dat eene groote verandering teweeg bracht, zoo groot dat Ida's wangen begonnen te kleuren en zij haar pruil heelmaal vergat.

Ida en Marie waren in de lange gang van 't huis. 't Was in de huiskamer zoo warm, en daar 't in de gang frisscher was, konden ze daar beter spelen. Ida sprong touwtje, 't geen ze ook in de huiskamer niet mocht doen, daar zij dan te veel stof maakte. Marie kleepte hare pop aan en zong daarbij zachtjes een liedje, om haar pop zoet te houden, want pop vond het aankleeden vervelend en wou niet altijd stil zitten.

Eensklaps komt Ida's moeder de gang in.

Zij heeft twee brieven in de hand, en daar zij hare kinderen met een glimlach aanziet, begrijpen de meisjes best, dat er een blijde tijding is gekomen.

»Twee brieven!» zei mama. »En raadt eens van wie?»

Ida raadde het dadelijk.

»Komt dan maar samen naar de huiskamer. Dan zal ik je vertellen wat er in staat.»

Ida had al lang haar springtouw laten vallen, en gevolgd door Marie, die haar pop op den arm medenam, trad zij de huiskamer binnen.

En nu ging mama aan het vertellen.

De eene brief was van tante Koos, die Marie uitnodigde bij haar te komen. De andere brief was van tante Mina, die daarin mededeelde, dat zij de andere week met de kinderen naar Scheveningen ging, waar zij in een hôtél kamers had gehoord

en daar twee maanden dacht te blijven. En nu noodigde zij Ida en Marie uit, om bij haar in Scheveningen te logeeren. »Johanna, George en Tom — dus schreef zij — zouden zoo gaarne hunne beide nichtjes bij zich hebben. Ze zouden zich zeer met haar vermaken aan het strand en in de duinen. Ik gun het Ida en Marie van harte, dat zij eens zulk een uitstapje hebben. 't Is zoo heerlijk, zoo frisch aan 't strand, en in de stad is het nu zoo warm. Doe mij 't genoeg en meld mij, wanneer Ida en Marie komen, dan zullen wij haar van 't station afhalen. enz.»

»Hoë vindt je dat?» vroeg mama de beide zusjes aanziende.

»Heerlijk, heerlijk, Mama!» riep Ida uit. »O, wat is dat heerlijk! En wat een pret zal ik daar hebben! Ik mag immers wel? Vindt mama het goed? Ik wou het zoo dol graag.»

Zij sprong op haar eene been van vreugde de kamer rond, daar zij er niet aan twijfelde, of mama zou het haar wel veroorloven.

»Ik zou nu wel dadelijk mijne toestemming geven, maar wij moeten eerst van pa hooren, hoe hij er over denkt.»

»O, pa zal 't zeker wel goed vinden!» riep Ida uit.

»En jij, Marie! wat zeg jij van die uitnoodiging?» vroeg Ma.

»Ik wou wel heel graag mee met Ida naar tante Mina,» gaf zij ten antwoord, maar als ma het goedvindt, wil ik ook wel naar tante Koos, die altijd zoo alleen is.»

»Nu, goed. Denkt er nog samen eens over na, en als pa tehuis komt, zullen we hooren wat pa er over denkt.»

Toen pa tehuis gekomen was en de beide brieven gelezen had, maakte hij vele bedenkingen. En daar was ook wel reden voor. Tante Mina bemoeide zich weinig met de kinderen, liet ze uren lang alleen rondloopen en ging hare eigen genoegens na, of sloot zich in hare slaapkamer op, als zij niet wel was. Haar man had een drukke zaak in de stad en kon niet altijd tehuis zijn, zoodat de kinderen zeer dikwijls aan zich zelve overgelaten waren. En waren nu die drie kinderen maar gehoorzaam en zacht van gemoed, dan zou alles nog goed

gaan. Maar Tom was een ondeugende plaagzak, George een guit vol streken, en Johanna een nuffe, die misschien haar kleinsteedsch nichtje scheel zou aanzien. En wat het slimste woog bij pa: er was weinig of geen godsdienstzin in 't gezin van tante Mina. De Bijbel werd hoogst zelden gelezen, en pa betwijfelde het of de kinderen wel ooit baden. Deze bedenkingen deelde hij zijne vrouw mede en zei er ook iets van aan Ida, maar Ida meende dat haar nichtje en de beide neven niet zoo ondeugend waren als pa dacht. Ook kon ze wel tegen plagen... En o, het zou zoo jammer zijn, als zij niet mocht. Zij wou zoo graag eens aan de zee zijn, waar 't zoo heerlijk was. Pa en ma dachten er nog eens over na, en eindelijk door het lange aanhouden van Ida kwamen zij er toe hunne toestemming te geven en haar te veroorloven eenige weken bij tante Mina door te brengen. »Misschien is het wel goed,» zei pa ten slotte, »dat Ida er heen gaat. Zij zal dan eens het onderscheid leeren kennen tusschen stille huiselijke genoegens en luidruchtige vermaken, die de wereld aanbiedt.»

Toen Ida dit besluit vernam kende hare vreugde bijna geen grenzen en ze riep gedurig: »O, wat zal ik een pret hebben!»

Marie zei niets. Zij mocht naar tante Koos, en daar zou zij het zeker heel goed hebben.

II.

Veertien dagen waren er verlopen sedert het vertrek der beide zusters. Mijnheer en mevrouw Kants hadden het nu eenzaam. 't Was zoo stil geworden in huis. Zij misten de vroolijke, soms al te luidruchtige Ida, en ma vooral miste hare kleine Marie, die altijd zoo graag bij haar was en haar hielp zooveel zij kon, terwijl Ida liever zat te lezen of door het huis rondliep. Als ma de wasch had, dan hoefde zij Marie niet te roepen. Gewapend met hare kleine schaar stond zij bij de tafel en haalde de bandjes af, zoo netjes en zoo glad, dat ma er zich over verwonderde. Tegen dat pa thuis kwam, zorgde zij er voor, dat zijne pantoffels klaar stonden, zoodat pa ze maar behoefde aan te

trekken. Overal was zij behulpzaam. 't Was haar hartelust te dienen en anderen genoeg te doen. Op school hielden alle meisjes van haar, veel meer dan van Ida, die zij woelig noemden. Het gebeurde dikwijls, dat de meisjes die naast Marie zaten op de bank, de eene links en de andere rechts van haar, verlegen waren met hare sommen en een schuinsch oog wierpen op het schrijfboek van Marie, die heel vlug was in 't rekenen. Marie wist wel dat die twee meisjes geene knappe rekenaarsters waren, en schreef expres de cijfers dubbel zoo groot als anders, opdat zij ze zouden kunnen zien. 't Mocht eigenlijk niet, want men leert geen rekenen door eenvoudig af te schrijven wat een ander gemaakt heeft, maar Marie dacht dat de meisjes door deze hulp later de volgende sommen wel beter zouden begrijpen.

Ma en Marie konden ook altijd zoo gezellig samen praten, vooral bij het bandjes uithalen. Ma had altijd wat te vertellen en Marie ook. Ma vertelde van een bezoek, dat zij gebracht had in het Kinderziekenhuis. Daar lagen wel 40 kinderen ziek, meestal arme kinderen, die te huis niet konden verzorgd worden, omdat er geen plaats was, of omdat vader en moeder den ganschen dag op straat moesten wezen, om visch, naaigoed en dergelijke te verkoopen. Onder die 40 kleine lijders waren er die vreeselijk veel pijn hadden en van het hoofd tot de voeten vol zweren zaten. Anderen leden aan klieren in den buik en waren zoo mager, dat men haast door hunne kleine handjes heen kon zien. Ook waren er onder die kinderen verscheidene die zich deerlijk gebrand hadden en met wonden overdekt waren. Ma prees zeer het geduld van de pleegzusters, die de kinderen hielpen, en vertelde ook dat menig kindje beter geworden en zeer dankbaar geweest was.

Marie daarentegen vertelde gewoonlijk wat zij op weg naar de school gezien, of van Betje de meid gehoord had.

»En weet u nog wel, mama,» zeide zij eens, »wat er met dien machinist van de tram gebeurd is? Die arme man had, bij een ongeluk met de tram, vuur en kokend water over zijn rechterzij en hand gekregen, en was naar zijn woning overgebracht, waar

zijne vrouw hem moest helpen en hem doen zooals de dokter haar gezegd had. Toen u dit hoorde en ook vernomen had, dat die menschen aan alles gebrek hadden, vooral aan oud linnen, heeft u er Betje met linnen en geld heengestuurd. (Zij verzweeg evenwel er bij te voegen, dat zij de helft van haar spaarpot en de poppenhemden gegeven had, welke laatsten dan voor oud linnen moesten dienen). En weet u, mama, op een middag toen er geen school was, mocht ik met Betje meê, om weer wat te brengen. Betje praatte toen met den machinist en zijne vrouw, maar toen ik de twee kindertjes van den machinist in een hoek zag zitten, heb ik met die twee wel een half uur gebabbeld en hun allerlei moois verteld, van die vertellinkjes van mama. En o, wat waren die kinderen blij! Ze luisterden met hun mond open."

En zoo onderhielden zich mama en Marie altijd. Soms kwam er Ida ook bij. Maar meestal dan, als er iets grappigs verteld werd, want Ida hield niets van narigheden, en van het ziekenhuis wou ze nooit iets hooren. Dat was te akelig. Daar droomde ze 's nachts van. Zij hield meer van prettige dingen. Dat was haar hartelust.

Gij kunt dus wel begrijpen, dat mama hare kinderen zeer miste. Zij gunde haar evenwel zeer graag dit genoegen, maar hoopte toch dat zij spoedig weer thuis zouden komen.

In die veertien dagen ontving Mevrouw Kants verscheidene brieven van Ida en Marie. Allereerst over de behouden aankomst. Marie had het zeer gezellig, en schreef hoe lief tante voor haar was en dat tante zulke aardige geschiedenissen kon vertellen. Ida daarentegen scheen niet opgeruimd te zijn. In haar tweeden brief klaagde zij, dat hare neven Tom en George haar zoo plaagden, en in haren derden brief schreef zij: »Mama, ik wou maar dat ik weer thuis was. Ik kan het bij oom en tante niet uithouden." Een volgende brief was van tante Mina zelve, die aan hare zuster mededeelde, dat het beter zou zijn, zoo Ida weer naar huis ging. De kinderen konden elkander niet verdragen. Er waren gedurig kibbelarijen, en zij had geen gelegenheid wegens hare zwakte

zich met die twisten te bemoeien. Het sprak nu van zelf, dat Ida tehuis kwam, veel spoediger dan zij in den beginne gedacht had.

Toen mama haar van 't station afhaalde, was het eerste woord, dat Ida zei: »O mama, die nare jongens! Die Tom en George zijn zoo ondeugend, dat ik het niet bij hen kon uithouden."

En nu vertelde Ida tehuis alles wat er tusschen haar en de beide neven en Johanna was voorgevallen.

Ik zal er u slechts een gedeelte van mededeelen.

»Oom en tante," zei Ida, »waren nog al lief voor mij, maar die jongens! O mama! Die nare jongens! Tom vooral was zoo heel anders als vroeger, en deed zijn best, om mij te plagen en aan 't huilen te brengen. En als ik begon te huilen, dan lachten George en Johanna mij uit. Ik was er pas een uur, toen Johanna al den neus tegen mij optrok en zei: »Wat zie je er boersch uit! Je jurk is heelemaal uit de mode! En wat heb je lompe schoenen aan! Ik kan wel zien dat oom en tante Kants in een afgelegen stadje wonen, waar ze van geen mode af weten. Kijk mij eens aan!" En dan toonde zij mij hare kleeding, die uit Parijs was, en hare bottines met hooge hakken. Maar dat was nog niemendal bij 't geen Tom en George zeiden en deden. Op zekeren morgen wandelde ik met de beide neven en Johanna langs het strand, en toen wij in de verte een eenzaam badkoetsje zagen staan, zei ik, dat ik nog nooit zulk een koetsje van binnen gezien had. Ik had wijzer moeten zijn. Maar de nieuwsgierigheid dreef mij. Ik opende het koetsje, en nauwelijks was ik er in, of flap! daar sloot Tom de deur achter mij en wel zoo vast, dat ik ze niet open kon maken. Toen liepen zij alle drie weg. Zij hoorden wel, dat ik huilde en schreeuwde, maar zij lachten mij uit en lieten mij alleen. Door het raampje kon ik zien, dat zij de duinen ingingen. Ondeugend! Niet waar, mama? Hoe ik ook riep of schreeuwde, niemand kwam, om mij uit dat benauwde koetsje te verlossen, en eerst twee uren later zag ik een wandelaar, dien ik toeriep en die mij

bevrijdde. Ik ging toen regelrecht naar het hôtel, waar oom en tante logeerden en wilde hun zeggen, hoe ondeugend die nare jongens geweest waren. Maar oom was er niet en tante had hoofdpijn. Later hoorde ik, dat tante gelachen en gezegd had: »Och, 't is maar een grapje geweest!» Een mooi grapje, mij, die gekomen was om pret te hebben, twee uren lang in een badkoetsje op te sluiten! Vind u niet, dat 't nare jongens zijn, mama?»

Mama gaf geen antwoord. Zij wilde nog eerst meer hooren.

»Wel drie dagen lang hebben Tom en George er mij meê geplaagd. Tom had er een versje op gemaakt, en telkens fluisterde hij mij, schaterende van lachen, toe: »Ida, het lieve poesje, Zat te huilen in een koetsje!» Aan hunne plagerijen kwam geen einde. Op zekeren dag zei Tom, dat hij een eiland wou gaan maken met George en Johanna. Nu had ik reeds dikwijls gezien hoe de kinderen aan het strand een eiland maakten. Ze hebben dan een houten schop, waarmee zij het zand vlak bij zee opscheppen, groote gaten en gangen maken en daarin het zeewater laten loopen. Midden tusschen die geulen en gangen blijft echter een hoop zand staan, en die hoop is dan het eiland, groot genoeg, dat men er zich even op bewegen kan. Nu wilde Tom ook zoo'n eiland maken, maar het moest heel groot zijn. En om dit te doen, zonder dat andere kinderen hem hierin zouden storen, ging hij met ons heel ver het strand op, bijna uit het gezicht der andere kinderen, die in de nabijheid der badkoetsjes bleven. Toen wij nu op de bepaalde plaats gekomen waren, begon ik dadelijk te graven en een eilandje te maken, waarbij Tom en George, en ook Johanna mij hielpen. Ik dacht er niet over waarom zij zoo gedienschtig waren om mij te helpen en zelven niet een eilandje maakten. Maar ik zou het spoedig weten, dat Tom en George weer een ondeugende streek in den zin hadden. O, die nare jongens! Tom had berekend, dat tegen het eiland klaar was en ik er midden op stond, de zee zou opkomen en alles onder water zetten. Daar stond ik nu, hield mijn schop in de hand en verbeeldde

mij Robinson Crusoë te zijn op zijn eenzaam eiland. Eensklaps zie ik, dat de golven opkomen en de geulen en gangen rondom mijn eiland overstroomden met water. Ik lachte daarover en vond het heel prettig. Er was immers voor mij geen gevaar. Ik stond veilig op mijn eiland, en als er nog meer golven zouden komen, zou ik mij wel weten te bergen. Maar dat was mis. De zee kwam telkens hooger en maakte de gangen rondom mijn eiland zóó breed en diep, dat ik er onmogelijk doorheen zou kunnen komen zonder erg nat te worden. En toch had ik geen vrees, vooral niet, daar Tom mij telkens aanmoedigde stil op de hoogte te blijven staan, dan zou ik nog veel meer pret hebben. Ik deed dit, maar zie, daar kwamen opnieuw golven en wel zoo hoog, dat het water over het eiland spoelde, waarop ik stond. Nu begon ik toch wat angstig te worden en riep Tom en George toe mij te helpen. Doch denk eens, mama, die nare jongens! Zij lachten mij uit, riepen mij toe: »blijf maar stil op je eiland! Veel plezier, jongevrou Robinson Crusoë!» en . . . nu liepen ze hard weg, even als Johanna. Ik kon ze ten laatste niet meer zien. Nu kwamen de golven nog harder aan, en zoo hoog, dat het zeewater tot aan mijne knieën reikte. Nu kon ik mij haast niet meer houden en vreesde elk oogenblik dat de golven mij wegspoelen zouden. Ik schreeuwde hard, en gelukkig zag ik een man, die mij te hulp kwam en mij naar het hôtel bracht, dat ik doornat bereikte. O mama! Die nare jongens! Zij hebben al mijn pret bedorven. Wel hebben ze van tante een berisping gekregen, maar dat heeft weinig geholpen. Zij lachten in hun vuistje en verzonnen weer gauw een ander grapje, — zooals zij het noemden, — om mij te plagen.»

»Een paar dagen later ging ik met George, Tom en Johanna de duinen in. O ma, wat is het daar in die duinen mooi! Vooraan bij het strand zijn de duinen lang zoo mooi niet als er midden in. Johanna en ik hadden mandjes meegenomen om duinbloemen te plukken, en Tom en George waren gewapend met een kapellen-netje, om vlinders te vangen. Het klimmen op de strand-

duinen is niet gemakkelijk mama. Zij zijn zoo hoog, zoo steil en zanderig. Telkens valt men onder het klimmen terug, en soms moesten Johanna en ik op handen en voeten naar boven klauteren. Tusschenbeide kwamen Tom en George ons te hulp. Zij liepen dan achter ons en gaven ons een duwtje. Wel voerden zij daarbij ook weer streken uit. Tom, bijvoorbeeld, gaf mij eens een flinken duw en hield zijn vlakke hand stevig in mijn rug, zoodat ik steunende op die hand flink vooruit kon komen, maar eensklaps trok hij zijn hand terug en . . . . . daar viel ik met mijn neus in het zand. 't Was niet aardig van hem en ze lachten me allen uit. Doch eindelijk waren we boven, en na een half uur doorgeloopt te hebben, duin op duin af, kwamen wij op een plek zoo mooi als u niet denken kunt. Die plek was wel zoo groot als onze heele stad en bijna vlak. Ze was heelemaal begroeid met duinroosjes en viooltjes. Prachtig, niet waar, mama? Ik heb er dan ook een heel mandje vol van geplukt. Daar waren nog meer bloemen en planten, die ik niet kende. Er groeiden ook langs de helling der heuvels om ons heen bramen, die in vollen bloei stonden, maar ik heb ze niet geplukt, omdat de struiken vol stekels zijn. Onderwijl Johanna en ik bloemen verzamelden, liepen Tom en George rond, om kapellen te vangen, en spoedig liet George er ons ook een zien. Wat een mooie! Die kapel had van onder witte vlekken, net alsof ze van parelmoer waren, en George zei ons ook, dat die kapel Parelmoerkapel heet en niet zeldzaam is. De jongens liepen evenwel gedurig weg, terwijl wij achter bleven bij onze bloemen. Eensklaps zie ik heel in de verte Tom, die op een hoogen heuvel staat en ons wenkt bij hem te komen. Denkende dat hij ons iets heel moois wilde wijzen, liepen wij naar hem toe, ofschoon 't mij heel wat moeite kostte, want de weg werd zandiger en ongelijker. Maar eindelijk — eindelijk kwam ik hijgende boven. Ik kon mij bijna niet meer houden, ademloos als ik was, en zakte op den heuvel neer. En wat was nu het moois, dat ik dacht te zien? Niets dan een zandberg, een hoogte die schuins in fijn, glad zand, zeer

diep afliep. De jongens sprongen van de hoogte af en rolden als knikkers naar beneden. Ook Johanna, die dit al meer gedaan had, liet zich van den heuvel afrollen, en draaide wel tienmaal in de rondte, voordat zij heel beneden kwam. Nu wilden Tom en George, dat ook ik dit zou doen, maar ik durfde niet, mama. Ik was bang. De heuvel was mij te hoog, en naar beneden waagde ik het niet te zien, zoo diep als het daar was. De jongens — o, die nare jongens! stonden bij mij, en Johanna zat op hare hurken beneden in de diepte en lachte mij uit, omdat ik niet durfde. Tom zei, dat ik naar beneden moest. Dat wilde ik ook wel, maar niet langs die steilte. Ik wou liever een omweg maken, om zoo bij Johanna te komen, en ik was ook al opgestaan, om dien weg uit te gaan. Maar nu pakt Tom en George mij eensklaps beet. George hield mij bij de armen vast en trok mij naar den rand van den heuvel. Daarop gaf Tom mij een harden duw en . . . . . daar vloog ik de diepte in. Hoe dikwijls ik om en om gerold ben, mama, weet ik niet. Maar wel voelde ik, dat ik met mijn gezicht ergens op een steen of op schelpen neergevallen was, en ik had mijn neus dermate bezeerd, dat die aan 't bloeden ging. In 't eerst merkte ik er niets van en kon er ook niets van zien, want 't zand zat in mijne ooren en in mijne oogen. Mijn heele lichaam zat vol zand, dat van achteren in mijn hals gekropen was. Eindelijk viel ik al rollende dicht bij Johanna neer en . . . . . toen zag en hoorde ik nog niets. Ik was heelemaal als beteuterd van dat vallen en rollen. Maar toen ik een weinig tot mij zelve gekomen was, begon ik te huilen. Maar och, mama, dat ging zoo moeilijk: het zand belette de tranen te vloeien. Het bloed stroomde uit mijn neus, en toen ik een beetje zien kon, zag ik dat mijn heele jurk met bloed bedekt was. Die nare jongens! Ik schreide en zij lachten, en toen ik zei dat nu mijn mooie jurk bedorven was, zei Tom: »o, als wij straks aan het strand komen, zal ik met zeewater die jurk wel schoonwasschen!» U begrijpt wel, mama, dat ik dit niet wou hebben en zei dat ze stout waren en mij al

mijn pret vergalden. Hoe ik weer bij tante gekomen ben weet ik nog niet. Zij hebben mij met hun drieën voortgetrokken, en Tom, in plaats van mij te beklagen, verzon allerlei kwinkslagen en maakte zelfs een versje:

Die valt in 't zand,
Die heeft het land:
Een nous aan bloed
Is meest zeer goed.

En dat zongen ze den heelen weg, duin op duin af, zoolang totdat wij bij 't hotel waren. Tante was naar den Haag met oom, en ik gevoelde mij zoo moe, dat toen eene der dienstboden mij geholpen had, ik naar bed ging. Vond u dat nu prettig, mama? O, die nare jongens! Nooit ga ik weer met hen naar Scheveningen!"

»Maar ze hebben mij nog meer geplaagd, mama! U weet wel, mama, dat u mij gezegd had niet te verzuimen 's morgens bij het opstaan te bidden en 's avonds, als ik naar bed ging op mijne knieën mijn gebed te doen. Dit deed ik ook elken dag. Maar op zekeren avond komen Johanna en Tom in mijn slaapkamertje, terwijl ik op mijne knieën lag te bidden. Eerst hielden zij zich stil tot zoolang ik opgestaan was. Maar o mama, wat zagen zij mij verwonderd aan! Net alsof ik een vreemd dier was, dat door de menschen bekeken wordt. Ik zal u maar niet alles zeggen, wat zij mij toevoegden. Ook heb ik niet alles onthouden. Alleen dit weet ik, dat Johanna zei, dat ik zeker een nonnetje wilde worden en in een klooster gaan bij de roomschen, die den heelen dag op de knieën liggen. En Tom meende, dat ik dominé moest worden, of met een dominé trouwen. Hij noemde mij sedert dien dag niet meer Ida, maar fijn beschuïtje. Vindt u dat niet leelijk? O, die nare jongens!"

Mama had haar geduldig laten vertellen en slechts nu en dan een woordje gezegd. Toen zij nu zag, dat Ida zeer opgewonden, boos en verdrietig was, zeide zij:

»Het spijt mij zeer, lieve Ida, dat het reisje naar Scheveningen je zoo tegengevallen is, maar het gebeurt meer dat wij teleurgesteld worden in onze verwachtingen. Wij stellen ons de genoegens, die wij zullen

genieten, altijd veel hooger voor, dan zij bij de uitkomst blijken te zijn. Zeer dikwijls hebben zij verdriet ten gevolge. Dit heeft zijne goede zijde. Wij leeren dan, dat wij onze verwachtingen niet te hoog moeten spannen. Je hebt dit gedaan en . . . . nu zie je zelve wat er van geworden is. Dit komt er van, als wij onze aardsche genoegens stellen boven de stille vreugd van het huiselijk leven, en vooral als wij vergeten, dat wij ons leven moeten besteden tot welzijn van anderen. Je weet wel wat pa je gezegd heeft. Hij ried je aan om hier te blijven. Maar onze Ida liet de lip hangen en drong er zoo sterk op aan, en je meendet dat je zooveel pret zoudt hebben. Welnu, wij hebben het je dan ook veroorloofd, in de hoop, dat het nuttig en goed voor je zou wezen eens te ondervinden wat de gevolgen zijn van je groote verwachtingen. In plaats van vroolijk, dankbaar en blij terug te komen, ben je nu teleurgesteld en verdrietig. Dat je berouw hebt pa's raad niet te hebben opgevolgd, doet mij genoeg, maar het spijt mij zeer, dat je berouw te laat is gekomen. En den volgenden keer zul je wel weten wat je doen en laten moet."

Mama nam haar in hare armen, troostte haar, wist hare tranen te drogen en gaf haar eenig werk, bij hetwelk zij al haar verdriet kon vergeten.

»En waar is Marie?" vroeg Ida.

»Marie is nog bij tante Koos en zal er nog een week blijven. Af en toe heeft tante geschreven, en nu zal ik je wel eens vertellen hoe Marie tot dusver den tijd bij tante Koos heeft doorgebracht."

III.

Toen Marie met den omnibus kwam bij het dorp, waar tante Koos woont, stond Pientje de meid aan den wagen, om Marie af te halen. Wat was tante blij toen zij Marie zag. Hoe mooi vond zij hare jurk! En toch droeg Marie slechts haar daagsch jurkje, je weet wel, met die blauwe streepjes. Alles stond klaar om de kleine gast te ontvangen: poes liep haar in de gang tegemoet. De papegaai riep wel tienmaal ach-

tereen: »goeje morgen!» en op tafel stond een tulband, dien Pientje daags te voren gebakken had.

Je begrijpt wel, dat Marie veel moest vertellen van pa, ma en van haar zus, waarbij ook de pop niet vergeten werd. Den heelen dag zaten tante en Marie bij mal-kander, en op hare beurt had ook tante veel te vertellen. En je weet, tante — als zij niet ongesteld is — kan zoo smakelijk vertellen. Zij wist zoovele geschiedenisjes. En Marie luisterde zóó graag. De blijdschap lag op hare wangen. Af en toe ging Marie wel eens naar de keuken, om Pientje te vragen of zij ook iets voor haar kon doen, en Pientje, die wist hoe gaarne Marie wat deed, liet haar 's morgens overal 't stof afnemen en soms nam zij haar mede om boodschappen te doen.

Ik kan je niet alles vertellen, waarmede Marie zich dag aan dag bezig hield. Soms was tante niet al te wel en bleef in bed, maar dan ging Marie bij haar zitten, las haar wat voor uit een goed boek, of vertelde haar van de kindertjes uit het ziekenhuis en van den machinist.

»De jongejuffrouw,» zeide Pientje tot tante stilletjes, zoodat Marie het niet kon hooren, »de jongejuffrouw is toch een allerlieft kind; zoo tevreden, zoo stil, zoo vergenoegd, zoo behulpzaam, zoo vriendelijk. Ze is als een zonnetje in huis.»

Dat meende tante ook.

Op zekeren Zondagavond zou een zending in de kerk spreken, en daar tante wel was, ging zij er met Marie heen, want zus wou, o zoo graag, hooren wat de zending te vertellen had van zijn arbeid onder de heidenen. Den volgenden dag bracht die zending aan tante een bezoek, en toen hij merkte, dat Marie veel van het werk der zending hield, vertelde hij haar niet slechts allerlei geschiedenisjes van de kinderen der bruine en zwarte menschen in de binnenlanden van Afrika, maar hij schonk haar ook eenige beeldjes, poppetjes en ditjes en datjes, die hij uit Afrika had meegebracht. Wat was Marie blij! Zij fluisterde tante in 't oor: »lieve tante, ik heb thuis een spaarpot en een busje voor de zending. Had ik

ze hier, dan zou ik er zeker wat uitnemen en den zending geven, maar tante, wil u het mij voorschieten, dan zal ik het u sturen als ik weer tehuis ben?» Nu, tante voldeed gaarne aan haar verzoek en gaf den zending een muntje van tien gulden, waarvoor hij zeer dankbaar was.

»Goeje morgen!» riep de papegaai.

Op een avond wordt er aan de deur gescheld, en toen Pientje open gemaakt had, was er een man uit een winkel van het dorp, die een groote doos bracht. Pientje zette die doos op tafel bij tante en ging weer naar de keuken. Tante wist niet wat die doos inhield, maar nieuwsgierig zijnde wat er in was, maakte zij de doos open. En wat zagen nu tante en Marie? In die doos lag een groote pop, zoo mooi, zoo prachtig, als Marie er nog nooit zoo eene gezien. Zij was zoo rijk gekleed, alsof ze regelrecht uit Parijs kwam. Tante verwonderde zich over die pop. Hoe kwam die hier? Tante had ze niet besteld. Maar Marie kon er hare blikken niet afhouden. »O tante!» riep ze, met schitterende oogen »hoe beelderig! En kijk eens, tante, die prachtige jurk! Heelemaal van zijde! En wat een mooie ceintuur! En wat lieve schoentjes! En wat heeft ze een allerlieft gezichtje! Ik wou haar graag eens effentjes zoenen!» Marie was opgetogen, maar toen tante haar zei, dat de pop zeker hier naast moest zijn bij de dame op de groote villa, zei Marie eenvoudig: »dan ben ik blij, dat die jongejuffrouw zulk een mooie pop krijgt.» En zoo was het ook. De doos was verkeerd bezorgd. Een uur later kwam de man terug, haalde de doos en bracht ze naar de villa van de dame.

»Goeje morgen!» riep de papegaai.

Een paar dagen later was het zulk mooi weer, dat tante besloot met Marie uit rijden te gaan. Pientje mocht ook meê. Tante had twee jongejuffrouwen gevraagd, om Marie gezelschap te houden, en toen het rijtuig kwam stapten ze er alle vijf in. Eerst reden ze een heel eind den straatweg op en toen kwamen ze in een groot bosch. Hier moesten de paarden stapvoets rijden, omdat de weg wat zanderig was. Langzaam ging het rijtuig voort en hield eindelijk stil voor een

tereen: »goeje morgen!» en op tafel stond een tulband, dien Pientje daags te voren gebakken had.

Je begrijpt wel, dat Marie veel moest vertellen van pa, ma en van haar zus, waarbij ook de pop niet vergeten werd. Den heelen dag zaten tante en Marie bij mal-kander, en op hare beurt had ook tante veel te vertellen. En je weet, tante — als zij niet ongesteld is — kan zoo smakelijk vertellen. Zij wist zoovele geschiedenisjes. En Marie luisterde zóó graag. De blijdschap lag op hare wangen. Af en toe ging Marie wel eens naar de keuken, om Pientje te vragen of zij ook iets voor haar kon doen, en Pientje, die wist hoe gaarne Marie wat deed, liet haar 's morgens overal 't stof afnemen en soms nam zij haar mede om boodschappen te doen.

Ik kan je niet alles vertellen, waarmede Marie zich dag aan dag bezig hield. Soms was tante niet al te wel en bleef in bed, maar dan ging Marie bij haar zitten, las haar wat voor uit een goed boek, of vertelde haar van de kindertjes uit het ziekenhuis en van den machinist.

»De jongejuffrouw,» zeide Pientje tot tante stilletjes, zoodat Marie het niet kon hooren, »de jongejuffrouw is toch een allerlieft kind; zoo tevreden, zoo stil, zoo vergenoegd, zoo behulpzaam, zoo vriendelijk. Ze is als een zonnetje in huis.»

Dat meende tante ook.

Op zekeren Zondagavond zou een zendeling in de kerk spreken, en daar tante wel was, ging zij er met Marie heen, want zus wou, o zoo graag, hooren wat de zendeling te vertellen had van zijn arbeid onder de heidenen. Den volgenden dag bracht die zendeling aan tante een bezoek, en toen hij merkte, dat Marie veel van het werk der zending hield, vertelde hij haar niet slechts allerlei geschiedenisjes van de kinderen der bruine en zwarte menschen in de binnenlanden van Afrika, maar hij schonk haar ook eenige beeldjes, poppetjes en ditjes en datjes, die hij uit Afrika had meegebracht. Wat was Marie blij! Zij fluisterde tante in 't oor: »lieve tante, ik heb thuis een spaarpot en een busje voor de zending. Had ik

ze hier, dan zou ik er zeker wat uitnemen en den zendeling geven, maar tante, wil u het mij voorschieten, dan zal ik het u sturen als ik weer tehuis ben?» Nu, tante voldeed gaarne aan haar verzoek en gaf den zendeling een muntje van tien gulden, waarvoor hij zeer dankbaar was.

»Goeje morgen!» riep de papegaai.

Op een avond wordt er aan de deur gescheld, en toen Pientje open gemaakt had, was er een man uit een winkel van het dorp, die een groote doos bracht. Pientje zette die doos op tafel bij tante en ging weer naar de keuken. Tante wist niet wat die doos inhield, maar nieuwsgierig zijnde wat er in was, maakte zij de doos open. En wat zagen nu tante en Marie? In die doos lag een groote pop, zoo mooi, zoo prachtig, als Marie er nog nooit zoo eene gezien. Zij was zoo rijk gekleed, alsof ze regelrecht uit Parijs kwam. Tante verwonderde zich over die pop. Hoe kwam die hier? Tante had ze niet besteld. Maar Marie kon er hare blikken niet afhouden. »O tante!» riep ze, met schitterende oogen »hoe beelderig! En kijk eens, tante, die prachtige jurk! Heelemaal van zijde! En wat een mooie ceintuur! En wat lieve schoentjes! En wat heeft ze een allerlieft gezichtje! Ik wou haar graag eens effentjes zoenen!» Marie was opgetogen, maar toen tante haar zei, dat de pop zeker hier naast moest zijn bij de dame op de groote villa, zei Marie eenvoudig: »dan ben ik blij, dat die jongejuffrouw zulk een mooie pop krijgt.» En zoo was het ook. De doos was verkeerd bezorgd. Een uur later kwam de man terug, haalde de doos en bracht ze naar de villa van de dame.

»Goeje morgen!» riep de papegaai.

Een paar dagen later was het zulk mooi weer, dat tante besloot met Marie uit rijden te gaan. Pientje mocht ook meê. Tante had twee jongejuffrouwen gevraagd, om Marie gezelschap te houden, en toen het rijtuig kwam stapten ze er alle vijf in. Eerst reden ze een heel eind den straatweg op en toen kwamen ze in een groot bosch. Hier moesten de paarden stapvoets rijden, omdat de weg wat zanderig was. Langzaam ging het rijtuig voort en hield eindelijk stil voor een

er toch zoo vergenoegd, zoo gelukkig en tevreden uit, alsof zij ik weet niet welk moois gekregen had. Toen Mama haar vriendelijk gezichtje zag, fluisterde zij bij zich zelve: »Hoe geheel anders is deze terugkomst als bij Ida. Marie heeft geen berouw tante Koos bezocht te hebben. 't Is waar, tante Koos kon haar niet zooveel uitspanning en pret aanbieden als tante Mina aan Ida, maar de stille genoegens, die Marie genoot, hebben haar hart bevredigd, en in het bewustzijn anderen blijde en gelukkig gemaakt te hebben, smaakt zij thans zelve de grootste blijdschap. Zij kan met vreugde terugdenken aan de dagen

bij tante Koos doorgebracht, terwijl Ida, wanneer zij maar den naam van Scheveningen hoort, dadelijk haar lip laat hangen. Beide meisjes hebben naar den lust van haar hart gedaan en hoe verschillend is de uitkomst geweest!»

En denk eens: acht dagen nadat Marie tehuis was gekomen, bracht de post een groote doos, juist zoo eene, als de man bij tante Koos had gebracht.

En raad nu eens wat in die doos lag?

En wie zou haar die prachtige pop wel gestuurd hebben?

ZOO GROOT.

Zóó groot! zóó groot!
 Roept 't kind,
 De wangen rood
 Van vreugd.
 O blijde jeugd,
 Door elk bemind,
 Zoo wel te moê!
 Ik bid
 Een hart u toe,
 Als sneeuw zoo wit;
 En dat
 Uw levenspad

Vol zonneshijn
 Moog' zijn.
 Dan roemt gewis
 Den Heer
 Gij, speelgenoot
 En lust
 Van 't Eng'lenheir,
 Dat om u is,
 U hoedt en kust.
 Hem de eer!
 Zijn liefde is groot,
 Zóó groot! Zóó groot!

BLADVULLING.

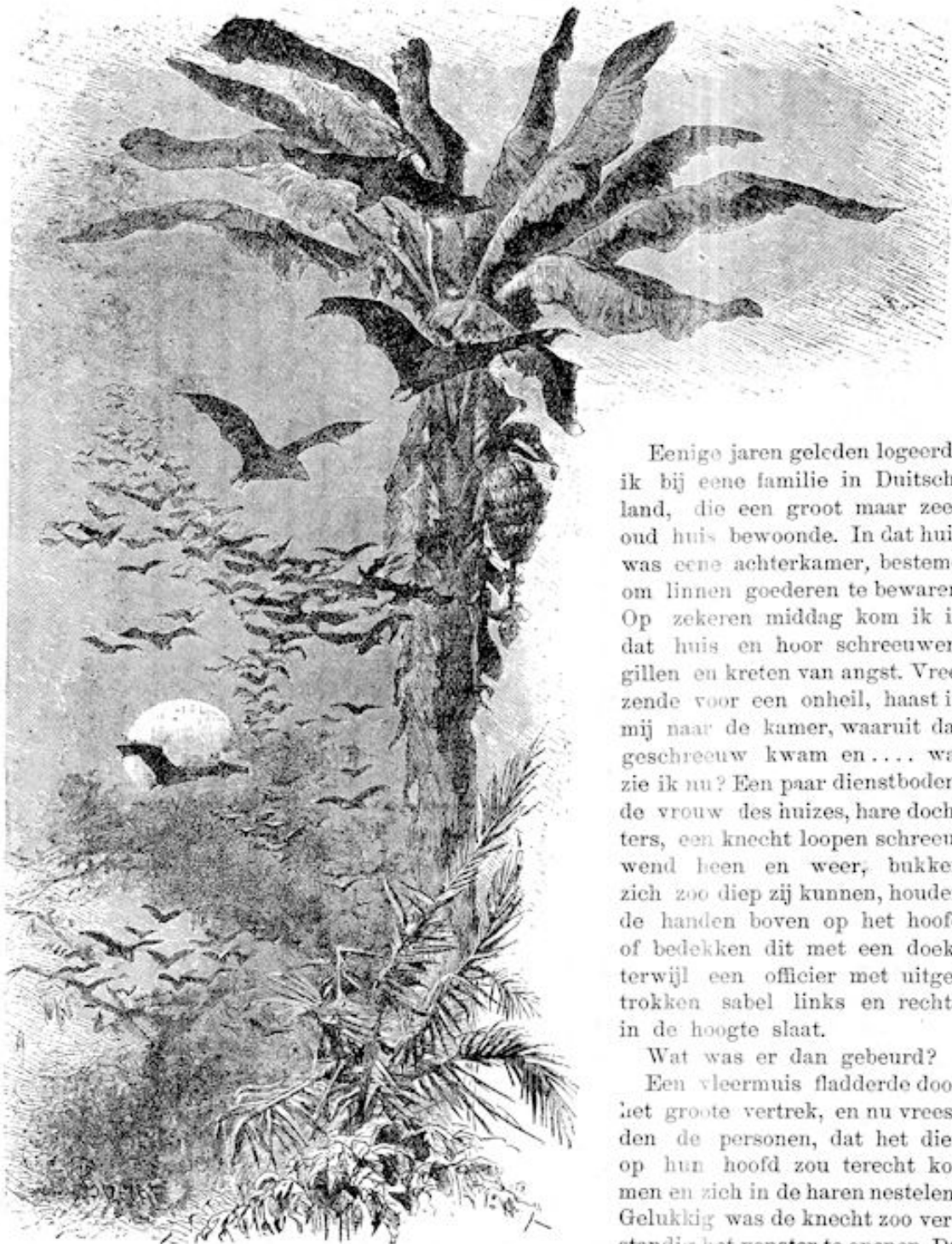
Wijzer dan zijn baas. Op zekeren laten avond hield een hooiwagen stil voor een politie-bureau. De agenten zagen wel wagen en paard, maar geen boer of voerman, die den wagen bestuurde. Eindelijk vonden zij den laatste in den wagen liggen, smoor-dronken en slapende. 't Spreekt van zelf dat hij ingerekend werd, en toen hij zich

voor den rechter verantwoordend moest, bleek het, dat het paard wel gewoon was voor alle herbergen te blijven staan, maar nu gemeend had, dat het beter was voor het politie-bureau stil te houden. Het paard was wijzer dan zijn baas, oordeelde de rechter, die den voerman met geldboete strafte.

ZOO GROOT.

VLEERMUIZEN.

Eenige jaren geleden logeerde ik bij eene familie in Duitschland, die een groot maar zeer oud huis bewoonde. In dat huis was eene achterkamer, bestemd om linnen goederen te bewaren. Op zekeren middag kom ik in dat huis en hoor schreeuwen, gillen en kreten van angst. Vreuzende voor een onheil, haast ik mij naar de kamer, waaruit dat geschreeuw kwam en . . . wat zie ik nu? Een paar dienstboden, de vrouw des huizes, hare dochters, een knecht loopen schreeuwend heen en weer, bukken zich zoo diep zij kunnen, houden de handen boven op het hoofd of bedekken dit met een doek, terwijl een officier met uitgetrokken sabel links en rechts in de hoogte slaat.

Wat was er dan gebeurd?

Een vleermuis fladderde door het groote vertrek, en nu vreesden de personen, dat het dier op hun hoofd zou terecht komen en zich in de haren nestelen. Gelukkig was de knecht zoo verstandig het venster te openen. De

vleermuis ontsnapte en de rust keerde in huis terug. Ik moest lachen over de dwaasheid van hen die beweerden, dat vleermuizen zich gaarne op iemands hoofd zetten, om daarin te bijten en het bloed op te zuigen. Dat doen onze vleermuizen niet. Het zou wel kunnen gebeuren, dat een vleermuis bij ongeluk op iemands hoofd viel en in de haren vastraakte, maar met opzét zal hij het niet doen. Ook is haar huid zoo gevoelig, dat zij met hare vleugels nooit een voorwerp in de vlucht aanraakt. Men heeft dit door proeven bewezen. Een natuurkundige maakte eene vleermuis blind en liet haar vliegen in eene kamer, waarin vele draden kruiselings waren gespannen. Kwam nu de vleermuis onder het vliegen dicht bij een draad, dien zij wegens hare blindheid niet zien kon, oogenblikkelijk liet zij de vleugels zakken of gaf er eene andere wending aan. Derhalve behoeft men niet bevreesd te zijn dat een vleermuis op iemands hoofd zal terecht komen.

Een ander dwaas gevoelen is, dat vleermuizen schadelijk voor den mensch zijn. Het tegendeel is waar. De vleermuis is een zeer nuttig dier, dat door den Schepper bestemd is, om ons van vele lastige insecten te ontdoen. Zij zijn nachtdieren, en zoodra de avond valt, in lente en zomertijd, vliegen zij rond en gaan op de vangst uit.

Er zijn menschen, die afgaande op den klank van den naam, denken, dat vleermuizen muizen zijn, die vliegen kunnen. Vleermuizen behooren tot eene andere afdéeling van zoogdieren dan de muizen. Misschien heeft de dwergvleermuis (*Vespertilio pipistrellus* Buff) door haar kleur en vorm wel iets van een muis, maar eene muis is zij niet, en er is ook geen enkele muis die vliegen kan. Genoemde vleermuis komt in ons land menigvuldig voor en vliegt reeds bij zacht weder in Februari rond. De naam vledermuis is wellicht afgeleid van fladderen, vlerk van 't oude woord vlederik of vlerik.

In heete landen, Indië, Amerika vindt

men vleermuizen, die Vampieren genoemd worden, en van wie gezegd wordt, dat zij slapende menschen overvallen en hun het bloed uitzuigen. Dit is echter een sprookje. De waarheid is, dat sommige groote vleermuizen in de nachtelijke koude bescherming zoeken, en zich dan dicht aan menschen en dieren vasthechten. Misschien bijten zij dan ook hunne beschermers. Zij hebben een grooten bek en scherpe tanden, maar zoover mij bekend is, is nog niemand door bloedverlies daaraan gestorven. Eene der voornaamste vleermuizen, die wel belust is op bloed, treft men aan in Z. Amerika, maar haar hoofdvoedsel bestaat uit insecten.

Wij hebben in ons land acht soorten van vleermuizen, waarvan de voornaamsten zijn: *Vespertilio auritus* L. of Grootoor; zij heeft dan ook bijzonder groote ooren. *V. noctula* of rosse vleermuis, met smalle vleugels, een rosse vacht en donkerbruine vluchtvliezen. *V. murinus* of vale vleermuis, die alleen in Gelderland gevonden wordt. Zij is tamelijk groot en roetbruin.

Al deze dieren kunnen zeer behendig vliegen, en wanneer zij zich aan een muur, een dak of toren willen vasthechten, klauteren zij met behulp van een hunner vingers (duim) opwaarts. Ik raad het ieder af deze dieren te vervolgen en te dooden, daar zij nuttig zijn. Gevangen vleermuizen sterven liever van honger dan te eten wat men haar aanbiedt. Des winters verbergen zij zich in muurgaten, binnen wier wanden zij zich met de achterpooten ophangen en aldus het koude jaargetijde slapend doorbrengen.

Op onze plaat ziet gij een zwerm Zuid-Amerikaansche vleermuizen, die rondom een boom fladderen en al vliegende zich op insecten onthalen. Zoo heeft elk dier zijn bestemming van God gekregen, en wij bewonderen de macht en de wijsheid van den Schepper, die zelfs aan het kleinste dier het vermogen heeft gegeven, om aan zijne bestemming te beantwoorden.

WAT LEEST ZIJ.

WAT LEEST ZIJ?

In der bloemen lommer
 Zit zij neer en leest;
 Zoekt misschien in kommer
 Troost voor hart en geest.
 'k Zou zoo gaarne weten
 Wat die dame las;
 Achter haar gezeten
 Wist ik wat het was.

Zou ik 't haar eens vragen?
 Is 't niet onbeleefd?...
 Morgen zal ik 't wagen,
 En als ze antwoord geeft,
 Deel ik u dit mede;
 Doch wanneer zij zwijgt,
 Laat mij dan met vrede
 Tot gij 't antwoord krijgt.

Dit en de volgende raadsels tot 99 zijn ingezonden door H. P. Blanksma te Tjumarum.

93. Wat ben ik?

Sommige menschen houden veel van mij,
 zooals men ziet;
 Dit is een kwestie van smaak anders niet.
 Plaatst gij ze midden in mij ter neer.
 Dan ben ik een kleinigheid zonder meer.

94. Ter invulling.

. r × n . Deze acht woorden moeten
 . r × i . zoo ingevuld worden dat ze
 . i × g . een gemeenschappelijke begin-
 . a × r . letter hebben de kruisjes den
 . o × c . naam eener maand vormen.
 . o × e .
 . e × r .
 . a × t .

95. Spreekwoord.

Vrouw, stel geld in de la.
 Zoek hiervan een spreekwoord te maken.

96. Vijf plaatsen.

r r r r r Deze letters moeten zoo ge-
 o o o o o plaatst worden dat ze vijf
 o e e e u Nederlandsche plaatsnamen
 j n n n d vormen, en wel zoo dat de
 h h a k d bovenste dwarslijn en de bei-

de diagonaal lijnen hetzelfde woord uitmaken

97. Een leus.

Na! ben je voor?
 Vorm hiervan een vaderlandschlievende
 leus.

98. Vijf woorden.

k r a a i
 r a z e n
 s a a i e
 d r a a d
 d a k e n

Maak van deze vijf woorden zooveel andere, zoodat de dwars- en loodlijnen gelijk worden en ze de volgende namen vormen:

1. een godin.
2. een bijbelsche mannennaam.
3. een planeet.
4. een woord dat dicht bij beteekent.
5. kleine emmers.

99. Raadsel.

Wie antieke gebouwen
 Wil aanschouwen,
 Kome vrij
 Maar bij mij.

Splitst men mij in twee,
 En plaatst men voor elke helft een b,
 Dan heeft men, schoon niet van steen,
 Twee verzamelplaatsen voor één.

LENTE EN HERFST.

Hoe heerlijk zijn de vruchten,
Die gij, lief kind, mij biedt!
Hoe schitteren haar kleuren,
Hoe zoet zijn hare geuren,
Die ik zoo gaarn geniet.

De zoete lentedagen
Zond bloesems om ons heen;
De zon deed alles rijpen;
Men had de vrucht voor 't grijpen,
Zoodra de herfst verscheen.

't Is God, die ons den zegen
Van 't jaargetijde schenkt.
Zijn naam zij hoog geprezen,
Al zou er ook een wezen,
Die daaraan nimmer denkt.

Mijn kind, des levens lente
Strooit bloesems op uw wang;
Maar kunt den tijd gij toomen?
Uw zomer zal haast komen,
Uw herfst toeft niet meer lang.

O zeg mij, welke vruchten
Gij dan den Heer zult biën,
Hel't ge u aan Hem gegeven?
Behoort aan Hem uw leven?
Laat dan de vrucht ook zien.

DOET NICHEM, Sept. '94.

E. GERDES.

DE PLEEGKINDEREN.

(Vervolg van blz. 495.)

HOOFDSTUK XV.

TWEEËRLEI OPEISCHING.

Hoe meer het uur naderde, waarop Alfons Vinet als onderhandelaar zou optreden in twee zoo gewichtige aangelegenheden, des te meer gevoelde de jonge man, hoe moeilijk de taak was, die hij op zich had genomen. Aan eene dame, die hij nauwelijks anders dan bij name en van aanzien kende, twee voorstellen te doen, die, hoe verschillend zij ook mochten zijn, toch beide ten doel hadden, haar degene te ontnemen, die haar het liefste en het dierbaarste op aarde was, was inderdaad, vooral voor een man als Alfons Vinet, geen lichte zaak. Het voordragen van het huwelijksaanzoek kon men, van het standpunt van zijn beroep bezien, voor den zaakwaarnemer van den Graaf nog beschouwen, als nu juist niet zoo zeer moeilijk, — hij was hier eenvoudig in zijn beroep werkzaam — de veel zwaardere taak echter de teruggave der pleegdochter aan de rechtmatige ouders ter sprake te brengen, had hij vrijwillig op zich genomen. Het eerste voorstel kon, of worden afgeslagen, of in alle opzichten zonder moeite worden geregeld, het tweede was daarentegen een voorstel, dat niet maar eenvoudig kon worden afgeslagen, terwijl het toch misschien moeilijk zou zijn, de rechtmatigheid er van te bewijzen. Hoe langer Alfons over dit alles nadacht, des te meer wenschte hij de belofte aan den heer Erlington gedaan terug te kunnen nemen. Doch dan kwam hem gedurig het beeld van den treurigen, angstigen vader weer voor

den geest, totdat eindelijk zijn innig medelijden met den vreemdeling alle andere gevoelens tot zwijgen bracht, en aan den tweestrijd een einde maakte. Hij had het nu eenmaal beloofd, was hij dus niet verplicht thans zijne belofte te houden?

Toen hij op zijn verzoek om de Barones van Roseville alleen te mogen spreken, in haar boudoir tegenover de dame stond, kweet hij zich eerst van de opdracht van zijn heer en verzocht uit naam van den Graaf en de Gravin van Blois om de hand van mademoiselle van Roseville voor den jongen Graaf Theophile van Blois. Antoinette gaf wel is waar van haar kant met vreugde hare toestemming tot een zoo eervol aanzoek, doch voegde er terstond bij, dat zij voor hare dochter niets kon beloven, daar zij deze volkomen vrijheid wilde laten, zelf te beslissen. Zij, de Barones, veronderstelde echter, dat de jonge edelman evenals zijne ouders den godsdienst op prijs stelde, en zijne toekomstige echtgenoot volkomen godsdienstvrijheid zou toestaan. Zij had met hare dochter over hare afwijkende godsdienbegrippen nooit strijd gehad, evenmin als de niet kerkelijke begrippen van haren echtgenoot ooit eenige stoornis hadden veroorzaakt in hun echtelijk leven. Zij verstond wel is waar den godsdienst van haren overleden echtgenoot en van hare geliefde dochter niet, doch zij wenschte ernstig den wandel harer geliefden na te volgen. Verder deelde zij den jongen man mede, dat zij, voor zich, plan had in het klooster van Maubuisson te gaan, zoodra Constance zich zou hebben gevestigd. De uitslag van het eerste gedeelte zijner taak kon door den jongen man bevree-

digend worden genoemd, hoewel hij gedurende de verhandeling een zwaren strijd had gestreden, of hij de Barones, al dan niet, opheldering schuldig was, over datgene, wat zij als iets, dat van zelve sprak, bij den zoon van hare vrienden veronderstelde. Wij kunnen het wel is waar in geen deele billijken, dat hij de Barones in hare dwaling liet, en haar verzweeg, dat den jeugdigen Theophile van Blois alle en elke godsdienst onverschillig was, ja dat men hem een godloochenaar moest noemen, -- wij willen er ons echter voor wachten den beschroomden jongeling te veroordeelen. Op welke wijze zou hij zich nu echter van zijn tweede opdracht kwijten? Hoe zou hij daarmee voor den dag komen? Na eenig overleg begon hij eenvoudig te verhalen, wat er gebeurd was.

Het zou onmogelijk zijn de ademlooze stilte, de onrust, het gedurig verschieten van kleur te beschrijven waarmee Antoinette luisterde naar het onverwachte, wonderbare verhaal van het verschieten der ouders, die aanspraak maakten op hare pleegdochter. Alles paste nauwkeurig op Constance, de naam, de tijd, het medaillon, de Saksische gelaatstrekken, kortom, alles bewees haar, dat haar lieveling het verloren kind van deze ouders was. Maar konden er haar dan toe dwingen, de vreugde van haar hart af te staan?

»O neen, nooit of te nimmer! Wie zou zoo wreed zijn, dat van mij te verwachten? Mijn kind, de schat van mijn hart zou ik afstaan? Liever gaf ik mijn leven!» riep zij in de eerste opwelling van haar diep bewogen hart uit, geheel vergetend, dat zij niet alleen was.

»Misschien geven de Engelsche ouders hunne toestemming tot de verbintenis, waarvan sprake is,» waagde de verlegen jongeling schuchter op te merken. Deze opmerking vond bij de Barones gereeden ingang.

»Ik geef mijne dochter niet op, wanneer ik haar toevertrouw aan den man, dien ik voor haar gekozen heb,» zeide zij, »en de Engelsche ouders, als zij werkelijk hare ouders zijn, zullen zeker daarmee genoegen nemen. Is u bekend met hun naam?» Alfons reikte de Barones hierop een kaartje

over, waarop geschreven stond: Willem Eduard Erlington, Erlingtonhall, Engeland. Bij het lezen van dezen naam kon Antoinette een luiden uitroep niet bedwingen, het schemerde haar voor de oogen, zij kon geen woord uitbrengen. Eerst toen zij een weinig tot zich zelve was gekomen, ving zij aan:

»Ik ken dezen heer. Zijne echtgenoot is dus de moeder van mijne dochter. Geen wonder, dat de gelijkenis mij dikwijls zoo trof. Als ik mij niet vergis, hebt gij den heer Erlington mijnen naam niet genoemd. Ik geef u thans de volle vrijheid hem te zeggen, voor wie de pleegdochter het liefst is, wat zij op aarde heeft. Hij is een uitstekend Christen, en zal mijn toestand begrijpen.»

Toen de jonge man afscheid had genomen, bleef de Barones in hare kamer, om daar in de eenzaamheid de gemoedsbewegingen, die haar bijna overweldigden, tot bedaren te laten komen.

Zij opende een geheim laatje in haar kleinnoodiënkastje, waarin sedert vele jaren het medaillon lag, dat Constance om den hals had gehad, toen zij haar voor de eerste maal had gezien. Heden opende zij het voor het eerst, en beschouwde langen tijd den gouden lok haar, die volmaakt dezelfde kleur had als het haar van Constance.

Onder het donkere haar, dat zich eveneens in het medaillon bevond, ontdekte zij de letters W. E. E. Daarmede was alle twijfel opgeheven, hare ouders waren werkelijk gekomen. Moest zij er zich niet over verheugen, dat zij eindelijk aan de ouders, die zoo langen tijd hadden getreurd, hun schat weêr kon teruggeven? O neen, dat kon Antoinette niet. Zij zou het niet kunnen verdragen, dat Constance de vreemde *mama*, noemde. Zij kon hare lieveling niet afstaan. Maar stond zij dan niet op het punt zelve een scheiding voor te slaan? Was het niet haar wensch, dat Constance de echtgenoot werd van Theophile van Blois? Was zij zelve niet van plan zich voor hare overige levensdagen in een klooster te begeven? Wat deed het er dan toe, *wie* haar kind moeder zou noemen? En nog iets.

Moest zij er zich niet billijkerwijze over verheugen, dat hare dochter van adellijke

afkomst was, en dus recht had op den stand, waarin zij haar had opgevoed? Er lag eenigen troost in, de zaak uit dit oogpunt te beschouwen.

Maar hoe zou Constance de tijding opnemen? Ach, deze gedachte bracht nog een zorg te meer! Dit zag de liefhebbende pleegmoeder duidelijk in: uitstel maakte de zaak slechts nog moeilijker, zij moest Constance dus onverwijld alles mededeelen. Zij zou een aanvang maken met het huwelijksaanzoek van den vriend harer kindsheid.

Theophile was zoo flink, zoo edel, zoo fijn-gemanierd. Hoe had Constance er zich over verheugd, wanneer hij te Rougemont was gekomen. Neen, zij zou hem zeker niet afwijzen. Hoewel — in den laatsten tijd scheen zij weinig behagen te scheppen in zijn gezelschap. Waren die Erlingtons indertijd maar niet te Rougemont gekomen! Hoe weinig had zij toen gedacht, dat deze menschen zulk een invloed zouden oefenen op het volgende leven van haar en van haar kind! Zulke en dergelijke gedachten bestormden het hart van de Barones, en dan zeide zij weer tot zich zelve, dat, wanneer Constance gehuwd was en zij zelve in het klooster woonde, het er bij slot van rekening weinig toe deed, of zij in Engeland ouders had of niet. Daarvan was zij vast overtuigd, de liefde van haar kind tot haar zou altijd dezelfde blijven: ongeschokt, innig, onuitsprekelijk diep. Onder zulke gedachten verliet zij haar vertrek om Constance te verzoeken met haar naar het met klimop en jasmijn begroeide priëel te gaan, waar moeder en dochter reeds menig vertrouwelijk uurtje samen hadden doorgebracht. Constance was te zeer gewoon in het hart van hare mama te lezen, dan dat de klaarblijkelijke opgewondenheid, waarin de geliefde moeder verkeerde, en hare beschreide oogen, aan hare liefhebbende blikken konden ontgaan.

»Lieve mama,» begon zij ongerust, terwijl zij den arm teeder om hare moeder heen-sloeg, »u heeft iets op het hart. Mag ik niet weten, waarom u er zoo treurig uitziet?»

»Heb ik geen reden om treurig te zijn, lieve Constance, wanneer ik bedenken, dat de tijd niet meer veraf kan zijn, waarop wij,

gij en ik, van elkander moeten scheiden?» was het antwoord.

»Van elkander scheiden, lieve moeder, is dat dan noodzakelijk?» antwoordde Constance terwijl het verschrikte meisje plotseling, als een bliksemstraal uit eene heldere lucht, de gedachte door den geest voer, dat er misschien weer sprake was van zulk eene scheiding, als zij in het klooster St. Felice had moeten doorstaan. De geestelijke van Roseville had namelijk eergisteren een langdurig, ernstig onderhoud gehad met hare moeder, en deze misschien overgehaald hare dochter op nieuw naar een klooster te zenden. Nu, aan pogingen daartoe zal de ijverige dienaar der kerk het wel niet hebben laten ontbreken. Het was hem natuurlijk opgevallen, dat de jonge dame sedert hare aankomst aldaar, nog niet in de mis was gekomen, dat had hem er toe gedreven de Barones daarover te onderhouden. Tot zijn schrik had hij moeten ontdekken, dat de Barones niet alleen de jonge dame ongehinderd hare eigen godsdienstbegrippen liet volgen, maar dat ook zij zelf reeds op enkele punten met het gif van kettersche meeningen was besmet.

»Het wordt hoog tijd, mijn lief kind, dat omtrent uw toekomstig leven eene beslissing wordt genomen,» antwoordde de Barones, zich uiterlijk bedaard houdend. »Het zou onnatuurlijk zijn, wanneer ik wilde eischen, dat gij nog langer de afzondering van mijnen weduwstaat met mij zoudt deelen.»

»Ik wensch niets anders, liefste mama. Hoe oneindig veel gelukkiger ben ik hier, dan in Parijs. En is niet ons geliefde Rougemont, dat rustige leven daar met u, alles, wat ik mij op deze wereld zou kunnen wenschen?» antwoordde de liefhebbende dochter.

Antoinette vond thans den tijd gekomen om Constance hare plannen omtrent het kasteel Rougemont mede te deelen, en haar te zeggen, dat zoodra Henri met Eugenie van Clerc was gehuwd, en ook hare Constance een gelukkig eigen tehuis had gevonden, zij zelf plan had zich in het klooster van Maubuisson te begeven, om zich onder de leiding van mademoiselle van Orleans en in gemeenschap met de vrome zusters

voor het leven hiernaauks voor te bereiden.

»En mag uwe dochter uw voorbeeld niet volgen? Waarom zou het noodig zijn, van elkander te scheiden, liefste mama? Ik heb voor deze aarde geen anderen wensch, dan bij u te zijn, en mij met u nog meer van de wereld terug te trekken; dat zou eerst recht de grootste vreugde voor mijn hart zijn,» hernam Constance.

»Neen, neen, mijn kind, dat is uwe roeping niet. Gij zijt er integendeel toe geroepen zonneshijn te brengen in eene edele familie, de echtgenoot te worden van een man, die, naar ik geloof, uwer waardig is,» sprak de Barones haar met vuur tegen.

Angstig, sprakeloos staarde het verschrikte meisje hare moeder bij deze mededeeling aan. Het was haar toch genoegzaam bekend, hoe weinig er, bij huwelijken, naar de gevoelens der kinderen werd gevraagd, welk eene onvoorwaardelijke gehoorzaamheid de ouders in dat opzicht van de jongelieden verwachtten. Geen wonder derhalve, dat zij angstig werd. Zij zou echter niet lang ontrent het doel van haar leven in onzekerheid blijven. Antoinette nam opnieuw het woord, en verhaalde haar welk aanzoek haar was gedaan, en hoe zij met vreugde hare toestemming had gegeven.

Constance had met ontroering naar de woorden harer moeder geluisterd; tevergeefs deed zij haar best haar gevoel meester te blijven, met eene door tranen verstikte stem smeekte zij, terwijl zij haar hoofd tegen Antoinette's schouder vlijde: »Moeder, laat mij met u medegaan naar Maubuisson. Ik smeed u, dwing mij niet tot deze verbintenis.»

»Ik weet waarlijk niet, wat ik daarvan zeggen moet,» voerde de Barones haar verbaasd te gemoet. »Ik had verwacht, dat gij dit aanzoek op eene geheel andere wijze zoudt hebben opgenomen. Ik dacht, dat de vriendschap, die gij voor Theophile koestert, en de achting, die gij zijne familie toedraagt, het uitzicht zijne gemalin te worden, voor u tot iets even verblijdends zou hebben gemaakt, als het voor mij is. Wilt gij mij

zeggen, wat de reden kan zijn van dit zonderlinge gedrag?»

»Als het uw wensch en bevel is, dat ik met Theophile van Blois huw, dan moet ik natuurlijk gehoorzamen,» antwoordde Constance, geheel uit het veld geslagen. »Voor een paar maanden zou ik nog met vreugde hebben vernomen, wat mij nu diep bedroeft. O liefste mama, dwing mij niet! Vrijwillig kan ik deze verbintenis niet aangaan.»

»Maar waarom niet?» vroeg de Barones dringend, en op bijna strengen toon. »Lieve mama, zou ik als zijne vrouw niet gedwongen zijn dikwijls in die lichtzinnige gezelschappen te verschijnen, waarvan ik zulk een afkeer heb? Zou ik niet gedwongen zijn met mannen om te gaan, als Voltaire, Rousseau en dergelijke, met lieden, aan wier gesprekken ik niet zonder huivering kan denken?»

»Maar deze mannen hebben zich toch vóór de Jansenisten verklaard,» bracht de Barones daartegen in.

»Alleen om den paus en de door hen verachte geestelijkheid tegen te spreken, en die belachelijk te maken,» verklaarde Constance.

»Maar kind, hoe komt ge op de gedachte, dat gij u in de kringen van deze godloochenars zoudt moeten bewegen?» vroeg Antoinette weer.

»Omdat zij vertrouwde vrienden zijn van den man; dien gij tot mijn echtgenoot hebt bestemd, en deze hunne meeningen volkomen is toegedaan,» antwoordde het ondervraagde meisje, nauw hoorbaar.

»Dat is onmogelijk. Ik heb die menschen nooit bij mijne vrienden aangetroffen,» wierp de Barones haar tegen.

»Dat is waar, mama, maar Theophile heeft toch veel omgang met hen gehad, niet alleen bij zijn oom aan huis, maar ook bij de Van Clercs. Met diep leedwezen heb ik het uit zijn eigen mond gehoord, dat hij vele van hunne ontzettende leerstellingen heeft aangenomen.»

»Dat verbaast en bedroeft mij zeer, maar gij vergist u daar zeker in, Constance.»

»O lieve moeder, hoe zou ik er mij over verheugen, als dat het geval was,» antwoordde Constance zeer ontroerd. »Maar hij heeft het mij zelf gezegd, dat hij volstrekt geen godsdienst heeft, ja, dat hij eigenlijk niet eens aan het bestaan van een God gelooft. Hoe zouden wij gelukkig bij elkander kunnen zijn? En zou het van mijn kant volgens Gods Woord zijn gehandeld, wanneer ik uit eigen vrijen wil met hem huwde?»

»Is dat het eenige, wat gij tegen hem te zeggen hebt?» vroeg de Barones verder.

»Ja, het eenige, maar is dat niet genoeg, lieve moeder?»

»Ik moet daar nog over nadenken, lief kind,» was het antwoord der Barones, die diep getroffen was, over wat zij zoeven van den anders zoo beminnenswaardigen jongeling had gehoord.

Wij zullen bij deze gelegenheid maar terstond verraden, dat mademoiselle van Roseville in geenen deele overschillig was gebleven voor de oplettendheden, die Theophile haar steeds had betoond; integendeel, zij had den vriend harer kindsheid, die, hoewel zes jaren ouder dan zij, bij zijne herhaalde bezoeken op Rougemont altijd het liefst met het aardige, kleine meisje had gespeeld, en er later, toen zij tot eene jonge dame was opgegroeid, geen geheim van had gemaakt, dat hij haar oprecht liefhad en bewonderde, reeds lang heimelijk hare wederliefde geschonken.

Met groote droefheid had zij opgemerkt, hoe afgemeten en koel hij haar de laatste veertien dagen in Parijs had behandeld, en met ware zielskwellung had zij zijne godslasterlijke gesprekken aangehoord. Het arme meisje wist maar al te goed, dat hare bleeke wangen en fletse oogen veel minder moesten worden toegeschreven aan de benauwde kamers, en het late naar bed gaan in Parijs, dan wel aan de smart en de ontzetting over de verandering, die met den vriend harer jeugd had plaats gehad. Denzelfden avond, waarop het jonge meisje het ons bekende, lange gesprek met Eugenie had gehouden, had ook Theophile, terwijl zij nog vol ontzetting was over de lichtzinnigheid, waarmee het jonge meisje over den godsdienst sprak, zoo met God en Goddelijke dingen

gespot, dat het haar duidelijk was geworden hoe de band der liefde, die hen aan elkander verbond, moest worden vaneengereten. Zij wist, dat er geene gemeenschap kan bestaan tusschen het licht en de duisternis, en van nu aan stond het bij haar vast, dat, hoewel zij nooit zou nalaten voor de bekeering van haren geliefden vriend te bidden, zij er toch met ernst naar moest trachten, de gedachte aan hem uit haar hart te verbannen. Maar ach, hoe bloedde daarbij het arme meisje het hart; hoe moeielijk was het haar gevallen de tranen terug te houden, die in hare oogen opwelden, en het kloppende hart tot zwijgen te brengen, toen hij haar de beide laatste keeren, dat zij hem in de salons zijner moeder had ontmoet, koel en zonder acht op haar te slaan, was voorbij geloopt. Zij meende dat de ontzetting, die zij over zijn spotten had te kennen gegeven, de oorzaak was van deze veranderde houding tegenover haar; het arme meisje vermoedde niet in het minst, dat de jongeling zelf er niet minder onder leed dan zij, en dat het afwijzende antwoord van de Barones, en het zich voegen naar den wil zijner ouders in zijn gemoed een geweldigen strijd hadden doen ontbranden.

Sedert Constance voor eenige weken had gehoord, dat er voor den vriend harer jeugd sprake was van eene verbintenis met mademoiselle Belleville, was haar hart vervuld geweest met een gevoel, dat men smartelijke verlichting zou kunnen noemen. Zij was thans ten minste bevrijd van eene groote verzoeking zij had niet langer den zwaren strijd te strijden tusschen hare innige natuurlijke liefde en haar plicht jegens God. Zoo *was* het geweest, en *thans*, thans werd zij weer onverwachts, plotseling midden in de gevreesde verzoeking teruggeleid, voor het wegnemen waarvan zij God zoo vurig had gedankt; opnieuw werd de strijd tusschen vleeschelijke liefde en liefde tot God haar zoo moeielijk gemaakt, dubbel moeielijk thans door de wenschen harer moeder, door het gevoel der innige dankbare liefde voor deze, en het verlangen alles uit liefde voor haar te doen, en haar vreugde te bereiden.

Antoinette en Constance gingen thans van elkander; beiden voelden behoefte in hunne

kamer alleen te zijn. Constance lag langen tijd op hare knieën, onder vele tranen stortte zij het bekommerde hart voor haren Hemelschen Vader uit, klaagde kinderlijk Hem al hare nooden en al hare verzoeken, en smeekte vurig om Zijne hulp en leiding. Dat hielp. Gesterkt en getroost stond zij van het gebed op, daarvan verzekerd, haar God en Heer zou woord houden, en de verzoeking zulk een einde laten nemen, dat zij het zou kunnen uithouden.

Toen de Barones er over peinsde, hoe hare lievelingplannen, het eene na het andere, waren vrijdeld geworden, kwam de gedachte bij haar op, of het wel verstandig en liefdevol was geweest, om Constance in alles haar eigen zin te laten volgen, of het goed was, haar toe te staan hare jeugd en schoonheid in een klooster te begraven, of zij er op moest staan, dat haar kind het eervolle aanbod, de haar aangeboden aanzienlijke plaats in de wereld, aannam. Maar ach, wat had zij, de *pleegmoeder* nog te maken met plannen voor Constance's toekomst? Hare echte ouders waren immers gekomen om hunne aanspraken te doen gelden, en waren, wie weet hoe dicht al in de buurt! — Toch had deze smartelijke gedachte ook zijne lichtzijde; want moest men niet veronderstellen, dat de ouders dezen wensch van haar, de pleegmoeder, zouden ondersteunen?

Doch hoe zou men Constance op het bestaan van deze voorbereiden, vooral thans, nu het voorafgegane gesprek het arme meisje zoo zenuwachtig had gemaakt? Het was geene lichte taak tot haar te zeggen:

»Ik ben uwe moeder niet — gij zijt niet mijne dochter.» Antoinette had er den moed niet toe, ten minste niet nu terstond. Om het woord uit te spreken, dat hun beiden, haar en haar dierbaar kind, van zoo nabij betrof, moest eene passende gelegenheid worden afgewacht.

De dag spoedde ten einde. De laatste stralen der avondzon wierpen een gouden weerschijn op de met wijngaarden begroeide heuvels aan den oever der Seine.

Van de torens van het kasteel klonk een welluidend kloggelui, dat aan de vlijtige landlieden het welkome teeken gaf, om den

arbeid te staken. Deze lieten niet lang op zich wachten, van alle kanten kwamen zij in grootere en kleinere troepen door de korenvelden, de vrouwen met hunne hooge mutsen, waaraan natuurlijk de op twee sleutels gelijkende strikken niet ontbraken, hunne korte rokken vol opgelezen korenaren. Naast de moeders trippelden de kleine kinderen, beide handen vol gouden aren. De kleinen willen toch ook zoo gaarne helpen, niet alleen hun moeder of een grootere zuster, maar zelfs den vader, die met de zeis achteraan komt, en zich al vooruit verheugt op de rust, die hem in den gezelligen kring der zijnen wacht, nadat hij den last en de hitte des daags heeft gedragen.

Antoinette had zich opnieuw naar het reeds vermelde prieel begeven, en voelde zich door het liefelijke, vreedzame beeld, dat zich haar hier aanbood, zoo aangetrokken, dat zij voor het oogenblik al hare bekommernissen vergat. Constance, die met Babette, eene wandeling door de korenvelden had gedaan, kwam nu met de maaiers en de vrouwen, die aren hadden gelezen, terug, haar hoed versierd met een krans, die een der dorpsmeisjes haar van wijngaardenloof en korenbloemen had gevlochten.

Ook zij had voor eene poos vergeten, dat zij, hoewel jong in jaren, zich oud voelde door haar leed. Een bediende, die niet was gekleed in de livrei der van Rosevilles of die der naaste bureu, ging juist door de laan naar het kasteel toe. De met zilver afgezette blauwe livrei kwam Constance bekend voor. Onwillekeurig naderde zij den vreemden man, om echter terstond terug te treden. Babette echter niet. Deze snelde op den ouden bekende toe, en schudde hem hartelijk de hand, ja bood hem zelfs eerst de eene en daarna de andere wang aan tot een kus, en ging toen onder een levendig gesprek met hem verder naar het kasteel. Constance was intusschen reeds vooruitgesnel, en kwam ademloos, met gloeiende wangen, en van inwendige vreugde schitterende oogen bij hare moeder in het prieel.

»Wat is er gebeurd, Constance? Kind spreek toch. Wat heeft u zoo opgewonden?» vroeg Antoinette ongerust.

»O mama, denk eens, wat er gebeurd is. De heer en mevrouw Erlington zijn hier. Op weg naar Rouaan werd mevrouw Erlington zoo ongesteld, dat zij niet verder konden reizen, maar een onderkomen moesten zoeken, in heb zooveen den bediende Willem gezien, en gehoord, dat hij dit alles aan Babette heeft verteld.»

Het was der Barones bij dit bericht, als werd zij door den bliksem getroffen. Had men haar gezegd, dat zij haar hoofd op het blok van den scherprechter moest leggen, dan had zij nauwelijks meer ontsteld kunnen zijn. Het zwaarste uur was voor haar gekomen, hoe zou zij het kunnen doorstaan!

Toen Constance het doodsbleeke gelaat der Barones zag, meende zij niet anders, dan dat zij de oorzaak daarvan was, dat zij door haar onwil om den wensch van hare moeder te vervullen, deze zooveel leed had berokkend, en het arme meisje dacht, dat ook voor haar het moeielijkste uur was gekomen. Ach, hoe brak bij dit vermoeden de storm in haar hart opnieuw los, die op haar innig gebed, eerst voor eenige uren was bedaard. Was het dan waarlijk haar plicht hare trouwe moeder zoo diep te bedroeven? Werd het zware offer, de teederste gevoelens van haar hart te onderdrukken, en de liefde van hem te versmaden, dien zij zoo innig weder liefhad, dan wel *werkelijk* van haar gevorderd? — De Engelsche vrienden kwamen haar als geroepen. Zij zou haar geheele hart voor mevrouw Erlington uitstorten, die lieve dame zou haar zeker begrijpen, en haar duidelijk maken, wat haar plicht was; en God zou haar kracht geven om te doen, wat goed was. Dat waren de gedachten van Constance. Zij wist echter niet, dat hare moeder reeds vooraf het besluit had genomen, om geheel tegen het gebruik en de gewone vormen in, Theophile gelegenheid te geven zelf, in eigen persoon, zijn verlangen aan Constance voor te dragev.

HOOFDSTUK XVI.

DE WEDERGEVONDEN DOCHTER.

Het duurde niet lang, of Babette verscheen

op het terras, om hare meesteres te melden, dat de bediende van den heer Erlington daar was, en uit naam van zijn heer voor dezen vergunning verzocht, om de Barones zijne opwachting te mogen maken. Babette vertelde verder, hoe zij van Willem had gehoord, dat de vreemde heer en mevrouw in het logement van het dorp hun intrek hadden genomen, en plan hadden om, indien de ongesteldheid van mevrouw Erlington het toeliet, hunne reis naar Rouaan den volgenden dag voort te zetten.

De Barones verklaarde zich bereid den heer, die zich liet aandienen, te ontvangen. Maar hoe groot was Constance's teleurstelling en verbazing, toen hare moeder haar verzocht zich naar hare kamer te begeven, daar zij den Engelschen heer *alleen* wenschte te spreken. Die arme Constance! Zij had zich zoo verheugd over de aankomst der vreemdelingen, aan wie zij zooveel te danken had. En hoe zou zij nu gelegenheid vinden, om haar hart voor mevrouw Erlington uit te storten! De vreemden blijven maar zoo kort, en nu wil hare moeder haar niet eens toestaan den heer Erlington te zien. Alles scheen haar tegen te loopen.

De Barones ontving den heer Erlington met stijve, vormelijke beleefdheid. Hij en zijne echtgenooten waren toch in hare oogen de eigenlijke oorzaak van de afwijkende godsdienstige begrippen in hare familie, en van hare verijdelde hoop. En was niet de Engelschman thans als met een uitgetrokken zwaard gekomen, om met geweld den band door te snijden, die haar en Constance zoo nauw met elkander verbond? Zij wildé den vreemdeling daarom niet *haten*, — dat zou slecht zijn geweest, en geheel in strijd met haren van nature zachtmoedigen, vriendelijken aard; zij kon het echter niet over zich verkrijgen hem vriendelijk welkom te heeten. De heer Erlington gevoelde zich door deze koele ontvangst zoo onaangenaam getroffen, dat het hem bijna speet de Barones te hebben opgezocht. Was dat dezelfde beminnelijke dame, die hem en de zijnen met bewijzen van vriendschap had overstelpt, en hun zooveel beleefdheid had bewezen? Vanwaar die in het oog vallende verandering? Hij, die zich

deze vragen voorlegde, zou niet lang in onzekerheid blijven.

De Barones vroeg naar den welstand van mevrouw Erlington, waarop de gevraagde verhaalde, dat zijne vrouw zich op dat oogenblik ongesteld gevoelde, en dit de reden was, waarom zij hunne reis naar Rouaan niet hadden kunnen voortzetten. De vele gemoedsbewegingen, die zij in den laatsten tijd had moeten doorstaan, daarbij de verre reis naar Parijs, hadden hare gezondheid zeer geschokt. Op de aanmerking der Barones, dat zij zich verwonderde, hoe mevrouw Erlington zulk eene lange reis onafgebroken had kunnen voortzetten, antwoordde de aangesprokene, dat de aangelegenheid, die hen naar Rouaan riep, geen uitsstel gedoogde, zij hoopten derhalve reeds den volgenden morgen daar te zullen aankomen.

»Uwe haast is onnoodig,» zei de Barones met van zenuwachtigheid bevende stem. »Uwe aangelegenheid voert u niet verder dan tot hier, in dit kasteel.»

»Hoe bedoelt u dat mevrouw,» riep de ontroerde man verbaasd uit. Toen Antoinette echter in plaats van zijne vraag terstond te beantwoorden, den zakdoek voor haar gelaat bracht, om de opwellende tranen te verbergen, kwam er een flauw vermoeden bij hem op van den waren stand van zaken. Hij waagde het echter niet het pijnlijke stilzwijgen af te breken. Eindelijk nam de Barones weder het woord: »Ik heb den heer Vinet gesproken, het doel van uw bezoek is mij niet onbekend. Gij zijt gekomen, om mij van mijn kind te berooven, er blijft mij niets anders over, dan mij aan den wil des hemels te onderwerpen.» Tranen verstikten hare stem, — zij kon niet voortgaan, — terwijl de vader zich in zijne verrassing nauwelijks kon onthouden, de lippen te kussen, die hem zulk eene verblijdende tijding mededeelde. Plotseling was hem een licht opgegaan: Constance van Roseville en Constance Pontêt was een en dezelfde persoon, — zijne verloren Emily. Geen wonder, dat deze zoo zeer op zijne vrouw geleek, geen wonder, dat zij zich vroeger zoo onweerstaanbaar tot elkander aangetrokken hadden gevoeld. Zou dat lieflijke meisje dan werkelijk zijn verloren

kind zijn! O, hoe had de Heer alles welge maakt! Boven alle bidden en denken! »Looft den Heer, want Hij is goed, want Zijne goedertierenheid is in eeuwigheid.» Zoo had de gelukkige vader gaarne willen juichen, wanneer het innigste medelijden met haar, die voor zijn kind eene moeder was geweest, hem daarvan niet had teruggehouden. Het was Antoinette, niet tegenstaande de aanwezigheid van een vreemde, niet mogelijk haar gevoel, den zwaren strijd, dien hare ziel te strijden had, te verbergen; het edele hoofd diep gebogen, geheel overstelpt van droefheid, liet zij hare tranen den vrijen loop, — de daareven nog zoo stijve, vormelijke dame weende als een kind.

»Gij zult uw kind natuurlijk van mij terug eischen, ik kan het niet anders verwachten,» ving zij eindelijk weer aan. »Maar, niet waar, gij zult ze mij niet terstond ontnemen, gij zult ze mij nog eenigen tijd laten houden, dat ik mij kan voorbereiden op de smartelijke scheiding?»

De heer Erlington stond bij deze hartroerende woorden van zijn stoel op, nam zachtens de hand der weenende vrouw in de zijne, en zocht haar te troosten met de verzekering, dat noch hij, noch zijne vrouw de scheiding zwaarder zouden maken dan noodig was; zij konden hun verblijf in Frankrijk nog zeer goed eenige maanden verliengen, en hoopten de liefderijke pleegmoeder zeer dikwijls bij hun kind te zien, dat zoo oneindig veel aan haar te danken had.

Nadat de Barones den heer Erlington voor deze toegenegenheid had gedankt, en de storm in haar binnenste langzamerhand een weinig tot bedaren was gekomen, beproefde zij den gelukkigen vader eene korte schets te geven van den levensloop van zijn kind. Zij verheelde hem ook hare teleurstelling niet, dat Constance niet genegen was het uiterst vereerend huwelijksaanzoek van den jongen Graaf van Blois aan te nemen, en voegde er bij, de jongeling was, voor zoover zij hem kende, een voortreffelijk jong mensch, en wat Constance tegen hem in te brengen had, was zeker niets dan inbeelding. Wanneer Constance tot deze verbintenis kon

besluiten, dan zou de scheiding van hare lievelinge voor haar, de pleegmoeder, niet zoo smartelijk zijn.

De heer Erlington antwoordde, dat die zaak geen haast had, zij zouden genoegzaam tijd hebben, dat alles nader te overwegen, doch de vriendelijke dame zou wel kunnen begrijpen, hoe hij er naar verlangde zijn kind aan zijn vaderhart te drukken, en aan de treurende moeder de heuglijke tijding mede te deelen. Natuurlijk vond Antoinette dit verlangen zeer begrijpelijk, zij herinnerde er den heer Erlington echter aan, dat Constance van al deze dingen niets vermoedde, dat zij niet den geringsten twijfel koesterde, of zij was werkelijk Constance van Roseville, en dat daarom, vóórdat de vader zijn vroeger verloren kind kon wederzien, zij, de pleegmoeder, den zwaren plicht te vervullen had, haar de zonderlinge verandering in haar lot mede te deelen. Bij een zoo fijngevoelend wezen als Constance was, moest daarbij zeer voorzichtig worden te werk gegaan. Eene plotselinge mededeeling kon voor het lieve meisje licht ernstige gevolgen na zich slepen. Daarbij was het haar, Antoinette, bijna onmogelijk rustig met Constance over de gewichtige zaak te spreken, voordat haar eigen gemoed weer wat kalmer was geworden. Den volgenden morgen wilde zij het terstond beproeven. De heer Erlington zou intusschen zijne vrouw niet langer in de treurige onzekerheid laten, maar haar alles verhalen, en haar ook tot bevestiging van het verhaalde een klein bewijs brengen. Bij de laatste woorden reikte zij den dankbaren vader het ons bekende medaillon over. De heer Erlington haalde daarop een volkomen daaraan gelijk medaillon te voorschijn, dat hij, aan eene fijne gouden ketting bevestigd, op het hart droeg. Het bevatte een lok haar van zijne vrouw met de woorden E. E. De echtgenooten hadden deze medaillons op den dag hunner verloving gewisseld. De blonde lok, die zich naast de donkere in het eene medaillon bevond, was daar waarschijnlijk door Lucie Raymond in gedaan.

Hoe groot ook bij den heer Erlington het verlangen naar zijn kind was, toch moest hij de Barones volkomen gelijk geven, en snelde

thans met de onverwachte heuglijke tijding naaar zijne vrouw.

Toen Constance den volgenden morgen de oogen opsloeg, zag zij, tot hare verbazing, Antoinette voor haar bed zitten. De oogen van hare geliefde moeder waren rood van het schreien, hare wangen waren bleek, het nog niet gepoederde haar, waarin zich reeds enkele zilveren strepen bevonden, was achtteloos van het voorhoofd weggestreken, zij had de handen over de knieën gevouwen. Zoo had Antoinette reeds langen tijd gezeten, de oogen onafgebroken op het tot nu toe slapende kind gericht.

Constance, door doezenaanblik opeens helder wakker geworden, vroeg ongerust: »Is er iets voorgevallen, lieve mama?» In plaats van te antwoorden nam Antoinette haar in hare armen, drukte haar innig aan het hart, en riep onder een vloed van tranen uit: »Mijn kind, mijn kind, hoe kan ik u afstaan!» »Lieve mama, gelooft u mij dan niet? antwoordde Constance onthutst.» Ik wensch u volstrekt niet te verlaten. Ik wil noch met Theophile, noch met iemand anders trouwen, maar met u samen naar Maubuisson gaan. Of luister eens, mama, laat ik u nog eens iets anders voorslaan. Wat zou het heerlijk zijn, als wij, gij en ik, in dit mooie, oude kasteel bleven. Ik weet, dat Babette met Brun wil trouwen, gij geeft hun toch zeker gaarne uwe toestemming?»

»Maar wat dan verder Constance?» vroeg de Barones.

»Rosalie verlangt naar Rougemont terug, naar haar moeder. Laat haar gaan, dan zal ik uwe kamenier en uwe dochter beide zijn. Ik heb in Felice geleerd, mij zonder vreemde hulp aan te kleeden. Dan zouden wij zoo gelukkig zijn samen, lieve mama, en behoeven geene klachten meer aan te hooren over het eenzame leven, hier op dit oude kasteel. De oude Margot kan voor ons koken, en Alfons kan onze slotvoogd en onze page zijn. Niemand kan ons iets in den weg leggen, wij kunnen hier een even afgezonderd leven leiden als in Maubuisson.»

»Antoinette's tranen begonnen bij deze woorden, die blijk gaven van de innige liefde van het kind voor hare gewaande moeder

opnieuw te vlieten, nogmaals drukte zij Constance aan haar bewogen hart.

»Mijn lief kind,» begon zij eindelijk, haar best doende kalm te zijn, »luister eens naar mij. Ik wil u iets van mijne levensgeschiedenis verhalen, meer dan gij tot nu toe daarvan hebt gehoord. Maar wacht, gebruik eerst het smakelijk ontbijt, dat Margot voor u heeft klaargemaakt, en dat Babette daareven heeft binnengebracht. Ik heb al ontbeten, gij moet het ook doen.»

»Voordat ik opsta, lieve mama? Dat is toch geheel tegen de gewoonte in,» vroeg Constance met bevreemding.

»Ditmaal sta ik gaarne een uitzondering op den regel toe,» antwoordde de Barones. »Ik heb zooveel te verhalen, dat ik het voor u wenschelijk acht, gedurende mijn bericht rustig te blijven, waar gij zijt.»

Langzaam en uitvoerig berichtte de Barones van Roseville, hoe zij Constance als pleegdochter had aangenomen; eerst langzamerhand begreep het angstig luisterende meisje met diepe smart de beteekenis van de woorden harer moeder. Was zij wakker, of werd zij door een benauwden droom gekweld? Was de koorts teruggekomen, de hevige koorts van St. Felice met zijne vele wonderlijke zinsbegoochelingen? Op dit oogenblik was dat nog niet het geval, maar nog voordat de zon zich op dien heerlijken Julidag ten ondergang neigde, lag Constance van Roseville, of liever Emily Erlington, werkelijk in eene hevige koorts. De gemoedsbewegingen, die elkander in de laatste weken hadden verdrongen, hadden het gevoelige meisje te zeer aangetast; het was dus niet te verwonderen, dat haar teeder gestel, 't welk bovendien de gevolgen van het oponthoud in het klooster nog niet geheel te boven was gekomen, er onder bezweek.

Met eene vreugde, die slechts kan worden begrepen door eene moeder, wier geliefde kinderen haar, het eene na het andere, door den dood zijn ontrukkt, met eene dankbaarheid, die met geen woorden is uit te drukken, had mevrouw Erlington intusschen vernomen, dat het meisje, waartoe zij zich van het begin af met moederlijke liefde had aangetrokken gevoeld, waarvan het welzijn haar zoo na

aan het hart had gelegen, dat zij haar nooit zonder innige ontroering had kunnen aanzien, — dat dit meisje met hare open, trouwe, vriendelijke, doordringende blauwe oogen werkelijk hare verloren Emily was. Zij kon niet nalaten van blijdschap te juichen. Eindelijk, eindelijk was toch na het langdurige treuren de dag der vreugde aangebroken. O, hoe gaarne was zij terstond naar het kasteel gesnel, om haar wedergevonden kind aan het hart te drukken. Het viel de gelukkige moeder nog zwaarder, dan het den vader was gevallen, om het gevoel der Barones te ontzien, en te wachten, totdat zij bij hun kind werden geroepen; eene pleegmoeder kon haar toch niet zoo lief hebben, als de eigen moeder haar kind, meende zij. O, hoezeer hoopte de verlangende moeder, dat de liefde van haar kind zich toch niet geheel van haar mocht hebben afgewend, dat Emily ook hare eigen moeder zoude leeren lief hebben.

Drie lange, bange weken waakten de de moeder en de pleegmoeder, bij beurten, dag en nacht aan de legerstede van de geliefde zieke. Het was hartverscheurend nu het zachte steunen, dan weer het luide ijlen van het bewustelooze meisje aan te hooren. Herhaaldelijk smeekte zij hare innig geliefde mama haar niet te verlaten, haar niet aan anderen af te staan, hare mama moest er toch niet in toestemmen, dat zij in dien vreeselijken, donkeren kelder in St. Felice werd opgesloten, uit welker getraliede vensters een liefelijk gelaat smeekende blikken op haar had geworpen, toen zij voor het beeld in den tuin knielde, — een andermaal sprak zij met Theophile van Blois, dan zeide zij tot hem, dat hij niet wist, hoe lief zij hem had, en bezwoer hem, er haar niet toe te verleiden, haar bijbel te verbranden, of wel zij schreeuwde luid van angst, bij den waan hem in een vreeselijken afgrond te zien storten. Dan weer zei ze luide psalmen op, of andere gedeelten uit de Heilige Schrift, en zag naar boven, alsof zij den Heiland al hare smarten klaagde. Dikwijls was de naam van hare dierbare mama, even als die van Henri, Eugenie en Theophile op hare lippen, tusschenbeiden ook die van den heer

en mevrouw Erlington. Brun had een dokter uit Parijs gehaald, alles werd aangewend om, zoo mogelijk, het dierbare leven te redden, toch scheen het vele dagen lang, alsof de weergevonden dochter nooit, zelfs niet door een lachje, de treurende ouders zou doen zien, dat zij hen erkende, en er zich over verheugde, hun kind te zijn.

Eindelijk kwam de crisis, en o welk eene vreugde! zij werd gelukkig doorstaan, het bewustzijn keerde terug. De zieke was echter zoo zwak, dat zij zelfs niet in staat was zich te bewegen. Het scheen haar intusschen niet te bevreemden, dat de heer en mevrouw Erlington voortdurend bij haar waren. Op den derden dag na de crisis, toen de laatste aan de legerstede der geliefde zieke zat, en zich niemand anders in de kamer bevond, zag Constance haar op eenmaal strak aan met een uitdrukking, die de moeder nooit weer heeft kunnen vergeten. Zij strekte de vermagerde, witte hand naar haar uit, vatte de hand van mevrouw Erlington, bracht die aan haar lippen, kustte ze, en zei nauw hoorbaar: »moeder, mijne eigen moeder, vertel mij toch van mijn lief zusje, van mijne lieve Suzette!»

Het hart van de overgelukkige moeder hilde van vreugde bij deze woorden; eerst na eenige oogenblikken was het haar mogelijk woorden te vinden en te antwoorden:

»Mijn inniggeliefd kind, als gij sterker zijt geworden, zult gij alles hooren van Suzette en van uwe andere zuster en uw broertje, maar nu mag ik niet veel met u spreken.»

De moeder was door haar kind herkend; o, hoe vervulde dit het moederhart met lof en dank. Hoeveel lichter zou het haar thans vallen, wanneer zij haar moest afstaan! Na een poos trad ook Antoinette binnen. Met van vreugde stralende oogen stak de zieke haar de witte hand toe, en zei zacht: »Mama, mijn mamaatje, dat is mijne moeder, maar gij blijft toch altijd mijn mamaatje. Ik zal u beiden even liefhebben.»

En beiden, moeder en pleegmoeder, waren daarmede tevreden. Gedurende de laatste drie weken had een band van innige liefde hen aan elkander verbonden, in leed en

vreugde waren zij als zusters geworden. Constance Emily, — deze namen zou de geliefde dochter, met algemeen goedvinden, voortaan dragen, — nam weldra zichtbaar in beterschap toe, zoodat zij na betrekkelijk korten tijd met haren vader reeds kleine ritjes te paard kon maken.

Welk eene groote vreugde was het voor haar zich met hem te kunnen onderhouden! Daar men intusschen, na deze moeilijke twaalf maanden, nog niet veel van hare gezondheid kon vergen, werd er besloten, dat zij tot het volgende voorjaar met hare geliefde betrekkingen in Frankrijk zou blijven.

Antoinette noodigde den heer en mevrouw Erlington dringend uit, gedurende den winter hare gasten te zijn op het kasteel Rougemont. Deze vriendelijke uitnoodiging werd wel is waar met dank aangenomen, doch voordat zij allen naar het gastvrije kasteel vertrokken, wilde de heer Erlington naar Engeland reizen, om het noodige te bezorgen, voor zijne afwezigheid gedurende den winter. De oude Dorothea, die ook den winter over bij haar heer en mevrouw in Frankrijk zou blijven, was de eenige, die volstrekt niet met dit plan was ingenomen. De goede ziel geloofde stijf en strak, haar »heerlijk kind,» had niets anders nodig dan de gezonde lucht van haar vaderland. Hoe eer het met al de haren dit heidensche land, en de menschen met die wonderlijke kleeren, de hooge mutsen met vleugels, en hunne onnatuurlijke spijzen den rug kon toekeeren, des te beter zou het zijn, beweerde zij.

Een mond vol gebraden vleesch in het oude Engeland zou miss Emily, — het oudje kon zich onmogelijk aan den naam Constance gewennen, — meer kracht geven dan de wonderlijke kooksels, die men hier voor haar klaar maakte. Daarenboven was haar, Dorothea zelve, een vriendelijk woord van den eerwaardigen predikant, den heer Rijle, veel meer waard, dan het gebabbel van de Fransche meisjes, die nooit een verstandig woord spraken, en haar aan Lucie Raymond deden denken. Niettegenstaande dit alles was het goede oudje er niet toe te bewegen, met den heer Erlington en haar zoon Willem naar Engeland terug te

keeren. O neen, hoe zou zij een oogenblik rust kunnen hebben, bij de gedachte, dat zij hare arme mevrouw en miss Emily alleen had achtergelaten in dit onbeschaafde land, waar men niet eens een stukje tapijt onder de voeten had.

Intusschen waren in Frankrijk weer donkere wolken gekomen aan den politieken horizon. De zwakke koning had zich door de geestelijkheid laten verleiden tot eene nieuwe vervolging der Jansenisten, ten gevolge waarvan zelfs zijn eigen bloedverwante, mademoiselle van Orleans, gedwongen werd met de zusters van Maubuisson haar heil in de vlucht te zoeken. Welk een troost was het onder deze omstandigheden voor Antoinette en Constance, hunnen beminden vader Gabriel in veiligheid te weten. In het volle vertrouwen op het bloed en de verdiensten van Jezus Christus was de vrome grijsaard eenige maanden te voren ingegaan in de ruste, die daar overblijft voor het volk Gods. De trouwe dienaar des Heeren was alzoo buiten het bereik der vijanden; des te heftiger echter ontlastte zich de toorn van Lodewijk XV over die leden van het parlement, die het hadden gewaagd tegen de geestelijkheid op te treden, en partij te kiezen voor de Jansenisten. De koning liet zich zoozeer door de wraakzuchtige geestelijke vaders ophitsen, dat hij allen, die het hart hadden gehad partij te kiezen voor de Jansenisten, uit het land verbande. Onder dezen was ook de Graaf van Blois, de voornaamste vriend van de familie van Roseville. De edele Graaf was, zooals wij weten, zelfs een van de hoofdleiders der oppositie, niet omdat hij de leerstellingen van de vrienden van Port-Royal was toegedaan, maar veeleer, omdat hij de Jezuïeten verachtte, en zelf te vrijheidlievend was, om iemand, wiens godsdienstige overtuiging van de zijne afweek, daarom te vervolgen. Daarenboven had hij onder de Jansenisten menigen persoonlijken vriend. Hij was genoodzaakt gedurende twee jaren met zijne familie eene toevlucht te zoeken in Holland, totdat de koning van meening veranderde, en vele bannelingen, de edelsten en de besten van zijne onderdanen, naar hun vaderland terug-

riep. Wij willen hier terloops vermelden, dat ook de verbannen Hugenoten in deze opheffingen der verbanningen waren begrepen, dat men hun groote gunstbewijzen, eereposten, en de teruggave hunner familiegoederen als belooning aanbood, wanneer zij zich verder van ketterij wilden onthouden, en weer in den schoot der alleenzaligmakende kerk wilden terugkeeren. Al deze verlokkende aanbiedingen werden echter beslist en zonder aarzelen, door hen, aan ze wie werden gedaan, afgewezen.

Theophile van Blois had bericht ontvangen, zoowel van Constance's ziekte, als van hare ouders, en daar de heer Erlington zijne dochter vrije keuze had toegestaan, met groote teleurstelling en droefheid een afwijzend antwoord ontvangen. Volgens het uitzicht, dat de Barones hem had geopend, had hij nog altijd gehoopt, persoonlijk bij Constance om hare hand te kunnen aanhouden, — door zijn plotseling vertrek naar Holland met zijne ouders was daaraan echter niet meer te denken. Daar Constance te zwak was om eenig bezoek te kunnen ontvangen, was zij wel het allerminst in staat geweest *hem* reeds thans te ontmoeten, en het pijnlijke onderwerp met hem te bespreken.

HOOFDSTUK XVII.

EEN TOEVLUCHTSCOORD.

Die arme Antoinette! Hoeveel moeite had zij zich gegeven om het lot van twee medemenschen aan het hare te verbinden, en tot een schoon geheel te vereenigen, en nu was van haar werk de eene draad na de andere voor hare oogen afgebroken. Hoe goed, dat deze draden werden vastgehouden door Hem, die alles in Zijne hand houdt, die aan een iegelijk de plaats aanwijst, welke voor hem het geschiktst is. Hare gezondheid was door al de zorgen en bittere teleurstellingen zeer geschokt en de hevige hoofdpijn, waaraan zij dikwijls leed, maakte volkomen rust hoogst wenschelijk. Maar juist daaraan was op 't oogenblik niet te denken.

Gedurende de ziekte van hare lievelinge had zij aan andere gewichtige gebeurtenissen

in het geheel niet gedacht, thans echter, nu de zorgvolle dagen en nachten aan het ziekbed voorbij waren, moest zij beginnen te leeren zich geduldig te voegen in hare nieuwe verhouding tot Constance, wat haar echter door de onveranderlijke liefde van haar kind zeer werd verlicht.

De tijding van de opheffing van het klooster, waarheen zij zich had willen begeven, schokte Antoinette ten zeerste, niet minder echter het spoedig daarop volgend bericht, dat hare beste vrienden, de Graaf en de Gravin van Blois, met hunne familie, benevens vele andere kennissen, uit Frankrijk waren verbannen. Zij had zich nog altijd een gunstig gevolg voorgesteld van het *persoonlijk* doen van het huwelijksaanzoek door Theophile van Blois, waartoe zij het plan had gevormd. Nu was ook deze hoop verijdeld! De arme, arme vrouw! Alzoo was ook het toevluchtsoord, waar zij hare dagen had willen eindigen, op de stilte waarvan zij zich had verheugd als op eene haven der rust, thans verdwenen. Haar bleef niets anders over dan, zoodra Henri en Eugenie Rougemont hadden betrokken, en de vrienden naar Engeland waren teruggekeerd, hare woning op te slaan hier in het oude kasteel, bij het waardige echtpaar Alfons en Margot. Zij kon zich niet verhelen, dat zij zich hier zeer eenzaam zou gevoelen; maar was het niet reeds lang haar wensch, geweest zich uit de wereld terug te trekken? Toen echter later de tijding van het treurige lot, der van hun dak beroofde, rondwalende, haar in rang en stand gelijk zijnde, zusters van Maubuisson, in dit afgelegen kasteel tot haar doordrong, kwam de gedachte bij haar op, of het niet goed zou zijn, hen, die ter wille van hun godsdienst uit hunne vreedzame woning waren verdreven, en aan armoede en ellende waren prijs gegeven, de helpende hand toe te steken, en zij kwam hoe langer hoe meer tot de overtuiging, dat zij haar grooten rijkdom niet beter kon besteden, dan tot dit doel. Dat de poorten van het kasteel Roseville voor de arme verdrevenen zouden worden geopend, stond weldra bij haar vast.

Behalve dat rijpte er echter nog een

tweede plan bij haar, namelijk om uit een ander oud kasteel, dat zij van haren vader had geërfd, de tegenwoordige bewoners, de talloze uilen en vledermuizen te verdrijven, en ook hier aan eenige vrome zusters een aangenaam toevluchtsoord te verschaffen. Mevrouw Erlington en Constance, die zij in hare plannen had ingewijd, ondersteunden die niet alleen op het zeerst, maar waren haar ook bij de uitvoering daarvan zoo behulpzaam, dat reeds eene maand na het vertrek van den heer Erlington zes van de vervolgde vrouwen, dochters van de aanzienlijkste Fransche familiën, in het kasteel Roseville hartelijk konden worden welkom geheeten, nadat zij, evenals hun Goddelijke meester, weken lang niet hadden gehad, waar zij het hoofd konden nederleggen. Alfons en Margot waren van oudsher te innig met de familie verbonden geweest, hadden te zeer de meeningen van de familie tot de hunne gemaakt, dan dat zij de aankomst der nieuwe medebewoners, niet met vreugde zouden hebben begroet. De Barones was er van overtuigd, dat ook de slotvoogd van haar vaderlijk kasteel de vluchtelingen even bereidwillig zou opnemen.

Deze toch was een echte Hugenoot, die onder de bescherming van den edelen Baron, Antoinette's grootvader, reeds als kind met zijne moeder in het kasteel een toevluchtsoord had gevonden. Antoinette besloot nu, vóór haar terugkeer naar Rougemont, het kasteel harer voorouders te bezoeken, om het noodige te bevelen, tot opneming van nog zes nonnen van Maubuisson; zij hoopte, door dit kleine aantal het geven van opzien te vermijden. De gedachte haar tijd, nu op het eene dan op het andere kasteel, aangenaam en nuttig onder hare beschermelingen door te brengen, deed de Barones, de toekomst minder donker inzien. Toen mevrouw Erlington haar daarenboven beloofde, dat Constance Emily haar, wanneer de heer Erlington er genoeg mede nam, elk jaar op het kasteel Roseville zou komen bezoeken, kon ze zich zonder moeite in de omstandigheden schikken. Babette kreeg thans vergunning, om met Brun hare brui-

loft te vieren, en reisde daarop met haren gelukkigen man naar het Zuiden om alles op het kasteel Rougemont in orde te brengen, voor de ontvangst van hare meesteres en de gasten van deze.

Bibi, de vroegere page van Constance, zou Brun vervangen, terwijl Elize, de vroegere verzorgster van de overleden Suzette, de kamenier der jonge dame werd, in de plaats van Babette. Daar Antoinette meende, dat een reis naar haar ouderlijk slot niet alleen voor Constance's gezondheid goed zou zijn, maar haar ook genoeg zou verschaffen, deed zij mevrouw Erlington den voorslag om, vóór de terugkomst van haar echtgenoot, met haar en Constance daarheen te reizen, om er zich een paar dagen op te houden. Toen het voorstel door moeder en dochter met vreugde werd aangenomen, draalde Antoinette niet lang, maar begaf zich, nadat zij aan de oudste der zes nonnen de zorg voor de overigen had toevertrouwd, door mevrouw Erlington en Constance vergezeld, op weg naar het kasteel Geneve. Dit kasteel droeg, bijna nog meer dan het kasteel Roseville, den stempel van uit den ouden tijd te stammen, doch bood niet dien schilderachtigen aanblik, hoewel het aan de oevers van een klein binnenmeer was gelegen, en omringd door hooge heuvels en dennenbosschen. Het kasteel was een hoog, vierkant gebouw, dat midden op een groot plein stond. Aan elk der vier hoeken bevond zich een ronde toren. De gracht, waarover een ophaalbrug werd neêrgelaten om toegang te geven tot de poort, was tot boven toe vol. Daar men in dit afgelegen district geen post had, was de oude slotvoogd zonder eenige tijding gebleven van het aanstaande bezoek. Hoe groot was dus zijne verbazing, toen hij op zekeren dag twee reiswagens bemerkte en hem werd gelast de brug neer te laten, en de poort te openen voor de Barones van Roseville.

Groot was de verwarring, die de aankomst van een zoo talrijk gezelschap, en vooral de aanblik van drie zulke voorname dames, op het stille kasteel teweegbracht. Waar was voor hen in de eenzame, maar half gemeubileerde woning een passend verblijf te vinden? Waar zouden de mannen worden gehuisvest

van het geleide, dat de burgemeester van Rouaan de Barones voor hare veiligheid had medegegeven, omdat het reizen zonder geleide in zulk een verwijderd district, waar geene wet werd ontzien en erkend, uiterst gevaarlijk zou zijn geweest. Antoinette's vader had hier vroeger gedurende de zomermaanden verblijf gehouden, en sedert zijn dood, vóór twintig jaren ongeveer, had zich nooit iemand van de familie op het oude kasteel laten zien: het was dus geen wonder, dat het, met uitzondering van de weinige vertrekken, die door Hubert Verner, zijne vrouw en zijne beide zonen werden bewoond, in den vollen zin van het woord eene verblijfplaats was geworden voor uilen en vledermuizen, ratten en muizen. De beide oudjes ontvingen hunne meesteres met passenden eerbied en vele verontschuldigungen, dat zij zoo slecht op het vriendelijke bezoek waren ingericht; Antoinette stelde hun echter met hare gewone vriendelijkheid en minzaamheid gerust, door te zeggen, dat zij het toch niet anders had kunnen verwachten, en blijde zou zijn, als zij maar een eenigszins behagelijk en goed gelucht vertrek voor de beide Engelsche dames in orde konden maken; zij zou zich wel behelpen. Nu begon een bedrijvig leven in het oude kasteel, zooals sedert lang niet in de ouderwetsche vertrekken was gezien. Er werden kisten en kasten opengemaakt, bedden en matrassen gelucht. Het geheele huis door, in de groote voorzaal en in alle kamers, brandden spoedig heldere vuren van dennenhout en de vrouwen waren zoo ijverig in de weer met bezems en emmers, dat de oude bewoners, die hier voorheen in ongestoorde rust hadden gehuisd, namelijk de uilen en de vledermuizen, vol ontzetting over deze bedrijvigheid van de menschenkinderen, niets beters wisten te doen, dan ijlings de vlucht te nemen.

De Barones vooruitberekende, dat zij niet kon verwachten het kasteel van hare voorvaderen als eene geriefelijke woning te vinden, had het wijselijk zoo weten in te richten, dat zij 's morgens in de vroege aankwam. Mevrouw Erlington en hare dochter vonden in de kamer van des slotvoogds vrouw een zoo

geriefelijk verblijf, als zij onder deze omstandigheden slechts konden wenschen, en verwonderden zich over de smaakvolle inrichting, en over de Italiaansche kunstgewrochten, als kleine beeldjes, vazen en schilderijen, die zich hier bevonden, en zoo kostbaar waren, dat men ze als kunstwerken zelfs in Versailles op hooge waarde zou hebben geschat. Hoe hadden deze kostbare zaken hunnen weg hierheen gevonden, in deze afgelegen woning?

De provisiekamers waren zeer ruim voorzien van gevogelte en allerlei wild. Ook bevonden zich uitgezochte wijnen in de oude kelders, zoodat het niet moeielijk viel de onverwachte gasten een flink maal voor te zetten. De groote, met tegels bevoerde voorzaal zag er met hare naakte, steenen muren en vensters zonder gordijnen, kaal en niet zeer uitlokkend uit, en hoewel de herfst nauwelijks was aangebroken, was het reeds noodig geweest er groote vuren aan te leggen; die luid knetterende houtvuren droegen er evenwel juist niet weinig toe bij, om aan dit sombere vertrek ten minste een eenigszins gezelligen schijn te geven. De stoelen waren wel is waar niet opgevuld en hard, daarbij veel te hoog en te smal om gemakkelijk te kunnen genoemd worden, doch dit werd weder vergoed, doordat de oude eikenhouten tafel met het fijnste damast was gedekt, en rijk voorzien van zilveren tafelgereedschap. In het oude slot met hare gasten aan eene zoo prachtig gedekte, van alles voorziene tafel te zitten, was voor Antoinette eene aangename verrassing, waarvan zij volstrekt geen vermoeden had gehad.

Op den dag na hare aankomst bezichtigde zij, onder geleide van den slotvoogd, alle bewoonbare, gewoonlijk niet in gebruik zijnde vertrekken van het oude gebouw, en deelde den trouwen dienaar, onder bevel van geheimhouding, het doel van hare komst mede, waarover hij zich zichtbaar verheugde. Een tamelijk goed onderhouden gedeelte van het huis, vanwaar men een prachtig uitzicht had over het meer, werd voor de nonnen bestemd; de door muren omringde, aan die zijde goed in orde gehouden, deels met schoone bloemperken versierde, deels met

vruchtboomen beplante tuin, was door zijn schaduwrijke paden en zijne beschutte ligging voor de nieuwe bewoners als uitgezocht, tot een liefelijk plekje om zich te verpozen, en werd door de aan alles denkende, liefdevolle bezitster, tot het uitsluitend gebruik van hare beschermelingen aangewezen. Toen Antoinette zich met den slotvoogd daarin wilde begeven, om hem nader te bezichtigen, ontmoette zij op met een maagdepalm dicht begroeid pad, onverwachts twee mannen, die over de plotselinge ontmoeting niet gesticht schenen te zijn. Den eenen, een grooten, als zeeman gekleeden man, zag men het aan, dat hij, hoewel zijn gelaat thans de onmiskenbare sporendroeg van een ernstige ziekte, vroeger een schoon man moest zijn geweest, van krachtigen lichaamsbouw. De holle wangen, de onzekere gang, het bedriegelijke wit van zijn gelaat met de verdachte blosjes, toonden maar al te duidelijk aan, dat de tering hem tot hare prooi had verkozen.

Langzaam ging de teringlijder voort aan den arm van zijn metgezel, een man van middelbare grootte, die er, al scheen hij ook den dood niet zoo nabij te zijn als de eerste, toch ook zeer ziek uitzag. Het glanzige, zwarte haar van den begeleider begon reeds grijs te worden, op zijn bleek gelaat zag men de uitwerking van een langdurig verblijf in een Zuidelijk klimaat, maar de donkere oogen hadden niets van hun glans verloren. Toen hij ze op de Barones van Roseville vestigde, was deze in staat geweest in tranen uit te barsten, zonder te kunnen zeggen waarom. De vreemde mannen gingen de dame met een beleefden groet voorbij, en toen zij verdwenen waren, deelde de slotvoogd zijne meesteres mede, dat de doodzieke man zijn zoon Julius was, die vóór zijn terugkomst uit het Zuiden van Spanje door een schipbreuk en het ten gevolge daarvan uitgestane onuitsprekelijke lijden en de ontberingen van allerlei aard, zijne gezondheid had verloren. Bij alles, wat hij had geleden, was nog de groote smart gekomen, dat hij, niettegenstaande langdurig zoeken, noch zijne jonge vrouw, noch zijn eenig zoontje, die hij beide vóór zijn laatste reis te Parijs had achtergelaten, had kunnen te-

rugvinden. De andere heer was zijn schoonzoon, die reeds gedurende vele jaren voor zijn Julius een trouw vriend was geweest, en hem in de dagen van rampspoed zeer veel deelneming had betoond. Ter wille van zijn zieken zoon verheugde hij, de slotvoogd, zich dubbel over de komst der vrome nonnen. Zij zouden hem zeker bijstaan zich op den dood voor te bereiden, en ook, zonder twijfel, door hunne geneeskundige kennis, een groote steun zijn voor zijne diepbedroefde moeder. Natuurlijk deelde de Barones het vertrouwen en de hoop van den grijsaard.

Antoinette bleef slechts zoo lang, totdat alles voor het opnemen der zes nonnen in orde was gebracht. Nadat zij Constance een wondervollen, voor haar geheel nieuwen aanblik had laten genieten, dien van de naburige zee, maakte men zich gereed naar het kasteel Roseville terug te keeren.

De heer Erlington was intusschen reeds uit Engeland teruggekeerd, en zag met verlangen naar zijne geliefde betrekkingen uit, vooral daar het hem niet onbekend was door welk eene beruchte, onveilige streek hun weg ging. Hoe groot was de vreugde, toen het geheele reisgezelschap behouden en wel op het gastvrije kasteel aankwam. En welk eene beschrijving gaf de oude Dorothea van de onherbergzame streek en het wonderlijke kasteel. Uit volle overtuiging verzekerde zij den heer Erlington: zij en de goede mevrouw hadden met miss Emily veertien dagen doorgebracht, onder roovers en smokkelaars. Want wie anders als zulke lieden hadden al dat zilverwerk en die fijne wijnen naar een zoo vervallen, slechts half gemeubileerd kasteel kunnen sleepen?

En dan de spoken. Zij, Dorothea, had vroeger nooit aan zoo iets geloofd, maar daar, in dien ouden toren, had zij te veel vreemde geluiden gehoord, en in den maneschijn zooveel wonderlijke gestalten in de lange gangen zien heen en weer zweven, dat zij volstrekt niet meer aan het bestaan van spoken twijfelde; wat zij met eigen oogen en ooren had gehoord en gezien, daar kon geen mensch haar van afbrengen. Dat het vreemde land na deze lotgevallen niet in de gunst

van het vaderlandlievende oudje was gestegen, laat zich wel denken.

Eenige dagen na de terugkomst van het reisgezelschap kwamen er onverwachts nieuwe gasten op het kasteel Roseville aan. Daar Henri en Dr. Pierot op hunne terugreis door Rouaan moesten, hadden zij, gedeeltelijk uit nieuwsgierigheid, gedeeltelijk in de hoop de Barones en Constance daar misschien aan te treffen, besloten, het kasteel Roseville aan te doen. Dat de onverwachte gasten of liever huisgenooten met een hartelijk welkom werden ontvangen, behoeft wel niet te worden gezegd. Henri was geheel in verrukking over Londen en al de bezienswaardigheden der wereldstad, en was spoedig met geestdrift aan het vertellen van de reuzenbouwwerken, die hij met zijn gouverneur had bezichtigd, vooral van de Westminster-hall, waarin Richard II bij het feest zijner krooning een gastmaal had laten aanrichten voor 10000 personen, en waarin later een andere Engelsche koning ter dood veroordeeld werd. Hoe vol vuur zou de levendige jongeling zijn geweest, wanneer hij had kunnen verhalen van het later voltooide grootsche bouwwerk, het tusschen de Theems en de Westminster-abby opgerichte nieuwe parlamentsgebouw, met zijne, voor een deel met verkwistende pracht ingerichte, 11000 zalen en kamers; hoe meesterlijk zou hij de leden van het parlement met hunne groote, witgepoederde krulpruiken hebben geteekend, hoe zou hij zijne toehoorders in verbazing hebben gebracht, door de beschrijving van een der grootste klokken der wereld, »Big Ben» genaamd, die een gewicht heeft van 260 maal honderd ponden, en in een der drie groote prachtige torens, den zoogenaamden *klokkentoren* (St. Stephanus toren) van het parlamentsgebouw hangt, vanwaar zij met zwaren, luiden klank, heinde en ver door de onmetelijke wereldstad, den tijd van den dag aangeeft.

Het was Henri terstond opgevallen, dat Constance er nog zwakker uitzag, dan toen hij haar in Parijs had verlaten, en ook, dat zij haar haar anders droeg, namelijk in kleine krulletjes; het scheen hem echter toe, dat zij er gelukkiger uitzag dan vroeger. Voordat hij echter gelegenheid had gehad, nauw-

keuriger naar haren welstand te vragen, kwam de oude Dorothea op het terras.

Het was een heerlijke avond, en daar Antoinette meende, dat het allen genoeg zou doen de vroolijke wijngaardeniers van den wijnoogst te zien terugkomen, had zij het gezelschap naar dit haar lievelingsplekje geleid. Daarheen was thans ook de oude kindermeid gekomen, en zeide met al den ijver van haar ambt met laider stem, in de taal, waarmee de reizigers gedurende de laatste in Engeland doorgebrachte maanden vertrouwd waren geworden:

»Miss Emily, of u zoo goed wilt zijn, binnen te komen, uwe moeder maakt er zich ongerust over, dat u nog zoo laat buiten zijt. Het dauwt al; hoort u het, miss Erlington.»

»Wat beteekenen die praatjes, lieve moeder?» vroeg Henri, geheel in de war gebracht. »Wat is dat voor een wonderlijk mensch?»

Constance Emily ging, tot groote bevrediging van de oude, in haren dienst zoo ijverige kindermeid, terstond in huis. Dr. Pierot verwijderde zich eveneens. Antoinette echter deelde, van de gelegenheid gebruik makend, den verbaasden jongeling de ge-

beurtenissen mede, die Constance betroffen, en ons reeds bekend zijn. Verrast, met gemengde gevoelens, op nieuw levendig aan zijn eigen twijfelachtige afkomst herinnerd, luisterde Henri naar het verhaal zijner moeder. De aanwezigheid van den heer en mevrouw Erlington vond hij alles behalve aangenaam, hij moest zich echter in het onvermijdelijke voegen. Hij en de heer Erlington hielden later, gedurende de zes maanden, die zij nog onder één dak doorbrachten, menig belangrijk gesprek met elkander, zoo wel over godsdienstige als over staatkundige onderwerpen, en hoezeer hunne meeningen ook uit elkaar liepen, toch bleef den geheelen tijd door de wederzijdsche verhouding eene vriendschappelijke. Den heer Pierot waren de Protestantsche gasten een doorn in het oog, doch hij moest van den nood eene deugd maken, hij troostte zich echter daarmee, dat het oponthoud der ketters slechts tijdelijk was, en zag met verlangen den tijd te gemoet, waarin miss Erlington met haren gevaarlijken invloed aan gene zijde van het kanaal, ver buiten het bereik zou zijn, zoo wel van zijn kweekeling en van de bedienden in Rougemont, als van de Barones zelve.

DE BOSCHVIJVER.

Door prachtig, zwaar geboomte omringd ligt daar de groote vijver met zijn effen oppervlakte. De veruitstreckende takken naderen het water en pogen het als met natuurlijke armen te bedekken. Betooverende weerspiegeling. Het heldere water, dat door geen windje wordt bewogen, daar boomen en struikgewas van rondom het den toegang beletten, weerkaatst het blauwe azuur, waarlangs nu en dan witte wolkjes langzaam voortglijden.

Het eenige, waardoor deze kristalijne spiegel hier en daar wordt afgebroken, zijn de waterplanten, met hare drijvende bladen en reine bloemen.

Wij hooren slagen van roeispanen, en

waar de vijver een bocht maakt, komt achter het donkere groen een boot te voorschijn, waarin een dame met losse hand de riemen hanteert. Als lijfwacht zwemmen om hare boot eenige helderwitte zwanen, die met trotsche bewegingen het ranke bootje vergezellen. De jonge dame heeft haar tocht ondernomen, om een aantal waterlelies machtig te worden.

Zij ziet reeds haar moeite beloond, want verscheidene dier schoone bloemen heeft haar hand weten te bereiken en als een trofee liggen zij in haar boot. Door deze verschijning op 't water wordt het bevallige waterpartijtje eigenaardig gestoffeerd.

Doch diep in 't hart den jammer en d'ellende
Die schrijnt, wijl daar 't bewustzijn van het zonlicht leeft.
't Gemurmel van de bron, wier kristallijnen droppen
Zij dikwijls streefde met de blanke vingertoppen,
Als haar een vriendenhand geleidde naar de bron,
Ruischt als muziek, waar haar de gloed der zon
Door dorst de tong verlamt en haar de spraak beneemt.
Ze kent die melodij en 't lied is haar niet vreemd,
't Is of z' in 't ruischen steeds de eigen klacht verneemt:
Een enkel straaltje slechts van 't schoone licht der zon,
Een enk'le teug van 't helder water uit de bron.

Ach, blind en dorstig, treffend beeld
Van hen, die 't dor woestijngebied bewonen:
Verblind, gevloekt geslacht, Chams nakroost,
Chams gevloekte zonen
Voor u ook rees en schijnt der volk'ren licht en zon
Dra voere u dat licht ook tot de eeuw'ge bron.

J.

VAN EEN JONGEN DIE ZIJN WOORD NIET HIELD. *

I.

De school was uit en de kinderen begaven zich op weg naar huis. De meesten woonden in het dorp, maar enkelen moesten nog een heel eind loopen, voordat zij hun woning in het veld bereikt hadden.

Drie kinderen liepen te zamen de dorpsstraat uit. Aan het einde daarvan bevond zich een soort van plantsoen met mooie boomen en grasperken, en daar het heerlijk warm weer was, gingen zij hier op 't gras zitten, voordat zij hun weg huiswaarts aanvaardden. Zij hadden ruim den tijd. Het was Woensdagmiddag en de school begon eerst den volgenden dag. De drie kinderen waren

Piet, zijn zusje Mietje en Arie, het zoontje van den molenaar. Mietje droeg een schooltasch in haar arm, en onderwijl zij in het gras zat, zag zij vele bloempjes, die haar tot plukken uitnoodigden, waaraan zij ook voldeed. Zij stond dus weer op, liep het plantsoen rond, en waar zij een bloempje vond, plukte zij dit en lei het in haar tasch, om ze moeder te brengen en er haar meê te verblijden.

De beide jongens keuvelden met elkander.

»Hoor eens, Piet,» zei Arie, »weet je wel dat ik nog drie centen van je moet hebben.»

»Van mij?» vroeg Piet, die een stokje in de hand hield en daarmee links en rechts door het gras sloeg. »Van mij? Droom je?»

»Neen, ik droom niet. Je hebt mij drie centen beloofd.»

»Waarvoor?»

»Voor je boek. Je weet nog wel, dat je vaderlandsche geschiedenis heelemaal uit malkaâr was gevallen en al de bladzijden los hingen. Toen heb ik gezegd: als je mij drie centen geeft, dan zal ik ze weer bijeenplakken. Goed, zei je. Daarop heb ik het boek geplakt en je weer teruggegeven. Maar de drie centen heb ik niet van je gekregen.»

»O!» riep Piet uit, »dat is al zoo lang geleden! Ik heb het heelemaal vergeten. En 't mooiste is, het boek ligt weer geheel uit malkaâr, zoodat je plakken niets geholpen heeft. En daarvoor zou ik je dan nog drie centen geven! Dat kan je begrijpen! Ik geef ze je niet.»

»Maar dan houd je je woord niet,» zei Arie. »En vader zegt: een jongen, die zijn woord niet houdt, is geen knip voor zijn neus waard.»

»'t Kan mij niet schelen wat je vader zegt,» bromde Piet. »Als je mijn boek netjes geplakt had, zoodat de bladzijden niet dadelijk losgegaan waren, dan zou ik je misschien drie centen uit mijn spaarpot gegeven hebben. Nu doe ik het niet.»

»'t Staat je leelijk,» zei Arie. »Ik heb er een heelen avond werk aan gehad, en moeder knorde nog, dat ik zooveel stijfsel vermorste. 't Is mijn schuld niet, dat je boek weer uit malkaâr ging. Toen ik het je gaf, zat het vast. In elk geval, je hebt mij die drie centen beloofd. Geef ze mij nu.»

In dit oogenblik zagen de jongens de sjees van den dokter voorbijrijden. De sjees kwam uit de dorpsstraat en het paard liep hard den straatweg op. De dokter moest zeker naar een zieke.

Onderwijl de jongens keken, zag Piet dat de zweep van den dokter uit de sjees viel. In een wip sprong hij op, en terwijl Arie bleef zitten, rende Piet den weg op, greep de zweep en liep nu zoo hard hij kon de sjees achterna, om den dokter de zweep terug te geven. Gelukkig voor hem behoefde hij niet heel ver te loopen. De sjees hield voor een huis aan den weg stil, en juist toen de dokter uit het rijtuig gestapt was en het paard aan een paal had vastgebonden,

kwam Piet bij hem en overhandigde hem het verloren voorwerp. De dokter vond dit zeer vriendelijk van den jongen, wiens wangen nat waren van het loopen, en zijn portemonnaie voor den dag halende, gaf hij hem een kwartje.

Niemand blijder dan Piet, die nu naar het plantsoen terugging. Arie was opgestaan; hij had gezien dat de dokter Piet iets in de hand had gedrukt. Zeker had de dokter hem geld gegeven. En zou Piet hem nu de drie centen betalen.

»Wat heb je van den dokter gekregen?» vroeg Arie.

»Een kwartje!» antwoordde Piet met een lachend gezicht. »Kijk eens!»

Hij liet hem het geldstuk zien en veegde met de mouw zijn voorhoofd af.

»Dat heb je makkelijk verdiend,» zei Arie, »en nu kun je mij wel die drie centen geven.»

»Ik zou je danken,» zei Piet. »Dat kwartje bewaar ik zoolang ik kan.»

»Dan ben je niet eerlijk. En weet je hoe mijn vader zulke jongens noemt, die niet eerlijk zijn?»

»'t Gaat me niet aan, wat je vader zegt.»

»Toch zal ik het je zeggen,» zei Arie.

»Vader zegt, dat jongens, die niet eerlijk zijn, op een dief gelijken.»

»Dus houd je mij voor een dief!» riep Piet uit, die rood werd van kwaadheid.

»Ja, als je mij de drie centen niet geven wilt, die ik eerlijk verdiend heb en die je mij had beloofd.»

Nu werd Piet woedend en gaf Arie onverwachts een slag in 't aangezicht. Dit liet Arie zich niet ongestraft doen en beide jongens begonnen te vechten, waarbij Piet het kwartje liet vallen. Hij staakte nu terstond het vechten en zocht naar het geldstuk.

II.

Mietje had intusschen menig bloempje verzameld en was al zoekende en plukkende bij een winkel gekomen vlak bij het plantsoen. In dien winkel werd allerlei te koop aangeboden, en Mietje had er dikwijls voor gestaan, om er naar te kijken. Daar lagen ook vele dingen, die een meisje konden be-

koren. Vooral was er een breikoker bij met mooie groene en blauwe bloempjes beschilderd. Zoo dikwijls zij nu dien breikoker zag, was de wensch in haar opgekomen er zoo een te mogen hebben. Maar zij had geen geld, en moeder had gezegd, zij moest zoo lang wachten tot St. Nicolaas of tot kerstdag. Dan zou zij er misschien een krijgen. Maar het was nu zomer, en nog zoo lang zou het duren tot het St. Nicolaas of kerstdag was. Ach, was er maar iemand, die haar zulk een mooien breikoker gaf! Hij kostte maar een dubbeltje. En hoe heerlijk zou het zijn, als zij daarin al hare breipennen zou kunnen bergen."

»Ik zal het moeder nog eens vragen," zei ze, terwijl zij weer het plantsoen inging.

Daar zag zij de jongens aan 't vechten. Gelukkig ging het gauw over, en ziende dat haar broër over het gras kroop, vroeg zij hem :

»Wat zoek je?"

»Een kwartje. Ik heb 't van den dokter gekregen en nu is 't mij uit de hand gevallen."

»Wil ik je helpen zoeken?" vroeg Mietje.

»Goed."

»En krijg ik dan wat van je, als ik het gevonden heb?"

»Wat wou je hebben, als je 't vindt?" vroeg Piet, die ijverig aan 't zoeken bleef.

»Een breikoker. Ik kan er een koopen voor een dubbeltje in den winkel daar ginds."

»Goed," zei Piet. »Als je 't kwartje vindt, zal ik je een breikoker koopen."

Arie zocht niet meê. Hij was kwaad op den jongen, die zijn woord niet hield.

»Mietje," zei hij, »zoek maar niet, want als jij het kwartje gevonden hebt, geeft hij je toch niets."

Mietje stoorde zich niet aan dezen raad, maar ging zoeken. Het duurde ook niet lang, of zij vond het tusschen 't gras, nam het, en vol vreugde gaf zij het haar broër.

»En nu ga je zeker met mij mede naar den winkel, om het kwartje te wisselen en mij den breikoker te geven?" vroeg Mietje.

»Wou je die nu al hebben?" vroeg Piet lachend. »Ik heb wel gezegd dat ik je een breikoker zou koopen, als je 't kwartje gevonden hadt, maar ik heb geen tijd bepaald.

Ik heb niet gezegd, dat ik het *dadelijk* zou doen. Wacht een paar weken of een paar maanden. In dien tijd zal ik er eens aan denken."

»Maar dat is niet eerlijk van je? Dat is valsch. Je houdt je woord niet en verdraait de meening!" riep Mietje uit.

»Heb ik het je niet gezegd, dat hij het je niet zou geven!" riep Arie uit. »Mijn vader zegt....."

»Houd je mond van je vader," zei Piet. »'t Kan me niemendal schelen. En weet je wat? Ik houd mijn kwartje. Daarmee is 't uit. Hebben is hebben en krijgen is de kunst."

In dit oogenblik gebeurde er iets dat geen van de kinderen en allermint Piet verwacht had.

Een groote hond was den slagerswinkel ingeslopen, had een kluijfe gestolen, en met dit voorwerp in zijn bek rende hij, daar de knecht van den slager hem achterna zat, de dorpsstraat door, het plantsoen in, om op den straatweg te komen. Juist op het punt, waar de drie kinderen stonden, was de weg zeer nauw, en er bleef voor den hond geen anderen uitweg, dan tusschen het drietal zijn weg te banen. Veel sneller dan ik dit schrijven kan, rende de hond voort, en met een vaart tusschen de beenen van Piet springende, deed hij dit op zulk een onzachte manier, dat hij den jongen ophief en hem met de beenen in de lucht op den grond wierp, waarna hij zoo hard als hij kon wegliep.

»Mijn kwartje? Mijn kwartje!" riep Piet uit, terwijl hij verschrikt opsprong. »Mijn kwartje is uit mijn hand gevallen!"

»Heel goed! Heel goed!" zei Arie. »Dat komt er van! Dat is je loon voor je oneerlijkheid en het niet houden van je woord. Hadt je mij de drie centen gegeven, en was je met Mietje naar den winkel gegaan, om daar een breikoker voor haar te koopen, dan zou dit niet gebeurd zijn. Zoek nu maar zoolang als je wilt. Ik zoek niet meê. Je houdt toch je woord niet, al zou je mij nog zoo veel beloven!"

Arie ging weg.

Ik kan niet zeggen, dat Arie goed handelde. Men mag geen kwaad met kwaad vergelden. Als hij meegezocht, het kwartje gevonden en het zijn schoolmakker ter hand

gesteld had, zou hij kolen vuurs op zijn hoofd verzameld hebben. En misschien zou Piet dan daardoor tot beter inzicht gekomen zijn.

Mietje bleef nog eenigen tijd en hielp haar broër zoeken, maar hoe ijverig beiden zochten, het kwartje werd niet gevonden, en met een hangend hoofd ging Piet naar huis, gevolgd door zijn zusje.

Den volgenden dag wisten al de schooljongens wat er in het plantsoen gebeurd was. Toen Piet op het plein kwam voor de school, stonden de jongens allen in groepjes bij elkander, keken en wezen naar hem, en toen hij hen naderde, ontweken zij hem. Zij wilden niet met hem spelen, gaven hem allerlei namen, slipten hem uit en riepen: »Piet is een jongen, die zijn woord niet houdt.»

Ik weet niet wat er verder met hem gebeurd is. Het schijnt mij echter toe dat het hem op zijn verderen levensweg niet goed kan gegaan zijn. Immers, hij had het vertrouwen verloren. Er was op zijn woord geen staat te maken, en wie wil met iemand omgaan, die wel belooft maar niet volbrengt wat hij belooft? Beloven en doen is twee. Voordat men iets belooft, moet men eerst berekenen, of men zijn woord kan houden, en als dit kan, houd het dan, al zou het u ook in den eersten tijd schade berokkenen. Later zult gij er toch voordeel van hebben, al was het dan ook dit: dat de menschen u hun vertrouwen schonken. En dan kan het u niet kwalijk gaan, even als zoo menigeen, die vertrouwende op Gods belofte, blijmoedig zijn weg bewandelt.

DE KETEL EN DE POES.

Een koper keteltje met water

Stond midden op een heet komfoor,
Omringd van schoteltjes en kopjes,
Van suikerpot en eierdopjes,

En met een trempot dicht er voor.
't Blonk alles door de lamp beschenen,
Die naast het groote theeblad stond;
Ook lag op tafel daar om henen
Nog veel voor meen'gen lekk'ren mond.

Het water raakte ras aan 't koken,
Te bobbelen met sterk geluid;
En weldra zag men golfjes komen,
Die, voortgeduwd door 't krachtig stoomen,
Naar buiten drongen door de tuit.
Zij vormden wonderlijke kringen
En stegen altijd hooger voort:
De ketel ving nu aan te zingen,
Zooals het bij den arbeid hoort.

Dit zingen maakte 't poesje wakker,
Dat dicht daarbij te dutten zat;
Zij keek eens op, maar draaide spoedig
Zich anders om en werd mismoedig,
Daar zij aan 't zingen hekel had.
De ketel liet de poes maar draaien,
Zoo veel zij wou, daar 't hem niet deert;
Zong door en zou gewis gaan kraaien,
Als hij het kraaien had geleerd.

Hierover werd ons poesje nijdig.

— Wie wordt er dan ook graag gesard! —
Eerst trachtte een deun zij nog te spinnen,
Maar telkens als zij wou beginnen,
Dan zong de ketel eens zoo hard.
Van kwaadheid raakte poes aan 't beven
En zei: »Als hij steeds zingen wil,
Dan zal ik hem een oorvijs geven,
Die raak is; dan zwijgt hij wel stil!»

Toch hield de ketel aan met zingen,
Nu eens sopraan en dan weer bas;
Steeds luider liet zijn zang hij hooren;
Men kon het zien aan poesjes ooren,
Hoe lastig die muziek haar was.
»Neen,» — zei ze, »'k duld het nu niet langer!
Zoo'n stoommuziek houdt niemand uit.
Ik zal dien koop'ren ketelzanger
Eens straffen voor zijn naar geluid.»

Wip! springt zij van haar stoel op tafel,
En geeft vol woede met haar poot
Een tik op den gevulden ketel,
Die nu van uit zijn hoogen zetel
Een straal heet water op haar spoot.
Van pijn ving poes aan te miauwen,
Vloog driftig op den zanger aan,
Omvatte hem met bei haar klauwen,
Begoen hem op zijn buik te slaan.

Maar deze wraak, zoo onbezonnen,
 Bekwam ons poesjen, o zoo slecht!
 De ketel rolde, en 't kokend water
 Kwam dwars heen, met een groot geklater,
 Op 't ruige lijf van poes terecht.
 De tafel zwom; de kopjes braken,
 — Waarvan de scherven raakten zoek —

Poes moest zich uit de voeten maken,
 En vluchtte kermend in een hoek.

Wie nijdig is op and'rer gaven,
 Zijn drift den vrijen teugel liet,
 Berokkent, eer hij 't denkt, zich zelven
 Veel pijn, veel nadeel en verdriet.

HET BEZOEK BIJ TANTE.

EENE VERTELLING.

I.

Het huis van den heer Wulp stond aan den straatweg tusschen twee dorpen. 't Was een mooi huis, met een grooten tuin er achter, vol boomen en fraaie bloemen. Ieder die dit huis en den grooten tuin zag, zei bij zich zelven: »mijnheer Wulp is zeker een rijk man.» Nu, daarin had men ook geen ongelijk. De heer Wulp was naar Indië geweest, had daar veel geld verdiend, en toen hij terugkwam was hij getrouwd, had dit mooie huis laten bouwen en leefde er stil-

XII.

letjes met zijne vrouw en hunne beide zonen Wim en Frits.

Op zekeren morgen, nog zeer vroeg, klopte Dientje de meid aan de deur van de slaapkamer van mijnheer en mevrouw. Er was een telegram gekomen, dat dadelijk moest ontvangen worden. Mijnheer stond haastig op, openle het telegram en las nu, dat zijn vader, die in een naburige stad woonde, plotseling ongesteld was geworden en zeer begeerde zijn zoon en diens vrouw nog voor zijn dood te zien.

't Spreekt van zelf, dat de heer Wulp, die zijn ouden vader zeer lief had, terstond maatregelen nam, om aan het verzoek te voldoen. Maar veel tijd was er niet over. De spoortrein, die bij het dorp stil hield, om passagiers mee te nemen, vertrok over twintig minuten, zoodat mijnheer en mevrouw zich in allerijl moesten aankleeden en zich naar het station spoeden, wilden zij van den trein gebruik maken. Gelukkig troffen zij het, dat zij aan het station kwamen, toen de trein er nog stond en eenige oogenblikken later reed de trein met hen weg.

Maar door al dien haast was het hun onmogelijk geworden de noodige beschikkingen te nemen voor de goede orde in hun huis onderwijl zij afwezig waren. Wel hadden zij Dientje opgedragen te zorgen, dat het middagmaal tegen vijf ure 's namiddags klaar moest wezen, daar zij hoopten tegen dien tijd terug te zijn. In geval echter zij voor dien tijd niet zouden terugkomen, zouden zij een telegram sturen.

36

En de kinderen?

Die sliepen nog in hunne ledikantjes en droomden wellicht van het vele genoegen, dat zij heden zouden hebben, nu het vacantie was op school. Hunne ouders waren even bij hen geweest, maar toen zij zagen, dat Wim en Frits gerust sliepen, drukten zij heel zachtjes een kus op hunne blozende wangen en verlieten toen snel het huis.

Gij kunt denken, hoe verwonderd de beide broertjes opkeken, toen Dientje hen kwam roepen voor het ontbijt en hun vertelde, dat pa en ma vertrokken waren.

»En, Dientje,» vroeg Wim, »hebben pa en ma niets gezegd van tante? Ma weet toch wel, dat tante ons uitgenoodigd heeft vandaag bij haar te komen.»

»Uwe mama heeft er niets van gesproken,» zei Dientje. »Er was ook zoo weinig tijd. Uwe Mama zal er niet aan gedacht hebben.»

»Maar tante wacht ons,» hernam Wim, de oudste van de twee; »tante heeft gezegd, wij zouden bij haar koffie drinken tegen twaalf uren, en daarna . . . .»

»Zouden wij met den bokkewagen gaan rijden,» vervolgde Frits, een aardige jongen met lang blond haar, de lieveling van mama.

»Ja, met den bokkewagen rijden naar het bosch, en daar zouden wij in het logement gaan schommelen met andere jongens, die daar ook komen zullen,» voegde Wim er bij.

»Het spijt mij erg,» zeide Dientje, »dat mevrouw er mij niets van gezegd heeft. Maar zoudt ge wel gaan, nu pa en ma niet te huis zijn?»

»Waarom niet?» vroeg Wim.

»Omdat gij beiden nog nooit alleen naar uwe tante zijt gegaan. Wanneer uw pa of ma niet meeging, dan heb ik je er moeten brengen en terughalen.»

»Maar ik weet den weg heel goed,» zei Wim.

»Ik ook,» zei Frits. »Weet je nog wel, Dientje, toen wij den laatsten keer met jou naar tante waren, gingen we den tuin door, maakten het hek open en kwamen toen aan de groote weide, die wij doorgingen tot aan het boschje dichtbij de heide, waar langs een pad gaat, dat ons regelrecht naar het dorp brengt. Is het niet zoo?»

»Ja,» antwoordde Wim, »maar dit is een

weg, die om is. Ik weet een veel korteren. Wanneer wij de weide door zijn, dan is daar een sloot, en zijn wij die over, dan komen wij dadelijk op het pad, vlak achter tantes huis. Wij zijn er dan een kwartier eerder.»

»Maar hoe kom je over de sloot?» vroeg Dientje niet zonder angst. »Je zult er toch niet over heen springen? O, ik ijs er van, bij het denkbeeld, dat je in 't water zoudt vallen en verdrinken.»

Wim en Frits lachten over het angstige gezicht, dat Dientje zette.

»Ik ben niet bang,» zei Wim, »om over de sloot te springen. Pa stond er laatst bij toen ik er over heen sprong. 't Is maar een kippesprongetje voor mij.»

»En ik durf het ook wel te doen,» meende Frits.

»Och, jongeheeren!» riep Dientje uit. »Doet het toch niet. Gaat niet over de sloot. Loopt liever een kwartiertje om. Ik zou doodsangsten uitstaan. Och, doet mij 't genoegen en blijft tehuis. Speelt wat te zamen in den tuin tot twaalf uren. Dan zal ik ook wat lekkers klaar maken bij de koffie.»

»Maar tante wacht ons,» zei Wim. »Tante zou boos worden, als we niet kwamen.»

»En dan zou ik ook niet met den bokkewagen kunnen rijden,» riep Frits uit. »En ook niet naar het bosch gaan om te schommelen.»

In dit oogenblik werd er aan de huisdeur gescheld, en Dientje ging heen, om het brood aan te nemen, dat de bakker bracht. Intusschen hadden zich de beide broertjes aangekleed, en toen zij hiermede klaar waren, gingen ze naar beneden, waar Dientje het ontbijt had gereed gezet.

't Spreekt van zelf, dat de beide broertjes met elkander babbelden en vroegen of ze gaan zouden of niet. En 't besluit was, dat ze gaan zouden, want anders zou tante ongerust worden en Frits zou dan niet met den bokkewagen rijden. Er was volstrekt geen gevaar bij. Zij kenden den weg goed, en pa en ma zouden er niets tegen hebben, dat ze gingen.

Haastig gebruikten zij hun ontbijt en een uur later stonden ze gereed om te vertrekken.

II

Alle tegenbedenkingen van Dientje baatten niet. De beide broertjes wilden nu eenmaal naar tante. Zij had hen immers genoodigd. Dientje behoefde niet ongerust te zijn, en daar tante hun beloofd had hen in een rijtuig naar huis terug te laten brengen, zouden ze zeker tegen vier uren weer hier zijn.

Toen Dientje nu merkte dat zij er niets aan kon veranderen, drukte zij het den beiden knapen ernstig op het hart toch zeer voorzichtig te zijn, vooral bij de sloot. Ook moesten zij goed oppassen op hunne mooie strooien hoedjes, op 't zijden dasje dat Frits om den hals droeg, en vooral hunne broeken en buizen niet morsig maken. Daarop geleidde zij de jongheeren tot achter in den tuin en keek ze zoo lang na, totdat zij ze niet meer zien kon, waarna zij met een hangend hoofd weer het huis inging.

Met een hangend hoofd?

Was zij dan zoo bezorgd voor de kinderen?

Ja, dat ook; maar er was iets anders, dat haar verdrietig had gemaakt.

Zij had een broër, die soldaat was geweest en verleden maand terug was gekomen en in het naaste dorp knecht bij een schoenmaker was geworden. Maar die broer wou niet oppassen en ook niet werken. Hij hield er veel meer van in een herberg te zitten, kaart te spelen en 't eene glaasje voor en 't andere glaasje na uit te drinken, dan geregeld bij zijn arbeid te blijven. Zijn baas had hem al een paar malen gewaarschuwd en hem gezegd, dat als hij zoo voortging, hij dan maar een anderen meester moest gaan opzoeken. En toch Jan Dak — zoo heette Dientjes broër — liet niet na de herbergen te bezoeken, en toen gaf zijn baas hem gedaan. Daar stond hij nu. De beide andere schoenmakers van het dorp, bij wie hij zich als knecht aanmeldde, wilden hem niet hebben, daar zij geen goede getuigen over hem gekregen hadden. Wat nu te beginnen? Geld had hij niet. Dat had hij alles in de herbergen verteerd. En geld moest hij hebben, want hij wilde nu met het spoor naar de stad. Daar waren schoenmakers genoeg, die hem graag als knecht zouden aannemen. Maar om met

het spoor naar de stad te gaan, dat kost geld, en Jan Dak had net zooveel geld in zijn zak, als er op 't oogenblik op mijn pen ligt. Hij wist evenwel raad. Zijn zuster Dientje was altijd zuinig geweest en zou hem gewis wel een paar gulden willen geven.

Gisteren avond had hij haar aangesproken. Zij kwam uit het dorp, waar zij een boodschap had verricht en werd door hem staande gehouden met de vraag, hem een paar gulden te leenen. Maar Dientje kende haar broeder. Zij had reeds veel verdriet van hem gehad, en in de hoop, dat hij zich eindelijk verbeteren zou, hem ook nu en dan wel uit den nood geholpen. Doch toen zij zag, dat hij veel had van een lek vat, waarin men wel water kon gieten, maar dat er dadelijk weer uitloopt, had zij zich voorgenomen liever haar zuurverdiende penningen op de spaarbank te brengen, dan ze hem te geven, die ze toch op roekelooze en zondige wijze doorbracht. Zij weigerde dus zijn verzoek, hoevele moeite hij ook deed, om haar over te halen.

»Hoor eens,» zeide hij bij het afscheid nemen, »ik kom morgen ochtend heel vroeg, zoodra ik zie, dat je de luiken en de deur openzet en zal je dan nog eens vragen. Weiger je het mij dan weder, dan moet je maar afwachten wat er gebeurt. Je zult er berouw van hebben.»

Met deze bedreiging was hij heengegaan.

Den volgenden morgen, nog vóór dat het telegram was gekomen, waarvan ik u daar straks verteld heb, had hij het oogenblik waargenomen, dat Dientje naar buiten kwam, om de luiken te openen van het huis en had haar zijn verzoek herhaald. Maar Dientje bleef bij haar besluit en gaf hem niets. Zij vermaande hem echter zijn goddeloos leven niet langer voort te zetten, maar vlijtig te arbeiden, zijn geld niet roekeloos te verkwisten, en God te bidden hem voor verzoeking te bewaren. Hij had haar uitgelachen en, dreigende met de vuist, was hij heengegaan.

Onze beide knapen waren intusschen in de weide gekomen. Zij zagen er nu lief uit in hunne mooie buisjes en met hun gelen

strooheid op. Wim droeg mooie bruine schoentjes en Frits had zijne zondagsche bottines aan met parelmoeren knoopjes. Zijn zijden dasje fladderde in den wind en nu en dan sprong hij op zijn eene been van louter plezier en in het vooruitzicht over een uur in den bokkewagen te zitten. De oogen der beide knapen glinsterden van vreugde over alles wat zij zagen. 't Was ook zoo mooi in die weide. Duizenden bloempjes lokten hen uit tot plukken, en toen zij de mooie blauwe kapelletjes zagen, die zich bij voorkeur in eene weide ophouden, konden zij hun lust niet bedwingen er eenigen na te loopen, om ze te vangen. Maar de kapelletjes waren vlugger dan zij. Gelukte het Wim er een onder zijn hoed te pakken, — wip! vloog het kapelletje weg, zoodra hij maar eventjes den rand van den hoed had opgetild.

Door al dat heen en weer draven door de weide waren zij van het smalle pad afgekomen, dat er door heenliep en stonden zij eensklaps voor de sloot. Wanneer zij die over waren, konden zij het boschje bereiken en waren dan gauw bij tante. Maar de sloot was nat. Zij was wel niet diep, want men kon den grond best zien, maar om er door heen te gaan, dat had zijne bedenkingen.

»Wim,» zei Frits, »als we een beetje verder loopen, dan komen wij aan een vonder met een hek, waarover wij makkelijk heen kunnen gaan. Willen wij daarheen loopen?»

»Neen,» antwoordde Wim, »ik ben veel te moe en het is ook zoo ver. Laten we liever probeeren door de sloot te gaan.»

»Maar die is zoo nat,» meende Frits.

»O, dat is niemendal. Wij trekken even onze schoenen en kousen uit, stroopen onze broek wat in de hoogte, en dan kunnen we er best over. 't Is niet diep en 't is zoo plezierig in het water te plassen. Willen we?»

III

Nog voor dat Frits hierop kon antwoorden, zagen zij een man uit het boschje aan den overkant aankomen, die regelrecht op de sloot aanhield en tegenover de beide knapen bleef staan. Hij had ze uit de verte bespied

en kon aan hunne bewegingen zien, welke plannen zij hadden.

Wim en Frits kenden dien man wel. Zij hadden hem meer dan eens met Dientje zien praten.

't Was Jan Dak.

Teleurgesteld over de weigering van zijn zuster hem reisgeld te geven, was hij kwaad geworden en had besloten zich op haar te wreken. 't Ware beter geweest, zoo hij zich verootmoedigd had voor God en Hem zijne zonden had beleden, met de bede, om hem op den rechten weg te leiden, maar hij was een dronkaard, en in plaats van zich te verbeteren, had hij zijn laatste penningen in de herberg verteerd en kwam nu half dronken en waggelende op de kinderen toe.

Zoodra hij ze zag, maakte zich een booze gedachte van hem meester. Wanneer hij de kinderen, van welke hij geloofde dat zij aan de zorg van zijne zuster toevertrouwd waren, van den weg af en aan het dwalen kon brengen, ja zelfs, wanneer hij hen van hunne schoenen, kousen, dasje en hoeden beroofde, dan zouden mijnheer en mevrouw Wulp boos worden op Dientje en haar wegjagen. En dit wilde Jan Dak bewerken. Dan had zij haar verdiende loon, omdat zij hem geen reisgeld wou geven.

Zoo gedacht, zoo gedaan.

»Jongeheeren!» dus riep hij Wim en Frits toe, terwijl hij een lachend dronkemansgezicht zette, »jongeheeren, trekt gerust je kousen en schoenen uit en gaat maar door de sloot heen. Zij is niet diep, en als je er over komt, dan is dit veel nader, dan wanneer je eerst naar het hek gaat, dat ginds in de verte is.»

Door deze woorden aangespoord, trokken Wim en Frits hunne schoenen en kousen uit, stroopten de pijpen van hun broek op, namen de kousen en schoenen in hunne hand, en terwijl Frits zijn ouderen broeder bij den arm vast hield, stapten zij de sloot in.

»Goed zoo! goed zoo!» riep Jan Dak. »Stapt er maar fiks door heen! . . . . Nog een paar stappen! Nog een, nog een! Ziet, daar ben jullie er al!»

Hij greep de kinderen, trok ze aan den oever, en lachte dat het over de weide galmde.

»Zie zoo!» ging hij voort, »ik zal de kousen en schoenen wel dragen. Loopt nu maar op je bloote voeten door de wei. Dat is frisch. Dan drogen ze onderweg . . . . En waar gaan jullie heen?»

Wim zei, dat zij naar tante wilden, die hen uitgenoodigd had om koffie bij haar te drinken.

»En om in den bokkewagen te rijden!» voegde Frits er bij.

De arme jongen dacht er niet aan, dat hij vandaag niet in den bokkewagen zou zitten.

»Bij je tante?» vroeg Jan Dak, die telkens heen en weer zwaaide. »Is dat niet die mevrouw, die een half uur van hier in dat mooie huis woont?»

»Ja,» antwoordde Wim. »Als wij nu het boschje doorgaan, dan hoeven wij niet ver meer te loopen.»

»O,» zeide Jan Dak, »ik weet een weg die nog veel nader is. Gaat maar met mij mee. Ik zal je gauw bij je tante brengen.»

En gevolgd van de beide knapen, die in hunne kinderlijke eenvoudigheid dezen deugniet geloofden, volgden zij Jan Dak, die met de schoenen en kousen heen en weer zwaaiende, vooruit ging. Hij liep evenwel niet naar het boschje, maar ging een gansch anderen weg, die op de heide uitkwam. De knapen verwonderden er zich wel over, maar zeiden niets. Zij waren vol vertrouwen, dat zij spoedig bij tante zouden zijn.

Nadat zij een half uur heen en weer gebommeld waren door de heide, zagen zij een schuur, die eenzaam tusschen eenige spichtige dennen stond.

»Zoo,» zei Jan Dak, »hier zullen we even uitrusten.»

De schuur stond open en er was niets in te zien, dan een paar bossen stroo.

»Hoor eens,» vervolgde hij, de knapen in de schuur duwende, »daar valt mij wat in. Ik moet noodzakelijk even weg, maar kom gauw weer, om je te halen en naar je tante te brengen, die hier vlak bij woont. Blijft nu stil hier. Rust wat uit. Maar ik ben bang, dat je mooie strooien hoedjes en het zijden dasje vuil zullen worden. Geef me dat maar ter bewaring. Ik zal er goed

op passen,» voegde hij er met een valschen lach bij.

En zonder het antwoord van de kinderen af te wachten, trok hij hunne hoedjes van hun hoofd af, en pakte Frits' zijden dasje beet, en met al deze kleedingstukken in de hand, ging hij de schuur uit, waarvan hij de deur dicht gooide.

IV

De kinderen vonden dit wel zeer zonderling, maar zooals kinderen van hun leeftijd meestal doen, zij dachten er geen kwaad bij en meenden dat 't zoo behoorde. Heel prettig vonden zij 't evenwel niet in die schuur te zijn en dat nog wel met de deur dicht, maar zoo donker was het er niet in, of ze konden toch wel door luchtgaatjes en reten hier en daar zien, waar zij waren. Ook waren ze door het heen en weer loopen, vooral sedert het laatste half uur, doodmoed geworden, zoodat zij zich op het stroo neervleiden, om te wachten totdat Jan Dak terugkwam.

Maar als ze op dien man hier hadden moeten wachten, dan zouden ze al heel lang hebben moeten blijven, want Jan Dak was met de bekende kleedingstukken weggegaan, had ze voor een appel en een ei aan een rondreizenden jood verkocht en zat weer in de herberg te drinken, — te drinken zoolang tot dat hij, toen zijn geld op was, door den herbergier werd weggejaagd en ergens in het bosch ging liggen om zijn roes uit te slapen.

Wim en Frits waren ook moed. Zij hielden nog lang de oogen open, ieder oogenblik verwachtende, dat de schuurdeur ontsloten zou worden en Jan Dak zou komen, maar zij hoorden niets dan 't gezang en 't gepiep van den krekel op de heide. Dit vonden zij zoo eentonig en vervelend, dat de oogen als van zelf dichtvielen. Toch vergat Frits zijn avondgebedje niet, dat ma hem geleerd had. Zachtjes zeide hij:

Ik wil nu gauw gaan slapen,
O Heer, bewaak mij trouw!
Schenk mij een zoete ruste,
Zooals ik 't wenschen zou.

En word ik wakker, van omhoog
Bestrale mij uw vriend'lijk oog.

Bij de laatste woorden sliep hij in. Arm in arm lagen de beide broertjes naast elkander en droomden dat zij bij tante waren en in den bakkewagen zaten.

Hoe lang zij geslapen hadden wisten zij niet, maar toen zij de oogen openden dacht Frits, dat hij tehuis in zijn bedje lag, en het nog midden in den nacht was. Hij deed dan ook dadelijk de oogen weer toe, maar Wim, die ook wakker geworden was, schudde hem heen en weer en riep hem toe: »Frits, word wakker!» En toen Frits nog machteloos was door den slaap, stond Wim over-eind, hief zijn broertje bij de armen op en riep nogmaals: »Frits, word toch wakker!»

Eindelijk kwam de kleine jongen tot bewustzijn, wreef zich de oogen uit en begon te huilen en vroeg:

»Waar benne we?»

»Ik weet het zelf niet,» was 't antwoord, »maar ik geloof in de schuur.»

»En waar zijn pa en ma!» vroeg Frits. »'t Is hier zoo donker en zoo koud. Voel eens hoe koud mijn voeten zijn. Als ijs. Waar zijn mijne kousen?»

»Ik weet het niet. Ik wacht nog altijd op Dientjes broër, die ze terug zou brengen.»

»Wat is het hier donker!» jammerde Frits andermaal: »kunnen we hier niet uit?»

Wim was opgestaan. Hij zag ergens een lichtstraaltje door de schuur dringen, ging er heen, vond een gat, waarvoor een schuif was, en toen hij deze met vele moeite opentrok, werd het niet slechts lichter in de schuur, maar hij merkte ook, dat het groot genoeg was, om er door heen te kruipen. Hij riep toen Frits, nam zijn broertje, dat nog waggelde van den slaap, bij de hand en bracht hem bij de opening.

»Frits,» zeide hij, »ik zal er eerst door kruipen en dan rondzien waar wij zijn. Dan zal ik je helpen er ook doorheen te komen.»

Wim deed het en weldra stonden beide kinderen buiten voor de schuur, op hunne bloote voeten en met hunne bloote hoofden. Zij konden zien, dat het zachtjes aan avond begon te worden, want de zon was reeds

sterk aan het dalen en zond hare schuinsche stralen over de dorre heide.

»Benne we niet bij tante geweest?» vroeg Frits, die nog een beetje dommelig was.

»Nee, wij komen uit de schuur, waarin Dientjes broer ons gestopt heeft. 't Is zeker een booze man.»

»Hebben we dan den heelen dag geslapen?»

»Ik denk van ja,» was 't antwoord.

En dit antwoord was niet onjuist.

De beide kinderen waren om tien uur van huis gegaan, en na een paar uren rond geloopt te hebben en door Jan Dak op den dwaalweg gebracht te zijn, hadden zij van ruim één uur af tot 's namiddags zes uur toe slapend op hun bed van stroo doorgebracht.

Intusschen hielden zij de oogen open en keken rond.

Eensklaps keek Wim zeer vergenoegd.

Hij zag van verre menschen aankomen.

»Daar komt Dientje!» riep hij Frits toe. »Ik herken haar. Je weet, ze hinkt een beetje . . . . Zij loopt naar ons toe, gevolgd door onzen tuinknecht, den veldwachter en vele menschen, zie maar!»

V

Onderwijl Dientje zich haastte de schuur te bereiken, waar zij de kinderen had gezien, wil ik u eerst vertellen wat er met haar had plaats gehad.

Dientje had allerlei in het huis te doen en was druk bezig met de bedden in orde te maken en daarna voor het middagmaal te zorgen. Maar nu en dan moest zij er mede ophouden, want hare gedachten zwierven van mijnheer en mevrouw naar de kinderen en . . . . helaas, ook naar haar broer. Zij kon niet ontkennen, dat zij ongerust was en dat zich nu en dan angst van haar meester maakte. Als de kinderen maar geen ongeluk was overkomen! Zouden ze nu bij tante zijn? En wanneer zouden ze terugkomen? En haar broer? Wat zou hij uitvoeren? Hij had haar met de vuist gedreigd. Ach, mocht God toch zijn boos voornemen verhinderen. Af en toe, vooral toen het tegen vier uren liep, ging zij eens naar den ach-

tertuin, om te kijken of de kinderen nog niet kwamen. Dan weer liep zij, als gejaagd, naar de voordeur, denkende, dat er een boodschap was gekomen van mijnheer en mevrouw. Maar van de kinderen zag zij geen spoor, en er kwam geen andere boodschap, dan van den kruidenier, die koffie en thee bracht.

Het sloeg vijf uur.

Nog geen kinderen. Nu werd zij nog angstiger.

Daar werd gescheld.

Dientje vloog naar de deur, terwijl haar hart van angst en onrust hevig klopte.

't Was de knecht van tante, die uit naam van mevrouw kwam vragen: waar de jongeheeren waren? Mevrouw had den geheelen dag zitten wachten en de bokkewagen had al den heelen morgen klaar gestaan.

Gij kunt denken, hoe Dientje ontstelde. 't Was alsof de grond onder hare voeten wegzonk, en de knecht moest haar vasthouden, anders ware zij zeker gevallen. Hij zag dat zij doodsbлек was geworden en haalde gauw een glas water, dat zij met bibberende lippen uitdronk.

«Ach — ach!» riep zij uit. «Moet me dat overkomen, en nu juist dat mijnheer en mevrouw weg zijn! Ach — ach! Ik houd mijn hart vast van schrik en angst. Als ze maar niet in de sloot gevallen zijn . . . . . en mogelijk verdronken! O, 'tis verschikkelijk!»

«Kom tot bedaren, Dientje,» zei de knecht. «Je moet je niet 't ergste voorstellen. Ik denk, dat de kinderen een verkeerden weg ingeloopt en op de heide verdwaald zijn.»

«Maar wat moet ik dan doen?» vroeg Dientje op wanhopigen toon.

«Wij zullen dadelijk gaan zoeken. Ik zal den veldwachter roepen en alle menschen in de buurt waarschuwen. Dan zullen we gezamenlijk den weg door de weide gaan en naar de heide. Dan zullen wij de kinderen wel vinden. Houd moed!»

Onderwijl zij spraken, kwam er van het station een bode, die een telegram bracht van mijnheer Wulp aan Dientje. Het telegram luidde: »Vader gelukkig veel beter.

Wij komen 9 uur met den laatsten trein. Laat de kinderen opblijven.»

«De kinderen opblijven!» jammerde Dientje. «En Wim en die lieve Frits zijn er niet! Ach, wat moet ik doen!»

«Houd moed! Ik ga hulp halen!»

De knecht ging heen, vond den veldwachter, riep de burenen te zamen en weldra togen allen den weg op door de weide naar de heide. Dientje was meegegaan. Zij kon het niet uithouden in huis en vertrouwde het toezicht daarvoor aan de tuinmansvrouw.

Na lang heen en weer loopens en overall vragende kwamen zij eindelijk in de nabijheid van de schuur en . . . . . Dientje zag de kinderen het eerst, terwijl Wim haar vriendelijk toelachte en Frits een weinig verlegen met zijn hoofdje tegen den arm van zijn broer leunde.

Dientje vloog de kinderen om den hals en weende van vreugde, en eerst toen zij een weinig kalmer was geworden, zag zij tot haar schrik in welk een haveloozen toestand de jongeheeren verkeerden: zonder hoed, zonder schoenen en kousen, zonder zijden dasje.

En nu moesten Wim en Frits vertellen hoe zij hier gekomen waren, en dat Jan Dak hunne kousen en schoenen, hoeden en dasje had weggenomen.

«Dan wordt het tijd!» riep de veldwachter uit, «dat ik dien booswicht te pakken krijg. Hij zal wel ergens te vinden zijn!»

En hierin had de veldwachter wel gelijk. Jan Dak was ergens, en werd spoedig gevonden, waarna hij naar de gevangenis werd gebracht, om daar te boeten voor zijn misdrijf.

Onder groot gejuich bracht men nu de kinderen naar huis, en Dientje deed alles wat zij kon om hen het geleden verdriet te doen vergeten. Al het lekkers wat zij vinden kon, dischte zij voor hare jonge heeren op, die zich alles heerlijk lieten smaken, want ze waren uitgehongerd.

Tante kwam spoedig te weten wat er gebeurd was, liet zich dadelijk met een rijtuig naar het huis van mijnheer Wulp brengen en dankte God toen zij de kinderen zag, die weldra al het verdriet vergaten onder tante's liefkozingen.

»En de bokkewagen?» vroeg Frits.

»Morgen — morgen, lieve jongen!» antwoordde tante. »Morgen zal ik den knecht met den bokkewagen hier sturen, en mag je er den heelen dag in rijden!»

En in dit blijde vooruitzicht wachtten de kinderen de terugkomst af van hunne ouders, die op het bepaalde uur aankwamen en niet

weinig ontstelden, toen zij vernamen wat er gebeurd was.

Maar . . . . . God had alles ten beste geschikt, en voordat ouders en kinderen en Dientje zich ter ruste begaven, dankten zij den Heer, die een grooter onheil had verhoed.

Maar nog geruimen tijd daarna spraken Wim en Frits over dit bezoek aan tante.

ANNA STAAT MIDDEN TUSSCHEN HARE POPPEN.

(VOOR DE HEELE KLEINTJES)

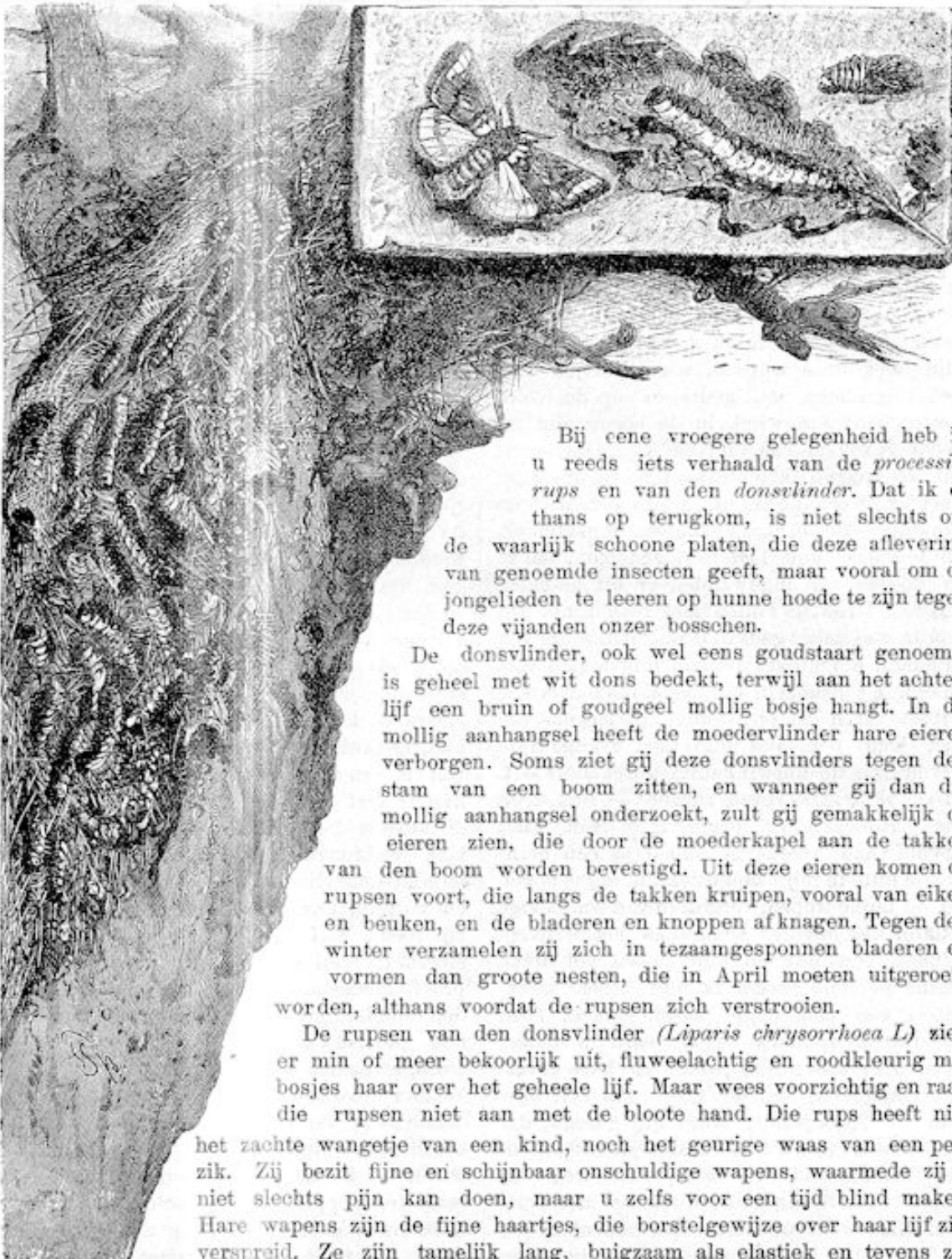
Je denkt, dat al mijn poppen
 Als suiker zijn zoo zoet,
 En dat er geen van allen
 Ooit iets ondeugends doet;
 't Mocht wat! 't Zijn stoute meiden;
 Gehoorzaam zijn ze niet;
 Van 's morgens vroeg tot 's avonds
 Doen zij mij veel verdriet.
 Wil ik ze netjes kleeden,
 — 't Duurt maar een oogenblik —
 Dan zetten zij een keel op,
 Dat poes wegloopt van schrik.
 Geen wil er rechtop zitten;
 Zij hangen scheef en krom,
 Precies als zeemelappen,
 En vallen telkens om.
 O Heusch! 't zijn stoute meiden;
 Een ieder spreekt er van.
 Toch zijn 't mijn lievelingen,
 Die ik niet missen kan.
 Al zijn ze nog zoo lastig,
 Ik geef ze maar een zoen,
 En hoop dan dat ze 't morgen
 Niet weder zullen doen.

ALLERLEI.

De parasol. Iemand, die dicht bij eene weide wandelde, hoorde een angstig geschreeuw, en op 't geluid afgaande, zag hij eene dame, die door een stier vervolgd werd. Terstond greep hij de parasol, die

de dame in hare hand hield, opende deze en ging nu op den stier af, die op zijne beurt bang en verschrikt geworden zijnde zich omkeerde en maakte dat hij wegwam.

GEVAARLIJKE RUPSEN.

Bij eene vroegere gelegenheid heb ik u reeds iets verhaald van de *processierups* en van den *donsvlinder*. Dat ik er thans op terugkom, is niet slechts om de waarlijk schoone platen, die deze aflevering van genoemde insecten geeft, maar vooral om de jongelieden te leeren op hunne hoede te zijn tegen deze vijanden onzer bosschen.

De *donsvlinder*, ook wel eens *goudstaart* genoemd, is geheel met wit dons bedekt, terwijl aan het achterlijf een bruin of goudgeel mollig bosje hangt. In dit mollig aanhangsel heeft de moedervlinder hare eieren verborgen. Soms ziet gij deze *donsvlinders* tegen den stam van een boom zitten, en wanneer gij dan dat mollig aanhangsel onderzoekt, zult gij gemakkelijk de eieren zien, die door de moederkapel aan de takken van den boom worden bevestigd. Uit deze eieren komen de rupsen voort, die langs de takken kruipen, vooral van eiken en beuken, en de bladeren en knoppen afknagen. Tegen den winter verzamelen zij zich in tezaamgesponnen bladeren en vormen dan groote nesten, die in April moeten uitgerooid worden, althans voordat de rupsen zich verstrooien.

De rupsen van den *donsvlinder* (*Liparis chrysorrhoea* L.) zien er min of meer bekoorlijk uit, fluweelachtig en roodkleurig met bosjes haar over het geheele lijf. Maar wees voorzichtig en raak die rupsen niet aan met de bloote hand. Die rups heeft niet het zachte wangetje van een kind, noch het geurige waas van een perzik. Zij bezit fijne en schijnbaar onschuldige wapens, waarmede zij u niet slechts pijn kan doen, maar u zelfs voor een tijd blind maken. Hare wapens zijn de fijne haartjes, die borstelgewijze over haar lijf zijn verspreid. Ze zijn tamelijk lang, buigzaam als elastiek en tevens zoo

hard, alsof ze van glas waren gemaakt. Raakt men nu deze haartjes met den vinger aan, dan dringen ze door hare fijnheid en ook door hunne scherpte in de poriën van de huid en veroorzaken wondjes, die opzwellen, alsof ze door muggesteken veroorzaakt waren. Maar ze zijn gevaarlijker dan muggesteken en doen meer pijn. Komt een haartje in de oogen, dan worden deze zoo ontstoken, dat men er den ganschen dag pijn in heeft, ook wel langer, naarmate de werking is van het vergift dezer haartjes. Het gebeurt wel eens dat midden in den zomer plotseling ergens een oogziekte ontstaat, zonder dat men er de oorzaak van weet, tot dat men later verneemt, dat kinderen in aanraking gekomen zijn met deze rupsen, wier haartjes hebben losgelaten en, gedragen op de vleugelen van den wind, in de oogen zijn terecht gekomen van oud en jong. Om u eens uit te leggen hoe giftig die haartjes zijn, deel ik u een geval mede van een natuurkundige, die eenige van die donsvlinder-rupsen naar huis had medegenomen, om ze te dooden, de ingewanden er uit te halen en ze daarna te vullen met heet zand. Dit wordt wel meer gedaan door liefhebbers van vlinders, die hunne verzameling willen verrijken. Zij plaatsen dan de aldus toebereide rupsen naast den opgezette vlinder, ook wel met haar pop, om aldus een overzicht te geven van de ontwikkeling dezer diersoort. Toen ik zes of zeven rupsen — dus deelt die natuurkundige mede met heet zand gevuld had, voelde ik eensklaps een brandende hitte in mijn aangezicht, in mijne oogen en op mijne lippen, vergezeld van een hevige jeukte, die heviger werd door het wrijven. Binnen een uur zat mijn gelaat vol dikke kleine puisten, zoodat ik mijn arbeid gedurende een paar dagen moest staken. Toen ik daarna opnieuw begon, werd ik andermaal door die zelfde jeukte en hare gevolgen aangetast, en de hulp van een deskundige inroepende, werd mij gezegd, dat de oorzaak van dit ongeval wellicht lag in het heete zand. Ik wierp dit weg, en vulde toen de andere rupsen op met watten. Maar voor de derde maal openbaarden zich dezelfde verschijnselen. Ik ging toen

onderzoeken waaraan ik dit ongeval te danken had en raadpleegde een boek over insecten, waarin ik las, dat sommige rupsen haren hebben, die als brandnetels kunnen steken. Sedert dien tijd heb ik nooit meer een donsvlinderrups met mijne vingers aangeraakt, en ik verzeker u, dat gij het ook niet doen zult, als gij eenmaal gestoken zijt."

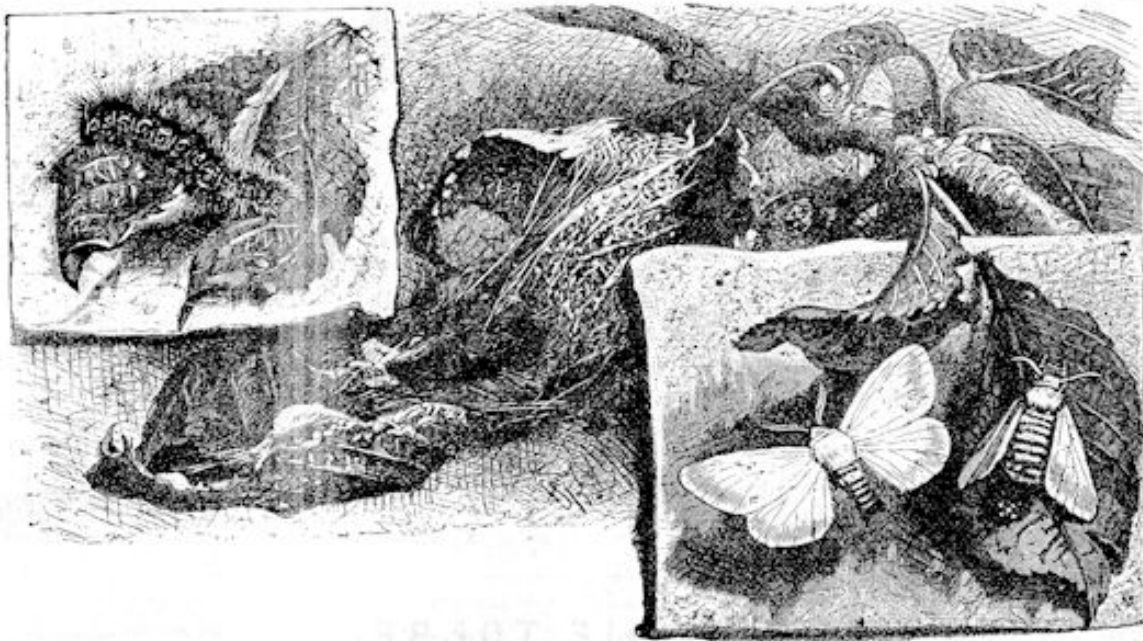
Ik heb u gezegd, dat deze rupsen moeten verdelgd en uitgeroeid worden waar men ze vindt, omdat zij door hare menigte in staat zijn tal van boomen kaal te vreten en aan 't kwijnen brengen. De beste wijze om deze rupsen te vangen en te dooden is deze. Zooals gij hierboven hebt gelezen, verzamelen zij zich in zelf gesponnen nesten. Vindt men nu zoo'n nest, waarin de rupsen zitten, dan moet men er een doos onderhouden en met een stok de rupsen in de doos schudden, waarbij men zorgen moet het nest niet met de vingers aan te raken, daar dit vol haartjes zit. Daarna is het 't beste de doos met de rupsen te verbranden, want lichtelijk zouden er ook haartjes in de doos gekomen zijn, die dan nog later kwaad zouden doen.

Bezie nu eens plaat 2. Daarop is de donsvlinder (iets kleiner dan levensgroot) met open vleugels afgebeeld, terwijl zijn wijfje er naast zit op een blad en bezig is hare eieren te leggen, die gij op het bruin geelkleurig aanhangsel van 't achterlijf kunt zien. Het is een merkwaardig verschijnsel in de natuur met welk een ijver en nauwgezetheid de meeste dieren hun door God ingeschapen taak volbrengen. Treft gij b. v. zulk een moeder-donsvlinder aan zittende op een tak, en wilt gij haar dooden, dan legt zij, al is zij reeds half dood, toch nog eerst hare eieren. Ik zelf heb er verscheiden malen de proef meegenomen en gezien, dat toen ik den vlinder met naphtha *gedood* had, er toch nog zooveel kracht en leven was in het wollige aanhangsel, dat daaruit de eieren konden voortkomen. In het middelste gedeelte van de plaat ziet gij een u reeds beschreven rupsennest, dat samengesteld wordt uit de haartjes, terwijl gij iets lager eene der poppen kunt aanschouwen. In den hoek links is de rups bezig zich te voeden, en als gij haar goed gadeslaat, zult gij wel

de menigte haartjes zien, waarmede zij bedekt is.

En nu komt de processie-rups aan de beurt, waarvan de groote plaat (zie bij het begin van dit opstel) u eene goede voorstelling geeft. Ik heb u van dit dier in De Vriend des Huizes, jaargang 1889, bladz. 180, reeds vele wetenswaardige dingen medegedeeld, zoodat ik u, die met haar nader bekend wilt worden, daarheen verwijzen moet. Zij heet — en dit voeg ik er voor onze nieuwe lezers bij — processie-rups omdat zij, wanneer de

zij verzadigd, dan verpoppen zij zich, meestal in Juli, en vier weken later komen daaruit de vlinders te voorschijn, die door de Kapellenliefhebbers *Gastropacha processionea* L. genoemd worden. Op de groote plaat aan het hoofd van dit opstel, ziet gij de rupsen gedeeltelijk nog in haar nest, terwijl anderen langs den stam van den boom kruipen. Rechts, in een afzonderlijk gedeelte van de plaat, ziet gij de rups op een eikenblad en dicht bij haar de pop. De vlinder is niet bijzonder fraai; aschkleurig met 2 donker-

2.

schemering invalt, twee aan twee het nest verlaat en op de takken kruipt of den boom verlaat, om langs den grond voortkruipende, een anderen boom te bereiken, die zij alsdan van zijne knoppen en bladeren berooft. Soms gaan de rupsen ook drie aan drie en zelfs acht aan acht, waarbij zij zich door draden aan elkander vasthouden. Als men ze aldus in verbinding ziet op hun tocht, gelijken zij veel op een processie, door de Roomschen op een bedevaart gehouden. Gij kunt begrijpen, dat deze rupsen op hare wandeling groote schade veroorzaken aan de boomen, die zij geheel kaal vreten. Zijn

grijze lijnen en witte vlekken. Het wijfje (op de plaat) is kenbaar aan een bruin geel achterlijf.

Maar waar ik u, jongelui, vooral op wijzen wilde, zijn de haren der rups, die evenveel gevaar opleveren als die van den donsvlinder. Ik raad het u ten zeerste af de rupsen aan te raken met de bloote vingers, en ook niet hare pop, daar deze met haren bedekt is. Het is bewezen, dat de haren van de processie-rups zelfs nog veel giftiger zijn dan die van den donsvlinder, en dat, zoo er haartjes in de oogen van een kind komen, er zulk eene hardnekkige ontsteking

ontstaat, dat deze niet zelden het verlies van het oog ten gevolge heeft.

Gelukkig hebben deze gevaarlijke rupsen vele vijanden. Vooreerst is er een soort van vlieg, *Tachina puparum* F, die haar vervolgt, hare eieren op haar legt, uit welke eieren larven komen, die de rupsen dooden.

Ten anderen is er een groote mooie tor, *Calosoma Sycophanta* L, die ze opzoekt en verslindt, en dan is er nog een heir van vogels, die haar oppikken. Dit alles geschiedt door het bestel van den Schepper, die alles met wijsheid heeft gemaakt.

KLEINE JAN EN ZIJN ZUS.

»Als 'k groot ben,» zei de kleine Jan,
»Ga ik naar Oost en West;
Daar is zoo heel veel moois te zien,
En ma vindt 't zeker best.»

»Mag ik dan mee?» vroeg hem zijn zus,
En zag hem vriend'lijk aan.
»En mag mijn pop, de Zondagspop,
Dan met ons medegaan?»

Zij wordt dan netjes aangekleed,
En krijgt een nieuwen hoed,
Een rose-jurk een groen ceintuur,
En schoentjes aan haar voet!

En op elk schoentje een blauwe strik,
Of vindt je beter geel?

Ook geef ik haar een parasol
Van zijde en van fluweel.»

Maar kleine Jan gaf niet terstond
Een antwoord aan zijn zus;
Toen vleide en streeelde zij zijn wang
En gaf hem kus op kus.

»Och broertje-lief, neem ons toch mee!
Denk niet zoo heel lang na.
Je weet niet half hoe blij 'k zal zijn,
Als jij mij antwoordt: ja.»

En kleine Jan! Wat zou hij doen,
Nu zus zoo liefjes deê?
Hij zei: »Als 'k groot geworden ben,
Neem ik je beide meê.»

NOG DRIE TORREN.

Toen ik u onlangs iets vertelde van twee merkwaardige kevers, merkte ik later dat ik nog drie afbeeldingen bezat van torren, die hier wel een plaatsje verdienen.

De eerste tor, waarop ik u wil wijzen, behoort tot de familie der Buprestiden of

prachtkevers. Ons land is daar zeer arm aan. Wil men Buprestiden in al hare schoonheid zien, dan moet men naar Zuid-Amerika en Oost- of West-Indië gaan. Daar vindt men er die schitteren als goud en smaragd. De liefhebbers weten dit best en, daar er een sterke handel in gedreven wordt, geven ze soms veel geld voor een prachtexemplaar. Er zijn Buprestiden, die met f 100 en f 200 per stuk betaald worden. Ons Rijksmuseum te Leiden bezit van deze kevers eene verzameling, die duizenden guldens waard is. Geen wonder dat deze torren zoo gezocht zijn. Wat Colibris zijn onder de vogels, zijn

deze diertjes onder de torren. Jammer, dat wij ze in ons land niet hebben. Er zijn hier wel eenigen die tot hunne familie behooren, maar klein en niet schitterend.

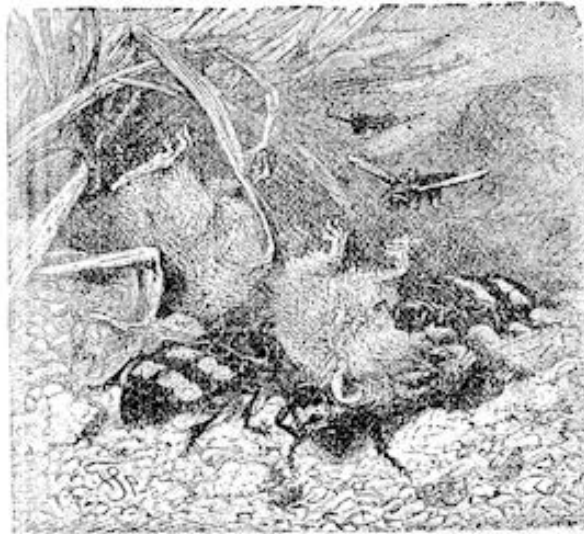
De tweede tor, waarvan hierbij (zie de tweede plaat) eene afbeelding staat, is de welbekende doodgraver *Necrophorus Vespillo L.* Wanneer gij dezen kever niet kent en hem gaarne levend wilt zien, moet gij in den zomer een doode muis of mol, een vogel of een ander dood dier in uwen tuin leggen, ergens in een hoekje, bij een schutting of heg. Wanneer gij dit b. v. heden doet, ga er dan morgen eens naar kijken. Tien tegen een, dat gij alsdan een doodgraver aan 't werk ziet, namelijk een tor, die bezig is den mol of muis te begraven.

Waarom doet zij dat?

Omdat zij die doode muis wil opeten?

O neen. Zij roert ze niet aan, om ze te verslinden, maar om ze te begraven. En ik zal u zeggen, waarom zij ze begraaft.

De Schepper heeft aan al zijne schepselen een taak te doen gegeven, en de taak van den *Necrophorus* is alle aas onder den grond te stoppen. Daarbij komt nog iets. Het is den *Necrophorus* ingeschapen, dat zijne nakomelingen alleen van aas, dat is van rottende dieren kunnen leven. Om dit te volbrengen vliegt hij overal rond, en daar hij een krachtig reukorgaan bezit, bespeurt hij spoedig waar op velden en wegen een doode mol of muis, kat of hond ligt, vliegt boven op het aas, kruipt dan onder het lijk en begint met zijn sterken kop en krachtige pooten de aarde er aan alle kanten van onder weg te werpen, zoodat het dier moet zakken. Is nu het gat diep genoeg, dan bedekt hij het doode voorwerp weer met aarde, zoodat er van het aas niets te zien is.

Daarna legt de moedertor hare eieren in het lijk en vliegt dan heen, om andere doode muizen of rotten te begraven. Intuschen liggen de eieren warm en wel, komen spoedig uit en worden larven, die nu op of liever in het aas te gast gaan en 't geheel verslinden, zoodat slechts de beenderen overblijven, waarvoor echter weer andere liefhebbers onder de torren zijn. Hebben de larven genoeg gegeten en zijn ze volgroeid, dan verpoppen zij zich in den grond, en niet lang daarna komen uit die poppen weer doodgravers, die zich dadelijk in de lucht

verheffen en op den reuk af, aas opzoeken. Op onze plaat kunt gij den doodgraver aan 't werk zien met onder de muis zoo lang te graven, totdat zij zakt.

Deze dieren bezitten meer verstand en overleg dan gij denkt. Wanneer de moedertor een doode muis heeft gevonden, gaat zij eerst onderzoeken of er van hare familie reeds bij zijn. Is

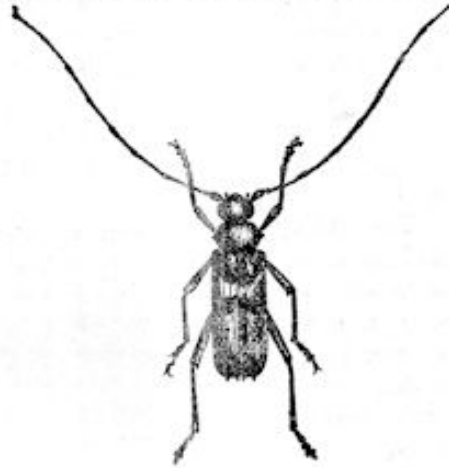
dit het geval, dan berekent zij of er nog van hare eieren bij kunnen. Zoo niet, dan vliegt zij weg. Dit is het instinct van moederzorg, want gij begrijpt wel, dat als zij maar zoo in den blinde weg hare eieren lei op een doode muis, die reeds door andere doodgravers van eieren voorzien was, dat er dan te veel larven voor die ééne muis zouden zijn en deze niet genoeg voedsel zouden vinden, om zich te ontwikkelen. Is daarentegen het aas nog onbezet en ook te groot voor haar, om dit alleen te begraven, dan vliegt zij weg, maakt een bijzonder geluid, zoekt hare mede doodgravers op en vertelt hun in hare taal welk een kostelijk hapje daar en daar ligt. En als gij er dan bij staat, — zooals ik dit dikwijls gedaan heb, — dan zult gij zien hoe er

spoedig drie a vier andere doodgravers aankomen, die terstond aan den arbeid gaan.

Een mijner vrienden, een vogelliefhebber, bezat een dooden vogel, dien hij wilde opzetten. Na het dier van de ingewanden ontdaan te hebben, legde hij het neer op een plankje, dat op een stok was bevestigd, en plantte nu den stok in den tuin, om de vogelhuid te doen drogen. Den volgenden morgen lagen stok en plankje op den grond en was de vogel verdwenen. Hij dacht dat zijn kat het gedaan had, en toen hij weer een vogel op dezelfde wijze had behandeld, sloot hij de kat 's nachts in huis. Maar zie, toch was ook den volgenden morgen de vogel weg. Nieuwsgierig om te weten, wie hem aldus in zijn liefhebbertij stoorde, bleef hij bij eene derde proefneming een wakend oog houden. En wat zag hij nu, ongeveer een uur nadat hij den vogel op het plankje en den stok in zijn tuin geplant had? Daar kwam een Necrophorus aan, vloog op den dooden vogel, kroop er onder, begon te krabben, maar het lijk zakte niet. Gij begrijpt wel waarom niet. Teleurgesteld vloog de doodgraver weg en tien minuten later kwam hij terug in gezelschap, van vijf of zes neven en nichten. Eerst kropen ze, ouder gewoonte, onder den vogel, maar geen aarde vindende om het lijk te begraven, begonnen zij aan de huid te trekken en er tegen aan te duwen. Toen ook dit niet hielp, hielden zij zamen raad, 't geen mijn vriend duidelijk kon waarnemen, daar zij hunne koppen dicht

bij elkander hielden. En wat was het einde! Zij verstrooiden zich, kropen naar den grond, groeven een gat rondom den stok, die geen steun meer hebbende, omviel, waarbij de vogel van het plankje gleed en terstond door den Necrophorus werd begraven.

Welk een overleg in zulk een klein dier?

De laatste plaat geeft u eene goede tekening van eene in ons land zeldzaam voorkomende boktor. Ik kan er u geene bijzonderheden van vertellen. Wel bezit ik er een in mijne collectie, en weet dat zij als larve in het hout leeft en zomers gaarne in bloemen huist, maar van hare huishouding is mij niets bekend. 't Is een fraai diertje, dat zeker wel zijn taak zal te verrichten hebben, en deze, gelijk de meeste insecten, met ijver vervult. Hierin althans kunnen zij ons een lesje geven.

101. Raadsel.

Mijn woord duidt aan een ongeval,
Dat soms door onbedachtzaamheden
Een lichaamsdeel zóó zwaar verwondt,

Dat men daarop niet voort kan treden.
Onthoofd, en dan daaruit gevormd
Twee woorden, die ge in rekenuren
Als teeken vaak gebezigd hebt,
Verkrijgt gij zonder lang te turen.

KLEINE JAN EN ZIJN ZUSJE.

I.

Vrouw Pieters zat voor het kleine venster te naaien en keek nu en dan door de ruitjes naar buiten, alsof zij iets verwachtte. En zij verwachtte ook iets. Namelijk de baker, die haar beloofd had vandaag te zullen komen. Aan hare voeten zat haar zoontje Jan, een kleine jongen van vijf jaren, die zich bezig hield met eindjes touw aan malkander te binden, om er een netje van te maken. Hij had dit dikwijls zijn vader zien doen, en als hij groot was, zou hij even als vader naar zee gaan, om visch te vangen. Terwijl hij weer een nieuwen knoop legde, dacht hij er aan wat zijne moeder hem verteld had onder dikke — dikke tranen, dat vader een paar weken geleden op zee bij storm over boord was geslagen en men hem niet had kunnen redden. Vader was dood. Jurrie, de vischafslager, had zijn lijk aan 't strand gevonden, en toen werd vader begraven op het kerkhof. Hij was er met moeder en tante Neeltje dikwijls heen geweest, en moeder had hardop gehuild toen zij bij het graf stond. Maar kleine Jan had moeder aangekeken en gezegd: »Moeke, weet u wel wat de juffrouw van de Zondagschool verleden gezegd heeft? Vader is niet beneden, maar boven. Boven — heel hoog, hoog boven de wolken, en nog veel ^{nooger} dan de zon en de maan en de sterretjes. Vader is in den hemel en is nu gelukkig.» Moeder verstond wel wat kleine Jan tot haar zeide en zij geloofde het ook wel, maar toch zij had liever gehad, dat vader nog niet naar den hemel gegaan, maar nog wat bij haar geble-

ven was, want vader verdiende het brood voor haar en kleinen Jan, en nu had hij haar achtergelaten als eene weduwe, die niet wist waarvan zij zou moeten leven! 't Is waar, tante Neeltje had gezegd, dat God de Vader is der weezen en dat Hij de weduwen staande houdt, maar tante Neeltje was geen weduwe en kon dus niet weten wat er in het hart omgaat van eene vrouw, die haar man en met hem haar broodwinner verloren heeft.

Kleine Jan knoopte voort en keek nu en dan zijne moeder aan. Hij zag, dat moeder weer tranen in de oogen had. Moeder dacht zeker weer aan het kerkhof en aan vader. Om haar op andere gedachten te brengen, vroeg hij:

»Moeke, tante Neeltje heeft gezegd, dat ik een zusje zou krijgen. Wanneer komt dat zusje!»

»Als God belijft,» was het antwoord.

»Wanneer is dat, moeke?»

»Ik denk over veertien dagen.»

»Mag zus morgen niet komen, moeke? Ik wou het zoo graag.»

»Waarom?» vroeg moeder, die weer ijverig voortnaaide.

»Omdat tante Neeltje gezegd heeft, dat het morgen net twee jaren geleden is, dat zus Antje gestorven is.»

Bij deze woorden hield moeder weer op met naaien en keek stil voor zich heen. Ja, zij wist het heel goed, dat op dien dag haar eenigst dochttertje, haar lieve Antje gestorven was. Het kind was vroolijk en wel, en daar op eens kreeg zij pijn in de keel en was in drie dagen gezond en dood. 't Was zeer smartelijk voor de moeder.

»En zie,» vervolgde Jan, »wanneer morgen

kleine zus komt, dan geef ik haar alles wat van zus Antje was. Moeke weet wel, zus had een pop van Jurrie gekregen, en die heb ik bewaard, met nog heel veel moois."

"Maar die pop heeft geen armen meer," zei moeder.

"O moeke, tante Neeltje zal de pop bij Klaas den timmerman brengen; die timmert er dan weer twee armen aan. En moeder, zus klompjes staan bij mij op de bedsteeplank. Mag ik haar die geven, als 't andere zusje komt? En dan heb ik al de potjes en pannetjes, de steentjes en bikkeltjes bewaard, waarmede zus Antje en ik samen speelden. En moeke, ik heb verleden Zondag van de juffrouw op de Zondagschool zoo'n mooi prentje gekregen. Moeder weet het wel, zoo heel mooi. Daar staat David op, die den reus . . . . ja, hoe heet die groote man ook weer? . . . o, ik weet het al . . . Goliath, een steen in zijn kop gooide, dat hij in eens morsdood was. En dat mooie prentje geef ik dan zusje . . . . Maar moeke, hoe heet dat nieuwe zusje? Tante Neeltje heeft gezegd, dat zus naar haar moet heeten, maar moeke, ik wou liever een zus hebben die net zoo heette als zus Antje."

Op deze wijze babbelde de kleine jongen voort, totdat de deur openging en Aaltje de baker binnenkwam, die heel lang met moeder praatte, maar zoo zacht, dat kleine Jan er bijna niets van verstond. Alleen hoorde hij, dat tante Neeltje spoedig zou komen, om hem te halen, want wanneer het nieuwe zusje kwam, dan zou hij bij tante Neeltje in huis slapen. 't Was dan te druk voor moeder.

En tante Neeltje kwam ook en nam kleinen Jan meê. Hij wou veel liever bij zijn moeke gebleven zijn, want zusje mocht eens komen en dan was hij er niet, en kon hij haar niet de klompjes en de pop geven en de gebroken potjes en pannetjes. Maar tante Neeltje zei hem, dat ze samen naar den timmerman zouden gaan, om te zien of de pop haar armen al klaar waren. En toen ging hij gewillig meê.

II

Veertien dagen later vertelde tante Neeltje aan Jan, dat hij een zusje gekregen had.

Hij zat met een houten hamer te timmeren, maar wierp dadelijk zijn gereedschap op zij en wou de deur uit, om zusje te zien, het nieuwe zusje, dat hij in plaats van Antje had gekregen. Hij wilde haar ook de pop brengen, waaraan Klaas twee armen had getimmerd, en waarvoor Truitje, het achtjarige dochttertje van tante Neeltje, een mooie groene jurk had gemaakt met witte bloempjes er op. Tante had groote moeite den kleinen jongen terug te houden; hij wilde zoo graag zijn zusje zien, haar maar effentjes pakken, de pop geven en haar wat vertellen van de Zondagschool. Maar toen tante zei, dat moeder ziek was en hoofdpijn had, en dat zus de heele week in de wieg moest slapen, zag hij er van af en ging met Truitje en Aaltje, het jongste kind van tante, naar het strand, om garnalen te zoeken, die hij aan zijn zusje wou geven. Gedurig vroeg hij of moeder al beter was en of zusje nog altijd sliep, en nooit vergat hij voor beiden te bidden. Zelfs als hij voor een boterham zat, bad hij tot God voor moeder en kleine zus.

Eindelijk kon zijn verlangen bevredigd worden. Acht dagen later nam tante Neeltje hem meê, en toen hij het woonvertrek inkwam, zette hij zijne klompjes bij de deur en sloop op zijn teenen naar binnen, naar zus, die in de wieg lag. Moeder zag er zeer bleek uit, maar lachte hem toch vriendelijk toe, toen hij haar vragend aanzag. Zij fluisterde hem toe, dat zus sliep, maar hij mocht haar zien. Zachtjes tilde moeder het wiegenkleed op en . . . . toen hij het kleine lieve gezichtje zag, keek hij haar lang — zeer lang aan en zei tot moeder: »'t Is Antje, maar veel kleiner, niet waar?" Onder den arm hield hij de pop met de groene jurk en wilde die zus geven, maar omdat zij sliep, lei hij de pop zachtjes naast haar in de wieg.

"Moeke," zei hij, »blijft zus altijd zoo klein?"

"Dat hoop ik niet," antwoordde moeder.

"Dan weet ik wat ik doen zal," zei hij nadenkend. »Ik zal elken avond bidden, dat God haar zoo groot maakt als ik ben; dan kunnen wij samen spelen."

Dat vond moeder goed en tante Neeltje vond dit ook.

Van dien dag af mocht hij elken dag een half uurtje bij moeder komen, om zusje te zien. Wat was hij blij! Hij nam hare kleine handjes in de zijne en zoende ze, maar o zoo zachtjes! Want hij was bang dat 't zus zeer zou doen.

Hij meende dat zus elken dag grooter werd. En dat was ook zoo. Zus groeide bij den dag en begon al te lachen. Telkens als hij haar aanzag, kwam er een vriendelijke plooi op hare kleine wangen. Dan was Jan zoo blij zóó blij, dat hij haar graag eens had willen pakken, maar moeder zei, dat zus er nog wat te klein toe was.

Zes weken later werd zusje gedoopt.

Klein Jantje mocht meê, en mocht dicht bij moeder zitten en bij tante Neeltje, bij Truitje en Aaltje, bij Jurrie en bij Klaas den timmerman. Zusje hilde toen dominé haar doopte en dat deed Jantje zeer. Hij wou opstaan en dominé zeggen zusje zoet te maken, maar tante Neeltje hield hem bij de hand vast en zei hem, dat zus wel dadelijk zou ophouden met huilen. En dat was ook zoo. Toen de kerk uit was, hield hij moeder bij de rokken vast, om maar dicht bij zusje te zijn, en toen zij thuis kwamen had eene buurvrouw koffie gezet en lag er een groot krentenbrood op tafel, en daar vlak bij stond een kom vol met muisjes, meisjesmuisjes, net zoo glad en zacht als zusjes wangetjes. Jantje smulde, maar hij vond het niet prettig, dat zus geen muisjes kreeg, en telkens liep hij met een paar muisjes tusschen duim en vinger naar haar toe om er een in haar mondje te steken.

Moeder kreeg nu veel bezoek. Al de buren kwamen kijken, en ook dominé met zijn vrouw moesten eens even komen zien hoe moeder en kind het maakten.

't Was een gelukkige dag voor klein Jantje. Vooral vond hij het heerlijk, dat zus zoo zoet was en hem telkens toelachte.

En wat werd zus groot! Toen zij een jaar oud was kon zij al de kamer rondkruipen en soms stond zij recht op hare voetjes, waarbij zij zich aan een stoel vasthield. Maar Jantje bleef trouw achter haar staan, bang zijnde dat zij vallen zou. Zus begon ook al te praten. Als zij hem zag, lachte ze

en noemde hem An, of wel eens Pan, en als hij haar de pop met de groene jurk bracht, dan schaterde zij het uit van pret.

Als moeder zat te naaien, dan behoefde zij niet voor zus bezorgd te zijn, want kleine Jan was altijd bij haar en gedurig om haar heen. Van een stoof had hij een tafeltje gemaakt en daarover zijn rood halsdoekje uitgespreid, en op die tafel dan al het speelgoed gelegd, dat hij van zijn eerste zusje bewaard had: al de potjes en pannetjes, de steentjes en ditjes en datjes lagen er op. En dan speelde hij met zus, die de pop onder hare armen droeg met den kop naar achteren, zoodat de houten armen maar eventjes te zien waren. Zus en hij zaten daarbij op den grond, en dan begon hij te zingen. Want tante Neeltje had hem vele liedjes geleerd van Van Alphen en De Liefde. En als hij lang gezongen had, dan begon hij al de geschiedenisjes te vertellen, die de juffrouw van de Zondagschool hem geleerd had.

»En weet je wel, zus,» zei hij, »van Jozef, die in een diepen kuil werd gestopt en er weer uitgehaald werd?»

»Da — da!» antwoordde zus, heel wijs.

»En toen kwam hij in Egypte, weet je, en werd daar net zooveel als de koning, en had een mooie koets met mooie paarden, en o zoo'n mooien rok droeg hij, heelemaal van goud, weet je?»

»Da — da!» bevestigde zus.

»En toen — en toen kwamen zijne bobze broërs, die hem in den kuil hadden gestopt. Maar Jozef zei niets, weet je. Hij liet ze lekkertjes eten en vooral zijn broer Benjamin kreeg zooveel op zijn bord, dat hij het haast niet heelemaal op kon. En toen, weet je, en toen kwam zijn vader Jakob ook, weet je?»

»Da — da!» riep zus.

Op deze wijze speelden de kinderen en hielden zeer veel van elkander. Moeder zag dit met genoegen aan, maar toch werd zij wel eens weemoedig en liet het hoofd op de borst hangen, als zij dacht aan haren man en 't zusje, die beiden in den hemel waren.

III

Op een Zondagmiddag liep hij met Aaltje

eenigzins haastig naar huis. Hij was naar de Zondagschool geweest, had gezongen, gebeden en geluisterd, en de juffrouw had weer zulk een mooie geschiedenis verteld, een geschiedenis, die in den Bijbel stond, van Jairus, wiens dochtertje dood was, maar door den Heere Jezus was levend gemaakt. Hij herinnerde zich nog best wat de Heiland tot het kind gezegd had: »Talitha kumi, gij dochtertje, sta op!» En toen was het dochtertje terstond opgestaan en ging wandelen, net alsof zij nooit ziek en dood was geweest.

Hieraan dacht hij onderwijl hij met Aaltje naar huis ging. Hij liep veel sneller dan gewoonlijk, want hij verlangde zeer zus te zien, die er gisteren en van morgen een beetje bleek uitzag en hoestte. Toen hij de kamer intrad zag hij zijn zusje niet dadelijk maar wel tante Neeltje, en moeder en den dokter, die bij de wieg stonden, waarin zus lag. Zachtjes — maar toch haastig — sloop hij tusschen moeder en tante door en keek in de wieg. Zus huilde en scheen erg ziek te zijn.

»Wat dunkt u, dokter?» vroeg moeder.

»Ik kan u nog niet geruststellen,» antwoordde dokter. »'t Ziet er in haar keeltje niet te best uit. Maar verlies den moed niet. Ik kom over twee uren nog eens aan en zal dan trachten haar keeltje in te smeren, hoewel dit altijd moeilijk gaat bij een klein kind. Je weet wel, kleine kinderen doen gewoonlijk het tegendeel wat zij moeten doen. Als ik haar mondje wil openen, houdt zij het zoo stijf dicht, dat ik er niet in kan.»

»Maar bij mij niet,» zeide kleine Jan. »Als ik zus op mijn schoot heb, doet ze alles wat ik haar zeg. Zus is zoo zoet, zoo lief.»

De dokter wendde zich om en zag nu het kleine ventje, lachte en zei:

»Nu, heel goed. Als ik terugkom, moet je zus op je schoot houden, en als zij dan haar mondje opent, dan....»

»Dan wordt zus beter?»

»Dat weet ik niet, ventje. Ik hoop het.»

De dokter ging heen.

Moeder en tante bleven bij de wieg zitten en kleine Jan hield de oogen niet af van zijn zusje, die het zeer benauwd scheen te hebben en gedurig met haar handje naar

haar hals greep, alsof haar daar iets hinderde. Tusschenbeide huilde zus erg, en dit maakte hem zoo bedroefd, dat hij ook wel wou huilen, maar het liet om moeder. Maar hij wist een middel. De juffrouw van de Zondagschool had een paar weken geleden gezegd, dat wanneer iemand in nood en bedroefd is, hij dan moet bidden. En als het God behaagt, neemt Hij de droefheid weg en verlost hem uit den nood. Stilletjes ging kleine Jan naar het geitenstalletje achter het huis, en in een eenzaam hoekje boog hij zich om te bidden. Er was in dat geitenstalletje zoo weinig plaats, dat hij vlak naast de geit moest knielen, die hem gedurig met haar kort staartje tegen het hoofd sloeg. Maar hij voelde er niets van. Hij bad voor zijn zusje en wilde graag alles verdragen, als zij maar beter mocht worden.

Twee uren later kwam de dokter, maar de ziekte was zoo toegenomen, dat alle insmeren niet meer kon baten.

Den volgenden dag was kleine zusje dood.

Zusje dood!

't Was verschrikkelijk voor kleinen Jan. Hij kon het haast niet gelooven. Gedurig keek hij in de wieg, meenende dat zus sliep en gauw weer wakker zou worden. Maar zus hield hare oogen stijf toe, en toen hij hare handjes voelde, waren ze zoo koud als ijs. Hij zou ze graag gewarmd hebben, maar moeder meende, dat het niet goed voor hem was telkens zoo dicht bij zus te komen. Hij mocht ook eens die nare ziekte krijgen en dan had moeder geen enkel kind meer.

Den dag daaraan bracht Klaas de timmerman het kistje. Tante Neeltje kwam ook en had eenige bloempjes meegebracht, die zij, toen zus in het kistje lag, op het lijkje strooide. Moeder kon het niet aanzien. Zij was naar een hoek gegaan en zat onophoudelijk te schreien; maar kleine Jan, hoe bedroefd hij ook was, huilde niet. Hij sloeg alles gade wat tante Neeltje deed. Daarna zette hij zich op een stoof dicht bij het kistje en dacht aan Jairus' dochtertje, dat gestorven en door den Heere Jezus opgewekt was. Hij wou maar, dat de Heere

Jezus nu spoedig kwam, om zus weer levend te maken! Als hij wist waar de Heer op aarde was, dan zou hij naar Hem toegaan, al was het op zijn bloote voetjes, zelfs naar Amsterdam, en hij zou Hem zoolang bidden totdat Hij meeinging.

Dominé kwam ook. Hij trachtte de weduwe te troosten en kleine Jan hoorde alles wat dominé zei? 't Was alles heel mooi, maar 't gaf hem zijn zusje niet weerom.

Den volgenden dag werd zusje begraven. Het was buiig weêr. De wind gierde langs de straat, maar dit verhinderde de burenen niet, om naar buiten te komen, en naar de treurende weduwe te zien, die haar kind liet begraven. Zij ging voorop met kleinen Jan, die moeder bij de rokken vasthield en haar gedurig aanzag. Achter die beiden kwamen tante Neeltje met Truitje en Aaltje, die een krans en bloemen in de hand hielden, om daarmede het kistje te versieren, als het in de groeve werd neergelaten. Klaas de timmerman droeg het kistje, en de bloemen, die tante Neeltje gisteren er in gelegd had keken er onder door.

't Was een droevige gang, vooral voor moeder en haar kleinen Jan. De laatste had, zich — zooals men het noemt — nog al goed gehouden, maar toen de doodgraver de zwarte aarde en de dikke kluiten op het kistje wierp, toen bezweek zijn hart en begon

hij zoo bitter te huilen, dat tante Neeltje hem op haar arm naar huis moest dragen.

Sedert dien dag was kleine Jan dezelfde knaap niet meer. In plaats van netten te knoopen of naar het strand te gaan en de visschersschuiten te bekijken, hield hij zich stil in huis en keek gedurig voor zich heen. Het eten smaakte hem niet; hij vroeg om geen enkel stuk brood. Het liefst wat hij deed, was al het speelgoed van zus bijeen te zoeken en dit in een doos te bergen: de pop met de houten armen, de potjes en pannetjes en de steentjes en bikkeltjes, waarmede hij met zus gespeeld had.

»Tante,» vroeg hij eens, »ik wou zoo graag een zwart bandje hebben.»

En toen tante Neeltje het hem gaf, bond hij het bandje, tot teeken van rouw, om de groene jurk van pop, lei haar in de doos en zette die op de plank van de bedsteê, waarin hij sliep. Van dag tot dag werd hij lusteloozer; hij kwijnde weg. Hij had het heimwee naar zijn zusje en zijn eenigste verlangen was dáár te zijn waar zus was, in den hemel, bij den Heer Jezus, die haar zeker nu levend en gelukkig zou gemaakt hebben.

En met dit verlangen op de lippen stierf hij in de armen van zijne moeder.

DE BANKETLETTER EN NOG WAT.

EENE VERTELLING.

I.

't Was St. Nicolaas en .... ook St. Nicolaasweêr. Meest altijd is het in 't begin van December regenachtig, winderig, buiig, mistig en wat er al zoo meer in die dagen plaats heeft. Nu is dit wel niet voordeelig voor vele winkeliers in speelgoederen en galanteriën, en nog minder voor koekbakkers, die op goed vertier in den St. Nicolaastijd hopen, maar toch, zij die iets noodig hebben, die speelgoed, iets moois, iets nuttigs of iets

lekkers voor hunne kinderen willen koopen, storen zich niet aan wind of weêr en gaan den eenen winkel in en den anderen uit om zich daarvan te voorzien.

In een zijstraatje van de achterbuurt, waar niet vele rijken wonen en ook geene mooie winkels zijn, zat eene vrouw in haar kamertje en was bezig met breien, evenals haar achtjarig dochtertje, Truitje, die wel niet zoo vlug de breinaald op en neer liet gaan als hare moeder, maar toch haar best deed, om haar aantal naadjes af te maken. 't Was avond;

een heel klein petroleumlampje stond op tafel en verspreidde slechts een zwak licht in dit vertrek, dat wel rein was, maar alle kenteekenen droeg, dat de bewoners daarvan tot de armen of bijna armen behoorden. Er stond geen kachel in dit kamertje, maar wel lag er een rookerige turf op de ijzeren plaat van den haard.

De vrouw zuchtte. Zij dacht aan haren man, die een jaar geleden gestorven was en haar en hare beide kinderen in behoeftige omstandigheden had achtergelaten. Thans had zij geen ander middel van bestaan dan met naai- en breiwerk iets te verdienen. Den ganschen dag en dikwijls ook een gedeelte van den nacht zat zij op haar stoel bij het venster en naaide er vlijtig op los. Maar haar vlijt werd zeer schaars beloond. Zij verdiende zoo weinig, dat zij ter nauwernood brood en andere levensbehoeften kon koopen, om daarmede haren honger en dien van hare kinderen te stillen. Sedert van morgen vroeg had zij nog niets gegeten en het laatste stukje brood, dat nog in de kast lag, had zij 's middags aan hare kinderen gegeven, met een paar in spekvet gebakken aardappelen. Zij had echter hoop heden avond geld te ontvangen voor brood, aardappelen, een weinig boter en een tiental turven. Sedert twee dagen had zij hard gewerkt aan het maken van drie hemden voor eene mevrouw, die haar nu en dan werk gaf en de hemden aan de armen uitdeelde. Een uur geleden waren die hemden klaar gekomen en had zij haar tienjarig zoontje uitgezonden, om ze weg te brengen en het naailoon in ontvangst te nemen. In afwachting op zijne terugkomst had zij breiwerk ter hand genomen, en zoo zat zij dan naast Truitje te breien.

Wederom zuchtte zij.

Truitje begreep waarom moeder dit deed. Zij was een teergevoelig kind, dat dikwijls haar eigen leed en nood verborg, om moeders hart niet nog meer te bezwaren.

»Wat blijft Bart toch lang uit!» zei moeder. »Hij kon toch reeds terug zijn. Maar ik vrees, dat hij hier en daar voor een winkel is blijven staan, om naar al het moois te kijken.»

»Misschien is die mevrouw niet te huis,» zei Truitje »en moet Bart op haar in de

gang wachten. Dat is al meer gebeurd. Hij zal wel gauw komen.»

»Ik hoop het,» zei moeder.

Een paar oogenblikken zwegen moeder en kind. Er verliep nog zelfs een kwartier, maar hoe of moeder ook luisterde naar eenige beweging in het zijstraatje, zij hoorde den voetstap niet van haar zoontje.

»Moeder,» begon Truitje, »wil ik eens gaan zien waar Bart blijft? Ik weet den weg naar het huis van de Mevrouw zeer goed. Misschien kom ik hem tegen en zal hem tot spoed aansporen.»

De moeder dacht een oogenblikje na. Het zou haar niet hinderen een poosje alleen te zitten, maar het was zoo regenachtig; de straten waren glibberig en er was zoo veel beweging in de stad van rijtuigen en menschen. Op St. Nicolaasavond is er altijd zooveel drukte en het zou kunnen gebeuren, dat haar dochtertje tusschen het gedrang kwam en verdwaalde.

Truitje kon raden wat moeder dacht.

»Ik zal zoo heel lang niet wegblijven, moeder,» zeide zij. »Ik zal gaan naar het huis van de Mevrouw, en als ik Bart daar niet aantref, terugkomen. Mogelijk weet de meid van de Mevrouw waar Bart is. Hij is misschien een anderen weg gegaan. En voor regen en wind ben ik niet bang. Dat weet moeder wel. Ik zal er mij goed inbakeren.»

»Maar zul je je onderweg niet te lang ophouden? je moet zoovele winkels voorbij!»

»Ik zal maar een oogenblikje hier en daar kijken, moeder,» antwoordde Truitje, die heel graag wat moois zag en ook wel eens zien wilde wat er op St. Nicolaasavond bij den koekbakker op de Grootte markt te koop lag. »Mag ik niet eens effentjes gaan kijken?»

Moeder was ook jong geweest, en toen zij nog een klein meisje was, had zij ook heel graag een blik geworpen in de winkels, zoodat zij dit kleine genoegen haar kind wel wilde vergunnen. Maar zij was toch bang, dat Truitje's begeerlijkheid zou opgewekt worden, als zij al dat lekkers zag. Truitje daarentegen meende dat zij al die heerlijke dingen best kon zien, zonder er naar te verlangen.

Eindelijk gaf moeder hare toestemming.

Truitje sloeg moeders dikken doek om hare schouders, zette haar hoedje op, gaf moeder een dikken zoen en onder den uitroep van: »Ik ben gauw weërom!» vloog zij de kamer uit.

II.

Moeder had wel gelijk gehad. 't Was druk — zeer druk op straat. De menschen verdrongen elkander voor de winkels of op de glibberige straten, en nu en dan kwam er een rijtuig aan, dat zich met moeite een weg door de menigte kon banen.

Truitje liep evenwel stil door. Zij was van plan eerst naar het huis van de Mevrouw te gaan, om te hooren of Bart daar geweest was, en als zij hem niet zag, zou zij langs een anderen weg, over de Groote markt, teruggaan, hopen de hem daar aan te treffen bij den koekwinkel.

Toen zij bij het huis van die Mevrouw kwam, vernam zij van de meid, dat Bart er geweest was en de hemden gebracht had. Mevrouw was echter niet te huis en zou pas over een half uur terugkomen.

»O,» zeide Truitje, »dan weet ik wel wat mijn broertje zal doen. Hij zal hier en daar gaan kijken en wachten tot het half uur om is, om dan nogmaals zijn boodschap te verrichten en dan het geld te ontvangen. Ik heb dus ook nog tijd, en kan ondertusschen effentjes naar de Groote markt gaan, naar den winkel van den koekbakker.»

Zoo gezegd, zoo gedaan, en weldra stond zij voor den winkel. Er waren slechts weinig kijkers, die voor de winkelkasten stonden, maar de winkel zelf was vol heeren en dames, kinderen en dienstboden, die voor de toonbanken stonden en allerlei aanwezen en kochten. Truitje bleef buiten voor de winkelkast staan en drukte haar neusje tegen de ruiten, om goed te zien, wat daarin uitgestald was. Wat lagen daar heerlijke dingen! En hoe lekker rook het! De geur van de warme banket- of boterletters, die in menigte tot dicht bij de ruiten lagen, drong tot haar door. Zij kon hare oogen niet verzadigen met al het lekkers, dat zij aanschouwde. Daar stond een groote heer of vrijer van speculaas, in gezelschap van

eene dame, die een hoed met veëren droeg vol amandelen. En wat was dat speculaas dik en lekker bruin gebakken! Vlak voor haar lag op een bord een groot hart van banket, vol suiker, en versierd met roode en witte bloempjes, en daar naast stond een snoeperig mandje met chocolade-letters. Zij kon alles niet zien, nog minder tellen, maar mooi was het wat zij zag. O, wat zou zij er gaarne eens ingehapt hebben! Ja, zij wenschte nog meer. Was er maar iemand, die haar zulk een dikke letter van banket wou geven, zooals er daar wel tien — twintig op een rij lagen! Dan zou zij ze dadelijk naar huis brengen en ze met moeder en Bart deelen. Moeder had in geene jaren banket geproefd en zij — zij — Truitje nog nooit. Och, zij wou zoo graag eens weten hoe een banketletter smaakte.

De begeerlijkheid was haar hartje binnengeslopen, niettegenstaande zij gemeend had er tegen bestand te zijn. Kunnen wij het haar kwalijk nemen, dat zij zoo graag eens had willen proeven hoe lekker dat lekkers was?

In dit oogenblik kwam er uit den winkel van achter de toonbank eene hand, die een der banketletters uit de winkelkast nam en op de schaal lei, om het te wegen. Die hand was van een winkeljuffrouw, die de menschen bediende. Zij wikkelde die letter in een papieren zak en schoof ze op de toonbank naar een man, die er voor stond. Zij wachtte echter de betaling niet af en lette ook niet verder op dien man, daar zij andere koopers moest helpen, die reeds ongeduldig waren geworden, dat zij niet spoediger geholpen werden. Het stond ook zoo vol in den winkel en de andere winkeljuffrouwen hadden het allen even druk.

Truitje tuurde telkens door de ruiten naar binnen in den winkel en zag den man vlak bij den ingang voor de toonbank staan. Die man droeg een lange winterjas met zakken van binnen en van achteren. Truitje meende dat hij veel moest gekocht hebben, want de binnenzakken waren reeds vol, en nu en dan stopte hij ook een zakje met 't een en ander in de achterzakken, die reeds overvloedig gevuld waren. Onderwijl de man bezig was met weer een zakje met lekkers in den

achterzak te stoppen, zag Truitje een goud-tientje op de toonbank liggen. Dat het een goud-tientje was, wist ze heel goed. Toen vader nog leefde had zij er wel eens een gezien. Dit geldstuk was daar door een der koopers neergelegd, om daarmede iets te betalen, en de winkeljuffrouw had hem ook geld teruggegeven, maar wegens de drukte verzuimd het tientje in de lade te bergen. Nu lag het tientje tusschen eenige kleine pakjes, en toen de man met de lange jas de banketletter op nam en ze in zijn achterzak wilde stoppen, schoof hij — willens of niet willens, dat weet ik niet — het goud-tientje met de hand meê, zonder dat Truitje dit evenwel merkte, — waarna hij de banketletter, die groot en dik was, in den achterzak van zijn jas borg. Die zak was echter zoo vol, dat het pak er bijna uitstak. Daarop verliet die man den winkel en scheen veel haast te hebben, want hij liep met groote stappen de stoep af en de straat in. Waarschijnlijk had hij geen goed geweten, want onder het loopen keerde hij zich dikwijls om en keek naar den winkel, alsof hij bang was dat hem iemand nazat.

Truitje was ook heengegaan. Zij had nu lekkers genoeg gezien en meende dat het thans tijd werd, naar de straat te gaan waar de Mevrouw woonde en waar zij hoopte Bart te ontmoeten. Zij volgde den man, die denzelfden weg ging en vlug voortliep. Eensklaps ziet zij, dat het pakje met de banketletter, dat de man in den achterzak gestopt had, door de beweging naar boven schoof en op straat viel. Haastig bukte zij zich, raapte het op en liep nu den man achterna, roepende: »Mijnheer, mijnheer! U heeft wat laten vallen! Hier is het!»

De man keerde zich om, en bij het licht der straatlantarens kon Truitje zien dat hij geschrikt was. Ook kon zij dit hooren aan zijn stem.

»Wa — wat — wat is het?» vroeg hij bezende en zeer bedremmeld.

Truitje reikte hem het pakje toe en herhaalde wat zij daar straks had gezegd.

»Dat! Dat! Neen — 't is — ik weet het niet — dat!..... Houd het maar en eet het op!»

De man stotterde zóó, dat Truitje hem nauwelijks verstaan kon. Maar duidelijk had zij echter gehoord, dat zij het pakje houden en wat er in was opeten mocht. Zij wilde hem nog wat vragen, maar de man liep zoo haastig weg, alsof hem een booze hond achterna zat en was weldra in eene straat uit haar gezicht geraakt.

Truitje stond als vastgenageld op dezelfde plaats, waar zij het pakje met de dikke banketletter er in, opgeraapt had. Nog nooit was haar iets dergelijks gebeurd, en 't viel haar in 't eerste oogenblik moeilijk het voor waar te houden, dat dit lekkere pakje haar eigendom geworden was. Maar zij mocht er niet aan twifelen. De man had het haar gegeven, en zonder er nog verder over te denken, rende zij nu op weg naar huis, in het blijde gevoel hare moeder en Bart deelgenooten te maken van dit kostelijk geschenk.

En zie, juist op den hoek van het zijstraatje haalde zij Bart in, die haar vertelde, dat hij voor de tweede maal naar het huis van de Mevrouw geweest was, maar haar ook nu niet aangetroffen en dus ook geen geld ontvangen had.

»En nu hebben wij niets te eten!» riep Bart verdrietig uit.

»Wees maar stil, Bart,» zei zijn zuster op blijden toon. »Ik heb wat. Ik heb wat lekkers. Zoo lekker als je nog nooit geproefd hebt. Kom maar gauw meê.»

»Wat is het dan?» vroeg Bart, die het pakje in Truitjes hand zag.

»Wacht maar af tot we bij moeder zijn. Dan zal je het zien. Heb dus geduld.»

Zij liepen nu samen het straatje in en kwamen weldra in hunne woning.

III.

Tot hunne verwondering zagen zij moeder bezig met het vuur op den haard wat harder te doen branden en er een ketel water over te hangen. Een groot brood lag op tafel naast een zakje met koffie, en een bord waarop een klein stukje boter. Toen de kinderen hunne moeder vragend aanzagen, vertelde zij, dat daar straks de meid van Juffrouw Dinges er geweest was, die

haar het geld had gebracht, dat de juffrouw reeds sedert drie weken schuldig was gebleven. Toen was moeder dadelijk naar den kruidenierswinkel om den hoek gegaan, had koffie, boter en brood, benevens een weinig turf gekocht en daar straks een ketel met water op het vuur gezet, om de kinderen eens te verrassen.

Maar verbeeld u de verbazing van moeder, toen Truitje haar het pakje liet zien, haar vertelde wat er gebeurd was en dat de man het haar geschonken had. Moeder kon aan alles wat Truitje haar zeide, wel hooren dat haar dochtertje de waarheid sprak. Zij had haar nog nooit op een leugen betrappt en dus geloofde zij alles wat Truitje haar mededeelde.

»Ik vind het wel vreemd,» zeide zij, »dat de man u dat pakje ten geschenke heeft gegeven, maar het gebeurt wel eens meer, dat iemand bewogen wordt iets van het zijne af te staan. Hij zal het wel aan je gezien hebben, dat je arm waart en graag wat lekkers had. Heb je den man er wel voor bedankt?»

»Dat kon ik niet doen, moeder,» antwoordde Truitje, »de man liep zoo gauw weg.»

»Nu, het zij zo,» zei moeder. »Laat ons zien wat er in het pakje is.»

Truitje had eeds een bord gekregen en dit op tafel gezet. Bart hield, ongeduldig als hij was geworden, zijne oogen en ook zijn mond wijdopen. Hij was vol blijde verwachting, wan hij had reeds eventjes aan het pakje geroken en . . . . . daar trok moeder een banketletter te voorschijn en lei het op het bord.

Beide kinderen waren stom van blijdschap en verbazing. Wat een prachtige banketletter! En hoe groot en dik! En wat rook zij lekker! Van alle kanten bekeken zij dit kostelijke geschenk en durfden er haast niet aan te raken.

»Moeder!» riep Bart eindelijk uit. »Mogen wij die letter helemaal alleenig opeten?»

»Dan krijg ik er zeker ook een stukje van,» zei Truitje.

»Hoor eens, zei moeder, »ik geloof dat het 't beste zakje is, te wachten tot het water kookt. Da zet ik wat koffie en zal

brood snijden, en als wij dan te zamen God gebeden en gedankt hebben, zullen wij eten en drinken, en als toegift een stukje van die banketletter smullen. Vindt je 't zoo niet goed?»

Truitje en Bart vonden het best. Zij hielpen beide moeder, die weldra klaar was met alles, en nadat moeder gebeden had, begon de maaltijd, waarbij Bart gedurig naar de heerlijke banketletter keek. Hij had dan ook het eerste zijn bord leeg, in de hoop dat nu moeder hem een stukje van dat banket zou geven, maar hij moest leeren wachten tot moeder en zus klaar waren.

Eindelijk — eindelijk nam moeder een mes, sneed voor ieder een stuk en lei het op hun bord.

Maar o! Wat smaakte dat lekker! Bart had wel eens gedroomd, dat hij in een koekbakkerswinkel was gekomen, en daar zoogesmuld had, dat hij er benauwd van geworden was, maar nu smulde hij in werkelijkheid, al was ook het stukje, dat moeder hem gegeven had, niet te groot. Moeder had gezegd, dat 't beter was niet alles in eens op te eten. Morgen zouden zij weer een stukje genieten.

Moeder zette toen het bord met het overige van de banketletter in een kast, en Truitje zorgde er voor, dat de kopjes en schoteltjes gereinigd werden.

Intusschen lag de groote papieren zak, waarin de banketletter geweest was, nog op tafel, en Bart nam den zak op, in de hoop er nog een paar kruimeltjes in te vinden. Hij keerde den zak om, hield er zijne vlakke hand onder, schudde hem uit en . . . . . daar viel iets blinkends, iets zwaars op zijne hand.

»Moeder! Truitje! Zie eens wat daar uit den zak is gevallen!» riep hij,

Moeder en Truitje kwamen naar hem toe en . . . . . wat zagen zij nu op zijne hand liggen?

Een goud tientje.

Moeder vond dit vreemd en raadselachtig. Een goud tientje in een zak met banketletter! Hoe is dat daarin gekomen?

Nu herinnerde zich Truitje wat zij gezien had, toen zij op straat voor de winkelkast van den koekbakker stond te kijken. Zij vertelde dit aan moeder, en meende, dat de man het gouden tientje van de toonbank had

geschoven en dat dit in den papieren zak was gevallen, zonder dat hij het gemerkt had. Dit was ook moeders meening. Als die man had geweten, dat het gouden tientje in den zak lag, dan zou hij de banketletter, den zak en het geldstuk niet aan Truitje gegeven hebben. 't Was wel vreemd, dat hij die banketletter weggaf en zoo bedremmeld was, maar de man had misschien veel haast. 't Kon ook zijn, dat hij zich niet al te wel gevoelde. Maar hoe het zij, vreemd was het toch. En wat het goud tientje betrof, moeder was van oordeel, dat zij het niet mocht houden.

„'t Is nu te laat,” zeide zij tot Truitje, „en de menschen in den winkel hebben het nog te druk, maar morgen vroeg moet je naar den winkel op de Groote markt gaan, het goud tientje aan een der winkeljuffrouwen geven en zeggen op welke wijze het in ons bezit is gekomen.”

Truitje maakte geen tegenbedenkingen. Den volgenden morgen wikkelde zij het goud tientje in een papier, begaf zich naar den winkel van den koekbakker en deelde daar

alles mede, wat moeder haar opgedragen had te zeggen. En nu kwam het uit. De juffrouw, die verzuimd had het goudstuk in de lade te bergen, had reeds overal rondgesnuffeld, daar zij bij het natellen van het ingekomen geld het tientje had gemist. Zij herinnerde zich heel goed den man met zijn lange jas en de vele zakken. Die man was haar wel bekend als een zonderling. Hij was niet wel bij het hoofd en zeer zenuwachtig. Waarschijnlijk had hij bij vergissing het goud tientje in den zak met de banketletter gestreken. Een dief was hij niet. Hij behoefde ook dit geld niet weg te nemen, daar hij een rijk man was, die gaarne aan armen menschen wel deed.

De winkeljuffrouw press echter Truitje voor hare eerlijkheid, gaf haar een gulden ten geschenke en nog een grooten zak vol met speculaas en allerlei lekkers.

Niemand blijder dan Truitje!

En voor Bart was er veer gelegenheid tot smullen. Hij wenschte dat het altijd St. Nicolaas was.

DE JAPANSCH E POP.

Ik heb een vreemde pop gekregen
Van oome Jan;

Hij bracht ze voor een dag of negen
Meê uit Japan.

Maar o die pop! 'k Zag van mijn leven
Nooit een zoo raar!
Haar hoofd is heelmaal glad gewreven
En zonder haar.

Haar oogen houdt ze half maar open,
Zijn zwart als roet;
En 't lijkt of ze altijd — 'k wil 't niet hopen —
Een dutje doet.

Zij wil niet wandl'en en niet springen,
Kan ook niet staan;
En kijkt, als ik begin te zingen,
Mij slapend aan.

Ook heeft ze, 't is om vante schrikken —
Zoo'n breeden nond!

En lippen, o 't zijn zulke likken!
Meer plat dan ond.

Zij heeft twee lange hangnde ooren,
Net als een bi;
En is van achteren en vom
Zoo houterig.

Zij wil van geen manierenweten,
Wat ik ook do;
En houdt gewoonlijk bij 't eten
Haar lippen to

Beleefdheid schijnt ze niete kennen,
Geeft nooit eerzoen;
Ik vrees dat zij zich niet al wennen
Aan goed fatsen.

Broër Piet nam, toen hij haar wou groeten,
Zijn petjen af;
Maar zij bleef stijf staan op haar voeten,
Zei boef noch baf.

Ik gaf haar gist'ren harde klappen,
Die stoute meid!
Zij wou niet van mijn tulband happen
Uit koppigheid.

Nooit wil zij aardig met mij spelen!
't Geeft mij verdriet.
Heusch, zij begint mij te vervelen,
Ik houd haar niet.

Ik denk haar ook terug te geven
Aan oome Jan;
Hij gaat toch met een week of zeven
Weer naar Japan.

NATHAN LEYSER EN ZIJN KLEINZoon.

Gij hebt Nathan Leyser toch wel gekend, of althans van hem gehoord? Mij dunkt, alle menschen in ons stadje weten wie Nathan Leyser is, en velen groeten hem, als hij langs de straat gaat. Hij is dan ook zeer kenbaar aan zijn langen dikken baard, waarin nog geen enkel grijs haartje zit; aan zijne vriendelijke oogen en den glimlach, die bijna altijd zijne wangen plooit, en vooral aan zijn donker groene jas, die, zomer of winter, tot aan zijn hielen afhangt.

Zoolang mij heugt heeft Nathan Leyser in het hoekhuis gewoond van de Grootte markt, een tamelijk groot huis, dat hij van zijn ouders geërfd had. De meeste kamers van dit huis stonden en staan nog vol ouderwet-sche kisten en kasten, tafels en stoelen, klokken, chiffonnières, bureaux en ander huis-raad, en alle hoeken, kisten en kasten zijn belegd of bezet met voorwerpen van waarde: rijk versierde kandelaren, pendules, kostbare lampen, antieke glazen, flesschen en kruiken; en in de kasten vele zijden japonnen en uniformen met goud en galon geborduurd. Men zegt ook, dat Nathan Leyser nog een bijzondere kast heeft; geheel van ijzer, en dat die kast vol zit met goud en zilver en gereed geld. Dat Nathan er goed inzit, weten ook sommige heeren in de stad, die geld noodig hebben en dit tegen matigen interest van hem komen leenen. Alle dagen, als hij tehuis is, kunnen zij tegen goede waarborgen, geld van hem ter leen krijgen, maar niet op Vrijdagavond, wanneer de Sabbat is aangebroken en Nathan bij het

licht eener groote lamp met vier armen, zijn gebed opzendt tot den God zijner vaderen: Abraham, Izaäk en Jakob. Ook Zaterdag is Nathan voor niemand te spreken, die komt om geld te leenen of wat te verhandelen. Maar Zaterdag avonds dan kan men bij hem terecht; dan is de Sabbat voorbij.

De menschen roemen Nathan Leyser zeer. Zij noemen hem den braven jood van het hoekhuis, en zoover men nagaan kan, waren zijn ouders ook brave joden geweest, die door een eerlijken handel, door vlijt en spaarzaamheid van God gezegend waren. Velen bejammeren het wel, dat Nathan geen Christen is. Zij zouden het zoo gaarne gezien en uit zijn mond gehoord hebben, dat hij openlijk den Messias als zijn Heiland en Zaligmaker had beleden, en menigeen heeft het reeds beproefd hem daartoe te bewegen, maar dan had Nathan, met een glimlach op de wangen en op zijne gewone vragende manier van spreken, steeds geantwoord: »En zou ik den Messias belijden? Woont Hij niet in mijn hart? En verwacht ik Hem niet te Jeruzalem? Zal de Messias komen? Ben ik er dan niet bij? Vind ik Hem niet in mijn heilige boeken? Wat kan ik nog meer verlangen?»

Verder kon men het met hem niet brengen. Hij bleef er bij, dat de Messias te Jeruzalem zou komen en dat hij, 't zij hij nog leefde of na zijn dood, Hem daar zou zien.

Trouw bezoekt hij Vrijdagavonds, Zaterdag en op de joodsche feestdagen de Synagoge. Dan kan men hem het hoekhuis zien uitko-

men, met een boek onder den arm en een gescheurde lap zijde of laken over den schouder, zooals dit bij de joden gebruik is. Af

hoort men hem fluisteren: »Zal de Messias niet te Jeruzalem komen? Hoop ik niet er bij te zijn?»

Zuinig als hij is, doet hij dit met een stukje krijt op de tafel.

en toe bezoekt hij ook de Christelijke kerk, vooral wanneer er een bekeerde Rabbijn of een Zending onder Israël zal spreken. Dan luistert hij aandachtig, en als hij heengaat,

Nathan Leyser woont alleen in dat hoekhuis. Zijne vrouw is een paar jaar geleden gestorven, en zijne kinderen, zonen en dochters, zeven in getal, zijn getrouwd en her-

en derwaarts verzeild. 't Gaat hun ook goed. De zegen van het ouderlijke huis achtervolgt hen.

Verleden zomer kreeg Leyser een zijner kleinzonen te logeeren. 't Was een jongen van twaalf jaren, met een schranderen blik, die soms iets geslepens uitdrukte.

Op zekeren middag zit Izaäk bij zijn grootvader, die naar een verkooping geweest is en te huis narekent wat hij uitgegeven heeft. Zuinig als hij is, doet hij dit met een stukje krijt op de tafel — en deelt zijn kleinzoon mede wat hij gekocht heeft en hoe hij hoopt alles met een klein winstje te verkoopen.

»Grootvader,» zegt Izaäk, »is niet alles wat men koopt en betaalt ons eigendom?»

»En waarom zou het dat niet zijn? En waarom vraag je dat?»

»Wel, heeft grootvader niet het goudtientje teruggebracht, dat in de voering van het vestjeszakje zat, dat grootvader gekocht had? Was dat goudtientje niet bij het vest en behoorde dit dan niet bij den koop?»

»Zal ik niet zeggen neen,» antwoordde Leyser. »Heb ik toch het vest gekocht en niet het goudtientje? Eerlijk duurt het langst, mijn zoon. Zou ik rust gehad hebben, als ik het goudstuk had behouden? Zou ik dit niet hebben gestolen? Zou ik den man niet hebben bedrogen? Zou ik op Sabbat in de Synagoge kunnen gaan als een dief? Zou de Almachtige niet op mij toornen?»

Izaäk dacht eenigszins anders als zijn grootvader; hij bromde zoowat binnensmonds en toen Leyser dit hoorde, ging hij voort:

»Moet ik je het nog bewijzen, dat eerlijkheid het langst duurt. Spreken er onze Heilige boeken niet van, dat wij eerlijk en recht-

schapen moeten handelen? En zeggen de profeten niet, dat diefstal een gruwel is in de oogen van den Almachtige, die alles ziet? En zegt Jeremia niet, dat schande op diefstal volgt? Kun je 't niet lezen in Jeremia 2 vs. 26? En haalt het geen vloek op de huisgezinnen, als men anderen iets onthoudt of ontsteelt — is dat niet hetzelfde? — wat hun toekomt? Neen, mijn zoon, eerlijk duurt het langst. En heb ik je niet, toen je nog een dreumes van zes jaren was, de geschiedenis verteld van den gevloekten Achan? En ken je die geschiedenis nog niet? Weet je het niet wat er gebeurd is met Achan, den zoon van Charmi, uit den stam van Juda, die het verbannene genomen, gestolen en in zijne tent verborgen had? Had hij niet gestolen een Babylonisch kleed, twee honderd sikkelen zilver en een gouden tong? En werd hij niet gesteenigd? Vloek over hem!»

Bij deze woorden keerde zich Nathan Leyser om, waarbij zijn gelaat de grootste verachting te kennen gaf.

»En — dus ging hij voort — heb ik je niet nog meer geschiedenissen uit onze heilige boeken verteld? Zou je 't niet meer weten van Gehazi, die de wisselkleeren en buidels met geld aan Naäman den Syriër ontstal? En wat denk je, waardoor Baron Rothschild zoo rijk is geworden? Je zult zeggen door vlijt en spaarzaamheid. Goed. Maar was een zijner voorvaderen niet een man, die het geld, hem door een vorst toevertrouwd, eerlijk teruggaf? En heeft hem God daarvoor niet gezegend? En hebben zijne kinderen niet in dien zegen gedeeld? Ik zeg je, Izak, wees eerlijk, blijf eerlijk en God zal je zegenen.»

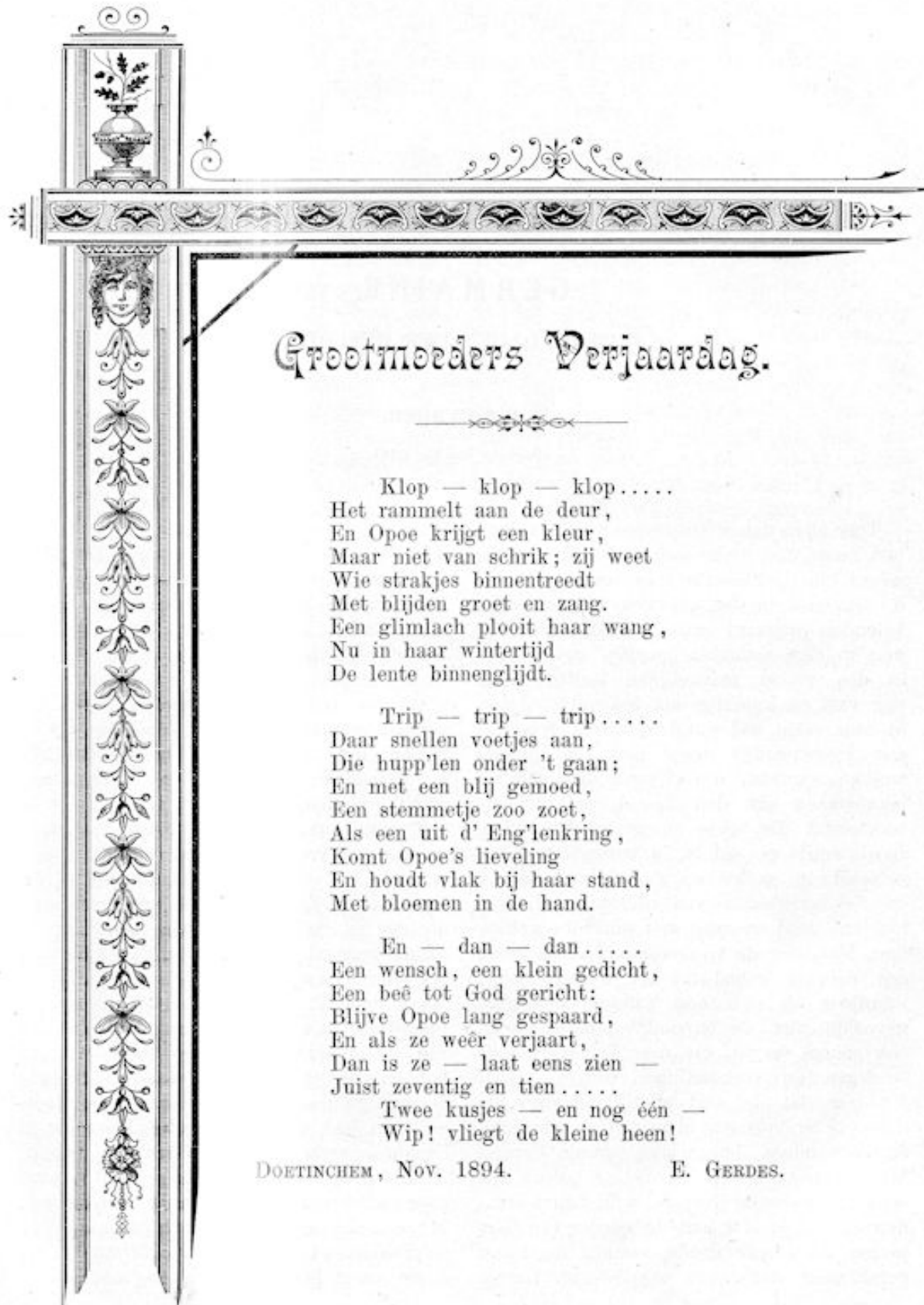

116. Verward.

Ontwar eens het volgende versje:
Nee wuele si ijnekieg, miedan,

Eid gnab si ovor miendan.
Neijz goenr ne ijnz ensu
Znij oergort and eid avn nee ersu.

Grootmoeders Verjaardag.

Klop — klop — klop.....
Het rammelt aan de deur,
En Opoe krijgt een kleur,
Maar niet van schrik; zij weet
Wie strakjes binnentreedt
Met blijden groet en zang.
Een glimlach plooit haar wang,
Nu in haar wintertijd
De lente binnenglijdt.

Trip — trip — trip.....
Daar snellen voetjes aan,
Die hupp'len onder 't gaan;
En met een blij gemoed,
Een stemmetje zoo zoet,
Als een uit d' Eng'lenkring,
Komt Opoe's lieveling
En houdt vlak bij haar stand,
Met bloemen in de hand.

En — dan — dan.....
Een wensch, een klein gedicht,
Een beê tot God gericht:
Blijve Opoe lang gespaard,
En als ze weêr verjaart,
Dan is ze — laat eens zien —
Juist zeventig en tien.....
Twee kusjes — en nog één —
Wip! vliegt de kleine heen!

DOETINCHEM, Nov. 1894.

E. GERDES.

PIETRO EN ZIJN MOEDER.

EENE VERTELLING UIT ITALIE.

I.

Niet ver van het stadje Popoli in de Abruzzen vindt men een dorpje midden tusschen de bergen, rijk zoowel in afwisseling van kleuren en vormen, als in voortbrengselen van allerlei aard. Het is een strook lands vol van bloemen. Myrten ziet men overal en wedijveren met de rozen, die de muren bedekken en door de rotsspleten heendringen. De huizen zijn als beschilderd door klimop en wijngaardranken, die zich tot boven de daken verheffen. Citroen, laurier- en oranjeboomen zenden hunne geuren diep in het dal, waar talrijke kuddengeiten weiden en men het gezang verneemt van ontelbare cicaden. Hier en daar golft een akker van tarwe of mais over de vlakke heen, en de bijna altijd blauwe hemel spiegelt zich af in het kalme meer, dat langs de kusten glijdt.

Het liep tegen 't vallen van den avond. 't Was een zeer warme dag geweest, en de mannen, die het veld moesten bewerken, hadden de waarheid van het schriftwoord ondervonden, 't welk ons zegt, dat de mensch in het zweet zijns aanschijns het brood zal eten. Toen nu de zon begon te dalen, raapten zij hun veldgereedschap bijeen, en daarmede beladen, begaven zij zich — de meesten vermoeid en met loome schreden — naar hun huis.

Onder deze mannen bevond zich Lucus, die zich sneller dan de anderen huiswaarts

spoedde, want hij verlangde zeer naar zijne vrouw en hun zoontje Pietro. (Spreek uit: Pjeetro). Wel was hij vermoeid van den harden arbeid en gutste hem het zweet van het werk in de brandende zonnestrallen langs schouders en wangen, maar hij achtte die vermoeienis niet, daar zij lang niet opwoog tegen de vreugde, die hij straks zou genieten, wanneer hij zijn kleinen Pietro op zijn armen mocht nemen en hem hoog boven zijn hoofd heen en weer zou zwaaien. En toch zou het goed geweest zijn, als hij zich niet zooveel ingespannen had. 't Is waar, hij moest hard arbeiden voor het dagelijksch brood, en wanneer hij het niet deed, dan joeg hem de rijke boer weg, en nam een anderen arbeider, maar toch, hij had zich een weinig kunnen matigen en daarbij bedenken, dat hij geen sterk gestel had. Oogenschijnlijk zag hij er gezond uit en op zijn van de zon verbrande wangen lag een blosje, maar de barbier van het dorp, die voorgaf de menschen van binnen en van buiten te kennen, en kruiden zocht en verkocht voor de zieken, had meermalen dezen en genen in 't geheim gezegd, dat Lucus naar zijne meening niet vrij van tering was en de dertig niet zou halen, als hij niet beter op zijne gezondheid paste en niet zoo hard werkte. Lucus zelf voelde ook wel, dat hij niet zoo krachtig en gezond was, als hij leek te zijn, maar hij dacht, dat de zwakheid wel over zou gaan, vooral wanneer hij bij zijne vrouw was en den kleinen Pietro op zijn knie had zitten.

Welnu, op den bedoelden avond kwam Lucus van het veld tehuis, en toen hij de dorpsstraat ten einde was, zag hij zijne vrouw op de bank zitten. De kleine Pietro stond voor moeders schoot, en terwijl zijne moeder hem toefluisterde: „daar komt vader!” breidde hij zijne armpjes naar hem uit. Eenige oogenblikken later had zijn vader dan ook zijn gereedschap ter zijde gelegd, en op zijn zoontje toeloopende, pakte hij hem onder de armen, kustte hem op beide wangen en draaide hem driemaal hoog boven zich heen, waarbij hij hem de teederste namen gaf.

wijwater te besproeien, en fluisterde hem eenige woorden of de namen van de heiligen der kerk in 't oor, die het kind dan zoetjes naprevelde. Na de kerk speelde hij met hem, kroop op handen en voeten rond, terwijl Pietro op zijn rug zat, vastgehouden door de moeder, die hem als haar oogappel behoedde. Soms nam hij hem mede naar de bergen, klauterde op de rotsen en zocht de schoonste bloemen uit voor zijn kind, waarvan moeder een krans maakte, dien zij om zijn hoofd vlocht of om zijns halsje hing. En hoe lachte de kleine, als vader hem een tros met druiven toereikte!

Wat was Lucus' gelukkig!

Met het kind op den arm en vergezeld van zijn vrouw begaf hij zich nu in zijne woning waar hun de avondmaaltijd wachtte.

Aldus verliepen eenige dagen van ongestoord genot, van werkzaamheid en rust. Vooral op Zon- en feestdagen smaakte Lucus veel genoeg, en daar er in Italië vele heilige dagen zijn, die den arbeid moeten verzoeten, kon hij uren achtereen bij zijn vrouw en kind doorbrengen. Dikwijls nam hij den kleinen jongen mede naar de kerk leerde hem nederknielen en zich buigen wanneer de priester het Sacrament van den ouwel verhief, liet hem toe zijn gelaat met

't Was een gelukkig drietal.

Op den hoek van 't straatje woonde Lorenzo, een vriend van Lucus, die ook dagelijks met hem het veld bearbeidde. Lorenzo had geene vrouw meer, maar zijne moeder hield het toezicht over zijne beide kinderen Margarita en Luigi. Margarita was de jongste en haar broer een paar jaren ouder dan Pietro. De beide gezinnen waren dikwijls bij elkander en luisterden dan naar het fluitspel van Lorenzo, die op zijn manier een meester was op de dwarsfluit. De vrouwen zongen er dan bij en de kleine Pietro deed dapper meê, zelfs met de handjes en voetjes

Pietro en Luigi wilden ook een fluit hebben, maar zij waren nog te jong. Zij moesten nog een paar jaar wachten; dan zou Lorenzo er voor ieder een koopen. En met dit blijde vooruitzicht gingen de kinderen naar bed en stonden 's morgens op met de vraag: of zij nu reeds oud genoeg waren om een fluit te krijgen en er op te spelen?

II.

Zoo verliepen er eenige jaren. Pietro groeide flink, ging nu en dan met moeder mede naar het veld, om vader eenige verkwikking te brengen, of zat bij Luigi, die hem wat op de fluit voorspeelde. Maar het liefste was hij bij Margharita, die zoo lief kon zingen.

Op zekeren avond kwam Lucus later dan gewoonlijk thuis. Toen zijne vrouw hem zag, schrikte zij, want hij was veel bleeker dan gewoonlijk, en zijn gang was zoo wankelend, alsof hij elk oogenblik zou neervallen. Met moeite stamelde hij eenige woorden en toen zijne vrouw hem bij den arm wilde nemen, om hem zoetjes in de woning te leiden, riep hij: »O, 'k ben zoo benauwd!» Tegelijk kwam er een golf bloed uit zijn mond, en weinige minuten later, nog voordat er tijd was om een priester of geneesheer te ontbieden, blies hij den laatsten adem uit in de armen van zijne vrouw.

Thans braken er droevige tijden aan voor de weduwe en haar zoontje. Een andere arbeider moest de plaats vervangen van Lucus, en daar de weduwe niets bezat dan het weinige huisraad, waren hare vooruitzichten, om in haar onderhoud te voorzien, zeer gering. De boer bij wien Lucus gediend had, was echter medelijdend genoeg, om Pietro te vergunnen een kudde geiten te hoeden, terwijl de moeder zich dan moest zien te behelpen met vlas te spinnen en op deze wijze iets te verdienen.

Pietro miste zijn goeden vader zeer. Diens plotselinge dood had een diepen indruk op hem gemaakt, en zacht van aard als hij was, met een week hart, barstte hij dikwijls in tranen uit of zag zuchtend en vragende

naar den blauwen hemel. De arme jongen was zeer onwetend omtrent de hemelsche dingen. Wel kende hij de namen der heiligen en beschermengelen, had een diepen eerbied voor de Heilige maagd Maria, de moeder Gods en de koningin des hemels; ook sprak hij wel eens met ontroering van het kindken Jezus, dat de heilige maagd in de kerk op hare armen droeg, maar verder strekte zijne godsdienstige kennis zich niet uit. Moeder wist ook niet veel meer, en de priester gaf zich niet veel moeite de menschen uit hunne onwetendheid op te heffen en hen in hun verdriet te troosten met het uitzicht op de toekomst.

Gelukkig voor Pietro, dat Lorenzo zijne belofte gehouden had. Toen de knaap twaalf jaren oud was kreeg hij van hem een fluit, die hem de uren verzoette, wanneer hij onder den grooten olijfboom zat en de kudde geiten hoedde, met het uitzicht op het blauwe meer aan zijne voeten. Lorenzo had hem een paar wijsjes geleerd, en wanneer hij Zondags bij Luigi was, dan speelden en oefenden zich de beide knapen om het hardst op de fluit.

Daar kwam nog iets bij, dat Pietro vertroostte. Niet ver van de plek, waar hij gewoonlijk bij zijne geiten zat, hoedde ook Margharita de kleine kudde, haar toevertrouwd, en wel tienmaal daags kwamen zij bij elkander, want Margharita hield veel van den zachten teederen knaap, dien zij door haar vroolijke liederen wist op te wekken. Voor haar speelde hij dan ook het langst op zijne fluit en begeleidde haar gezang met de tonen, die hij aan dit speeltuig wist te ontlokken. Was zij niet bij hem, dan oefende hij zich voortdurend op zijn fluit, en menig-een, die hem hoorde, stond verbaasd over de bedrevenheid van den knaap, die op zulk een jeugdigen leeftijd, zulke schoone tone n wist voort te brengen. Zelfs Lorenzo, die zich voor een virtuoos, een meester op de fluit, hield, moest erkennen, dat Pietro hem overtrof, en meer dan eens zeide hij: »die knaap zal het nog ver brengen in zijne kunst.»

Maar met al zijne bedrevenheid op de fluit bleef Pietro toch slechts een arme geitenhoeder. De weinige penningen, door hem

verdiend, waren nauwelijks voldoende om zich van schamele kleeding te voorzien, en waren er geen milde harten en handen geweest, dan zou de weduwe broodsgebrek geleden hebben. Meer dan eens was bij Pietro de wensch opgekomen, om naar den een of anderen boer of grondbezitter te gaan en te beproeven in zijn dienst te treden, maar hij moest dien wensch onderdrukken. Hij was nog te klein voor den arbeid op het veld, en bovendien niet sterk genoeg, om te spitten of te graven. Ach, was hij slechts een jaar of wat ouder en ook krachtiger, dan zou hij voor zijne lieve moeder kunnen werken en samen zouden zij dan gelukkig zijn!

Op zekeren dag zit hij weer onder den olijfboom en Margharita en Luigi zijn bij hem. Margharita zingt en de beide knapen spelen op de fluit. Luigi echter kan niet lang blijven en haast zich naar het veld bij zijn vader, terwijl zijne zuster, die de geiten dicht bij de kudde van Pietro gebracht heeft, hem nog eenigen tijd gezelschap houdt, hem iets voorzingt en hem op hare kinderlijke wijze vertroost.

Maar eindelijk moet ook Margharita heengaan, en hare kudde voor zich heendrijvende laat zij hem achter, terwijl zij hem nog duizend kusjes toewerpt.

Pietro is thans alleen. Hij heeft haar zoo lang hij kon, nagestaard, en toen hij haar niet meer zag, nam hij zijne fluit en begon te spelen. 't Waren louter tonen van droefheid; klachten die uit zijn hart oprezen en die hij in wegsimeltende melodiën wist weer te geven.

Zoo verdiept was hij in zijn spel, dat hij niet eens de nabijheid opmerkte van een vreemdeling, die in de schaduw, van den olijfboom stond en vol verrassing en verbazing naar de muziek luisterde.

Een oogenblik liet Pietro de fluit zakken, en van dit oogenblik maakte de vreemdeling gebruik, om hem toe te spreken.

»Je speelt heel aardig,» zeide hij. »Hoe oud ben je?»

»Veertien jaar.»

»En wat is je beroep?»

»Zooals u ziet, ik ben geitenhoeder.»

»En kan je daarmee je brood verdienen?»

»Niet half, mijnheer. Ook niet voor mijne lieve moeder, die eene weduwe is en armoede lijdt.»

»Wie heeft je het fluitspelen geleerd?» vervolgte de vreemdeling.

»Lorenzo, die mij ook deze fluit geschonken heeft. Ik heb met zijn zoon Luigi dikwijls samen gespeeld.»

»En kan Luigi ook zoo goed op de fluit spelen?»

»Lorenzo zegt van neen. Maar Margharita kan mooi zingen.»

»Wie is Margharita?»

»De zuster van Luigi.»

»En waar woont Lorenzo?»

»Ginds in het dorp twee huizen van de kerk.»

»Je zegt, dat je moeder weduwe is en het arm heeft en dat jij zelf maar half je brood verdient. Zou je niet graag veel geld willen verdienen?»

»Voor mijne moeder? Ja, heel graag.»

»Wil je mij eens wijzen, waar je moeder woont?»

»Dat kan ik makkelijk doen,» antwoordde Pietro, die nu opstond en den vreemdeling naar het dorp wees. »Ziet u daarginds de kerk? Twee huizen verder, daar woont Lorenzo, en daarachter is het huisje van moeder.»

»Goed,» zei de vreemdeling. »Ik dank je. Je zult wel nader van mij hooren.»

Hij vertrok en Pietro zette zich weer onder den olijfboom neder.

Acht dagen later was er een groote beweging in het overigens zoo stille dorp. Bijna al de bewoners hadden zich om de woning van Lorenzo en het huisje van de weduwe Lucus verzameld. Sommigen waren bedroefd. Anderen zeiden: »Dat is een goede uitkomst voor de weduwe!»

Wat was er dan gebeurd?

Pietro en Luigi zouden naar Frankrijk vertrekken, en nu waren de dorpingen gekomen, om afscheid van hen te nemen.

Segni, de vreemdeling, die met Pietro onder den olijfboom gesproken had, was zoo verrukt geworden over het fluitspelen van den knaap, dat hij het niet vergeten kon. De gedachte had zich van hem meester gemaakt dat hij daarvan voordeel zou kunnen trekken,

wanneer hij den knaap meenam naar Parijs, om hem daar in koffiehuzen, in kleine schouwburgen of in gezelschappen voor geld te laten spelen. Dit plan besprak hij eerst met den pastoor, die een bloedverwant van hem was, en toen deze het goedkeurde, begaf hij zich naar de weduwe Lucus en deed haar het voorstel: hem haar zoon toe te vertrouwen. Hij zou hem van goede kleeding voorzien, alle reiskosten en zijn onderhoud betalen, en hem maandelijks twintig gulden geven, terwijl hij haar, voor het geval dat zij het voorstel aannam, vijftig gulden toezegde. De weduwe schrikte eerst over dit voorstel. De gedachte van haren zoon gescheiden te worden, van haren Pietro, dien lieven knaap, met zulk een teeder en vroom gemoed, was haar zóó verschrikkelijk, dat zij terstond het aanbod afsloeg. Zij wilde liever armoede lijden, dan van haar kind gescheiden te worden. Segni echter, die een slimme koopman was, gaf haar den raad nog eens over zijn voorstel na te denken en er met den pastoor over te spreken. Daarop begaf hij zich naar Lorenzo, wiens zoon Luigi hij ook wilde medenemen; evenzoo Margharita, wier stem hem zeer bekoord had. Hij dacht, wanneer het meisje haar schoon gezang liet hooren, en Pietro en Luigi op de fluit speelden, hij dan hiermede veel geld zou verdienen. Hij trof het goed bij Lorenzo. Luigi, die liever op reis ging, vreemde landen en steden wilde zien dan tehuis op de rotsen te zitten en de geiten te hoeden, of op het land te werken in het zweet zijns aanschijns, zei terstond dat hij gaarne meê wilde gaan, en zijn vader, die voor het afstaan van zijn zoon een goede som gelds ontving, stemde er in toe. Maar hij wilde Margharita niet missen en kon dit ook niet, want na den dood zijner moeder moest het meisje de huishouding waarnemen en het eten bereiden. Dit speet Segni wel eenigszins, maar was al blijde, dat hij Luigi kon medenemen. Een paar dagen later hervatte hij zijn bezoek bij de weduwe, die intusschen met den pastoor gesproken had. Zij was nu beter te spreken. Wel kostte het haar nog eenigen strijd, maar toen zij de blanke goudstukken zag, nam zij het voorstel aan.

En Pietro?

Hij werd zoo bleek als een doode van schrik, toen zijne moeder hem zeide, welk voorstel Segni haar gedaan had en dat, hoezeer het haar smartte, zij besloten had dit in te willigen. »Bedenk, mijn zoon,» fluisterde zij hem toe, »dat moeder arm is en bijna geen brood heeft. Wanneer je met Segni medegaat, ontvangt je moeder veel geld, en daar je elke maand twintig gulden krijgt en overigens voor niets hebt te zorgen, kun je elke maand daarvan de helft mij zenden en zodoende mij voor armoede bewaren. Neem het voorstel aan, lieve Pietro, en de Heilige maagd met al de Engelen zullen je zegenen en beschermen. Bedenk ook, dat de heer Segni slechts twee jaren verlangt. En wat gaan twee jaren snel voorbij! Dan kom je weer bij moeder, die dan niet meer.... arm zal zijn.»

De gedachte dat hij zijne moeder gelukkig kon maken was zoo overweldigend, dat hij toestemde. Acht dagen later waren Pietro en Luigi gereed de reis te aanvaarden. Segni had voor kleederen gezorgd, en toen het oogenblik van het vertrek naderde, nam hij de beide knapen bij de hand en begaf zich naar de oevers van het meer, waar een bootje gereed lag, dat hen naar de stad en verder zou brengen.

Bijna al de dorpelingen vergezelden de knapen tot aan den oever. Het afscheid viel moeilijk. De weduwe omarmde haren zoon gedurig, en Lorenzo drukte Luigi herhaalde keeren aan zijn hart.

»Pietro,» zeide Margharita zachtjes tot hem, »zult ge mij niet vergeten in het verre land?»

»Neen,» antwoordde Pietro. »Hoe zou ik dat kunnen? Waar ik ben zal ik je gezang hooren, en wanneer ik op de fluit speel, zal ik aan het lied denken, dat je mij zoo dikwijls voorgezongen hebt.»

De beide knapen stapten met Segni in het bootje, en toen dit straks op de golven wiegelde, zagen zij het gewuif der handen en hoorden zij de zegenwenschen der menigte aan den oever.

Nog één blik wierp Pietro naar het strand en daar zag hij zijne moeder, knielende en biddende voor haren geliefden zoon.

III.

Eene maand daarna had er in eene groote zaal te Parijs eene tooneelvoorstelling plaats. De zaal was stampvol van menschen, die door aanplakbiljetten daarheen gelokt waren. Op die aanplakbiljetten stond onder anderen, dat de heer Segni uit Italië gekomen was met twee knapen Pietro en Luigi, die met recht virtuozen op de dwarsfluit konden genoemd worden. Zij hadden het door hunne kunstvaardigheid op dat speeltuig zóóver gebracht, dat ieder verbaasd zou staan over 't geen zij spelen zouden. Geen wonder dus, dat de zaal vol was met toehoorders, die begeerig waren het spel van deze beide Italiaansche knapen te hooren, en toen Pietro en Luigi met hun dwarsfluit op het tooneel verschenen, werden zij met handgeklap begroet. Zij zagen er lief, kinderlijk en eenvoudig uit, en ieder prees hun bescheiden voorkomen, vooral van Pietro, die een weinig bedeesd van aard was en niet weinig vreesachtig tegenover zulk een groot publiek. In het eerst speelden zij te zamen, maar schenen nog wat bedeesd te zijn, maar de toehoorders waren geduldig en begrepen best, dat het straks wel beter zou vlotten, als de eerste ontroering over was. En dit kwam ook uit. Pietro, die een zijner lievelingsmelodiën moest spelen hield zich goed en verbeeldde zich onder den olijfboom te zitten met zijne geiten en bokken als toehoorders. Hij zag van het publiek niets en dacht slechts aan zijn spel, 't welk zoo meesterlijk was, dat toen hij het lied ten uitvoer had gebracht, honderden toehoorders opstonden om hem toe te juichen. Er scheen aan hun loftuiting geen eind te zullen komen en ieder verlangde, dat hij zich nogmaals deed hooren. Dit geschiedde dan ook, waarna hij met Luigi tot slot nog een lied te zamen speelde en beide knapen onder uitbundig handgeklap het tooneel verlieten.

Segni wreef zich de handen. Hij had dien avond veel geld verdiend met het spel der beide knapen. Het geld stroomde ook in zijn beurs op de volgende avonden toen de beide jongens zich weder lieten hooren. De couranten hadden niets dan lof over voor

deze kleine meesters op de dwarsfluit, die zonder opleiding zich zelve gevormd en het zoover op hun speeltuig gebracht hadden, dat zij met de beste meesters konden wedijveren. Uit alle groote steden ontving Segni uitnoodigingen, om ook daar te komen met de beide knapen, waaraan ook voldaan werd. Een en ander bracht aan Segni groot gewin, en — tot zijn lof moet gezegd worden — hij beloofde Pietro en Luigi niet karig en schonk hun behalve de maandelijksche toelage van twintig gulden nog een aardig sommetje, welk geld door de knapen naar hun ouderlijk huis werd gezonden.

Ongeveer een half jaar lang reisde Segni met zijne jeugdige kunstbroeders door Frankrijk en overal oogstten de knapen uitbundigen lof. Dat dit niet zonder invloed bleef op hun gemoed behoef ik niet te verzekeren. Welk mensch, en vooral welke knaap is onverschillig voor het oordeel, dat anderen over hem uitbrengen? Luigi en Pietro hadden door hun herhaald optreden niet slechts alle bedeesdheid verloren, maar ook hunne eenvoudigheid, en — laat mij het zoo eens noemen — hunne kinderlijkheid afgelegd. Zij begonnen de meening aan te kleven, dat zij iets beteekenden en hun de lof ook toekwam, die men hun toebrecht. Dit was jammer. Waren zij bij hunne eenvoudigheid gebleven en hadden zij slechts de gedachte gekoesterd door hunne kunst de zorgen van vader en moeder te verlichten, zonder zich op hunne kunstvaardigheid te beroemen, dan zouden zij veel gelukkiger geweest zijn. Niet tevreden met den bijval, dien zij tot nu toe genoten hadden, jaagden zij er naar nog meer lof te verdienen. Ook verlangden zij van Segni meer geld, daar zij zagen welke groote sommen hij door hunne kunst oogstte. Maar Segni was hiervoor doof. Wel zorgde hij goed voor hen en ook voor 't geld, dat aan Lorenzo en de weduwe Lucus moest overgemaakt worden, maar hooger salaris wilde hij vooreerst nog niet geven en beriep zich op het contract, dat hij met de ouders gemaakt had. Dit veroorzaakte tweedracht tusschen Segni en de beide knapen, en de beide laatste stonden reeds op het punt hem te zeggen, dat zij voortaan niet meer voor het publiek wilden

spelen toen er iets gebeurde, dat eene groote verandering teweeg bracht.

Luigi werd ziek. In het bezit zijnde van veel geld, waaraan hij, de vroegere geitenhoeder en arbeider op het veld niet gewoon was, had hij zich aan een roekeloze leefwijze overgegeven en zich hierdoor eene ziekte op den hals gehaald, die hem ten grave zou sleepen. Luigi moest verschrikkelijk veel lijden voordat hij stierf, en toen hij in bijzijn van Pietro, onder stuiptrekkingen den geest gaf, ontroerde de laatste zoo hevig, dat hij zijn bewustzijn verloor en naar eene ziekeninrichting moest overgebracht worden, daar men vreesde, dat hij zijn verstand had verloren. Geruimen tijd zweefde Pietro ook in dit gevaar, maar na zes weken onder kundige behandeling geweest te zijn, mocht hij die inrichting verlaten. Sedert dien tijd was hij echter zeer veranderd. De dood van Luigi stond hem gedurig voor oogen, en met schrik dacht hij er aan, dat ook hij plotseling zou kunnen sterven, verre van zijn geliefd vaderland, verre van zijne moeder en Margharita. Die gedachte maakte hem zoo neerslachtig, dat hij er niet toe te bewegen was, zijne vroegere vroolijke liederen te spelen, en wanneer hij genoodzaakt werd zich te laten hooren, dan ontlokte hij aan zijne fluit slechts klaagtonen, die uit het diepst van zijn gemoed oprezen, en met zijn gemoedsgesteldheid overeenkwamen. Dit was niet naar den zin van Segni, die hierin nadeel zag voor zijne beurs, maar welke voorstellen hij hem ook deed, en welke beloften hij hem gaf, Pietro bleef bij zijn klagend spel en verlangde naar huis. Hij wilde naar zijne moeder en naar Margharita.

IV.

Op zekeren morgen zit Pietro in eene stad in het Zuiden van Frankrijk, voor een geopend venster en speelt op zijne fluit. 't Zijn klaagtonen, die hij laat hooren; klaagtonen, die het uitdrukken moeten hoe sterk hij naar huis verlangt. Onderwijl hij speelt wordt er vlak tegenover hem in een huis, bewoond door een Fransche protestantsche familie, een venster geopend, dat op de enge binnenplaats

uitziet van de woning waar Pietro aan het geopende raam zit, en zonder dat onze knaap haar ziet, verschijnt er voor het venster eene jonge dame, die met belangstelling hem gadeslaat en met verrukking naar zijn spel luistert. Eindelijk laat Pietro de fluit zakken op de knieën, houdt het hoofd op de borst gebogen en blijft aldus eenige oogenblikken stil zitten, terwijl zijne gedachten ver — ver wegvliegen naar zijne moeder en Margharita.

Eene zachte stem van de overzijde wekt hem, en opziende, wordt hij de jonge dame gewaar, die hem verzoekt nog eens hetzelfde lied te spelen, en dat wel op zulk een lieven zachten toon, dat hij het niet vermag te weigeren, waarna zij hem vriendelijk uitnoodigt bij haar te komen. Hij aarzelt, maar zij houdt zoolang bij hem aan, dat hij, zijne fluit medenemende, de woning verlaat en het huis binnentreedt, waar hij door de jonge dame ontvangen wordt.

Zij sprak hem vriendelijk aan en deelde hem mede, dat zij opgetogen was over zijn fluitspel. Daar zij nooit een schouwburg bezocht, had zij hem, die gisteren avond voor het publiek gespeeld had, niet gehoord en wist zelfs niets van de komst van Segni met den Italiaanschen fluitspeler. Wat haar echter zeer getroffen had in zijn spel, was de weemoedige toon, en dit had haar zoo aangetrokken, dat zij hem, gelijk wij gezien hebben, had uitgenoodigd, dit lied te herhalen.

»Wie heeft je die melodie geleerd?» vroeg zij.

»Niemand,» antwoordde hij.

»Maar hoe kom je er dan aan?»

Pietro aarzelde met het haar te zeggen, maar toen zij aanhield, deelde hij haar mede, dat hij die melodie zelf bedacht had, ten gevolge van de droeve stemming, waarin hij verkeerde sedert Luigi's dood, en nu zeer verlangend was naar huis terug te keeren. Hij vertelde haar wat er met hem gebeurd was, sinds Segni in zijn dorp was gekomen en dat hij nu gedurig moest denken aan zijne moeder, die eenzaam leefde en gewis ook veel aan hem dacht, evenals Margharita, die hem altijd hare schoonste liederen had voorgezongen, wanneer zij te zamen de geitenhoedden onder den olijfbloom.

»En zijn er geene woorden op de melodie,

die je zoo weemoedig speelt?" vroeg de jonge dame.

»O ja, maar ik kan die woorden niet zingen.»

»Heeft Margharita die woorden gemaakt?»

»Neen," zeide hij eenigszins verlegen. »Ik had die woorden in mijn hart.»

»Welnu, wanneer gij die woorden niet zingen kunt, zal het mij lief zijn, wanneer gij ze mij wilt voorzeggen. Het zingen is niet ieders kunst. Margharita heeft de gave ontvangen een lied te kunnen zingen, en God heeft u de gave geschonken aan uw fluit zoete tonen te ontlokken. Zeg mij dus het lied voor; dan kan ik de melodie beter begrijpen.»

Pietro bloosde. 't Zou de eerste keer zijn, dat hij zijn lied aan anderen bekend maakte. Maar de jonge dame zag hem zoo vriendelijk, zoo aanmoedigend aan, dat hij het haar niet durfde te weigeren, en met zijn zachte stem begon hij aldus:

Daarheen, waar hoog de palmen wuiven,
Die schaduw bién aan 't dart'le vee;
Waar myrten, rozen, zoete druiven
Zich spiegelen in de blauwe zee!

Daarheen, waar 't hoofd terneergebogen,
Mijn moeder bidt, Margharita zucht;
Waar ik mijn tranenstroom kan drogen.
En leed, noch smarte ik meer ducht.

Hij had deze woorden op zulk een gevoelvollen toon uitgesproken, dat de jonge dame er door bewogen werd en er tranen in haar oogen welden.

»Je verlangt dus zeer naar je land!" vroeg zij »en naar je moeder en Margharita?"

»Ja zeer," antwoordde hij haastig.

»En waarom ga je er dan niet heen?"

Hij deelde haar nu mede, dat hij zich verbonden had twee jaren met Segni rond te reizen en dat hij nog eenige maanden bij hem moest blijven.

»Nog eenige maanden!" voegde hij er op wanhopigen toon bij. »Die houd ik niet uit. Ik sterf van verlangen. Het heimwee verteert mij.»

»'t Is droevig voor je," zeide de jonge dame, die Angèle heette, »dat je nog zoo

lang blijven moet. Maar er is misschien nog wel wat aan te doen, dat je eerder weg kunt.»

Angèle dacht eenige oogenblikken na.

»Je moogt het contract niet eigenwillig verbreken," zeide zij. »Men moet zijn woord houden. Maar wat bij menschen niet mogelijk is, is mogelijk bij God. Heb je God wel eens gebeden, dat Hij je te hulp komt en de zaken zóó weet te schikken, dat je vroeger heen kunt gaan?"

Bij deze vraag zag Pietro de jonge dame verwonderd aan. God gebeden? O, hij was op reis wel eens in een Roomsche kerk geweest, had zich met wijwater besproeid, de knieën gebogen voor het altaar, en den naam der Heilige maagd op de lippen gehad, — maar God gebeden over deze zaak, — neen, dat had hij niet. Dat durfde hij niet. God stond daartoe naar zijne meening veel te hoog, en was slechts, zooals de pastoor van Popoli hem gezegd had, te genaken door de aanroeping der heiligen. Hij zeide dit aan Angèle, die wel wist, hoe onkundig vele menschen zijn in Italië en elders. Zij maakte dan ook van deze gelegenheid gebruik, om Pietro met het Evangelie bekend te maken, en dat wij geene tusschenkomst van heiligen, ook niet van de Heilige maagd noodig hebben, om tot God te gaan en Hem met onze nooden en begeerten bekend te maken. Zij wees hem op den Heiland, als den eenigen Middelaar tusschen God en den mensch, en drong er bij hem op aan, dat hij zijn hart voor Jezus zou uitstorten. Zelfs zeide zij hem een gebed voor en drukte hem op het hart, dit dagelijks in allen ootmoed tot God te richten.

In dit oogenblik werd de jonge dame geroepen en nam zij afscheid van hem, hopen de dat zij elkander nog eens zouden wederzien en hij zijn wensch zou verkrijgen.

Alles wat Pietro thans gehoord had, was geheel nieuw voor hem, maar hij kon bij eenig nadenken, niet ontkennen, dat er waarheid was in 't geen de jonge dame hem had medegedeeld. Zijn hart zei er amen op, en week van nature als hij was, nam hij haren raad aan en sedert die samenkomst bad hij elken dag vurig tot God. \

V.

Drie dagen later kwam Segni bij hem en deelde hem mede, dat hij Frankrijk wilde verlaten en zich naar Italië begeven, waarbij hij hem vrij liet naar huis te reizen.

Verwonderd zag Pietro hem aan. Droomde hij? Was het waar, dat hij vrij was en spoedig zijne moeder en Margharita weer zou zien?

»Is het werkelijk waar,» vroeg Pietro, met bevende lippen, terwijl zijn hart van ontroering hevig klopte.

»Ja, het is zoo. Ik laat u vrij. Gij kunt, als gij wilt, nog heden vertrekken. Ik althans ga heen.»

Hij bood hem de hand tot afscheid en verliet de kamer.

Pietro staarde hem vol verbazing na. Hij kon het bijna niet gelooven. Maar hij wist toen ook nog niet wat hem eerst later duidelijk zou worden, namelijk, dat God het ernstige, oprechte gebed verhoort. Angèle had hem, bij het u hierboven medegedeelde gesprek, gewezen op het woord van den Heiland: »Indien er twee van u samenstemmen op de aarde, over eenige zaak, die zij zouden mogen begeeren, dat die hun zal geschieden van mijnen Vader, die in de hemelen is.» Matth. 18 : 19. Die woorden waren hem toen nog vreemd en onbegrijpelijk. Maar later toen hij tehuis was, vertelde hem zijne moeder, dat zij in die dagen gedurig gezocht had: »Ach, bracht een goede Engel mij mijnen zoon weder! En dan had zij gebeden en gebeden, totdat haar hart bijna stilstond van weemoed.

En Angèle?

Onbewust moest zij het werktuig zijn, waarvan God zich bediende, om de wenschen van moeder en zoon te vervullen. Sedert haar gesprek met Pietro moest zij gedurig aan hem denken, en de vraag kwam in haar op: wat kan ik doen om Pietro gelukkig te maken? En het antwoord was, dat zij Segni opzocht en hem schadeloos stelde voor den tijd dien hij nog van haren beschermeling eischte. En dit was de reden waarom Segni den jongen kunstenaar de vrijheid had geschonken naar zijn vaderland, naar zijne moeder en Margharita terug te keeren.

Acht dagen later zat hij in het bootje, dat hem naar zijn dorpje bij het stadje Popoli zou brengen. Hoe blauw was de zee! Hoe heerlijk straalde de Italiaansche hemel boven zijn hoofd! Hoe dichters het bootje het strand naderde, des te duidelijker kon hij de voorwerpen onderscheiden, die hij nu bijna twee jaren niet gezien en naar welke hij zoozeer verlangd had. Daar stond de groote olijfboom. En graasden daar niet eenige geiten als weleer? O, ja. Het was de hem bekende en geliefde streek met hare vele bloemen, met hare rozen, myrten, cactusplanten en andere struiken. Maar nog meer. Zag hij daar niet aan het strand eene vrouw nederknielen in het zand. Zou dat zijne moeder zijn, die bad om zijne wederkomst?..... Neen, hij bedroog zich niet. Zij was het, en..... met de snelheid der gedachte sprong hij aan land, vloog op haar toe, en terwijl zij nog op hare knieën lag mocht hij haar omhelzen, die hem zoo dierbaar was als het leven.

De blijde mare van Pietro's komst verbreidde zich spoedig door het dorp. Lorenzo en Margharita waren de eersten, die den teruggekeerden jongeling te gemoet traden. Wel waren Lorenzo's oogen en die zijner dochter vochtig, daar zij Luigi misten, maar toch het wederzien was hartelijk, en als in triumpf werd Pietro naar het huis zijner moeder geleid.

De reis, die Pietro met Segni door Frankrijk had gemaakt, was voor den eerste zeer voordeelig geweest. Hij had een som gelds kunnen besparen, die, gevoegd bij de maandelijksche toelage aan zijne moeder gezonden, hem in staat stelde een betere woning te betrekken en een stuk gronds te koopen, dat hij door arbeiders kon laten bebouwen. Voortaan kon hij onbezorgd leven met zijne moeder en haar den avond des levens verhelderen. Hij was nu een ander man geworden, vroom van hart en met het voornemen zijn leven te besteden in den dienst van God. Hij vertelde aan zijn moeder het onderhoud tusschen Angèle en hem, en hoe zij hem door hare zachte woorden op den weg des heils had gebracht.

Maar voor dat hij zijne nieuwe woning

betrok, wenschte hij nog eenmaal terug te keeren tot vroegere dagen, toen hij als een arme knaap onder den olijfboom stond, de fluit bespeelde, de geiten hoedde en het oogenblik verbeidde, dat Margharita bij hem kwam. Zonder er iemand iets van te zeggen, sloeg hij den weg in naar den olijfboom, waar eene kleine kudde geiten graasde, zette zich daar neder en wilde daar nog eens zijne oude lievelingsliederen spelen. Het was een zeer heete dag. De zon brandde fel en schoot hare gloeiende stralen over het meer. 't Werd hem te warm, en zich geheel alleen

wanende, ontdeed hij zich van zijne bovenkleederen, greep de fluit en begon staande te spelen. Hoe verrukkelijk klonken die tonen! 't Waren geen klaagliederen, maar de uitingen van een kinderlijk dankbaar hart, dankbaar aan God, die zijn weg zoo wonderbaar goed gebaand had.

Nog een poosje stond hij daar, toen een geritsel in de struiken hoorbaar werd, en omziende, werd hij Margharita gewaar, die spoedig bij hem was en hem hare schoonste liederen voorzong. Dat was een gelukkig oogenblik!

NAAR DE KOMEDIE.

EENE VERTELLING IN 'T SPOOR.

I.

Juist toen de bel klonk ten teeken dat de trein zou vertrekken, kwam eene jonge dame haastig aangelopen. De conducteur ontsloot voor haar een waggon, waarin reeds een heer had plaats genomen, en een halve minuut later zette zich de trein in beweging.

De jonge dame nam hare zitplaats in. Zij was schier ademloos van het loopen en hijgde nog gedurende een lange poos.

»Dat was op het nippertje af, juffrouw!» zeide de heer, die behalve haar de eenige passagier was in den waggon.

»Ja, mijnheer,» gaf zij ten antwoord, terwijl zij een eau-de-cologne flacon uit haar zak té voorschijn haalde en met dit welriekend vocht hare wangen verfrischte. »En het zou mij zeer gespeten hebben, wanneer ik met dezen trein niet had kunnen meegaan?»

»U wordt dan gewis ergens verwacht?»

»Ja mijnheer. Er wordt te Amsterdam een mooi stuk in den schouwburg gegeven, en nu had mij mijne tante, die daar woont, uitgenoodigd, over te komen, om met haar en nog een paar kennissen daarheen te gaan. U kunt dus wel begrijpen, hoe vervelend ik het zou gevonden hebben, wanneer ik te laat zou gekomen zijn.»

De heer zag haar eens goed aan. Zij scheen niet ouder te zijn dan zeventien jaren en niet zeer bedeesd of schroomvallig te wezen, 't geen zij wellicht te danken had aan eene al te vrije opvoeding. Toen de jonge dame hem haar voornemen te kennen gaf naar de komedie te gaan, kwam over zijn min of meer ernstig gelaat, eene schaduw. Zij merkte dit terstond, en levendig van aard als zij was, zeide zij:

»Ik houd dol veel van de komedie, en mama en tante ook. Waarom ook niet?»

Zij zag hem vragend aan, en toen zij wederom opmerkte, dat die vraag hem geen genoegen deed, ging zij voort:

»Mogen wij niet naar de komedie gaan? En houdt u er niet van?»

»Voorloopig,» zeide hij, »zal ik de laatste vraag nog onbeantwoord laten. Maar op de eerste, namelijk, of wij niet naar de komedie mogen gaan, zal ik u wellicht een goed antwoord kunnen geven. Ik vind het nog al opmerkelijk, dat ik in een tijdschrift, 't welk ik bij mij gestoken had, om het op reis te lezen, dezelfde vraag vond. Die vraag werd gedaan door de jeugdige nicht van een predikant. Zij was, even als u, uitgenoodigd, met eene vriendin de schouwburg te bezoeken, maar daar zij wel eens gehoord had,

dat er niet veel goeds in stak naar de komedie te gaan, richtte zij zich tot den bedoelden predikant met de vraag: »Vindt u er heusch zooveel kwaad in, dat ik naar de komedie ga?» Hierop ontvangt zij van haren oom een antwoord, en daar dit in dit tijdschrift staat, zal ik zoo vrij zijn, het u voor te lezen, tenzij u er iets tegen mocht hebben.»

»O volstrekt niet,» zeide zei haastig. »Mama zegt altijd, dat het goed en nuttig is van

Met andere woorden: ik wensch geen plaatsen te bezoeken, waar Hij mij niet vergezellen kan, en waar ik niet over Hem kan spreken. Nu weet ik wel, dat er menschen zijn, die niet zoo denken. Zelfs houd ik het er voor, dat er menig christen is, die er voor zich zelven geen gevaar in ziet naar den schouwburg te gaan, wanneer daar b. v. een echt vaderlandsch stuk wordt gegeven, of naar eene opera, waar de schoone muziek en zang hem streelen en verrukken kan.

elke zaak het voor en tegen te weten. Ik ben nieuwsgierig wat er tegen de komedie te zeggen valt.»

»Eerst wil ik nu mijn persoonlijk gevoelen mededeelen,» hernam haar medereiziger. »Er zijn, naar mijne meening, slechts twee soorten van menschen op de wereld: zij die God vreezen en zij die dit niet doen. Ik heb van mijne ouders eene Christelijke opvoeding genoten, en hun heb ik het te danken, dat ik van harte geloof in den Heiland als mijn Zaligmaker, buiten wien ik aan geene vreugde op aarde wensch deel te nemen.

Maar hierover oordeel ik niemand. Ieder christen moet dat voor zich zelven weten.»

De jonge dame moest dit toestemmen. Zij herinnerde zich een gesprek gevoerd te hebben met iemand, die bijna zoo sprak als haar medereiziger. Dit gesprek had haar toen een weinig ernstig gestemd, maar slechts voor een oogenblik, want de lust naar wereldsche genoegens en publieke vermakelikheden kreeg spoedig de overhand. Zij kon echter niet ontkennen, dat zij thans weer in haar hart gevoelde, dat het vroegere gesprek nog steeds nawerkte.

De heer hernam: »Doch ik kom op het antwoord terug van den predikant, dat ik u voorlezen zal.»

Hij bladerde in het tijdschrift en las thans het volgende voor.

»Gij vraagt mij, lieve nicht, of wij naar de komedie mogen gaan?» Gij zoudt die vraag niet gedaan hebben, wanneer er niet iets in uw hart was, dat u het tegendeel tot antwoord gaf. Dit gebeurt meer. Wij kunnen grooten lust hebben den schouwburg te bezoeken, maar worden daarin teruggehouden door de vraag: mag ik wel het doen? Die vraag doet zelden iemand, die zich weinig om hemelsche dingen bekommert, en nog zeldzamer wordt zij geopperd door personen, die geheel en al in den maalstroom der wereldsche golvingen verzonken zijn. Slechts eenmaal, zoover ik mij herinner, heb ik die vraag gedaan. Ik was toen student, en op zekeren dag te Amsterdam zijnde, las ik op een aanplakbiljet, dat er dien avond een stuk zou gegeven worden, waarvan ik reeds gehoord had. Terstond kwam de begeerte bij mij op naar den schouwburg te gaan, en toen ik mijn horloge raadpleegde, zag ik dat ik nog ruim twee uur tijd had. Wat zou ik in die twee uren doen? Naar een koffiehuis gaan, — dat viel niet in mijn smaak, en om door de straten te wandelen en de winkels te bezien, daartoe was ik, na reeds een paar uren geloopt te hebben, te vermoeid. Onderwijl ik langzamer door eene straat ging, viel mij plotseling de vraag in: »Mag ik wel naar de komedie gaan? Ik, die voor de gemeente beleden heb, dat de Heiland mijn eenige troost is in leven en sterven?» Die vraag deed mij stilstaan op mijn weg en kon ik niet van mij afwenden. Ik voelde mij niet gerust. Er ontstond een groote strijd in mijn binnenste. Mij werd van de eene zijde ingefluisterd: »ga er gerust heen. 't Kan geen kwaad. 't Is een mooi stuk, waaruit voor u veel te leeren valt. En wat de menschen aangaat, die naast en om u henen zitten, om hunnentwil zijt ge immers niet gekomen. Gij behoeft u met hen niet te bemoeien. Ga er dus gerust heen.» Aan de andere zijde was het mij, alsof ik eene stem hoorde, die mij toefluisterde: »Zou het bezoek aan den schouwburg u niet van God

aftrekken? Kunt ge twee heeren dienen: God en de wereld? Zoudt gij gaarne in den schouwburg willen sterven? Zou dit niet vreeselijk zijn voor u en uwe ouders?» Die twee stemmen hielden mij aanhoudend bezig. Ik wist niet wat te doen. De lust, om naar den schouwburg te gaan, was aanwezig, maar ik vreesde dat die lust niet behagelijk was voor God. Wat te doen? Eindelijk kwam ik er toe zachtjes deze bede te slaken: »O God, Gij weet welke lust mij thans bezielt; wanneer het niet goed voor mij is, houd mij dan er van terug naar den schouwburg te gaan?»

Al voortwandelande was ik in een straat gekomen, waar een vriend van mij woonde, en juist toen ik bij zijn huis stond, werd de deur geopend en kwam hij mij te gemoet.

»Wij zagen je van verre aankomen,» zeide hij, mij hartelijk de hand drukkend, en begrepen, dat je ons woudt bezoeken. Dat vinden wij heerlijk. Kom binnen. Mijne ouders en zusters zijn verlangend je te zien.»

Ik zei hem niet, dat het mijn voornemen was naar den schouwburg te gaan, ging met hem naar de huiskamer, waar de geheele familie rondom de theetafel zat. Ik werd zeer vriendelijk ontvangen en, laat ik het u maar zeggen, in dit aangename gezelschap vloog de tijd zoo spoedig om, dat toen ik op mijn horloge keek, ik merkte dat het veel te laat was geworden, om nu nog naar den schouwburg te gaan.

Later werd het mij duidelijk, dat God mijn gebed verhoord en mij door deze ontmoeting in mijn voornemen verhinderd had. Ik ben dus niet naar den schouwburg geweest, en daar ik nu overtuigd werd, dat het God zelf was, die mij daarvan teruggehouden had, ben ik ook nooit naar een schouwburg gegaan, al kan ik niet ontkennen, dat mij soms de lust daartoe be kroop.»

Hiermede was het verhaal ten einde.

De jonge dame had de lezing stil en aandachtig gevolgd en . . . . . in haar hart ontstond er thans eenige onrust.

»Derhalve,» zeide zij, »zou het God zijn, die ons van den schouwburg terughield?»

»Dat is best mogelijk,» antwoordde haar medereiziger. »Ik laat de beoordeeling daarvan geheel aan u zelve over.»

»Gelukkig,» zeide zij, na hare onrust bedwongen te hebben, »dat ik thans niet op straat ben en mij dus niemand in huis kan noodigen, om mijn tijd te verpraten en niet naar den schouwburg te gaan. Ik hoop er over een paar uren in te zitten met tante en de andere kennissen.»

»Tenzij God het verhindert,» zeide de heer op ernstigen toon.

»Maar wat zou er dan moeten gebeuren?» vroeg zij.

In hetzelfde oogenblik kreeg de waggon zulk een hevigen schok, dat beide passagiers van hunne zitplaatsen opgeheven en daarna tegen elkander geworpen werden. De jonge dame slaakte een kreet en riep: »O God! Wat is dat? Wat moet er met mij.....» Maar voordat zij verder kon spreken, kwam er een nieuwe schok, waarbij de waggon met de voorafgaande rijtuigen uit het spoor werd gerukt en er een groote verwarring plaats had. Ontzettend zou het onheil geworden zijn, zoo niet gelukkig de locomotief had stand kunnen houden.

Wat was er dan gebeurd?

Er waren vier koeien uit een weide ontsnapt, en dit was zoo plotseling op een wending van den weg geschied, dat de machinist niet had kunnen zien, dat die beesten op den spoorweg gekomen waren, en voordat hij gelegenheid had gevonden de machine te doen stil staan, was de locomotief met een gedeelte van den trein over de koeien heengegaan, had er een paar van gedood en van de anderen pooten en koppen vermorzeld. Van de passagiers was gelukkig niemand ernstig gekwetst. Wel hadden sommigen een stoot tegen arm en beenen gekregen en waren de meesten zéér ontsteld en verschrikt, doch overigens was het nog al goed afgeloopen.

Onze reiziger hielp de jonge dame uitstappen, 't geen niet gemakkelijk ging, daar de waggon scheef en op zijde lag. Hij trachtte haar, die van den schrik nog niet bekomen was, gerust te stellen. Al de passagiers hadden hun voorbeeld gevolgd, en gij kunt u wel voorstellen, hoe zij te moede waren, toen zij de gedoode of vermorzelde koeien en de hier en daar beschadigde rijtuigen zagen. Maar velen dankten God, die hen voor grooter

ramp behoed had. Zij overlegden nu wat hun thans te doen stond. Zij waren nog ver van een station. Doch er bleef hun niets anders over dan daarheen te wandelen, in de hoop dat er spoedig een trein zou komen, die hen naar Amsterdam zou brengen. Maar daarmede zou gewis nog een uur verlopen, en voor de jonge dame bestond er dus geen kans meer, dat zij de hoofdstad zou bereiken vóór den tijd tot het schouwburgbezoek bepaald.

Haar medereiziger had haar zijn arm geboden, en nog trillende en bevende van schrik, zette zij met hem de wandeling voort, terwijl zij zich met hare gedachten bezig hield. Zonder dat haar gevraagd werd, of deze gebeurtenis niet misschien een antwoord was, haar zoo onverwacht gegeven, moest zij zich zelve zeggen, dat dit antwoord wel eene ernstige overweging waard was.

»U zult dus heden avond niet naar de komedie kunnen gaan, juffrouw!» zeide haar geleider.

»Neen,» antwoordde zij. »Maar al kon ik er ook komen, toch zou ik er nu niet heengaan. Ik ben te zeer geschrikt. Ik moet evenwel bekennen, dat ik op eene zeer vreemde wijze daarin verhinderd ben. Hoe is het mogelijk! Ik had er nooit aan gedacht, dat mij zoo iets overkomen zou!»

»Zou u denken, waarde juffrouw,» zeide de heer, »dat dit geval buiten Gods toelaten is geschied?»

»Ik moet het bijna gelooven,» was haar antwoord.

»Wat moet u bijna gelooven?»

»Dat God mijn gaan naar de komedie verhinderd heeft,» antwoordde zij zonder aarzeling. »Maar ik ben nog niet bekomen van den schrik. Ik moet er nog eens goed over denken. Later.....»

»Later,» voegde haar geleider er bij, »zal, naar ik hoop en bid, het u wel duidelijk worden, dat God u in uw voornemen verhinderd heeft, en naar ik geloof, om uw bestwil. Niets gebeurt er bij geval. 't Is God die alles bestuurt, en zeer mogelijk is het, dat Hij u hierdoor een wenk heeft gegeven uwe vreugde en uw heil niet in de wereld, maar bij Hem te zoeken.»

Een half uur later bereikten zij met de meeste passagiers het naaste station, waar zij een komenden trein moesten afwachten, die hen behouden te Amsterdam bracht. Wat er verder gebeurde, en of de jonge dame den wenk behartigd heeft, weet ik niet,

maar in elk geval heeft God zich niet aan haar onbetuigd gelaten en haar doen zien en hooren, hoe Hij niet wil dat de mensch zijn hart de wereld geeft, maar dit Hem toewijdt.

DE ARME JONGEN EN DE VOLLE MAAN.

»Maantje-lief, wat ben je mooi!
'k Moet gedurig naar je kijken.
'k Zie van uit mijn bed met hooi,
Je aan den blauwen hemel prijken.
Ach, ik heb hier moeite en pijn,
'k Wou zoo gaarne bij je zijn.

'k Ben nog pas zes jaren oud,
Moest naar bed toe zonder eten;
'k Ben zoo mager en zoo koud,
Zou je dat niet zien en weten?
Ach, ik heb hier moeite en pijn,
'k Wou zoo gaarne bij je zijn.

En zie ik je, lieve maan,
Met je ronde dikke wangen,
Langs den held'ren hemel gaan,
Dan krijg ik zoo'n groot verlangen,
Want ik heb hier moeite en pijn,
'k Wou zoo gaarne bij je zijn.

Is 't ook mooi daar bij je omhoog,
Met die lichtjes om je henen?
'k Zie ze met een traan in 't oog,
'k Wou den heelen nacht wel weenen,
Want ik heb hier moeite en pijn,
'k Wou zoo gaarne bij je zijn."

't Arme kind sliep zachtjes in,
't Was zijn laatste nacht beneden.
De aarde bracht hem geen gewin,
't Had zóó veel — zóóveel geleden.
Bij het eerste morgenrood
Vond men 't arme knaapje dood.

Hooger dan de mooie maan
Leeft, bij God, nu de arme jongen,
En met de Eng'len heft hij aan
Lied'ren, tot Gods eer gezongen.
In den hemel is geen pijn:
Wie zou daar niet gaarne zijn?

113. Een stad.

Wanneer ge een meisje zet tusschen me omgekeerd, dan krijgt ge een stad in Noord-Holland. Welke?

114. Raadsel.

Gij vindt mij aan uw hoed,
Aan tafel en aan bord;
Maar met een b er voor

Een ramp, die, niet gestuit,
Voor u nadeelig wordt.

115. Makkelijk.

Wij, menschen, wonen ver van hier,
Van Rusland geene vrienden.
Ook kunt gij ons in 't hooge Noord
En vlak daaronder vinden.
Maar daarheen gaat gij liever niet,
Wijl eeuwig ijs men aldaar ziet.

ooren zullen hooren en de steenen harten zullen verteederd worden.”

»Dit is wel mogelijk,» zeide hij, »en ik hoop, dat *gij* het nog beleeft; maar wat mij betreft, nog een paar jaar misschien en het leven zal aan dit mijn verzwakt lichaam ontvluchten, en Sidroc zal te feest gaan bij zijn vaderen..... Neen, dat was de oude heiden Sidroc, die aldus sprak; Christus' volgelingen spreken zoo niet.»

Verslagen en bedroefd boog hij zijn ruw hoofd. Dat nieuwe geloof was hem nog zoo vreemd.

»Maar Christus' volgelingen gaan een hemelsch feest te gemoet,» zeide Lethwyn op zachten toon. »Zij rusten in het huis huns Vaders, en Zijn banier, waaronder zij verkeerren, is de Liefde.»

E. J. VEENENDAAL.

EENE OOSTERSCHE VERTELLING.

I

In eene verwijderde streek van Azië leefde in vroeger jaren een heer van aanzienlijke afkomst, die vele goederen bezat.

Reizigers in het Oosten waren verplicht den weg te volgen; die op zijne uitgebreide landgoederen uitliep. Die heer heette Nathan. Hij was edelmoedig, gastvrij en hij had zich een prachtig paleis laten bouwen, gemeubileerd naar Oosterschen smaak en versierd met zeldzame kostbaarheden.

Zijne talrijke dienaren had hij uitdrukkelijk gelast den reizigers het geheele gebouw te laten zien, indien zij dit begeerden, en niets voor hen te verbergen.

Zijn naam en roem verbreidden zich op die wijze tot aan de uiterste deelen der aarde, en men noemde hem nooit anders dan *de edelmoedige Nathan*.

Toen door ouderdom zijn kruin was kaal geworden zonder dat zijne onuitputtelijke liefdadigheid er onder geleden had, werd een rijk jongeling, eveneens van aanzienlijke afkomst, afgunstig op den stralenkrans, den onverwelkelijken stralenkrans, die het hoofd van den edelen Nathan omgaf. Zijne onmetelijke rijkdommen, zijn goede naam en schitterende deugden ontroerden de ziel van Mithridanes, den jongeling en, daar ook hij onnoemelijke schatten bezat, kwam de gedachte bij hem op om Nathan te overtreffen in nog blinkender deugden en nog zeldzamer edelmoedigheid.

II

Toen hij een prachtig paleis had laten bouwen, ontving hij zijne bezoekers zoo prachtig en behandelde hen zoo minzaam, dat weldra zijn naam even beroemd werd als dien van Nathan.

Eens wandelde hij in de breede lanen van zijnen uitgestrekten bloementuin, toen eene armoedig gekleede, morsige vrouw zich deemoedig nederzette aan een der poorten van van het paleis om eene aalmoes te ontvangen. De jeugdige rijkaard gaf haar iets, met de grootste minzaamheid. De vrouw bedankte en verwijderde zich. Eenige oogenblikken later vertoonde zij zich aan eene andere deur van het paleis. Mithridanes, eenigszins verwonderd, gaf haar zooveel geld als zij verwachten mocht en zij verwijderde zich andermaal. Maar voor de derde maal kwam zij terug, toen voor de vierde maal en zoo vervolgens tot twaalf keer toe; den laatsten keer zat zij aan den hoofdingang van het paleis. Mithridanes schonk haar ook voor de twaalfde maal eene gift, zonder dat zijn geduld werd gestoord. Had hij zich niet voorgenomen om aan de geheele wereld te toonen, dat hij nog edelmoediger was dan de zeer menschlievende Nathan?

Maar zie, voor de dertiende maal vertoonde de vrouw zich aan de dertiende poort en vroeg weder om eene aalmoes. Nu werd Mithridanes verdrietig, maar de vrouw moest dit niet bemerken en daarom zei hij

tot haar op zachten toon: »Vrouw! ik weet niet, wie ge zijt, maar ik kan uwe vrijpostigheid kwalijk langer verdragen. Komaan, neem deze kleinigheid en laat u in langen tijd niet meer zien.» En zie, dat nu was juist wat de vrouw verlangde.

»Ha!» riep ze uit, »uwe edelmoedigheid heeft dus hare grenzen! Zij gelijkt dus niet op die van den edelen Nathan. Dat is eerst een edelmoedig mensch! En hoeveel gaat de uwe de zijne te boven! Ik zal het niet zeggen! Ik, die met u spreek, heb mij drieëndertig keer aan zijne poorten vertoond, zooals ik gedacht had mij ook aan uwe poorten te vertoonen, en iederen keer heeft deze onvergelykelijke man mij eene gift geschonken, in deze handen, die ik u hier laat zien, zonder er de minste aanmerking op te maken. Het is waar, twaalf keer hebt gij mij eene aalmoes gegeven, maar den dertienden keer hebt ge mij verstooten. Daarom, wil ik niets aannemen van betgeen het uwe is. Maar gij zijt er nog verre af om de edelmoedigste onder de menschen genoemd te worden.»

Toen Mithridanes deze snijdende woorden hoorde, geraakte hij in eenen heftigen toorn.

»Wanneer dan, riep hij met smart uit,» zich niet langer kunnende bedwingen, »wanneer dan zal ik Nathan in menschlievendheid en zelfopoffering hebben overtroffen? Maar dat is niet voldoende! Ik zal nog meer doen dan dat! Tot op dit oogenblik is alles, wat ik gedaan heb, niet voldoende om mijn onvermogen te bewijzen; welnu, ofschoon de dood den ouden man schijnt te ontzien, ik zal hem den dood aandoen, den alom geprezen Nathan; ik zal hem met mijn eigen hand doorsteken.»

Hij was der woede ten prooi. Hij liet zijn besten koetsier komen en beval hem met den meesten spoed zich tot eenen langen rit voor te bereiden, want hij wilde zich zoo haastig mogelijk op reis begeven. En zoo geschiedde. De koetsier en slechts een paar dienaars begaven zich met hem op reis, het waren zijne vertrouwdste dienaars. Na drie dagen en drie nachten reizens met ongewone snelheid, bereikten zij de uitgestrekte bezittingen van Nathan, waarvan de terrasgewijze

aanleg en bosschages zich reeds in de verte vertoonden.

Toen gebod hij zijn klein gevolg halt te houden in een bosch van moerbezieboomen, en hij zelf begaf zich naar het paleis. Slechts eenen korten afstand had hij afgelegd, toen hij een oud man ontmoette, gekleed in zeer eenvoudige kleeding.

»Grijsaard!» sprak Mithridanes, »kunt gij mij ook den kortsten weg wijzen, die naar het paleis van Nathan leidt?»

»Mijn zoon!» antwoordde de oude, »niets is gemakkelijker dan dat, want ik zelf ben ook op weg om er heen te gaan.»

»Uwe goedheid is groot, mijn vader! maar ik wenschte mij geheel alleen tot hem te begeven, den wijze.»

»Jongeling! uw wensch zal vervuld worden.»

En zoo liep Mithridanes met den grijsaard voort en weldra waren zij aan het paleis gekomen.

Nathan — want het was Nathan zelf — deed eenige dienaren komen en beval hen den reismantel en de verdere reisbenoodigheden, die de vreemdeling bij zich droeg, in ontvangst te nemen en gaf hen tevens bevel, aan den binnengekomene tot geen prijs te zeggen, wie hij was. Dit moesten ze aan al de overige bedienden zeggen. En intusschen geleidde hij zelf Mithridanes in eene zaal die in den smaakvolsten, Oosterschen stijl was gebouwd, waar hij eerst van de reis kon uitrusten.

»Zou ik mogen weten wie gij zijt?» vroeg Mithridanes.

»Mijn zoon!» antwoordde de oude, »ik ben de minste dienaar van den meester, die u ontvangt. Ik heb hem de schoonste jaren mijner jeugd gewijd, ik heb in zijn dienst geleefd, maar hij heeft er nooit aan gedacht mij er voor te beloonen.»

Toen Mithridanes dit hoorde, trilde hij van duivelsche blijdschap.

»En gij, mijn zoon! vroeg de grijsaard, hoe is uw naam? en waarom wilt gij betrekkingen aanknoopen met den heer, welken ik dien?»

»Zweer mij,» hernam Mithridanes, »dat gij nooit mijn geheim zult verraden; op

deze voorwaarde zal ik het u zeggen."

"Ik zweer het u," bevestigde de oude en zijn oog op den jongen man houdende, zeide hij: »Spreek, mijn zoon!"

De jongeling fluisterde toen den grijsaard in 't oor:

»Dat gij mij hier ziet, is met het doel om in 't geheim aan Nathan den doodsteek toe te brengen."

De grijsaard werd tot in het diepst zijner ziel ontroerd, maar hij liet er niets van merken.

»Mithridanes!" zeide hij dadelijk er op, hem met medelijden doch tevens met gestrengheid aanziende, »ik weet, wie gij zijt. Ik ken uwen vader, een goed man. Ik hield van hem en het viel mij gemakkelijk u ook te beminnen tot op den dag, dat gij u bevlijtgedet hem na te volgen. Ofschoon uw besluit is genomen, beloof mij: sla met kracht en mik goed, opdat mijn meester met één slag ter aarde valle. Op honderd meters afstands van hier is eene laan van terpentijnboomen, waarin uw vijand iederen morgen wandelt, ga er morgen heen en tref hem goed, want de geringste kreet zou u kunnen verraden. Als ge uw werk verricht hebt, sla dan een zijpad in, dat links van u is, dat zijpad wordt haast door niemand betreden. Komt ge aan het eind van dat zijpad, dan voert een andere weg u gemakkelijk weder naar uw land terug."

Alzoo onderricht, trok Mithridanes zich terug, maar hij twijfelde bijna aan den goeden afloop zijner onderneming. Hij gaf zich moeite om te verklaren hoe een man, die hem zijn naam niet durfde noemen, zoo vrij en openhartig met hem sprak.

Maar de volgende dag brak aan, en Nathan deed, gelijk hij gewoon was, zijne morgenwandeling, overtuigd, dat hij nu weldra zou sterven. Mithridanes had zich reeds achter dicht kreupelhout verstoken, toen de edele man naderbij trad onder de dichte kruinen van de laan van terpentijnboomen, met eene fierheid, die de zelfopoffering van het leven kenmerkt. Zijn aangezicht straalde van vrede en reinheid... Maar eensklaps, verstomd, verschrikt, laat Mithridanes de handen en armen slap hangen, zijn dolk,

glinsterende van edelgesteenten en parelen ontvalt aan zijne bevende hand en hij zelf valt op de knieën voor den ontzagwekkenden grijsaard, dien hij herkent, roepende met een beschaamd aangezicht en met tranen in de oogen:

»Mijn vader! mijn vader! weiger mij niet de genade, die ik van u afsmeek! De naijver om aan u gelijk te zijn en het verdriet over mijne vernedering, ziedaar wat mij heeft gedreven. Hoe kon het mogelijk zijn, dat ik u niet herkende toen ik u zag, dien Nathan, dien mijn vader zoo vurig beminde en voor onsterfelijk hield! Edele grijsaard! beschaamd en vol berouw werp ik mij aan uwe voeten en ik vraag u nederig vergiffenis."

»Mijn zoon!" antwoordde Nathan, »ik wil u zeer gaarne de afgebeden vergiffenis schenken, indien ik de ware vergiffenis u maar schenken kon! Uw geweten moet u zeggen, dat gij niet *mij* het meest beleedigd hebt, maar God. Richt u op en dat ik uit uw oog en op uw aangezicht het ware berouw leze, dat naar God is. Mijn zoon! zal onze liefde volmaakt zijn, dan moet ze niet met hoovaardij zijn gemengd. God, dien wij beiden moeten dienen, moge u dit meer en beter doen verstaan."

»Mijn vader!" antwoordde Mithridanes, »ik hoop uwe woorden nimmer te vergeten. Maar hoe, wetende, dat ik zou komen om u te doden, hebt gij in zulk eene kalme gemoedsstemming hier kunnen komen, alsof gij een uwer vertrouwdste vrienden zoudt ontmoeten?"

»Mijn zoon! in alle dingen vervult ééne gedachte mijn hart. Ik geef mij aan den Heere over. Gij wildet mij doden. Ik dacht: de jongeling is nog maar pas twintig, ik ben reeds tachtig jaren oud, misschien eischt God van mij, dat ik van mijne overige levensdagen afstand doe. Misschien is mijn dood nuttig voor den jongeling, die komt om mij te doden, en leert hij er door, zijne levensjaren in des Heeren dienst te besteden. Ziedaar, waarom ik geen tegenstand wilde bieden aan de scherpte van uw zwaard.

Gij ziet, God heeft zich van mij bediend, om u te redden, u, Zijn schepsel, dat Hij bemint."

B. H. KORFFER.

ijkenis van den barmhartigen Samaritaan door den Heiland voorgehouden, geeft ons een blik op de onvolkomenheid onzer leedewerken. Hoe moeilijk valt het, zich zelve te geven, hoe moeilijk is het om ten einde toe te volharden en niet moedeloos te worden. En toch, wanneer wij in waarheid discipelen van den Grooten Meester willen zijn, wanneer wij Jezus in waarheid willen volgen, dan hebben wij hetzelfde werk te doen, dat Hij op aarde deed, name-

lijk: ons zelve voor anderen te geven.

Wie hiertoe bereid is, behoeft niet lang naar werk uit te zien, of ledig op de markt te staan, doch vindt gelegenheid te over. Hier kan men een kranke liefenis biën, daar een weduwe troosten, ginds een wees steunen, die verlaten en zonder hulpe is.

Wie zich aan den arbeid der barmhartigheid wijdt, zal wijsheid en moed ontvangen om daarin voort te gaan.

KUNSTGENOT.

DOOR H. J. HANA.

Niemand behoeft ook maar een oogenblik in onzekerheid te verkeeren omtrent de plaats, waar hij door onze gravure in gedachten wordt binnengeleid. Wij bevinden ons in het atelier van een kunstschilder, en wel uit het laatst der vorige eeuw, zooals aan de kleeding der beide heeren duidelijk te zien is. En even duidelijk is aan de geheele omgeving te bemerken, welk kunstvak hier met grooten ijver en inspanning beoefend wordt. De wanden zijn aan alle kanten behangen met groote en kleine schilderstukken, op doek en op paneel, met en zonder lijst; in een hoek staat een ezel, de schoorsteenmantel is dicht bezet met verven, penseelen en andere schildersbenodigheden, en de kunstenaar zelf verdiept zich met zijn vriend in de beschouwing van een portefeuille met studiën en schetsen. Zij doorleven samen een uur vol kunstgenot. Want dat de teekeningen de moeite van het bekijken — en van het bekijken door kennersoogen! — ruimschoots waard zijn, blijkt genoeg uit de aandacht, waarmee de heeren zich aan de kunstbeschouwing wijden. De vriend van den schilder heeft er zelfs een goedkeurend glimlachje voor over.

Wij willen eerlijk bekennen, dat wij den heeren hun kunstgenot benijden. Want het is zoo schoon, zoo heerlijk, een rustig en

ongestoord nurtje in zulk een kunstenaarswerkplaats door te brengen met de beschouwing der scheppingen van het penseel of de teekenstift. Het genot, door het beste en edelste van 's menschen ziel in zulke oogenblikken gesmaakt, is van het reinste, het verhevenste, dat de aarde ons schenken kan. Des te meer valt het te betreuren, dat er zich in onze dagen een streven openbaart om »kunstwerk" ter markt te brengen, dat met alle eischen en begrippen van ware kunst lijnrecht in strijd is. Wie tegenwoordig de tentoonstellingen van schilderijen en teekeningen bezoekt, wordt er menigmaal pijnlijk getroffen door het aanschouwen van producten, die de waarheid schijnen te willen bevestigen van het Fransche spreekwoord, dat er tusschen het verhevene en het belachelijke slechts ééne schrede ligt. Dat de kunst ook in onze dagen naar nieuwe vormen en openbaringen zoekt, wie zou het in haar laken? Een kunst, die dáár niet voordurend naar blijft streven, doemt zichzelf ten doode. Maar dat vele »jongeren," — mannekens die nauwelijks de kinderschoenen ontwassen zijn, — uit gemis van genie of van talent, te machteloos om de oude, beproefde kunstvormen door nieuwe van gelijke waarde te vervangen, zich aan de kunst en haren dienst vergrijpen, door slechts

KUNSTGENOT.

wangedrochten en misgeboorten voort te brengen, dát noemen wij een treurig teeken des tijds. Inplaats van ons oog te streelen en ons hart te verblijden, door ons de natuur te geven zooals de kunstenaar haar met zijn artistieken blik ziet, wekken zij een gevoel van walging bij ons op met de bespottelijke caricaturen, die zij onder de vlag der kunst willen binnenloodsen. Een landschap met een groenen hemel, rood gras en blauwe koeien, die door gele gedaanten (zegge boerinnetjes) gemolken worden, is in de oogen van deze jongeren en hunne aanbidders een »stemmingsbeeld" vol »ziel" en »impressie." En als zij, met veel gesmeer en geklodder, een bruin ding geschilderd hebben, op drie pooten, en van voren nagenoeg even onherkenbaar als van achteren, vallen zij in verrukking voor elkaar neer, jubelend en juichend dat dit nu eerst eens een paard is zooals het wezen moet. En dat heet dan teekenen! Dat noemt men dan schilderen! En dat in een land, waar een Rembrandt en een Jan Steen, een Gerard Dou en een Van der Helst, een Govert Flinck en een Ostade geleefd en gewerkt hebben! Is het niet om te schreien?...

Arme kunst! zou men bijna uitroepen. Maar, gelukkig! de ware kunst heeft van deze valsche profeten niets kwaads te duchten. Zij is hemelhoog verheven boven het maakwerk van deze hare ongeroepen en ongewijde dienaren; en met smetteloozen luister blijft zij daar schitteren en stralen, door alle eeuwen heen, en het hart verkwikken harer trouwe, stille, bescheiden

volgelingen, die haar eeren en liefhebben om haar zelfs wil. »A thing of beauty is a joy for ever," zegt de Engelschman terecht: kunst die ons niet opwekt en gelukkig maakt, is geen kunst, kan geene kunst zijn, en zal nooit kunst worden. De echte kunst alleen, vervroelijkt, veredelt verheft den mensch. Verheft hem zelfs, zal het wel zijn, met zijne gedachten tot God, zoo hij er althans met Jakobus iets van heeft leeren verstaan, dat »alle goede gave, en alle volmaakte gite is van boven, van den Vader der lichten afkomende." De ware, de echte, de hoogste kunst is uit God en voert tot God, — gelijk de dichter Ten Kate het zoo heerlijk schoon heeft uitgedrukt, als hij in het Zevende Tafereel zijner »Schepping", na de Muziek bezongen te hebben, van de Schilder- en de Beeldhouwkunst zegt:

„En wat de Kunst begon met hóórbre akkoorden,
Dat zet zij voort in kleur en vorm en lijn.
Heur scheppingen zijn onuitspreekbre woorden,
Die naklank uit een reiner wereld zijn.
De Schoonheid zweeft in zielvolle idealen
Heur oog voorbij, nog lang van 't Licht verblind.
Dien droom getast! dat beeld moet nederdalen,
Van geest en stof, twee Rijken, 't wonderkind!
Nu, Regenboog! ontbind uw Zeven Kleuren,
Zoo word' door u het doode doek bezielt!
Gij Godheid, wil den steenen mantel scheuren,
Het marmerblok, dat u gevangen hield!
't Geschiedt! Daar stort een Eden, heerlijk glansend,
Apelles zelf een hemel in 't gemoed;
En Phidias, zijn Jupiter bekransend,
Werpt onbewust zijn lauwer aan Gods voet!"

ARISTOCRATEN.

EEN CATSIAANTJE.

Een trekhond, plomp, en ruig van vacht,
Die met een zware karrevracht
Van 's ochtends vroeg door heel de stad,
Straat in straat uit, gezworven had,
Al door een felle sneeuwjacht heen,

Al rillend tot in merg en been,
Was blijde toen hij stil kon staan
En eindlijk wat kon zitten gaan
Voor 't huis, waarin zijn baas nu ras
Het laatste vrachtje aan 't lossen was.

»Hoe wonder deftig en vol sier,
Hoe rijk aan pronk en eedlen zwier,
Ziet 's koopmans vorstlijk huis er uit!

'k Deed wis geen dienst als trekhond meer!
Want zóó te zwoegen, op mijn woord,
Als ik..." Plots werd hij hier gestoord

ARISTOCRATEN.

Wat breede deur, wat groote ruit,
Wat fraaie gang!" peinst Bruno stil,
Zooals een hond soms mijnen wil;
»Was dat de woning van mijn heer,

In zijn gepeins door 't luid gebas
Eens keffers, die juist op dit pas
Gesprongen kwam met groot gedruisch
Uit de open deur van 't prachtig huis.

»Wat moet je?» snauwt de trotsche kwant
Tot Bruno; »pak je biezen! want
Zoo'n lomp en smerig mormeldier,
Als jij bent, hoort gewis niet hier!
Kijk mij eens aan: wat zwierig haar,
Wat fraaie en ranke leest! — Voorwaar,
Dat vindt men bij zoo'n trekhond niet!
Dus zegt ook ieder die mij ziet,
Dat ik, die zoo mijn wereld ken,
Aristocraat van afkomst ben!
Ik eet en drink naar hartelust,
Werk doe ik nooit, 'k heb altijd rust,
En 'k slaap op kussens van satijn!
— Hoe treurig moet jou leven zijn!»

Maar nu heft Bruun den stoeren kop
Eens even naar den pronker op,
En ziet hem lang minachtend aan,
En geeft hem eindelijk te verstaan:
»Juist! jij bent een aristocraat,
Ik hoor het duidelijk aan je praat,
En zie het aan je krullentooi:
Wel, kameraad, wat ben je mooi!
Maar nu ik je zoo hoor en zie,

Weet ik wel wis en zeker, wie
Niet in jou plaats zou willen zijn,
Al ben je ook nòg zoo hoofsche en fijn!
Noem jij je een aristocraat, compaan?
Ik ben het óók, daar kun je op aan!
Want zie je, 't is hier zoo gesteld:
Jij bent aristocraat van 't geld,
En ik van d' arbeid, — 'k heb het lief.
Mijn werk, het is mijn adelbrief!
Al moet ik ook door sneeuw en kou,
'k Weet nú, dat 'k niet graag ruilen zou
Met rijke luijaards van jou soort,
Wien niets dan weelde en praal bekoort!
Ik slaaf en sloof van dag tot dag,
Maar blij als 'k 's avonds rusten mag;
Mooi 'k eet dan steeds met smaak mijn maal!
't Is zèlf verdiend, al is 't wat schraal,
Dat »zelf verdiend» blijf 'k trotsch op, maat:
En dáárdoor ben 'k aristocraat.
'k Misgun je dus je glorie niet,
Want ledigheid is 't grootst verdriet:
Al is je pracht ook nòg zoo groot,
'k Eet liever geen gena de brood!»
December '94. H. J. H.

STILLE NACHT.

I.

HOE HET ARME PETERTJE EN DE RIJKE PAUL ONDER ÉÉN KERSTBOOM KWAMEN.

Door het dichte dennenbosch liep met
grootte, flinke stappen een vrouw voort. Met
de armen kruiselings over de borst gesla-
gen, ging zij zonder op of om te zien haars
weegs, met een zwaarbeladen mand op het
hoofd. De maan steeg vaalbleek boven de
toppen der boomen op. De vrouw was ar-
moedig, maar zindelijk gekleed. De zwarte
hoofddoek, die haren gladden schedel be-
dekte, toonde dat zij in den rouw was. Zij
was dan ook weduwe en verdiende gaarne
een dagloontje met het doen van bood-
schappen. Vandaag was zij op verzoek van
de vrouw des burgemeesters naar de stad

gegaan, om inkoopden voor de feestdagen te
doen, want het was de feestelijkste avond
van het jaar: de Kerstavond.

. Op het stille gelaat der vrouw lag een
glans van vreugde, want zij dacht aan haren
jongen, aan Petertje, die eerstdaags twee
jaar zou worden en nu »haar alles en alles»
was, sedert een jaar geleden haar man was
gestorven. In de mand daar boven op haar
hoofd ligt voor den jongen een groote pop
van koek, die zij van den bakker present
heeft gekregen, en een handvol appelen en
noten, die de kruidenier haar gegeven heeft.
Wat zal de jongen groote oogen opzetten!

Terwijl zijne moeder daar zoo voortliep
en aan haren jongen dacht, stond deze aan
de huisdeur en keek hij met een mistroostig
gezicht de straat door, of de langverwachte
er dan werkelijk nog altijd niet aan kwam.

HET PORTRET.

EEN KERSTVERHAAL.

I

RIJK EN TOCH NIET GELUKKIG.

't Was een prachtig heerenhuis, dat mevrouw Dimber bewoonde. Een huis, dat meer op een paleis geleek dan op eene burgerwoning, en ik verzeker u, dat het er van binnen nog mooier uitzag dan van buiten. Sommige menschen, die nu en dan mevrouw Dimber moesten bezoeken, durfden haast niet in de kamers te komen, daar zij vreesden het een of ander met hunne voeten vuil te maken. Alles blonk dan ook daarin alsof 't louter spiegels waren, en de tapijten waren zoo zacht, alsof men in een bosch op het mos liep. En daar waren zulke groote kamers en zalen in dat huis, dat twintig kinderen er best krijgertje in zouden kunnen spelen, zonder dat ze elkander konden krijgen. En al die kamers en zalen waren zoo mooi, zoo prachtig, en er hingen zulke mooie schilderijen in, dat iemand die er voor het eerst inkwam, de handen van verbazing ineenslaan en uitroepen moest: »zoo mooi is het zeker niet in het paleis van ons koninginnetje!»

Dit groote vorstelijk ingerichte huis werd alleen bewoond door mevrouw Dimber en haar vijfjarig dochtertje Emmy. Gij zult vragen: waarom moesten die beiden zoo alleen in zulk een groot huis wonen? Anderen vonden het niet gezellig, omdat men in dat

huis kon verdwalen. Weder anderen dachten, dat mevrouw wijs zou zijn een kleiner huis te betrekken, daar het groote huis toch schijnbaar bestemd was voor eene uitgebreide familie om te bewonen. En dat was ook waar. In vroegere jaren werd dit huis dan ook bewoond door eene aanzienlijke familie, die vele kinderen had, maar zooals het in deze wereld gaat, waar alles vergankelijk is, de dood was dat huis binnengetreden, had vele kinderen en familieleden ten grave gesleept, terwijl anderen naar elders waren vertrokken. Ten laatste werd het geërfd door den heer Dimber, die een aanzienlijke betrekking bij de Regeering bekleedde.

En nu zoudt gij meenen, dat mijnheer en mevrouw Dimber recht gelukkig waren. Zij bewoonden een groot huis, hadden geld in overvloed, hielden er vele bedienden op na, konden uit rijden gaan wanneer zij wilden, ja konden alles krijgen wat zij wenschten en dat voor geld te koop was. Bovendien, zij hadden een allerliefst kind, de vreugde van haar vader en de oogappel der moeder. 't Is waar, zij hadden vroeger een zoontje gehad, dat echter slechts twee jaren oud was geworden. Maar al konden zij dit zoontje ook niet vergeten, toch was al hunne liefde overgegaan op Emmy en zij hoopten nu maar, dat God hun dit lieve kind zou laten.

Neen, het geluk woonde niet in dat aanzienlijke rijke huis.

Op zekeren dag ontving mevrouw Dimber een brief, waarin haar gemeld werd, dat haar man, die door de Regeering naar Frankrijk was gezonden, plotseling zeer ongesteld was geworden. Zij haastte zich nu naar het vreemde land, in de hoop hem nog in het leven aan te treffen, maar helaas, zij zag hem niet meer. Die slag trof haar zoo zeer, dat zij zelve doodziek werd, en hoewel zij in zoover herstelde dat zij weer naar

bitterste tranen over het verlies van haren man, dien zij zoo hartelijk lief had gehad. Nu en dan genoot zij weleens een oogenblik, dat zij hare tranen kon afwisschen, als de kleine Emmy in hare kamer kwam, op ma's schoot klom, met hare kleine handjes ma's wangen streelde en haar allerlei voorbabbelde van hare poppen en speelgoed, maar dit waren slechts korte oogenblikken. Zij kon den glimlach van haar kind niet aanzien,

het vaderland terug keeren kon, toch had hare gezondheid zooveel geleden, dat zij er nooit weer van opkwam en eene bloem geleck, wier stengel geknakt is. De geneesheeren deden wat zij konden, om haar weer beter te maken en gaven haar den raad zich niet zoo veel aan hare droefheid over te geven, terwijl de vrienden, die haar bezochten, haar toefluisterden troost bij God te zoeken en te vertrouwen op Hem, die balsem heeft en geeft voor elke wonde des harten. Maar de weduwe wilde zich niet laten troosten. Zij kleepte zich in den zwaarsten rouw en ook Emmy moest rouwgoed dragen. Uren lang sloot zij zich op en weende dan de

terwijl zij zelve zoo bedroefd was, en zond Emmy weg, de zorg voor het kind overlatende aan de kindermeid en aan Juf, zooals Emmy hare gouvernante noemde.

Mevrouw Dimber werd elken dag zwakker, en daar de geneesheeren vreesden dat zij de tering zou krijgen van verdriet, wanneer zij geene afleiding zocht en nu en dan eens uit rijden ging, besloot zij, hoewel met tegenzin, aan dit laatste te voldoen.

Op een mooien dag moest dan ook het rijtuig komen. 't Was een prachtige koets met twee uitmuntende schimmels er voor. De koetsier zat op den bok, gekleed in zijn beste livrei, en twee knechts stonden ge-

reed, om de dame des huizes en haar kind te ontvangen en in het rijtuig te helpen. Weldra kwam dan ook Mevrouw Dimber aan en daalde met haar dochtertje aan de hand de marmeren trappen af, terwijl Juf, de gouvernante, haar uitgeleide deed.

Mevrouw Dimber en Emmy reden nu eerst de stad door en vervolgens naar buiten door het plantsoen, waar het zoo mooi was en boomen en struiken in volle pracht bloeiden. Emmy vond het heerlijk, en telkens als zij een fraai bloemperk zag, klapte het kind vol verrukking in de handen en wees mama op de bloempjes. Maar Mevrouw kon ze niet zien. Hare oogen stonden vol tranen bij de herinnering, dat zij zoo dikwijls met haren lieven man door het plantsoen gereden was, en hoemeer Emmy juichte, des te bedroefder werd hare moeder, die weer naar huis verlangde, om in hare kamer te gaan schreien.

Zij keerde dan ook naar huis terug, zette zich op een stoel neder en beschouwde telkens en telkens het fotografie-portret van haren man, de eenige afbeelding, die zij van hem bezat.

Emmy was, als gewoonlijk, op haar schoot geklommen, en zich over de tafel heenbuigende, bezag zij lang — zeer lang — het portret van haren vader.

»Ma,» zei ze, »wat ziet pa er lief uit! En wat is dat witte op pa's kraag en op zijn linkerborst?»

»Pa,» was 't antwoord van mevrouw Dimber, »bekleedde een hoogen post, en als pa bij den koning moest zijn, dan droeg hij een rok, waarvan de kraag hier en daar met goudgalon versierd was. Ook had de koning hem een ridderorde met een ster gegeven, die je op pa's borst kunt zien.»

Emmy bezag alles nauwkeurig en zei toen weer: »En, ma, wat heeft pa vriendelijke oogen! Heeft pa mij daar wel eens mee aangekeken?»

»Zeker,» antwoordde mevrouw, die hare tranen gedurig afwischte, »pa had je zeer lief, en als hij je aanzag, dan straalde zijn gelaat van blijdschap..... Ach, hij zal je nooit — nooit weer zien.»

»Nooit weer, mama? En juf zegt, dat pa nu

in den hemel is en gedurig op ons neerziet.»

»Dat is wel mogelijk,» zeide hare mama, »maar als hij in den hemel is, is hij toch niet bij ons en kan je niet in zijne armen nemen en met je spelen, of je kussen, dat hij zoo graag deed.»

»Maar dat zal pa later wel weer doen,» meende Emmy, »als wij ook in den hemel komen en bij pa zijn.»

»Och, dat duurt nog zoo lang!» snikte mevrouw.

In dit oogenblik kwam de dokter binnen, en daar mevrouw het beter vond, dat haar dochtertje er niet bij was, als zij met den dokter sprak, zei ze tot Emmy, dat ze naar Juf moest gaan en van middag een groote wandeling maken. Maar Emmy had eerst nog wat te vragen voordat ze heenging.

»Ma, mag ik pa's portret nog een beetje bekijken? Ik wou het juf laten zien.»

Hare mama was op dit oogenblik te veel verstrooid, te meer daar zij met den dokter moest spreken, en om zich niet langer te laten ophouden, gaf zij hare toestemming, er in het minst niet aan denkende, dat haar hierdoor een nieuw verdriet bereid werd.

Emmy nam het portret haars vaders en huppelde onbezorgd de kamer uit.

II.

EENE ONTMOETING EN EEN VERLIES.

Juf zou met Emmy een groote wandeling maken. Emmy vond dit heel prettig, want juf hield er van zich met de kleine te onderhouden en deed niet zooals sommige kinderjuffrouwen doen, die zich met haar zelf bezighouden en de kinderen maar laten praten, zonder naar hen te luisteren.

Maar aan die wandeling was nog iets verbonden. Juf moest voor mevrouw een paar boodschappen doen. Eerst bij een boekverkooper, om rouwpostpapier te koopen en dan naar een winkel, om een dasje uit te zoeken. Toen zij bij den boekverkooper kwamen, bleven zij eerst een poosje buiten staan, om naar de mooie boeken, de platen en de fotografieën te kijken, die in de uitstalkast lagen. Een van de platen stelde voor eene dame

in rouw, die op een stoel zat te weenen, terwijl boven haar hoofd aan den muur het portret hing van een officier. 't Was duidelijk, dat die dame treurde over 't verlies van iemand, dien zij lief had gehad, waarschijnlijk haar overleden man. Emmy hield lang haar oogen op die plaat gericht.

»Juf,» zei ze, »vindt u niet, dat die officier op pa lijkt?»

»Je weet toch wel, Emmy,» zei Juf, »dat ik je pa nooit gezien heb. Ik kwam bij je toen je pa naar Frankrijk vertrokken was.»

»O ja, dat is waar. Maar ik heb 't portret van pa bij me. Ma had het mij gegeven, om het goed te bekijken, en toen heb ik het in mijn taschje gestoken, en nu heb ik het bij me. Wil u 't effetjes zien?»

Zonder het antwoord af te wachten, haalde zij het portret uit haar taschje en toonde het aan Juf.

»Is 't niet waar, Juf? lijkt die officier niet op pa's portret?»

»Wel een beetje, maar de oogen van dien officier zijn niet zoo vriendelijk als van je pa.»

Emmy moest het portret nog eens bezien, en met hare gedachten afdwalende, vroeg zij:

»Juf, u heeft me laatst gezegd, dat pa uit den hemel mij kan zien. Dat heb ik ook aan ma verteld, maar ma zegt: dat duurt nog zoo lang. Is dat zoo?»

»Dat weet ik niet. Als wij gestorven zijn gaan wij naar den hemel, maar niet alle menschen sterven te gelijk: de een jong de ander oud.»

»En komen dan alle menschen in den hemel?»

»Zeker; allen die in Jezus gelooven.»

»Wat is dat gelooven, Juf?»

»Toen je gisteren morgen in je ma's kamer een appel zaagt liggen, vroeg je, of je dien appel mocht opeten. En toen zei mama: »nu niet, Emmy, maar als je een uurtje zoet gespeeld hebt, dan zal ik je hem brengen en dan mag je hem opeten.» Wat heb je toen 't allereerst gedaan?»

»Dat weet ik niet meer, juf.»

»Mag ik eens raden? Heb je toen niet dadelijk bij je zelve gezegd: »heerlijk! Als

ik zoet gespeeld heb, krijg ik een appel?»

»Ja, dat heb ik gedacht.»

»Juist, en dat nu is gelooven. Je geloofdet vast en zeker, dat ma je den appel zou brengen. En heeft ma het ook gedaan?»

»Wel ja. O wat was die lekker!»

»En zie,» hernam Juf, »zoo belooft ook God ons iets. Je mama had het nog kunnen vergeten wat ze je beloofd had, of de appel had kunnen wegraken, maar God vergeet nooit zijne belofte en houdt wat Hij beloofd heeft.»

»En wat heeft God dan beloofd?»

»O, zooveel. Maar vooral dit: Hij heeft aan alle menschen, die in Jezus als hun Zaligmaker gelooven, het eeuwige leven in den hemel toegezegd.»

»En dat gelooven ook alle menschen, niet waar Juf?»

»Ach neen.»

»Waarom doen ze dat niet?»

't Was moeilijk voor Juf hierop het juiste antwoord te geven. Emmy was nog zoo klein en zou niet alles goed begrijpen. Ook stonden zij op straat, wat nu juist geen geschikte plaats is, om daarover te spreken. 't Was beter die vraag te beantwoorden, wanneer zij met Emmy tehuis was.

»Hoor eens,» zeide zij, »morgen, wanneer wij tezamen het mooie boek met Bijbelsche prenten bekijken zal ik je weer wat vertellen....»

»Van die mooie geschiedenissen?» vroeg Emmy, haar in de rede vallende.

»Ja, van David, van Jozef, van Salomo en ook van den Heere Jezus,» ging juf voort. »Alsdan zal ik misschien gelegenheid hebben om je vraag te beantwoorden. Wij moeten nu rouwpostpapier koopen voor je mama en daarna gaan wij naar een winkel om dasjes uit te zoeken.»

Juf en Emmy hadden hare boodschappen verricht, gingen nu in het plantsoen wandelen en keerden daarna naar de stad terug. Onderweg moesten zij een straat door, waarin een groot gebouw stond, een gebouw nog veel grooter en hooger dan het huis door Emmy en hare mama bewoond. Juf kende dat gebouw wel. 't Was het Gerechtshof,

waarin misdadigers gebracht werden, om door rechters verhoord en als zij schuldig bevonden werden, veroordeeld te worden. 't Was een gebouw met een groot ijzeren hek en dikke pilaren. Juf wilde met Emmy dat gebouw voorbijgaan, maar zij werden getroffen door het zien van twee kinderen, een jongen en een meisje, die op de steenen trap zaten en in slaap gevallen waren. Hoe haveloos en mager, hoe droevig en bleek zagen die kinderen er uit! Zij waren blootsvoets, en 't meisje had iets op haar hoofd, dat op een muts geleek, maar de jongen droeg geen pet en zijne haren schenen in geen week met een kam kennis gemaakt te hebben. Het meisje lag gehurkt en hield het moede hoofd geleund op de knie van den knaap, die zeker haar broer was.

Met deernis zag juf de kinderen aan. Zij wist dat er in groote steden veel ellende geleden werd en dat er vele kinderen rondliepen, die geen eigenlijk tehuis hadden en maar moesten zien hoe zij aan eten en drinken, aan kleeren en een slaappleats kwamen.

»Die arme kinderen!» riep Emmy uit. »Juf, wil ik ze een dubbeltje geven uit mijn taschje? Ze hebben misschien in lang geen eten gehad. Wat zijn ze mager!»

Juist wilde zij met de hand in het taschje steken, toen de knaap wakker werd en door deze beweging ook zijn zusje wekte. Beide kinderen keken bedeesd nu eens naar Juf en dan naar Emmy.

»Waarom lig je hier te slapen!» vroeg Juf op zachtmoedigen toon. »Gaat liever naar je huis. Daar is het beter dan hier op die koude steenen.»

De knaap sliep nog half en had niet zoo dadelijk een antwoord gereed, maar zijn zusje die opgestaan was en van verlegenheid hare handen onder haar boezelaar had gestopt, zei:

»We weten niet waar we naar toe moeten.»

»Heb je dan geen tehuis?» vroeg Juf.

Het meisje keek eerst haar broer aan, alsof ze hem wilde vragen wat ze zeggen moest en antwoordde toen:

»We wonen soms bij Kaatje in 't slop. Maar Kaatje is al drie dagen weg en nu

weten wij niet waar wij blijven moeten.»

»Maar waarom ga je dan niet naar je moeder?»

»Moeder is ziek; ze is niet wijs en zit al een jaar in 't gekkenhuis,» antwoordde de jongen.

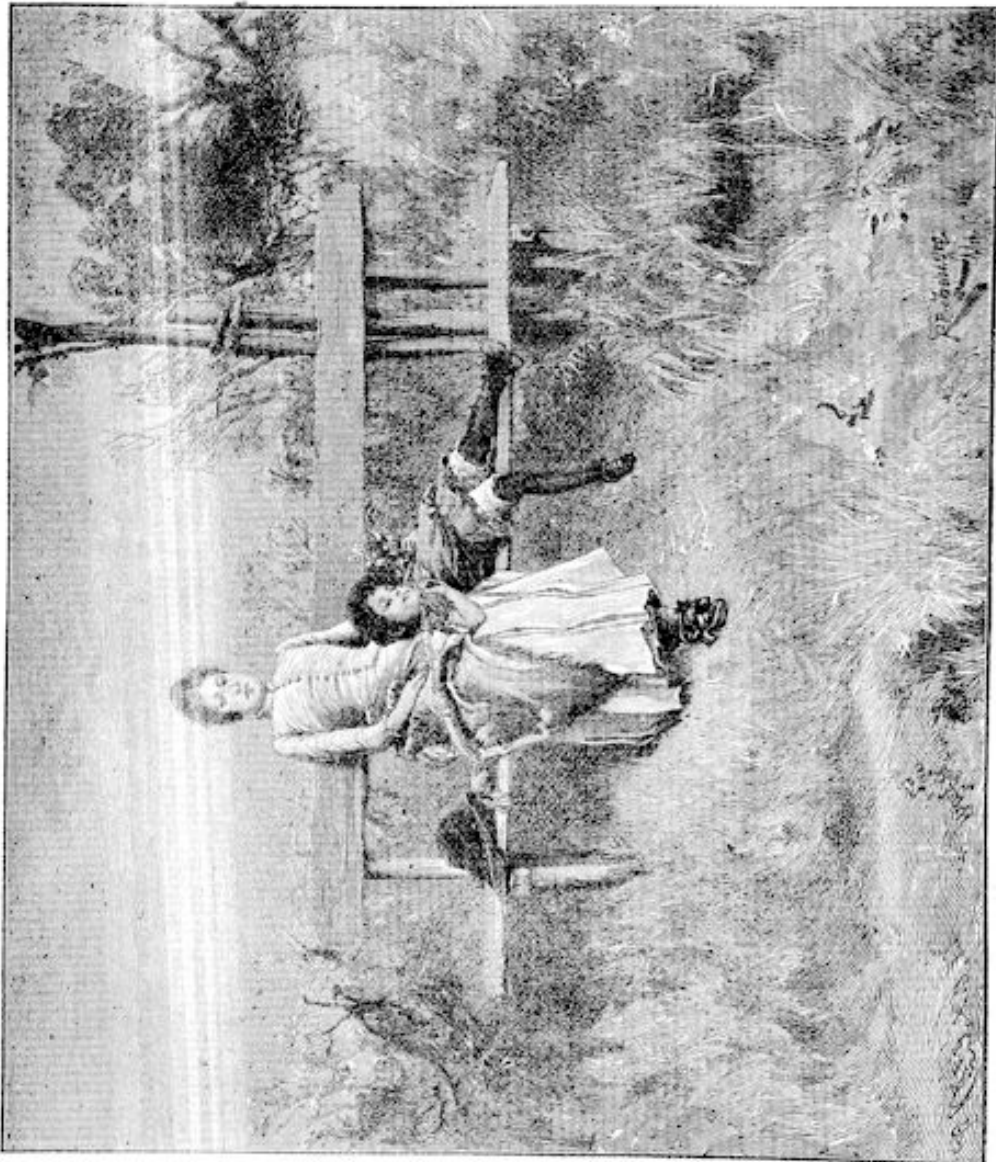
»Hoe treurig!» riep Juf uit. »Maar waar is dan je vader?»

De kinderen schenen hierop niet te willen antwoorden en keken verlegen voor zich neder. Maar Juf hield aan en toen vernam zij, met horten en stooten, eene zeer droevige geschiedenis. De vader van deze beide kinderen had in een driftig oogenblik iemand met een mes in den rug gestoken, was gevangen genomen en veroordeeld om eenige maanden te zitten! De kinderen hadden dus geen tehuis, dwaalden van den eenen buur naar den anderen, kregen van dezen en genen soms een paar aardappelen of een stuk brood, en waren eindelijk te land gekomen bij Kaatje in 't slop, die een vriendin van hare moeder geweest was, 't zelve armpjes had, maar toch wel een hart bezat voor de arme kinderen. Nu was zij echter niet te huis. Zij had gehoord, dat er in eene stad, niet ver van hier, een broer van de moeder dezer kinderen woonde, en daarheen was zij nu gegaan, in de hoop dat deze man zich over hen ontfermen en in huis nemen zou.

't Was een lange geschiedenis, die Juf en Emmy moesten aanhooren. De laatste was zoo bedroefd, dat er tranen in hare oogen kwamen en zij telkens haar zakdoek moest te voorschijn halen, om die tranen af te drogen. Emmy zou gaarne aan de kinderen geld gegeven hebben, maar zij had al het geld, dat zij bij zich had, besteed aan het zijden dasje. Het speet haar wel en zij opende nog eens haar taschje om te zien, of er altemet nog een dubbeltje in was. Dit taschje was van roode zijde gemaakt en kon met een schuif gesloten worden. Het bevatte niets anders dan een fijn zakdoekje, een beursje met geld en het portret van haar pa, dat zij, zooals ge weet, er in gelegd had. Maar hoe zij ook in het taschje snuffelde en het heelemaal omkeerde, er lag toch geen geld in, evenmin als in het beursje. Zij keek nu Juf vragend aan, als om van

haar geld te vragen, maar Juf zeide haar in 't Fransch, welke taal Emmy goed verstond, dat het beter was de kinderen nu geen geld te geven. Zij wilde eerst onderzoeken of alles

het portret terugbrengen, maar het portret lag niet meer in het taschje. Zij tastte nog hier en daar in den zak van haar jurkje, maar te vergeefs. 't Portret was weg. Aan-

wat zij gezegd hadden, waar was, en na de kinderen vermaand en hun een troostrijk, opwekkend woord toegevoegd te hebben, begaf zij zich met Emmy huiswaarts.

Maar verbeeld u Emmy's schrik. Toen zij tehuis gekomen was, wilde zij aan hare ma

stonds liep zij nu naar Juf, aan wie zij dit verlies mededeelde, in de hoop te vernemen, dat Juf het misschien had, maar Juf had wel het portret gezien, maar bezat het niet.

De jongejuffrouw was zoo ontsteld, dat zij hardop begon te schreien, en Juf moest

alles doen wat zij kon, om haar te troosten.

»Het portret kan niet weg zijn,» zeide zij.
»Het moet ergens wezen. Misschien heb je het bij den boekverkooper laten liggen, of in den manufactuurwinkel, waar je 't zijden dasje gekocht en dikwijls je taschje geopend hebt. Wij zullen er dadelijk werk van maken en een onderzoek doen. Stel je gerust, 't portret zal wel terecht komen.»

Er werd dan ook een onderzoek ingesteld. Maar de boekverkooper had het portret niet gezien en de bediende in den manufactuurwinkel wist er niets van.

't Was droevig voor Emmy. Zij durfde niet aan mama te zeggen, dat zij het portret verloren had, maar verzwijgen kon zij het ook niet, en toen mevrouw Dimber 't vernam, ontstelde zij zoo hevig, zenuwachtig als zij sedert den dood van haren man geworden was, dat de dokter moest ontboden worden.

De dokter gaf haar iets, waardoor zij een weinig tot bedaren kwam, maar toch bleef zij het gemis van het portret betreuren, 't eenigste dat zij van hem had.

III.

NIEUWE KENNIS.

De toestand van mevrouw Dimber verbeterde niet, en de dokter was van oordeel, dat zij volstrekt rust moest genieten. Het verblijf in een groote stad, waar zooveel drukte heerschte en waar zij van alle kanten bezoeken ontving, die zij niet afzeggen kon, werkte nadeelig op hare zenuwen. Naar de meening van den dokter zou het voor haar beter zijn, wanneer zij op een stil landelijk dorp ging wonen, waar zij veel kon wandelen in de bosschen en niet noodig had zoovele bezoeken af te wachten. Het kostte hem ook niet veel moeite mevrouw Dimber daartoe over te halen. Zij zelve begeerde naar een afgezonderd leven, en na overleg met eenige vrienden besloot zij zich in een dorpje te vestigen, waar het gezond wonen was en waar vele bosschen waren. Dicht bij het dorp was een kleine buitenplaats, die spoedig ingericht werd, om haar te ontvan-

gen, en weldra trok zij er heen met hare dochter, een paar dienstboden en met Juf, aan wie Emmy zeer gehecht was.

Nu moest volgens den raad van den dokter mevrouw Dimber veel in de bosschen wandelen, maar zij volgde dien goeden raad niet getrouw op. Het liefst sloot zij zich in hare kamer op en gaf zich over aan hare droefheid, terwijl zij nog altijd bleef treuren over het verlies van het portret. Maar al bleef zij ook te huis, Emmy en Juf deden het niet. Zij vonden het buiten veel mooier dan in de stad, en dagelijks maakten zij samen groote wandelingen in de bosschen, of zaten daar soms uren lang op een der banken die langs de wandelpaden geplaatst waren te genieten van het schoone herfstweder, dat nog veel warmte en zonneschijn medebracht. Welke heerlijke licht- en kleurschakeeringen gaven die boomen en struiken te zien! Hoe blonken de roode lijsterbessen in het kreupelhout, en hoe schitterden de donkergele bladeren van beuk en plataan. De kinderen van het dorp wisten ook wel dat het mooi was in het bosch, want als de school uit was, of Zaterdagsmiddags, kon men ze bij kleine troepjes in het bosch zien om nog de enkele najaarsbloemen te vergaderen en er groote ruikers van te maken, die zij dan onder gejuich naar huis brachten. Maar zij kwamen niet bloot om bloemen te plukken. Er was in het bosch nog meer te vinden. Sommige kinderen droegen mandjes en zochten ijverig onder de beukeboomen naar zoogenaamde beukempjes, wier pit zoet smaakt. Er waren kinderen, die hunne zakken, zakdoeken en mandjes vol hadden met deze vruchten, die zij tehuis aan elkander regen en in den schoorsteen hingen. Als die beukempjes daar een paar weken in den rook gehangen hadden, smaakten zij nog veel lekkerder. Anderen verzamelden die beukempjes, om ze te drogen en naar den molen te brengen, waar uit de vruchten een zeer goede olie werd geperst.

Emmy en Juf zagen met genoegen de kinderen in het bosch en weldra werd er ook kennis gemaakt. Twee kinderen vooral trokken Emmy's aandacht, namelijk Pieter en zijn vriendje, die met een ijzer emmertje

gewapend samen beukempjes zochten. Later maakte zij kennis met het zusje van Pieter: Marie. Zij waren de zoon en dochter van den dorpspredikant. Emmy had ze reeds een paar malen in de kerk gezien en vond Marie een heel lief meisje. Zij was wel veel ouder, maar had toch zulk een vriendelijk gelaat, dat Emmy al dikwijls gewenscht had haar te ontmoeten. Pieter was iets jonger dan zijn

had. Opgetogen kwam zij weer tehuis, liep regelrecht naar hare mama en had, o zoo veel te vertellen, hoe mooi, hoe lief en gezellig het in die pastorie was. Pieter had haar zijne prentenboeken getoond en haar een groote doos met kapellen laten zien, die hij zelf gevangen had. En Marie? O mama," zei ze, »die Marie is toch zoo lief. Zij heeft mij wel een uur lang op haar

zuster, maar 't scheen haar toe, dat hij een beste jongen was, met wien ze graag eens zou willen balspelen, als juf het goed vond.

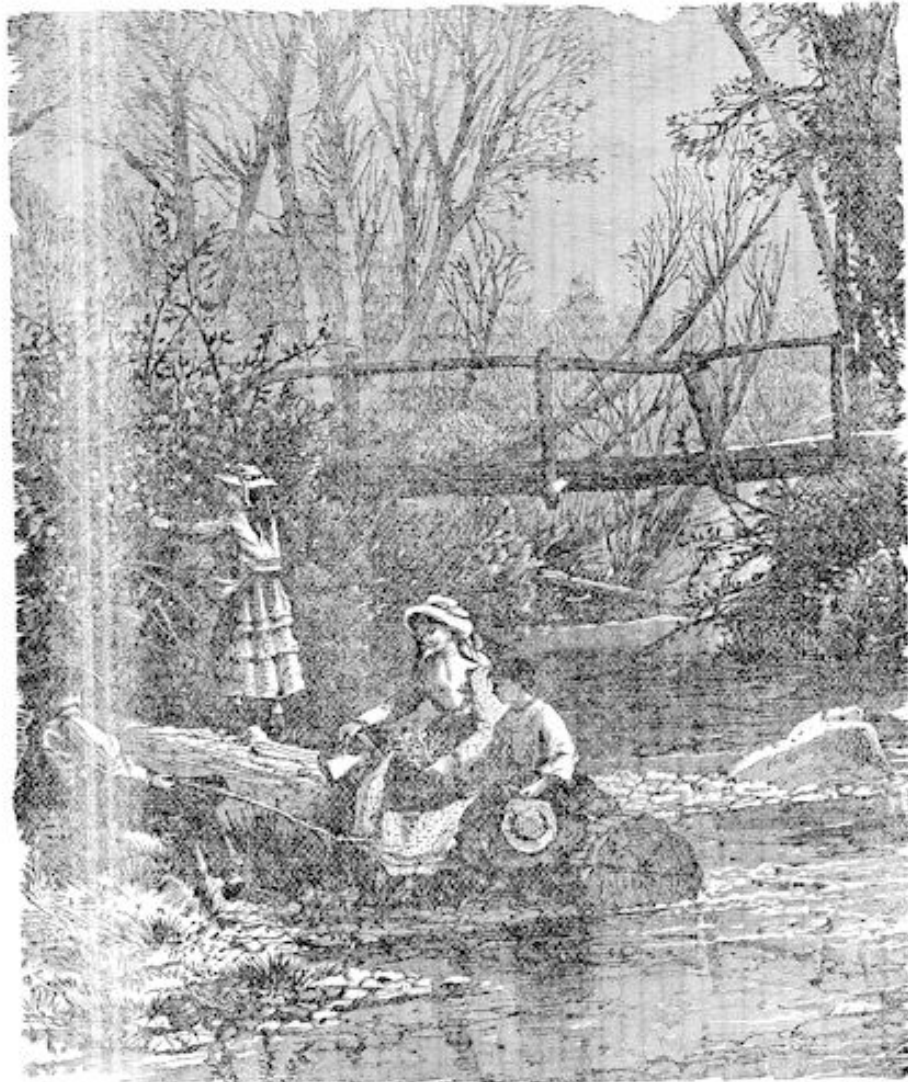
En zie, nu troffen zij elkander aan in het bosch. Pieter en zijn zuster zochten ook beukempjes, en als zij een mandje vol hadden, deelden zij daarvan mede aan kleine kinderen, die niet zooveel hadden gevonden. Die kennismaking in het bosch leidde er toe, dat Emmy op zekeren dag met Marie en Pieter naar de pastorie ging, 't geen juf toegestaan en mevrouw Dimber veroorloofd

schoot gehouden en mij alleraardigste versjes voorgezegt. Daarna heeft ze op de piano gespeeld en toen dominé en zijne vrouw binnenkwamen, kreeg ik zulke heerlijke appels en druiven, als ik nog nooit zoo lekker geproefd heb. Ma, toe ma, mag ik heel dikwijls naar Marie gaan? Ik wou het zoo graag! Ik ben ook wel graag bij ma en juf, maar weet u, mama, 't is daar zoo gezellig. Haar ma stemde er in toe dat zij dikwijls met Marie en haar broertjes en zusjes mede ging wandelen en zij genoot dan volop van het

schoone buitenleven. Maar zij wilde zoo gaarne veel in de pastorie komen en vroeg dit ook dikwijls aan haar ma.

Haar wensch zou vervuld worden, hoewel anders dan zij het verwacht had.

te gaan, en als een trouwe dochter haar moeder te helpen. Zij gaf hiervan kennis aan mevrouw Dimber, die er erg mede verlegen was, want Juf was zoo betrouwbaar en steeds zoo lief voor Emmy. Ook was het moeilijk

Juf had eene moeder, die in het Noorden van ons land woonde en reeds sedert eenigen tijd een sukkelend leven leidde. Zeer verlangde zij nu naar hare dochter, die haar zou kunnen verplegen en verzorgen in hare ziekte, en daar juf zeer veel van hare moeder hield, wenschte ook zij niets liever dan naar huis

voor mevrouw Dimber spoedig weer een andere gouvernante te krijgen, die aan Emmy les kon geven, met haar wandelen en alles leeren wat een jongejuffrouw moet weten.

En toen Emmy hoorde dat Juf zou heengaan, begon zij hard te huilen en riep gedurig: »Ma, ik wil geen andere Juf hebben.»

»Maar wat dan?» vroeg mama. »Je moet toch leeren. De dorpsschool is niet geschikt voor je. Woonden wij in de stad, dan zou ik wel raad weten, maar daar wij den heelen herfst en winter hier zullen blijven, moet je iemand hebben, die altijd bij je is, die je wat leeren en met je wandelen kan. En waar vind ik die zoo gauw.»

»O mama,» zei Emmy. »Ik weet het al. Als ma het goedvindt ga ik naar de pastorie. Daar blijf ik dan dag en nacht en Marie kan mij alles leeren en met mij wandelen. Marie is zoo lief. Ik houd zooveel van haar. Mag ik, mama?»

Mevrouw Dimber wist niet wat ze doen moest. Ze werd nog zenuwachtiger van deze drukte dan ze vroeger al was, en om toch eenigen raad in te winnen, liet zij dominé verzoeken bij haar te komen, om met hem Emmy's wensch te bespreken.

Merkwaardig. Kort te voren had Marie, die vernomen had dat Juf zou weggaan, tot haren vader gezegd: »Ik wou zoo graag dat Emmy bij ons kwam. Dat zouden wij zoo heerlijk vinden.» Toen nu mevrouw Dimber hem mededeelde in welke verlegenheid zij zich bevond, en zij te zwak was om zich met hare Emmy te bemoeien, kwam er een glimlach op dominé's wangen. En het einde van het gesprek was, dat na Juf's vertrek Emmy bij dominé komen en daar als een dochter des huizes behandeld worden zou.

En zoo geschiedde het ook. Juf ging heen en Emmy wandelde met Marie, die haar afgehaald had, naar de pastorie. Het had mevrouw Dimber wel eenigen strijd gekost van haar kind gescheiden te zijn, maar die scheiding zou immers slechts van korten duur wezen en iederen dag konden moeder en dochter elkander zien. Voor mevrouw Dimber zou echter de rust goed wezen. Zij zonderde zich dan ook hoe langer hoe meer af, steeds treurende over den dood van haren lieven man en ook over het verlies van zijn portret.

IV.

IN HET BOSCH.

De herfst ging voorbij en de lange winter-

avonden hadden hunne komst niet uitgesteld. De eerste gure najaarsbuien waren over bosch en veld getogen en gevolgd door hagel en sneeuw, die struik en boom in een lijkwâ huldten. Voor hen die in een stad wonen, — zoo denkt men — moet de wintertijd minder onaangenaam zijn dan voor de landbewoners, wier huizen of hoeven niet dicht bij elkander staan en dus het min of meer gezellige verkeer missen aan het stadsleven eigen. Doch onze buitenluf zijn daaraan gewend en niet zoo bang voor een hagelbui of een paar dagen sneeuw. Zij weten zich best te schikken, al duurt de winter ook wat lang, en zoodra het weder 'teenigzins toelaat, gaan zij er op uit en kunnen hun weg zeer goed door de besneeuwde bosschen en velden vinden.

Voor Emmy was dit buitenleven in den winter geheel nieuw, maar niet minder schoon dan in de stad. Elken dag, wanneer het niet al hard sneeuwde, ging zij, vergezeld van Pieter en Marie op de wandeling en zij vond het zóó prettig langs de dikbesneeuwde paden te trippelen, dat het haar speet wanneer de terugtocht weer moest worden aangenomen. Nu en dan bezocht zij mama, die zich verblijdde over de rozige wangen van haar dochttertje, en dikwijls wenschte zij zoo gelukkig en onbezorgd te zijn als haar kind. 't Verheugde haar te weten, dat Emmy het goed had in de pastorie. En dit was ook zoo. Emmy was de lieveling van de familie van dominé. Wanneer ze 's avonds met Pieter en Marie in de huiskamer zat, terwijl de predikant thee dronk met zijn gezin, liet Pieter haar zijne prentenboeken zien, of ook wel een paar dozen met kappen, die hij gevangen en opgezet had. En Marie kon zoo aardig vertellen. Ze wist zoovele geschiedenisjes, 't eene nog mooier dan 't ander, die Emmy daarna den volgenden dag aan hare poppen vertelde.

Intusschen liep het tegen 't einde van December en hadden de kinderen het druk met voorbereidingen voor 't naderende kerstfeest. Nu had Emmy al dikwijls van juf gehoord wat het kerstfeest beteekende, maar een kerstboom had zij nog nooit gezien en nog veel minder had juf haar onder 't oog gebracht, dat het kerstfeest zoo bijzonder ge-

schikt is om kinderen en armen te verblijden. Juf meende dat Emmy nog te jong was, om dat alles te begrijpen, maar had er niet aan gedacht, dat het kind elke vier en twintig uur een dagje ouder werd en dat er in een jeugdig hart meer omgaat dan oudere menschen wel denken.

Marie had haar verteld van den kerstboom, die op den avond vóór kerstdag, in de achterkamer ontstoken zou worden, maar zij mocht nog niet alles zeggen wat er aan dien kerstboom en daar om heen te zien zou zijn. Emmy moest maar stilletjes afwachten, en Marie geloofde dat 't hare verwachting te boven zou gaan.

Een dag of vier voor het kerstfeest scheen de zon zoo heerlijk over veld en akker, dat Pieter zijn voornemen kon ten uitvoer brengen. Vergezeld van Marie en Emmy wilde hij naar 't bosch gaan, om daar een mooien kerstboom met breede takken uit te zoeken, dien boom te leggen op de slede, die zij zouden meenemen, en dan daarmede naar de pastorie te gaan, waar hij voor het doel gereed zou gemaakt worden. En dit voornemen werd ook uitgevoerd. Pieter haalde de groote slede uit de schuur, en nu ging het niet zonder gejuich het bosch in, waar de mooiste denneboom werd uitgezocht, gekapt en op de slede gelegd.

Terwijl zij met hun drieën bij de beladen slede stonden, zagen zij op een pad, dat regelrecht op hen afliep, twee kinderen aankomen, een jongen en een meisje, die wel warmpjes gekleed waren, maar wien het toch wel aan te zien was, dat zij niet tot de kinderen van het dorp behoorden. Pieter, die een beetje nieuwsgierig was uitgevallen, hield die beide kinderen, die reeds voorbijgaan wilden, staande en vroeg, hoewel op vriendelijken toon:

»Wie ben je?»

»Ik heet Kees,» zeide de jongen, »en dit is mijn zusje Anna.»

»Zoo,» zei Pieter, »en waar kom je vandaan?»

»Uit het weeshuis in de stad hier dichtbij.»

»Heb je dan geen ouders meer?» vroeg Marie deelnemend.

Deze vraag scheen de kinderen een weinig verlegen gemaakt te hebben, althans zij gaven niet terstond antwoord, maar keken elkander vragend aan. Maar toen Marie voortging met vragen en hen aanmoedigde, zei de jongen:

»Moeder is lang krankzinnig geweest en onlangs gestorven, maar vader leeft nog en .....

Zijne stem beefde. Hij vermocht het niet uit te spreken en eerst na een poosje kwam het er uit, dat vader in de gevangenis zat, en dat zij door bemiddeling van Kaatje uit het slop in het weeshuis gekomen waren.

Toen Emmy deze woorden hoorde zag zij de kinderen eens goed aan. Zij herinnerde zich nu de ontmoeting bij het gerechtshof, waar de kinderen op de steenen hadden geslapen, en al 't geen het arme meisje verteld had. Nu en dan had zij wel eens aan de kinderen gedacht, en Juf had ook wel het voornemen gehad naar die arme stumperds onderzoek te doen, maar door de toenemende ongesteldheid van Mevrouw Dimber en vooral door het overhaaste vertrek uit de stad was er niets van gekomen. En nu zag Emmy de kinderen hier weer. Wanneer Kees en Anna niet de genoemde bijzonderheden hadden meegedeeld, zou Emmy ze niet herkend hebben, want zij zagen er nu niet zoo haveloos uit als voorheen. Zij droegen wel een weeshuispak, maar het stond hun goed en zij schenen wel tevreden te zijn.

»En waar ga je nu heen?» vroeg Pieter.

»Vader» — (dat is de vader van het weeshuis) — gaf Kees ten antwoord, »heeft ons met een boodschap belast aan een boer, die achter het dorp woont, en daar gaan we nu heen. Wij moeten echter spoedig terug zijn en mogen ons dus niet langer ophouden.»

De beide kinderen gingen heen. Kees nam beleefd zijn pet af en haastte zich met Anna het pad in te slaan, toen zijn zusje eensklaps bleef stilstaan, nadacht en haar broër iets toefluisterde. Deze scheen verrast te zijn, dacht ook een oogenblik na, liep weer terug met zijn zusje en zei tot Emmy:

»Jongejuffrouw, heeft u verleden jaar in het begin van den zomer niet iets verloren?»

Emmy haalde de schouders op, ten teken dat zij het niet wist.

»Een portret van een mijnheer,» vervolgde Kees. »O zoo'n mooi portret. Hij heeft een groote ster op zijn borst.»

»En zijne oogen kijken je zoo vriendelijk aan,» voegde het meisje er bij.

Nu werd Emmy opmerkzaam, en hare wangen, die lekker rood waren van 't loopen door de kou, werden nog blozender. Eensklaps viel haar het portret in, het portret van pa, dat zij verloren had. Zouden die kinderen het gevonden hebben of althans weten waar het was?"

»Het portret van een heer?" vroeg zij haastig, terwijl hare lippen beefden van blijde hoop, »van een heer met vriendelijke oogen en een ster op de borst?"

»Ja jongejuffrouw,» antwoordde Kees, »en dan had die heer op dat portret zulke witte dingetjes op zijn kraag.»

Nu bleef er voor Emmy geen twijfel meer over. Het was zeker haar pa's portret.

»En waar is dit portret?"

»Wij hebben het in het weeshuis,» antwoordde Anna. »Het ligt in het kerkboek, dat Kaatje uit het slop mij gegeven heeft, toen zij ons naar het weeshuis bracht.»

»En hoe ben je aan dat portret gekomen?"

»Wij vonden het bij een paaltje dicht bij het gerechtshof, waar wij u voor 't eerst gezien hebben. Er was nog eene juffrouw bij u.»

»Ja, 't was Juf,» zei Emmy. »En dat portret had ik verloren. Wil je het mij eens laten zien, en mag ik het dan houden?" Ik wil je er graag wat voor geven.»

»Dat hoeft niet, jongejuffrouw,» zei Kees. »Wij hebben 't goed in het huis, en als het 't portret is . . . .»

»Van mijn pa,» viel Emmy hem haastig in de rede.

». . . . Dan zal ik het u graag terug geven.»

»Wanneer?"

»Dat weet ik niet. Wij moeten nu onze boodschap doen en dan gauw naar de stad terug. Als wij lang uitblijven krijgen wij knorren van den vader van het huis. Maar zoodra wij terug zijn, zullen wij het portret aan vader geven en hem verzoeken het u te bezorgen.»

Dat vond Emmy goed. De beide kinderen begaven zich nu met haast op weg en Emmy keek ze nog lang na, terwijl zij bij zichzelf zei: »Wat zal mama gelukkig zijn, als ma dat portret van pa terug heeft!"

Toen Pieter, Marie en Emmy in de pastorie terugkwamen vertelden ze aan dominé welke ontmoeting zij gehad hadden, en daar deze het eens was met Emmy, dat hare mama zeer gelukkig zou zijn, wanneer zij weer in het bezit van het portret was, schreef hij dadelijk een brief aan den weesvader hem het portret te sturen. Hij had een plannetje, dat naar zijne gedachten eene goede uitwerking zou hebben op het gemoed van mevrouw Dimber, die nog altijd ziekelijk en treurende was over den dood van haren echtgenoot.

V.

DE KERSTAVOND.

De voorbereidingen voor het kerstfeest waren in vollen gang. Er heerschte een geheimzinnige drukte in de anders zoo stille pastorie. De kinderen hadden gedurig iets met elkander te fluisteren, dat de ouders niet mochten hooren, en de ouders hielden een kamer op slot, waar de kinderen niet mochten inkomen. Pieter en Marie hadden allerlei dingen gemaakt, waarmede zij hunne ouders op kerstavond wilden verrassen, en de ouders hadden er ook voor gezorgd, dat Pieter en Marie tevreden zouden zijn.

En Emmy?

Nog nooit was het meisje zoo gelukkig en vol blijde verwachting geweest als in deze dagen. Ook zij had een en ander gemaakt en gekocht, waarmede zij hare mama, dominé en zijne vrouw, Pieter en Marie wilde verrassen. Vroolijk en in het vooruitzicht der groote blijdschap, die haar op kerstavond stond te wachten, huppelde zij door het huis en gevoelde zich zoo licht en onbezorgd als een vogeltje in den zomer. Het eenige wat haar hinderde en leed deed was, dat mama zich nog steeds niet wel gevoelde, maar Marie had haar gezegd: zij moest niet verzuimen tot God te bidden om

haar herstel. En dit deed zij dan ook getrouw, en in kinderlijke eenvoudigheid des harten geloofde zij ook, dat God haar gebed zou verhooren.

In die eene kamer, die zooals ik daar strakjes verteld heb, door de ouders van Pieter en Marie gesloten was, had Emmy zoo graag eens willen kijken, en telkens vroeg zij aan Marie wat daar toch wel te zien was. Marie wist er wel iets van en dit deelde zij dan ook aan haar mede. In die kamer stond de kerstboom, dien zij uit het bosch hadden gehaald, en dominé en zijne vrouw waren bezig hem te versieren met allerlei ditjes en datjes, met roode, gele en witte kaarsjes, die op kerstavond zouden branden, terwijl er onder aan den voet eenige geschenken gelegd werden, voor de kinderen en gasten bestemd.

Nog nooit — gelijk gij u herinneren zult — had Emmy een kerstboom gezien, en Marie moest er haar veel van vertellen, opdat zij dan een voorsmaak zou hebben van het aanstaande genoeg. Marie deed het ook. Zij nam haar dikwijls op haar schoot en vertelde haar van den grooten hervormer Luther, die gedreven door zijn vroom en kinderlijk hart, naar men meent, het eerst in Duitschland op de gedachte was gekomen een kerstboom te planten met brandende lichtjes, als zinnebeeld en voorstelling van het Licht der wereld, dat uit den hemel gekomen is, om onze duistere aarde te verlichten, terwijl de altijd groene takken van den denneboom wezen op de hope, die ons bezielen moet. De gaven, die aan den kerstboom hingen en de geschenken die er onder lagen, moesten een afbeelding en zinrijke teekenen zijn van de hemelsche gaven, die ons door de liefde Gods bij de komst van den Heiland op aarde geworden zijn. En dan vertelde Marie op hare eenvoudige wijze de geschiedenis van Jezus' geboorte: hoe de Heiland, de Zone Gods, als klein kindje in de kribbe te Bethlehem heeft gerust, en van de herders, die des nachts in het veld waren, werd aangebéden, terwijl de hemelsche heirscharen zongen: »Eere zij God in de hoogste hemelen, vrede op aarde, in de menschen een welbehagen.»

Emmy kende die geschiedenis wel, want Juf had ze haar dikwijls verteld, maar zij vond ze zoo schoon, zoo heerlijk, dat zij nooit moede werd er gedurig opnieuw naar te luisteren.

Nog slechts één nacht, en dan zou de dag aanbreken, waarop des avonds Kerstavond gevierd zou worden, de geheimzinnige kamer ontsloten en de boom branden zou. Emmy was vroeg naar bed gegaan. Maar in het eerst kon zij den slaap niet vatten. Allerlei beelden en gebeurtenissen hielden haar geest bezig. Zij dacht aan de beide weeskinderen, die haar pa's portret gevonden en het zoo trouw bewaard hadden.

Zij had het aan hare mama willen vertellen, maar dominé had haar verzocht het nog niet te doen, maar daarmede te wachten tot kerstavond. Waarom? Zij had het hem gevraagd, maar dominé had gezegd: »Wacht maar tot Kerstavond; dan zal je het weten.» Dan dacht zij weer aan mama. Zou mama ook komen bij den kerstboom en het kerstfeest vieren in de pastorie? Zij hoopte het. Misschien zou mama dan weer heelemaal beter worden. En dan zwierven hare gedachten naar Bethlehem en zag zij het Kindeke liggen in de kribbe en hoorde zij de engelen zingen, zoo mooi, zoo heerlijk! Maar eindelijk sliep zij in, en sliep nog toen het al volle dag was.

Daar kwamen Pieter en Marie zachtjes aan om haar te wekken, en te zeggen, dat het ontbijt reeds lang klaar stond. Marie sloeg de gordijnen van het ledikantje open en nu zag zij het lieve kind zoop stil en rustig slapen, dat zij niet besluiten kon haar wakker te maken, hoewel Pieter, die achter haar stond, meende dat het toch wel noodig was. Doch zie, waarschijnlijk door het licht, dat door de open gordijnen heendrong, eensklaps werd Emmy wakker, en 't eerste woord, dat zij uitriep, was: »Is het nu kerstavond!»

»Neen, lieveling,» antwoordde Marie, »nog niet. Maar sta nu maar gauw op. Ik zal je helpen.»

En met behulp van Marie was Emmy spoedig klaar en haastte zich met haar naar

de ontbijtkamer waar dominé en zijn vrouw op hen wachtten. De dienstmaagd werd binnengeropen en toen las dominé uit den Bijbel de geschiedenis voor van Zacharias en Elisabeth, als een voorbereiding voor het kerstfeest.

't Was Kerstavond.

Pieter, Marie en Emmy liepen ongeduldig door de huiskamer, wachtende totdat zij geroepen en genoodigd werden om in de achterkamer te komen, in die achterkamer waar het zoo geheimzinnig was. Eindelijk hoorden zij, dat Marie's moeder in de handen klapte, ten teken dat zij komen mochten en nu ging het als op een draf daarheen.

En toen zij de deur openden, wat zagen zij?

Daar stond midden op tafel een fraaie kerstboom met meer dan vijftig brandende lichtjes. Al de takken waren behangen met kleine geschenken, en hier en daar blonk een vergulde noot of een roodwangige appel. Aan den op een na bovensten tak hing een dun pakje, 't leek wel een mooi, plat kartonnen doosje, dat met een groen zijden lintje bevestigd was.

De oogen der kinderen blonken van vreugde, toen zij dien schoonen, glansrijken boom zagen. Wel hadden Pieter en Marie zulk een kerstboom niet voor het eerst gezien, maar zoo mooi was er nog nooit een geweest. Hij was voor hen als nieuw, even als alle weldaden Gods, die dagelijks nieuw voor ons moeten zijn.

En Emmy?

Zij bleef op den drempel staan, stom van verbazing. Marie had haar wel veel van den kerstboom verteld, maar zóó schoon als deze was, had zij het zich niet kunnen voorstellen. Hoe prachtig was die boom! En hoe schitterden die lichtjes! Hare oogen vielen op den Engel, die aan het toppunt bevestigd was, en die een bazuin aan de lippen hield, terwijl hij scheen te zingen: »Eere zij God in de hoogste hemelen!»

»Welkom, kinderen!» zei dominé, die met zijn vrouw achter den boom stond. »Welkom! Gaat zitten op die stoelen en wacht daar een oogenblik. Er komt nog iemand, dien

ik genoodigd heb dezen feestavond bij ons door te brengen.»

Wie zou het zijn?

De kinderen keken elkaar vragend aan, maar niemand wist het wie er komen zou.

Een paar minuten later hoorden de kinderen een rijtuig aankomen. Er werd gescheld en weldra werden voor- en achterkamer geopend.

En wie trad daar binnen? Een dame, geheel in het zwart gekleed en wier bleek gelaat bewees, dat zij lijdende was.

Was het eene vreemdelinge?

O neen.

Emmy had terstond hare mama herkend, en zonder zich een oogenblik te bedenken, was zij van den stoel opgesprongen en had de armen om hare mama geslagen, die zich bukte, om haar kind een kus te geven.

Dat was een verrassing, die dominé bereid had. Hij was zelf naar mevrouw Dimber gegaan en had haar zoo dringend uitgenoodigd, dat zij eindelijk had moeten toegeven.

En zij heeft er ook geen berouw van gehad.

Nu zou ik u wel in het breede kunnen beschrijven al wat er dien avond gebeurde, wat dominé sprak en welke liederen er gezongen werden ter eere van Hem, die uit den hemel gekomen is, om zondaren zalig te maken. Maar ik heb reeds in de vorige jaargangen zulk een kerstavond beschreven, en mij dunkt, gij kunt het wel half raden wat dominé vertelde van den boom en zijn lichtjes, van de goedertierenheid van God, die zich ontfermd heeft over eene door de zonde verloren wereld, en van de blijdschap en dankbaarheid, die elks hart moeten vervullen, wanneer wij denken aan de zegeningen van het Kerstfeest.

Ik zou dus hier kunnen besluiten, maar iets moet ik u toch nog vertellen.

Toen dominé zijne toespraak geëindigd en de beteekenis van het Kerstfeest voor ouden en jongen, voor armen en rijken in korte woorden verklaard had, nam zijne vrouw eene schaar en knipte voor ieder der kinderen het geschenk af, dat aan den boom hing, terwijl zij ook de andere gaven uit-

deelde, die op tafel lagen. Ook de kinderen brachten nu de geschenken, die zij voor elkander en hunne ouders bestemd hadden.

De boom was nu bijna leeg op de brandende lichtjes en de appelen en noten na. Maar iets scheen nog vergeten te zijn: het mooie doosje, waarop Emmy's oogen gedurig gevestigd waren.

Eindelijk nam dominé dit van den tak af, en op mevrouw Dimber toetredende, zeide hij:

»Ziehier, mevrouw, een klein geschenk voor u, dat u zeker verrassen en verblijden zal. Het bevat een voorwerp voor u van veel waarde, en menige zucht heeft het u reeds gekost het gemist te hebben. Langs een wonderlijken weg is het in onze handen gekomen, en als ik het u nu geef, hoop ik dat uw hart er door verruimd zal worden.»

Met bevende handen opende mevrouw Dimber het doosje, terwijl Emmy vlak bij haar stond, nieuwsgierig zijnde wat mama gekregen had.

Maar hoe ontroerde mevrouw!

't Was het portret van haren man, dat zoo lang verloren was en dat zij niet gedacht had ooit weer te zien. Gij kunt u hare blijdschap voorstellen en ook die van Emmy. Beiden dankten dan ook hartelijk den predikant, die nu vertelde hoe het in zijne handen gekomen was.

Dominé sprak nu nog eens afzonderlijk mevrouw toe en zeide onder anderen: »Wanneer een verloren voorwerp teruggevonden wordt, en gelijk nu, reeds zooveel goeds bewerkt, hoe groot moet dan onze vreugd zijn te gelooven, dat God voor ons arme verloren zondaren nog grooter blijdschap bereid heeft. Wij waren dwalende schapen, die door den grooten goeden Herder opgezocht en gevonden werden. Laat ons Hem danken en niet treuren over de dingen die achter ons liggen, maar het oog des geloofs gevestigd houden op Hem, die ons eenmaal brengen zal in zijne heerlijkheid, waar geen rouw en geen smart zijn zal en waar Hij al onze tranen zal afwisschen.»

Veel werd er dien avond nog gesproken. Ook de beide weeskinderen werden niet vergeten, en mevrouw Dimber verzekerde, dat zij zich het lot der kinderen zou aantrekken.

En is mevrouw Dimber geheel beter geworden?

Ik weet het niet, maar wel kan ik u zeggen, dat Emmy nog ruim een jaar in de pastorie bleef en het verblijf aldaar tot den gelukkigsten tijd rekende, dien zij in hare jeugd had beleefd.

VAN DE LENTE TOT DEN WINTER.

RIJMPJES BIJ DE PLAAT.

De kind'ren zien den langpoot staan,
De lente breekt nu weldra aan.

In Mei, de schoonste tijd van 't jaar,
Gaaf tusschen bloemen 't jeugd'g paar.

Het gras wordt welig, lang en breed,
De landman maakt zijn seis gereed.

En is de tijd van hooien daar,
Dan zijn er vele handen klaar.

Een ruiker bloemen uit het veld,
Een gave Gods, zij kost geen geld.

Brandt op het hoofd de zon vol gloed,
Dan doet een middagslaapje goed.

De wagen wendt, met hooi belaan,
Zich huiswaarts; 't volk komt achteraan.

De herder houdt bij 't vee de wacht,
Maar maakt soms van den dag een nacht.

